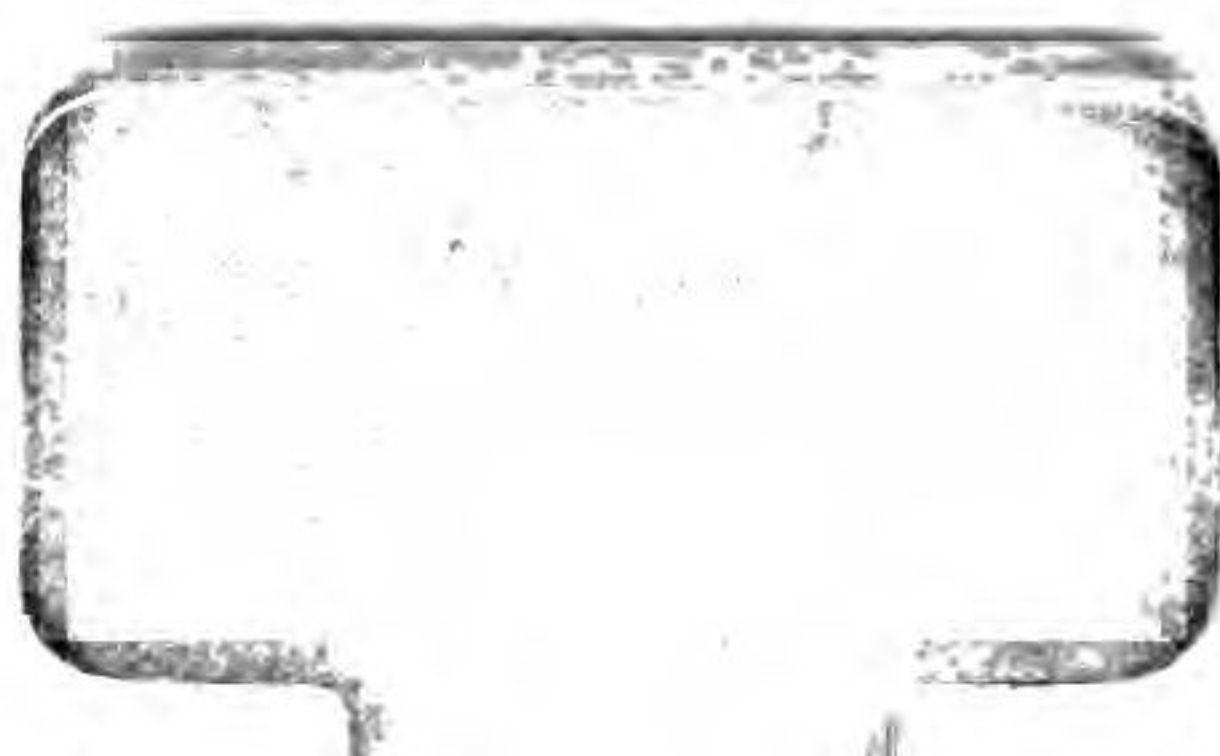

A. lat. b. 11 68

17
X
P
S
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

IUSTINII EX TROGO POMPEIO HISTORIA,

FIDELISSIMA RECOGNITIONE
nunc postremo, collatis ad Auctorem
& Græcis, & Latinis Historicis,
pristinæ veritati restituta.

*Adiectæ sunt præterea & Monarchiæ ad calcem libri
huius: unde quibus & quandiu quisque Regum
imperarit, deprehendere facile est: plurimum
ad historiarum lectionem facientes.*

Cum Indice locupletissimo.

VENETIIS, M. DC. XVII.

APVD IOANNEM SALIS.

AD BENEVOLVM LECTOREM.

IMONEM Nicæum ab Arato interrogatum, qua ratione Homeri libros quàm emendatissimos consequi posset, respondisse ferunt: si eos, qui omnium minimè essent emendati, sibi cōpararet. Et rectè sanè ac prudenter Timon. Neque enim librariorum tantùm in transcribendis Auctoribus negligentia, verùm eorum etiam, qui tam facilè in optimos quosque auctores censuram agunt, temeritate & inscitia factum crediderim, quòd tot clarissimorū hominum egregia scripta ac monumenta, quibus nihil esse debebat sacrosanctius, tam deprauata ac vitiosa passim iam extare videmus. Pòterat itaque cùm hæc res, tum quod iam dudū fertur, esse qui Trogi ipsum tot iam annis exulantem, nobis sint restituri, & restituri, nos à consilio recognoscendi Iustini revocare, nisi & ista, si qua tamen est, Trogi editio diutiùs nos suspendi, & tanto à iuventute studio Iustini compendium adeò deprauatum, purius & emendatius desiderari vidissem. Et referebat certè permul-
tum, expectari à nobis Trogi ipsum: cùm Iustinum nisi ex fonte ipso, vnde hæc omnia profluxerunt ac dimanarunt, restituere neque facile possis, neque ferè ratione alia conueniat. Sed quid facias, vbi rem sine magna studiorum iuventutis iactura diutiùs extrahi nequaquam posse, & de Trogo etiam nunc plerosque dubitare cernas? Atque vtinam tandem isti quantam ybique Trogi expectationem concitarunt, tantam à

bonis omnibus gratiam inire optimo auctore profec-
rendo & producendo pergerent. Cùm enim egregiè
illi de studiosis mereri videantur, qui commentarium
Iustini, qui quanquam etiam suis ille ornamentis non
careat, tamen Historiæ quasi *σκηνογραφίαν* tantũ quan-
dam exhibet, subinde accuratius recudunt: quantò
plus illis debebitur gratiæ, qui thesaurum ipsum tam
præclarum auctorem quasi ab Orco reducem nobis
in lucem fecerint, qui res cùm Græcorum, tum Ro-
manorum, non primis lineis, sed viuis coloribus ex-
pressas ac depictas, spectandas proponit? Porro neque
rectè senserint, vbi Trogum ipsum, qui pollicentur,
ostenderint: neque simpliciter ingrati fuerint adole-
scentes, si qui putarint Iustini copœdium prorsus abii-
ciendum. Nam vt maximè puriores ex fonte haurian-
tur aquæ, tot tamen in hoc auctore egregiè virtu-
tes merentur, vt optimus commentarius & conserue-
tur, & adolescentibus sit quàm commendatissimus. Vt
etiam in hoc auctoris gratitatem, & vbi que
apud Trogum propria seriem & ordinem (quæ virtutes vel
prout in historicum commendant) prætereâ, quid
etiam in Iustini breuitate, qua tot regum, gentium, ac
populorum res gestas in tam paruum commentario-
lum contulit, admirabilius? quæ quantum ad res om-
nes, tum percipiendas, tum in animo retinendas con-
ferat, quis non videt? Quare hoc compendium sine
vetustate, siue Typographorum negligētia adeò cor-
ruptum, dignum arbitrabar, quod à tot mendis re-
purgaretur, & nitidiùs transcriberetur. Quid verò
præstiterimus, & qua fide & diligētia in eo recogno-
scendo sim versatus, ij demum intelligent, qui cum
veteribus nostrum exemplar conferent. Et quanquàm
plurimis & variis codicibus vsi simus, tamen nullus
ex his fuit, in quo aut non permulta desideraremus,

aut cuius lectione multum sumus adiuti. Porro cum
viderem ex ista lectionum varietate quasi (quod dici
solet) ἐν πολλῶν ἀκύρων ὀλίγον καρπὸν συνάγειν, tutissi-
mum ac optimum apparebat, si rem ad fontes ipsos
Græcos auctores reuocarem: quorum auctoritas, si
quid Trogus à nostra lectione, quod futurum vide-
tur, paululum recesserit, aut variauerit, facile delicti
nobis gratiam merebitur. Neque enim peccare viden-
tur, qui cum istis errant. Nam quod talium aucto-
rum fieret exemplo, etiam iure fieri prudentes qui-
dem putarunt. Vale.

INDEX HISTORIARVM.

QVÆ IN IVSTINI

Epitome continentur.

A

A B D E R I T A E fugati à
ranis & muribus. 168

Aborigines primi cultores
Italiae. 328

Abdolominus rex Sydoniae
factus. 116

Abraham. 283

Acesines. 135

Achæi victi cæsiq[ue]. 277

Ætoli vincuntur à Roma-
nis. 267

Adulteria seuerè Parthi pu-
niunt. 316

Æacides. 161

Ægeus. 26

Ægyptiorū continentia. 18

Æneæ in Italiā aduētus. 329

Æolides insulæ. 52

Æolus. 53

Ætna. 52

Ætolorum superba respon-
sio. 244

Ætolorum senatus Romanum
missus. 276

Æs Corinthiacum. 278

Afrorum ad Agathocle de-
fectio. 214

Agathocles Lyfimachi filius
veneno necatur. pag. 177

Agathocles bis vincitur. 211

Agathoclis audacia, qui vi-
ctus, victoribus bellum
infert. 210

Agathocles bellū ex Sicilia
in Africam transfert. 211

Agathoclis oratio ad mili-
tes. ibid.

Agathoclis egregia victoria
de Carthaginensibus. 212

Agathoclis successus. 214

Agathocles in Siciliā reuer-
sus, totius insulæ imperiū
occupat. 216

Agathocles vincitur à Pœ-
nis. 216

Agathoclis fuga. ibid.

Agathocles Siciliae tyrannus
ex patre figulo natus. 206

Agathoclis mores. 209

Agathocles tribunus militū
creatur. ibid.

Agathoclis gesta. ibid.

Agathocles obsidet Syracu-
sas. ibid.

Agathoclis laus. 218

Aga-

Agathocl. morbus. pag. 218	Alexander Philippi pater
Agathoclis exitus. 219	regnat. 83
Agathoclea. 253	Alexander cum matre sus-
Agasrex Cyrenarum. pag. 239	pectus de parricidio. pag. 100
Agathocles prætor Syracu-	Alexander Magnus à patre
sis constituitur. 208	in castra accersitus. 94
Agefilaus. 71	Alexandri ætas & indoles.
Agefilai laus. ibid.	106
Agis boni imperatoris exē-	Alexander Græciæ dux con-
plum. 124	stituitur. ibid.
Alba longa CCC. annis re-	Alexandri celeritas. 107
gni caput. 326	Alexandri in cognatos cru-
Albani in oriente ex Italia	delitas. 109
oriundi. 323	Alexander cum exercitu in
Alcibiades insimulatur my-	Asiam proficiscitur. 109
steria Cereris enunciaſſe.	Alexandri exercitus. 110
57	Alexāder Gordium nodum
Alcibiades in exilium pro-	soluit. 112
fectus. ibid.	Alexander in morbum inci-
Alcibiades ad Tiſſaphernē	dit. 113
profugit. 58	Alexandri & Philippi com-
Alcibiadis callidum inge-	paratio. 102
nium. 59	Alexandri ad Iſſum victo-
Alcibiades exul in patriam	ria. 114
redit. 61	Alexandri clementia. pag.
Alcibiadis laus. ibid.	115
Alcibiadis ſecundum exi-	Alexāder luxū ſectari quan-
lium. 62	do ceperit. ibid.
Alcibiadis interitus. 66	Alexander in Syriam profi-
Alexandri laus. 81	ciscitur. 116
Alexandri factum in lega-	Alexander ad Ammonem
ros Perſas. 82	proficiscitur. 117
Alexander Athenas mitti-	Alexander Iouis filius ap-
tur. 98	pellatus. ibid.

I N D E X.

Alexandri insolentia. pag.	117	solentia. pag.	307
Alexandri humanitas.	118	Alexander rex subornatus	
Alexandri magnanimitas.	119	vincitur à Grypho.	308
Alexandri somnus.	ibid.	Alexãdri sacrilegium & in-	
Alexãdri ad suos oratio.	120	teritus.	ibid.
Alexandri virtus.	ibid.	Alexandria conditur.	129
Alexandri de Dario victo-		Amazones.	21
ria.	121	Amazonum origo, & vnde	
Alexander Darium perse-		dictæ.	21. & 27
quitur.	123	Amazonum gesta.	22
Alexandri fortitudo infi-		Amazones Atheniësis. bel-	
gnis.	133	lum intulerunt.	23
Alexander vulneratus.	136	Amazonum interitus.	24
Alexander Epyri rex.	125	Ambitionis exemplũ. pag.	
Alexandri luxus in Persis.		132	
127		Amilcar.	193. & 210
Alexandri crudelitas.	129	Amilcar occiditur.	194
Alexander Satyram vxorem		Amilcari Amilco succedit.	
duxit.	137	ibidem.	
Alexandri audax facinus.		Amilcar moritur.	210
138		Amilcar Rhodanus.	207
Alexandri oratio ad Persas.		Amilconis querela.	194
ibidem.		Amilconis exitus miserabi-	
Alexandri mors.	140	lis.	195
Alexandri hæres.	142	Amyntas.	81
Alexandri ætas.	ibid.	Amyntæ Alexandri Magni	
Alexander à Demetrio oc-		au proles.	83
ciditur.	168	Amphytrion.	26
Alexãder vltor seruilis cru-		Artabanus.	42
delitatis.	185	Amulius.	329
Alexãder Prompalus & vi-		Anaxilaus.	54
ta, & regno spoliatur.	281	Andragoras.	128
Alexãdri ingratitude & in-		Anchora naturalis nota An-	
		tiochi & eius nepotum.	
		167	

- Annibal** Carthafinensium
dux. pag. 248
- Annibalis** nomen terribile.
258
- Annibalis** prudentia. 259
- Annibalis** ex Africa fuga.
ibidem.
- Annibalis** consilium de bello
contra Romanos gerendo.
260
- Annibalis** & **Antiochi** de
bello gerendo consilia.
262
- Annibalis** astutia. 272
- Annibalis** de Romanis iudicium.
263
- Annibalis** fuga in Cretam.
272
- Annibal** coniectis in nauem
serpentibus vincit. 273
- Annibalis** temperantia &
moderatio. ibid.
- Annibalis** mors. ibid.
- Antiope**. 23
- Antiope** capitur. 24
- Antigonus** vincitur, & occiditur.
169
- Antigonus** superatur à **Pyrro**.
136
- Antigonus** **Philippi** tutor.
246
- Antigonus** diadema regium
propter seditionem abijcit.
246
- Antigonus** bellum Sparta-
- nis infert. pag. 246
- Antigoni** moderati victoris
exemplum. 247
- Antigoni** mors. 248
- Antigonus** vincitur ab **Alexandro** **Pyrri** filio. 238
- Antiochia**. 167
- Antiochus** **Soter** **Syriæ** &
Asiæ rex. 222
- Antiochus**. ibid.
- Antiochi** bellum aduersus
fratrem. 241
- Antiochus** fratrem metuens,
ad hostem confugit. pag.
242
- Antiochi** mors. ibid.
- Antiochi** **Sedetis** in **Parthos**
bellum. 304
- Antiochus** **Theos**. 239
- Antiochi** negligentia in parando
bello. 263
- Antiochus** vincitur. 264
- Antiochi** legatio ad cōsules
pro pace tenenda. 265
- Antiochus** vincitur à **Scipionibus**.
267
- Antiochus** **Magnus** in sacrilegio
interficitur. 269
- Antiochus** **Epiphanes**, **Ptolemæo** **Epiphani** infert
bellum. 278
- Antiochus** **Epiphanes** moritur.
279
- Antiochus** **Sedetes** **Syriæ**
rex. 278

I N D E X.

Antiochi successus. pag. 304	Aristonicus in carcere necatus. 287
Antiochus Sedetes vincitur & interficitur. 305	Ariobarzanes Cappadociæ rex. 294
Antipater insidiarum auctor 140	Ariobarzanes Romam au- fugit. ibid.
Antipater interficitur. 73	Aristæi inuenta. 154
Antonius à Parthis vincitur. 326	Arfynoe. 178. & 225
Aquileia. 272	Asynoen Ptolemæi soror. 224
Arbaces præpositus Medis. pag. 4	Arfacides rex Parthorum. 282
Arbaces rex. 5	Arfaces Parthorum impe- rium inuadit. 317
Archagati mors. 216	Arfaces Parthicum regnum format. 318
Argæus. 81	Arfaces Parthis is, qui Per- sis Cyrus. ibid.
Argyraspides. 132. 157	Arfaces II. 319
Argyraspides vincuntur. 157	Arfyrice. 176
Argonautæ. 329. & 271	Arrogantia. 154
Aristoteles Alexandri præ- ceptor. 143	Armenij gentis & regni ori go. 322
Aridæus frater Alexandri. 142	Armenius comes Iasonis. ibidem.
Aridæum pedites regē con- stituunt. 146	Armenius Armeniam con- didit. 323
Aridæus occiditur. 161	Arfaces dicuntur omnes Par- thorum reges. 318
Arymbas. 85. & 179	Artaxerxes rex Persarum. 43
Aristotimus Epyrorum ty- rannus. 236	Artaxerxis filij. 103
Aristotimus occiditur. pag. 237	Artaxerxis mors. 104
Ariarathes rex Cappado- ciæ. 280	Artemisia muliebris forti- tudinis exemplum. 37
Ariarathes per dolum à Mi- thridate obtruncatur. pag. 292	Arto-

I N D E X.

Antiochus.	pag. 31	Atheniensium reges.	pag. 27
Artamenes rex Cappado-		Atis.	ibid.
cie.	242	Ἀθήνη.	ibid.
Antiochus rex Parthorum		Athenæ incensæ.	36
VII.	321	Athenæ reficiuntur.	40
Ascanius.	329	Atheniensium cædes.	63
Asdrubal.	192	Athenæ obsidentur.	65
Asdrubal moritur.	ibid.	Athenienses se dedunt La-	
Asia communis regum præ-		cedæmoniis.	ibid.
da.	242	Atheniensibus triginta re-	
Asiam Scythæ vectigalē fe-		ctores constituuntur.	ibid.
cerunt.	21	Athenæ tyrannorum sæuitia	
Assyriorum regnum trans-		premuntur.	ibid.
fertur ad Medos.	5	Atheniensium virtus morte	
Astyages Harpago filiū co-		Epaminondæ eneruata.	
medendum proponit.	7		78
Astyages ex rege fit præfe-		Athenienses Thermopylas	
ctus Hyrcanorum.	9	occupant.	88
Astyages rex.	5	Athenienses impietatis ar-	
Astyages capitur.	9	guuntur.	ibid.
Asia cum opibus vitia quo-		Augurium.	198
que Romam transmisit.		Aurum Tolosanum.	271
	290		
Asybi in deditionem acci-			
piuntur.	134		
Astriopæus.	80		
Attalus Pergami rex.	286		
Attali mors.	289		
Attilij Romani consulis di-			
ligentia.	264		
Atheniensium origo.	25		
Athenienses αὐτόχθονες.			
	26		
Atheniensium inuenta.	ibi-		
dem			

B

B	ABILONIAE	prodi-	
	tio.		16. & 17
Balsamum.			294
Barce conditur.			137
Battus.			153
Bellum Lacedæmoniorum			
aduersus Persas.			41
Bellum intestinum Græco-			
rum.			43
Bellum Peloponnesiacum.			
	49		

Belli

I N D E X.

Bellicus in Persas adparatus.	pag. 99	Ætolos.	pag. 222
Bellum Siciliense.	54	Belli causa inter Antiochum & Demetrium.	243
Bellum Cyri & Artaxerxis fratrum.	69	Bellum Antigoni cum Gallogræcis.	237
Bellum Philippi cum Atheniensibus.	85	Belli inter Romanos & Antiochum causa.	258
Bellum Philippi cum Scythis.	94	Bellum Mithridaticum in Romanos.	301
Bellum Atheniēsis à Philippo illatum.	97	Bellum Romanū cum Nabide.	258
Bellum Atheniensium cum Antipatro.	150	Bellum Antiochi Magni & Ptolemæi.	253
Bellum aduersus Antigonū.	152	Bellum Romanum cū Philippo.	254
Bellum Antigoni aduersus Eumenem.	154	Bellum Macedonicum.	255
Bellum inter Antipatrum & Alexandrum.	170	Belli Achaici origo.	276
Bellum aduersus Demetriū.	172	Bellum ciuile in quo Parthi Pompeium sunt secuti.	324
Bellum Siciliense.	193	Bellum Æneæ cum Turno.	329
Bellum Lyfimachi & Pyrrhi.	171	Bellum Romanum cū Perseo Macedonum rege.	274
Bella Carthagenensium & Italorum inter se.	196	Belgius Gallorum dux.	226
Bellum Crotoniēsis cum Locrensis.	197	Beroe.	180
Bellum Agathoclis cū Carthagenensibus.	210	Beronice trucidatur.	240
Bellum in Italia ab Agathocle gestum.	217	Bessus victus datur Oxatri.	129
Bellum inter filium ac nepotem Agathoclis.	218	Bizantium oppugnatur à Philippo.	94
Bellum Græcorum aduersus		Bizantium à quo conditum.	ibid.

I N D E X.

Byrsa.	pag. 287	Carthagenensium auxilia Ro-	
Bomilchar cruci adfigitur.		manis missa.	182
215		Carthagenensium origo.	
Brennus.	227	pag. 184	
Brennus Deum cōtemptor.		Carthagenensium Impera-	
ibid.		tores.	193
Brenni & Delphorum co-		Carthagenensium exercitus	
piæ.	229	peste perit.	194
Brenni mors.	230	Carthago conditur.	188
Brundisium.	47. & 125	Carthago quādiu ante Ro-	
Brutij vnde dicti.	217	man condita.	189
Brutiorum virtus.	218	Carthagenenses à suis op-	
Bubares.	83	pugnantur militibus. pag.	
Bucephale condita.	134	190	
C		Carthagenensium edictum,	
CÆDES, ab Agathocle		ne quis Græcis studeret	
patratæ.	209	literis.	201
Candaules.	11	Carthaginēses homines in	
Cambyles Persarum rex se-		molarunt.	189
cundus.	13	Carthagenensium noua cæ-	
Cambyses Deorum Ægy-		des.	215
ptiorum ædes diruit. ibi-		Carthagenensium res.	205
dem.		Cartalo.	190
Calamitas in exercitu Xer-		Cartalo cruci adfigitur.	192
xis.	39	Caput equi & bouis auspi-	
Caramandus.	294	cium Carthaginis.	188
Caranus.	80	Capitolium.	328
Caranus necatur.	106	Castor.	197
Catanenses.	54	Cecrops.	26
Calisthenes.	132	Ceraunos.	175
Cappadocum calamitas.		Charybdis.	53
151		Chalybes.	339
Cassander.	160	Chariades.	44
Cassander Thessalonice		Chionis in tyrannum con-	
uxorem ducit.	ibid.	spiratio.	176. & 177
		Cimon	

Cimon.	pag. 42	ab Alexandro obtinuit.
Cydnus.	113	pag. 132
Cynigeri præclarum facinus.	30	Cleomenes Imperatoris egregij exemplum. 247
Cyneas Romam cum donis missus.	183	Cleopatra. 294
Cyrus.	7	Cleopatræ impietas in liberos. 308
Cyri callidum consilium.	pag. 8	Cleopatræ ambitio. ibid.
Cyri bellum aduersus Medos.	8	Cleopatra Cyricæno nubit. 309
Cyrus Persarū rex primus.	pag. 7	Cleopatræ crudelitas in suos. 311
Cyri interitus.	12	Cleopatræ dignus pro sceleribus exitus. ibid.
Cyrus occiditur.	70	Clytus ab Alexandro occisus. 130
Cyrene à quo condita.	153	Codrus. 27
Cyrenes fabula.	154	Codomannus rex eligitur. 105
Cyprus.	187	Colchi. 272
Cyprorum mos virgines ante nuptias prostituere.	ibid.	Cometes ingens. 289
Cyricænus.	309	Comanus. 333
Cyricænus à fratre Grypho vincitur.	310	Comani in Massilienses infidiæ. ibid.
Clearchus.	174	Conon. 63
Clearchi sæuitia & crudelitas.	175	Conon contra Lacedæmonios. 64
Clearchi cædes.	176	Cononis laus. 71
Clearchi tyrannidem adstantis oratio.	174	Constantiæ exemplum. 141. & 173
Clementiæ exēplum in barbaro homine.	129	Consultatio principum de eligendo rege. 145
Clementiæ exemplum in Cyro.	10	Continentiæ exemplum. 183
Cleophis cōcubitu regnum		Continentia Aegyptiorum. ibid.

I N D E X:

Corinthus dicuntur.	pag. 277	thas.	pag. 17
Cranaus.	26	Darij mors.	69
Crassus à Parthis trucidatur.	324	Darij fuga ex Scythia.	21
Critias cadit.	67	Darij aduentus.	113
Crœsus fert opem Babylo- niis contra Cyrum.	10	Darij copiæ ad Issum.	114
Crœsus capitur.	ibid.	Darij mater, vxor, & filiæ captæ.	115
Crœso in auxilium venit omnis Græcia.	ibid.	Darij adparatus, & militum numerus.	111
Crotonienses.	197	Darius capitur.	121
Crotoniensium vota.	198	Darij mandata iam morien- tis.	122
Crudelitatis exemplum 13. & 43. 54. 129. 164. 196. 202. 221. 302		Darij mors.	123
Crudelitatis poena. pag. 43. & 191		Darij edictum quo prohi- bentur. Poeni humanas hostias immolare.	193
Crudelitatis paternæ exem- plum.	191	Delphici templi descriptio.	228
Crudelitas Ptolemæi in li- beros.	302	Delphicum antrum.	ibid.
Curetes.	339	Demaratus.	33
D		Demetrius propter adulte- rium necatur.	239
		Demetrii Illyriorum regis ad Philippum oratio.	249
D ACI à Getis.	272	Demetrius obses è Roma fugit.	279
Dacorum militū igno- minia.	ibid.	Demetrius Soter Syriæ rex.	279
Damascus.	283	Demetrius Soter vincitur & occiditur.	281
Dardani Macedoniae fines vastant.	252	Demetrius Demetrii filius Syriæ rex, Parthis bellum infert.	282
Darius ex equi hinnitu rex electus.	15	Demetrius vincitur.	163
Darij bellum aduersus Scy-		Demetrius	

Galli inuadunt Italiam. pag. 225
 Galli Romam incendunt. ibid.
 Gallorum descriptio. 226
 Gallici nominis terror. ibidem
 Galli vincunt Macedones. ibid.
 Galli à Delphis vincuntur. 230
 Gallorum clades in Græcia. 231
 Gallorum tertia in Macedoniam eruptio. ibid.
 Galli auri auarissimi. ibid.
 Galli inuadunt castra Antigoni. 232
 Galli cæduntur. ibid.
 Gallogræcia. 233
 Gallorum perfidia. 241
 Gallorum crudelitas in coniuges & liberos. 237
 Gallogræcorum cædes. 238
 Galli mansuetiorem viuendi rationem à Græcis edocti. 332
 Gargaris. 339
 Genus maternum Alexandri. 107
 Gestone in deditionem accipiuntur. 135
 Geryon. 341
 Geryonis & Herculis historia. ibid.

Gigantes. pag. 339
 Gyges. 11
 Gylippus. 58
 Glaucias. 179
 Gnidius. 281
 Gordium. 112
 Gordij plaustrum. ibid.
 Græcorum odium in Athenienses. 51
 Græcorum virtus. 70
 Græcorum aduersus Lacedæmonios conspiratio. 73
 Græcorum cōuentus in Corintho. 98
 Græcorum odium in Thebanos. 108
 Græcorum varij motus. 236
 Græcorum exercitus deficit à Phraharte. 326
 Gryphus. 308
 Gryphinæ crudelitas. 310
 H
 H A B I S rex. 340
 Hanno. 201
 Hannonis impium scelus. 205
 Hanno cruci affigitur. ibid.
 Hastæ regum pro diademate insignia. 331
 Harpagus. 8
 Harpago consilium in occultandis literis. 8
 Helemati amor erga patriam. 237
 Her-

pag. 33	Herculis cum Amazonibus pugna.	pag. 24
12	Herculis Alexander filius.	143
28	Heraclicensium matronarum clades.	175
ibid.	Heracleæ vrbis origo.	172
um in Athe	Heraclicensium gesta.	173
us.	Hierotimus sexcentos filios habuit.	312
versus Lac	Hiarbas Elysæ nuptias petit.	188
conspiratio	Hierorex.	221
entus in C	Hieronis natales.	ibid.
um in The	Hiero ab apibus educatus.	ibid.
ij motus. 2	Hieronius lupus tabulam eripuit.	ibid.
rcitus deho	Hippias.	31
.	Historiæ fructus.	1
elitas.	Hismenias.	67
x.	Hispania vnde dicta & eius situs.	336
um scel	Hispaniæ laus & fertilitas.	ibid.
igitur. ibi	Hispaniæ flumina.	337
to diaden	Hispaniæ saluberrimus aer.	ibid.
33	Hispanorum mores.	ibidem.
um in occ	Hispani militaris rei scientia christi.	ibid.
erga	Hippolyte capitur.	23
Her-	Hippolytus.	ibid.
	Hippomachus cadit.	67

Holofernis ingratitudeinis exemplum.	pag. 280
Horodes.	325
Herodis furor.	ibid.
Humanitatis in hostes exemplum.	173

I

I A S O N I S historia.	323
Iasonis gesta.	ibid.
Iasonis honores.	ibid.
Iericho.	285
Impietatis exemplum.	121
	166. 196. 202. 228. 270.
	326. 341
Impietas punita.	309
Impietatis erga deos exemplum.	36
Impietatis poena.	ibid.
Impietas erga cognatos.	93
Impietatis in parentem exemplum.	103
Impietatis maternæ exemplum erga filios.	302. 308
Impietatis in liberos exemplum.	302
Indulgentia liberos corrumpit.	104
Ingenium Punicum.	188
Ingratitudinis exemplum.	207. 280.
Infidiæ in auctoris caput versæ.	310. 311. 334
Ioseph.	284
	Ioseph

Ioseph laus. pag. 284
 Iphicrates. 74
 Israel. 283
 Istriorum origo. 271
 Italia antiquus status. 328
 Italia Saturnia dicta. ibid.
 Iustitiæ exemplum. 54
 Iudæorum virtus. 253
 Iudæorum origo. 284
 Iudæi à Iuda dicti. ibid.
 Iudæorū successus & opes. 285

L

L A C E D A E M O N I O R V M
 contra Antipatrum
 bellum. 51
 Lacedæmonij vincuntur. 73
 Lachetes dux. 54
 Lamachus. 55
 Lampedo Amazonum re-
 gina. 22
 Lamponius in Siciliā mit-
 titur. 54
 Lanthinus. 25
 Laodice. 167
 Laodiceis impietas. 288
 Laodiceis scelus. 290
 Laodonia Pyrrhi filia. 244
 Latinus ex Fauni filia &
 Hercule. 329
 Lauinium. ibid.
 Legati Philippi in Asiam. 99

Legatio Atheniensium ad
 Philippum. pag. 91
 Legati Phocensium. ibid.
 Legati Atheniensium ad A-
 lexandrum. 107
 Legati Romanorum ad Æ-
 tolos. 244
 Legati Alexandrinorum. 254
 Legati Romanorum ad A-
 chæos. 277
 Leonidæ in tyrannum con-
 spiratio. 176
 Leonidæ virtus. 35
 Leonatus occiditur. 151
 Leo Sandrochetto sudorem
 deterfit. 168
 Liberi dicti exemplum. 29.
 & 97
 Libido. 100
 Liberalitatis exemplū. 137
 Liberorum educandorum
 mos apud Spartanos &
 Lucanos. 217
 Lycurgus. 44
 Licurgi præclara instituta.
 ibid.
 Lydij iussi Cauponias exer-
 cere. 10
 Lydij molles. 11
 Lyfander. 62
 Lyfander callidus impera-
 tor. ibid.
 Lysias. 67
 Lysandri interitus. 74

Lyfima-

I N D E X.

um a	Lyfimachi laus .	pag. 165	Macedonum reges quot fue	
pag. 9	Lyfimachus leoni obiectus		rint .	pag. 276
ib.	166		Mago dux Carthaginēſium.	
m ad	Lyfimachus ab Alexandro		182. & 192	
10	vulneratus .	ibid.	Magna Græcia .	196
1 ad	Lyſimachia terræmotu e-		Malachus .	173
24	uerſa .	176	Martheſia .	23
inorum	Lyſimachus victus à Seleu-		Martefia occiditur .	ibid.
m ad	co moritur .	177	Mardonius .	39
27	Locri ad Pyrrhum deficiūt.		M. Lepidus in Ægyptum	
um co	183		mittitur .	355
1	Locrenſium vota .	198	M. Cato Catonis orator's fi-	
1	Ludi Athenis inſtituti .	79	lius exemplum militaris	
15	Luctus propter Alexandrū .		fortitudinis & audaciæ .	
fidorem	144		275	
16	Luctus publici deſcriptio .		Mare mortuum .	285
olum.	194		Maſſilienſium origo .	332
iplū.	Lucanorum virtus .	218	Maſſilia vbi condita .	ibi-
cando	Lucus Martis .	330	dem .	
rtano	Lupercalia .	329	Maſſilienſium bella & for-	
inſtit	Lupa .	330	tia facta .	334
onias ex	Lunæ defeſtio .	275	Maſſilienſium cum Roma-	
s impe	Luxus in Antiochi exercitu.		nis amicitia .	ibid.
ib	304		Maſſilienſium erga Roma-	
Lyſima			nos ſtadium .	335
			Maſſilienſium apud Roma-	
			nos gratia .	ibid.
			Matthæas rex Scytharum.	
			95	
			Medæa Iasonis vxor .	322
			Medus , regnum Medorum	
			conſtituit .	323
			Medicum bellum .	30
			Medius .	140
			Megarenſiū cum Athenien-	
			fibus	

I N D E X.

fibus contentio .	pag. 28	Mithridatici belli causa .	291
Menalippe capitur .	24	Mithridatis scelera .	290
Messenij expugnantur .	47	Mithridatis fraus .	292
Methona à Philippo expu- gnata .	86	Moderationis exemplū .	54 & 86.
Metapontini .	197	Monarchia Assyriorum I .	
Mezentius .	329	Monarchia Medorum II .	5
Mida .	113	Monarchia Persarum III .	
Miltiades .	30	pag. 9	
Militaris fortitudinis exem- pla .	30.35. 235	Monarchia Macedonū III .	
Milonis furor .	245	120	
Mindarus .	60	Mors trium insignium Im- peratorum eodem anno .	
Miserabile spectaculum .	121	273	
Mithridates Arsaces V .	320	Moses .	284. 285
Mithridatis felicia bella . ibi- dem .		Muliebris ambitionis exē- plum .	32
Mithridates Parthorum rex VIII .	321	Muliebris crudelitatis exē- plum Gryphina .	310
Mithridates per dolū Aria- rathen obtruncat .	292		
Mithridatis apparatus in Romanorum bellum .	294		
Mithridatis prima victoria de Romanis .	295		
Mithridates Ponti rex cum Romanis gessit bellum annis quadraginta sex .	288		
Mithridatis in pueritia stu- dia .	289		
Mithridatis venationes . ibi- dem .			
Mithridatis bella .	290		
Mithridatis solertia .	ibid.		

N

NABIS duobus præliis
à Flaminio subigitur.

256	
Neoptolemus .	280
Neoptolemi perfidia .	154
Neoptolemus victus occu- bit .	ibid.
Nereis Pyrrhi filia .	245
Nicea condita .	134
Nicias .	57
Nicomedis fraus .	291
Nicomedes Cappadociam inuadit .	292

Ninus

I N D E X.

Ninus.	pag. 2	Oraculum Perdicæ. pag. 80
Nini gesta.	3	Oraculum de Alexandro
Ninus filius.	ibid.	Epirota. 124
Nysa à Libero patre condi-		Orythia. 23
ta.	132	

Numitor.	329
Nuptiæ Alexandri regis E-	
pyri & Cleopatæ filia	
Philippi.	99

O

O CHI crudelitas.	104
Ochus Armeniis bel-	
lum infert.	105
Offellam occidit Agatho-	
cles.	214
Officia boni principis.	222
Olympias.	85. 180. 243
Olympias ob stupri suspi-	
tionem pulsa.	99
Olympiadis crudelitas.	101.
& 161	
Olympiadis fuga.	161
Olympiadis mors.	162
Olynthus expugnatur.	90
Opobalsami descriptio.	285
Oratio Alexandri ad mili-	
tes.	114. 126
Oratio Demetrii ad Mace-	
dones.	171
Oratio Mithridatis ad mili-	
tes.	295
Oraculum.	124. 172. 198
Oraculum de Agefilao.	71

P	
PACORVS Parthorum	
rex vincitur & inter-	
ficitur.	325
Palatinus mons.	329
Pampatius Arsaces tertius.	
	319
Pan Lycæus.	330
Pannonia.	225
Parmenio.	128
Parricidij crudelis exem-	
plum.	169
Parricidia sororum inter se	
mutua.	310
Parthorum origo.	314
Parthi Scythico sermone e-	
xules dicti.	ibid.
Parthorum obscuri & serui-	
lis conditio.	ibid.
Parthorum successus.	315
Parthiæ situs.	121
Parthorum sermo, vestitus	
& mores.	315
Parthorum exercitus ex ser	
uis constat.	ibid.
Parthorum pugnandi ratio.	
	316
Parthorum mores.	ibid.
Parthorum sepultura.	ibid.
Parthorum reges.	317
Parthorum à regibus Mace-	
doni-	

Galli inuadunt Italiam.		Gigantes.	pag.339
pag.225		Gyges.	11
Galli Romam incendunt.		Gylippus.	55
ibid.		Glaucias.	179
Gallorum descriptio.	226	Gnidius.	281
Gallici nominis terror.	ibidem	Gordium.	112
Galli vincunt Macedones.		Gordij plaustrum.	ibid.
ibid.		Græcorum odium in Athenienses.	58
Galli à Delphis vincuntur.		Græcorum virtus.	70
230		Græcorum aduersus Lacedæmonios conspiratio.	
Gallorum clades in Græcia.		73	
231		Græcorum cōuentus in Corintho.	98
Gallorum tertia in Macedoniam eruptio.	ibid.	Græcorum odium in Thebanos.	108
Galli auri auarissimi.	ibid.	Græcorum varij motus.	236
Galli inuadunt castra Antigoni.	232	Græcorum exercitus deficit à Phraharte.	326
Galli cæduntur.	ibid.	Gryphus.	308
Gallogræcia.	233	Gryphinae crudelitas.	310
Gallorum perfidia.	241	H	
Gallorum crudelitas in coniuges & liberos.	237	HABIS rex.	340
Gallogræcorum cædes.	238	Hanno.	201
Galli mansuetiorem viuendi rationem à Græcis edocti.	332	Hannonis impium scelus.	
Gargoris.	339	205	
Genus maternum Alexandri.	107	Hanno cruci affigitur.	ibid.
Gestone in deditionem accipiuntur.	135	Hastæ regum pro diademate insignia.	331
Geryon.	341	Harpagus.	8
Geryonis & Herculis historia.	ibid.	Harpagi consilium in occultandis literis.	8
		Helemati amor erga patriam.	237
		Her-	

I N D E X.

331	Herculis cum Amazonibus	Holofernus ingratitude e-
11	pugna. pag. 24	xemplum. pag. 280
55	Herculis Alexander filius.	Horodes. 325
179	143	Herodis furor. ibid.
281	Heracienſium matronarum	Humanitatis in hoſtes exē-
112	clades. 175	plum. 173
bid	Heracleæ vrbiſ origo. 172	
the	Heracienſium geſta. 173	I
5	Hierotimus ſexcentos filios	I A S O N I S hiſtoria. 323
	habuit. 312	Iaſoniſ geſta. ibid.
ace	Hiarbas Elyſæ nuptias pe-	Iaſoniſ honores. ibid.
10.	tir. 188	Iericho. 285
	Hiero rex. 221	Impietatiſ exemplum. 121
Co	Hieronis natales. ibid.	166. 196. 202. 228. 270.
91	Hiero ab apibus educatus.	326. 341
he	ibid.	Impietatiſ punita. 309
102	Hieronilupus tabulam eri-	Impietatiſ erga deoſ exem-
236	puit. ibid.	plum. 36
fic	Hippias. 31	Impietatiſ poëna. ibid.
321	Hiſtoriæ fructuſ. 1	Impietatiſ erga cognatoſ. 93
308	Hiſmeniaſ. 67	Impietatiſ in parentem e-
310	Hiſpania vnde dicta & eiſ	xemplum. 103
	ſituſ. 336	Impietatiſ maternæ exem-
310	Hiſpaniæ lauſ & fertilitaſ.	plum erga filioſ. 302. 308
201	ibid.	Impietatiſ in liberoſ exem-
us	Hiſpaniæ flumina. 337	plum. 302
	Hiſpaniæ ſaluberrimuſ aer.	Indulgentia liberoſ corrup-
bid	ibid.	pit. 104
me	Hiſpanoroſ mores. ibi-	Ingenium Punicum. 188
331	dem.	Ingratitudiniſ exemplum.
	Hiſpani militariſ rei ſcien-	207. 280.
ccul	tia chri. ibid.	Infidiæ in auctoriſ caput ver-
	Hippolyte capitur. 23	ſæ. 310. 311. 334
pa	Hippolytuſ. ibid.	Ioleph. 284
231	Hippomachuſ cadit. 67	b 2 Ioleph

Ioseph laus. pag. 284
 Iphicrates. 74
 Israel. 283
 Istriorum origo. 271
 Italiae antiquus status. 328
 Italia Saturnia dicta. ibid.
 Iustitiae exemplum. 54
 Iudaeorum virtus. 253
 Iudaeorum origo. 284
 Iudaei à Iuda dicti. ibid.
 Iudaeorum successus & opes. 285

L

L A C E D A E M O N I O R V M
 contra Antipatrum
 bellum. 51
 Lacedaemonij vincuntur. 73
 Lachetes dux. 54
 Lamachus. 55
 Lampedo Amazonum re-
 gina. 22
 Lamponius in Sicilia mit-
 titur. 54
 Lanthinus. 25
 Laodice. 167
 Laodiceis impietas. 288
 Laodiceis scelus. 290
 Laodamia Pyrrhi filia. 244
 Latinus ex Fauni filia &
 Hercule. 329
 Lauinum. ibid.
 Legati Philippi in Asiam. 99

Legatio Atheniensium ad
 Philippum. pag. 91
 Legati Phocensium. ibid.
 Legati Atheniensium ad A-
 lexandrum. 107
 Legati Romanorum ad Aë-
 tolos. 244
 Legati Alexandrinorum. 254
 Legati Romanorum ad A-
 chæos. 277
 Leonidæ in tyrannum con-
 spiratio. 176
 Leonidæ virtus. 35
 Leonatus occiditur. 151
 Leo Sandrochetto sudorem
 deterfit. 168
 Liberi dicti exemplum. 29.
 & 97
 Libido. 100
 Liberalitatis exemplum. 137
 Liberos educandorum
 mos apud Spartanos &
 Lucanos. 217
 Lycurgus. 44
 Licurgi præclara instituta.
 ibid.
 Lydij iussi Cauponias exer-
 cere. 10
 Lydij molles. 11
 Lyfander. 62
 Lyfander callidus impera-
 tor. ibid.
 Lyfias. 67
 Lyfandri interitus. 74
 Lyfima-

I N D E X.

ad 91 bid. 1A- 107 Æ 244 lm dA 27 cor 176 35 151 em 16 24 1 1 1 001 08 2 it ex per ib 12	Lyfimachi laus. pag. 165 Lyfimachus leoni obiectus 166 Lyfimachus ab Alexandro vulneratus. ibid. Lyfimachia terræmotu e- uerfa. 176 Lyfimachus victus à Seleu- co moritur. 177 Locri ad Pyrrhum deficiūt. 183 Locrenfium vota. 198 Ludi Athenis instituti. 79 Luctus propter Alexandrū. 144 Luctus publici descriptio. 194 Lucanorum virtus. 218 Lucus Martis. 330 Lupercalia. 329 Lupa. 330 Lunæ defectio. 275 Luxus in Antiochi exercitu. 304 M M A C E D O N Y A antè Emathia. 79 Macedones Regem infan- tem in cunis ante aciem ponunt. 81 Machus Carthaginensium Imperator exulat. 191 Macedones vinctūur à Gal- lis. 275	Macedonum reges quot fue- rint. pag. 276 Mago dux Carthaginēfium. 182. & 192 Magna Græcia. 196 Malachus. 173 Marthesia. 23 Martesia occiditur. ibid. Mardonius. 39 M. Lepidus in Ægyptum mittitur. 355 M. Cato Catonis oratoris fi- lius exemplum militaris fortitudinis & audaciæ. 275 Mare mortuum. 285 Massiliensium origo. 332 Massilia vbi condita. ibi- dem. Massiliensium bella & for- tia facta. 334 Massiliensium cum Roma- nis amicitia. ibid. Massiliensium erga Roma- nos ftudium. 335 Massiliensium apud Roma- nos gratia. ibid. Matthæas rex Scytharum. 95 Medæa Iafonis vxor. 322 Medus, regnum Medorum constituit. 323 Medicum bellum. 30 Medius. 140 Megarenfiū cum Athenien- fibus
---	--	--

I N D E X.

fibus contentio .	pag. 28	Mithridatici belli causa .	291
Menalippe capitur .	24	Mithridatis scelera .	290
Messenij expugnantur .	47	Mithridatis fraus .	292
Methona à Philippo expu- gnata .	86	Moderationis exemplū .	54 & 86.
Metapontini .	197	Monarchia Assyriorum I .	
Mezentius .	329	Monarchia Medorum II .	5
Mida .	113	Monarchia Persarum III .	
Miltiades .	30	pag. 9	
Militaris fortitudinis exem- pla .	30. 35. 235	Monarchia Macedonū III .	
Milonis furor .	245	120	
Mindarus .	60	Mors trium insignium Im- peratorum eodem anno .	
Miserabile spectaculum .	121	273	
Mithridates Arsaces V .	320	Moses .	284. 285
Mithridatis felicia bella . ibi- dem .		Muliebris ambitionis exē- plum .	32
Mithridates Parthorum rex VIII .	321	Muliebris crudelitatis exē- plum Gryphina .	310
Mithridates per dolū Aria- rathen obtruncat .	292	N	
Mithridatis apparatus in Romanorum bellum .	294		
Mithridatis prima victoria de Romanis .	295	N A B I S duobus præliis à Flaminio subigitur .	
Mithridates Ponti rex cum Romanis gessit bellum annis quadraginta sex .	288		
Mithridatis in pueritia stu- dia .	289	Neoptolemus .	280
Mithridatis venationes . ibi- dem .		Neoptolemi perfidia .	154
Mithridatis bella .	290	Neoptolemus victus occū- bit .	ibid.
Mithridatis solertia .	ibid.	Nereis Pyrrhi filia .	245
		Nicea condita .	134
		Nicias .	57
		Nicomedis fraus .	291
		Nicomedes Cappadociam inuadit .	292

Ninus

I N D E X.

Ninus.	pag. 2	Oraculum Perdicæ. pag. 80
Nini gesta.	3	Oraculum de Alexandro
Ninus filius.	ibid.	Epirota. 124
Nysa à Libero patre condi-		Orythia. 23
ta.	132	P
Numitor.	329	P A C O R V S Parthorum
Nuptiæ Alexandri regis E-		rex vincitur & inter-
pyri & Cleopatracæ filia		ficitur. 325
Philippi.	99	Palatinus mons. 329

O

O C H I crudelitas. 104		Pan Lycæus. 330
Ochus Armeniis bel-		Pannonia. 225
lum infert. 105		Parmenio. 128
Offellam occidit Agatho-		Parricidij crudelis exem-
cles. 214		plum. 169
Officia boni principis. 222		Parricidia sororum inter se
Olympias. 85. 180. 243		mutua. 310
Olympias ob stupri suspi-		Parthorum origo. 314
tionem pulsa. 99		Parthi Scythico sermone e-
Olympiadis crudelitas. 101.		xules dicti. ibid.
& 161		Parthorum obscuri & serui-
Olympiadis fuga. 161		lis conditio. ibid.
Olympiadis mors. 162		Parthorum successus. 315
Olynthus expugnatur. 90		Parthiæ situs. 121
Opobalsami descriptio. 285		Parthorum sermo, vestitus
Oratio Alexandri ad mili-		& mores. 315
tes. 114. 126		Parthorum exercitus ex ser
Oratio Demetrii ad Mace-		uis constat. ibid.
dones. 171		Parthorum pugnandi ratio.
Oratio Mithridatis ad mili-		316
tes. 295		Parthorum mores. ibid.
Oraculum. 124. 172. 198		Parthorum sepultura. ibid.
Oraculum de Agefilao. 71		Parthorum reges. 317
		Parthorum à regibus Mace-
		doni-

donicis defectio .	pag.	Perfarum copiæ.	pag. 111
317		Perfarum cedes.	ibid.
Parthi reges suos omnes Ar		Perfarum imperium finitur.	
faces vocant .	318	319	
Parthorum cum Romanis		Perseus impietatis erga fra-	
bella.	324	trem & patrem exem-	
Parthorum cum Ventidio		plum.	270
pugna .	325	Persei fuga.	275
Parthi signa & captiuos Ro		Perseus Macedonum rex.	
manos Augusto miserūt .		274	
327		Perseus capitur .	276
Partheniorum origo .	41	Persepolis capitur.	121
Patientię exemplum rarum.		Phalanti pietas.	47
337		Pharnaces Arsaces quartus.	
Pausanias perfidi ciuis exē-		319	
plum .	41	Pharnabafus .	61
Pausanias restituit vrbē A-		Philippus obses Thebis.	
theniensibus .	68	79	
Paulus Aemilius consul bel		Philippus.	81
li Macedonici Impera-		Philippi Alexandri Magni	
tor .	275	patris genus .	83
Penaxagoras .	24	Philippo defertur imperiū.	
Penthesilea .	ibid.	84	
Peranus .	332	Philippi laus .	88
Perdicas .	80	Philippi sæuitia in Theba-	
Perdica .	142	nos.	98
Perdicæ simulatio .	152	Philippus trucidatur à Pau-	
Perdicæ constantia .	147	sania satellite.	99
Perfidia exemplum. 42. &		Philippi scelera .	89.93
50.54.89.216		Philippi iniustitia .	90
Perfidia pena .	43	Philippus vulneratur .	96
Pericles dux eligitur .	20	& 99	
Perfæ victi .	29	Philippi eloquentia .	102
Perfarum mos adorandi re-		Philippi & Alexandri com	
ges .	72	paratio .	ibid.

I N D E X.

Philippus rex Macedoniae .	stituitur .	pag. 326
pag. 248	Phrahartis ad Cæsarem le-	
Philippus rex Macedoniae	gatio .	327
Romanis bellum infert.	Pietatis exemplum .	42
253	& 235. 319	
Philippi pax cum Roma-	Pygmalion .	185
nis .	Pyrrhi aduersus Romanos	
249	expeditio .	178
Philippus moritur postquã	Pyrrhus ACHILLIS fi-	
regnasset annis XLII.	lius .	179
270	Pyrrhi successores .	ibid.
Philippus vincitur à Ro-	Pyrrhus paruulus in Illy-	
manis .	rios defertur .	180
257	Pyrrhi in Italiam aduentus .	
Philopoemenes dux Acheo-	181	
rum constituitur .	Pyrrhi victoria .	182
260	Pyrrhus Epyri rex .	171
Philopoemenes capitur .	Pyrrhi ex Italia excessus .	
ibidem	233	
Philopoemeni venenũ da-	Pyrrho traditur Sicilia .	183
tum .	Pyrrhi varius successus .	134
ibid.	Pyrrhus Siciliae rex vocatur .	
Phocenses templũ Delphis	220	
occupant .	Pyrrhi bellica virtus .	234
87	Pyrrhi bellum aduersus La-	
Phocensium calamitas .	cedæmonios .	ibid.
92	Pyrrhi & Lyfimachi bellũ .	
Phocenses Tarquinij tem-	172	
poribus in Italiam traie-	Pyrrhi mors in Argis .	235
cerunt .	Pyrrhus à Pēnis nauali pre-	
332	lio viuus .	ibid.
Phrahartes Parthorum rex	Pyrrhi vxor cum duobus fi-	
VI.	liis moritur .	245
320	Pyrrhi laus .	235
Phrahartis consilium .	Pyrenēi mōtis spatium .	337
304	Pirati-	
Phrahartis cum Scythis bel-		
lum .		
321		
Phrahartis immania parri-		
cidia .		
326		
Phrahartes propter crude-		
litatem è regno pellitur .		
ibidem .		
Phrahartes in regnum re-		

Piraticum bellum . pag. 312
 Pisistratus . 28
 Pythagoras deq. eius peregrinatione . 198
 Pythagoræ doctrina apud Crotonienses . 199
 Pythagoræ mors . 200
 Plinos . 21
 Poeni in Sicilia vincuntur . 213
 Polystratus Dariū telis confossum reperit . 122
 Polypercon occiditur . 155
 Pollux . 197
 Pompei Trogi genus & maiores . 335
 Popilius exemplum prudentis & constantis viri . 278
 Porus capitur . 133
 Praxaspes . 13
 Prælium cum Tribalis . 96
 Prælium Alexandri & Darij in Arbelis . 120
 Præda ex Persis . 121
 Prodigiij interpretatio . 121
 Prodigia in Mithridatis ortu . 289
 Proditionis exemplum . 216
 Prompalis infimæ fortis homo Syriæ regnum occupat . 281
 Prudentiæ exemplum in Eumene . 156
 Prusias rex Bythinæ . pa-

gin. 272. & 279
 Prusias à filio necatus . 280
 Ptolemæus vulneratus . 225
 Ptolemæus Philadelphus . 178
 Ptolemæi solertia . ibid.
 Ptolemæus Lagus moritur . 172
 Ptolemæus Ceraunus rex Macedoniæ . 223
 Ptolemæi nuptiæ cum sorore . 224
 Ptolemæus Philopater . 248
 Ptolemæus Euergetes . 238
 Ptolemæi scelera . 253
 Ptolemæus exemplum corrupti & intemperantis principis . ibid.
 Ptolemæi mors . 254
 Ptolemæus Phiscon Cyrenarum rex . 301
 Ptolemæi Phisconis mors . 309
 Ptolemæus Lathyrus in regnum Syriæ restituitur . 312
 Ptolemæus Appio populū Romanum hæredem scripsit . ibid.

R

RATIO gerendi belli cum Romanis . 263
 Reges quales olim .
 Regum arbitria pro legibus erant . ibid.

Regum

I N D E X.

Regum contentio de Cap- padociæ regno. pag.293	Sacrilegij ultio. pag.271
Rhea virgo vestalis. 329	Sagillus. 23
Rhegiū vnde appellatū. 52	Salamina. 338
Rhetia à Rheto duce Thu- scorum. 201	Sandrocottus. 166
Rhetus dux Thuscorū. ibid.	Sardanapalus rex Assyrio- rum postremus. 4
Remus capitur. 330	Sardanapalus vir muliere corruptior. ibid.
Romam Galli incendunt. 225	Satyrus. 176
Romani per Seruiliū infi- dias Annibali parant.259	Saturni regna. 328
Romanorum & Iliensium congratulatio. 266	Saturnalia. ibid.
Roma à Gallis capta. 76	Saus. 272
Roma condita à Romulo. 231	Σκῆπτρα. 331
Romanorum Senatus. ibid.	Scylla. 52
Romani respuerunt munera Pyrrhi. 183	Scipio exemplum fortitudi- nis. 265
Romani orti ab Ilisienfibus. 266	Scytharum origo. 17
Romulus & Remus aliti à lupa. 330	Scytharum cum Ægyptiis de vetustate generis con- tentio. 18
Romulus & Remus geniti Marte. ibid.	Scythiæ descriptio. 19
Toxane à Cassandro inter- fecta cum filio. 164	Scytharum mores. ibid.
Roxanæ vxor Alexādri Ma- gni. 142	Scytharum fortia facta. 21
	Scythæ ex Asia ab vxoribus reuocati. 21
	Scythici belli origo. 95
	Scordisci. 271
	Scolopythus. 21
	Seditio militum. 138
	Seleuci origo. 167
	Seleuci gesta. 168
	Seleuci mors. 168. 241
	Seleuci Gallinici naufra- gium. 240
	Seleu-

S

SABBATHI institutio. 285
Sacer mons. 132. 339

I N D E X.

fibus contentio .	pag. 28	Mithridatici belli causa .	291
Menalippe capitur .	24	Mithridatis scelera .	290
Messenij expugnantur .	47	Mithridatis fraus .	292
Methona à Philippo expu- gnata .	86	Moderationis exemplū .	54. & 86.
Metapontini .	197	Monarchia Assyriorum I .	2
Mezentius .	329	Monarchia Medorum II .	5
Mida .	113	Monarchia Persarum III .	
Miltiades .	30	pag. 9	
Militaris fortitudinis exem- pla .	30.35. 235	Monarchia Macedonū IIII .	120
Milonis furor .	245	Mors trium insignium Im- peratorum eodem anno .	273
Mindarus .	60	Moses .	284. 285
Miserabile spectaculum .	121	Muliebris ambitionis exē- plum .	32
Mithridates Arsaces V .	320	Muliebris crudelitatis exē- plum Gryphina .	310
Mithridatis felicia bella .	ibid.		
Mithridates Parthorum rex VIII .	321		
Mithridates per dolū Aria- rathen obtruncat .	292		
Mithridatis apparatus in Romanorum bellum .	294		
Mithridatis prima victoria de Romanis .	295		
Mithridates Ponti rex cum Romanis gessit bellum annis quadraginta sex .	288		
Mithridatis in pueritia stu- dia .	289		
Mithridatis venationes .	ibid.		
Mithridatis bella .	290		
Mithridatis solertia .	ibid.		

N

NABIS duobus præliis
à Flaminio subigitur .

256

Neoptolemus .	280
Neoptolemi perfidia .	154
Neoptolemus victus occū- bit .	ibid.
Nereis Pyrrhi filia .	245
Nicea condita .	134
Nicias .	57
Nicomedis fraus .	291
Nicomedes Cappadociam inuadit .	292

Ninus

I N D E X.

Ninus.	pag. 2	Oraculum Perdicæ.	pag. 80
Nini gesta.	3	Oraculum de Alexandro	
Ninus filius.	ibid.	Epirota.	124
Nysa à Libero patre condi-		Orythia.	23
ta.	132		
Numitor.	329		
Nuptiæ Alexandri regis E-			
pyri & Cleopatrar filiar			
Philippi.	99		

O

OCHI crudelitas.	104	PAN LYCÆUS.	330
Ochus Armeniis bel-		Pannonia.	225
lum infert.	105	Parmenio.	128
Offellam occidit Agatho-		Parricidij crudelis exem-	
cles.	214	plum.	169
Officia boni principis.	222	Parricidia sororum inter se	
Olympias.	85.180.243	mutua.	310
Olympias ob stupri suspi-		Parthorum origo.	314
tionem pulsa.	99	Parthi Scythico sermone e-	
Olympiadis crudelitas.	101.	xules dicti.	ibid.
& 161		Parthorum obscuri & serui-	
Olympiadis fuga.	161	lis conditio.	ibid.
Olympiadis mors.	162	Parthorum successus.	315
Olynthus expugnatur.	90	Parthiar situs.	121
Opobalsami descriptio.	285	Parthorum sermo, vestitus	
Oratio Alexandri ad mili-		& mores.	315
tes.	114.126	Parthorum exercitus ex ser	
Oratio Demetrii ad Mace-		uis constat.	ibid.
dones.	171	Parthorum pugnandi ratio.	
Oratio Mithridatis ad mili-			316
tes.	295	Parthorum mores.	ibid.
Oraculum.	124.172.198	Parthorum sepultura.	ibid.
Oraculum de Agefilao.	71	Parthorum reges.	317
		Parthorū à regibus Mace-	
		doni-	

donicis defectio .	pag.	Perfarum copiæ.	pag. 111
317		Perfarum cedes.	ibid.
Parthi reges suos omnes Ar		Perfarum imperium finitur.	
faces vocant .	318	319	
Parthorum cum Romanis		Perseus impietatis erga fra-	
bella.	324	trem & patrem exem-	
Parthorum cum Ventidio		plum.	270
pugna.	325	Persei fuga.	275
Parthi signa & captiuos Ro		Perseus Macedonum rex.	
manos Augusto miserūt .		274	
327		Perseus capitur .	276
Partheniorum origo .	41	Persepolis capitur .	121
Patientię exemplum rarum.		Phalanti pietas.	47
337		Pharnaces Arsaces quartus.	
Pausanias perfidi ciuis exē-		319	
plum .	41	Pharnabafus .	61
Pausanias restituit vrbē A-		Philippus obses Thebis.	
theniensibus .	68	79	
Paulus Aemilius consul bel		Philippus.	81
li Macedonici Impera-		Philippi Alexandri Magni	
tor .	275	patris genus .	83
Penaxagoras .	24	Philippo defertur imperiū.	
Penthesilea .	ibid.	84	
Peranus .	332	Philippi laus .	88
Perdicas .	80	Philippi sæuitia in Theba-	
Perdica .	142	nos.	98
Perdicæ simulatio .	152	Philippus trucidatur à Pau-	
Perdicæ constantia .	147	sania satellite.	99
Perfidia exemplum. 42. &		Philippi scelera .	89.93
50.54.89.216		Philippi iniustitia .	90
Perfidia pena .	43	Philippus vulneratur .	96
Pericles dux eligitur .	20	& 99	
Perfæ victi .	29	Philippi eloquentia .	102
Perfarum mos adorandi re-		Philippi & Alexandri com-	
ges .	72	paratio .	ibid.

Byrsa .	pag. 287	Carthagenensium auxilia Ro-	
Bomilchar cruci adfigitur .		manis missa .	182
215		Carthagenensium origo .	
Brennus .	227	pag. 184	
Brennus Deum cōtemptor .		Carthagenensium Impera-	
ibid.		tores .	193
Brenni & Delphorum co-		Carthagenensium exercitus	
piæ .	229	peste periit .	194
Brenni mors .	230	Carthago conditur .	188
Brundisium .	47. & 125	Carthago quādiu ante Ro-	
Brutij vnde dicti .	217	man condita .	189
Brutiorum virtus .	218	Carthagenenses à suis op-	
Bubares .	83	pugnantur militibus. pag.	
Bucephale condita .	134	190	
C		Carthagenensium edictum,	
CÆDES, ab Agathocle		ne quis Græcis studeret	
patratæ .	209	literis .	201
Candaules .	11	Carthaginēses homines im-	
Cambyles Persarum rex se-		molarunt .	189
cundus .	13	Carthagenensium noua cæ-	
Cambyses Deorum Ægy-		des .	215
ptiorum ædes diruit. ibi-		Carthagenensium res .	205
dem .		Cartalo .	190
Calamitas in exercitu Xer-		Cartalo cruci adfigitur .	192
xis .	39	Caput equi & bouis auspi-	
Caramandus .	294	cium Carthaginis .	188
Caranus .	80	Capitolium .	328
Caranus necatur .	106	Castor .	197
Catanenses .	54	Cecrops .	26
Calisthenes .	132	Ceraunos .	175
Cappadocum calamitas .		Charybdis .	53
151		Chalybes .	339
Cassander .	160	Chariades .	44
Cassander Thessalonice		Chionis in tyrannum con-	
uxorem ducit .	ibid.	spiratio .	176. & 177
		Cimon	

Cimon.	pag.42	ab Alexandro obtinuit.	
Cydnus.	113	pag.132	
Cynigeri præclarum facinus.	30	Cleomenes Imperatoris egregij exemplum.	247
Cyneas Romam cum donis missus.	183	Cleopatra.	294
Cyrus.	7	Cleopatrarum impietas in liberos.	308
Cyri callidum consilium.	pag.8	Cleopatrarum ambitio.	ibid.
Cyri bellum aduersus Medos.	8	Cleopatra Cyricano nubit.	309
Cyrus Persarum rex primus.	pag.7	Cleopatrarum crudelitas in suos.	311
Cyri interitus.	12	Cleopatrarum dignus pro sceleribus exitus.	ibid.
Cyrus occiditur.	70	Clytus ab Alexandro occisus.	130
Cyrene à quo condita.	153	Codrus.	27
Cyrenes fabula.	154	Codomannus rex eligitur.	105
Cyprus.	187	Colchi.	272
Cyprorum mos virgines ante nuptias prostituere.	ibid.	Cometes ingens.	289
Cyricænus.	309	Comanus.	333
Cyricænus à fratre Grypho vincitur.	310	Comani in Massilienses infidiæ.	ibid.
Clearchus.	174	Conon.	63
Clearchi sæuitia & crudelitas.	175	Conon contra Lacedæmonios.	64
Clearchi cædes.	176	Cononis laus.	71
Clearchi tyrannidem adfuentis oratio.	174	Constantiæ exemplum.	141.
Clementiæ exemplum in barbaro homine.	129	& 173	
Clementiæ exemplum in Cyro.	10	Consultatio principum de eligendo rege.	145
Cleophis cōcubitu regnum		Continentiæ exemplum.	183
		Continentia Aegyptiorum.	ibid.

I N D E X.

Regum contentio de Cap- padociæ regno. pag.293	Sacrilegij ultio. pag. 271
Rhea virgo vestalis. 329	Sagillus. 23
Rhegiū vnde appellatū. 52	Salamina. 338
Rhetia à Rheto duce Thu- scorum. 201	Sandrocottus. 166
Rhetus dux Thuscorū. ibid.	Sardanapalus rex Assyrio- rum postremus. 4
Remus capitur. 330	Sardanapalus vir muliere corruptior. ibid.
Romam Galli incendunt. 225	Satyrus. 176
Romani per Seruiliū infi- dias Annibali parant.259	Saturni regna. 328
Romanorum & Iliensium congratulatio. 266	Saturnalia. ibid.
Roma à Gallis capta. 76	Saus. 272
Roma condita à Romulo. 231	Σκῆπτρα. 331
Romanorum Senatus. ibid.	Scylla. 52
Romani respuerunt munera Pyrrhi. 183	Scipio exemplum fortitudi- nis. 265
Romani orti ab Iliensibus. 266	Scytharum origo. 17
Romulus & Remus aliti à lupa. 330	Scytharum cum Ægyptiis de vetustate generis con- tentio. 18
Romulus & Remus geniti Marte. ibid.	Scythiæ descriptio. 19
Toxane à Cassandro inter- fecta cum filio. 164	Scytharum mores. ibid.
Roxanæ vxor Alexā dri Ma- gni. 142	Scytharum fortia facta. 21
	Scythæ ex Asia ab vxoribus reuocati. 21
	Scythici belli origo. 95
	Scordisci. 271
	Scolopythus. 21
	Seditio militum. 138
	Seleuci origo. 167
	Seleuci gesta. 168
	Seleuci mors. 168. 241
	Seleuci Gallinici naufra- gium. 240
	Seleu-

S

SABBATHI institutio. 285
Sacer mons. 132. 339

I N D E X.

Seleucus Gallinicus Syriae rex. pag. 240	Spartanorum desperatio. pag. 160
Seleuci parricidium. ibid.	Spartanorum constantia in aduersa fortuna. 240
Semiramidis astus & gesta. pag. 3	Stratagema Aftyagis. 9
Seruorum in Tyro in dominos conspiratio. 184	Stratagema Cyri. 12
Seruorum in dominos crudelitas. ibid.	Stratagema Scytharum aduersus seruos. 24
Sybaris. 8	Stratagema Cranai ridiculum. 80
Siciliae descriptio. 52	Strato rex creatur. 184
Sichæus occiditur. 186	Stratonis solertia. 185
Siculi freti angustiae. 14	Sulpicius consul. 276
Sinai mons. 284	Suniator. 201
Syracusanorum cum Dionysio bellum. 203	
Syrii olim Assyrii dicti. 4	
Syriae à Demetrio defectio. 306	
Syria in Romanam prouinciam redacta. 314	
Syfigambis mater Darii. 144	
Smerdis Cambyfis frater à Mago occiditur. 13	
Solis defectus. 212	
Solon. 27	
Solonis astus. ibid.	
Somnium Aftyagis. 6	
Sophocles dux eligitur. 49	
Solthenis virtus. 227	
Spacon. 6	
Spartanorum virtus. 35	
Spartanorum senum virtus. 77	
	T
	T A N A I S. 2
	Tarentum. 47
	Tarsus. 115
	Tartesium saltus. 142
	Tectosagi. 271
	Telegonus. 80
	Terræmotus. 176
	& 256. 313
	Tessalonus. 229
	Teucer. 338
	Thalestris Alexandrum suscipiendi sobolis causa adiit. 126
	Thebanorum stultum consilium in eligendo externo duce. 88
	Thebani vincuntur ab Alexandro. 108
	Thebanum excidium. 109
	Themi-

Corinthus dicuntur.	pag. 277	thas.	pag. 17
Cranus.	26	Darij mors.	69
Crassus à Parthis trucidatur.	324	Darij fuga ex Scythia.	21
Critias cadit.	67	Darij aduentus.	113
Croesus fert opem Babylo- niis contra Cyrum.	10	Darij copiæ ad Issum.	114
Croesus capitur.	ibid.	Darij mater, vxor, & filia captæ.	115
Croeso in auxilium venit omnis Græcia.	ibid.	Darij adparatus, & militum numerus.	111
Crotonienses.	197	Darius capitur.	121
Crotoniensium vota.	198	Darij mandata iam morien- tis.	122
Crudelitatis exemplum 13. & 43. 54. 129. 164. 196. 202. 221. 302		Darij mors.	123
Crudelitatis poena. pag. 43. & 191		Darij edictum quo prohi- bentur. Poeni humanas hostias immolare.	193
Crudelitatis paternæ exem- plum.	191	Delphici templi descriptio.	228
Crudelitas Ptolemæi in li- beros.	302	Delphicum antrum.	ibid.
Curetes.	339	Demaratus.	33
		Demetrius propter adulte- rium necatur.	239
		Demetrii Illyriorum regis ad Philippum oratio.	249
		Demetrius obses è Roma fugit.	279
		Demetrius Soter Syriae rex.	279
		Demetrius Soter vincitur & occiditur.	281
		Demetrius Demetrii filius Syriae rex, Parthis bellum infert.	282
		Demetrius vincitur.	163
		Demetrius	
DACI à Getis.	272		
Dacorum militum igno- minia.	ibid.		
Damascus.	283		
Dardani Macedoniae fines vastant.	252		
Darius ex equi hinnitu rex electus.	15		
Darij bellum aduersus Scy-			

I N D E X.

Demetrii victoria . pag. 164

Demetrius Macedoniae rex.
171. & 238

Demetrius turpiter se Seleu-
co dedit. 171

Demetrius rursus Syriae rex.
306

Demetrii pudor. 269

Demetrii varia fortuna. 303

Demetrius bis ex fuga re-
trahitur. ibid.

Demetrii mors. 270

Demetrius vincitur & capi-
tur. 282

Demetrius interficitur. 307

Demophon. 27

Demosthenes. 57

Demosthenes victus sibi
mortem consciuit. 57

Demosthenis defectionis
auctor. 107

Demosthenes patria pulsus.
150

Demosthenes reuocatus ab
exilio. ibid.

Dercyllides. 70

Deucalion. 26

Didonis historia. 185

Didonis astus. 186

Didonis fuga. 187

Didonis in Africam aduen-
tus. ibid.

Dido locum, qui bouis co-
rio tegi posset, emit. ibid.

Didonis mors. 189

Diocles interficitur. pag. 29

Dion. 224

Dionysij senioris gesta. 195

Dionysius à Crotonienfi-
bus victus. 200

Dionysius interficitur. 202

Dionysius minor. ibid.

Dionysij popularis largitio.
ibid.

Dionysij fuga ex Syracusa-
nis. 203

Dionysij scelera. ibid.

Dionysius Syracusis poti-
tur. 204

Dionysius in exilium abit.
206

Dionysius ludi magister.
ibid.

Dionysij crudelitas. 204

Dorienſium cum Athenien-
ſibus ſimultas. 27

Dromiches. 171

E

E DISSA vrbs. 18

Eleade ad Alexandrum
oratio. 109

Elephantus sponte se San-
drocotto offert. 168

Elisa. 185

Epaminondas. 74. 173

Epaminondæ mors. 78

Epaminondas egregius Im-
perator. ibid.

Epistolæ Darij ad Alexan-
dram. 119

Ephe-

I N D E X:

Ephestionis mors. pag. 139	Exemplum fortis & cōstan- tis animi. pag. 159
Epirotici regni origo. 179	Exemplū versipellis & frau- dulenti animi. 174
Epei Troiani equi faber. 196	Exercitus lustratio. 184
Erichtheus. 26	
Eumenes capitur. 158	
Eumenis capti ad milites oratio. ibid.	F
Eumenis in suos milites im- precatio. 159	F A V N V S rex Italię. 28
Eumenis ad Argyraspidas oratio. 157	Fatua Fauni vxor. ibid.
Eumenes vincitur. 157	Fatuari. ibid.
Eumenes Asiam inuadit. 245	Faustulus pastor. 330
Eurymedon. 56	Ferocis animi exemplum. 226
Europus. 80. & 81	Flamini ad milites exhor- tatio. 256
Eurydices scelus. 83	Feminarum facinus in Per- sas fugientes. 9
Eurydice Aridæi vxor. 83. & 84	Fortitudo muliebris. 162 & 237
Euridanus. 229	Fortitudinis exemplum. 166
Euanthe. 254	Fortunę variantis exēplum. 206
Eucratides Bactrianorū rex. 319	Fortitudo militaris. 235
Euander. 328	Fortunę volubilitas. 238
Exautoratio militum. 129	Frugalitas. 199
Exemplum muliebris forti- tudinis Semiramidis. 3	Furius. 332
Exemplum pietatis erga pa- triam. 27. & 46	G
Exemplum crudelitatis erga liberos. 84	G A L I E C I. 344
Exemplum paternę indul- gentiæ. 103	Gallecię fertilitas. 338
Exemplum perfidię. 158	Galli. 71
	Gallorum legati ad Diony- sium. 200
	Galli cur in Italiam vene- rint. 201
	b Galli

I N D E X :

Galli innuadunt Italiam.		Gigantes.	pag.339
pag.225		Gyges.	11
Galli Romam incendunt.		Gylippus.	55
ibid.		Glaucias.	179
Gallorum descriptio.	226	Gnidius.	281
Gallici nominis terror.	ibidem	Gordium.	112
Galli vincunt Macedones.		Gordij plaustrum.	ibid.
ibid.		Græcorum odium in Athenienses.	58
Galli à Delphis vincuntur.		Græcorum virtus.	70
230		Græcorum aduersus Lacedæmonios conspiratio.	
Gallorum clades in Græcia.		73	
231		Græcorum cōuentus in Corintho.	98
Gallorum tertia in Macedoniam eruptio.	ibid.	Græcorum odium in Thebanos.	108
Galli auri auidiſſimi.	ibid.	Græcorum varij motus.	236
Galli innuadunt castra Antigoni.	232	Græcorum exercitus deficit à Phraharte.	326
Galli cæduntur.	ibid.	Gryphus.	308
Gallogræcia.	233	Gryphinæ crudelitas.	310
Gallorum perfidia.	241	H	
Gallorum crudelitas in coniuges & liberos.	237	HABIS rex.	340
Gallogræcorum cædes.	238	Hanno.	201
Galli mansuetiorem viuendi rationem à Græcis edocti.	332	Hannonis impium scelus.	
Gargoris.	339	205	
Genus maternum Alexandri.	107	Hanno cruci affigitur.	ibid.
Gestone in deditionem accipiuntur.	135	Hastæ regum pro diademate insignia.	331
Geryon.	341	Harpagus.	6
Geryonis & Herculis historia.	ibid.	Harpagi consilium in occultandis literis.	8
		Helemati amor erga patriam.	237
		Her-	

I N D E X.

35	Herculiscum Amazonibus		Holofernus ingratitude	e.
11	pugna.	pag. 24	xemplum.	pag. 280
55	Herculis Alexander filius.		Horodes.	325
79	143		Herodis furor.	ibid.
81	Heracienſium matronarum		Humanitatis in hoſtes exē-	
12	clades.	175	plum.	173
id	Heracleæ vrbis origo.	172		
e	Heracienſium geſta.	173		
5	Hierotimus ſexcentos filios			
7	habuit.	312		
ce	Hiarbas Elyſæ nuptias pe-			
7.	tit.	188		
	Hierorex.	221		
20	Hieronis natales.	ibid.		
98	Hiero ab apibus educatus.			
e	ibid.			
108	Hieronius lupus tabulam eri-			
236	puit.	ibid.		
ici	Hippias.	31		
26	Hiſtoriæ fructus.	1		
308	Hiſmenias.	67		
10	Hiſpania vnde dicta & eius			
	ſitus.	336		
340	Hiſpaniæ laus & fertilitas.			
201	ibid.			
18	Hiſpaniæ flumina.	337		
bid	Hiſpaniæ ſaluberrimus aer.			
12	ibid.			
32	Hiſpanorum mores.	ibi-		
cul	dem.			
5	Hiſpani militaris rei ſcien-			
22	tia chri.	ibid.		
	Hippolyte capitur.	23		
	Hippolytus.	ibid.		
	Hippomachus cadit.	67		
			Iasonis historia.	323
			Iasonis geſta.	ibid.
			Iasonis honores.	ibid.
			Iericho.	285
			Impietatis exemplum.	121
			166. 196. 202. 228. 270.	
			326. 341	
			Impietas punita.	309
			Impietatis erga deos exem-	
			plum.	36
			Impietatis poena.	ibid.
			Impietas erga cognatos.	93
			Impietatis in parentem e-	
			xemplum.	103
			Impietatis maternæ exem-	
			plum erga filios.	302. 308
			Impietatis in liberos exem-	
			plum.	302
			Indulgentia liberos corrup-	
			pit.	104
			Ingenium Punicum.	188
			Ingratitude exemplum.	
			207. 280.	
			Infidie in auctoris caput ver-	
			ſæ.	310. 311. 334
			Ioseph.	284
			b 2	Ioseph

I N D E X.

Ioseph laus.	pag. 284	Legatio Atheniensium ad
Iphicrates.	74	Philippum. pag. 91
Israel.	283	Legati Phocensium. ibid.
Istriorum origo.	271	Legati Atheniensium ad A-
Italiæ antiquus status.	328	lexandrum. 107
Italia Saturnia dicta.	ibid.	Legati Romanorum ad Æ-
Iustitiæ exemplum.	54	tolos. 244
Iudæorum virtus.	253	Legati Alexandrinorum.
Iudæorum origo.	284	254
Iudæi à Iuda dicti.	ibid.	Legati Romanorum ad A-
Iudæorū successus & opes.	285	chæos. 277
		Leonidæ in tyrannum con-
		spiratio. 176
		Leonidæ virtus. 35
		Leonatus occiditur. 151
		Leo Sandrochetto sudorem
		deterfit. 168
		Liberi dicti exemplum. 29.
		& 97
		Libido. 100
		Liberalitatis exemplū. 137
		Liberorum educandorum
		mos apud Spartanos &
		Lucanos. 217
		Lycurgus. 44
		Licurgi præclara instituta.
		ibid.
		Lydiij iussi Cauponias exer-
		cere. 10
		Lydiij molles. 11
		Lyfander. 62
		Lyfander callidus impera-
		tor. ibid.
		Lyfias. 67
		Lyfandri interitus. 74

L

L A C E D A E M O N I O R V M	
contra Antipatrum	
bellum.	51
Lacedæmonij vincuntur.	73
Lachetes dux.	54
Lamachus.	55
Lampedo Amazonum re-	
gina.	22
Lamponius in Siciliā mit-	
titur.	54
Lanthinus.	25
Laodice.	167
Laodicis impietas.	288
Laodicis scelus.	290
Laodonia Pyrrhi filia.	244
Latinus ex Fauni filia &	
Hercule.	329
Lauimum.	ibid.
Legati Philippi in Asiam.	
99	

Lyfima-

I N D E X.

<p>Lyfimachi laus. pag. 165</p> <p>Lyfimachus leoni obiectus
166</p> <p>Lyfimachus ab Alexandro
vulneratus. ibid.</p> <p>Lyfimachia terræmotu e-
uersa. 176</p> <p>Lyfimachus victus à Seleu-
co moritur. 177</p> <p>Locri ad Pyrrhum deficiūt.
183</p> <p>Locrenſium vota. 198</p> <p>Ludi Athenis inſtituti. 79</p> <p>Luctus propter Alexandrū.
144</p> <p>Luctus publici deſcriptio.
194</p> <p>Lucanorum virtus. 218</p> <p>Lucus Martis. 330</p> <p>Lupercalia. 329</p> <p>Lupa. 330</p> <p>Lunæ defeſtio. 275</p> <p>Luxus in Antiochi exercitu.
304</p> <p style="text-align: center; margin: 10px 0;">M</p> <p>M A C E D O N Y A antè
Emathia. 79</p> <p>Macedones Regem infan-
tem in cunis ante aciem
ponunt. 81</p> <p>Machus Carthaginiſium
Imperator exulat. 191</p> <p>Macedones vinctūur à Gal-
lis. 275</p> | <p>Macedonum reges quot fue-
rint. pag. 276</p> <p>Mago dux Carthaginēſium.
182. & 192</p> <p>Magna Græcia. 196</p> <p>Malachus. 173</p> <p>Martheſia. 23</p> <p>Martefia occiditur. ibid.</p> <p>Mardonius. 39</p> <p>M. Lepidus in Ægyptum
mittitur. 355</p> <p>M. Cato Catonis orator's fi-
lius exemplum militaris
fortitudinis & audaciæ.
275</p> <p>Mare mortuum. 285</p> <p>Maſſilienſium origo. 332</p> <p>Maſſilia vbi condita. ibi-
dem.</p> <p>Maſſilienſium bella & for-
tia facta. 334</p> <p>Maſſilienſium cum Roma-
nis amicitia. ibid.</p> <p>Maſſilienſium erga Roma-
nos ſtudium. 335</p> <p>Maſſilienſium apud Roma-
nos gratia. ibid.</p> <p>Matthæas rex Scytharum.
95</p> <p>Medæa Iaſonis vxor. 322</p> <p>Medus, regnum Medorum
conſtituit. 323</p> <p>Medicum bellum. 30</p> <p>Medius. 140</p> <p>Megarenſiū cum Athenien-
ſibus</p> |
|---|--|

I N D E X.

fibus contentio .	pag. 28	Mithridatici belli causa .	291
Menalippe capitur .	24	Mithridatis scelera .	290
Messenij expugnantur .	47	Mithridatis fraus .	292
Methona à Philippo expu- gnata .	86	Moderationis exemplū .	54. & 86.
Metapontini .	197	Monarchia Assyriorum I .	2
Mezentius .	329	Monarchia Medorum II .	5
Mida .	113	Monarchia Persarum III .	
Miltiades .	30	pag. 9	
Militaris fortitudinis exem- pla .	30.35. 235	Monarchia Macedonū IIII .	120
Milonis furor .	245	Mors trium insignium Im- peratorum eodem anno .	273
Mindarus .	60	Moses .	284. 285
Miserabile spectaculum .	121	Muliebris ambitionis exē- plum .	32
Mithridates Arsaces V .	320	Muliebris crudelitatis exē- plum Gryphina .	310
Mithridatis felicia bella .ibi- dem .			
Mithridates Parthorum rex VIII .	321		
Mithridates per dolū Aria- rathen obtruncat .	292		
Mithridatis apparatus in Romanorum bellum .	294		
Mithridatis prima victoria de Romanis .	295		
Mithridates Ponti rex cum Romanis gessit bellum annis quadraginta sex .	288		
Mithridatis in pueritia stu- dia .	289		
Mithridatis venationes .ibi- dem .			
Mithridatis bella .	290		
Mithridatis solertia .	ibid.		

N

N ABIS duobus præliis à Flaminio subigitur .	256
Neoptolemus .	280
Neoptolemi perfidia .	154
Neoptolemus victus occū- bit .	ibid.
Nereis Pyrrhi filia .	245
Nicea condita .	134
Nicias .	57
Nicomedis fraus .	291
Nicomedes Cappadociam inuadit .	292

Ninus

I N D E X.

Ninus. pag. 2
Nini gesta. 3
Ninus filius. ibid.
**Nysa à Libero patre condi-
 ta.** 132
Numitor. 329
**Nuptiæ Alexandri regis E-
 pyri & Cleopatæ filiæ
 Philippi.** 99

O

OCHI crudelitas. 104
**Ochus Armeniis bel-
 lum infert.** 105
**Offellam occidit Agatho-
 cles.** 214
Officia boni principis. 222
Olympias. 85. 180. 243
**Olympias ob stupri suspi-
 tionem pulsa.** 99
Olympiadis crudelitas. 101.
 & 161
Olympiadis fuga. 161
Olympiadis mors. 162
Olynthus expugnatur. 90
Opobalsami descriptio. 285
**Oratio Alexandri ad mili-
 tes.** 114. 126
**Oratio Demetrii ad Mace-
 dones.** 171
**Oratio Mithridatis ad mili-
 tes.** 295
Oraculum. 124. 172. 198
Oraculum de Agefilao. 71

Oraculum Perdicæ. pag. 80
**Oraculum de Alexandro
 Epirota.** 124
Orythia. 23

P

**PACORVS Parthorum
 rex vincitur & inter-
 ficitur.** 325
Palatinus mons. 329
Pampatius Arsaces tertius.
 319
Pan Lycaeus. 330
Pannonia. 225
Parmenio. 128
**Parricidij crudelis exem-
 plum.** 169
**Parricidia sororum inter se
 mutua.** 310
Parthorum origo. 314
**Parthi Scythico sermone e-
 xules dicti.** ibid.
**Parthorum obscuri & serui-
 lis conditio.** ibid.
Parthorum successus. 315
Parthiæ situs. 121
**Parthorum sermo, vestitus
 & mores.** 315
**Parthorum exercitus ex ser-
 uis constat.** ibid.
Parthorum pugnandi ratio.
 316
Parthorum mores. ibid.
Parthorum sepultura. ibid.
Parthorum reges. 317
**Parthorum à regibus Mace-
 doni-**

I N D E X.

donicis defectio .	pag.	Perfarum copiæ.	pag. i i i
317		Perfarum cedes.	ibid.
Parthi reges suos omnes Ar		Perfarum imperium finitur.	
faces vocant .	318		
Parthorum cum Romanis			
bella.	324		
Parthorum cum Ventidio			
pugna .	325		
Parthi signa & captiuos Ro			
manos Augusto miserūt .			
327			
Partheniorum origo .	41		
Patientię exemplum rarum.			
337			
Pausanias perfidi ciuis exē-			
plum .	41		
Pausanias restituit urbē A-			
theniensibus .	68		
Paulus Aemilius consul bel			
li Macedonici Impera-			
tor .	275		
Penaxagoras .	24		
Penthesilea .	ibid.		
Peranus .	332		
Perdicas .	80		
Perdica .	142		
Perdicæ simulatio .	152		
Perdicæ constantia .	147		
Perfidia exemplum. 42. &			
50.54.89.216			
Perfidia pena .	43		
Pericles dux eligitur .	20		
Perseæ victi .	29		
Perfarum mos adorandi re-			
ges .	72		
		Perseus impietatis erga fra-	
		trem & patrem exem-	
		plum .	270
		Persei fuga .	275
		Perseus Macedonum rex .	
		274	
		Perseus capitur .	276
		Persepolis capitur .	121
		Phalanti pietas .	47
		Pharnaces Arsaces quartus.	
		319	
		Pharnabafus .	61
		Philippus obses Thebis .	
		79	
		Philippus .	81
		Philippi Alexandri Magni	
		patris genus .	83
		Philippo defertur imperiū .	
		84	
		Philippi laus .	88
		Philippi sæuitia in Theba-	
		nos .	98
		Philippus trucidatur à Pau-	
		saniasatellite .	99
		Philippi scelera .	89.93
		Philippi iniustitia .	90
		Philippus vulneratur .	96
		& 99	
		Philippi eloquentia .	102
		Philippi & Alexandri com-	
		paratio .	ibid.

Philip-

I N D E X

Philippus rex Macedoniae . pag. 248	stituitur . pag. 326
Philippus rex Macedoniae Romanis bellum infert. 253	Phrahartis ad Cæsarem le- gatio . 327
Philippi pax cum Roma- nis . 249	Pietatis exemplum . 42 & 235.319
Philippus moritur postquã regnasset annis XLII. 270	Pygmalion . 185
Philippus vincitur à Ro- manis . 257	Pyrrhi aduersus Romanos expeditio . 178
Philopoemenes dux Acheo- rum constituitur . 260	Pyrrhus ACHILLIS fi- lius . 179
Philopoemenes capitur . ibidem	Pyrrhi successores . ibid.
Philopoemeni venenũ da- tum . ibid.	Pyrrhus paruulus in Illy- rios defertur . 180
Phocenses templũ Delphis occupant . 87	Pyrrhi in Italiam aduentus . 181
Phocensium calamitas . 92	Pyrrhi victoria . 182
Phocenses Tarquinij tem- poribus in Italiam traie- cerunt . 332	Pyrrhus Epyri rex . 171
Phrahartes Parthorum rex VI . 320	Pyrrhi ex Italia excessus . 233
Phrahartis consilium . 304	Pyrrho traditur Sicilia . 183
Phrahartis cum Scythis bel- lum . 321	Pyrrhi varius successus . 134
Phrahartis immania parri- cidia . 326	Pyrrhus Sicilię rex vocatur . 220
Phrahartes propter crude- litatem è regno pellitur . ibidem	Pyrrhi bellica virtus . 234
Phrahartes in regnum re-	Pyrrhi bellum aduersus La- cedæmonios . ibid.
	Pyrrhi & Lyfimachi bellũ . 172
	Pyrrhi mors in Argis . 235
	Pyrrhus à Pēnis nauali pre- lio viuus . ibid.
	Pyrrhi vxor cum duobus fi- liis moritur . 245
	Pyrrhi laus . 235
	Pyrenęi mōtis spatium . 337
	Pirati-

Piraticum bellum . pag. 3 12

Pisistratus . 28

Pythagoras deq. eius peregrinatione . 198

Pythagoræ doctrina apud Crotonienses . 199

Pythagoræ mors . 200

Plinos . 21

Poeni in Sicilia vincuntur . 213

Polystratus Dariū telis confossum reperit . 122

Polypercon occiditur . 155

Pollux . 197

Pompei Trogi genus & maiores . 335

Popilius exemplum prudentis & constantis viri . 278

Porus capitur . 133

Praxaspes . 13

Prælium cum Tribalis . 96

Prælium Alexandri & Darij in Arbelis . 120

Præda ex Persis . 121

Prodigij interpretatio . 121

Prodigia in Mithridatis ortu . 289

Proditionis exemplum . 216

Pompalis infimæ sortis homo Syriæ regnum occupat . 281

Prudentiæ exemplum in Eumene . 156

Prusias rex Bythinia . pa-

gin. 272. & 279

Prusias à filio necatus . 280

Ptolemæus vulneratus . 225

Ptolemæus Philadelphus . 178

Ptolemæi solertia . ibid.

Ptolemæus Lagus moritur . 172

Ptolemæus Ceraunus rex Macedonia . 223

Ptolemæi nuptiæ cum sorore . 224

Ptolemæus Philopater . 248

Ptolemæus Euergetes . 238

Ptolemæi scelera . 253

Ptolemæus exemplum corrupti & intemperantis principis . ibid.

Ptolemæi mors . 254

Ptolemæus Phisico Cyrenarum rex . 301

Ptolemæi Phisconis mors . 309

Ptolemæus Lathyrus in regnum Syriæ restituitur . 312

Ptolemæus Appio populū Romanum hæredem scripsit . ibid.

R

RATIO gerendi belli cum Romanis . 263

Reges quales olim .

Regum arbitria pro legibus erant . ibid.

Regum

I N D E X.

Regum contentio de Cap- padociæ regno. pag. 293	Sacrilegij ultio. pag. 271
Rhea virgo vestalis. 329	Sagillus. 23
Rhegiū vnde appellatū. 52	Salamina. 338
Rhetia à Rheto duce Thu- scorum. 201	Sandrocottus. 166
Rhetus dux Thuscōrū. ibid.	Sardanapalus rex Assyrio- rum postremus. 4
Remus capitur. 330	Sardanapalus vir muliere corruptior. ibid.
Romam Galli incendunt. 225	Satyrus. 176
Romani per Seruiliū infi- dias Annibali parant. 259	Saturni regna. 328
Romanorum & Iliensium congratulatio. 266	Saturnalia. ibid.
Roma à Gallis capta. 76	Saus. 272
Roma condita à Romulo. 231	Σκῆπτρα. 331
Romanorum Senatus. ibid.	Scylla. 52
Romani respuerunt munera Pyrrhi. 183	Scipio exemplum fortitudi- nis. 265
Romani orti ab Iliensibus. 266	Scytharum origo. 17
Romulus & Remus aliti à lupa. 330	Scytharum cum Ægyptiis de vetustate generis con- tentio. 18
Romulus & Remus geniti Marte. ibid.	Scythiæ descriptio. 19
Toxane à Cassandro inter- fecta cum filio. 164	Scytharum mores. ibid.
Roxanæ vxor Alexādri Ma- gni. 142	Scytharum fortia facta. 21
	Scythæ ex Asia ab vxoribus reuocati. 21
	Scythici belli origo. 95
	Scordisci. 271
	Scolopythus. 21
	Seditio militum. 138
	Seleuci origo. 167
	Seleuci gesta. 168
	Seleuci mors. 168. 241
	Seleuci Gallinici naufra- gium. 240
	Seleu-

S

SABBATHI institutio. 285
Sacer mons. 132. 339

I N D E X.

Seleucus Gallinicus Syriae
 rex. pag. 240
 Seleuci parricidium. ibid.
 Semiramidis astus & gesta.
 pag. 3
 Seruorum in Tyro in domi-
 nos conspiratio. 184
 Seruorum in dominos cru-
 delitas. ibid.
 Sybaris. 8
 Siciliae descriptio. 52
 Sichæus occiditur. 186
 Siculi freti angustiae. 14
 Sinai mons. 284
 Syracusanorum cum Dio-
 nyfio bellum. 203
 Syrii olim Assyrii dicti. 4
 Syria à Demetrio defectio.
 306
 Syria in Romanam prouin-
 ciam redacta. 314
 Sysigambis mater Darii.
 144
 Smerdis Cambyfis frater à
 Mago occiditur. 13
 Solis defectus. 212
 Solon. 27
 Solonis astus. ibid.
 Somnium Aftyagis. 6
 Sophocles dux eligitur. 49
 Sothenis virtus. 227
 Spacon. 6
 Spartanorum virtus. 35
 Spartanorum senum virtus.

Spartanorum desperatio.
 pag. 160
 Spartanorum constantia in
 aduersa fortuna. 240
 Stratagema Aftyagis. 9
 Stratagema Cyri. 12
 Stratagema Scytharum ad-
 uersus seruos. 24
 Stratagema Cranai ridicu-
 lum. 80
 Strato rex creatur. 184
 Stratonis solertia. 185
 Sulpicius consul. 276
 Suniator. 201

T

T A N A I S. 2
 Tarentum. 47
 Tarsus. 115
 Tartesiorum saltus. 142
 Tectolagi. 271
 Telegonus. 80
 Terræmotus. 176
 & 256. 313
 Tethalonus. 229
 Teucer. 338
 Thalestris Alexandrum su-
 scipiendi sobolis causa
 adiit. 126
 Thebanorum stultum con-
 silium in eligendo exter-
 no duce. 88
 Thebani vincuntur ab Ale-
 xandro. 108
 Thebanum excidium. 109
 Themis-

I N D E X.

Themistoclis laus.	pag. 37	Trinacria.	pag. 53
Themistoclis gloria.	38	Triptolemi inuentum.	26
Theodorus mille urbium Bactrianorum præfectus.	317		
Theogena Agathoclis vxor	218		
Theramenes exemplum iu sti viri.	66		
Theseus.	26		
Trasybulus exemplum pie tatis erga patriam.	67		
Thusci à Gallis sedibus pulsi.	201		
Tigranes rex Armeniæ & Syriæ.	313. & 294		
Tigridis fluuij descriptio.	323		
Tyranni ex vrbe pulsi.	68		
Tyranni trucidantur.	ibid.		
Tyranni ἐκκών.	203		
Tyrannus nulla perpetua.	206		
Tyrannicæ crudelitatis exē plum.	207		
Tyridates ad Cæsarem pro fugit.	327		
Tyrij Alexandro coronam auream mittunt.	116		
Tyrtæus poeta.	48		
Tyrus obsidetur.	116		
Tyrus quando condita.	184		
Tomyris.	11		
Trifo regnum Syriæ inua dit.	283		
		V	
		VELIVS aureum.	322
		Veneni vis.	141
		Vexores primum Scythis bellum intulit.	21
		Vexores.	3
		Victoriæ moderatæ exem plum.	159
		&	303
		Victoriæ Cyri de Massage tis.	12
		Victoria Græcorum ad Sa laminem.	38
		Victoria Græcorum ad Pla teas.	40
		Victoria Lysandri.	64
		Victoria ad Chyroneā Phi lippi.	96
		Victoria Locréfium de Cro toniatis.	198
		Victoria Luculli clarissima.	313
		Virtutis reuerentia.	278
		Variatus Hispanorum dux.	338
		Viriati moderatio.	ibid.
		Urbes à Gallis conditæ.	201
		Votum Locrenfium de pro stituendis virginibus.	204
		Vtica conditio.	282

I N D E X:

X

Xerxis fuga. pag. 39
Xerxes trucidatus. 43

X. E R X E S. pag. 32
& 35

Z

Xerxis exercitus imbre &
fulminibus deletus. 36

Xerxes sustulit templa Asiæ
ibid.

Xerxes Athenas incendit.
pag. 36

Xerxes cum diis bellum ge-
rit. ibid.

Xerxes primus Iudæos do-
muit. 286

Xerxes effoeminati ducis
exemplum. 33

Z E B E N N A Protarchi
filius Alexander ap-
pellatus rex Syriæ con-
stituitur. pag. 306

Zopyri dolus. 16

Zopyron à Scythis cum om-
ni exercitu deletus. 26

Zopyrus cæsus cum omni-
bus copiis. 126

Zoroastes magicæ artis in-
uentor. 3

Finis Indicis.

Hieronym. Caninius corrigebat.

DE LAVDIBVS HISTORIAE.

I quàm certa habet ad vitam
documenta Historia, tam ea sit
excerpere & usurpare cuius ex-
peditum, mortalibus omnibus
rectè proximaq. in uberrimos
& fructuosissimos historiae cam-

pos sine mora irrumpendum iudicaremus. Quan-
doquidem vix detur alia literarum pars, quæ plus
aut voluptatis, aut utilitatis studiosis adferat,
quam diligens sedulaq. historiarum lectio. Sunt enim
historiæ, nihil aliud, quam sapientiæ diuinæ, seu le-
gis Dei, gubernatricis imperiorum, & vitæ priua-
tæ exempla illustria, in summorum Regum & Ci-
uitatum & magnorum virorum rebus gestis ex-
pressa, & ut Thucidides testatur, Historia est per-
petuus exemplorum thesaurus, & expressa totius
vitæ humanæ imago, ad omnia mundi tēpora con-
gruens atque conueniens. Nam quemadmodum in
omnibus artibus Paradigmata proponuntur, ita
etiam in Historijs exempla ob oculos depicta, quæ
singulis priuatim in suo genere conueniunt, extant.
Quin cū & in exemplis & factis longè clarius
cernitur quæ sit dignitas virtutum, & rursus quæ
turpitudine sit inhonestatis & vitiorum, quàm in
præceptis. Rectè itaque dictum est, historiam esse
thesaurum omnibus utilissimum. Quippe quàm te-
stem

stem temporum, lucem veritatis, memorię vitam,
& vetustatis nunciam Cicero & Herodotus defi-
niere: planè enim extingueretur in humano ge-
nere memoria rerum veterum, & ante nostram
memoriam gestarum, nisi literarum & historiæ mo-
numentis consignarentur. Cuius cognitio præter-
quam quod est iucundissima, incredibilis est non ad
vitam modò, sed artes quoque omnes utilitas. Quę
quantopere animos humanos delectet, & reficiat,
indicio sunt aniles fabulæ, quas ob id solùm summa
cum voluptate audimus, quod aliquā historiæ fa-
ciem præ se ferant. Quis autem non aures illicò &
animum erigit, si narrari audiat insolitū aliquid,
admirandum, pulchrum, liberè factum, dictūque,
ex ijs præcipuè quorum historia refertissime sunt.
Utilitas verò, imò etiam necessitas quotidie in vi-
ta deprehenditur: nemo enim patrem, nemo maio-
res suos nosset, nemo ius suum aut alienum vel sci-
re posset, vel obtinere, nemo quam regionem inco-
lat, quomodoque illuc peruenerit, nemini sua posses-
sio certa & rata esset, nisi Historiarum munere.
Quid dicam, ad capeffendam rempubl. & populi
negotia administranda, quantum adferat momen-
ti & utilitatis, indies experiuntur, quorum con-
silijs respublica gubernatur. Quāobrem cum tan-
iucunda, necessaria et utilis sit historiarum cogni-
tio, quis, nisi mentis impos omnem operam in per-
legendis historijs non collocaret. Vale.

IUSTINI HISTORICI

CLARISSIMI,

INTROGI POMPEI HISTORIAS

Exordium, ad Antonium Imperatorem.

*V*VM multi ex Romanis, et consularis dignitatis viri, res Romanas Greco peregrinoq. sermone in historiam cōtulissēt, seu emulatione glorię, seu varietate & nouitate operis delectatus vir priscę eloquentię Trogus Pōpeius, Gręcas et totius orbis historias Latino sermone cōposuit, ut cū nostra Gręcē, Gręca quoque nostra lingua legi possent, prorsus rem magnā et animi, et corporis aggressus: nā cūm plerisq. auctōribus, singulorū Regum vel populorum res gestas scribentibus, opus suū ardui laboris uideatur, nōne Pōpeius nobis Herculeā audacia orbem terrarū aggressus uideri dēt, cuius libris omnium seculorum, regum, nationū, populorumq. res gestę continentur? Et quę historici Gręcorum, prout cōmodum cuique fuit, inter se* gregatim occupauerunt, omissis, quę sine fructu erant, ea oīa Pompeius diuisa tēporibus, et serie rerum congesta composuit. Horū igitur quatuor & quadraginta voluminū (nā totidē edidit) per otīū, quo in urbe uersabamur, cognitione quęq. digna excerpsti. Sed omissis his, quę nec cognoscēdi voluptate iucunda, nec exēplo erāt necessaria, breue ueluti corpusculū florū feci: ut haberent, & qui Gręca didicissent, quo

Narratio & occasio operis.

A rei difficultate.

Argumentū a minori ad maius.

* certatim.

Consilium instituti operis.

Et delectat historia, & cōducit ad mores.

Λ

admo-

Dedicatio. admonerentur: et qui nō didicissent, quo instrueretur. Quod ad te, Imperator Antonine, nō tā cognoscendi, quā emendandi causa trāsmisi: simul ut otij mei, cuius & Cato reddendā rationem putat, apud te ratio constaret. Sufficit .n. mihi in hoc tempore iudicium tuum, apud posteros, cū obtrectationis invidia decesserit, industriæ testimoniū habituro.

Virtutē odum⁹, sublatam ex oculis quarimus inuidi.

LIBER PRIMVS.

Exordiū .
Regum prima imperia.

I.
NINVS.

PRINCIPIO rerum, gentium, nationumque imperium penes Reges erat, quos ad fastigium huius maiestatis non ambitio popularis, sed spectata inter bonos moderatio prouehabat. Populus nullis legibus tenebatur. Arbitria principum pro legibus erant. Fines imperij tueri magis, quā proferre mos erat. Intra suam cuique patriam regna finiebantur. Primus omnium Ninus Rex Assyriorū, veterem, & quasi autum gentium morem noua imperij cupiditate mutauit. Prima monarchia seu imperium Assyriorum, quod durauit annis M. CCC.

Hic prim⁹ intulit bella finitimis: et rudes adhuc ad resistēdū populos, ad Libye terminos usq; pdomuit. Fuere quidē temporib. antiquiores Vexores Rex Aegypti, et Scythie rex Tanais, quorū alteri Pontū, alter usq; Aegyptū excessit. Sed lōginqua, nō finitima bella gerebant, nec imperiū sibi, sed populis suis gloriā quærebāt: contentiq. victoria, imperio

perio abstinebant. Ninus magnitudinem quæsitæ dominationis continua possessione firmavit. Dominus igitur proximis, cum accessione viriū fortior ad alios trāsiret, & proxima quæque victoria instrumētū sequētis esset, totius Oriētis populos subegit. Postremū illi bellum cū Zoroastre Rege Bactrianorum fuit: qui primus dicitur artes magicas invenisse, et mūdi principia siderumq. motus diligentissime spectasse. Hoc occiso & ipse decessit, relicto impubere adhuc filio Nino, ex uxore Semiramide.

Zoroastres
magicæ ar-
tis inuētor.
Regnavit
Ninus an-
nis 5.

Semiramis dicta, quod ab auibus, quas Syri Semiramides appellant, sit nutrita.

Hæc nec immaturo puero ausa tradere imperiū, nec ipsa imperiū patam tractare, tot ac tātis gētibz vix patiēter uni viro, nedū fœminæ parituris, simulat se pro uxore Nini filiū, pro fœmina puerū. Nā & statura utrique mediocris, & vox pariter gracilis, & lineamētōrū qualitas matri ac filio similis. Igit̃ brachia et crura uelamētis, tiara caput tegit: et ne nouo habitu aliqd occultare uideretur, eodē ornatu et populū uestiri iubet: quē morē uestis exinde gens vniuersa tenet. Sic primis initijs sexū mētita, puer credita est. Magnas deinde res gessit: quarum amplitudine ubi inuidiā superatā putat, quæ sit fatetur, quæue simulasset. Nec hoc illi dignitatē regni ademit, sed admirationem auxit, q̃ mulier non fœminas modò virtute, sed et viros anteiret. Hæc Babyloniā cōdidit, murūq. urbis cōcto latere circūdedit: arena, pice, bitumine interstrato, q̃ materia in illis locis passim è terra exastuat.

II.
Semiramidis alius.
Exinde, p̃ in hūc vlt̃ que diem.
Exēplū muliebris fortitudinis
Semiramis.
Semiramidis gesta.

De Babylonie magnitudine non satis constat apud historiographos. Vide Hero. lib. 1. Diodor. lib. 3. Legem tulisse fertur, qua permetteretur parentibus cum liberis coire.

Multa alia præclara huius reginæ fuere. Siquidem non contenta acquisitos à viro regni terminos tueri, Æthiopiam quoque regno suo adiecit. Sed & Indiæ bellum intulit, quo præter illam, et Alexandrum Magnum nemo intrauit. Ad postremum quum concubitus filij petisset, ab eodem interfecit. Et a est: 11. & XL. annos post Ninum regno potita. Filius eius Ninus contentus elaborato à parentibus imperio, belli studia deposuit: & veluti sexum cum matre mutasset, raro à viris visus, in fæminarum turba consenuit. Posteriores quoque eius exempla sequuti, responsa gentibus per internuncios dabant. Imperium Assyrii, qui postea Syrii dicti sunt, annos M. CCC. tenuere. Postremus apud eos regnavit Sardanapalus, vir muliere corruptior. Ad hunc videndum (quod nemini ante eum permissum fuerat) profectus ipsius Medis præpositus, nomine * Arbaces, cum admitti magna ambitione ægrè obtinuisset, inuenit eum inter scortorum greges, purpuram colorentem, & muliebri habitu, cum mollicia corporis, & oculorum lascivia omnes fæminas anteiret, pensa inter virgines partientem.

III.
Ninus fili⁹.

Syri olim
Assyrii dicti.
Postrem⁹ rex
Assyriorū
Sardanapalus.

* Arbaces.

Diodor⁹ Siculus lib. 3.
Similis historia est apud Hero-
dot. de Bo-
ge.

Exemplum mollis & effæminati Principis.
Εὐδοκίᾳ, πῖνε, ὅχευε, ὡς τὰ ἀλλὰ οὐδ' ἐνός ἐστὶν ἄξια.
Quibus visis, indignatus tali fæminæ tantū vi-
rorum

LIBER I.

5

caris conf
 . I. Diodo
 teretur p
 ére. Siq
 ni termin
 diecit .
 am, et
 d postrem
 dem inter
 regno potit
 o à parent
 eluti sex
 us, in fœm
 e eius ex
 rnuncios
 à Syri
 nus apud
 corruptio
 te eum
 edis præ
 id mitti
 enit eni
 lo nem
 rporis,
 iret, p
 vorum subiectum, tractantq. lanā, ferrum & ar-
 ma portantes parēre, progressus ad socios suos,
 quid viderit, refert. Negat se ei parere posse, qui se
 fœminam malit esse, quam virum. Fit igitur con-
 iuratio: Bellum Sardanapalo infertur, quo ille au-
 dito, non ut vir regnum defensurus, sed ut metu
 mortis mulieres solent, primò latebras circumspi-
 cit: mox deinde cum paucis & incompositis in bel-
 lū progreditur. Victus in regiā se recipit, & incē-
 saq. pyra & se, & diuitias suas in incēdiū mittit:
 hoc solo imitatus virum. Post hæc statuitur Rex
 interfecto eius * Arbaces, qui præfectus Medo-
 rum fuerat. Is imperium ab Assyrijs ad Medos
 transfert. Post multos deinde reges, per ordinem
 successionis, regnum ad Astyagem descendit. Hic
 per somnium vidit ex naturalibus filia, quam uni-
 cam habebat, vitem enatam, cuius palmitē omnis
 Asia obumbraretur. Consulti arioli, ex eadem filia
 nepotem ei futurum, cuius magnitudo prænuncia-
 tur, regniq. ei amissionem portendi responderunt.
 Hoc responso perterritus, neque claro viro, neque
 cui dedit filiam, ne paterna maternaq. nobilitas
 nepotis animum extolleret, sed de gente obscura
 tunc temporis Persarum, Cambysi mediocri viro
 in matrimonium tradidit.

* Arbaces.

SECUNDA
 monarchia
 Medorum,
 quæ dura-
 uit annis
 CCCL.

Mādane ea
 dicta fuit,
 auctor Va-
 ler.

Πατρὸς μὲν δὴ λέγεται Κῦρος γενέσθαι καμβύσε
 περσῶν βασιλέως. ὃ ὃ καμβύσης οὗτος τοῦ περσειδῶν
 γένους ἦν, οἱ δὲ περσέδαι, ἀπὸ περσέως κληίζονται, μη-
 τρὸς ὃ ὁμολογεῖται μανδάνης γενέσθαι ὃ μανδάνη αὐτῇ
 εἰσάγουσιν ὡς θυγάτηρ, τοῦ μέδων βασιλέως. Φυῶναι δὲ
 ὡς λέγεται, καὶ ἄδεται ἔτι καὶ νῦν ὑπὸ τῶν βαρβάρων,
 εἶδος

ἔδος μὲν κάλλιστος, ψυχὴ δ' οὐρανθρώποτατος καὶ φιλομαθέστατος, καὶ φιλοτιμώτατος. *Hæc Xenophon.*

Ac ne sic quidem somnii metu deposito, gravidam ad se filiam accersit, ut sub aui potissimum conspectu fœtus necaretur. Natus infans datur occidendus Harpago Regis omnium cōsiliorum participi. Is veritus, si ad filiam mortuo rege venisset imperium, eò quòd nullum Astyages virilis sexus genuerat, ne illa necati infantis ultionem, quam à patre non potuisset, à ministro exigeret; pastori regij pecoris puerum exponendum tradidit. Fortè eodem tempore & ipsi pastori filius natus erat.

Pastori nomen fuit Mithridates : Ὄνομα δ' τῇ γυναικὶ ἡ τῇ συνοίκει Κυνὴ κατὰ τὴν οὗ κλίαν γλῶσσαν, κατὰ δ' τὴν μηδικὴν Σπακώτην γὰρ κύνα καλέουσι πάκα μέδοι. *Herod. addit præterea pastoris infantem mortuum fuisse natum.*

Eius igitur uxor audita regij infantis expositione, summis precibus rogat sibi adferri ostendiq. puerum, cuius precibus fatigatos pastor, reuersus in siluam inuenit iuxta infantem canem fœminam paruulo ubera præbentem, & à feris alitibusque defendentem. Motus etiam ipse misericordia: quam motam ipsam canem viderat, puerum defert ad stabulum eadem cane anxie persequente, quem ut in manum mulier accepit, veluti ad notam puer allussit: tantusq. in illo vigor & dulcis quidā blandientis risus apparuit, ut pastorem uxor ultrò rogaret, quò suum partū pro illa exponeret, permetteretq. sibi siue fortune ipsius, siue spei suæ puerum

ram nutrire. Atque ita permutata sorte parvulo-
rum, hic pro filio pastoris educatur: ille pro nepote
regis exponitur. Nutrici* Spacon postea nomen
fuit, quia canē Persæ sic vocant. Puer deinde, cum
inter pastores esset, Cyri nomen accepit. Mox Rex
inter ludentes sorte delectus, cum per lasciviā con-
tumaces flagellis cecidisset, à parentibus puero-
rum querela est regi delata, indignantibus à seruo
regio ingenuos homines servilibus verberibus ad-
fectos. Ille accersito puero & interrogato, cum ni-
hil mutato vultu, fecisse se ut Regem, respōdisset:
admiratus constantiam, in memoriam somni re-
sponsiq. vocatur. Atque ita cum vultus, & simi-
litudo, & expositionis tempus, & pastoris confes-
sio convenirent, nepotem agnovit. Et quoniam de-
functus sibi somnio videretur, agitato inter pa-
stores regno, animum* minatione duntaxat in illo* minacē.
fregit.

* Spargor.

* Sparcon.

Cyrus Ar-
tēbares vir
princeps e-
rat, qui Cy-
rum accu-
sabat.

Alterum crudelitatis in Astyage exemplum.
Fertur Astyages necatum filium parenti in cœna
partim aſsum, partim elixum vorandum propo-
uisse. Cœna peracta interrogasse eum, nunquid
laute convivatus esset, illo adserente, iussisse ad-
ferri reliquias, ut inde si quid placeret, sibi sume-
ret. Harpagus hinc filij clade cognita nequaquā
consternatum dixisse: Quando hoc ita regi libue-
rit, non id etiam sibi displicere.

Caterum Harpago amico suo infestus in ultio-
nem servati nepotis, filium eius interfecit, epulan-
dumq. patri tradidit. Sed Harpagus ad præsens
tempus, dissimulato dolore odium regis in vindictæ

occasionem distulit. Interiecto demum tempore,
 quum adoleuisset Cyrus, dolore orbitatis admoni-
 tus, scribit ei, ut relegatus in Persas ab auo fue-
 rit, ut occidi eum paruulū auus iusserit, ut benefi-
 cio suo seruatus sit, ut regē offenderit, ut filiū ami-
 serit: hortatur, exercitū paret, et pronā ad viā re-
 gnū ingrediatur, Medorū trāsitionē pollicitus, epi-
 stolaq. quia palām ferri nequibat regis custodibus
 oēs aditus obsidentibus, exēterato lepoxi inseritur,
 lepusq. in Persas Cyro ferēdus fido seruo traditur:
 addita sunt retia, ut sub specie venationis dolus la-
 teret. Lectis ille epistolis, eādē viā somnio adgre-
 di iussus est. Sed p̄monit⁹, ut quē primū postera die
 obuiū haberet, sociū ceptis adsumeret. Igitur ante-
 lucano tēpore ruri iter ingressus, obuiū habuit ser-
 num de ergastulo cuiusdā Medi noīe Sybarē: huius
 requisita origine, ut in Persis genitū audiuit, dem-
 ptis cōpedibus, adsumptoq. comite, Persepolim ur-
 bem regreditur. ibi conuocato populo, iubet omnes
 præstō cum securibus esse, et siluā viæ circūdatam
 excidere. Quod cūm strenuē effecissent, eosdem po-
 stera die apparatis epulis inuitat: deinde cūm ala-
 crioires ipso cōuiuio factos videret, rogat, ut si con-
 ditio p̄ponatur, Vtrius vitæ sortem legant, hester-
 nīne laboris, an præsentiū epularum, præsentiū
 ut acclamauēre oēs, ait, hesterno similē labori om-
 nem vitā acturos, quoad Medis parcāt: se secutos,
 hodiernis epulis. Lætis omnib⁹, Medis bellū infert
 Astyages, meriti in Harpagum oblitus, summam
 belli eidem cōmittit, qui exercitum acceptum sta-
 tim

Prudens in
 occultādis
 literis con-
 filiū quale
 infrā De-
 marati, &
 apud Her.
 Hist. 1. 1.

Callidum
 Cyri confi-
 lium.

Cyri bellū
 aduersus
 Medos.
 Stratage-
 ma.

tim Cyro per deditiōē tradidit: regis crudelitātē
*ps*idia defectionis ulciscitur. Qd̄ ubi Astyages au-
*di*uit, cōtractis undiq; auxilijs, ipse ī Persas p̄fici-
*sc*itur: et repetito alacrius certamine, pugnātibus
suis, partē exercit⁹ à tergo ponit, et ī tergiuersātes
ferro agi, ut ī hostes iubet: ac * nūciat suis, nī vice- * denūciat.
rint, non min⁹s fortes ēt post terga inuenturos, q̄ d̄
*frō*tibus viros: proinde uti videāt, fugiētibus hēc,
an illa pugnātib. acies rumpenda sit. Ingēs post ne-
*cess*itatem pugnādi animus exercitui eius accessit. Ingens te-
lum neces-
fitas.

Obserua fēminarū facinus in Persas fugientes.

Pulsa itaque cūm Persarum acies paulatim ce-
deret, matres et uxores eorum obuiam occurrunt,
orant, in praelium reuertantur, cunctantibus, subla-
ta veste obscena corporis ostēdunt, rogantes, num
in uteros matrum, vel uxorum velint refugere. Astyages
Hac repressi castigatione, in praelium redeunt, &
facta impressione, quos fugiebant fugere cōpellunt.
In eo plio Astyages capitur: cui Cyrus nihil aliud,
nisi regnum abstulit, nepotemq. in illo magis, quā
*vi*ctorem se gessit, eumq. maximæ genti Hircano-
rum præposuit: nam ipse reuerti in Medos noluit.
Hic finis Medorum imperij fuit. Regnauerunt an-
nis CCL. Initio regni Cyrus Sybarē cæptorum so-
cium, quem, iuxta nocturnum visum, ergastulo li-
berauerat, * comitēq. in omnibus rebus habuerat, TERTIA
Persis præposuit, sororemq. suam ei in matrimo-
niū dedit. Sed ciuitates, quæ Medorum tributariæ
fuerant, mutato imperio, etiam conditionem suam
mutatam arbitantes, à Cyro defecerunt: quæ res
multo

Astyages
 capitur, qui
 regnavit
 an. XXXV.
 Exemplum
 clementiæ
 & modera-
 tæ victoriæ.

TERTIA
 monarchia
 Persarū du-
 ravit annis
 CCXXX.
 * comitem-
 que cepto-
 rum in.

multorum bellorū Cyro causa & origo fuit. Domi-
tis demū plerisq. cū aduersus Babylonios bellū ge-
reret, Babylonij Rex Lydorum Cræsus, cuius opes
& diuitiæ insignes ea tēpestate erant, in auxilium
venit, victusq. iā de se sollicitus, in regnū refugit.

Cyrus Persarum rex primus, regnauit secun-
dum Herodotum, ἐνὸς δέοντα πριάκοντα ἔτεος.

Regnabant tum Babylonij, quem nostri Bal-
tassarem, Græci Labyrinthum vocauerunt. Hero-
dotus Labyactum. Cræsum ait Herodotus, vitro
Cyro bellum intulisse, oraculis persuasum. Ob-
seruabis autem, quæ hic de Solonis & Cræsi con-
gressu Herodo. narrat.

Alterū cle-
mentię exē-
plum in
Cyro.

Hinc pro-
uer. Lydus
caupona-
tur, Lydo-
rum Cary-
cæ.

Cyrus quoque post victoriā, cōpositis in Babylonia rebus, bellū trāsfert in Lydiā. Ibi fortuna pri-
oris prēlij perculsum iam Cræsi exercitū nullo nego-
tio fundit. Cræsus ipse capitur: sed quātō bellū mi-
noris periculi, tātō et mitior victoriæ fuit. Cræso et
vita, & patrimonij partes, et vrbs Barce concessa
sunt: in qua etsi nō regiā vitā: tñ & proximā ma-
iestati regię degeret. Hęc clemētia nō min⁹ victori,
quā victo utilis fuit. Quippē ex vniuersa Græcia,
cognito, q̄ illatū Cræso bellū esset, auxilia velut ad
cōmune extinguendum incendiū cōfluebāt. Tantus
Cræsi amor apud omnes vrbes erat, ut passur⁹ Cy-
rus graue bellū Græcię fuerit, si quid in Cræsū cru-
deli⁹ cōsulnisset. Interiecto deinde tēpore, occupa-
to in alijs bellis Cyro, rebellauēre Lydij, quibus ite-
rū victis, et arma, et equi adēpti, iussiq. cauponias,
ludricas artes & lenocinia exercere. Et sic gēs in-
dustria

LIBER I.

11

industria quondam, potens & manu strenua, effœminata mollitie luxuriaq. virtutem pristinam perdidit. Et quos ante Cyrum inuictos bella præstiterant, in luxuriam lapsos otium ac desidia superauit.

Digressio qua præter historiæ ordinem hæc de Lydorum regibus recitat. Candaulus Myrsi filius, ab Alceo Herculis oriundus.

Prouet. Gygis annulus. Scribit Herod. mulierculam Gygi mandasse, vt aut Candaulum occideret, aut se pateretur occidi, quod in re turpi Candauli paruisset. De cuius Gygis annulo multa sunt in 1. de legib. apud Plato, & Cice. lib. 3. de Officiis.

Fuere Lydijs multi ante Cræsum reges, varijs casibus memorabiles: nullus tñ fortunæ Candauli cōparandus: qui cū uxore suā, quā propter pulchritudinē nimīū diligebat, omnibus prædicaret, non contentus voluptatum suarum tacita conscientia, nisi et matrimonij reticenda publicaret, prorsus quasi silētij damnum pulchritudinis esset. Ad postremum, vt adfirmationi suæ fidē faceret, eā Gygi sodali suo nudam demonstrauit. Quo facto, & amicum in adulterium uxoris illectum, hostē sibi fecit: & uxore velut tradito alij amore, à se alienauit. Nā breui post tempore cædes Candauli nuptiarum premium fuit. Vxor mariti sanguine dotata, regnum viri, & se pariter adultero tradidit. Cyrus subacta Asia, & vniuerso oriēte in potestatem reducto, Scythis bellum intulit. Erat aut eo tempore Scytharum Regina Tomyris, quæ non muliebriter aduētū hostium territa, cū prohibere eos posset, vadum

Tomyris
regina Scy-
thiæ.

vadum Araxis fluminis transire permisit, & sibi
fœliciores pugnam intra regni sui terminos rata,
& hostibus obiectu fluminis fugam difficiliorem.

Stratagema Cyri, quod ei Cœsus capius sub-
ministravit.

Aliquantu-
spem pro ali-
quantulum.
Adolescens
Spargapises
appellaba-
tur.

Victoria Cy-
ri de Mas-
sagetis He-
rodotus ait
Spargapi-
se sibi met
mortem con-
sciuisse.

Cyri in
Massagetis
interitus.

Exemplum
crudelita-
tis Scythi-
ca.

Itaque Cyr⁹ traiectis copiis quā aliquātisper in
Scythiā pcessisset, castra metat⁹ est. Deinde poste-
ra die cū simulato metu, & quasi refugiens castra
deservisset: vinū affatim, et ea quæ erāt epulis ne-
cessaria, reliquit. Quod cū nunciatū Reginae esset,
adolefcentulū filium, ad insequendum eū cū certa
parte copiarū mittit. Cū ventū ad Cyri castra esset,
ignarus rei militaris adolescens, veluti ad epulas,
nō ad plū venisset, omissis hostib. insuetos barba-
ros vino onerare se patitur: Priusq; Scythæ ebbie-
tate, q̄ bello vincuntur. Nā cognitis his, Cyrus re-
versus p̄ noctē, securos opprimit: omnesq. Scythas
cū reginae filio interficit. Amisso tāto exercitu, &
qđ gravius dolendū, unico filio, Tomyris orbitatis
dolorē nō in lachrymas effudit, sed in ultionis so-
latia intēdit; hostesq. recēti victoria exultātes, pa-
ri insidiarū fraude circundedit. Quippe simulata
diffidētia, p̄ vulnus acceptū refugiēs, Cyrū adusq;
angustias perduxit. Ibi cōpositis in mōtib. insidijs
ducēta millia Persarum cū ipso rege trucidavit. In
qua victoria ē illud memorabile fuit, quod neque
nūcius tāte cladis quidē superfuit: Caput Cyri am-
putatum, in utrē humano sanguine repletū coniūci
Regina iubet, cum hac exprobatione crudelitatis:
Satia te sanguine, inqt, quē sitisti, cuiusq. insatia-
bilis

bilis semper fuisti. Cyrus regnavit annis XXX. non initio tantum regni, sed continuo totius temporis successu admirabiliter insignis.

II. Cambyfes Cyri filius, dissimillimus patri, Persarum rex secundus regnavit annis VII. mensibus V.

Huic successit filius Cābyfes, qui imperio patris Ægyptū adiecit, sed offensus superstitionib. Ægyptiorū, Apis, cæterorumq. Deorum ædes dirui iubet. Ad Ammonis quoque nobilissimū tēplū expugnādum, exercitum mittit: qui tēpestatibus & arenarum molibus oppressus interiit. Post hæc, per quietē vidit fratrem suum * Smerdim regnaturum: * Mergidō. Exemplum impietatis ἐπιφάνημα. quo somnio exterritus, nō dubitavit, post sacrilegia etiā parricidium facere. Erat. n. difficile, ut parceret, suis, qui cōtemptu religionis grassatus ēt contra Deos fuerat. Ad hoc tam crudele ministerium Magum quendam ex amicis delegit, nomine * Pra- * Comarim. Impietas; punita. xaspē. Interim ipse gladio sua sponte euaginato, in femore graviter vulnerat⁹ occubuit, pœnasq. luit, seu imperat⁹ parricidij, seu sacrilegij perpetrati.

Mago nomen fuit Patizithæ, præses in Persis à Cambyse relictus, is regis fratre, nomine Smerde, occiso, suum fratrem Smerdim priori cognominem, & persimilem, regem subornat.

Quo nuncio accepto, Magus ante famam amissi regis occupat, p facinus, strato * Smerde, cui regnū * Mergide. debebatur, fratrem suum subiecit Smerdim. Erat. n. oris & corporis lineamentis persimilis: ac nemine subesse dolum arbitrāte, pro * Smerde, rex * Smerdis consti-

Otani's
Pharnaspis
filius, cuius
filia Phae-
dyma ap-
pellabatur.

Persarum
optimatum
contra duos
magos fra-
tres coniu-
ratio.

Herodot.
vulneratos
ait, non in-
terfectos,
Aspathinē
nepē & In-
tapharnē.

Concordia
principū.

constituitur. Quæ res eò occultior fuit, quòd apud Persas persona Regis sub specie maiestatis occulitur. Igitur Magi ad fauorem populi conciliandum, tributa & militiæ vacationem triennium remittunt: ut regnum quod fraude quasierant, indulgentia & largitionibus confirmarent: quæ res suspecta primò Otani viro nobili & in coniectura sagacissimo fuit. Itaque per internuncios quærit à filia, quæ interregias pellices erat, an Cyri Regis filius Rex esset. At illa nec se scire ipsa ait, nec ex alia posse cognoscere: quia singulæ separatim recludantur. Tū pertractare dormienti caput iubet. Nā Mago Cabysses aures utrasque præciderat. Factus deinde per filiū certior, sine auribus esse regē, optimatibus Persarū rē indicat, & in eadē falsi regis impulsos, sacramento religionis obstringit. Septem tñ cōscij fuere huius coniurationis, qui ex cōtinenti, ne dato in pœnitentiā spatio res per quenquam narraretur, occultato sub veste ferro, ad regiam pergunt: Ibi obuijs interfectis ad Magos perueniunt. Quibus ne ipsis quidē animus in auxilium sui defuit. Siquidem stricto ferro duos de coniuratis interficiunt. Ipsi tñ corripuntur à pluribus, quorū alterū Gobrias amplexus Magū, cunctatibus socijs ne ipsum pro Mago transfoderent, quia res obscuro loco gerebatur, vel per suū corpus adigi Mago ferrū iussit. Fortuna tñ ita regēte, illo incolumi Magus interficitur. Occisis Magis, magna quidem gloria recepti regni principum fuit: sed multò maior in eo, quod cū de regno ambigeret, concordare potuerunt. Erant

enim

enim & virtute, & nobilitate ita parēs, ut difficilem ex his populo electionem æqualitas faceret.

Exiunt apud Herodot. οὐλχηρτίμα horū consultationes de regno. Ἀν' ἰσορομία, aut ὁλιγαρχία, aut μοναρχία sit constituenda?

Ipsi ignuriam inuenerunt, qua de se iudicium religioni & fortune committerent. Facti inter se **Pactum ex** sunt, die statuta omnes equos ante regiā primo **equorum** **hinnitu.** **Oebaris a-** **stutia.** **ne** perducerent, & cuius equus ante Solis ortum **hinnitum** primus edidisset, is rex esset. Nam et So-

lem unum Deum Persæ esse credunt & equos eidem Deo sacros ferunt. Erat inter coniuratos Darius Histaspis filius, cui de regno sollicito equi custos ait: si ea res victoriam moraretur, nil negotij superesse: proinde nocte equam, pridie ante constitutam diem ad eundem locum ducit, ibiq. equæ equum admittit, ratus ex voluptate Veneris futurum, quod euenit. Postera die, cum ad statutam horam oēs venissent, Darii equus cognito loco, ex desiderio feminae hinnitum statim edidit: et segnib.

alijs scelix auspicium Domino primus emisit. Tanta moderatio cæteris fuit, ut audito auspicio, cōfestim equis desilierint, & Dariū regem salutârunt.

Populus quoque uniuersus secutus iudicium principum, eundem constituit regem. Sic regnū Persarum septē nobilissimorum virtute quæsitum, tam

leui momento in unū collatum est. Incredible propterea hoc tanta pietate gessisse eos, quod ut eriperēt a Magis, mori non recusarent: quanquam præter formam virtutemq. hoc imperio dignam * & co-

gnato

III.

DARIUS
Persarū tertius, ex equi hinnitu Rex electus qui regnavit annis 16.

ἐπιφώνημα.

* Fortè legendum: & cognatione Darius iunior cum.

gnato Dario iuncta cum pristinis Regibus fuit.

Herodotus. Δαρῆος μὲν ἐγάμισε Κῦρον θυγατέρα
Αποσάντε καὶ Αρτίσωνω.

Principio igitur regni Cyri regis filiam, regali-
bus nuptiis regnum firmaturus, in matrimonium
recepit, ut non tam in extraneum translatus,
quàm in familiam Cyri reuersum videretur. In-
teriecto deinde tempore, cum Assyrii descuissent,
& Babyloniam occupassent, difficilisq. urbis ex-
pugnatio esset, aestuante rege, unus de interfecto-
ribus Magorum Zopyrus nomine, domi se ver-
beribus lacerari toto corpore iubet, nasum & la-
bia & aures sibi præcidi, atque ita regi inopinan-
ti se offert.

Zopyrum ait, Hero. non ex interfectorum nu-
mero, sed vnum ex coniuratis, nempe Megabyfi
filium fuisse.

Zopyri dolus. Talem Vergilius Sinonē finxit.
Darius dixisse fertur, se vnum Zopyrum inte-
grum malle, quàm centum Babylonas capere: Et
oblato malo granato, tantum optauit sibi Zopy-
rorum, quantum ibi granorum inesset.

Attonitum & querentem Darium causas,
auctoremque tam fœdæ lacerationis, tacitus, quo
* firmato. proposito fecerit, edocet, * formatoque in fu-
turum consilio, transfugæ titulo Babyloniam
proficiscitur. Ibi ostendit populo laniatum cor-
pus. Queritur crudelitatem regis, à quo in re-
* al. petiti- gni * portione non virtute, sed auspicio: non iudi-
ne, vel for- cio hominum, sed hinnitu equi superatus sit. Iubet
tione. eos

eos ex amicis exēplum capere, quid hostibus cauendum sit. Hortatur, ne mœnibus magis, quā armis confidant, patianturq. se cōmune bellum recentiore iragerere. Nota nobilitas viri pariter et virtus omnib. erat: nec de fide timebāt, cui⁹ ueluti pignora vulnera corporis, et iniurię notas habebāt. Constituitur ergo dux omnium suffragio, et accepta parua manu, semel atq; iterū cedentibus cōsulto Persis, secunda prœlia fecit. Ad postremū uniuersum sibi reditū exercitū regi prodidit: urbemq. ipsam in potestātē eius redegit. Post hęc Darius rex bellū Scythis infert: quod sequenti volumine referetur.

Proditio
Babylonie

IVSTINI HISTORICI

LIBER II.

IN relatione rerum à Scythis gestarū, quæ satis ampla magnificaq. fuerūt, principium ab origine repetendum est. Non enim minūs illustra initia, quam imperium habuere: nec virorum imperio magis, quā feminarum virtutibus claruere. Quippe cū ipsi Parthos Bactrianosq., feminae aut eorum Amazonum regna condiderint: prorsus ut res gestas virorū mulierumq. cōsiderantibus incertū sit, uter apud eos sexus illustrior fuerit: Scytharū gēs antiquissima semper habita; quanquā inter Scythas et Aegyptios diū cōtentio de generis vetustate fuerit: Aegyptijs prædicātibus initio rerum, cū aliæ terræ nimio feruore Solis arderent, aliæ rigerent frigoris immanitate, ita, ut nō modò generare hoīes, sed ne aduenas quidem recipere ac tueri

De Scytharum origine, populis & moribus copiosissime Herodot. in μελ πομην.

Aegyptiorum argumenta ab aeris tēperie & soli fertilitate.

B

possent:

Fuit Aegyptiis de generis vetustate, & cū Phrygibus contentio, de qua Herod. lib. 3.
 Conclusio.
 Confutatio superiorū.
 Propositio.
 Ratio.

possent: prius q̄ aduersus calorē, vel frig⁹ vel amētā corporis inuenirentur, vel locorum vitia quæ sitis arte remedijs mollirētur: Aegyptū ita tēperatā sēper fuisse, ut neque hyberna frigora, nec æstiu solis ardores incolas eius p̄merēt: solū ita fecundū, ut alimētōrū nulla terra feracior sit ī vsus hoīum. Iure igitur ibi primū hoīes natos videre debere, ubi educari facillimē possent. Cōtrā Scythę celi tēperamentū, nullum esse vetustatis argumētū putabant: quippe naturā, cū primū incrementa caloris et frigoris regionib. distinxerit: statim ad locorū patiētīā aīalia quoque generasse: sed arborum atq; frugū, pro regionū cōditione, aptē genera variata: Et quātō Scythiis sit cælum asperius, q̄ Aegyptiis, tantō & corpora, et ingenia esse duriora. Cæterum si mundi, q̄ nunc partes sunt, aliquādo unitas fuit, siue illuuiēs, à quarū principio rerū terras obrutas tenuit: siue ignis, qui et mundū genuit, cuncta possedit: utriusq; primordiū Scythas origine præstare.

Prima dilemmatis pars.

Dilemma quo probant, Scythę se Aegyptiis esse vetustiores.

Secunda pars.

Nam si ignis prima possessio rerū fuit, qui paulatim extinct⁹ sedem terris dedit, nullā prius quā septentrionalē partem hyemis frigore ab igne secretā, adeò ut nūc quoque nulla magis rigeat frigidibus. Aegyptū uerò, et totū orientē tardissimē tēperatam: quippe, qui ēt nunc torrēti calore Solis exstuet. Quòd si oēs quondā terrę submersæ profundo fuerunt, profectò editissimā quāque partem decurrentibus aquis primum detrectam; humillimo autē solo

solo eandem aquam diutissime immoratā, et quantō prior quæque pars terrarū siccata sit, tātō prius animalia generare cœpisse. Porro Scythiam adeo æditiores omnibus terris esse, ut cuncta flumina ubi nata in mare Mæoticum, tum deinde in Ponticum & in Ægyptium mare decurrāt. Ægyptum autem (quæ tot regum, tot seculorum cura, impensa, munita sit: & aduersus vim decurrentium aquarum tantis instructa molibus, tot fossis conscissa, ut cum his arceantur, illis recipiantur aquæ, nihilominus coli, nisi excluso Nilo, non potuerit) nec posse videri hominum vetustate ultima, quæ siue exaggerationibus regum, siue Nili trahentis limū terrarum recentissima videatur. His igitur argumentis superatis Ægyptijs, antiquiores semper Scythæ visi, Scythia in orientem porrecta, includitur ab uno latere Ponto, & ab altero montibus Riphæis: à tergo Asia & * Tanai flumine, multum in longitudinem & latitudinem patet.

* Alij in Meotita. De Ægypto & Nilo vide Herod. in Euterπη. Plin. lib. 5. cap. 9. Pōp. Mela lib. 1. cap. 5.

Scythiæ descriptio.

* Phasi. Scytharum mores Nomades dicti, à Geographis.

De Scytharum moribus copiosè Herodo.

Ἐπεὶ δὲ τὸν πρῶτον ἀνδρα καταβόλη ἀνὴρ σκηθίς, τὸ αἵματος ἐμπίνει, ὅσους δ' ἀνφονέυσῃ ἐν τῇ μάχῃ τούτων τὰ κεφαλὰς ἀποφέρει τῷ βασιλεῖ.

Hominibus inter se fines nulli: neque enim agrum exercēt: nec dom⁹ illis ulla, aut tectū, aut sedes est: armēta & pecora semper pascētibus, & per incultas solitudines errare solitis. Vxores liberosq. secū in plaustis vehūt: quibus corijs, imbriū, hyemisq. causa tectis, pro domib. utūtur. Iustitia gētis ingenijs culta, nō legibus. Nullū scelus apud eos, furto

gravius: quippe sine tecto munimētoq. pecora et ar-
menta habētibus, quid saluū esset, si furari liceret?
Aurū & argentū perinde aspernantur, ac reliqui
mortales appetāt. Lacte & melle vescuntur. Lana
iis usus, ac vestium ignotus. Et quanquā cōtinuis
* Felinis. frigoribus vrātur, pellibus tñ * ferinis, aut muri-
nis vestiuntur. Hæc cōtinentia illis morum quoque
iustitiā dedit, nihil alienū concupiscentibus. Quip-
pè diuitiarum cupido ibi est, ubi & usus. Atque
Digressio
per ampli-
ficationem. utinam reliquis mortalibus similis moderatio, &
abstinentia alieni foret: Profectò nō bellorum tan-
tū per omnia secula, terris omnibus continuare-
tur: neque plus hominum ferrum & arma, quā
naturalis fatorum cōditio raperet. Prorsus ut ad-
mirabile videatur hoc illis Naturam dare, quod
Græci longa sapientū doctrina, præceptisq. philoso-
phorum cōsequi nequeunt, cultosq. mores incultæ
barbariæ collatione superari. Tātò plus in illis pfi-
cit uitiorū ignoratio, quātò in his cognitio uirtutis.

Catalogo quodam recenset Scytharum fortia
facta, à quibus eos laudat.

Imperiū Asiæ ter quæsinēre Scythæ, ipsi ppetuò
ab alieno imperio, aut intacti, aut inuicti mansēre.
Darium regē Persarū, turpi à Scythia submouere
fuga. Cyrū cū omni exercitu trucidarūt. Alexāndri
Magni ducē * Zopyrona pari ratione cū copiis uni-
uersis deleuerunt. Romanorum audiēre, nō sensē-
re arma. Mox Parthicū & Bactrianū imperiū
ipsi cōdiderunt: gens & laboribus, et bellis asp-
era. Vires corporū immēsa: nihil parare, quod amitte-
re

Digressio
per ampli-
ficationem.

* Zopyro-
nam.

re timeant: nihil victores præter gloriã concupiscunt.
Primus Scythis bellũ intulit Vexores Rex Ægyptius,
missis prius legatis, qui hostibus parẽdi legẽ dicerẽt.
*Sed Scythę iã antea de aduẽtu regis à finitimis certiores facti, legatis respondent, **
Tã opulenti populi ducẽ stolidẽ aduersus inopes occupasse bellũ:
quod magis domi fuerit illi timendũ, q̃ belli certamen anceps,
præmia victoriæ nulla, damna manifesta sint.
Igitur nõ expectaturos Scythas dũ ad se veniatur,
*cũ tãto sibi in * hoste plura concupiscenda sint,*
*ultroq; * prodituros obuiã. Nec * dicta res morata,*
quos cũ tanta celeritate venire rex didicisset,
in fugã vertitur: & exercitu cũ omni apparatu belli relicto,
in regnum trepidus se recepit: Scythas ab Ægypto paludes prohibuẽre.
Exinde reuersi, Asiã perdomitã vectigalẽ fecerũt, modico tributo magis in titulũ imperij, q̃ in victoriæ præmiũ imposito:
quindecim annis pacãde Asię morati uxorũ flagitatione reuocãtur,
per legatos denũciantiu: ni redeãt, sobolẽ se ex finitimis quẽsituras,
nec passuras, vt in posteritatẽ Scytharũ genus per fœminas intercidat.
His igitur Asia p̃ mille quingetos annos vectigalis fuit. Pẽdendi tributi finem Ninus rex Assyriorũ imposuit.
*Sed apud Scythas mediotẽpore duo regij iuuenes Plinos & * Scolapythus*
per factionẽ optimatũ domo pulsı, ingentem iuventutẽ secũ traxẽre:
& in Cappadociæ ora iuxta amnem Thermodoonta cõsedẽre, subiectosq.
Themiscyreos cãpos occupauẽre. Ibi p̃ multos annos spoliare finitimos cõsueti,
cõspiratione populorum

* Ali. miramur tã opulenti, &c.

* al. nã belli certamen

anceps præ

mia victo-

riæ nulla.

victori de

se damno

manifesta.

* hostem.

* prædæ.

ituros ob-

uiam.

* dictum, &

dicta.

Scythę ex

Asia ab vxo

ribus reuo-

cati.

* Scolpitus

De Amazo-

num origi-

ne.

Diodor. Si-

culus. li. 3.

Thermo-

doon, de

quo Plin.

lib. 6. c. ...

gnato Dario iuncta cum pristinis Regibus fuit.

Herodotus. Δαρῆος μὲν ἐγάμισε Κῦρον θυγατέρας
Αποσάντε καὶ Αρτισῶκω.

Principio igitur regni Cyri regis filiam, regali-
bus nuptijs regnum firmaturus, in matrimonium
recepit, ut non tam in extraneum translatum,
quàm in familiam Cyri reuersum videretur. In-
teriecto deinde tempore, cum Assyrii descuissent,
& Babyloniam occupassent, difficilisq. urbis ex-
pugnatio esset, aestuante rege, unus de interfecto-
ribus Magorum Zopyrus nomine, domi se ver-
beribus lacerari toto corpore iubet, nasum & la-
bia & aures sibi præcidi, atque ita regi inapinan-
ti se offert.

Zopyrum ait, Hero. non ex interfectorum nu-
mero, sed vnum ex coniuratis, nempe Megabyfi
filium fuisse.

Zopyri dolus. Talem Vergilius Sinonē finxit.

Darius dixisse fertur, se vnum Zopyrum inte-
grum malle, quàm centum Babylonas capere: Et
oblato malo granato, tantum optauit sibi Zopy-
rorum, quantum ibi granorum inesset.

Attonitum & quærentem Dariū causas,
auctoremque tam fœdæ lacerationis, tacitus, quo
* firmato. proposito fecerit, edocet, * formatoque in fu-
turum consilio, transfugæ titulo Babyloniam
proficiscitur. Ibi ostendit populo laniatum cor-
pus. Queritur crudelitatem regis, à quo in re-
* al. petitio
* vel for. gni * portione non virtute, sed auspicio: non iudi-
cio hominum, sed hinnitu equi superatus sit. Iubet

eos ex amicis exēplum capere, quid hostibus cauendum sit. Hortatur, ne mœnibus magis, quā armis confidant, patianturq. se cōmune bellum recentiore iragerere. Nota nobilitas viri pariter et virtus omnib. erat: nec de fide timebāt, cui⁹ ueluti pignora vulnera corporis, et iniurię notas habebāt. Constituitur ergo dux omnium suffragio, et accepta parua manu, semel atq; iterū cedentibus cōsulto Persis, secunda prœlia fecit. Ad postremū uniuersum sibi reditū exercitū regi prodidit: urbemq. ipsam in potestatē eius redegit. Post hęc Darius rex bellū Scythis infert: quod sequenti volumine referetur.

Proditio
Babylonie

IVSTINI HISTORICI

LIBER II.

IN relatione rerum à Scythis gestarū, quæ satis amplæ magnificæq. fuerūt, principium ab origine repetendum est. Non enim minūs illustra initia, quam imperium habuēre: nec virorum imperio magis, quā feminarum virtutibus claruēre. Quippe cū ipsi Parthos Bactrianosq., femina aut eorum Amazonum regna condiderint: prorsus ut res gestas virorū mulierumq. cōsiderantibus incertū sit, uter apud eos sexus illustrior fuerit: Scytharū gēs antiquissima semper habita: quanquā inter Scythas et Aegyptios diū cōtentio de generis vetustate fuerit: Aegyptijs prædicātibus initio rerum, cum aliæ terræ nimio feruore Solis arderent, aliæ rigerent frigoris immanitate, ita, ut nō modò generare hoīes, sed ne aduenas quidem recipere ac tueri

De Scytharum origine, populis & moribus copiosissime Herodot. in μελ πομένη.

Aegyptiorum argumenta ab aeris tēperie & soli fertilitate.

Fuit Aegyptiis de generis vetustate, & cū Phrygibus contentio, de qua Herod. lib. 2. Conclusio. Confutatio superiorū. Propositio. Ratio.

possent: prius q̄ aduersus calorē, vel frig⁹ velamēta corporis inuenirentur, vel locorum vitia quæstis arte remedijs mollirētur: Aegyptū ita tēperatā sēper fuisse, ut neque hyberna frigora, nec æstiuī solis ardores incolas eius p̄merēt: solū ita fecundū, ut alimētorū nulla terra feracior sit ī vsus hoīum. Iure igitur ibi primū hoīes natos videre debere, ubi educari facillimē possent. Cōtrā Scythē cēlitēperamentū, nullum esse uetustatis argumētū putabant: quippe naturā, cū primū incrementa caloris et frigoris regionib. distinxerit: statim ad locorū patiētīā aīalia quoque generasse: sed arborum atq; frugū, pro regionū cōditione, aptē genera variata: Et quātō Scythis sit cēlum asperius, q̄ Aegyptijs, tantō & corpora, et ingenia esse duriora. Caterum si mundi, q̄ nunc partes sunt, aliquādo unitas fuit, siue illuies, à quarū principio rerū terras obrutas tenuit: siue ignis, qui et mundū genuit, cuncta possedit: utriusq; primordij Scythas origine præstare.

Prima dilemmatis pars.

Dilemma quo probant, Scythē se Aegyptiis esse vetustiores.

Secunda pars.

Nam si ignis prima possessio rerū fuit, qui paulatim extinct⁹ sedem terris dedit, nullā prius quā septentrionalē partem hyemis frigore ab igne secretā, adeò ut nūc quoque nulla magis rigeat frigidibus. Aegyptū uerò, et totū orientē tardissimē tēperatam: quippe, qui ēt nunc torrēti calore Solis exstuet. Quòd si oēs quondā terræ submersæ profundo fuerunt, profectò æditissimā quāque partem decurrentibus aquis primum detrectam; humillimo autē

solo

solo eandem aquam diutissime immoratā, et quan-
 tō prior quæque pars terrarū siccata sit, tātō prius
 animalia generare cœpisse. Porro Scythiam adeo
 æditiores omnibus terris esse, ut cuncta flumina
 ubi nata in mare Mæoticum, tum deinde in Ponti-
 cum & in Ægyptium mare decurrāt. Ægyptum
 autem (quæ tot regum, tot seculorum cura, impen-
 saq. munita sit: & aduersus vim decurrentium
 aquarum tantis instructa molibus, tot fossis con-
 scissa, ut cum his arceantur, illis recipiantur aquæ,
 nihilominus coli, nisi excluso Nilo, non potuerit)
 nec posse videri hominum vetustate vltima, quæ
 siue exaggerationibus regum, siue Nili trahentis
 limū terrarum recentissima videatur. His igitur
 argumentis superatis Ægyptijs, antiquiores sem-
 per Scythæ visi, Scythia in orientem porrecta, in-
 cluditur ab uno latere Ponto, & ab altero monti-
 bus Riphæis: à tergo Asia & * Tanai flumine,
 multum in longitudinem & latitudinem patet.

* Alij in
 Meotita.
 De Ægy-
 pto & Ni-
 lo vide He-
 rod. in Eu-
 τέρπη.
 Plin. lib. 5.
 cap 9. Pōp.
 Mela lib. 1.
 cap. 5.

Scythiæ de-
 scriptio.

* Phasi.
 Scytharum
 mores No-
 mades di-
 cti, à Geo-
 graphis.

De Scytharum moribus copiosè Herodo.

Επεὰν τὸν πρῶτον ἀνδρα καταβόλη ἀνὴρ σκηθίς, τὸ αἶ-
 ματος ἐμπίνει, ὅσους δ' ἀνφονέυσῃ ἐν τῇ μάχῃ τούτων
 τὰ κεφαλὰς ἀποφέρει τῷ βασιλεῖ.

Hominibus inter se fines nulli: neque. n. agrum
 exercēt: nec dom⁹ illis ulla, aut tectū, aut sedes est:
 armēta & pecora semper pascētibus, & per incul-
 tas solitudines errare solitis. Vxores liberosq. secū
 in plaustis vehūt: quibus corijs, imbrīū, hyemisq.
 causa tectis, pro domib. vtūtur. Iustitia gētis inge-
 nijs culta, nō legibus. Nullū scelus apud eos, furto

gravius: quippe sine tecto munimētoq. pecora et armenta habētibus, quid saluū esset, si furari liceret? Aurū & argentū perinde aspernantur, ac reliqui mortales appetāt. Lacte & melle vescuntur. Lana ijs usus, ac vestium ignotus. Et quanquā cōtinuis

* Felinis. frigoribus vrātur, pellibus tñ* ferinis, aut murinis vestiuntur. Hæc cōtinentia illis morum quoque iustitiā dedit, nihil alienū concupiscentibus. Quippe diuitiarum cupido ibi est, ubi & usus. Atque utinam reliquis mortalibus similis moderatio, & abstinentia alieni foret: Profectò nō bellorum tantum per omnia secula, terris omnibus continuaretur: neque plus hominum ferrum & arma, quam naturalis fatorum cōditio raperet. Prorsus ut admirabile videatur hoc illis Naturam dare, quod Græci longa sapientū doctrina, præceptisq. philosophorum cōsequi nequeunt, cultosq. mores incultæ barbariæ collatione superari. Tātò plus in illis p̄ficit uitiorū ignoratio, quātò in his cognitio uirtutis.

Catalogo quodam recenset Scytharum fortia facta, à quibus eos laudat.

Imperiū Asię ter quæsinēre Scythę, ipsi p̄petuò ab alieno imperio, aut intacti, aut inuicti mansēre. Darium regē Persarū, turpi à Scythia submouere fuga. Cyrū cū omni exercitu trucidarūt. Alexādrī Magni ducē* Zopyrona pari ratione cū copijs uniuersis deleuerunt. Romanorum audiēre, nō sensēre arma. Mox Parthicum & Bactrianū imperium ipsi cōdiderunt: gens & laboribus, et bellis aspera. Vires corporū immēse: nihil parare, quod amitte-

re

Digressio
per amplifi-
cationem.

* Zapiro-
nam.

re timeant: nihil victores præter gloriã concupiscunt. Primus Scythis bellũ intulit Vexores Rex Ægyptius, missis prius legatis, qui hostibus parẽdi legẽ diceret. Sed Scythę iã antea de aduẽtu regis à finitimis certiores facti, legatis respondent, * Tã opulenti populi ducẽ stolidẽ aduersus inopes occupasse bellũ: quod magis domi fuerit illi timendũ, q̃ belli certamen anceps, præmia victoriæ nulla, damna manifesta sint. Igitur nõ expectaturos Scythas dũ ad se veniatur, cũ tãto sibi in * hoste plura concupiscenda sint, ultroq; * prodituros obuiã. Nec * dicta res morata, quos cũ tanta celeritate venire rex indicisset, in fugã vertitur: & exercitu cũ omni apparatu belli relicto, in regnum trepidus se recepit: Scythas ab Ægypto paludes prohibuere. Exinde reuersi, Asiã perdomitã vectigalẽ fecerũt, modico tributo magis in titulũ imperij, q̃ in victoriæ præmiũ imposito: quindecim annis pacãde Asię morati vxorũ flagitatione renocãtur, per legatos denunciãtiũ: ni redeãt, sobolẽ se ex finitimis quẽsituras, nec passuras, vt in posteritatẽ Scytharũ genus per fœminas intercidat. His igitur Asia p̃ mille quingẽtos annos vectigalis fuit. Pẽdendi tributi finem Ninus rex Assyriorũ imposuit. Sed apud Scythas medio tẽpore duo regij iuuenes Plinos & * Scolopythus per factionẽ optimatũ domo pulsı, ingentem iuventutẽ secũ traxere: & in Cappadociæ ora iuxta amnem Thermodoonta cõsedere, subiectosq. Themiscyreos cãpos occupauere. Ibi p̃ multos annos spoliare finitimos cõsueti, cõspiratione populo-

* Ali. miramur tã opulenti, &c.

* al. nã belli certamen

anceps præ

mia victo-

riæ nulla.

victori de

se damno

manifesta.

* hostem.

* prædæ.

ituros ob-

uiam.

* dictum, &

dicta.

Scythę ex

Asia ab vxo-

ribus reuo-

cati.

* Scolpitus

De Amazo-

num origi-

ne.

Diodor. Si-

culus. li. 3.

Thermo-

doon, de

quo

lib.

gnato Dario iuncta cum pristinis Regibus fuit.

Herodotus. Δαρῖος μὲν ἐγάμει Κῦρον θυγατέρα
Αποασάντε καὶ Αρτίσωνω.

Principio igitur regni Cyri regis filiam, rega-
libus nuptijs regnum firmaturus, in matrimonium
recepit, ut non tam in extraneum translatum,
quàm in familiam Cyri reuersum videretur. In-
teriecto deinde tempore, cum Assyrii descuissent,
& Babyloniam occupassent, difficilisq. urbis ex-
pugnatio esset, astuante rege, unus de interfecto-
ribus Magorum Zopyrus nomine, domi se ver-
beribus lacerari toto corpore iubet, nasum & la-
bia & aures sibi præcidi, atque ita regi inapinan-
ti se offert.

Zopyrum ait, Hero. non ex interfectorum nu-
mero, sed vnum ex coniuratis, nempe Megabyfi
filium fuisse.

Zopyri dolus. Talem Vergilius Sinonẽ finxit.

Darius dixisse fertur, se vnum Zopyrum inte-
grum malle, quàm centum Babylonas capere: Et
oblato malo granato, tantum optauit sibi Zopy-
rorum, quantum ibi granorum inesset.

Attonitum & querentem Dariũ causas,
auctoremque tam fœdæ lacerationis, tacitus, quo
* firmato * proposito fecerit, edocet, * formatoque in fu-
turum consilio, transfugæ titulo Babyloniam
proficiscitur. Ibi ostendit populo laniatum cor-
pus. Queritur crudelitatem regis, à quo in re-
* al. petitio * gnitione non virtute, sed auspicio: non iudi-
cio hominum, sed hinnitu equi superatus sit. Iubet
eos

eos ex amicis exēplum capere, quid hostibus cauendum sit. Hortatur, ne mœnibus magis, quā armis confidant, patianturq. se cōmune bellum recentiore ira gerere. Nota nobilitas viri pariter et virtus omnib. erat: nec de fide timebāt, cui⁹ ueluti pignora vulnera corporis, et iniurię notas habebāt. Constituitur ergo dux omniū suffragio, et accepta parua manu, semel atq; iterū cedentibus cōsulto Persis, secunda prœlia fecit. Ad postremū uniuersum sibi reditū exercitū regi prodidit: urbemq. ipsam in potestatē eius redegit. Post hęc Darius rex bellū Scythis infert: quod sequenti volumine referetur.

Proditio
Babylonie

IUSTINI HISTORICI

LIBER II.

IN relatione rerum à Scythis gestarū, quæ satis amplæ magnificæq. fuerūt, principium ab origine repetendum est. Non enim min⁹ illustra initia, quam imperium habuere: nec virorum imperio magis, quā feminarum virtutibus clare. Quippe cū ipsi Parthos Bactrianosq., femina aut eorum Amazonum regna condiderint: prorsus ut res gestas virorū mulierumq. cōsiderantibus incertū sit, uter apud eos sexus illustrior fuerit: Scytharū gēs antiquissima semper habita: quanquā inter Scythas et Aegyptios diū cōtentio de generis vetustate fuerit: Aegyptijs prædicatibus initio rerum, cum aliæ terræ nimio feruore Solis arderent, aliæ rigerent frigoris immanitate, ita, ut nō modò generare hoīes, sed ne aduenas quidem recipere ac tueri possent:

De Scytharum origine, populis & moribus copiosissime Herodot. in μελ πομένη.

Aegyptiorum argumenta ab aeris tēperie & soli fertilitate.

Fuit Aegyptiis de generis vetustate, & cū Phrygibus contentio, de qua Herod. lib. 2.
 Conclusio.
 Confutatio superiorū.
 Propositio.
 Ratio.

possent: prius q̄ aduersus calorē, vel frig⁹ vel amēta corporis inuenirentur, vel locorum vitia quæstis arte remedijs mollirētur: Aegyptū ita tēperatā sēper fuisse, ut neque hyberna frigora, nec æstiu solis ardores incolas eius p̄merēt: solū ita fecundū, ut alimētorū nulla terra feracior sit ī vsus hoīum. Iure igitur ibi primū hoīes natos videre debere, ubi educari facillimē possent. Cōtrā Scythē cēlitēperamentū, nullum esse uetustatis argumētū putabant: quippe naturā, cū primū incrementa caloris et frigoris regionib. distinxerit: statim ad locorū patiētīā aīalia quoque generasse: sed arborum atq; frugū, pro regionū cōditione, aptē genera variata: Et quātō Scythis sit cēlum asperius, q̄ Aegyptijs, tantō & corpora, et ingenia esse duriora. Cæterum si mundi, q̄ nunc partes sunt, aliquādo unitas fuit, siue illuies, à quarū principio rerū terras obrutas tenuit: siue ignis, qui et mundū genuit, cuncta possedit: utriusq; primordij Scythas origine præstare.

Prima dilemmatis pars.

Dilemma quo probant, Scythē se Aegyptiis esse vetustiores.

Secunda pars.

Nam si ignis prima possessio rerū fuit, qui paulatim extinct⁹ sedem terris dedit, nullā prius quā septentrionalē partem hyemis frigore ab igne secretā, adeò ut nūc quoque nulla magis rigeat frigidibus. Aegyptū uerò, et totū orientē tardissimē tēperatam: quippe, qui ēt nunc torrēti calore Solis exstuet. Quòd si oēs quondā terræ submersæ profundo fuerunt, profectò editissimā quāque partem decurrentibus aquis primum detrectam; humillimo autē

solo

*Solo eandem aquam diutissime immoratā, et quan-
tò prior quæque pars terrarū siccata sit, tātò prius
animalia generare cœpisse. Porro Scythiam adeò
æditiores omnibus terris esse, ut cuncta flumina
ubi nata in mare Mæoticum, tum deinde in Ponti-
cum & in Ægyptium mare decurrāt. Ægyptum
autem (quæ tot regum, tot seculorum cura, impen-
saq. munita sit: & aduersus vim decurrentium
aquarum tantis instructa molibus, tot fossis con-
scissa, ut cum his arceantur, illis recipiantur aquæ,
nihilominus coli, nisi excluso Nilo, non potuerit)
nec posse videri hominum vetustate ultima, quæ
siue exaggerationibus regum, siue Nili trahentis
limū terrarum recentissima videatur. His igitur
argumentis superatis Ægyptijs, antiquiores sem-
per Scythæ visi, Scythia in orientem porrecta, in-
cluditur ab uno latere Ponto, & ab altero monti-
bus Riphæis: à tergo Asia & * Tanai flumine,
multum in longitudinem & latitudinem patet.*

* Alij in
Meotita.
De Ægy-
pto & Ni-
lo vide He-
rod. in Eu-
τέρπη.
Plin. lib. 5.
cap 9. Pōp.
Mela lib. 1.
cap. 5.

Scythiæ de-
scriptio.

* Phasi.
Scytharum
mores No-
mades di-
cti, à Geo-
graphis.

De Scytharum moribus copiosè Herodo.

Επεὶ ἂν τὸν πρῶτον ἀνδρα καταβόλη ἀνὴρ σκηθίς, τὸ αἶ-
ματος ἐμπίνει, ὅσους δ' ἀνφονέυσῃ ἐν τῇ μάχῃ τούτων
τὰ κεφαλὰς ἀποφέρει τῷ βασιλεῖ.

Hominibus inter se fines nulli: neque. n. agrum
exercet: nec dom⁹ illis ulla, aut tectū, aut sedes est:
armēta & pecora semper pascētibus, & per incul-
tas solitudines errare solitis. Vxores liberosq. secū
in plaustis vehūt: quibus corijs, imbrīū, hyemisq.
causa tectis, pro domib. utūtur. Iustitia gētis inge-
nijs culta, nō legibus. Nullū scelus apud eos, furto

gravius: quippe sine tecto munimētoq. pecora et armenta habētibus, quid saluū esset, si furari liceret? Aurū & argentū perinde aspernantur, ac reliqui mortales appetāt. Lacte & melle vescuntur. Lana ijs usus, ac vestium ignotus. Et quanquā cōtinuis

* Felinis. frigoribus vrātur, pellibus tñ * ferinis, aut murinis vestiuntur. Hæc cōtinentia illis morum quoque iustitiā dedit, nihil alienū concupiscentibus. Quippe diuitiarum cupido ibi est, ubi & usus. Atque utinam reliquis mortalibus similis moderatio, & abstinentia alieni foret: Profectò nō bellorum tantū per omnia secula, terris omnibus continuaretur: neque plus hominum ferrum & arma, quā naturalis fatorum cōditio raperet. Prorsus ut admirabile videatur hoc illis Naturam dare, quod Græci longa sapientū doctrina, præceptisq. philosophorum cōsequi nequeunt, cultosq. mores incultæ barbariæ collatione superari. Tātò plus in illis p̄ficit uitiorū ignoratio, quātò in his cognitio uirtutis.

Catalogo quodam recenset Scytharum fortia facta, à quibus eos laudat.

Imperiū Asię ter quæsinēre Scythę, ipsi p̄petuò ab alieno imperio, aut intacti, aut inuicti mansēre. Darium regē Persarū, turpi à Scythia submouere fuga. Cyrū cū omni exercitu trucidarūt. Alexādrī Magni ducē * Zopyrona pari ratione cū copijs uniuersis deleuerunt. Romanorum audiēre, nō sensēre arma. Mox Parthicū & Bactrianū imperium ipsi cōdiderunt: gens & laboribus, et bellis aspera. Vires corporū immēse: nihil parare, quod amitte-

Digressio
per amplifi-
cationem.

* Zopyro-
nam.

re timeant: nihil victores præter gloriã concupiscunt. Primus Scythis bellũ intulit Vexores Rex Ægyptius, missis prius legatis, qui hostibus parẽdi legẽ dicerẽt. Sed Scythę iã antea de aduẽtu regis à finitimis certiores facti, legatis respondent, * Tã opulenti populi ducẽ stolidẽ aduersus inopes occupasse bellũ: quod magis domi fuerit illi timendũ, q̃ belli certamen anceps, præmia victoriæ nulla, damna manifesta sint. Igitur nõ expectaturos Scythas dũ ad se veniatur, cũ tãto sibi in * hoste plura concupiscenda sint, ultroq; * prodituros obuiã. Nec * dicta res morata, quos cũ tanta celeritate venire rex indicisset, in fugã vertitur: & exercitu cũ omni apparatu belli relicto, in regnum trepidus se recepit: Scythas ab Ægypto paludes prohibuẽre. Exinde reuersi, Asiã perdomitã vectigalẽ fecerũt, modico tributo magis in titulũ imperij, q̃ in victoriæ præmiũ imposito: quindecim annis pacãde Asię morati vxorũ flagitatione reuocãtur, per legatos denunciãtiũ: ni redeãt, sobolẽ se ex finitimis quẽsituras, nec passuras, vt in posteritatẽ Scytharũ genus per fœminas intercidat. His igitur Asia p̃ mille quingẽtos annos vectigalis fuit. Pẽdendi tributi finem Ninas rex Assyriorũ imposuit. Sed apud Scythas medio tẽpore duo regij iuuenes Plinos & * Scolapythus per factionẽ optimatũũ domo pulsı, ingentem iuventutẽ secũ traxẽre: & in Cappadociæ ora iuxta amnem Thermodoonta cõsedẽre, subiectosq. Themiscyreos cãpos occupauẽre. Ibi p̃ multos annos spoliare finitimos cõsueti, cõspiratione populo-

* Ali. miramur tã opulenti, &c.

* al. nã belli certamen

anceps præ

mia victo-

riæ nulla.

victori de

se damna

manifesta.

* hostem.

* prædæ.

ituros ob-

uiam.

* dictum, &

dicta.

Scythę ex

Asia ab vxo-

ribus reuo-

cati.

* Scolpitus

De Amazo-

num origi-

ne.

Diodor. Si-

culus. li. 3.

Thermo-

doon, de

quo Plin.

lib. 6. c. ...

rum per insidias trucidantur. Horum uxores cum viderent exilio suo additā orbitatē, arma sumpsere: finesq. suos submouentes primò, mox inferētes bella defendunt. Nubendi quoque finitimis animum omisere: seruitutē, non matrimonium appellantes. Singulare omnium seculorum exemplum.

Victi ab Amazonibus populi, vulgò dicti sunt Gynæcocratumeni, id quod Plin. lib. 6. indicat.

Exempla
muliebris
fortitudi-
nis.

Auxere Rempublicam sine viris: iam etiā cum contemptu virorū se tuentur. Et ne fæliciores alia alijs videretur, viros, qui domi remāserant, interficiunt. Vltionē quoque cæsum coniugū excidio finitimorum cōsequuntur. Tunc pace armis quæsitā, ne gēs interiret, cōcubitus finitimorum ineūt. Si qui mares nascerentur, interficiebantur. Virgines in eundem ipsum morem, non otio, neque lanificio, sed armis, equis, venationibus exercebant, iniustis infantū dexterioribus māmīs, ne sagittarū iactus impediretur, unde Amazones dictæ sunt.

* Marpessa
& Lampades. Gesta
Amazonū.

Duæ reginæ his fuere * Marthesia & Lampedo: quæ in duas partes agmine diuiso, inclytæ iam opibus, vicibus gerebāt bella, sollicitæ terminos alternis defendētes: & ne successib. deesset auctoritas, generatas se Marte prædicabant. Itaque maiore parte Europæ subacta: Asiæ quoque nōnullas ciuitates occupauere. Ibi Epheso, multisq. alijs urbibus conditis, partē exercitus cum ingēti præda domū remittūt. Reliquæ, quæ ad tuendū Asiæ imperium remanserāt * concursu Barbarorū cum Marthesia regina interficiuntur. In cuius locū filia eius

Ory-

Orythia regno succedit. Cui præter singularē belli industriā, eximia seruata in oē æuum virginitatis admiratio fuit. Huius virtute tantum additū gloriæ et famæ Amazonibus est, ut Herculi Rex, cui XII. stipēdia debebat, quasi impossibile imperauerit, ut arma Regina Amazonum sibi adferret.

Orythia in matris Marthesiæ loco regno succedit.

Bellum Herculis cum Amazonibus: fuit autem rex qui hoc Herculi mandauit Eurystheus.

Igitur eò profectus, longis nouem nauibus, comitante principum Græciæ iuuentute, inopinantes adgreditur. Duæ ex quatuor tūc sorores Amazonum regna tractabant, Antiope et Orythia: quarum Orythia foris bellum gerebat. Igitur cū Hercules ad littus Amazonū adplicuisset: infrequens multitudo cum Antiopa Regina nihil hostile metuente erat. Quare effectum est, ut paucę repētino tumultu excitatę, arma sumerent, facilemque victoriam hostibus darent. Multę itaque cęsę, capteque. In his duę capte sunt Antiope sorores: Menalippe ab Hercule, Hippolyte à Theseo. Sed Theseus, obtentā in præmium captiuā, eam in matrimonium adsumit: ex ea genuit Hippolytū. Hercules post victoriā, Menalippen captiuā sorori reddidit, et præmiū arma Regina* accepit. Atq; ita imperio functus, ad Regē reuertitur. Sed Orythia ubi cōperit bellū sororib. illatū, & raptorē esse Atheniensium principē, hortatur comites in ultionē, frustra. & Ponti sinum, et Asiam domitā esse dicit, si Græcorum nō tam bellis, quā rapinis pateant. Auxilium deinde à Sagillo Rege Scytharū petit. Gen⁹ se Scy-*

** Othrea.*

** cepit.
Bellum Atheniēsi⁹
ab Amazonib. illatū.
* Sigillo.
* Sagalo.*

Fuit Aegyptiis de generis vetustate, & cū Phrygibus contentio, de qua Herod. lib. 2.
 Conclusio.
 Confutatio superiorū.
 Propositio.
 Ratio.

possent: prius q̄ aduersus calorē, vel frig⁹ vel amētata corporis inuenirentur, vel locorum vitia quæstis arte remedijs mollirētur: Aegyptū ita tēperatā sēper fuisse, ut neque hyberna frigora, nec æstiuī solis ardores incolas eius p̄merēt: solū ita fecundū, ut alimētōrū nulla terra feracior sit ī vsus hoīum. Iure igitur ibi primū hoīes natos videre debere, ubi educari facillimē possent. Cōtrā Scythę celi tēperamentū, nullum esse uetustatis argumētū putabant: quippe naturā, cū primū incrementa caloris et frigoris regionib. distinxerit: statim ad locorū patiētia aīalia quoque generaſse: sed arborum atq; frugū, pro regionū cōditione, aptē genera variata: Et quātō Scythiis sit celum asperius, q̄ Aegyptiis, tantō & corpora, et ingenia esse duriora. Cæterum si mundi, q̄ nunc partes sunt, aliquādo unitas fuit, siue illuies, à quarū principio rerū terras obrutas tenuit: siue ignis, qui et mundū genuit, cuncta possedit: utriusq; primordij Scythas origine præstare.

Prima dilemmatis pars.

Dilemma quo probant, Scythę se Aegyptiis esse vetustiores.

Secunda pars.

Nam si ignis prima possessio rerū fuit, qui paulatim extinct⁹ sedem terris dedit, nullā prius quā septentrionalē partem hyemis frigore ab igne secretā, adeò ut nūc quoque nulla magis rigeat frigidibus. Aegyptū uerò, et totū orientē tardissimē tēperatam: quippe, qui ēt nunc torrēti calore Solis exstuet. Quòd si oēs quondā terræ submersæ profundo fuerunt, profectò æditissimā quāque partem decurrentibus aquis primum detrectam; humillimo aut solo

solo eandem aquam diutissime immoratā, et quantō prior quæque pars terrarū siccata sit, tātō prius animalia generare cœpisse. Porro Scythiam adeo æditio rem omnibus terris esse, ut cuncta flumina ubi nata in mare Mæoticum, tum deinde in Ponticum & in Ægyptium mare decurrāt. Ægyptum autem (quæ tot regum, tot seculorum cura, impensa, munita sit: & aduersus vim decurrentium aquarum tantis instructa molibus, tot fossis con-scissa, ut cū his arceantur, illis recipiantur aquæ, nihilominus coli, nisi excluso Nilo, non potuerit) nec posse videri hominum vetustate vltima, quæ siue exaggerationibus regum, siue Nili trahentis limū terrarum recentissima videatur. His igitur argumentis superatis Ægyptijs, antiquiores semper Scythæ visi, Scythia in orientem porrecta, includitur ab uno latere Ponto, & ab altero montibus Riphæis: à tergo Asia & * Tanai flumine, multum in longitudinem & latitudinem patet.

* Alij in Meotita. De Ægypto & Nilo vide Herod. in Euterπη. Plin. lib. 5. cap. 9. Pōp. Mela lib. 1. cap. 5.

Scythiæ descriptio.

* Phasi. Scytharum mores Nomades dicti, à Geographis.

De Scytharum moribus copiosè Herodo.

Ἐπεὶ δὲ τὸν πρῶτον ἀνδρὰ καταβόλη ἀνὴρ σκηθίς, τὴν αἵματος ἐμπίνει, ὅσους δ' ἀνφονέυσῃ ἐν τῇ μάχῃ τοιούτων τὰ κεφαλὰς ἀποφέρει τῷ βασιλεῖ.

Homini bus inter se fines nulli: neque. n. agrum exercēt: nec dom⁹ illis ulla, aut tectū, aut sedes est: armēta & pecora semper pascētibus, & per incultas solitudines errare solitis. Vxores liberosq. secū in plaustis vebūt: quibus corijs, imbrīū, hyemisq. causa tectis, pro domib. vtūtur. Iustitia gētis ingenijs culta, nō legibus. Nullū scelus apud eos, furto

gravius: quippe sine tecto munimētoq. pecora et armenta habētibus, quid saluū esset, si furari liceret? Aurū & argentū perinde aspernantur, ac reliqui mortales appetāt. Lacte & melle vescuntur. Lanae us, ac vestium ignotus. Et quanquā cōtinuis

* Felinis. frigoribus vrātur, pellibus tñ * ferinis, aut murinis vestiuntur. Hæc cōtinentia illis morum quoque iustitiā dedit, nihil alienū concupiscentibus. Quippe diuitiarum cupido ibi est, ubi & usus. Atque utinam reliquis mortalibus similis moderatio, & abstinentia alieni foret: Profectò nō bellorum tantum per omnia secula, terris omnibus continuaretur: neque plus hominum ferrum & arma, quam naturalis fatorum cōditio raperet. Prorsus ut admirabile videatur hoc illis Naturam dare, quod Græci longa sapientū doctrina, præceptisq. philosophorum cōsequi nequeunt, cultosq. mores incultæ barbariæ collatione superari. Tātò plus in illis p̄ficit uitiorū ignoratio, quātò in his cognitio uirtutis.

Catalogo quodam recenset Scytharum fortia facta, à quibus eos laudat.

Imperiū Asię ter quæsinēre Scythę, ipsi p̄petuò ab alieno imperio, aut intacti, aut inuicti mansēre. Darium regē Persarū, turpi à Scythia submouere fuga. Cyrū cū omni exercitu trucidarūt. Alexādrī Magni ducē * Zopyrona pari ratione cū copijs uniuersis deleuerunt. Romanorum audiēre, nō sensēre arma. Mox Parthicum & Bactrianū imperium ipsi cōdiderunt: gens & laboribus, et bellis aspera. Vires corporū immēse: nihil parare, quod amitte-

re

Digressio
per amplifi-
cationem.

* Zopyro-
nam.

et re timeant: nihil victores præter gloriã concupiscunt.
 Primus Scythis bellũ intulit Vexores Rex Ægyptius,
 missis prius legatis, qui hostibus parẽdi legẽ diceret.
 Sed Scythę iã antea de aduẽtu regis à finitimis
 certiores facti, legatis respondent, * Tã opulenti
 populi ducẽ stolidẽ aduersus inopes occupasse bellũ:
 quod magis domi fuerit illi timendũ, q̃ belli certamen
 anceps, præmia victoriæ nulla, damna manifesta sint.
 Igitur nõ expectaturos Scythas dũ ad se veniatur,
 cũ tãto sibi in * hoste plura concupiscenda sint,
 ultroq; * prodituros obuiã. Nec * dicta res morata,
 quos cũ tanta celeritate venire rex didicisset,
 in fugã vertitur: & exercitu cũ omni apparatu
 belli relicto, in regnum trepidus se recepit: Scythas
 ab Ægypto paludes prohibuere. Exinde reuersi,
 Asiã perdomitã vectigalẽ fecerũt, modico tributo
 magis in titulũ imperij, q̃ in victoriæ præmiũ
 imposito: quindecim annis pacãde Asię morati
 uxorũ flagitatione reuocãtur, per legatos denũ-
 ciantiu: ni redeãt, sobolẽ se ex finitimis quẽsituras,
 nec passuras, vt in posteritatẽ Scytharũ genus per
 fœminas intercidat. His igitur Asia p̃ mille quin-
 gẽtos annos vectigalis fuit. Pẽdendi tributi finem
 Ninus rex Assyriorũ imposuit. Sed apud Scythas
 medio tẽpore duo regij iuuenes Plinos & * Scolopythus
 per factionẽ optimatũ domo pulsus, ingentem
 iuventutẽ secũ traxere: & in Cappadociæ ora
 iuxta amnem Thermodoonta cõsedere, subiectosq;
 Themiscyreos cãpos occupauere. Ibi p̃ multos annos
 spoliare finitimos cõsueti, cõspiratione populo-
 rum

* Ali. miramur tã opulenti, &c.

* al. nã belli certamen

anceps præmia victo-

riæ nulla.

victori de se damna manifesta.

* hostem.

* prædæ.

ituros obuiam.

* dictum, &

dicta.

Scythę ex

Asia ab vxo-

ribus reuo-

cati.

* Scolpitus

De Amazo-

num origi-

ne.

Diodor. Si-

culus. li. 3.

Thermo-

doon, de

quo Plin.

lib. 6. c. ...

rum per insidias trucidantur. Horum uxores cum viderent exilio suo additā orbitatē, arma sumpsere: finesq. suos submouentes primò, mox inferētes bella defendunt. Nubendi quoque finitimis animum omisere: seruitutē, non matrimonium appellantes. Singulare omnium seculorum exemplum.

Victi ab Amazonibus populi, vulgò dicti sunt Gynæcocratumeni, id quod Plin. lib.6. indicat.

Exempla
muliebris
fortitudi-
nis.

Auxere Rempublicam sine viris: iam etiā cum contemptu virorū se tuentur. Et ne fœliciores alia alijs viderētur, viros, qui domi remāserant, interficiunt. Vltionē quoque cæsorū coniugū excidio finitimorum cōsequuntur. Tunc pace armis quæsitā, ne gēs interiret, cōcubitus finitimorum ineūt. Si qui mares nascerentur, interficiebantur. Virgines in eundem ipsum morem, non otio, neque lanificio, sed armis, equis, venationibus exercebant, inustis infantū dexterioribus māmīs, ne sagittarū iactus impediretur, unde Amazones dictæ sunt.

* Marpessa
& Lampades. Gesta
Amazonū.

*Duæ reginæ his fuere * Marthesia & Lampedo: quæ in duas partes agmine diuiso, inclytæ iam opibus, vicibus gerebāt bella, sollicitæ terminos alternis defendētes: & ne successib. deesset auctoritas, generatas se Marte prædicabant. Itaque maiore parte Europæ subacta: Asiæ quoque nonnullas ciuitates occupauere. Ibi Epheso, multisq. alijs urbibus conditis, partē exercitus cum ingēti præda domū remittūt. Reliquæ, quæ ad tuendū Asiæ imperium remanserāt * concursu Barbarorū cum Marthesia regina interficiuntur. In cuius locū filia eius*

Ory-

Orythia regno succedit. Cui præter singularē belli industriā, eximia seruata in oē æuum virginitatis admiratio fuit. Huius virtute tantum additū gloriæ et famæ Amazonibus est, ut Herculi Rex, cui XII. stipēdia debebat, quasi impossibile imperauerit, ut arma Reginae Amazonum sibi adferret.

Orythia in matris Marthesiæ loco regno succedit.

Bellum Herculis cum Amazonibus: fuit autem rex qui hoc Herculi mandauit Eurystheus.

Igitur eò profectus, longis nouem nauibus, comitante principum Græciæ iuuentute, inopinantes adgreditur. Duæ ex quatuor tūc sorores Amazonum regna tractabant, Antiope et* Orythia: quarum Orythia foris bellum gerebat. Igitur cū Hercules ad littus Amazonū adplicuisset: infrequens multitudo cum Antiopa Regina nihil hostile metuente erat. Quare effectum est, ut paucę repētino tumultu excitatę, arma sumerent, facilemque victoriam hostibus darent. Multę itaque cęsę, capteque. In his duę capte sunt Antiope sorores: Menalippe ab Hercule, Hippolyte à Theseo. Sed Theseus, obtentā in præmium captiuā, eam in matrimonium adsumit: ex ea genuit Hippolytū. Hercules post victoriā, Menalippen captiuā sorori reddidit, et præmiū arma Reginae* accepit. Atq; ita imperio functus, ad Regē reuertitur. Sed Orythia ubi cōperit bellū sororib. illatū, & raptorē esse Atheniensium principē, hortatur comites in ultionē, frustra. & Pontis sinum, et Asiam domitā esse dicit, si Græcorum nō tam bellis, quā rapinis pateant. Auxilium deinde à Sagillo Rege Scytharū petit. Gen⁹ se Scy-

* Othrea.

* cepit.
Bellum Atheniēfib⁹ ab Amazonib. illatū.
* Sigillo.
* Sagalo.

Penaxago-
ras.

Otrera.

Pêthesilea.

Vergilius.

Ducit Ama-

zonidum

lunatis ag-

mina pel-

tis, Penthe-

fileia fu-

rens.

*Minithia.

Amazonū

interitus.

Redit ad

Scytharum

historiam.

Stratagema

Scytharum

contra fer-

uos.

tharum esse, cladem virorum, necessitatem armorum belli causas ostendit: adsecutasque virtute, ne segniores viris feminas habere Scythæ videretur. Motus ille domestica gloria, mittit cum ingenti equitatu filium Penaxagorā in auxilium. Sed ante prælium dissensione orta, ab auxilijs desertæ, bello ab Atheniensibus vincuntur. Receptaculum tamen habere castra sociorum, quorum auxilijs intactæ ab alijs gentibus, in regnum reuertuntur. Post Orithyā Penthesilea regno potita est: cuius Troiano bello inter fortissimos viros, cum auxilium aduersus Græcos ferret, magna virtutis documenta extitere. Interfecta demum Penthesilea, exercituque ei⁹ absumpto, paucæ, quæ remanserāt, egrè se aduersus finitimos defendentes, usque ad tempora Alexandri Magni durauerunt. Harū Minothæa, siue Thalestris Regina concubitu Alexandræ per dies XIII. ad sobolem ex eo generandā obtenta reuersa in regnum, breui post tempore cum omni Amazonum nomine intercidit. Scythæ autem tertia expeditione Asiana, cum annis VII. à coniugibus, & liberis abfuisset, serui bello domi excipiuntur. Quippe coniuges eorum, longa expectatione virorum fessæ, nec iam teneri bello, sed deletos ratæ, seruis ad custodiā pecoris relictis nubunt: qui reuersos cum victoria dominos, velut aduenas armati finibus prohibent. Quibus cum varia victoria fuisset: admonetur Scythæ mutare genus pugne, memores, non cum hostibus, sed cum seruis plandum: nec armorum, sed domini iure vincendos: verbera in aciem, non tela ferenda: omissoque ferro, virgas & flagella, ceteraque.

serui-

*Servilis metus paranda instrumenta. Probato oēs Herod. in
consilio, instructi (sicut præceptū erat) posteaquā μελπομέ-
ad hostes accessēre, inopinantibus verbera inten-
tant: adeoq. illos perturbant, ut quos ferro non po-
terant, metu verberum vincerent: fugamq. nō ut
hostes victi, sed ut fugitivi servi capefferent. Qui-
cunque capi potuerūt, supplicia crucibus luerunt.
Mulieres quoque malè sibi consciæ, partim ferro,
partim suspēdio vitā finierunt. Post hoc apud Scy-
thas pax fuit, usque ad tempora Lanthini Regis. Lāthinus.*

*Bellum Darij adversus Scythas solius Histiaei
Milæsi operata factum est, ne pons interrompere-
tur. Herod. lib. 4.*

*Huic Darius rex Persarū, sicuti suprā dictū est,
cū filia eius nuptias non obtinisset, bellū intu-
lit: et armatis septingētis millibus hominū Scythiā
ingressus, nō facientibus hostibus pugnae potestātē,
metuēs, ne interrupto pōte Istri reditus sibi inter-
cluderetur, amissis nonaginta millib. hominū, tre-
pidè refugit. Quæ iactura, abundāte multitudine,
inter dāna numerata nō est. Inde Asiā et Macedo-
niā domuit. Ionas quoque nauali p̄lio superat. De-
mum cognito, q̄ Athenienses Ionijs auxilium con-
tra se tulissent: omnē impetū belli in eos convertit.*

*Præclara
Athenien-
sium ori-*

go.

*Nunc quoniam ad bella Atheniensium ventum est,
quæ non modò ultra spem gerendi, verū etiam
ultra gesti fidem patrata sunt: operaq. Athenien-
sium effectu maiora q̄ voto fuerunt: paucis verbis
origo repetenda est: quia non ut ceteræ gentes a
sordidis initijs ad summa creuēre. Soli enim præter
quā*

gravius: quippe sine tecto munimētoq. pecora et armenta habētibus, quid saluū esset, si furari liceret? Aurū & argentū perinde aspernantur, ac reliqui mortales appetāt. Lacte & melle vescuntur. Lanae us, ac vestium ignotus. Et quanquā cōtinuis

* Felinis. frigoribus vrātur, pellibus tñ * ferinis, aut murinis vestiuntur. Hæc cōtinentia illis morum quoque iustitiā dedit, nihil alienū concupiscentibus. Quippe diuitiarum cupido ibi est, ubi & usus. Atque utinam reliquis mortalibus similis moderatio, & abstinentia alieni foret: Profectò nō bellorum tantum per omnia secula, terris omnibus continuaretur: neque plus hominum ferrum & arma, quàm naturalis fatorum cōditio raperet. Prorsus ut admirabile videatur hoc illis Naturam dare, quod Græci longa sapientū doctrina, præceptisq. philosophorum cōsequi nequeunt, cultosq. mores incultæ barbariæ collatione superari. Tātò plus in illis pficit uitiorū ignoratio, quātò in his cognitio uirtutis.

Catalogo quodam recenset Scytharum fortia facta, à quibus eos laudat.

Imperiū Asiæ ter quæsiuēre Scythæ, ipsi ppetuò ab alieno imperio, aut intacti, aut inuicti mansēre. Darium regē Persarū, turpi à Scythia submouere fuga. Cyrū cū omni exercitu trucidarūt. Alexādrī Magni ducē * Zopyrona pari ratione cū copijs uniuersis deleuerunt. Romanorum audiēre, nō sensēre arma. Mox Parthicum & Bactrianū imperium ipsi cōdiderunt: gens & laboribus, et bellis aspera. Vires corporū immēse: nihil parare, quod amitte-

re

Digressio
per ampli-
ficationem.

* Zapiro-
nam.

re timeant: nihil victores præter gloriã concupiscunt. Primus Scythis bellũ intulit Vexores Rex Ægyptius, missis prius legatis, qui hostibus parẽdi legẽ dicerẽt. Sed Scythę iã antea de aduẽtu regis à finitimis certiores facti, legatis respondent, * Tã opulenti populi ducẽ stolidẽ aduersus inopes occupasse bellũ: quod magis domi fuerit illi timendũ, q̃ belli certamen anceps, præmia victoriæ nulla, damna manifesta sint. Igitur nõ expectaturos Scythas dũ ad se veniatur, cũ tãto sibi in * hoste plura concupiscenda sint, ultroq; * prodituros obuiã. Nec * dicta res morata, quos cũ tanta celeritate venire rex didicisset, in fugã vertitur: & exercitu cũ omni apparatu belli relicto, in regnum trepidus se recepit: Scythas ab Ægypto paludes prohibuẽre. Exinde reuersi, Asiã perdomitã vectigalẽ fecerũt, modico tributo magis in titulũ imperij, q̃ in victoriæ præmiũ imposito: quindecim annis pacãde Asię morati vxorũ flagitatione reuocãtur, per legatos denũciantĩũ: ni redeãt, sobolẽ se ex finitimis quẽsituras, nec passuras, vt in posteritatẽ Scytharũ genus per fœminas intercidat. His igitur Asia p̃ mille quingẽtos annos vectigalis fuit. Pẽdendi tributi finem Ninus rex Assyriorũ imposuit. Sed apud Scythas medio tẽpore duo regij iuuenes Plinos & * Scolapythus per factionẽ optimatũũ domo pulsı, ingentem iuventutẽ secũ traxẽre: & in Cappadociæ ora iuxta amnem Thermodoonta cõsedẽre, subiectosq. Themiscyreos cãpos occupauẽre. Ibi p̃ multos annos spoliare finitimos cõsueti, cõspiratione populorum

* Ali. miramur tã opulenti, &c.

* al. nã belli certamen

anceps præ

mia victoriæ nulla.

victori de se damno

manifesta.

* hostem.

* prædæ.

ituros obuiam.

* dictum, &

dicta.

Scythę ex Asia ab vxo

ribus reuocati.

* Scolpitus De Amazonum origine.

Diodor. Siculus. li. 3.

Thermodoon, de quo Plin.

lib. 6. 8. ...

rum per insidias trucidantur. Horum uxores cum viderent exilio suo additā orbitatē, arma sumpsere: finesq. suos submouentes primò, mox inferētes bella defendunt. Nubendi quoque finitimis animum omisere: seruitutē, non matrimonium appellantes. Singulare omnium seculorum exemplum.

Victi ab Amazonibus populi, vulgò dicti sunt Gynæcocratumeni, id quod Plin. lib.6. indicat.

Exempla
muliebris
fortitudi-
nis.

Auxere Rempublicam sine viris: iam etiā cum contemptu virorū se tuentur. Et ne fœliciores aliā alijs videretur, viros, qui domi remāserant, interficiunt. Vltionē quoque cæsum coniugū excidio finitimorum cōsequuntur. Tunc pace armis quæstita, ne gēs interiret, cōcubitus finitimorum ineūt. Si qui mares nascerentur, interficiebantur. Virgines in eundem ipsum morem, non otio, neque lanificio, sed armis, equis, venationibus exercebant, iniustis infantū dexterioribus māmīs, ne sagittarū iactus impediretur, unde Amazones dictæ sunt.

* Marpessa
& Lampades. Gesta
Amazonū.

*Duæ reginæ his fuere * Marthesia & Lampedo: quæ in duas partes agmine diuiso, inclytæ iam opibus, vicibus gerebāt bella, sollicitæ terminos alternis defendētes: & ne successib. deesset auctoritas, generatas se Marte prædicabant. Itaque maiore parte Europæ subacta: Asiæ quoque nōnullas ciuitates occupauere. Ibi Epheso, multisq. alijs urbibus conditis, partē exercitus cum ingēti præda domū remittūt. Reliquæ, quæ ad tuendū Asiæ imperium remanserāt * concursu Barbarorū cum Marthesia regina interficiuntur. In cuius locū filia eius*

Ory-

Orythia regno succedit. Cui præter singularē belli industriā, eximia seruata in oē æuum virginitatis admiratio fuit. Huius virtute tantum additū gloriæ et famæ Amazonibus est, ut Herculi Rex, cui XII. stipēdia debebat, quasi impossibile imperauerit, ut arma Regina Amazonum sibi adferret.

Orythia in matris Marthæ loco regno succedit.

Bellum Herculis cum Amazonibus: fuit autem rex qui hoc Herculi mandauit Eurystheus.

Igitur eò profectus, longis nouem nauibus, comitante principum Græciæ iuuentute, inopinantes adgreditur. Duæ ex quatuor tūc sorores Amazonum regna tractabant, Antiope et Orythia: quarum Orythia foris bellum gerebat. Igitur cū Hercules ad littus Amazonū adplicuisset: infrequens multitudo cum Antiopa Regina nihil hostile metuente erat. Quare effectum est, ut paucę repētino tumultu excitatę, arma sumerent, facilemque victoriam hostibus darent. Multę itaque cęsę, capteque. In his duę capte sunt Antiope sorores: Menalippe ab Hercule, Hippolyte à Theseo. Sed Theseus, obtentā in præmium captiuā, eam in matrimonium adsumit: ex ea genuit Hippolytū. Hercules post victoriā, Menalippen captiuā sorori reddidit, et præmiū arma Regina* accepit. Atq; ita imperio functus, ad Regē reuertitur. Sed Orythia ubi cōperit bellū sororib. illatū, & raptorē esse Atheniensium principē, hortatur comites in ultionē, frustra. & Ponti sinum, et Asiam domitā esse dicit, si Græcorum nō tam bellis, quā rapinis pateant. Auxilium deinde à Sagillo Rege Scytharū petit. Gen⁹ se Scy-*

** Othrea.*

** cepit.
Bellum Atheniēsi-
bus ab Amazo-
nib. illatū.
* Sigillo.
* Sagalo.*

Penaxago-
ras.

Ottera.

Pēthesilea.
Vergilius.

Ducit Ama-
zonidum
lunatis ag-
mina pel-
tis, Penthe-
silea fu-
rens.

*Minithia.
Amazonū
interitus.
Redit ad
Scytharum
historiam.

Stratagema
Scytharum
contra fer-
uos.

tharum esse, cladem virorum, necessitatem armorum belli causas ostendit: adsecutasque virtute, ne segniores viris feminas habere Scythæ videretur. Motus ille domestica gloria, mittit cum ingenti equitatu filium Penaxagorā in auxilium. Sed ante prælium discessionem orta, ab auxilijs desertæ, bello ab Atheniensibus vincuntur. Receptaculum tamen habere castra sociorum, quorum auxilijs intactæ ab alijs gentibus, in regnum reuertuntur. Post Orithyā Penthesilea regno potita est: cuius Troiano bello inter fortissimos viros, cum auxilium aduersus Græcos ferret, magna virtutis documenta extitere. Interfecta demum Penthesilea, exercituque eius assumpto, paucæ, quæ remanserāt, egrè se aduersus finitimos defendentes, usque ad tempora Alexandri Magni durauerunt. Harum Minothæa, siue Thalestris Regina concubitu Alexandri per dies XIII. ad sobolem ex eo generandā obtento reuersa in regnum, breui post tempore cum omni Amazonum nomine intercidit. Scythæ autem tertia expeditione Asiana, cum annis VII. à coniugibus, & liberis absuisset, seruili bello domi excipiuntur. Quippe coniuges eorum, longa expectatione virorum fessæ, nec iam teneri bello, sed deletos ratæ, seruis ad custodiā pecoris relictis nubunt: qui reuersos cum victoria dominos, velut aduenas armati finibus prohibent. Quibus cum varia victoria fuisset: admonetur Scythæ mutare genus pugne, memores, non cum hostibus, sed cum seruis plandum: nec armorum, sed dominorum iure vincendos: verbera in aciem, non tela ferenda: omissoque ferro, virgas & flagella, ceteraque serui-

Herod. in
μελπομέ-
νῃ.

Lāthinus .

Præclara
Athenien-
sium ori-
go.

Præterquā
pro nō solū

ΑΥΤΟΧΘΟ
νες.

quarū rerū
inuentores

Vide Cicer.

pro Luc.

Flacco.

Athenien-

sium Reges

Cecrops.

Cranaus.

Amphitri-

on.

Αθήναι.

Deucalion

Rex Thessa-

lia.

Interiecto

Erichtho-

nio & Pan-

diōe Erich-

theus. Ae-

geus ex Ae-

thra Pithei

filia The-

seum ge-

nuit Plut.

in vita

The.

Theseus.

quā incremento, etiam origine gloriantur.

Demosthenes in oratione, περί τῆς παρὰ πρεσβείας, Μόνος γὰρ τῶν πάντων αὐτόχθονες ἡμεῖς.

Quippe, non aduenæ, neque passim collecta populi colluies originem urbi dedit: sed in eodem nati solo, quod incolunt, & quæ illis sedes, eadem origo est. Primi lanificij & olei, & vini usum docuere. Arare quoque, & serere frumenta, glande vescen- tibus monstrauerunt. Literæ certè ac facundia, & hic civilis ordo disciplinæ, veluti templum Athe- nas habet. Ante Deucalionis tempora Regem ha- buere Cecropē: quē, ut omnis antiquitas fabulata est, biformē prodidēre, quia primus marem fœmi- næ matrimonio iunxit. Huic successit Cranaus, cu- ius filia Attis regioni nomen dedit. Post hūc Am- phytrion regnavit, qui primus Minervæ urbem sa- crauit, et nomē ciuitati Athenas dedit. Huius tē- poribus aquarum illuies maiore partem Græciæ absumpsit: superfuere, quos refugia mōtium rece- perunt, aut ad Regem Thessaliæ Deucalionem ra- tibus vecti sunt: à quo propterea genus humanum cōditum dicitur. Per ordinem deinde successionis, regnū ad Erichtæum descendit: sub quo frumenti satio apud Eleusim à Triptolemo reperta est, in cu- ius muneris honorē noctes initiorū sacratæ. Tenuit et Aegeus Thesei pater Athenis regnū. A quo per diuortium decedens Medæa, pp adultam priuigni ætatem, Colchos cum Medo filio ex Aegeo susce- pto cōcessit. Post Aegeū Theseus: ac deinde Thesei filius Demophoon, qui auxilium Græcis aduersus

Troia-

*Troianos tulit, regnum possedit. Erāt inter Athe-
 nienses, & Dorienses simultatum veteres offensæ.
 quas vindicaturi bello Dorienses, de euentu belli ora-
 cula consuluerūt. Respōsum, superiores fore, ni Re-
 gē Atheniensem occidissent. Cū ventum esset in
 prælium, militibus ante omnia custodia Regis præ-
 cipitur. Atheniensibus eo tēpore Rex Codrus erat; Codrus.
Exemplum
pietatis er-
ga patriam.
 qui & responso dei, & præceptis hostium cognitis,
 permutato Regis habitu pannosus, sarmenta collo-
 gerens, castra hostiū ingreditur. Ibi in turba obsi-
 stentium à milite, quē falce astu vulnerauerat, in-
 terficitur. Cognito Regis corpore, Dorienses sine
 prælio discedunt. Atque ita Athenienses, virtute
 ducis pro salute patriæ morti se offerētis, bello li-
 berātur. Post Codrū nemo Athenis regnauit, quod Mutaē sta-
t^{us} Reipub.
Athenien.
SOLOON.
de quo plu-
ra Hero. in
 memoriæ nominis eius tributū est. Administratio
 Reipub. annuis magistratib. permessa est. Sed ciui-
 tati nullæ leges tūc erāt, quā libido Regū p̄ legibus
 habebatur. Eligitur itaq; Solō uir iustitia insignis: κλειώ.
 qui velut nouā ciuitatē legibus cōderet: qui tanto
 temperamēto inter plebē senatumq. egit, (cū, si
 qd pro altero ordine tulisset, alteri displiciturū vi-
 deretur) ut ab utrisq; parē gratiā traheret. Huius
 uiri inter multa egregia, et istud memorabile fuit:
 Inter Athenienses, & Megarenses de proprietate
 Salaminæ insule, p̄pe usq; ad interitū armis dimi-
 catū fuerat. Post clades multas capitale esse apud
 Athenienses cæpit, si quis legē de vendicāda in-
 sula tulisset. Sollicitus igitur Solon, ne aut tacēdo, Astus Solo-
nis.
 parū Reipub. consuleret, aut cēsendo, periculum
 sibi*

Carmine
scripta sūt
apud Diog.
Lacertium.

Vasri & cal
lidi inge-
nij exem-
plum.

Pisistratus.

sibi adferret, subitā demētiā simulat: cuius venia,
 nō dicturus modò prohibita, sed facturus erat. De-
 formis habitu, more vecordium in publicū euolat,
 factoque concursu hominum, quò magis consiliū dis-
 simularet, insolitis sibi versib. suadere populo cœ-
 pit, quod vetabatur: omniūq. animos ita cepit, ut
 ex templò bellū aduersus Megarēses decerneretur:
 insulaq. deuictis hostibus Atheniensium fieret. Inte-
 reā Megarenses memores illati ab Atheniensibus
 belli, & veriti, ne frustrā arma mouisse viderētur,
 matronas Athenensium in Eleusinis sacris noctū
 oppressuri, naues conscendunt. Quare cognita, dux
 Athenensium Pisistratus iuuetutē in insidijs collo-
 catis: iussis matronis solito clamore, ac strepitu &
 in accessu hostiū, ne intellectos se sentiāt, sacra ce-
 lebrare: egressosq. nauibus Megarēses inopinantes
 adgressus, deleuit: ac protinus classe captiua, in-
 termixtis mulieribus, ut speciē captiuarū matro-
 narum præberent, Megaram cōtendit. Illi ciēm &
 nauium formam, & petitā prædā agnoscerēt: obuū
 ad portam procedunt: quibus cæsis Pisistratus pau-
 lulum à capienda vrbe abfuit. Ita Megarenses suis
 dolis hosti victoriam dedere. Sed Pisistratus quasi
 sibi, nō patriæ vicisset, tyrānidē per dolū occupat.

Solonem ad Pisistratum dixisse ferunt: Abuti
 eum Vlyssis in se affligendo exemplo. Illum
 enim, ut hostes, ipsum ut ciues falleret, sibi ipsi
 manus intulisse.

Dolus dolo
sæpè vinci-

Quippe verberibus uolūtarijs domi adfectus, la-
 certoq. corpore in publicū progreditur: & aduoca-
 ta con-

ta concione, vulnera populo ostendit de crudelitate principū, à quibus hoc se passum simulabat, queritur: addūtur vocibus lacrymæ, & inuidiosa oratione multitudo credula incenditur: amore plebis inuisum se senatui adfirmat: obtinet ad custodiam corporis satellitum auxilium, per quos occupata tyrannide per annos 34. regnavit post eius mortem Diocles alter ex filiis, per vim stuprata virgine, à fratre puellæ interficitur. Alter Hippias nomine, cū imperium paternum teneret & interfectorem fratris compræbendi iubet: qui cū per tormenta conscios cædis nominare cogeretur, omnes amicos tyranni nominavit: quibus interfectis, quærenti tyranno, an adhuc reliqui conscij essent.

Diocles.

Hippias.

Libere dictum de tyrannis, per Lacedæmonios ex Athenis eiectis. Herod. lib. 5.

Nemo ait superest, quem amplius mori gestiam, quàm ipsum tyrannum: qua voce eiusdem tyranni se victorem post vindictam pudicitie sororis ostendit. Huius virtute cū admonita ciuitas libertatis esset: tandem Hippias regno pulsus, in exilium agitur qui profectus in Persas: ducē se Dario, inferenti Atheniensibus bellum, sicuti suprà significatum est, aduersus patriam suā offert. Igitur Athenienses, audito Darij aduentu, auxilium à Lacedæmonijs, socia tūc ciuitate, petierūt. Quos ubi viderunt quatruidi teneri religione, nō expectato auxilio, instructis decē millibus ciuiū, & Plataensibus auxiliarijs mille, aduersus sexcenta millia hostium in campos Marathonios in prælium egrediuntur.

Redit ad superiorē historiam de Dario bellū Atheniensibus inferente.

Penaxago-
ras.
Otrera.
Pēthesilea.
Vergilius.
Ducit Ama-
zonidum
lunatis ag-
mina pel-
tis, Penthe-
sileia fu-
rens.

*Minithia.
Amazonū
interitus.
Redit ad
Scytharum
historiam.

Stratagema
Scytharum
contra ser-
uos.

tharum esse, cladem virorum, necessitatem armorum belli causas ostendit: adsecutasque virtute, ne segniores viris feminas habere Scythæ videretur. Motus ille domestica gloria, mittit cum ingenti equitatu filium Penaxagorā in auxilium. Sed ante prælium discessionem orta, ab auxilijs desertæ, bello ab Atheniensibus vincuntur. Receptaculum tamen habere castra sociorum, quorum auxilijs intactæ ab alijs gentibus, in regnum reuertuntur. Post Orithyā Penthesilea regno potita est: cuius Troiano bello inter fortissimos viros, cum auxilium aduersus Græcos ferret, magna virtutis documenta extitere. Interfecta demum Penthesilea, exercituque eius absumpto, paucæ, quæ remanserant, egrè se aduersus finitimos defendentes, usque ad tempora Alexandri Magni durauerunt. Harum Minithæ, siue Thalestris Regina concubitu Alexandri per dies XIII. ad sobolem ex eo generandam obtento reuersa in regnum, breui post tempore cum omni Amazonum nomine intercidit. Scythæ autem tertia expeditione Asiana, cum annis VII. à coniugibus, & liberis absuisset, serui bello domi excipiuntur. Quippe coniuges eorum, longa expectatione virorum fessæ, nec iam teneri bello, sed deletos ratæ, seruis ad custodiā pecoris relictis nubunt: qui reuersos cum victoria dominos, velut aduenas armati finibus prohibent. Quibus cum varia victoria fuisset: admonetur Scythæ mutare genus pugne, memores, non cum hostibus, sed cum seruis plandum: nec armorum, sed dominorum iure vincendos: verbera in aciem, non tela ferenda: omissoque ferro, virgas & flagella, ceteraque serui-

*Servilis metus paranda instrumenta. Probato oēs Herod. in
consilio, instructi (sicut præceptū erat) posteaquā μελπομέ-
ad hostes accessēre, inopinantibus verbera inten-
tant: adeoq. illos perturbant, ut quos ferro non po-
terant, metu verberum vincerent: fugamq. nō ut
hostes victi, sed ut fugitivi servi capefferent. Qui-
cunque capi potuerūt, supplicia crucibus luerunt.
Mulieres quoque malè sibi conscia, partim ferro,
partim suspēdio vitā finierunt. Post hoc apud Scy-
thas pax fuit, usque ad tempora Lanthini Regis. Lathinus.*

*Bellum Darij aduersus Scythas solius Histiaei
Milæsi operam factum est, ne pons interrompere-
tur. Herod. lib. 4.*

*Huic Darius rex Persarū, sicuti suprā dictū est,
cū filia eius nuptias non obtinuisset, bellū intū-
lit: et armatis septingētis millibus hominū Scythiā
ingressus, nō facientibus hostibus pugnae potestātē,
metuēs, ne interrupto pōte Istri reditus sibi inter-
cluderetur, amissis nonaginta millib. hominū, tre-
pidè refugit. Quæ iactura, abundāte multitudine,
inter dāna numerata nō est. Inde Asiā et Macedo-
niā domuit. Ionas quoque nauali p̄lio superat. De-
mum cognito, q̄ Athenienses Ionijs auxilium con-
tra se tulissent: omnē impetū belli in eos conuertit.
Nunc quoniam ad bella Atheniensīū ventum est,
quæ non modò ultra spem gerendi, verū etiam
ultra gesti fidem patrata sunt: operaq. Athenien-
sium effectu maiora q̄ voto fuerunt: paucis verbis
origo repetenda est: quia non ut ceteræ gentes a
sordidis initijs ad summa creuēre. Soli enim præter
quā*

*Præclara
Athenien-
sium ori-
gō.*

Patet tēquā
pro nō solū
ΑΥΤΟΧΘΟ
VES.

quarū rerū
inuentores
Vide Cicer.

pro Luc.
Flacco.

Athenien-
sium Reges
Cecrops.

Cranaus.

Amphitri-
on.

ΑΘΗΝΑ.

Deucalion
Rex Thessa-
lia.

Interiecto
Erichtho-
nio & Pan-
diōe Erich-

theus. Ae-
geus ex Ae-

thra Pithei
filia The-

seum ge-
nuit Plut.
in vita

The.

Theseus.

Demopho-
on.

quā incremento, etiam origine gloriantur.

Demosthenes in oratione, περὶ τῆς παρὰ πρεσ-
βείας, Μόνος γὰρ τῶν πάντων αὐτόχθονες ἡμεῖς.

Quippe, non aduenæ, neque passim collecta popu-
li colluies originem urbi dedit: sed in eodem nati
solo, quod incolunt, & quæ illis sedes, eadem origo
est. Primi lanificij & olei, & vini usum docuere.
Arare quoque, & serere frumenta, glande vescen-
tibus monstrauerunt. Literæ certè ac facundia, &
hic civilis ordo disciplinæ, veluti templum Athe-
nas habet. Ante Deucalionis tempora Regem ha-
buere Cecropē: quē, ut omnis antiquitas fabulata
est, biformē prodidēre, quia primus marem fœmi-
næ matrimonio iunxit. Huic successit Cranaus, cu-
ius filia Attis regioni nomen dedit. Post hūc Am-
phytrion regnavit, qui primus Mineræ urbem sa-
cravit, et nomē ciuitati Athenas dedit. Huius tē-
poribus aquarum illuies maiore partem Græciæ
absumpsit: superfuere, quos refugia mōtium rece-
perunt, aut ad Regem Thessaliæ Deucalionem ra-
tibus vecti sunt: à quo propterea genus humanum
cōditum dicitur. Per ordinem deinde successionis,
regnū ad Erichteum descendit: sub quo frumenti
satio apud Eleusim à Triptolemo reperta est, in cu-
ius muneris honorē noctes initiorū sacratæ. Tenuit
et Aegeus Thesei pater Athenis regnū. A quo per
diuortium decedens Medæa, pp adultam priuigni-
etatem, Colchos cum Medo filio ex Aegeo susce-
pto cōcessit. Post Aegeū Theseus: ac deinde Thesei
filius Demophoon, qui auxilium Græcis aduersus
Troia-

Troianostulit, regnum possedit. Erāt inter Athe-
 nienses, & Dorienses simultatum veteres offensa.
 quas vindicaturi bello Doriēses, de euētū belli ora-
 cula consuluerūt. Respōsum, superiores fore, ni Re-
 gē Atheniensem occidissent. Cū ventum esset in
 pralium, militibus ante omnia custodia Regis præ-
 cipitur. Atheniensibus eo tēpore Rex Codrus erat: Codrus.
 qui & responso dei, & præceptis hostium cognitis, Exemplum
pietatis er-
ga patriam.
 permutato Regis habitu pannosus, sarmenta collo-
 gerens, castra hostiū ingreditur. Ibi in turba obsi-
 stentium à milite, quē falce astu vulnerauerat, in-
 terficitur. Cognito Regis corpore, Dorienses sine
 pralio discedunt. Atque ita Athenienses, virtute
 ducis pro salute patriæ morti se offerētis, bello li-
 berātur. Post Codrū nemo Athenis regnauit, quod Mutatē sta-
t⁹ Reipub.
Athenien.
 memoriæ nominis eius tributū est. Administratio SOLOON.
 Reipub. annuis magistratib. permissa est. Sed ciui- de quo plu-
ra Hero. in
 tati nullæ leges tūc erāt, quā libido Regū p legibus κλειώ.
 habebatur. Eligitur itaq; Solō uir iustitia insignis:
 qui velut nouā ciuitatē legibus cōderet: qui tanto
 temperamēto inter plebē senatumq. egit, (cū, si
 qd pro altero ordine tulisset, alteri displiciturū vi-
 deretur) ut ab utrisq; parē gratiā traheret. Huius
 uiri inter multa egregia, et istud memorabile fuit:
 Inter Athenienses, & Megarenses de proprietate
 Salaminæ insulæ, ppe usq; ad interitū armis dimi-
 catū fuerat. Post clades multas capitale esse apud
 Athenienses cæpit, si quis legē de vendicāda in-
 sula tulisset. Sollicitus igitur Solon, ne aut tacēdo, Astus Solo-
nis.
 parū Reipub. consuleret, aut cēsendo, periculum
 sibi

Carmina
scripta sūt
apud Diog.
Laertium.

Vafri & cal-
lidi inge-
nij exem-
plum.

Pisistratus.

sibi adferret, subitā demētīā simulat: cuius venia,
nō dicturus modò prohibita, sed facturus erat. De-
formis habitu, more vecordium in publicū euolat,
factoq. concursu hominum, quò magis consiliū dis-
simularet, insolitis sibi versib. suadere populo cœ-
pit, quod vetabatur: omniūq. animos ita cepit, ut
ex templò bellū aduersus Megarēses decerneretur:
insulaq. deuictis hostibus Atheniensium fieret. Inte-
reā Megarenses memores illati ab Atheniensibus
belli, & veriti, ne frustrā arma mouisse viderētur,
matronas Atheniensium in Eleusinis sacris nocte
oppressuri, naues conscendunt. Quare cognita, dux
Atheniensium Pisistratus iuuetutē in insidijs collo-
catis: iussis matronis solito clamore, ac strepitu &
in accessu hostiū, ne intellectos se sentiāt, sacra ce-
lebrare: egressosq. nauibus Megarēses inopinantes
adgressus, deleuit: ac protinūs classe captiua, in-
termixtis mulieribus, ut speciē captiuarū matro-
narum præberent, Megaram cōtendit. Illi cū &
nauium formam, & petitā prædā agnoscerēt: obuij
ad portam procedunt: quibus cæsis Pisistratus pau-
lulum à capienda vrbe absuit. Ita Megarenses suis
dolis hosti victoriam dedere. Sed Pisistratus quasi
sibi, nō patriæ vicisset, tyrānidē per dolū occupat.

Solonem ad Pisistratum dixisse ferunt: Abuti
eum Vlyssis in se affligendo exemplo. Illum
enim, ut hostes, ipsum ut ciues falleret, sibi ipsi
manus intulisse.

Dolus dolo
sæpè vinci-

Quippe verberibus uolūtarijs domi adfectus, la-
certoq. corpore in publicū progreditur: & aduoca-
ta con-

ta concione, vulnera populo ostendit de crudelitate principū, à quibus hoc se passum simulabat, queritur: addūtur vocibus lacrymæ, & inuidiosa oratione multitudo credula incenditur: amore plebis inuisum se senatui adfirmat: obtinet ad custodiam corporis satellitum auxilium, per quos occupata tyrannide per annos 34. regnavit post eius mortem Diocles alter ex filiis, per vim stuprata virgine, à fratre puellæ interficitur. Alter Hippias nomine, cū imperium paternum teneret & interfectorem fratris compræbendi iubet: qui cū per tormenta conscios cædis nominare cogeretur, omnes amicos tyranni nominavit: quibus interfectis, quærenti tyranno, an adhuc reliqui conscij essent.

Diocles.
Hippias.

Libere dictum de tyrannis, per Lacedæmonios ex Athenis eiectis. Herod. lib. 5.

Nemo ait superest, quem amplius mori gestiam, quàm ipsum tyrannum: qua voce eiusdem tyranni se victorem post vindictam pudicitie sororis ostendit. Huius virtute cū admonita ciuitas libertatis esset: tandem Hippias regno pulsus, in exilium agitur qui profectus in Persas: ducē se Dario, inferenti Atheniensibus bellum, sicuti suprà significatum est, aduersus patriam suā offert. Igitur Athenienses, audito Darij aduentu, auxilium à Lacedæmonijs, socia tūc ciuitate, petierūt. Quos ubi viderunt quatruidui teneri religione, nō expectato auxilio, instructis decē millibus civiū, & Platæensibus auxiliarijs mille, aduersus sexcenta millia hostium in campos Marathonios in prælium egrediuntur.

Redit ad superiorē historiam de Dario bellū Atheniensibus inferente.

Penaxago-
ras.

Orrera.

Pēthesilea.
Vergilius.

Ducit Ama-
zonidum
lunatis ag-
mina pel-
tis, Penthe-
silea fu-
rens.

*Minithia.
Amazonū
interitus.
Redit ad
Scytharum
historiam.

Stratagema
Scytharum
contra fer-
ros.

tharum esse, cladem virorum, necessitatem armorum belli causas ostendit: adsecutasque virtute, ne segniores viris feminas habere Scythę videretur. Motus ille domestica gloria, mittit cum ingenti equitatu filium Penaxagorā in auxilium. Sed ante praelium dissensione orta, ab auxilijs desertæ, bello ab Atheniensibus vincuntur. Receptaculum tamen habere castra sociorum, quorum auxilijs intactæ ab alijs gentibus, in regnum reuertuntur. Post Orithyā Penthesilea regno potita est: cuius Troiano bello inter fortissimos viros, cum auxilium aduersus Græcos ferret, magna virtutis documēta extitere. Interfecta demum Penthesilea, exercituque ei⁹ absumpto, paucę, quę remanserāt, egrę se aduersus finitimos defendētes, usque ad tēpora Alexāndri Magni durauerūt. Harū* Minothęa, siue Thalestris Regina concubitu Alexāndri per dies XIII. ad sobolem ex eo generandā obtento reuersa in regnum, breui post tēpore cum omni Amazonum noīe intercidit. Scythę autē tertia expeditione Asiana, cum annis VII. à coniugibus, & liberis abfuisset, seruili bello domi excipiuntur. Quippe coniuges eorū, longa expectatione virorum fessæ, nec iam teneri bello, sed deletos ratæ, seruis ad custodiā pecoris relictis nubunt: qui reuersos cum victoria dominos, velut aduenas armati finibus prohibēt. Quibus cum varia victoria fuisset: admonetur Scythę mutare genus pugnæ, memores, non cum hostibus, sed cum seruis plianandum: nec armorum, sed dominorū iure vincēdos: verbera in aciem, non tela ferenda: omissoque ferro, virgas & flagella, ceteraque serui-

*Servilis metus paranda instrumenta. Probato oēs Herod. in
consilio, instructi (sicut præceptū erat) posteaquā μελπομέ-
ad hostes accessēre, inopinantibus verbera inten-
tant: adeoq. illos perturbant, ut quos ferro non po-
terant, metu verberum vincerent: fugamq. nō ut
hostes victi, sed ut fugitivi servi caperent. Qui-
cunque capi potuerūt, supplicia crucibus luerunt.
Mulieres quoque malè sibi consciæ, partim ferro,
partim suspēdio vitā finierunt. Post hoc apud Scy-
thas pax fuit, usque ad tempora Lanthini Regis. Lathinus.*

*Bellum Darij aduersus Scythas solius Histiaei
Milæsi opeta factum est, ne pons interrumpere-
tur. Herod. lib. 4.*

*Huic Darius rex Persarū, sicuti suprā dictū est,
cū filia eius nuptias non obtinuisset, bellū intu-
lit: et armatis septingētis millibus hominū Scythiā
ingressus, nō facientibus hostibus pugnae potestātē,
metuēs, ne interrupto pōte Istri reditus sibi inter-
cluderetur, amissis nonaginta millib. hominū, tre-
pidè refugit. Quæ iactura, abundāte multitudine,
inter dāna numerata nō est. Inde Asiā et Macedo-
niā domuit. Ionas quoque nauali p̄lio superat. De-
mum cognito, q̄ Athenienses Ionijs auxilium con-
tra se tulissent: omnē impetū belli in eos conuertit.
Nunc quoniam ad bella Atheniensīū ventum est,
quæ non modò ultra spem gerendi, verū etiam
ultra gesti fidem patrata sunt: operaq. Athenien-
sium effectu maiora q̄ voto fuerunt: paucis verbis
origo repetenda est: quia non ut ceteræ gentes a
sordidis initijs ad summa creuēre. Soli enim præter
quā*

*Præclara
Athenien-
sium ori-*

go.

Præterquā
pro nō solū

Αὐτόχθονες.

quarū rerū
inuentores

Vide Cicer.

pro Luc.
Flacco.

Athenien-
sium Reges
Cecrops.

Craueus.

Amphitri-
on.

Ἀθήνη.

Deucalion
Rex Thessa-
lia.

Interiecto
Erichtho-

nio & Pan-
diōe Erich-

theus. Ae-

geus ex Ae-

thra Pithei

filia The-
seum ge-

nuit Plut.

in vita

The-

Theseus.

Demopho-

on.

quā incremento, etiam origine gloriantur.

Demosthenes in oratione, περὶ τῆς παρὰ πρεσ-
βείας, Μόνος γὰρ τῆς πάντων αὐτόχθονες ἡμεῖς.

Quippe, non aduenæ, neque passim collecta popu-
li colluies originem urbi dedit: sed in eodem nati-
solo, quod incolunt, & quæ illis sedes, eadem origo
est. Primi lanificij & olei, & vini usum docuere.
Arare quoque, & serere frumenta, glande vescen-
tibus monstrauerunt. Literæ certè ac facundia, &
hic civilis ordo disciplinæ, veluti templum Athe-
nas habet. Ante Deucalionis tempora Regem ha-
buere Cecropē: quē, ut omnis antiquitas fabulata
est, biformē prodidēre, quia primus marem fœmi-
næ matrimonio iunxit. Huic successit Craueus, cu-
ius filia Attis regioni nomen dedit. Post hūc Am-
phytrion regnavit, qui primus Minervæ urbem sa-
crauit, et nomē civitati Athenas dedit. Huius tē-
poribus aquarum illuies maiore partem Græciæ
absumpsit: superfuere, quos refugia mōtium rece-
perunt, aut ad Regem Thessaliæ Deucalionem ra-
tibus vecti sunt: à quo propterea genus humanum
cōditum dicitur. Per ordinem deinde successionis,
regnū ad Erichthæum descendit: sub quo frumenti
satio apud Eleusim à Triptolemo reperta est, in cu-
ius muneris honorē noctes initiorū sacratæ. Tenuit
et Aegeus Thesei pater Athenis regnū. A quo per
diuortium decedens Medæa, pp adultam priuigni-
etatem, Colchos cum Medo filio ex Aegeo susce-
pto cōcessit. Post Aegeū Theseus: ac deinde Thesei
filius Demophoon, qui auxilium Græcis aduersus
Troia-

*Troianos tulit, regnum possedit. Erāt inter Athe-
 nienses, & Dorienses simultatum veteres offensae.
 quas vindicaturi bello Doriēses, de euētu belli ora-
 cula consuluerūt. Respōsum, superiores fore, ni Re-
 gē Atheniensem occidissent. Cū ventum esset in
 praelium, militibus ante omnia custodia Regis præ-
 cipitur. Atheniensibus eo tēpore Rex Codrus erat: Codrus.
Exemplum
pietatis er-
ga patriam.
 qui & responso dei, & præceptis hostium cognitis,
 permutato Regis habitu pannosus, sarmenta collo-
 gerens, castra hostiū ingreditur. Ibi in turba obsi-
 stentium à milite, quē falce astu vulnerauerat, in-
 terficitur. Cognito Regis corpore, Dorienses sine
 praelio discedunt. Atque ita Athenienses, virtute
 ducis pro salute patriæ morti se offerētis, bello li-
 berātur. Post Codrū nemo Athenis regnauit, quod Mutaē sta-
t⁹ Reipub.
Athenien.
SOLOON.
de quo plu-
ra Hero. in
 memoriæ nominis eius tributū est. Administratio
 Reipub. annuis magistratib. permessa est. Sed ciui-
 tati nullæ leges tūc erāt, q̃a libido Regū p̃ legibus
 habebatur. Eligitur itaq; Solō uir iustitia insignis: κλειώ.
 qui velut nouā ciuitatē legibus cōderet: qui tanto
 temperamēto inter plebē senatumq. egit, (cū, si
 qd pro altero ordine tulisset, alteri displiciturū vi-
 deretur) ut ab utrisq; parē gratiā traheret. Huius
 uiri inter multa egregia, et istud memorabile fuit:
 Inter Athenienses, & Megarenses de proprietate
 Salaminæ insule, p̃pe usq; ad interitū armis dimi-
 catū fuerat. Post clades multas capitale esse apud
 Athenienses cæpit, si quis legē de vendicāda in-
 sula tulisset. Sollicitus igitur Solon, ne aut tacēdo, Astus Solo-
nis.
 parū Reipub. consulere, aut cūfendo, periculum
 sibi*

Carmina
scripta sūt
apud Diog.
Laertium.

Vafri & cal-
lidi inge-
nij exem-
plum.

Pisistratus.

sibi adferret, subitā demētiā simulat: cuius venia,
nō dicturus modò prohibita, sed facturus erat. De-
formis habitu, more vecordium in publicū euolat,
factoq. concursu hominum, quò magis consiliū dis-
simularet, insolitis sibi versib. suadere populo cœ-
pit, quod vetabatur: omniūq. animos ita cepit, ut
ex templò bellū aduersus Megarēses decerneretur:
insulaq. denictis hostibus Atheniensium fieret. Inte-
rē Megarenses memores illati ab Atheniensibus
belli, & veriti, ne frustrā arma mouisse viderētur,
matronas Atheniensium in Eleusinis sacris noctū
oppressuri, naues conscendunt. Quare cognita, dux
Atheniensium Pisistratus iuuetutē in insidijs collo-
catis: iussis matronis solito clamore, ac strepitu &
in accessu hostiū, ne intellectos se sentiāt, sacra ce-
lebrare: egressosq. nauibus Megarēses inopinantes
adgressus, deleuit: ac protinūs classe captiua, in-
termixtis mulieribus, ut speciē captiuarū matro-
narum præberent, Megaram cōtendit. Illi cū &
nauium formam, & petitā prædā agnoscerēt: obuij
ad portam procedunt: quibus cæsis Pisistratus pau-
lulum à capienda vrbe absuit. Ita Megarenses suis
dolis hosti victoriam dedere. Sed Pisistratus quasi
sibi, nō patriæ vicisset, tyrānidē per dolum occupat.

Solonem ad Pisistratum dixisse ferunt: Abuti
eum Vlyssis in se affligendo exemplo. Illum
enim, ut hostes, ipsum ut ciues falleret, sibi ip-
si manus intulisse.

Dolus dolo
sæpè vinci-
tur.

Quippe verberibus uolūtarijs domi adfect⁹, la-
certoq. corpore in publicū progreditur: & aduoca-

ta con-

ta concione, vulnera populo ostendit de crudelitate principū, à quibus hoc se passum simulabat, queritur: addūtur vocibus lacrymæ, & inuidiosa oratione multitudo credula incenditur: amore plebis inuisum se senatui adfirmat: obtinet ad custodiam corporis satellitum auxilium, per quos occupata tyrannide per annos 34. regnavit post eius mortem Diocles alter ex filiis, per vim stuprata virgine, à fratre puellæ interficitur. Alter Hippias nomine, cū imperium paternum teneret & interfectorem fratris compræbendi iubet: qui cū per tormenta conscios cædis nominare cogeretur, omnes amicos tyranni nominavit: quibus interfectis, quærenti tyranno, an adhuc reliqui conscij essent.

Diocles.

Hippias.

Libere dictum de tyrannis, per Lacedæmonios ex Athenis eiectis. Herod. lib. 5.

Nemo ait superest, quem amplius mori gestiam, quàm ipsum tyrannum: qua voce eiusdem tyranni se victorem post vindictam pudicitie sororis ostendit. Huius virtute cū admonita ciuitas libertatis esset: tandem Hippias regno pulsus, in exilium agitur qui profectus in Persas: ducē se Dario, inferenti Atheniensibus bellum, sicuti suprà significatum est, aduersus patriam suā offert. Igitur Athenienses, audito Darij aduentu, auxilium à Lacedæmonijs, socia tūc ciuitate, petierūt. Quos ubi viderunt quatruidui teneri religione, nō expectato auxilio, instructis decē millibus ciuiū, & Plataensibus auxiliarijs mille, aduersus sexcenta millia hostium in campos Marathonios in prælium egrediuntur.

Redit ad superiorē historiam de Dario bellū Atheniensibus inferente.

BELLVM medicum, de quo Herodo.

Xenophon. παλάβου τὸ τάχος μᾶλλον τῆς βίας διαφράσσεται τὰ δέοντα.

Nobilis ad Marathonem pugna.

Miltiades & dux belli erat, & auctor non expectandi auxiliij: quem tanta fiducia cœperat, ut plus præsidij in celeritate, quàm in socijs duceret. Magna igitur currentibus in pugnam alacritas animorum fuit: adeò, ut tum mille passus inter duas acies essent, citato cursu ante iactus sagittarum ad hostem venirent: nec audaciæ eius euentus defuit. Pugnatum est enim tanta virtute, ut hinc viros, inde pecudes putares. Victi Persæ in naues confugerunt: ex quibus multæ suppressæ, multæ captæ. In eo prælii tanta virtus singulorum fuit, ut cuius laus prima esset, difficile iudicium videretur. Inter cæteros tamen Themistoclis adolescentis gloria emicuit: in quo iam tunc indoles futuræ imperatoriæ virtutis apparuit. Cynægeri quoque militis Atheniensis gloria magis scriptorum laudibus celebrata est, qui post prælii innumeras cædes, cum fugientes hostes ad naues egisset: onustam nauem dextra manu tenuit: nec prius dimisit, quàm manum amitteret. Tum quoque amputata dextra, nauem sinistra comprehendit: quam & ipsam cùm amisisset, ad postremum morsu nauem detinuit.

In hac pugna victæ sunt sex & quadraginta nationes. Militaris fortitudinis exēpla. Præclarum facinus Cynægeri.

Vide Valer. Max.

Obserua quæ in hac historia Herodot. de Hippiæ somnio, & Epizelo Atheniense narrat.

Herod. lib. 6. Εν πάντῃ τῇ ἐν Μαραθῶν μάχῃ ἀπὲρ θάνατον

Σανον ἡ δὲ βάρων κατὰ ἑξάκι χιλίου καὶ τετρακοσίου
 ἀνδρῶν . ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν ἐννεήκοντα καὶ δῶο .

Tantam in eo virtutem fuisse, ut non tot cadi- ἐπιφονη-
 bus fatigatus, non ambabus manib. amissis vict⁹, μα.
 ad postremum truncus, et veluti rabida fera den-
 tibus dimicauerit. Ducenta millia Persæ eo prælio
 sine nauigio amiserunt. Cecidit & Hippias tyrannus
 Atheniensis, auctor & concitator eius belli,
 dijs* patriæ ultoribus pœnas repetentibus. Interea* Patriis.
 & Darius cū bellum restaurarat, in ipso apparatu
 decidit: relictis multis filiis, & in regno, & ante
 regnum susceptis. Ex his* Artobazanes maximus* Arthemone-
 natu, ætatis priuilegio, regnum sibi vendicabat:
 quod ius et ordo nascendi, et Natura ipsa gentibus
 dedit. Porro Xerxes controuersiam non de origine,
 sed de nascēdi fœlicitate* referebat. Namque Ar- * adferebat
 tobazanem primum quidē Dario, sed priuato pro- Contentio
 uenisse: se Regi primum natum dicebat. Fratres de imperio
 itaque suos, qui antè geniti essēt priuato priuatum inter Arto-
 patrimonium, quod eo tempore Darius habuisset, bazanē &
 non regnum sibi vendicare posse: se esse quem Xerxē fra-
 mum in regnum Rex pater sustulerit. Huc accede- tres.
 re, q̃ Artobazanes non patre tantum, sed & ma-
 tre priuatæ adhuc fortunæ, auo quoque materno
 priuato creatus sit: se verò & matrem Regina na-
 tum, & patrem non nisi Regem vidisse. Aui quo- Fraterna &
 que maternum Cyrum se Regem habuisse, non he- amica de
 redem, sed conditorem tātī regni. Itaque etsi æquo tanto impe-
 iure utrunque fratrem pater reliquisset, materno rio conten-
 se tamen iure & auito vincere. tio.

Patet tēquā
pro nō solū

ΑΥΤΟΧΘΟ
ΝΕΣ.

quarū rerū
inuentores

Vide Cicer.
pro Luc.

Flacco.

Athenien-
sium Reges
Cecrops.

Cranaus.

Amphitri-
on.

Αθήνη.

Deucalion
Rex Thessa-
lia.

Interiecto
Erichtho-

nio & Pan-
diōe Erich-

theus. Ae-
geus ex Ae-

thra Pithei
filia The-

seum ge-
nuit Plut.

in vita
The-

Theseus.

Demopho-
on.

quām incremento, etiam origine gloriantur.

Demosthenes in oratione, περὶ τῆς παρὰ πρεσ-
βείας, Μόνος γὰρ τῶν πάντων αὐτόχθονες ἡμεῖς.

Quippe, non aduenæ, neque passim collecta popu-
li colluuiēs originem urbi dedit: sed in eodem nati
solo, quod incolunt, & quæ illis sedes, eadem origo
est. Primi lanificij & olei, & vini usum docuere.
Arare quoque, & serere frumenta, glande vescen-
tibus monstrauerunt. Literæ certè ac facundia, &
hic civilis ordo disciplinæ, veluti templum Athe-
nas habet. Ante Deucalionis tempora Regem ha-
buere Cecropē: quē, ut omnis antiquitas fabulata
est, biformē prodidēre, quia primus marem fœmi-
næ matrimonio iunxit. Huic successit Cranaus, cu-
ius filia Attis regioni nomen dedit. Post hūc Am-
phytrion regnavit, qui primus Minervæ urbem sa-
crauit, et nomē civitati Athenas dedit. Huius tē-
poribus aquarum illuuiēs maiore partem Græciæ
absumpsit: superfuere, quos refugia mōtium rece-
perunt, aut ad Regem Thessaliæ Deucalionem ra-
tibus vecti sunt: à quo propterea genus humanum
cōditum dicitur. Per ordinem deinde successionis,
regnū ad Erichteum descendit: sub quo frumenti
satio apud Eleusim à Triptolemo reperta est, in cu-
ius muneris honorē noctes initiorū sacratæ. Tenuit
et Aegeus Thesei pater Athenis regnū. A quo per
diuortium decedens Medæa, pp adultam priuigni-
etatem, Colchos cum Medo filio ex Aegeo susce-
pto cōcessit. Post Aegeū Theseus: ac deinde Thesei
filius Demophoon, qui auxilium Græcis aduersus
Troia-

*Troianos tulit, regnum possedit. Erāt inter Athe-
 nienses, & Dorienses simultatum veteres offensæ.
 quas vindicaturi bello Dorienses, de evētu belli ora-
 cula consuluerūt. Respōsum, superiores fore, ni Re-
 gē Atheniensem occidissent. Cū ventum esset in
 prælium, militibus ante omnia custodia Regis præ-
 cipitur. Atheniensibus eo tēpore Rex Codrus erat: **Codrus.**
 qui & responso dei, & præceptis hostium cognitis, **Exemplum**
 permutato Regis habitu pannosus, sarmenta collo **pietatis er-**
 gerens, castra hostiū ingreditur. Ibi in turba obsi- **ga patriam.**
 stentium à milite, quē falce astu vulnerauerat, in-
 terficitur. Cognito Regis corpore, Dorienses sine
 prælio discedunt. Atque ita Athenienses, virtute
 ducis pro salute patriæ morti se offerētis, bello li-
 berātur. Post Codrū nemo Athenis regnavit, quod **Mutat stat-**
 memoriæ nominis eius tributū est. Administratio **us Reipub.**
 Reipub. annuis magistratib. permessa est. Sed civi- **Athenien.**
 tati nullæ leges tūc erāt, quā libido Regū p̄ legibus **SOLOON.**
 habebatur. Eligitur itaq; Solō uir iustitia insignis: **de quo plu-**
 qui velut novā ciuitatē legibus cōderet: qui tanto **ra Hero. in**
 temperamēto inter plebē senatumq. egit, (cū, si **κλειώ.**
 qd pro altero ordine tulisset, alteri displiciturū vi-
 deretur) ut ab utrisq; parē gratiā traheret. Huius
 viri inter multa egregia, et istud memorabile fuit:
 Inter Athenienses, & Megarenses de proprietate
 Salaminæ insulæ, p̄pe usq; ad interitū armis dimi-
 catū fuerat. Post clades multas capitale esse apud
 Athenienses cæpit, si quis legē de vendicāda in-
 sula tulisset. Sollicitus igitur Solon, ne aut tacēdo, **Astus Solo-**
 parūm Reipub. consularet, aut cēsendo, periculum **nis.**
 sibi*

Carmina
scripta sūt
apud Diog.
Laertium.

Vasri & cal
lidi inge-
nij exem-
plum.

Pisistratus.

sibi adferret, subitā demētiā simulat: cuius venia,
nō dicturus modò prohibita, sed facturus erat. De-
formis habitu, more vecordium in publicū euolat,
factoq. concursu hominum, quò magis consiliū dis-
simularet, insolitis sibi versib. suadere populo cœ-
pit, quod vetabatur: omniūq. animos ita cepit, ut
ex templò bellū aduersus Megarēses decerneretur:
insulaq. deuictis hostibus Atheniensium fieret. Inte-
reā Megarenses memores illati ab Atheniensibus
belli, & veriti, ne frustrā arma mouisse viderētur,
matronas Atheniensium in Eleusinis sacris noctū
oppressuri, naues conscendunt. Quare cognita, dux
Atheniensium Pisistratus iuuetutē in insidijs collo-
catis: iussis matronis solito clamore, ac strepitu &
in accessu hostiū, ne intellectos se sentiāt, sacra ce-
lebrare: egressosq. nauibus Megarēses inopinantes
adgressus, deleuit: ac protinūs classe captiua, in-
termixtis mulieribus, ut speciē captiuarū matro-
narum præberent, Megaram cōtendit. Illi cūm &
nauium formam, & petitā prædā agnoscerēt: obuij
ad portam procedunt: quibus cæsis Pisistratus pau-
lulum à capienda vrbe abfuit. Ita Megarenses suis
dolis hosti victoriam dedere. Sed Pisistratus quasi
sibi, nō patriæ vicisset, tyrānidē per dolū occupat.

Solonem ad Pisistratum dixisse ferunt: Abuti
eum Vlyssis in se affligendo exemplo. Illum
enim, ut hostes, ipsum ut ciues falleret, sibi ipsi
manus intulisse.

Dolus dolo
sepe vinci-

Quippe verberibus uolūtarijs domi adfect⁹, la-
certoq. corpore in publicū progreditur: & aduoca-
ta con-

ta concione, vulnera populo ostendit de crudelitate principū, à quibus hoc se passum simulabat, queritur: addūtur vocibus lacrymæ, & inuidiosa oratione multitudo credula incenditur: amore plebis inuisum se senatui adfirmat: obtinet ad custodiam corporis satellitum auxilium, per quos occupata tyrannide per annos 34. regnavit post eius mortem Diocles alter ex filiis, per vim stuprata virgine, à fratre puellæ interficitur. Alter Hippias nomine, cum imperium paternum teneret & interfectorem fratris compræbendi iubet: qui cum per tormenta conscios cædis nominare cogeretur, omnes amicos tyranni nominavit: quibus interfectis, quærenti tyranno, an adhuc reliqui conscij essent.

Diocles.

Hippias.

Libere dictum de tyrannis, per Lacedæmonios ex Athenis eiectis. Herod. lib. 5.

Nemo ait superest, quem amplius mori gestiam, quàm ipsum tyrannum: qua voce eiusdem tyranni se victorem post vindictam pudicitie sororis ostendit. Huius virtute cum admonita ciuitas libertatis esset: tandem Hippias regno pulsus, in exilium agitur qui profectus in Persas: ducē se Dario, inferenti Atheniensibus bellum, sicuti suprà significatum est, aduersus patriam suā offert. Igitur Athenienses, audito Darij aduentu, auxilium à Lacedæmonijs, socia tūc ciuitate, petierūt. Quos ubi viderunt quatruidui teneri religione, nō expectato auxilio, instructis decē millibus ciuiū, & Platæensibus auxiliarijs mille, aduersus sexcenta millia hostium in campos Marathonios in prælium egrediuntur.

Redit ad superiorē historiam de Dario bellū Atheniensibus inferente.

BELLVM medicum, de quo Herodo.

Xenophon. παλάβου τὸ τάχος μᾶλλον τῆς βίας διαφράσσεται τὰ δέοντα.

Nobilis ad Marathonem pugna.

Miltiades & dux belli erat, & auctor non expectandi auxilij: quem tanta fiducia cœperat, ut plus præsidij in celeritate, quàm in socijs duceret. Magna igitur currentibus in pugnam alacritas animorum fuit: adeò, ut tum mille passus inter duas acies essent, citato cursu ante iactus sagittarum ad hostem venirent: nec audaciæ eius eventus defuit. Pugnatum est enim tanta virtute, ut hinc viros, inde pecudes putares. Victi Persæ in naues confugerunt: ex quibus multæ suppressæ, multæ captæ. In eo prælio tanta virtus singulorum fuit, ut cuius laus prima esset, difficile iudicium videretur. Inter cæteros tamen Themistoclis adolescentis gloria emicuit: in quo iam tunc indoles futuræ imperatoriæ virtutis apparuit. Cynægeri quoque militis Atheniensis gloria magis scriptorum laudibus celebrata est, qui post prælij innumeras cædes, cum fugientes hostes ad naues egisset: onustam navem dextra manu tenuit: nec prius dimisit, quàm manum amitteret. Tum quoque amputata dextra, navem sinistra comprehendit: quam & ipsam cum amisisset, ad postremum morsu navem detinuit.

In hac pugna victæ sunt sex & quadraginta nationes. Militaris fortitudinis exēpla. Præclarum facinus Cynægeri.

Vide Valer. Max.

Obserua quæ in hac historia Herodot. de Hippia somnio, & Epizelo Atheniense narrat.

Herod. lib. 6. Εν πάντῃ τῇ ἐν Μαραθῶν μάχῃ αὐτὸ δαγόν

Δανόν τ' ἄρ' ἑξάκι χιλίους καὶ τετρακοσίους
ἀνδρας. αθηναίων δ' ἑκατὸν ἐννεήκοντα καὶ δύο.

Tantam in eo virtutem fuisse, ut non tot cædi- ἐπιφονή-
bus fatigatus, non ambabus manib. amissis vict⁹, μα.
ad postremum truncus, et veluti rabida fera den-
tibus dimicauerit. Ducenta millia Persæ eo prælio
sine nauigio amiserunt. Cecidit & Hippias tyran-
nus Atheniensis, auctor & concitator eius belli,
dijs* patriæ ultoribus pœnas repetentibus. Interea* Patriis.
& Darius cū bellum restaurarat, in ipso apparatu
decidit: relictis multis filijs, & in regno, & ante
regnum susceptis. Ex his* Artobazanes maximus* Arthemo-
natu, ætatis privilegio, regnum sibi vendicabat: nes.
quod ius et ordo nascendi, et Natura ipsa gentibus
dedit. Porro Xerxes controuersiam non de origine,
sed de nascēdi fœlicitate* referebat. Namque Ar- * adferebat
tobazanem primum quidē Dario, sed priuato pro- Contentio
uenisse: se Regi primum natum dicebat. Fratres de imperio
itaque suos, qui antè geniti essēt priuato priuatum inter Arto-
patrimonium, quod eo tempore Darius habuisset, bazanē &
non regnum sibi vendicare posse: se esse quem pri- Xerxē fra-
mum in regnum Rex pater sustulerit. Huc accede- tres.
re, q̃ Artobazanes non patre tantum, sed & ma-
tre priuatæ adhuc fortunæ, auo quoque materno
priuato creatus sit: se verò & matrem Regina na-
tum, & patrem non nisi Regem vidisse. Aui quo- Fraterna &
que maternum Cyrum se Regem habuisse, non hē- amica de
redem, sed conditorem tātī regni. Itaque etsi æquo tanto impe-
iure utrunque fratrem pater reliquisset, materno rio conten-
se tamen iure & auito vincere. tio.

Dedit hoc Xerxi consilium Demaratus exsul, dicens: Idem quoque Spartæ seruari solere, obtinuitq. ita à patre Dario Xerxes, ut Rex successor declararetur. Fuit enim hæc contentio (ut Herodotus scribit) ante Darij mortem in ipsa aduersus Græciam expeditione. Neque enim veteri Persarum instituto licebat Regi, nisi prius successore constituto, in bellum proficisci.

* Arnaphernem.

* insultauerit.

IIII.

Xerxes Persarum Rex quartus.

ἐπιφώνημα.

Restauratio belli aduersus Græciam per Xerxem. Demaratus quasi populi votis petitus.

Astutum Demarati

Hoc certamen cōcordi animo ad patrum suum Artaphernem, veluti ad domesticum iudicem, deferunt, qui domi cognita causa, Xerxem preposuit: adeoque fraterna contentio fuit, ut nec victor exultauerit, nec victus indoluerit, ipsoq. litis tempore, inuicem munera miserint, & iracunda quoque inter se, non solum credula conuiuia habuerint; iudicium quoque ipsum sine arbitris, sine conuitio fuerit. Tantò moderatiùs tum fratres inter se regna maxima diuidebant, quātò nunc exigua patrimonia partiuntur. Igitur Xerxes bellum à patre acceptum aduersus Græciam per quinquennium instruxit. Quod ubi primùm didicit Demaratus Rex Lacedæmoniorum, qui apud Xerxem exulabat, amicior patriæ post fugam, quàm regi post beneficia, ne inopinato bello operimerentur, omnia in tabellis ligneis magistratibus perscribit, easdemque cera superinducta delet, ne aut scriptura sine tegmine indicium daret: aut recens cera dolum proderet. Fido deinde seruo perferendas tradit, iusso magistratibus Spartanorum tradere. Quibus perlatis, Lacedæ-

cedamone quæstioni res diu fuit, q̄ neque scriptum aliquid uiderēt, nec frustra missas suspicarētur, tātoq. rem maiorem, quantò sit occultior putabant.

*occultādis
litteris con-
siliū.*

Mulieris nomen fuit Corgo, ἥνδ' κλεομένος μὲν
δυγάτηρ, λεονίδεω δ' γυνή.

Hærentibus in coniectura uiris, soror Regis Leonidæ, consiliū scribentis inuenit. Erasa igitur cæra belli consilia deteguntur.

Copiæ Xerxis.

Πεντικοσίας τε μυριάδας, καὶ ἑκοσι καὶ ὀκτώ καὶ χι-
λιάδας τρεῖς καὶ ἑκατόνταδας δύο, καὶ δεκάδας, δύο
ἀνδρῶν ἡγάγε, Ξέρξης ὁ Δαρείου μέγας Σηπιάδος καὶ
θερμοπηλέων.

*Equitum verò quadringentorum millia ha-
bebat copias, auctore Probo Aemilio.*

*M. & CC. habet Probus, quas secutæ M. one-
rariæ.*

*Iā Xerxes septingenta millia de regno armaue-
rat, & trecenta millia de auxilijs parauerat: ut
non immeritò proditum sit, flumina ab exercitu
eius siccata, Græciamq. omnem vix capere exerci-
tum eius potuisse. Naues quoque decies centum
millia numero habuisse dicitur. Huic tanto agmini
dux abfuit. Cæterum si regem spectes, diuitias, non
ducem laudes: quarū tāta copia in regno eius fuit,
ut cum flumina multitudine consumerentur, opes
tamen regiæ superessent. Ipse autem primus in fu-
ga, postremus in prælio semper visus est. In pericu-
lis timidus: sicubi motus abesset, inflatus. Denique
ante experimentum belli, fiducia virium, veluti
naturæ ipsius dominus, & montes in planum de-
ducebat:*

*Carmina
scripta sūt
apud Diog.
Laertium.*

*Vasri & cal-
lidi inge-
nij exem-
plum.*

Pisistratus.

*Dolus dolo
sæpè vinci-
tur.*

sibi adferret, subitā demētiā simulat: cuius venia,
nō dicturus modò prohibita, sed facturus erat. De-
formis habitu, more vecordium in publicū euolat,
factoq. concursu hominum, quò magis consiliū dis-
simularet, insolitis sibi versib. suadere populo cœ-
pit, quod vetabatur: omniūq. animos ita cepit, ut
ex templò bellū aduersus Megarēses decerneretur:
insulaq. deuictis hostibus Atheniensium fieret. Inte-
reà Megarenses memores illati ab Atheniensibus
belli, & veriti, ne frustrā arma mouisse viderētur,
matronas Atheniensium in Eleusinis sacris nocte
oppressuri, naues conscendunt. Quare cognita, dux
Atheniensium Pisistratus iuuetutē in insidijs collo-
catis: iussis matronis solito clamore, ac strepitu &
in accessu hostiū, ne intellectos se sentiāt, sacra ce-
lebrare: egressosq. nauibus Megarēses inopinantes
adgressus, deleuit: ac protinus classe captiua, in-
termixtis mulieribus, ut speciē captiuarū matro-
narum præberent, Megaram cōtendit. Illi cūm &
nauium formam, & petitā prædā agnoscerēt: obuij
ad portam procedunt: quibus cæsis Pisistratus pau-
lulum à capienda vrbe abfuit. Ita Megarenses suis
dolis hosti victoriam dedere. Sed Pisistratus quasi
sibi, nō patriæ vicisset, tyrānidē per dolum occupat.

Solonem ad Pisistratum dixisse ferunt: Abuti
eum Vlyssis in se affligendo exemplo. Illum
enim, ut hostes, ipsum ut ciues falleret, sibi ipsi
manus intulisse.

Quippe verberibus uolūtarijs domi adfectus, la-
certoq. corpore in publicū progreditur: & aduoca-
ta con-

ta concione, vulnera populo ostendit de crudelitate principū, à quibus hoc se passum simulabat, queritur: addūtur vocibus lacrymæ, & inuidiosa oratione multitudo credula incenditur: amore plebis inuisum se senatui adfirmat: obtinet ad custodiam corporis satellitum auxilium, per quos occupata tyrannide per annos 34. regnavit post eius mortem Diocles alter ex filijs, per vim stuprata virgine, à fratre puellæ interficitur. Alter Hippias nomine, cū imperium paternum teneret & interfectorem fratris compræbendi iubet: qui cū per tormenta conscios cædis nominare cogeretur, omnes amicos tyranni nominavit: quibus interfectis, quærenti tyranno, an adhuc reliqui conscij essent.

Diocles.

Hippias.

Liberè dictum de tyrannis, per Lacedæmonios ex Athenis eiectis. Herod. lib. 5.

Nemo ait superest, quem amplius mori gestiam, quàm ipsum tyrannum: qua voce eiusdem tyranni se victorem post vindictam pudicitie sororis ostendit. Huius virtute cū admonita ciuitas libertatis esset: tandem Hippias regno pulsus, in exilium agitur qui profectus in Persas: ducē se Dario, inferenti Atheniensibus bellum, sicuti suprà significatum est, aduersus patriam suā offert. Igitur Athenienses, audito Darij aduentu, auxilium à Lacedæmonijs, socia tūc ciuitate, petierūt. Quos ubi viderunt quatruidui teneri religione, nō expectato auxilio, instructis decē millibus ciuiū, & Platænsibus auxiliarijs mille, aduersus sexcenta millia hostium in campos Marathonios in prælium egrediuntur.

Redit ad superiorē historiam de Dario bellū Atheniensibus inferente.

BELLVM medicum, de quo Herodo.

Xenophon. παλλάβου τὸ τάχος μᾶλλον τῆς βίας
διαπραίηται τὰ δέοντα.

Nobilis ad Marathonem pugna.

Miltiades & dux belli erat, & auctor non expectandi auxilij: quem tanta fiducia cœperat, ut plus præsidij in celeritate, quàm in socijs duceret. Magna igitur currentibus in pugnam alacritas animorum fuit: adeò, ut tum mille passus inter duas acies essent, citato cursu ante iactus sagittarum ad hostem venirent: nec audaciæ eius eventus defuit. Pugnatum est enim tanta virtute, ut hinc viros, inde pecudes putares. Victi Persæ in naues confugerunt: ex quibus multæ suppressæ, multæ captæ. In eo prælio tanta virtus singulorum fuit, ut cuius laus prima esset, difficile iudicium videretur. Inter cæteros tamen Themistoclis adolescentis gloria emicuit: in quo iam tunc indoles futuræ imperatoriæ virtutis apparuit. Cynægeri quoque militis Atheniensis gloria magis scriptorum laudibus celebrata est, qui post prælij innumeras cædes, cum fugientes hostes ad naues egisset: onustam nauem dextra manu tenuit: nec prius dimisit, quàm manum amitteret. Tum quoque amputata dextra, nauem sinistra comprehendit: quam & ipsam cùm amisisset, ad postremum morfu nauem detinuit.

In hac pugna victæ sunt sex & quadraginta nationes. Militaris fortitudinis exēpla. Præclarum ficinus Cynagiri.

Vide Valer. Max.

Obserua quæ in hac historia Herodot. de Hippia somnio, & Epizelo Atheniense narrat.

Herod. lib. 6. Εν πάντῃ τῇ ἐν Μαραθῶν μάχῃ ἀπέθανον

Σανον ὃς βάρων κατὰ ἑξάκι χιλίου καὶ τετρακοσίου
ἀνδρας. ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν ἐννεήκοντα καὶ δύο.

Tantam in eo virtutem fuisse, ut non tot cadi- ἐπιφονη-
bus fatigatus, non ambabus manib. amissis vict⁹, μα.
ad postremum truncus, et veluti rabida fera den-
tibus dimicauerit. Ducenta millia Persæ eo prælio
sine nauigio amiserunt. Cecidit & Hippias tyran-
nus Atheniensis, auctor & concitator eius belli,
dijs* patriæ ultoribus pœnas repetentibus. Interea *Patriis.
& Darius cū bellum restaurarat, in ipso apparatu
decidit: relictis multis filijs, & in regno, & ante
regnum susceptis. Ex his* Artobazanes maximus *Arthemo-
natus, ætatis priuilegio, regnum sibi vendicabat: nes.
quod ius et ordo nascendi, et Natura ipsa gentibus
dedit. Porro Xerxes controuersiam non de origine,
sed de nascēdi fœlicitate* referebat. Namque Ar- *adferebat
tobazanem primum quidē Dario, sed priuato pro- Contentio
uenisse: se Regi primum natum dicebat. Fratres de imperio
itaque suos, qui antè geniti essēt priuato priuatum inter Arto-
patrimonium, quod eo tempore Darius habuisset, bazanē &
non regnum sibi vendicare posse: se esse quem pri- Xerxē fra-
mum in regnum Rex pater sustulerit. Huc accede- tres.
re, q̃ Artobazanes non patre tantum, sed & ma-
tre priuatæ adhuc fortunæ, auo quoque materno
priuato creatus sit: se verò & matrem Regina na-
tum, & patrem non nisi Regem vidisse. Auñ quo- Fraternal &
que maternum Cyrum se Regem habuisse, non he- amica de
redem, sed conditorem tātī regni. Itaque etsi æquo tanto impe-
iure utrunque fratrem pater reliquisset, materno rio conten-
se tamen iure & auito vincere. tio.

Dedit hoc Xerxi consilium Demaratus exful, dicens: Idem quoque Spartæ seruari solere, obtinuitq. ita à patre Dario Xerxes, ut Rex successor declararetur. Fuit enim hæc contentio (ut Herodotus scribit) ante Darij mortem in ipsa aduersus Græciam expeditione. Neque enim veteri Persarum instituto licebat Regi, nisi prius successore constituto, in bellum proficisci.

Hoc certamen cōcordi animo ad patrum suum

* Arnaphernem.

** Artaphernem, veluti ad domesticum iudicem, deferunt, qui domi cognita causa, Xerxem preposuit: adeoque fraterna contentio fuit, ut nec vi-*

* insultauerit.

*etor * exultauerit, nec victus indoluerit, ipsoq. litis tempore, inuicem munera miserint, & iracunda quoque inter se, non solum credula conuiuia ha-*

Xerxes Persarum Rex quartus.

buerint; iudicium quoque ipsum sine arbitris, sine conuitio fuerit. Tantò moderatius tum fratres in-

ἐπιφώνημα.

ter se regna maxima diuidebant, quātò nunc exigua patrimonia partiuntur. Igitur Xerxes bellum à patre acceptum aduersus Græciam per quinquennium instruxit. Quod ubi primùm di-

Restauratio belli aduersus Græciam per Xerxem.

Demaratus quasi populi votis petitus.

dicat Demaratus Rex Lacedæmoniorum, qui apud Xerxem exulabat, amicior patriæ post fugam, quàm regi post beneficia, ne inopinato bello opprimerentur, omnia in tabellis ligneis magistratibus perscribit, easdemque cera superinducta delet, ne aut scriptura sine tegmine indicium daret: aut recens cera dolum proderet. Fido deinde seruo perferendas tradit, iusso magistrati-

Astutum Demarati

bus Spartanorum tradere. Quibus perlatis, Lacedæ-

cedamone quaestioni res diu fuit, q̄ neque scriptum aliquid uideret, nec frustra missas suspicaretur, tātoq. rem maiorem, quantò sit occultior putabant.

*occultādis
litteris con
filium.*

*Mulieris nomen fuit Corgo, ἥνδ' κλεομένος μὲν
Συγάτηρ, λεονίδεω δ' γυνή.*

*Haerentibus in coniectura viris, soror Regis
Leonidae, consilium sribentis inuenit. Erasa igitur
cæra belli consilia deteguntur.*

Copiae Xerxis.

*Πεντικοσίας τε μυριάδας, καὶ ἑκοσι καὶ ὀκτώ, καὶ χι-
λιάδας τρεῖς καὶ ἑκατόνταδας δύο, καὶ δεκάδας, δύο
ἀνδρῶν ἡγάγε, Ξέρξης ὁ Δαρείκς μέχρι Σηπιάδος καὶ
θερμοπηλέων.*

*Equitum verò quadringentorum millia ha-
bebat copias, auctore Probo Aemilio.*

*M. & CC. habet Probus, quas secutæ M. one-
rariæ.*

*Iā Xerxes septingenta millia de regno armaue-
rat, & trecenta millia de auxilijs parauerat: ut
non immeritò proditum sit, flumina ab exercitu
eius siccata, Græciamq. omnem vix capere exerci-
tum eius potuisse. Naues quoque decies centum
millia numero habuisse dicitur. Huic tanto agmini
dux absuit. Cæterum si regem spectes, diuitias, non
ducem laudes: quārū tāta copia in regno eius fuit,
ut cum flumina multitudine consumerentur, opes
tamen regiae superessent. Ipse autem primus in fu-
ga, postremus in prælio semper visus est. In pericu-
lis timidus: sicubi motus abesset, inflatus. Denique
ante experimentum belli, fiducia virium, veluti
naturæ ipsius dominus, & montes in planum de-
ducebat:*

ducebat: & cōnexa valliū æquabat: & quædā mā-
ria pōtibus sternebat: quædā ad navigationis com-
modū per cōpendiū ducebat. Cuius introit⁹ in Græ-
ciā quā terribilis, tā turpis ac fædus discessus fuit.

Leonides dixisse fertur, mallē se ceruorum
agmen duce leone, quā agmē leonū duce ceruo.

* Leonida
Leonides.

Namque cū * Leonides Rex Spartanorum
cum quatuor millibus militum angustias Ther-
mopylarum occupasset.

Θερμόπιλαι λέγονται, ὅτι ὅτι ἐν τῇ ἐσόδῳ ταύτῃ
θερμα λκτρὰ. Vide Herodotum lib.7. Liuium
lib.16. Deca.4.

Xerxes contemptu paucitatis, eos pugnā capes-
sere iubet, quorum cognati Marathonia pugna in-
terfecti fuerāt: qui dum vlcisci suos quærūt, prin-
cipium cladis fuere. Succedenti deinde inutili tur-
ba, maior cædes editur. Triduo ibi cum dolore &
indignatione Persarum dimicatū: quarto die, cū

Græcorū cū
Xerxe ad
Thermopy-
las pugna.

nunciatū esset Leonidæ à XX. millibus hostiū sum-
mum cacumen teneri: tūc hortatur socios, recedāt,
& se ad meliora patriæ tempora reseruēt: sibi cum
Spartanis fortunam experiendam, plura se patriæ
quā vitæ debere, cæteros ad præsidia Græciæ ser-
uandos. Audito regis imperio discessere cæteri:
soli Lacedæmoij remanserunt. Initio huius bel-
li, sciscitantibus Delphis oracula, responsum fue-
rat: Aut regi Spartanorum, aut urbi cadendum.

Extat apud
Hero. Græ-
cum Ora-
culum.

Et idcirco cū rex Leonides in bellum profiscisce-
retur, ita suos firmauerat, ut ire separato ad mo-
riendum animo scirent. Angustias propterea oc-
cupaue-

*cupauerat, ut cum paucis aut maiori gloria vince-
ret, aut minore dāno Reip. caderet. Dimissis igitur
socijs, hortatur Spartanos, meminerint, qualiter-
cunque praeliarentur, cadendum esse: cauere, ne
fortius mansisse, quā dimicasse videantur. Nec
expectandum, ut ab hoste circumuenirentur, sed
cū nox occasiōē daret, securis & lætis superue-
niendum. Nusquā victores honestiūs, quā in ca-
stris hostium perituros. Nihil erat difficile persua-
dere persuasis mori: statim arma capiunt, et sexcen-
ti viri in castra quingentorum millium irrumpūt:
statimq. regis prætorium petunt, aut cum illo, aut
si ipsi oppressi essent, in ipsius potissimum sede mo-
rituri. Tumultus totis castris oritur, Spartani po-
stea quā regem non inueniunt, per oīa castra victo-
res vagantur: cādunt, sternuntq. omnia: ut qui
sciant, se pugnare nō spē victoriæ, sed in mortis ul-
tione. Prælium à principio noctis in maiore partem
diei tractū. Ad postremū: non victi, sed vincendo
fatigati, inter ingentes stratorū hostium catervas
occiderunt. Xerxes duobus vulneribus terrestri
prælio acceptis, experiri maris fortunam statuit.*

Præclara
Leonide, &
Spartano-
rum virtus.

Exempla mi-
litaris for-
titudinis.

Naualis pu-
gna insti-
tuitur.

*Prudentis & callidi, Imperatoris exemplum,
Themistocles.*

*Sed Atheniensem dux Themistocles, cum ad-
uertisset Ionas, p̄p quos bellum Persarum Rex su-
sceperat, in auxiliū Regis classe venisse, sollicitare
eos in partes suas statuit. Et cū colloquendi copiam
non haberet, quo applicaturi erāt, symbolos propo-
ni, et saxis p̄scribi curat. Quæ vos Iones dementia*

BELLVM medicum, de quo Herodo.

Xenophon. παλάβου τὸ τάχος μάλλον τῆς βίας
διαπράττεται τὰ δέοντα.

Nobilis ad Marathonem pugna.

Miltiades & dux bellierat, & auctor non expectandi auxilij: quem tanta fiducia cæperat, ut plus præsidij in celeritate, quàm in socijs duceret. Magna igitur currentibus in pugnam alacritas animorum fuit: adeò, ut tum mille passus inter duas acies essent, citato cursu ante iactus sagittarum ad hostem venirent: nec audaciæ eius euentus defuit. Pugnatum est enim tanta virtute, ut hinc viros, inde pecudes putares. Victi Persæ in naues confugerunt: ex quibus multæ suppressæ, multæ captæ. In eo prælio tanta virtus singulorum fuit, ut cuius laus prima esset, difficile iudicium videretur. Inter cæteros tamen Themistoclis adolescentis gloria emicuit: in quo iam tunc indoles futuræ imperatoriæ virtutis apparuit. Cynægeri quoque militis Atheniensis gloria magis scriptorum laudibus celebrata est, qui post prælij innumeras cædes, cum fugientes hostes ad naues egisset: onustam nauem dextra manu tenuit: nec prius dimisit, quàm manum amitteret. Tum quoque amputata dextra, nauem sinistra comprehendit: quam & ipsam cùm amisisset, ad postremum morsu nauem detinuit.

In hac pugna victæ sunt sex & quadraginta nationes. Militaris fortitudinis exēpla. Præclarum facinus Cynægeri.

Vide Valer. Max.

Obserua quæ in hac historia Herodot. de Hippia somnio, & Epizelo Atheniense narrat.

Herod. lib. 6. Εν πάντῃ τῇ ἐν Μαραθῶν μάχῃ ἀπέθανον

Δανον ἔσ' βάρων κατὰ ἑξάκι χιλίους καὶ τετρακοσίους
 ἀνδρας. αθηναίων δὲ ἑκατὸν ἐννεήκοντα καὶ δύο.

Tantam in eo virtutem fuisse, ut non tot cadi- ἐπιφονη-
 bus fatigatus, non ambabus manib. amissis vict⁹, μα.
 ad postremum truncus, et veluti rabida fera den-
 tibus dimicauerit. Ducenta millia Persæ eo prælio
 sine nauigio amiserunt. Cecidit & Hippias tyran-
 nus Atheniensis, auctor & concitator eius belli,
 dijs* patriæ ultoribus pœnas repetentibus. Interea *Patriis.
 & Darius cū bellum restaurarat, in ipso apparatu
 decidit: relictis multis filiis, & in regno, & ante
 regnum susceptis. Ex his* Artobazanes maximus *Arthemo-
 natu, ætatis priuilegio, regnum sibi vendicabat: nes.
 quod ius et ordo nascendi, et Natura ipsa gentibus
 dedit. Porro Xerxes controuersiam non de origine,
 sed de nascēdi fœlicitate* referebat. Namque Ar- *adferebat
 tobazanem primum quidē Dario, sed priuato pro- Contentio
 uenisse: se Regi primum natum dicebat. Fratres de imperio
 itaque suos, qui antè geniti essēt priuato priuatum inter Arto-
 patrimonium, quod eo tempore Darius habuisset, bazanē &
 non regnum sibi vendicare posse: se esse quem pri- Xerxē fra-
 mum in regnum Rex pater sustulerit. Huc accede- tres.
 re, q̃ Artobazanes non patre tantum, sed & ma-
 tre priuatæ adhuc fortunæ, auo quoque materno
 priuato creatus sit: se verò & matrem Regina na-
 tum, & patrem non nisi Regem vidisse. Auū quo- Fraterna &
 que maternum Cyrum se Regem habuisse, non he- amica de
 redem, sed conditorem tātī regni. Itaque etsi æquo tanto impe-
 iure utrunque fratrem pater reliquisset, materno rio conten-
 se tamen iure & auito vincere.
 tio.

Dedit hoc Xerxi consilium Demaratus exsul, dicens: Idem quoque Spartæ servari solere, obtinuitq. ita à patre Dario Xerxes, ut Rex successor declararetur. Fuit enim hæc contentio (ut Herodotus scribit) ante Darij mortem in ipsa aduersus Græciam expeditione. Neque enim veteri Persarum instituto licebat Regi, nisi prius successore constituto, in bellum proficisci.

Hoc certamen cōcordi animo ad patrum suum
 * Arnapher * Artaphernem, veluti ad domesticum iudicem,
 nem. deferunt, qui domi cognita causa, Xerxem prepo-
 suit: adeoque fraterna contentio fuit, ut nec vi-
 * insultaue Etor * exultauerit, nec victus indoluerit, ipsoq. li-
 rit. tis tempore, inuicem munera miserint, & iracun-
 I I I I. da quoque inter se, non solum credula conuiuia ha-
 Xerxes Per buerint; iudicium quoque ipsum sine arbitris, sine
 farum Rex quartus, conuitio fuerit. Tantò moderatiùs tum fratres in-
 επιφωρη- ter se regna maxima diuidebant, quātò nunc exi-
 μα. gua patrimonia partiuntur. Igitur Xerxes bel-
 lum à patre acceptum aduersus Græciam per
 Restaura quinquennium instruxit. Quod ubi primùm di-
 tio belli ad dicit Demaratus Rex Lacedæmoniorum, qui apud
 uersus Græ Xerxem exulabat, amicior patriæ post fugam,
 ciam per quam regi post beneficia, ne inopinato bello op-
 Xerxem. primerentur, omnia in tabellis ligneis magistra-
 Demaratus quasi popu tibus perscribit, easdemque cera superinducta
 li votis pe- delet, ne aut scriptura sine tegmine iudicium
 titus. daret: aut recens cera dolum proderet. Fido de-
 inde seruo perferendas tradit, iusso magistrati-
 Astutum bus Spartanorum tradere. Quibus perlatis, La-
 Demarati cedē-

cedamone quæstioni res diu fuit, q̄ neque scriptum aliquid uiderēt, nec frustra missas suspicarētur, tātoq. rem maiorem, quantò sit occultior putabant.

occultādis
litteris con-
siliū.

Mulieris nomen fuit Corgo, ἦν δ' κλεομένος μὲν θυγάτηρ, λεονίδεω δ' γυνή.

Hærentibus in coniectura viris, soror Regis Leonidæ, consilium scribentis inuenit. Erasa igitur cæra belli consilia deteguntur.

Copiæ Xerxis.

Πεντικοσίας τε μυριάδας, καὶ ἑκοσι καὶ ὀκτώ καὶ χιλιάδας τρεῖς καὶ ἑκατόνταδας δύο, καὶ δεκάδας, δύο ἀνδρῶν ἡγάγε, Ξέρξης ὁ Δαρείος μέχρι Σηπιάδος καὶ θερμοπηλέων.

Equitum verò quadringentorum millia habebat copias, auctore Probo Aemilio.

M. & CC. habet Probus, quas secutæ M. onerariæ.

Iā Xerxes septingenta millia de regno armauerat, & trecenta millia de auxilijs parauerat: ut non immeritò proditum sit, flumina ab exercitu eius siccata, Græciamq. omnem vix capere exercitum eius potuisse. Naues quoque decies centum millia numero habuisse dicitur. Huic tanto agmini dux abfuit. Cæterum si regem spectes, diuitias, non ducem laudes: quarū tāta copia in regno eius fuit, ut cum flumina multitudine consumerentur, opes tamen regiæ superessent. Ipse autem primus in fuga, postremus in prælio semper visus est. In periculis timidus: sicubi motus abesset, inflatus. Denique ante experimentum belli, fiducia virium, veluti naturæ ipsius dominus, & montes in planum deducebat:

ducebat: & cōnexa valliū æquabat: & quædā mā-
ria pōtibus sternebat: quædā ad navigationis com-
modū per cōpendiū ducebat. Cuius introit⁹ in Græ-
ciā quā terribilis, tā turpis ac fædus discessus fuit.

Leonides dixisse fertur, mallē se ceruorum
agmen duce leone, quā agmē leonū duce ceruo.

* Leonida
Leonides.

Namque cū * Leonides Rex Spartanorum
cum quatuor millibus militum angustias Ther-
mopylarum occupasset.

Θερμόπilai λέγονται, ὅτι ὄσι' ἐν τῇ ἐσόδῳ ταύτῃ
θερμα λητρά. Vide Herodotum lib.7. Liuium
lib.16. Deca.4.

Xerxes contemptu paucitatis, eos pugnā capes-
sere iubet, quorum cognati Marathonia pugna in-
terfecti fuerāt: qui dum vlcisci suos quærūt, prin-
cipium cladis fuere. Succedenti deinde inutili tur-
ba, maior cædes æditur. Triduo ibi cum dolore &
indignatione Persarum dimicatū: quarto die, cū

Græcorū cū
Xerxe ad
Thermopy-
las pugna.

nunciatū esset Leonidæ à XX. millibus hostiū sum-
mum cacumen teneri: tūc hortatur socios, recedāt,
& se ad meliora patriæ tempora reseruēt: sibi cum
Spartanis fortunam experiendam, plura se patriæ
quā vitæ debere, cæteros ad præsidia Græciæ ser-
uandos. Audito regis imperio discessere cæteri:
soli Lacedæmoij remanserunt. Initio huius bel-
li, sciscitantibus Delphis oracula, responsum fue-
rat: Aut regi Spartanorum, aut urbi cadendum.

Extat apud
Hero. Græ-
cum Ora-
culum.

Et idcirco cū rex Leonides in bellum profiscisce-
retur, ita suos firmauerat, ut ire se parato ad mo-
riendum animo scirent. Angustias propterea oc-
cupaue-

*cupauerat, ut cum paucis aut maiori gloria vince-
ret, aut minore dāno Reip. caderet. Dimissis igitur
socijs, hortatur Spartanos, meminerint, qualiter-
cunque praeliarentur, cadendum esse: cauere, ne
fortius mansisse, quā dimicasse videantur. Nec
expectandum, ut ab hoste circumuenirentur, sed
cum nox occasione daret, securis & latis superue-
niendum. Nusquā victores honestius, quā in ca-
stris hostium perituros. Nihil erat difficile persua-
dere persuasis mori: statim arma capiunt, et sexcen-
ti viri in castra quingentorum millium irrumpūt:
statimq. regis prætorium petunt, aut cum illo, aut
si ipsi oppressi essent, in ipsius potissimum sede mo-
rituri. Tumultus totis castris oritur, Spartani po-
stea quā regem non inueniunt, per oīa castra victo-
res vagantur: cadunt, sternuntq. omnia: ut qui
sciant, se pugnare nō spe victoriæ, sed in mortis ul-
tione. Prælium à principio noctis in maiore partem
diei tractū. Ad postremū: non victi, sed vincendo
fatigati, inter ingentes stratorū hostium catervas
occiderunt. Xerxes duobus vulneribus terrestri
prælio acceptis, experiri maris fortunam statuit.*

Præclara
Leonide, &
Spartano-
rum virtus.

Exēpla mi-
litaris for-
titudinis.

Naualis pu-
gna insti-
tuitur.

**Prudentis & callidi, Imperatoris exemplum,
Themistocles.**

*Sed Atheniēsium dux Themistocles, cum aī ad-
uertisset Ionas, pp quos bellum Persarum Rex su-
sceperat, in auxiliū Regis classe venisse, sollicitare
eos in partes suas statuit. Et cū colloquendi copiam
non haberet, quo applicaturi erāt, symbolos propo-
ni, et saxis p̄scribi curat. Quæ vos Iones dementia
tenet,*

tenet? Quod facinus agitatis? Bellum inferre olim conditoribus vestris, nuper etiam vindicibus cogitatis? An ideò mœnia vestra condidimus, ut essent, qui nostra delerent? Quid si non hæc, & Dario prius, & nunc Xerxi belli causa nobiscum foret, quod vos rebellantes non destituimus? quin vos in hæc
** vestra. * nostra castra ex ista obsidione transitis? An si hoc parùm tutum existat, vos commisso prælio ite cessum, inhibete remos, & à bello discedite.*

Exemplum impietatis erga deos, Herod. lib. 8. Sustulit omnia Asiæ templa, præter Ephesinæ Dianæ Solin.

**Impietatis
pœna.**

**Athenæ in-
censæ, quā
quā diffi-
culter arx
sit expugna-
ta.**

Ante naualis prælij cōgressionem miserat Xerxes quatuor millia armatorum Delphos, ad templum Apollinis diripiendum, prorsus, quasi non cum Græcis tantum, sed cū dijs immortalibus bellum gereret, quæ manus tota imbribus et fulminibus deleta est, ut intelligeret, QVANTO GRAVIOR OFFENSA DEORVM ESSENT, TANTO NULLAS ESSE HOMINVM ADVERSVS DEOS VIRES. Post hæc, Thespias, et Plateas, & Athenas vacuas hominibus incendit, & quoniam ferro non poterat in homines, in ædificia igne grassatur. Namque Athenienses post pugnam Marathoniam præmonente Themistocle, victoriā illam de Persis, non finem, sed causam maioris belli fore, CC. naues fabricauerunt. Aduētante igitur Xerxe, consulentibus Delphis oraculum, responsum fuerat.

Τείχος τριτ γενεῖ ξύλινον διδεῖ εὐρύοπα Ζεὺς. &c.
 Hero. lib. 7. ἄνδρες πόλιν, καὶ οὐ τείχη, οὐδ' ὅτι νῆες ἀνδρῶν
 κεν αἱ.

Salutem

Salutem muris ligneis tuerentur. Themistocles. nauium p̄sidium demonstratum ratus, persuadet omnibus: patriā municipales esse, nō mēnia: ciuitatemq. nō in edificijs, sed in ciuibus positā. Melius itaq; salutem nauibus, q̄ urbi cōmissuros huius sententiæ et deum auctore esse. Probato consilio: coniuges liberosq. cum preciosissimis reb. abditis insulis relieta urbe demādant. Ipsi naues armati cōscendunt.

Pugna ad Salaminē.

Exemplum Atheniensium & aliæ urbes imitatæ. Itaq; cū adunita oīs sociorum classis, & intentā in bellum nauale esset, angustiasq. Salaminij freti, ne circumueiri à multitudine possent, occupassent, dissēsiō inter ciuitatū principes oritur, q̄ cū deserto bello ad sua tuenda dilabi uellent, timens Themistocles, ne discessu sociorum vires minuerentur.

Discordia.

Seruo, ὄνομα μὲν ἦν Σίκινος οἰκέτης τῆς καὶ παλαιᾶς γῆς τῆς δεμιοκλοῦς παίδων.

Per seruum fidum Xerxi nunciat, uno in loco eum contractam Græciam posse capere facillimè. Quòd si ciuitates, quæ iam abire uellent, dissipentur, maiore labore ei singulas consecutandas. Hoc dolo impellit Regē signum pugne dare. Græci quoque aduentu hostiū occupati, plium collatis virib. capessunt. Interea Rex velut spectator pugne cum parte nauium in litore remanet. Artemisia autem regina Halicarnassis, quæ in auxilium Xerxi uenerat, inter primores duces bellū acerrimè ciebat.

Exemplum muliebris fortitudinis Artemisia: effeminati aut ducis, Xerxes. Cū videret aut Xerxes Artemisiā tā fortiter pugnantē dixisse fertur:

οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες.

Præclara
Græcorum
victoria ad
Salaminiē.

Quippe, ut in viro muliebrem timorem, ita in muliere virilem audaciam cerneret. Cum anceps prælium esset, Iones iuxta præceptū Themistocelis, pugna se paulatim subtrahere cæperunt: quorū defectio animos cæteris fregit. Itaq; circumspiciētes fugam, pelluntur Persæ, & mox prælio victi in fugam vertuntur. In qua trepidatione multæ submersæ naues, multæ captæ sunt. Plures tamen non minus sæuitiam Regis, quam hostem timentes, domū dilabuntur. Hac clade perculsum & dubium consilij Xerxem, Mardonius adgreditur. Hortatur, ut in regnum abeat, ne quid seditionis moueat fama aduersi belli, & in maius, sicuti mos est, omnia extollens, sibi CCC. millia armatorum, lecta ex omnibus copijs relinquat: qua manu, aut cū gloria eius perdomitutum se Græciam, aut si aliter euētus ferat, sine eiusdē infamia hostibus cessurum. Probato consilio, Mardonio exercitus traditur: reliquas copias rex ipse reducere in regnum parat. Sed Græci audita regis fuga, consiliū ineunt pōtis interrumpendi: quē ille Abydo, velut victor maris fecerat, ut intercluso aditu, aut cū exercitu deleteretur, aut desperatione rerū, pacē victus petere cogerēt. Sed Themistocles timēs, ne iterclusi hostes desperationē in virtutē verterēt: et iter, quod aliter nō patēret, ferro patefacerēt, satis multos hostes in Græcia remanere dictitās, nec augeri numerum retinēdo oportēre, cū vincere cōsilio ceteros nō posset, eundem

Vna salus
victis, nul-
lam spera-
re salutem.

Noema.

dem servū ad Xerxē mittit, certiorēq. cōsiliū facit, Turpis fuga Xerxis. Egregium
et occupare trāsītū matura fuga iubet. Ille percul-
sus nūcio, tradit ducib. milites perducēdos: ipse cū ἐπιφώνημα.
paucis Abydō contēdit. Vbi cū solutū pontē hyber-
nistē pestatibus offendisset, piscatoria scapha traie-
cit trepidus. Erat res spectaculo digna: & ad asti-
mationē rerū humanæ sortis, varietate mirāda, in
exiguo latentē videre nauigio, quē paulò ante vix
æquor omne capiebat, carentē etiā omni servorum
ministerio, cuius * exercitus p̄ multitudinē terræ * exercitu.
graues erāt. Nec pedestribus copijs, quas ducibus γνώμῃ.
assignauerat, sælicius iter fuit. Siquidē quotidiano
labori (nequē. n. vlla est metuētib. quies) ēt fames
accesserat. Multorū deinde dierū inopia, contraxe-
rat & pestem; tantaq. fœditas morientium fuit, ut Miserā ca-
lamitas ī e-
xercitu Xer-
xis.
viæ cadaueribus implerentur, alitesq. & bestię,
æscæ illecebris sollicitatæ, exercitum sequerentur.

Olynthum ab Artabano expugnatam refert Herod.

Interim Mardonij Olynthū ī Græcia expugnat.

Legatus Mardonij erat Alexander Amyntæ filius: Græcorum copiæ ἑσάν ἐνδεκα μυριάδες, βαρ-
βαρὼν δὲ τριήκοντα μυριάδες.

Atheniēses quoque in spē pacis amicitiaq. Re-
gis sollicitat, spondēs incēsa eorum urbis etiam in
maius restitutionē. Posteaquā nullo pretio liberta-
tē vidit bis venalē, incensis, quæ reædificare cepe-
rāt, copias in Bæotiā trāsferat. Eò & Græcorū exer-
citus, qui centū millium fuit, secutus est. Ibiq. præ-
lium commissum, sed fortuna Regis cum duce mu-

Victoria
Græcorum
ad Plateas
duce Pausa-
nia Lacedæ-
moniorū.

De hac pu-
gna Herod.
in Callio-
pe.

Themisto-
clis laus.

Reficiūtur
Athenæ.

Themisto-
clis cōsiliū
callidum.

tata nō est. Nā victus Mardonius, veluti ex naufrā-
gio cū paucis pfugit, castra referta regalis opulē-
tiæ capta sunt. Vnde primū Græcos diuiso inter se
auro Persico, diuitiarū luxuria cæpit. Eodem forte
die, quo Mardonij copiae deletæ sunt, et nauali præ-
lio in Asia sub mōte Mycale, aduersus Persas di-
micatum est. Ibi ante cōgressionē, cū classes ex ad-
uerso starent, fama ad utrūque exercitū venit, vi-
cisse Græcos, et Mardonij copias occisione occidisse.
Tantā famæ velocitatē fuisse, ut cū matutino tē-
pore præliū in Bæotica cōmissū sit, meridianis horis
in Asiā, per tot maria, & tām spatij tam breui ho-
rarū momento de victoria nunciatum sit. Confecto
bello, cū de præmijs ciuitatum ageretur, omnium
iudicio Atheniensium virtus cæteris prælata. Inter
duces quoque Themistocles principes, ciuitatum
testimonio iudicatus gloriā patrię suę auxit. Igitur
Athenienses aucti et præmijs belli, & gloria, urbē
ex integro cōdere moliuntur. Cū mœnia maiora
cōplexi fuissent, suspecti esse Lacedæmonijs cæpē-
re: rectē reputātibus, quib. ruina urbis tām incre-
menti dedisset, quantū sit datura munita ciuitas.

Hanc historiam copiosè describit Thucyd.
lib. 1. belli Peloponnesiaci.

Mittūt ergo legatos, qui monerēt, ne munimēta
hostib. & receptacula futuri rursus belli extruāt.
Themistocles, ut vidit spei urbis inuideri, nō exi-
stimās abruptè agendū, respōdit legatis, ituros La-
cedæmona, qui de ea pariter cū illis cōsultēt. Sic di-
missis Spartanis, hortatur suos, ut opus maturent.

Συμπρέσβεις ἔσαν Ἀβρωνίχος τε ὀλυσυκλέους καὶ Ἀρίστων, ὁ λυσομάχης.

Deinde ipse interiecto tempore, in legationem proficiscitur: & nunc in itinere, infirmitate simulata, nunc tarditatem collegarum accusat, sine quibus agi iure nihil possit, diē de die proferendo, spatio cōsummādo operi quærebat: cū interim nunciatur Spartanis, opus Atheniensium maturari, propter quod denuo legatos mittunt, ad inspiciendā rem. Tum Themistocles per servum magistratibus, scribit, Atheniensem, Lacedæmonum legatos uinciāt, pignusq. teneant, ne in se grauius cōsulatur. Adit deinde concionem Lacedæmoniorum, indicat permunitas Athenas esse, & posse illatum bellum non armis tantum, sed etiam muris sustinere. Si quid ob eam rem de se crudelius statuerent, legatos eorum Athenis in hoc pignus retētos. Grauius deinde castigat eos, quod non virtute, sed imbecillitate sociorum potentiam quærerent. Sic dimissus, veluti triumphatis Spartanis, à ciuibus excipitur.

Bellum Lacedæmoniorum aduersus Persas. Pausanias perfidi ciuis & ducis exemplum.

Post hæc Spartani ne vires otio corrumpere, et ut his illatū à Persis Græciæ bellum ulciscerentur, ultrò fines eorū depopulātur. Ducē suo sociorumq. exercitui deligunt Pausaniam, qui pro ducatu regnū Græciæ adfectās, proditiōis præmiū cū Xerxe nuptias filiæ ei⁹ paciscitur, redditis captiuis, ut fides Regis aliquo beneficio obstringeretur. Scribit præterea Xerxi, quoscūque ad se nuncios misisset, interfice-

Thucy li. i.
Corylus
Cretensis
litteras per-
tulit.
Prob.

interficeret, ne res loquacitate hominū pderetur.

Hunc Aristiden appellat Hero. ἄνδρα ἀρίστον, καὶ δίκαιοτάτον ἐν Ἀθήνῃσι.

Sed dux Atheniensium Aristides, belli socius electus, collega conatibus obviam eundo simul & in rem sapienter consulendo, proditionis consilia discussit. Nec multò post, accusatus Pausanias damnatur. Igitur Xerxes, quum proditionis dolum publicatum videret, ex integro bellū instituit.

De Miltiade Hero. lib. 6. ἡ δ' πεξομαχία καὶ ναυμαχία ἦν ἐπ' Εὐρυμέδοντι ποταμῷ ἐν παμφιλίᾳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀμφοτέρω Ἀθηναῖω κήνóμος τε Μιλτιάδῃ στρατηγοῦντος. Thucyd. lib. 2.

CIMON. *Græci quoque ducē instituunt Cimonem Atheniensem, filium Miltiadis, quo duce apud Marathonem pugnatum est, iuvenem, cuius magnitudinem futuram, pietatis documenta prodiderunt. Quippe patrem, ob crimen peculatus in carcerem coniectum, ibiq. defunctum, translatis in se vinculis, ad sepulturam redemit. Nec in bello iudicium diligentiam fefellit. Siquidem non inferior virtutibus patris Xerxem terrestri nava liq. bello superatum, trepidum se recipere in regnum coëgit.*

Insigne pietatis exemplum.

I V S T I N I HISTORICI LIBER III.

XERXES Rex Persarum, terror antea gentiū, bello in Græcia infæliciter gesto, etiam suis contemptui esse cæpit. Quippe Artabanus præfectus eius, deficiente quotidie Regis maiesta-

maiestate, in spem regni adductus, cum septem robustissimis filiis regiam vesperi ingreditur: nam amicitiae iure semper illi patebat: trucidatoq. Rege, voto suo obsistentes filios eius dolo adgreditur. Securior de Artaxerxe puero admodum.

Xerxes per insidias trucidatus, regnavit annis secundum Eusebium 20.

Crudelitatis & perfidiae exemplum, Is Longimanus dictus fuit.

Fingit regem à Dario, qui erat adolescens, quo maturius regno potiretur, occisum. Impellit Artaxerxē parricidiū parricidio vindicare. Cū ventū esset ad domū Darij, dormiens inuentus quasi somnum fingeret, interficitur. Deinde, cū unum ex Regis filiis sceleri suo superesse Artabanus videret, metueretq. de regno certamina principū: assumit in societatem consilij Baccabassum, qui praesenti statu contentus, rē prodit Artaxerxi, ut pater eius occisus sit, ut frater falsa parricidij suspicionē oppressus, ut denique ipsi pararentur insidiae.

Artaxerxes Longimanus Persarum Rex quintus, annis 40.

Δαρείος ἐρξενς ἑέρξισ, ἀπύιος. Αρσοξέρξης, μέγας ἀπύιος.

Crudelitatis & perfidiae poena.

His cognitis, Artaxerxes verēs Artabani numerum filiorū: in posterum diem paratū esse exercitū, armatumq. iubet, recogniturus et numerum militū, & armis industriā singulorum. Itaq; cū inter ceteros et ipse Artabanus armatus adsisteret, Rex simulat se breviorē loricā habere. Iubet Artabanum secum cōmutare. Exeuntē se ac nudatū gladio traiecit. Tum et filios eius corripit iubet, atque ita egregius adolescēs, et cēdem patris, & necē fratris, et se ab insidijs Artabani vindicavit. Dū hac

De intestino Græcorum bello.

in Persis geruntur, interea Græcia omnis ducibus Lacedæmonijs et Atheniēsis, in duas diuisa partes, ab externis bellis, velut in viscera sua arma cōuertit. Fiūt igit̃ de uno populo duo corpora: et eorūdem castrorum hoīes, in duos hostiles exercitus diuiduntur. Hinc Lacedæmonij cōia quōdam ciuitatū auxilia, ad vires suas trahebāt. Inde Athenienses, et uetustate generis, et gestis reb. illustres, proprijs virib. confidebāt. Atque ita duo potētissimi Græcię populi, institutis Solonis et Lycurgi legibus pares, ex emulatione viriū in bellū ruebant. Nāq;

*Lycurgus •
* Polydectē
habet Plut.*

*Lycurgus, cūm fratri suo * Polybitæ Spartanorum regi successisset, regnumq. sibi vindicare potuisset.*

Charilaus à χαίρειν quod infans Lycurgo in conuiuio esset oblatus, Plutarchus.

Charilao filio eius, qui natus Posthumus fuerat, cūm ad ætatem adultam venisset regnum summa fide restituit vt intelligerent omnes, quantò plus apud bonos pietatis iura, quàm omnes opes valerent. Medio igitur tempore, dum infans conualescit, tutelamq. eius administrat, non habentibus Spartanis leges instituit: non inuentione earum magis, quàm exemplo clarior.

Præclara Lycurgi instituta, de quibus elegantissimè Xenophon, ἐν τῇ πολιτείᾳ Λακεδαιμονέων. & Plutar. in Lycurgo.

Siquidē nihil lege vlla in alios sanxit, cuius non ipse primus in se documenta daret. Populū in obsequia principum, principes ad iustitiā imperiorum firmavit. Parsimoniā omnibus suavit: existimās, Laborem

borem militiae assidua frugalitatis cōsuetudine faciliorem fore. Emi singula, non pecunia, sed compensatione mercium iussit. Auri argētiq. usum, velut omnium scelerum materiam sustulit. Administrationem Reipubl. per ordines diuisit. Regibus potestatem bellorum, * Magistratibus iudicia et annuas * Monarchia. successiones, Senatui custodiam legum: * Populo * Oligarchia. sublegandi senatum, vel creandi quos vellet, magistratus potestatem permisit. Democrazia.

Τὸ κλέπειν ἀγατῶν ἐνόμιζε πολλὰς τὰς πληγὰς ἐπέβαλλε τῷ ἀλίσκῳ μένῳ.

Fundos omnium aequaliter inter oēs diuisit, ut aequata patrimonia neminē potentiolem alteri redderent. Conuiuari oēs publicē iussit: ne cuius diuitie vel luxuria in occulto essēt. Iuuenib. nō ampli⁹ una veste uti toto anno pmissū. nec quenquā culti⁹, q̄ alterum progredi: nec epulari opulēti⁹, ne imitatio in luxuriam verteretur. Pueros puberes non in forū, sed in agrū deduci praecepit: ut primos annos nō in luxuria, sed in opere et in laborib. agerent. Nihil eos somnii causa substernere, & vitam sine pulmēto degere, neque prius in urbem redire, q̄ viri facti essent. Statuit virgines sine dote nubere, iussit, ut uxores eligerentur, non pecunia: seueriusq. matrimonia sua viri coërcerent, cū nullis dotis frenis tenerētur. Maximum honorē non diuitū & potētum, sed pro gradu aetatis, senū esse voluit. Nec sanē vsquam terrarum locum honoratiore senectus habet. Hæc quoniā primò, solutis antea moribus, dura videbātur esse, auctore eorum Apollinem.

Abiit hoc in prouer. In sola Sparta expedit senescere.

Vocauit inde decreta sua Lycurgus.

Exemplum
amoris er-
ga patriā.

nem Delphicū fingit: & inde se ea ex praecepto nu-
minis detulisse: ut consuescendi tādīū metus reli-
gionis euincat. Deinde, ut eternitatē legib. suis da-
ret, iureiurādo obligat ciuitatē, nihil eos de eius le-
gib. mutaturos, priusquā reuenteretur, & simulat
se ad oraculū Delphicū proficisci, consulturū, quid
addendū mutandumq. legibus videretur. Profici-
scitur autem Cretam, ibiq. perpetuum exiliū egit:
abijciq. in mari ossa sua moriens iussit, ne relatis
Lacedæmona, solutos se Spartani religione iurisiu-
randi in dissoluendis legibus arbitrarentur.

* coaluit.

Primum Lacedæmoniorū cum Messenijs bellū.

* astringe-
rent.

His igitur moribus ita breui ciuitas* conualuit,
ut cum Messenijs, propter stupratas virgines suas,
in solenni Messeniorum sacrificio bellū intulissent:
grauissima se execratione* obstrinxerint, non prius
quā Messeniā expugnassent, reuersuros, tantum
sibi vel de viribus suis, vel de fortuna spondentes.

Causa & o-
rigo intesti-
ni belli.

VIII. an.
imperij Ro-
muli fuit
hoc bellū,
auctor. Eu-
feb.

* Id est sec⁹
quam spe-
rauerant.

Vrbis no-
men erat.
Ithoma.

Quæ res initium dissensionis Græciæ, & intestini
belli causa & origo fuit. Itaque cūm* contra præ-
sumptionē suā, annis X. in obsidione vrbis teneren-
tur: et querelis vxorū, post tā longam viduitatem
reuocarentur, veriti, ne hac perseuerātia belli gra-
uius sibi, q̄ Messenijs nocerent: quippe illis, quantū
iuuentutis bello intercidat, mulierum fœcunditate
suppleri, sibi & belli damna assidua, et fœcundita-
tem vxorum absentibus viris nullam esse: Itaque
legunt iuuenes ex eo genere militū, qui post iusi-
randum in supplementum venerant. Quibus Spar-
tam remissis, promiscuos omnium feminarum con-
cubitus

cubitus permisere, maturiorē futurā cōceptionem
 rati, si eā singulæ per plures viros experirētur. Ex
 his nati, ob notā materni pudoris, Parthenij sunt Parthenio-
rum origo.
Phalantus.
 vocati: qui cū ad annos XXX. peruenissent, metu
 inopiæ (nulli. n. pater existerat, cuius in patrimo-
 niū successio speraretur) ducē Phalātū adsumūt: fi-
 liū * Arati, q. auctor Spartanis fuerat, iuuetutis ad * Araci.
 generandā sobolē domū remittendæ: ut sicuti du-
 dū patrē eius nascēdi habuissent auctorē: sic ipsum
 spei ac dignitatis suæ haberēt. Itaque nec salutatis Urbi conse-
derint Par-
thenij.
 matribus, quarū adulterio infamiā collegisse uide-
 bātur, ad sedes requirēdas proficiscuntur, diuq. &
 per varios casus iactati, tandē in Italiā deferuntur,
 et oppugnata arce Tarētinorū, expugnatis veteri- Tarentum.
 bus incolis, sedē sibi cōstituūt. Sed post annos pluri-
 mos, dux eorū Phalāt⁹, per seditionē in exiliū per-
 turbatus, Brundusiū se cōtulit, quō expulsi sedibus Brundusiū.
 suis, veteres Tarētini concesserāt. Is moriens per-
 suadet, ut ossa sua, postremasq. reliquias cōterant,
 & tacitè spargi in foro Tarentinorū curent. Hoc. n. Phalanti in-
gratos ci-
ues pietas.
 modo recuperare illos patriam suam posse, Apolli-
 nē Delphis cecinisse. Illi arbitrātes illum in ultio-
 nē sui fata ciuiū prodidisse, præceptis paruēre. Sed
 oraculi diuersa sententia fuerat. Perpetuitatem. n.
 urbis, nō amissionē hoc factō promiserat. Ita ducis
 exulis cōsilio & hostiū ministerio, possessio Taren-
 thina Parthenijs in æternū fundata. Ob cui⁹ bene-
 ficij memoriā Phalāto diuinos honores decreuēre. Secundum
cum Messe-
niis bellū.
 Interea Messenij, cū virtute nō possēt, per insidias
 expugnantur. Deinde, cū per annos LXXX. gra-
 uia

Tyrtæus
Poetæ clau-
dus dux La-
cedæmon.

Tyrtæi ad
milites car-
mina ex
hortatoria.

nia servitutis verbera, plerūque vincula, ceteraq.
captivitatis mala perpeffi essent: post longā pœna-
rū patientiā bellū restaurāt. Lacedæmonij quoque
eò conspiratiūs ad arma concurrunt: quò aduersus
seruos dimicaturi videbātur. Itaque cū hinc inin-
ria, inde indignitas animos acueret, Lacedæmonij
belli euētu, oraculo Delphis cōsulto, iubentur ducē
belli ab Atheniēsibus petere. Porro Athenienses,
cū responsum cognouissent: in contemptū Sparta-
norū Tyrtæū poetam claudū pede misēre, qui tri-
bus prælijs fusus, eò usque desperationis Spartanos
adduxit, ut ad supplementū exercitus, seruos suos
manumitterēt, hisq. interfectōrū matrimonia pol-
licerētur: ut nō numero tm̄ amissorum ciuium, sed
& dignitati succederēt. Sed Reges Lacedæmonio-
rū, ne cōtra fortunā pugnando, maiora detrimēta
ciuitati infunderēt, reducere exercitū voluerunt,
ni interuenisset Tyrtæus: qui composita carmina
exercitui pro cōcione recitauit. In quib. hortamē-
ta virtutis, damnorū solatia, belli cōsilia cōscripse-
rat. Itaque tm̄ ardorem militibus iniecit, ut nō de
salute, sed de sepultura solliciti, tesseras insculptis
suis & patrū nominib. dextero brachio deligarēt:
Ut si oēs aduersum præliū cōsumpsisset, & tēporis
spatio confusa corporū lineamenta essent ex indicio
titulorum tradi sepulturæ possent. Cū sic anima-
tum Régēs exercitum viderēt, curā rem hostibus
nunciare. Messenij aut nō timorē res, sed amula-
tionem mutuā dedit. Itaque tantis animis concur-
sum est, ut rarò unquā cruētius præliū fuerit. Ad
postre-

postremum tñ victoria Lacedæmoniorū fuit. Inter-
iecto tēpore, tertium quoque bellū Messenij repa-
rauēre. In cuius auxilium Lacedæmonij inter reli-
quos socios etiam Athenienses adhibuēre: quorum
fidem cū suspectā haberēt, superuacuos eos simu-
lantes, à bello eosdē dimiserūt. Hāc rem Atheniē-
ses grauitè ferentes: pecuniam, quæ erat in stipen-
diū Persici belli ab uniuersa Græcia collata, à Delo.

III. bellum
cum Messe-
niis.

Bellum Pe-
loponnesia-
cū, de quo
Thucy.

(Erat enim Delos pro communi æratio. Prob.
in vita Arist.)

Athenas trāsferūt: ne deficiētibus à fide socie-
tatis Lacedæmonijs prædæ ac rapinæ esset. Sed nec
Lacedæmonij quieuēre: qui cū Messeniorū bello oc-
cupati essēt, Peloponnenses immisēre, qui bellum
Atheniensibus facerēt. Parua tūc tēporis, classe in
Ægyptū missa, vires Atheniensibus erāt. Itaque
nauali prælio dimicātes, facilè superātur. Interie-
cto deinde tēpore, post reditū sociorū aucti, & clas-
sis, & militū robore, prælium reparāt. Iā & Lace-
dæmonij omissis Messenijs aduersus Atheniēses ar-
ma verterant. Diu varia victoria fuit. Ad postre-
mum æquo Marte utrinque discessū. Inde reuocati
Lacedæmonij ad Messeniorū bellū, ne mediū tēpus
otiosum Atheniensibus relinquerent, cū Thebanis
paciscuntur, ut Bæotiorū imperiū his restituerēt,
quod tēporibus Persici belli amiserant, ut illi cum
Atheniēsis. bella susciperēt. Tātus furor Sparta-
norū erat, ut duob. bellis impliciti, suscipere tertium
nō recusarēt: dummodò inimicis suis hostes acqui-
rerent. Igitur Athenienses aduersus tantā tempe-
statem

Thucy. 1.5.

Victi sunt
in Halia.

Pericles, de
quo Thuc.
li. 2. & Plu.

Perfidia e-
xemplum.

statē belli duos duces deligūt: Periclē spectatē vir-
tutis virum, & Sophoclem scriptorē tragædiarū:
qui diuerso exercitu et Spartanorū agros vastauē-
runt, & multas Achaia ciuitates Atheniensium
imperio adiecerunt. His malis fracti Lacedæmonijs,
in annos XXX. pepegerūt pacē. Sed tā longū otium
inimicitia nō tulerunt. Itaque intra XV. annos ru-
pto fœdere, cum cōtemptu Deorū hominumq. fines
Atticos populantur. Et ne prędam potiūs, quā pu-
gnam expetisse viderentur, hostes ad prælium vo-
cant. Sed Athenienses, consilio Periclis ducis, po-
pulationis iniuriam differunt in tempus ultionis:
superuacuum pugnā existimantes, cum vlcisci ho-
stē sine periculo possent: Deinde interiectis diebus
naues cōscendūt: & nihil sentientibus Lacedæmo-
nijs, totā Spartam deprædātur, multoq. plura au-
ferunt, quā amiserant. Frorsus in comparatione
damnorum longē plurimi fuerit ultio, quā ira.
Clara quidem hæc Periclis expeditio habita: sed
multò clarior privati patrimonij contemptus fuit.

Liuius eodem consilio Hannibalem ferrum
ignemque, & vim omnem hostilem à Fabij agris
abstinere iussisse, scribit.

Extat hac
de re apud
Thucy. ora-
tio.

Huius agros in populatione cæterorum intactos
hostes reliquerant, sperantes acquirere se illi posse,
aut periculum ex inuidia, aut ex suspitione prodi-
tionis infamiam. Quod antè perspiciens Pericles,
& futurum populo prædixerat, & ad inuidia im-
petum declinandum, agros ipsos dono Reipub. de-
derat. Atque ita, unde periculum quæsitū fuerat,

ibi

ibi maximam gloriam inuenit. Post hæc interiectis diebus, nauali prælio dimicatum est. Victi Lacedæmonij fugerunt. Nec cessatum deinceps est, quin aut terra, aut mari varia præliorum fortuna inuicē se trucidarent. Denique fessi tot malis, pacem in annos quinquaginta fecere: quam non nisi sex annis seruauerunt. Nam inducias, quas proprio nomine condixerant, ex sociorum persona rumpebāt. Quippe quasi minus periurij contraherent si ferentes socijs auxilia potius, quàm si aperto prælio dimicassent. Hinc bellum in Siciliam translatum, quod priusquam exponam, de Siciliae situ pauca dicenda sunt.

IVSTINI HISTORICI

LIBER IV.

SICILIAM ferunt angustis quondam faucibus Italię adhesisse, direptamq. velut à corpore maiore impetu superioris maris, quod toto undarum onere illuc vehitur. Siciliae descriptio.

Hæc loca vi quondam, & vasta conuulsa ruina, dissiluisse ferunt, &c. Verg. Vide Plin. lib. 15.

Est autem ipsa terra tenuis ac fragilis, & cauernis quibusdam, fistulisq. ita penetrabilis, ut ventorum tota fermè flatibus pateat: nec non & ignibus generandis, nutriendisq. soli ipsius naturalis vis. Quippe intrinsecus stratum sulphure & bitumine traditur: quæ res facit, ut spiritum cum igne inter interiora lucente, frequenter & compluribus locis, nunc flammam, nunc uaporem, nunc fumum eruat et.

Interdum scopulos, auulsaq. viscera montis
Erigit eructans.

Æ T N A
Rhegium

ἀπὸ τοῦ
ῥηγίου

Æliodes
insulæ.

Scylla.
Charybdis.

Inde denique *Ætnæ* montis, per tot secula du-
rat incēdiū. Et ubi acrior p̄spiramēta cauernarum
ventus incubuit: harenarū moles egeruntur. Pro-
ximū *Italiæ* promōteriū *Rhegium* dicitur: ideò, q̄
Græcè abrupta hoc noīe pronunciātur. Nec mirū,
si fabulosa est loci huius antiquitas: in quē res tot
coire miræ. Primū, q̄ nusquam aliàs tā torrēs fre-
tum: nec solū citato impetu, verūm ēt sæuo. Ne-
que experientib. modò terribile, verūm ēt procul
visentibus. Vndarum porrò inter se concurrētium
tanta pugna est, ut aliàs veluti terga dātes vorti-
cib. mergi, ac in imū desidere, aliàs quasi victrices
in sublime ferri videas. Nūc hic fremitū feruentis
æstus, nunc illic gemitū in voragine desidētis exau-
dias. Accedunt vicini, & perpetui *Ætnæ* montis
ignes, & insularum *Æolidum*, velut ipsis undis
alatur incendium. Neque enim in tam angustis
terminis aliter durare tot seculis tantus ignis po-
tuisset, nisi & humoris nutrimentis aleretur.

Dextrum *Scylla* latus, læuum implacata *Cha-
rybdis* obtinet.

Hinc igitur fabulæ *Scyllā* & *Charybdim* pepe-
rēre: hinc latratus auditos, hinc monstri credita si-
mulacra: dū nauigātes magnis uorticib. pelagi de-
sidētis exterriti, latrare putāt undas, quas sorbētis
æstus vorago collidit. Eadē causa ēt *Ætnæ* montis
perpetuos ignes facit. Nam aquarum ille cōcursus
raptum secum spiritum in imum fundum trahit:

atque

atque ibi suffocatū tā diu tenet, donec p̄ spiramēta
 terræ diffusus, nutrimenta ignis incendat. Iā ipsa
 Italiæ, Siciliæq. vicinitas, iā promontoriōrū altitu- De Sicilia
Thuc. li. 6.
 do ipsa ita similis est, ut quantū nūc admirationis,
 tū antiquis terroris dederit, credētibus, coeuntib.
 inter se promontorijs, & rursus discedentibus so-
 lida intercipi, absumiq. nauigia: Neq; hoc ab an-
 tiquis in dulcedinē fabulę cōpositū: sed metu et ad-
 miratione transeuntium. Ea est. n. procul inspicien- Angustia
Siculi freti.
 tibus natura loci, ut sinum maris, non transitū pu-
 tes: quò cū accesseris, discedere, ac seiungi pro-
 montoria, quæ antea iuncta fuerant, arbitrēre.

Trinacria, à Thucyd. auctore Plinio Triquetra
 etiam dicta.

Siciliæ primò Trinacriæ nomē fuit. Prætereā Sica Aeoles.
Exemplum
iustitiæ &
moderatio-
nis.
 nia denominata est. Hęc à principio patria Cyclopū
 fuit, q̄b. extinctis, Æolus regnū insulę occupauit:
 post quē singulæ ciuitates in tyrānorū imperiū con-
 cesserunt: quorū nulla terra feracior fuit. Horū ex
 numero Anaxilaus iustitia cū cæterorū crudelita- Anaxilaus.
 te certabat: cuius moderatio haud mediocrē fructū
 tulit. Quippe decedēs, cū filios paruulos reliquis-
 set, tutelāq. eorum * Micyntho, spectatæ fidei seruo * Michilo.
 cōmisisset: tātus amor memorię eius apud oēs fuit,
 ut parēre seruo, q̄ deserere régis filios mallēt. Prin-
 cipesq. ciuitatis obliti dignitatis suæ, regni maiesta-
 tē administrari p̄ seruū paterentur. Imperiū Sicilię
 ē Carthaginenses tentauēre, diuq. varia victoria
 cum tyrānis dimicatū: ad postremū, amisso Hamil- Vide infra
lib. 19.
 care Imperatore cum exercitu aliquantisper quie-

Tyrtæus
Poetæ clau-
dus dux La-
cedæmon.

Tyrtæi ad
milites car-
mina ex
hortatoria.

via servitutis verbera, plerūque vincula, cæteraq̃
captivitatis mala perpeſſi eſſent: poſt longā pœna-
rū patientiā bellū reſtaurāt. Lacedæmoniꝝ quoque
eò conſpiratiꝛs ad arma concurrunt: quò aduerſus
ſervos dimicaturi videbātur. Itaque cū hinc iniu-
ria, inde indignitas animos acueret, Lacedæmoniꝝ
belli euētu, oraculo Delphis cōſulto, iubentur ducē
belli ab Atheniēſibus petere. Porro Athenienſes,
cū reſponſum cognouiſſent: in contemptū Sparta-
norū Tyrtæū poetam claudū pede miſere, qui tri-
bus prælijs fuſus, eò uſque deſperationis Spartanos
adduxit, ut ad ſupplementū exercitus, ſervos ſuos
manumitterēt, hiſq. interfeſtorū matrimonia pol-
licerētur: ut nō numero tm̃ amiſſorum ciuium, ſed
& dignitati ſuccederēt. Sed Reges Lacedæmonio-
rū, ne cōtra fortunā pugnando, maiora detrimēta
ciuitati infunderēt, reducere exercitū voluerunt,
ni interueniſſet Tyrtæus: qui compoſita carmina
exercitui pro cōcione recitauit. In quib. hortamē-
ta virtutis, damnorū ſolatia, belli cōſilia cōſcripſe-
rat. Itaque tm̃ ardorem militibus iniecit, ut nō de
ſalute, ſed de ſepultura ſolliciti, teſſeras inſculptis
ſuis & patrū nominib. dextero brachio deligarēt:
Ut ſi oēs aduerſum præliū cōſumpſiſſet, & tēporis
ſpatio confuſa corporū lineamenta eſſent ex indicio
tituldrum tradi ſepulturæ poſſent. Cū ſic anima-
tum Régēs exercitum viderēt, curā rem hoſtibus
nunciare. Meſſeniꝝ aut nō timorē res, ſed æmula-
tionem mutuā dedit. Itaque tantis animis concur-
ſum eſt, ut rarò unquā cruētius præliū fuerit. Ad
poſtre-

postremum tñ victoria Lacedæmoniorū fuit. Inter- III. bellum
iecto tēpore, tertium quoque bellū Messenij repa- cum Messe-
rauēre. In cuius auxilium Lacedæmonij inter reli- nis.
quos socios etiam Athenienses adhibuēre: quorum
fidem cū suspectā haberēt, superuacuos eos simu-
lantes, à bello eosdē dimiserūt. Hāc rem Atheniē- Bellum Pe-
ses grauitè ferentes: pecuniam, quæ erat in stipen- loponnesia
diū Persici belli ab uniuersa Græcia collata, à Delo. Thucy.

(Erat enim Delos pro communi æratio. Prob.
in vita Arist.)

Athenas trāsferūt: ne deficiētibus à fide socie-
tatis Lacedæmonijs prædæ ac rapinæ esset. Sed nec
Lacedæmonij quieuēre: qui cū Messeniorū bello oc-
cupati essēt, Peloponneses immisēre, qui bellum
Atheniensibus facerēt. Paruæ tūc tēporis, classe in
Ægyptū missa, vires Atheniensibus erāt. Itaque Thucy. l. 5.
nauali prælio dimicātes, facile superātur. Interie-
cto deinde tēpore, post reditū sociorū aucti, & clas-
sis, & militū robore, prælium reparāt. Iā & Lace-
dæmonij omissis Messenijs aduersus Atheniēses ar-
ma verterant. Diu varia victoria fuit. Ad postre-
mum æquo Marte utrinque discessū. Inde reuocati Victi sunt
Lacedæmonij ad Messeniorū bellū, ne mediū tēpus in Halia.
otiosum Atheniensibus relinquerent, cū Thebanis
paciscuntur, ut Bæotiorū imperiū his restituerēt,
quod tēporibus Persici belli amiserant, ut illi cum
Atheniēsis. bella susciperēt. Tātus furor Sparta-
norū erat, ut duob. bellis impliciti, suscipere tertium
nō recusarēt: dummodò inimicis suis hostes acqui-
rerent. Igitur Athenienses aduersus tantā tempe-

*statē belli duos duces deligūt: Periclē spectatē vir-
tutis virum, & Sophoclem scriptorē tragædiarū:
qui diuerso exercitu et Spartanorū agros vastauē-
runt, & multas Achaia ciuitates Atheniensium
imperio adiecerunt. His malis fracti Lacedæmonij,
in annos XXX. pepegerūt pacē. Sed tā longū otium
inimicitia nō tulerunt. Itaque intra XV. annos ru-
pto fœdere, cum cōtemptu Deorū hominumq. fines
Atticos populantur. Et ne prędam potiūs, quā pu-
gnam expetisse viderentur, hostes ad prælium vo-
cant. Sed Athenienses, consilio Periclis ducis, po-
pulationis iniuriam differunt in tempus ultionis:
superuacuam pugna existimantes, cum vlcisci ho-
stē sine periculo possent: Deinde interiectis diebus
naues cōscendūt: & nihil sentientibus Lacedæmo-
nijs, totā Spartam deprædatur, multoq. plura au-
ferunt, quā miserant. Frorsus in comparatione
damnorum longē plurimi fuerit ultio, quā ira.
Clara quidem hæc Periclis expeditio habita: sed
multò clarior priuati patrimonij contemptus fuit.*

*Liuius eodem consilio Hannibalem ferrum
ignemque, & vim omnem hostilem à Fabij agris
abstinere iussisse, scribit.*

*Huius agros in populatione cæterorum intactos
hostes reliquerant, sperantes acquirere se illi posse,
aut periculum ex inuidia, aut ex suspitione prodi-
tionis infamiam. Quod antè perspiciebat Pericles,
& futurum populo prædixerat, & ad inuidia im-
petum declinandum, agros ipsos dono Reipub. de-
derat. Atque ita, unde periculum quæsitū fuerat,*

ibi

Pericles, de
quo Thuc.
li. 2. & Plu.

Perfidia e-
xemplum.

Extat hæc
de re apud
Thucy. ora-
tio.

ibi maximam gloriam inuenit. Post hæc interiectis diebus, nauali prælio dimicatum est. Victi Lacedæmonij fugerunt. Nec cessatum deinceps est, quin aut terra, aut mari varia præliorum fortuna inuicē se trucidarent. Denique fessi tot malis, pacem in annos quinquaginta fecere: quam non nisi sex annis seruauerunt. Nam inducias, quas proprio nomine condixerant, ex sociorum persona rumpebāt. Quippe quasi minus periurij contraherent si ferentes socijs auxilia potius, quàm si aperto prælio dimicassent. Hinc bellum in Siciliam translatum, quod priusquàm exponam, de Siciliae situ pauca dicenda sunt.

IVSTINI HISTORICI

LIBER IV.

SICILIAM ferunt angustis quondam faucibus Italię adhesisse, direptamq. velut à corpore maiore impetu superioris maris, quod toto undarum onere illuc uehitur. Siciliae descriptio.

Hæc loca vi quondam, & vasta conuulsa ruina, dissiluisse ferunt, &c. Verg. Vide Plin. lib. 15.

Est autem ipsa terra tenuis ac fragilis, & cauernis quibusdam, fistulisq. ita penetrabilis, ut ventorum tota fermè flatibus pateat: nec non & ignibus generandis, nutriendisq. soli ipsius naturalis vis. Quippe intrinsecus stratum sulphure & bitumine traditur: quæ res facit, ut spiritum cum igne inter interiora lucente, frequenter & compluribus locis, nunc flammam, nunc uaporem, nunc fumum eructet.

Interdum scopulos, auulsaq. viscera montis
Erigit eructans.

Æ T N A
Rhegium

ἀπὸ τοῦ
ῥηγίου.

Inde denique *Ætnæ* montis, per tot secula du-
rat incēdiū. Et ubi acrior p̄spiramēta cauernarum
ventus incubuit: harenarū moles egeruntur. Pro-
ximū *Italiæ* promōteriū *Rhegium* dicitur: ideò, q̄
Græcè abrupta hoc noīe pronunciātur. Nec mirū,
si fabulosa est loci huius antiquitas: in quē res tot
coire miræ. Primū, q̄ nusquam aliās tā torrēs fre-
tum: nec solum citato impetu, verūm ēt sauo. Ne-
que experientib. modò terribile, verūm ēt procul
visentibus. Vndarum porrò inter se concurrētium
tanta pugna est, ut aliās veluti terga dātes vorti-
cib. mergi, ac in imū desidere, aliās quasi victrices
in sublime ferri videas. Nūc hic fremitū feruentis
æstus, nunc illic gemitū in voragine desidētis exau-
dias. Accedunt vicini, & perpetui *Ætnæ* montis
ignes, & insularum *Æolidum*, velut ipsis undis
alatur incendium. Neque enim in tam angustis
terminis aliter durare tot seculis tantus ignis po-
tuisset, nisi & humoris nutrimentis aleretur.

Aeliodes
insulæ.

Dextrum *Scylla* latus, læuum implacata *Cha-
rybdis* obtinet.

Scylla.
Charybdis.

Hinc igitur fabulæ *Scyllā* & *Charybdim* pepe-
rēre: hinc latratus auditos, hinc monstri credita si-
mulacra: dū nauigātes magnis vorticib. pelagi de-
sidētis exterriti, latrare putāt undas, quas sorbētis
æstus vorago collidit. Eadē causa ēt *Ætnæ* montis
perpetuos ignes facit. Nam aquarum ille cōcursus
raptum secum spiritum in imum fundum trahit:

atque

atque ibi suffocatū tā diu tenet, donec p̄ spiramēta
 terræ diffusus, nutrimenta ignis incendat. Iā ipsa
 Italia, Siciliaeq. vicinitas, iā promonteriorū altitu-
 do ipsa ita similis est, ut quantū nūc admirationis,
 tū antiquis terroris dederit, credētibus, coeuntib.
 inter se promontorijs, & rursus discedentibus so-
 lida intercipi, absumiq. nauigia: Neq; hoc ab an-
 tiquis in dulcedinē fabulę cōpositū: sed metu et ad-
 miratione transeuntium. Ea est. n. procul inspicien-
 tibus natura loci, ut sinum maris, non transitū pu-
 tes: quò cū accesseris, discedere, ac seiungi pro-
 montoria, quæ antea iuncta fuerant, arbitrēre.

De Sicilia
 Thuc. li. 6.

Angustia
 Siculi freti.

Trinacria, à Thucyd. auctore Plinio Triquetra
 etiam dicta.

Siciliæ primò Trinacriæ nomē fuit. Prætereā Sica
 nia denominata est. Hęc à principio patria Cyclopū
 fuit, q̄b. extinctis, Æolus regnū insulę occupauit:
 post quē singulæ ciuitates in tyrānorū imperiū con-
 cesserunt: quorū nulla terra feracior fuit. Horū ex
 numero Anaxilaus iustitia cū cæterorū crudelita-
 te certabat: cuius moderatio haud mediocrē fructū
 tulit. Quippe decedēs, cū filios paruulos reliquis-
 set, tutelāq. eorum * Miccytho, spectatæ fidei seruo * Michilo.
 cōmisisset: tātus amor memorię eius apud oēs fuit,
 ut parēre seruo, q̄ deserere régis filios mallēt. Prin-
 cipesq. ciuitatis obliti dignitatis suæ, regni maiesta-
 tē administrari p̄ seruū paterentur. Imperiū Sicilię
 et Carthaginenses tentauēre, diuq. varia victoria
 cum tyrānis dimicatū: ad postremū, amisso Hamil-
 care Imperatore cum exercitu aliquantisper quie-

Aeoles.
 Exemplum
 iustitiæ &
 moderatio-
 nis.

Anaxilaus.

* Michilo.

Vide infra
 lib. 19.

Tyrtæus
Poetæ clau-
dus dux La-
cedæmon.

Tyrtæi ad
milites car-
mina ex
hortatoria.

uia seruitutis verbera, plerūque vincula, cæteraq.
captiuitatis mala perpeffi essent: post longā pœna-
rū patientiā bellū restaurāt. Lacedæmonij quoque
eò conspiratiūs ad arma concurrunt: quò aduersus
seruos dimicaturi videbātur. Itaque cū hinc iniu-
ria, inde indignitas animos acueret, Lacedæmonij
belli euētu, oraculo Delphis cōsulto, iubentur ducē
belli ab Atheniēsibus petere. Porro Athenienses,
cū responsū cognouissent: in contemptū Sparta-
norū Tyrtæū poetam claudū pede misēre, qui tri-
bus prælijs fusus, eò usque desperationis Spartanos
adduxit, ut ad supplementū exercitus, seruos suos
manumitterēt, hisq. interfectōrū matrimonia pol-
licerētur: ut nō numero tñ amissorum ciuium, sed
& dignitati succederēt. Sed Reges Lacedæmonio-
rū, ne cōtra fortunā pugnando, maiora detrimēta
ciuitati infunderēt, reducere exercitū voluerunt,
ni interuenisset Tyrtæus: qui composita carmina
exercitui pro cōcione recitauit. In quib. hortamē-
ta virtutis, damnorū solatia, belli cōsilia cōscripse-
rat. Itaque tñ ardorem militibus iniecit, ut nō de
salute, sed de sepultura solliciti, tesseras insculptis
suis & patrū nominib. dextero brachio deligarēt:
Ut si oēs aduersum præliū cōsumpsisset, & tēporis
spatio confusa corporū lineamenta essent ex indicio
tituldrum tradi sepulturæ possent. Cū sic anima-
tum Régēs exercitum viderēt, curā rem hostibus
nunciare. Messenijs aut nō timorē res, sed æmula-
tionem mutuā dedit. Itaque tantis animis concur-
sum est, ut rarè unquā cruetius præliū fuerit. Ad
postre-

postremum tñ victoria Lacedæmoniorū fuit. Inter- III. bellum
iecto tēpore, tertium quoque bellū Messenij repa- cum Messe-
rauēre. In cuius auxilium Lacedæmonij inter reli- nis.
quos socios etiam Athenienses adhibuēre: quorum
fidem cū suspectā haberēt, superuacuos eos simu-
lantes, à bello eosdē dimiserūt. Hāc rem Atheniē- Bellum Pe-
ses grauiter ferentes: pecuniam, quæ erat in stipen- loponnesia
diū Persici belli ab uniuersa Græcia collata, à Delo. Thucy.

(Erat enim Delos pro communi æratio. Prob.
in vita Arist.)

Athenas trāsferūt: ne deficiētibus à fide socie-
tatis Lacedæmonijs prædæ ac rapinæ esset. Sed nec
Lacedæmonij quieuēre: qui cū Messeniorū bello oc-
cupati essēt, Peloponneses immisēre, qui bellum
Atheniensibus facerēt. Parua tūc tēporis, classe in
Ægyptū missa, vires Atheniensibus erāt. Itaque Thucy. l. 5.
nauali prælio dimicātes, facile superātur. Interie-
cto deinde tēpore, post reditū sociorū aucti, & clas-
sis, & militū robore, prælium reparāt. Iā & Lace-
dæmonij omissis Messenijs aduersus Atheniēses ar-
ma verterant. Diu varia victoria fuit. Ad postre-
mum æquo Marte utrinque discessū. Inde reuocati Victi sunt
Lacedæmonij ad Messeniorū bellū, ne mediū tēpus in Halia.
otiosum Atheniensibus relinquerent, cū Thebanis
paciscuntur, ut Bæotiorū imperiū his restituerēt,
quod tēporibus Persici belli amiserant, ut illi cum
Atheniēsis. bella susciperēt. Tātus furor Sparta-
norū erat, ut duob. bellis impliciti, suscipere tertium
nō recusarēt: dummodò inimicis suis hostes acqui-
rerent. Igitur Athenienses aduersus tantā tempe-

Pericles, de
quo Thuc.
li. 2. & Plu.

Perfidia e-
xemplum.

*statē belli duos duces deligūt: Periclē spectatē vir-
tutis virum, & Sophoclem scriptorē tragædiarū:
qui diuerso exercitu et Spartanorū agros vastauē-
runt, & multas Achaiæ ciuitates Atheniensium
imperio adiecerunt. His malis fracti Lacedæmonij,
in annos XXX. pepegerūt pacē. Sed tā longū otium
inimicitia nō tulerunt. Itaque intra XV. annos ru-
pto fœdere, cum cōtemptu Deorū hominumq. fines
Atticos populantur. Et ne prędam potiūs, quā pu-
gnam expetisse viderentur, hostes ad prælium vo-
cant. Sed Athenienses, consilio Periclis ducis, po-
pulationis iniuriam differunt in tempus ultionis:
superuacuum pugnā existimantes, cum vlcisci ho-
stē sine periculo possent: Deinde interiectis diebus
naues cōscendūt: & nihil sentientibus Lacedæmo-
nijs, totā Spartam deprædātur, multoq. plura au-
ferunt, quā amiserant. Frorsus in comparatione
damnorum longē plurimi fuerit ultio, quā ira.
Clara quidem hæc Periclis expeditio habita: sed
multò clarior priuati patrimonij contemptus fuit.*

*Liuius eodem consilio Hannibalem ferrum
ignemque, & vim omnem hostilem à Fabij agris
abstinere iussisse, scribit.*

Extat hac
de re apud
Thucy. ora-
tio.

*Huius agros in populatione cæterorum intactos
hostes reliquerant, sperantes acquirere se illi posse,
aut periculum ex inuidia, aut ex suspitione prodi-
tionis infamiam. Quod antè perspiciebat Pericles,
& futurum populo prædixerat, & ad inuidia im-
petum declinandum, agros ipsos dono Reipub. de-
derat. Atque ita, unde periculum quæsitū fuerat,*

ibi maximam gloriam inuenit. Post hæc interiectis diebus, nauali prælio dimicatum est. Victi Lacedæmonij fugerunt. Nec cessatum deinceps est, quin aut terra, aut mari varia præliorum fortuna inuicē se trucidarent. Denique fessi tot malis, pacem in annos quinquaginta fecere: quam non nisi sex annis seruauerunt. Nam inducias, quas proprio nomine condixerant, ex sociorum persona rumpebāt. Quippe quasi minùs periurij contraherent si ferentes socijs auxilia potius, quàm si aperto prælio dimicassent. Hinc bellum in Siciliam translatum, quod priusquàm exponam, de Siciliae situ pauca dicenda sunt.

IVSTINI HISTORICI

LIBER IV.

SICILIAM ferunt angustis quondam faucibus Italię adhesisse, direptamq. velut à corpore maiore impetu superioris maris, quod toto undarum onere illuc uehitur. Sicilię descriptio.

Hæc loca vi quondam, & vasta conuulsa ruina, dissiluisse ferunt, &c. Verg. Vide Plin. lib. 15.

Est autem ipsa terra tenuis ac fragilis, & cauernis quibusdam, fistulisq. ita penetrabilis, ut ventorum tota fermè flatibus pateat: nec non & ignibus generandis, nutriendisq. soli ipsius naturalis vis. Quippe intrinsecus stratum sulphure & bitumine traditur: quæ res facit, ut spiritum cum igne inter interiora lucente, frequenter & compluribus locis, nunc flammam, nunc uaporem, nunc fumum eructet.

Interdum scopulos, auulsaq. viscera montis
Erigit eructans.

Æ T N A

Rhegium

ἀπὸ τοῦ

ῥηγίου

Inde denique *Ætnæ* montis, per tot secula du-
rat incēdiū. Et ubi acrior p̄spiramēta cauernarum
ventus incubuit: harenarū moles egeruntur. Pro-
ximū Italiæ promōteriū Rhegium dicitur: ideò, q̄
Græcè abrupta hoc noīe pronuntiātur. Nec mirū,
si fabulosa est loci huius antiquitas: in quē res tot
coire miræ. Primū, q̄ nusquam aliàs tā torrēs fre-
tum: nec solū citato impetu, verūm ēt sæuo. Ne-
que experientib. modò terribile, verūm ēt procul
visentibus. Vndarum porrò inter se concurrētium
tanta pugna est, ut aliàs veluti terga dātes vorti-
cib. mergi, ac in imū desidere, aliàs quasi victrices
in sublime ferri videas. Nūc hic fremitū feruentis
æstus, nunc illic gemitū in voragine desidētis exau-
dias. Accedunt vicini, & perpetui *Ætnæ* montis
ignes, & insularum *Æolidum*, velut ipsis undis
alatur incendium. Neque enim in tam angustis
terminis aliter durare tot seculis tantus ignis po-
tuisset, nisi & humoris nutrimentis aleretur.

Aeliodes
insula.

Dextrum Scylla latus, læuum implacata Cha-
rybdis obtinet.

Scylla.

Charybdis.

Hinc igitur fabulæ Scyllā & Charybdim pepe-
rēre: hinc latratus auditos, hinc monstri credita si-
mulacra: dū nauigātes magnis uorticib. pelagi de-
sidētis exterriti, latrare putāt undas, quas sorbētis
æstus vorago collidit. Eadē causa ēt *Ætnæ* montis
perpetuos ignes facit. Nam aquarum ille cōcursus
raptum secum spiritum in imum fundum trahit:
atque

atque ibi suffocatū tā diu tenet, donec p̄ spiramēt a
 terræ diffusus, nutrimenta ignis incendat. Iā ipsa
 Italiæ, Siciliæq. vicinitas, iā promontoriōrū altitu-
 do ipsa ita similis est, ut quantū nūc admirationis,
 tū antiquis terroris dederit, credētibus, coeuntib.
 inter se promontorijs, & rursus discedentibus so-
 lida intercipi, absumiq. nauigia: Neq; hoc ab an-
 tiquis in dulcedinē fabulę cōpositū: sed metu et ad-
 miratione transeuntium. Ea est. n. procul inspicien-
 tibus natura loci, ut sinum maris, non transitū pu-
 tes: quò cū accesseris, discedere, ac seiungi pro-
 montoria, quæ antea iuncta fuerant, arbitrēre.

De Sicilia
 Thuc. li. 6.

Angustia
 Siculi freti.

Trinacria, à Thucyd. auctore Plinio Triquetra
 etiam dicta.

Siciliæ primò Trinacriæ nomē fuit. Prætereā Sica
 nia denominata est. Hęc à principio patria Cyclopū
 fuit, qb. extinctis, Æolus regnū insulę occupauit: post
 quē singulæ ciuitates in tyrānorū imperiū con-
 cesserunt: quorū nulla terra feracior fuit. Horū ex
 numero Anaxilaus iustitia cū cæterorū crudelita-
 te certabat: cuius moderatio haud mediocrē fructū
 tulit. Quippe decedēs, cū filios paruulos reliquis-
 set, tutelāq. eorum * Miccytho, spectatæ fidei seruo * Michilo.
 cōmisisset: tātus amor memorię eius apud oēs fuit,
 ut parēre seruo, q̄ deserere régis filios mallēt. Prin-
 cipesq. ciuitatis obliti dignitatis suæ, regni maiesta-
 tē administrari p̄ seruū paterentur. Imperiū Sicilię
 et Carthaginenses tentauēre, diuq. varia victoria
 cum tyrānis dimicatū: ad postremū, amisso Hamil-
 care Imperatore cum exercitu aliquantisper quie-

Aeoles.
 Exemplum
 iustitiæ &
 moderatio-
 nis.

Anaxilaus.

* Michilo.

Vide infra
 lib. 19.

Exemplum
crudelitatis
& perfidiæ.

uere victi. Medio tēpore cum Rhegini discordia laborarēt: ciuitasq. per dissensionē diuisa in duas partes esset: veterani ab altera parte, ab Imera urbe in auxiliū vocati pulsas ciuitate, cōtra quos implorati fuerāt, et * *exinde casis, quib. tulerāt auxilium: urbē cum cōiugibus et liberis sociorum occupauerē, ausi facinus nulli Tyranno cōparādum. Quippe, ut Rheginis melius fuerat vinci q̄ vicisse. Nā siue* * *victorib⁹. auctōribus captiuitatis iure seruissent, siue amissa patria exulare necesse habuissent: non tñ inter aras et patrios lares trucidati crudelissimis tyrannis patriā cū cōiugibus ac liberis p̄dā reliquissent.*

Siciliense bellum, quo Atheniensium res sunt vehementer accisæ.

Catanenses quoque cū Syracusanos graues patientur: diffisi viribus suis, auxiliū ab Atheniēsibus petiuēre, qui seu studio maioris imperij, quod Asiā Græciamq. penitus occupārant; seu metu facti & pridem à Syracusanis classis, ne Lacedæmonijs illæ vires accederent: Lāponium ducem cum classe in Siciliam misēre, ut sub specie ferendi Catanensibus auxiliij, tentarent Siciliae imperium. Et quoniam prima initia, frequēter casis hostibus, prospera fuerant: maiore denuo classe & robustiore exercitu

* *Lacheteo. Lachete et Chariade ducibus Siciliam petiuēre.*

ἔικροσι ναῦς ἐς εἰλανὲς σικελίαν, καὶ λάχητα καὶ χάραιαδην. Thucyd. lib. 3.

Sed Catanenses siue metu Atheniēsium, siue tedio belli, pacē cū Syracusanis remissis Atheniēsium auxilijs, fecerūt. Interiecto deinde tēpore, cū fides
pacis

pacis à Syracusanis non seruaretur, denuò legatos Athenas mittunt: qui sordida veste, capillo barbaq. prolaxis, & omni squaloris habitu ad misericordiam commouendam adquisito, cōcionē defor- * accersito. mes adeunt. Adduntur precibus lachrymæ, & ita misericordem populū supplices mouēt, ut damnerentur duces, qui ab his auxilia deduxerāt. Igitur classis ingens decernitur: creantur duces* Nicias* *Nicias.*
& Alcibiades & Lamachus: tantisq. viribus Sicilia repetitur, ut ipsis terrori essent: in quorū auxilia mittebantur. Breui post tempore, reuocato ad reatum Alcibiade, duo prælia pedestria secunda *Alcibiades*
** Nicias & Lamachus faciūt. Munitionibus dein- * Nicias, de circumdatis, hostes et marinis com meatibus in urbe clausos intercludūt. Quibus rebus fracti Syracusani auxilium à Lacedæmonijs petiuerūt. Ab his mittitur Gylippus solus quidem, sed qui instar* *Lamachus*
omnium auxiliorū erat. Is audito genere belli iam inclinato statu, auxilijs partim in Græciam, partim *Thucyd.*
in Siciliā contractis, opportuna bello loca occupat. *lib. 6.*

Lamachum Thucy. refert ante Gylippi aduentum occisum. Naues in supplementum missæ fuerunt tres & septuaginta.

Duobus inde prælijs uictus: cōgressus tertio, occiso Lamacho, & hostes in fugā cōpulit, & socios obsidione liberauit. Sed cū Atheniēses à bello terrestri, in nauale se transtulissent: Gylippus classem à Lacedæmone cū auxilijs accersit: quo cognito, & ipsi Atheniēses in locū amissi ducis Demosthenem & Eurimedonta cū supplemento copiarū mittunt.

Nauali pugna, vt Thucyd. narrat, non adfuit Demosthenes, sed in terrestri & nocturno prælio ad Epipolas, cuius egregiam descriptionem vide lib.7. Thucyd.

Peloponnesij quoque cōmuni ciuitatū decreto, ingētia Syracusanis auxilia misēre, & quasi Græciæ bellū in Siciliā translatū esset: ita ex vtraque parte summis viribus dimicabatur. Prima igitur congressione naualis certaminis Athenienses vincuntur. Castra quoque cum omni publica ac privata pecunia amittūt. Super hæc mala cū etiā terrestri prælio victi essent, tunc Demosthenes cense-re cœpit, vt abirēt Sicilia, dum res, quamuis affli-ctæ, nondum tamen perditæ forent: neque in bello malè auspicato ampliùs perseuerandum esse, domi grauiora, & forsitan infæliciora bella esse in quæ reseruare hos vrbis apparatus oporteat. Nicias seu pudore malè acti rei, seu metu destitutæ spei ciuium, seu impellente fato, manere contendit. Reparatur igitur nauale prælium, & à nimia prioris fortunæ procella, ad spem certaminis reuocantur. Sed inscitia ducum, qui inter angustias maris tuentes se, Syracusanos adgressi facilè vincuntur.

Miserrimā Atheniensium cladem, pluribus describit elegantissimè Thuc. in fi. lib.7. Συρακούσιοι Νικίαν καὶ Δημοσθένην ἄκοντοὺς Τυλίππον ἀπέσφαξαν.

Eurymedon dux in prima acie fortissimè dimicās, primus cadit, Triginta naues quib. præfuerat, incēduntur. Demosthenes & Nicias, et ipsi victi, exercitū in terrā deponūt: tutiorē fugam rati itinere

Nicias.
Variant au-
ctores do

nere terrestri. Ab his relictas C. & XXX. naues morte Demosthenis. Vide Plutarchum.
Gylippus inuasit: ipsos deinde insequitur fugientes, partim capit, cædit partim. Demosthenes amisso exercitu, à captiuitate, gladio & voluntaria morte se vindicat. Nicias autem, ne Demosthenis quidem exemplo, ut sibi consuleret, admonitus, cladem suorum auxit dedecore captiuitatis.

IUSTINI HISTORICI

LIBER V.

Plutarchus in vita Alcibiad. copiosè hanc historiam narrat. Festa Adonia appellat Plut. Olympiadæ sacerdotes appellantur à Probo.

DVM Athenienses in Sicilia bellum per biennium cupidius, quàm fœlicius gerūt: interim concitator & dux eius Alcibiades absens Athenis insimulatur, mysteria Cereris, initiorum sacra, nullo magis quàm silētio solennia enunciauisse: reuocatusq. à bello ad iudicium, siue conscientiam, siue indignitatem rei non ferens, tacitus in exilium Elidem profectus est. Inde ubi non damnatum se tantum, verum etiam dijs, per omnium sacerdotum religiones, deuotum cognouit, Lacedæmona se contulit. Ibiq. Regem Lacedæmoniorū impellit, turbatis Atheniensibus aduerso Siciliae prælio ultrò bellum inferre. Quo factò, Thucy. l. 8.
 omnia Græciæ regna, velut ad extinguendū commune incendiū concurrunt, tantum odium Athenienses immoderati imperij, * crudelitate cōtraxerāt. Darius quoque Rex Persarum memor paterni
 auiq. ue

ἐπιφάνεια.

Thucy. l. 8.

* cupiditate.

Odiū Gra-
corū in A-
thenienses.

Thucy.
τὸ παρὰ
αὐτῶν βαρὺν
τὴν ὑπὸ
κούρης.

* Pensantē.

auitiquē in hanc urbem odiū, facta cū Lacedæmonijs per Thissaphernem præfectum Lidię societate, omnem sumptum belli pollicetur. Et erat quidē hic titulus cum Græcis coeundi: re autē vera timebat, ne victis Atheniensibus, ad se Lacedæmonij arma transferrent. Quis igitur miretur, tam florentes Atheniensium opes fuisse, cū ad opprimendam unā urbē totius Orientis vires cōcurrerent? Non tñ inerti neque incruēto cecidēre bello: sed præliati ad ultimum, victores etiam interdum consumpti magis fortunę varietate, quā vi victi sunt. Principiō belli, omnes ēt ab his socij descuerant, ut fit, QVO SE FORTVNA, EODEM ETIAM FAVOR HOMINVM INCLINAT. Alcibiades quoque motum aduersus patriam bellum, nō gregarij militis opera, sed imperatorijs virtutibus adiunabat. Nempe, acceptis quinque nauibus, in Asiam contendit: & tributarias Atheniensium ciuitates auctoritate nominis sui, ad defectionem compellit. Sciebant enim domi clarum, nec exilio videbāt factum minorem: nec tam ablatum Atheniensibus ducem, quā Lacedæmonijs traditum, partaq. cum amis- sis imperia* pensabant. Sed apud Lacedæmonios virtus Alcibiadis plūs inuidiæ, quā gratiæ contraxit. Itaque cū principes velut emulū gloriæ suę interficiendum insidijs mandassent: cognita re.

Vxori Timeæ nomen fuit, quæ ex Alcibiade Leotychidem peperit.

Alcibiades p uxore Agidis regis, quā adulterio cognouerat, ad Thissaphernum præfectū Darij regis

regis profugit. Cui se celeriter officij comitate, & obsequendi gratia insinuauit.

Δημοσθένης κατὰ μέδ' ἰκ λέγειν ἔδ' οὐκ πάντων ὡς φα-
 ρίν' εἶναι δεινότατος Ἀλκιβιάδης.

A facilitate morum appellatur à Plutarcho Ca-
 melcon: Alcibiadis de Græcis consilium. Obser-
 uabis autem varium & vafrum ingenium.

Erat enim & ætatis flore, & formæ veneratio-
 ne, nec minùs eloquentia etiam inter Athenienses
 insignis: sed in conciliandis amicitiarum studijs,
 quàm in retinendis vir melior, quia morum vitia
 sub umbra eloquentiæ primò latebant. Igitur per-
 suadet Thissapherni, ne tanta stipendia classi Lace-
 dæmoniorũ præberet. Vocandos enim in portionem
 muneris Ionios, quorum pro libertate, cùm tribu-
 ta Atheniensibus penderent, bellum susceptum sit.
 Sed nec auxilijs nimis enixè Lacedæmonios iuuan-
 dos: Quippe memorem esse debere. Alienam se vi-
 ctoriam, non suam instruere: et eatenùs bellum su-
 stinendum, ne inopia deseratur. Nam regem Per-
 sarum, dissentientibus Græcis, arbitrum pacis ac
 belli fore, & quos suis non possit, ipsorum armis
 victurum. Perfectò autem bello, statim ei cum vi-
 ctorib, dimicandum. Domesticis itaque bellis Græ-
 ciã obterendam, ne* exteriùs vacet: exæquandasq. * Externis.
 vires partiũ, & inferiores auxilio leuandos. Non
 enim quieturos post hanc victoriam Spartanos, qui
 vindices se libertatis Græciæ professi sunt.

Classis regia, erant φοίνισσαι νῆες ἑπτὰ καὶ τεσσα-
 ράκοντα καὶ ἑκατόν.

Grata oratio Thissapherni fuit. Itaque commeatus malignè præbere, classem regiā non totam mittere, ne aut victoriam totā daret, aut necessitatem deponendi belli imponeret. Interea Alcibiades hanc operam civibus vendicabat: ad quem cum legati Atheniensium venissent, pollicetur his amicitiam regis, si Respubl. à populo translata ad Senatum foret: sperans, ut aut concordante ciuitate, dux belli ab omnibus legaretur, aut discordia inter ordines facta, ab altera parte in auxilium vocaretur.

Thucyd. ait summā rerū nō Senatui cōcessā sed quadringentos vi & armis imperium occupasse.

Sed Atheniensibus imminente periculo belli, maior salutis q̄ dignitatis cura fuit. Itaque permittente populo, imperium ad Senatū transfertur: qui cum insita genti superbia, crudeliter in plebē consuleret, singulis tyrannidis sibi potentiam vindicantibus, ab exercitu Alcibiades exul reuocāt, duxq. classis constituitur. Statim igitur Athenas mittit, ex continenti se cum exercitu venturum, recepturumq. à quadringētis iura populi, ni ipsi redderēt. Hac denunciatione optimates territi, primò urbē prodere Lacedæmonijs tētare: deinde cum id nequissent, in exiliū profecti sunt. Igitur Alcibiades intestino malo patria liberata, summa cura classē instruit, atque ita in bellū aduersus Lacedæmonios pergit. Iā* Mindarus & Pharnabazus Lacedæmoniorum duces instructis nauibus expectabant.

Erat tum
exercitus ī
Samo.

Haec tenus
Thucy. Iā
Xenophon.

*Zestromi-
darus.

Præliū hoc cōmissum est in Cyzico. in quo oēs hostiū, præter Syracusanorum naues sunt captæ.

Præ-

Prælio commisso, victoria penes Athenienses fuit, in eo bello maior pars exercitus, et omnes ferme hostium duces cæsi, naues octoginta captæ. Interiectis quoque diebus, cum bellum Lacedæmonij à mari in terram transtulissent, iteratò vincuntur. His malis fracti pacem petière, quam ne acciperent, opera eorum effectum est, quibus ea res quæstum præstabat. Interea & Syracusanorum auxilia, illatum à Carthaginensibus Sicilia bellum, domum reuocauit. Quibus rebus destitutis Lacedæmonijs, Alcibiades cum classe uictrici Asiam vastat: multis locis prælia facit, ubiq. victor recipit ciuitates, quæ defecerant, nonnullas capit, & imperio Atheniensium adiicit. Atque ita prisca nauali gloria vindicata, adiecta etiã laude terrestris belli desideratus ciuibus suis Athenas reuertitur. His omnibus prælijs ducentæ naues hostiũ, & præda ingens capta: ad hũc redeũtis exercitus triumphum, effusa omnis multitudo obuiam procedit: et uniuersos quidem milites, præcipue tamen Alcibiadem mirantur. In hunc oculos ciuitas uniuersa, in hunc suspensa ora conuertit. Hunc quasi de cælo missum, & ut ipsam victoriam contuentur: laudant, quæ pro patria, nec minus admirantur, quæ exul contra gesserit: excusantes ipsi, iratum, prouocatumq. fecisse. Enimuerò tantum in uno viro fuisse momenti, ut maximi imperij subtersi, et rursum recepti auctor esset: et unde stetisset, eò se victoria trãsferret, fieretq. cum eo mira quædã fortune inclinatio. Igitur omnibus non humanis tantum,

Illustris victoria Athenien. ad Cyzicũ XXX. naues hęc Plutarch. Egre gia de scriptio reditus Alci. biadis exulis in patriam.

Laus Alcibiadis.

Sic Liui. de Camillo. quocunque se contulisset, victoriã secũ haud dubiam trahebat.

Lyfander
astuti & cal-
lidi impera-
toris exem-
plū, de quo
vide Plut.

tūm, verūm ēt & diuinis eum honoribus honorāt:
certant secum ipsi, utrū contumeliosius eū expule-
rint, an reuocauerint honoratiūs. Ipsos illi deos gra-
tulantes tulēre obuiā, quorū execrationibus erat
deuotus. Et cui paulò antè oēm humanā opem in-
terdixerant, eum, si queant, in celo posuisse cupiūt.
Explent cōtumelias honoribus, detrimenta mune-
ribus, execrationes precibus. Nō Sicilia illis aduer-
sa pugna in ore est, sed gratiē victoria: nō classes p̄
illū amissæ, sed acquisitæ: nec Syracusanorū, sed Io-
niæ Hellepontiq. meminerūt. Sic Alcibiades nunq̄
mediocribus, nec in offensā, nec fauorē studijs suo-
rū acceptus est. Dū hęc agūtur à Lacedæmonijs. Ly-
sander classi belloq. præficitur, & in locum T issa-
phernis Darius rex Persarum filium suū Cyrum
Ionie Lydieq. preposuit: qui Lacedæmonios auxi-
lijs opibusq̄ ad spem fortune prioris erexit.

Hanc pugnam absente Alcibiade, ab Antio-
cho eius præfecto commissam esse, ad portum
Ephesiorum, refert Xenophon.

Aucti igitur viribus, Alcibiadem cum cētum
nauibus in Asiam profectum, dum agros lōga pace
diuites securus populatur, & prædæ dulcedine sine
insidiarum metu sparsos milites haberet, repentino
aduētū oppressere: tātaq. cædes palantiū fuit, ut
plus vulneris eo plio Athenienses acciperent, quā
superioribus dederāt: et tanta desperatio apud A-
thenienses erat, ut ex continēti Alcibiadem du-
cem, Canone duce commutarent: arbitrātes victos
se non fortuna belli, sed fraude imperatoris, apud
quem

quem plus prior offensa valuisset, quàm recentia beneficia. Vicisse autem eum priore bello ideò tantum, ut ostenderet hostibus, quem ducem spreuissent, & ut carius eis ipsam victoriam venderet.

In vitiis & virtutibus nihil fuit Alcibiade excellentius. Prop. Secundum Alcibiadis exilium.

Omnia enim credibilia in Alcibiade, vigor ingenij, & vitiorum amor, & morum luxuria faciebat. Veritus itaque multitudinis impetum, denuò in voluntarium exilium proficiscitur. Itaque Conon Alcibiadi suffectus, habens ante oculos, cui duci successisset, classem maxima industria * exornat: sed nauibus exercitus deerat fortissimis quibusq. in Asia populatione amissis.

Conon.
Cedes Atheniensium.
* adornat.

Pugnatum est ad Mitylenas: estque vrbs obsessa & oppugnata à duce Laced. Callicratida.

Ἀθηναῖοι ἐλυσάντο βοηθεῖν ναυσὸν ἑκατὸν καὶ δέκα, ἐπιβιάζοντες ὅτι ἐν ἡλικίᾳ, ὄντας ἀπαντας καὶ δούλους καὶ ἐλευθέρους.

Armantur tamen senes, aut impuberes pueri: & numerus militum sine exercitus robore expletur. Sed non magnam bello moram ætas fecit: imbelles aut caduntur passim, aut fugientes capiuntur. Tantaq. strages, aut occisorum, aut captiuorum fuit, ut Atheniensium deletum non imperium tantum, verum etiam nomen videretur, quo prælio perditis, & desperatis rebus, ad tantam inopiam rediguntur, ut consumpta militari ætate, peregrinis ciuitatē, seruis libertatē, dānatis impunitatem darent. Eaq. colluione hominum, Domini

anted

Exemplum
crudelitatis
& perfidiæ.

uere victi. Medio tēpore cum Rhegini discordia laborarēt: ciuitasq. per dissensionē diuisa in duas partes esset: ueterani ab altera parte, ab Imera urbe in auxiliū vocati pulsīs ciuitate, cōtra quos implorati fuerāt, et exinde cæsis, quib. tulerāt auxilium: urbē cum cōiugibus et liberis sociorum occupauēre, ausi facinus nulli Tyranno cōparādum. Quippe, ut Rheginis meliūs fuerat vinci q̄ vicisse. Nā siue*
** victorib⁹. * auctōribus captiuitatis iure seruissent, siue amissa patria exulare necesse habuissent: non tñ inter aras et patrios lares trucidati crudelissimis tyrannis patriā cū cōiugibus ac liberis p̄dā reliquissent.*

Siciliense bellum, quo Atheniensium res sunt vehementer accisæ.

Catanenses quoque cū Syracusanos graues paterentur: diffisi viribus suis, auxiliū ab Atheniēsibus petiuēre, qui seu studio maioris imperij, quod Asiā Græciamq. penitus occupārant: seu metu facti prius a Syracusanis classis, ne Lacedæmonijs illæ vires accederent: Lāponium ducem cum classe in Siciliam misēre, ut sub specie ferendi Catanensibus auxiliij, tentarent Siciliae imperium. Et quoniam prima initia, frequēter cæsis hostibus, prospera fuerant: maiore denuo classe & robustiore exercitu

** Lacheteo. * Lachete et Chariade ducibus Siciliam petiuēre.*

ἔικοσιν αὖς ἐσελάνες σικελίαν, καὶ λάχνητα καὶ χαροιαῖον. Thucyd. lib. 3.

Sed Catanenses siue metu Atheniēsium, siue tēdio belli, pacē cū Syracusanis remissis Atheniēsium auxilijs, fecerūt. Interiecto deinde tēpore, cū fides
 pacis

pacis à Syracusanis non seruaretur, denuò legatos Athenas mittunt: qui sordida veste, capillo barbaq. prolaxis, & omni squaloris habitu ad misericordiam commouendam* adquisito, cōcionē defor- * accersito. mes adeunt. Adduntur precibus lachrymæ, & ita misericordem populū supplices mouēt, ut damnerentur duces, qui ab his auxilia deduxerāt. Igitur classis ingens decernitur: creantur duces* Nicias Nicias. & Alcibiades & Lamachus: tantisq. viribus Sicilia repetitur, ut ipsis terrori essent: in quorū auxilia mittebantur. Breui pōst tempore, reuocato ad reatum Alcibiade, duo prælia pedestria secunda * Nicias & Lamachus faciūt. Munitionibus dein- * Nicias. de circumdatis, hostes et marinis commeatibus in urbe clausos intercludūt. Quibus rebus fracti Syracusani auxilium à Lacedæmonijs petiuerūt. Ab his mittitur Gylippus solus quidem, sed qui instar Gylippus. omnium auxiliiorū erat. Is audito genere belli iam inclinato statu, auxilijs partim in Græciam, partim in Siciliā contractis, opportuna bello loca occupat.

Lamachum Thucy. refert ante Gylippi aduentum occisum. Naues in supplementum misæ fuerunt tres & septuaginta.

Duobus inde prælijs uictus: cōgressus tertio, occiso Lamacho, & hostes in fugā cōpulit, & socios obsidione liberauit. Sed cū Atheniēses à bello terrestri, in nauale se transtulissent: Gylippus classem à Lacedæmone cū auxilijs accersit: quo cognito, & ipsi Atheniēses in locū amissi ducis Demosthenem & Eurimedonta cū supplemento copiarū mittunt.

Nauali pugna, ut Thucyd. narrat, non adfuit Demosthenes, sed in terrestri & nocturno praelio ad Epipolas, cuius egregiam descriptionem vide lib.7. Thucyd.

Peloponnesij quoque cōmuni ciuitatū decreto, ingētia Syracusanis auxilia misēre, & quasi Græciæ bellū in Siciliā translātū esset: ita ex utraque parte summis viribus dimicabatur. Prima igitur congressione naualis certaminis Athenienses vincuntur. Castra quoque cum omni publica ac privata pecunia amittūt. Super hæc mala cū etiā terrestri praelio victi essent, tunc Demosthenes cense-re cœpit, ut abirēt Sicilia, dum res, quamuis affli-ctæ, nondum tamen perditæ forent: neque in bello malè auspicato ampliùs perseuerandum esse, domi grauiora, & forsitan infæliciora bella esse in quæ reseruare hos urbis apparatus oporteat. Nicias seu pudore malè actæ rei, seu metu destitutæ spei ciuium, seu impellente fato, manere contendit. Reparatur igitur nauale praelium, & à nimia prioris fortunæ procella, ad spem certaminis reuocantur. Sed inscitia ducum, qui inter angustias maris tuentes se, Syracusanos adgressi facilè vincuntur.

Miserrimā Atheniensium cladem, pluribus de-scribit elegantissimè Thuc. in fi. lib.7. Συρακούσιοι Νικίαν καὶ Δημοσθένην ἄκοντοὺς Γυλίππον ἀπέσφαξαν.

Eurymedon dux in prima acie fortissimè dimi-cās, primus cadit, Triginta naues quib. prefuerat, incēduntur. Demosthenes & Nicias, et ipsi victi, exercitū in terrā deponūt: tutiorē fugam rati iti-
nere

nere terrestri. Ab his relictas C. & XXX. naues Gyliippus inuasit: ipsos deinde insequitur fugientes, partim capit, cædit partim. Demosthenes amisso exercitu, à captiuitate, gladio & voluntaria morte se vindicat. Nicias autem, ne Demosthenis quidem exemplo, ut sibi consuleret, admonitus, cladem suorum auxit dedecore captiuitatis.

morte Demosthenis.
Vide Plutarchum.

IVSTINI HISTORICI

LIBER V.

Plutarchus in vita Alcibiad. copiosè hanc historiam narrat. Festa Adonia appellat Plut. Olympiadæ sacerdotes appellantur à Probo.

D^{VM} Athenienses in Sicilia bellum per biennium cupidius, quàm fœlicius gerunt: interim concitator & dux eius Alcibiades absens Athenis insimulatur, mysteria Cereris, initiorum sacra, nullo magis quàm silètio solcnnia enunciauisse: reuocatusq. à bello ad iudicium, siue conscientiam, siue indignitatem rei non ferens, tacitus in exilium Elidem profectus est. Inde ubi non damnatum se tantùm, verùm etiam dijs, per omnium sacerdotum religiones, deuotum cognouit, Lacedæmona se contulit. Ibiq. Regem Lacedæmoniorũ impellit, turbatis Atheniensibus aduerso Siciliae prælio utrò bellum inferre. Quo factò, omnia Græciæ regna, velut ad extinguendũ commune incendiũ concurrunt, tantum odium Athenienses immoderati imperij, * crudelitate cõtraxerāt. Darius quoque Rex Persarum memor paterni auxilij ue

ἐπιφάνεια.

Thucy. l. 8.

* cupiditate.

Odiū Gra-
corū in A-
thenienses,

Thucy.
τὸ παρὰ
αὐτῶν βαρύν-
τις ὑπὸ
νοῦρες.

* Pensantē.

auitūque in hanc urbem odij, facta cū Lacedæmo-
nijs per Thissaphernem præfectum Lidię societate,
omnem sumptum belli pollicetur. Et erat quidē hic
titulus cum Græcis coeundi: re aut vera timebat,
ne victis Atheniensibus, ad se Lacedæmonij arma
transferrent. Quis igitur miretur, tam florentes
Atheniensium opes fuisse, cū ad opprimendam
vnā urbē totius Orientis vires cōcurrerent? Non
tñ inerti neque incruēto cecidēre bello: sed præliati
ad ultimum, victores etiam interdum consumpti
magis fortunę varietate, quā vi victi sunt. Prin-
cipiō belli, omnes ēt ab his socij descinerant, ut fit,
QVO SE FORTVNA, EODEM ETIAM FAVOR HO-
MINVM INCLINAT. Alcibiades quoque motum
aduersus patriam bellum, nō gregarij militis ope-
ra, sed imperatorijs virtutibus adiunabat. Nem-
pe, acceptis quinque nauibus, in Asiam contendit:
& tributarias Atheniensium ciuitates auctorita-
te nominis sui, ad defectionem compellit. Sciebant
enim domi clarum, nec exilio videbāt factum mi-
norem: nec tam ablatum Atheniensibus ducem,
quā Lacedæmonijs traditum, partaq. cum amis-
sis imperia* pensabant. Sed apud Lacedæmonios
virtus Alcibiadis plūs inuidiæ, quā gratiæ con-
traxit. Itaque cū principes velut æmulū gloriæ suæ
interficiendum insidijs mandassent: cognita re.

Vxori Timeæ nomen fuit, quæ ex Alcibiade
Leotychidem peperit.

Alcibiades p uxore Agidis regis, quā adulte-
rio cognouerat, ad Thissaphernum præfectū Darij
regis

regis profugit. Cui se celeriter officij comitate, & obsequendi gratia insinuavit.

Δημοσθένης κατὰ μεδίαν λέγειν ἔδοκει πάντων ὡς φα-
ίνεσθαι δεινότατος Ἀλκιβιάδης.

A facilitate morum appellatur à Plutarcho Ca-
melcon: Alcibiadis de Græcis consilium. Obser-
vabis autem varium & vafrum ingenium.

Erat enim & ætatis flore, & formæ veneratio-
ne, nec minùs eloquentia etiam inter Athenienses
insignis: sed in conciliandis amicitiarum studijs,
quàm in retinendis vir melior, quia morum vitia
sub umbra eloquentiæ primò latebant. Igitur per-
suadet Thissapherni, ne tanta stipendia classi Lace-
dæmoniorū præberet. Vocandos enim in portionem
muneris Ionios, quorum pro libertate, cùm tribu-
ta Atheniensibus penderent, bellum susceptum sit.
Sed nec auxilijs nimis enixè Lacedæmonios iuvan-
dos: Quippe memorem esse debere. Alienam se vi-
ctoriam, non suam instruere: et eatenùs bellum su-
stinendum, ne inopia deseratur. Nam regem Per-
sarum, dissentientibus Græcis, arbitrum pacis ac
belli fore, & quos suis non possit, ipsorum armis
victurum. Perfectò autem bello, statim ei cum vi-
ctorib, dimicandum. Domesticis itaque bellis Græ-
ciã obterendam, ne* exteriùs vacet: exæquandasq. * Externis.
vires partiũ, & inferiores auxilio levandos. Non
enim quieturos post hanc victoriam Spartanos, qui
vindices se libertatis Græciæ professi sunt.

Classis regia, erant Φόινισσαι νῆες ἑπτὰ καὶ τεσσα-
ράκοντα καὶ ἑκατόν.

Grata oratio Thissapherni fuit. Itaque commeatus malignè præbere, classem regiā non totam mittere, ne aut victoriam totā daret, aut necessitatem deponendi belli imponeret. Interea Alcibiades hanc operam civibus vendicabat: ad quem cum legati Atheniensium venissent, pollicetur his amicitiam regis, si Respubl. à populo translata ad Senatum foret: sperans, ut aut concordante ciuitate, dux belli ab omnibus legaretur, aut discordia inter ordines facta, ab altera parte in auxilium vocaretur.

Thucyd. ait summā rerū nō Senatui cōcessā sed quadringentos vi & armis imperium occupasse.

Erat tum
exercitus ī
Samo.

Haec tenus
Thucy. Iā
Xenophon.

*Zestromi-
darus.

Sed Atheniensibus imminente periculo belli, maior salutis q̄ dignitatis cura fuit. Itaque permittente populo, imperium ad Senatū transfertur: qui cum insita genti superbia, crudeliter in plebē consuleret, singulis tyrannidis sibi potentiam vindicantibus, ab exercitu Alcibiades exul reuocat, duxq. classis constituitur. Statim igitur Athenas mittit, ex continenti se cum exercitu venturum, recepturumq. à quadringētis iura populi, ni ipsi redderēt. Hac denunciatione optimates territi, primò urbē prodere Lacedæmonijs tētare: deinde cum id nequissent, in exiliū profecti sunt. Igitur Alcibiades intestino malo patria liberata, summa cura classē instruit, atque ita in bellū aduersus Lacedæmonios pergit. Iā* Mindarus & Pharnabazus Lacedæmoniorum duces instructis nauibus expectabant.

Præliū hoc cōmissum est in Cyzico. in quo oēs hostiū, præter Syracusanorum naues sunt captæ.

Præ-

Prælio commisso, victoria penes Athenienses fuit, in eo bello maior pars exercitus, et omnes ferme hostium duces cæsi, naues octoginta captæ. Interiectis quoque diebus, cum bellum Lacedæmonij à mari in terram transtulissent, iteratò vincuntur. His malis fracti pacem petiére, quam ne acciperent, opera eorum effectum est, quibus ea res quæstum præstabat. Interea & Syracusanorum auxilia, illatum à Carthaginensibus Sicilia bellum, domum reuocauit. Quibus rebus destitutis Lacedæmonijs, Alcibiades cum classe uictrici Asiam vastat: multis locis prælia facit, ubiq. victor recipit ciuitates, quæ defecerant, nonnullas capit, & imperio Atheniensium adiicit. Atque ita prisca nauali gloria vindicata, adiecta etiã laude terrestris belli desideratus ciuibus suis Athenas reuertitur. His omnibus prælijs ducentæ naues hostiũ, & præda ingens capta: ad hũc redeũtis exercitus triumphum, effusa omnis multitudo obuiam procedit: et uniuersos quidem milites, præcipuè tamen Alcibiadem mirantur. In hunc oculos ciuitas uniuersa, in hunc suspensa ora conuertit. Hunc quasi de cælo missum, & ut ipsam victoriam contuentur: laudant, quæ pro patria, nec minus admirantur, quæ exul contra gesserit: excusantes ipsi, iratum, prouocatumq. fecisse. Enimuerò tantum in uno viro fuisse momenti, ut maximi imperij subtersi, et rursum recepti auctor esset: et unde stetisset, eò se victoria trãsferret, fieretq. cum eo mira quædã fortune inclinatio. Igitur omnibus non humanis tantum,

Illustris victoria Athenien. ad Cyzicũ XXX. naues hæt Plutarch. Egegia descriptio reditus Alcibiadis exulis in patriam.

Laus Alcibiadis.

Sic Liui. de Camillo. quocunque se contulisset, victoriã secũ haud dubiam trahebat.

tum, verum et & diuinis eum honoribus honorant: certant secum ipsi, utrum contumeliosius eum expulerint, an reuocauerint honoratius. Ipsos illi deos gratulantes tulere obuiam, quorum execrationibus erat deotus. Et cui paulo ante oem humanam opem interdixerant, eum, si queant, in celo posuisse cupiunt. Explent contumelias honoribus, detrimenta muneribus, execrationes precibus. Non Sicilia illis aduersa pugna in ore est, sed gratie victoria: non classes per illam amissa, sed acquisitae: nec Syracusanorum, sed Ioniae Hellepontique meminerunt. Sic Alcibiades nunquam mediocribus, nec in offensam, nec fauorem studiis suorum acceptus est. Dum haec aguntur a Lacedaemoniis. Lysander classi belloque praeficitur, & in locum Tissaphernis Darius rex Persarum filium suum Cyrum Ioniae Lydiaeque preposuit: qui Lacedaemonios auxilijs opibusque ad spem fortunae prioris erexit.

Lysander
astuti & cal-
lidi impera-
toris exem-
plum, de quo
vide Plut.

Hanc pugnam absente Alcibiade, ab Antiocho eius praefecto commissam esse, ad portum Ephesiorum, refert Xenophon.

Aucti igitur viribus, Alcibiadem cum ceterum nauibus in Asiam profectum, dum agros longa pace diuites securus populatur, & praedae dulcedine sine insidiarum metu sparsos milites haberet, repentino aduentu oppressere: tantaque caedes palantium fuit, ut plus vulneris eo plus Athenienses acciperent, quam superioribus dederant: et tanta desperatio apud Athenienses erat, ut ex continenti Alcibiadem ducem, Conone duce commutarent: arbitrantes victos se non fortuna belli, sed fraude imperatoris, apud quem

quem plus prior offensa valuisset, quàm recentia beneficia. Vicisse autem eum priore bello ideò tantum, ut ostenderet hostibus, quem ducem spreuissent, & ut carius eis ipsam victoriam venderet.

In vitiis & virtutibus nihil fuit Alcibiade excellentius. Prop. Secundum Alcibiadis exilium.

Omnia enim credibilia in Alcibiade, vigor ingenij, & vitiorum amor, & morum luxuria faciebat. Veritus itaque multitudinis impetum, denuò in voluntarium exilium proficiscitur. Itaque Conon Alcibiadi suffectus, habens ante oculos, cui duci successisset, classem maxima industria
 * exornat: sed nauibus exercitus deerat fortissimis quibusq. in Asia populatione amissis.

Conon.
 Cedes Atheniensium.
 * adornat.

Pugnatum est ad Mitylenas: estque vrbs obsessa & oppugnata à duce Laced. Callicratida.

Ἀθηναῖοι ἐξυφίσαντο βοηθεῖν ναυσὸν ἑκατὸν καὶ δέκα, ἐπιβιάζοντες ὅτι ἐν ἡλικίᾳ, ὄντας ἀπαντας καὶ δούλους καὶ ἐλευθέρους.

Armantur tamen senes, aut impuberes pueri: & numerus militum sine exercitus robore expletur. Sed non magnam bello moram ætas fecit: imbelles aut cæduntur passim, aut fugientes capiuntur. Tantaq. strages, aut occisorum, aut captiuorum fuit, ut Atheniensium deletum non imperium tantum, verum etiam nomen videretur, quo prælio perditis, & desperatis rebus, ad tantam inopiam rediguntur, ut consumpta militari ætate, peregrinis ciuitatē, seruis libertatē, dānatis impunitatem darent. Eaq. colluione hominum, Domini

anted

anteà Græciæ, conscripta exercitu, vix libertatem tuebantur. Iterùm tamen fortunam maris experiendam decernunt. Tanta virtus animorum erat, ut cùm paulò antè salutem desperauerint, nunc non desperent victoriam. Sed neque is miles erat, qui nomen Atheniensium tueretur: neque hæ vires, quibus uincere consueuerant: neque ea scientia militaris in his, quos uincula, nō castra cōtinuerāt.

Maxima clades Atheniensium. Describit autem hanc pugnam egregiè Xenophon.

* Alij, Euagoras autem dux.

Itaque omnes, aut capti, aut occisi, cùm dux Conon eo prælio superfuisset solus, crudelitatem ciuium metuēs, cum octo nauibus ad regem Cyprium contendit * Euagoram. At dux Lacedæmoniorum, rebus fæliciter gestis, fortunæ hostiū insultat, captiuas naues cum præda bellica in triumphum modum ornatas mittit Lacedæmona, ac tributarias Atheniensium ciuitates, quas metus dubiæ belli fortunæ in fide tenuerat, voluntarias recipit: nec aliud ditioni Atheniensium, præter urbem ipsam reliquit.

Victoria
Lyfandri.
Rhetorica
descriptio
trepidationis.
* imbecillitas.

ἐπιφορν-
μα.

Quæ cuncta cùm Athenis nunciata essent: omnes, relictis domibus, per urbem discurrere pauidi, alius alium sciscitari, auctorem nunciij requirere, nō pueros imprudentia, non senes debilitas, non mulieres sexus * imbecillitas domi tenet. adeò ad omnem ætatem tanti mali sensus penetrarat: In foro deinde coeunt: atque ibi perpeti nocte fortunam publicam quæstibus iterāt. Alij fratres, aut filios, aut parentes deflent, cognatos alij, alij amicos chariores cognatis, & cū priuatis casibus querelam publicam miscent.

*miscent. Iā seipsos, iam ipsam patriam perituram, miserio-
 remq. incolumium, q̄ amissorum fortunam indicantes: sibi quisq. ante oculos obsidionē, famē, & superbū victoremq. hostem proponentes: Iā rui-
 nam urbis et incendia, iā omnium captiuitatē, & miserrimā seruitutem recordātes: feliciores pror-
 sus prioris urbis ruinas ducētes, quæ incolumib. fi-
 lijs, parētibusq. tectorū tm̄ ruina taxata sunt. Nūc
 aut non classem, in quam sicuti pridē confugiant, su-
 p̄esse, nō exercitū cui⁹ uirtute seruati pulchriora possent mœnia extruere. Sic deflet, ac propē perdi-
 tæ urbi hostes superueniunt: & obsidione circun-
 dados & obsessos fame urgent. Sciebant enim, ne-
 que ex aduectis copijs multū superesse: et ne no-
 uæ aduehi possent, prouiderāt. Quibus malis Athe-
 nienses fracti, post lōgam famem et assidua suorum
 funera pacem petiūere. Quæ an dari deberet, diu
 inter Spartanos, sociosq. deliberatum est.*

*ἀντέλεγον κορίνθιοι, καὶ θηβαῖσι μάλιστα μὴ σπένδεσθαι
 ἀθηναῖοι ἀλλ' ἐξαίρειν.*

Obsidetur
 Athenæ à
 Lysandro
 & Agide.

*Cum multi delendum Atheniensium nomen ur-
 bemq. incendio consumendā censerent, negarunt se
 Spartani ex duobus Græciæ oculis alterū eruturos,
 pacē polliciti, si dimissa Pyreū uersus muri brachia
 deiecerunt, nauesq. quæ reliquæ forent, traderent:
 resq. publica ex semetipsis XXX. rectores accipe-
 ret. In has leges traditā sibi urbē, Lacedæmonij for-
 mandā Lysandro tradiderūt. Insignis hic annus &
 expugnatione Athenarū, et morte Darij regis Per-
 sarū, & exilio Dionysij Siciliæ tyrāni fuit. Mutato*

XXX. viri à
 Lacedæmo-
 niis imposi-
 ti Athenien-
 sibus.

E *statu*

statu Athenarum, etiam ciuium condito mutatur.

Crudelitas
triginta ty-
rannorum,
q̃ Athenas
cædibus &
rapinis de-
uastant.

Alcibiadis
interitus.

Rectores XXX. Reip. constituuntur, qui fiunt tyranni. Quippe à principio tria millia sibi satellitum statuunt, quantum ex tot cladibus propè nec ciuium superfuerat, & quasi paruus hic ad continendam ciuitatem exercitus esset, septingentos milites à victoribus accipiunt. Cædes deinde ciuium ab Alcibiade auspicantur, ne iterum Remp. sub obtento liberationis inuaderet. Quem cùm profectum ad Artaxerxem Persarum regem comperissent: citato itinere miserunt, qui eum interciperent. A quibus occupatus, cùm occidi aperte non posset: viuus in cubiculo, in quo dormiebat, crematus est.

Non crematum Plutarchus scribit, sed erupisse, & telorum copia obrutum.

Libertati hoc ultoris metu tyranni, miseras urbis reliquias cædibus & rapinis exhauriunt.

Exemplum boni & iusti viri, Theramenes. Exstant apud Xenophon. elegantiss. Critiæ & Theramenis contrariæ orationes.

Quod cùm displicere uni ex numero suo Therameni didicissent: ipsum quoque ad terrorem omnium interficiunt. Fit igitur ex urbe passim omnium fuga: repleturq. Græcia Atheniensium exulibus, quod etiam ipsum auxilium unicum à miseris eriperetur. Nam Lacedæmoniorum edicto, ciuitates, exules recipere prohibebantur. Omnes se Argos & Thebas contulêre. Ibi nō solum tutum exilium egerunt, verum etiam spem recuperandæ patriæ receperunt.

Thra-

Thrasylbulus exemplum pietatis erga patriam. XXX. socij Thrasibuli. Prob.

¶ Erat inter exules Thrasibulus, vir strenuus & domi nobilis: qui audendū aliquid pro patria et pro salute cōmuni, et cū periculo ratus: adunatis exilibus, castellū Phylon Atticorū finīū occupat. Nec deerat quarundā ciuitatū tā crudelis casus miserantiū fauor. Itaque & * Hismenias Thebanorum principes, etsi publicis non poterat, priuatis tamen auxilijs adiunabat. Et Lysias Syracusanus orator, exul tunc, quingētos milites stipēdio suo instructos in auxilium patriæ communis eloquentiæ misit. Fit itaque asperū præliū: sed cū hinc pro patria summis viribus, inde pro aliena dominatione* securius pugnaretur, tyranni vincuntur: victi in urbē refugerūt, quā exhaustā cædibus suis, et armis spoliāt. Deinde quum omnes Athenienses proditionis suspectos haberent, demigrare eos ex urbe iubēt, & in brachijs muri, quæ diruta fuerant, habitare: extraneis militibus imperium tuētes. Post hæc Thrasylbulum corrumpere, imperij societate pollicentes, conantur: quod cū non cōtigisset, auxilia à Lacedæmonijs petiuēre. Quibus accitis iteratō præliantur.

* Eos Menias.

Præliū aduersus tyrannos.

* incurius. Victoria

Thrasibuli & Atheniensium exulū de tyrānis.

ἀπέθανον δ' ἐν ταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα κριτίαστε καὶ ἰππόμαχος τῶν δ' ἐν πείραι δέκα ἀρχόντων χαρμίδας ὁ γλαῦκωνος, τῶν δ' ἄλλων περίεβδομήκοντα.

In eo bello Critias & * Hippomachus omnium tyrannorum seuiissimi cadunt. Cæteris victis, cū exercitu eorum, ex quibus maior pars Atheniensium erat, fugeret magna voce Thrasylbulus exclamat:

* Hippolochus.

mat: cur se victorem fugiant potius, quam ut vindicem communis libertatis adiuvant?

Extat apud Xenophontem hæc oratio: ταῦτα δ' κλεόκριτος ὁ τῆς μυσῶν κύρυξ μαλ' ἐμφώνως ὧν ἔλεξεν.

Tyranni ex
vrbe pulsi.

Civium illam meminerint aciem, nō hostium esse: nec se ideò arma cepisse, ut aliqua victis adimat, sed ut adēpta restituat. XXX. se dominis, non civitati bellū inferre. Admonet deinde cognationis, legum, sacrorū cōmunium, tum vetusti per tot bella cōmilitij, orat ut misereantur exulū civium, si tam patiēter ipsi serviant, reddant sibi patriam, accipiant libertatem. His vocibus tantum promotū est, ut reuersus in urbē exercitus, XXX. tyrannos emigrare Eleusina iuberet, substitutis X. qui

X. prætores
erant.

Pausanias
restituit ci-
uitatē Athe-
nensibus.

*Remp. regerēt: qui nihil exemplo prioris dominationis territi, eandē viā crudelitatis adgressi sunt. Dum hæc aguntur, nunciatur Lacedæmone, in bellū Athenienses exarsisse. Ad quod componendum Pausanias rex mittitur, qui misericordia exulis populi permotus, patriā miseris ciuibus restituit: & X. tyrannos ex vrbe Eleusina migrare ad ceteros iubet, Quibus rebus cū pax statuta esset, interiectis diebus, repētē tyranni non minùs restitutos exules, quàm se in exiliū actos indignantur: quasi uerò aliorū libertas sua servitus esset, et bellū Atheniensibus inferūt. Sed ad colloquiū, veluti dominationē recepturi, progressi, per insidias cōpræhensi, ut pacis victimæ trucidantur. Populus, quem emigrare iusserant, in urbem reuocatur. Atque ita per multa membra ciuitas * dissipata,*

Tyrāni truci-
dantur.

in unum tandem corpus redigitur : & ne qua dis-^{} diuisa .
sentio ex antè actis nasceretur, omnes iureiurando
obstringuntur, discordiarum obliuionem fore .*

*Constitutum Atheni. ἀμνησία καὶ μνισὶ κακέον καὶ
ἡμὲν δὴ Αθήνησι γὰρ ὅτος ἐτελεύτησεν .*

*Interea Thebani Corinthijq. legatos ad Lace-
demonios mittunt, qui ex manubijs portionē prae-
dae communis belli, periculiq. peterent . Quibus
negatis, non quidem apertè bellum aduersus La-
cedemonios decernunt, sed tacitis animis tantam
iram concipiunt, ut subesse bellum intelligi posset.
Eodem ferme tempore Darius rex Persarum mo-
ritur, Artaxerxe & Cyro filijs relictis . Regnum
Artaxerxi, Cyro ciuitates, quarum praefectus
erat, testamento legauit .*

(Lydiam & maritimas ciuitates . Plutarchus.)

Sed Cyro iudicium patris iniuria videbatur .

Impiū bellū duorū fratrum, Cyri & Artaxerxis .

*Itaque occultè aduersus fratrem bellum parabat. Darij mors
Quod cum nunciatū Artaxerxi esset, accersitum
ad se fratrem, & innocentiam dissimulatione belli
simulantem, compedibus aureis vinxit : interfe-
cissetque, ni mater prohibuisset . Dimissus igitur
Cyrus, iam non occultè bellum, sed palàm, nec
per dissimulationem, sed aperta professione parare
cæpit, auxilia undique contrahit . Lacedemonij
memores Atheniensi bello enixè se eius opera adiu-
tos, velut ignorantes, contra quem bellum parare-
tur, decernunt auxilia Cyro mittenda. ubi res eius
exegisset, quærentes & apud Cyrum gratiam, &*

Cyrus occi-
ditur.
Græcorum
virtus.

apud Artaxerxē, si vicisset: ueniam patrocinia, cum
nihil aduersus eū apertò decreuissēt. Sed cū in bello
sors praelij utrunque fratrē pugna obtulisset: prior
Artaxerxes à fratre vulneratur, quem cū equi
fuga periculo subtraxisset, Cyrus à cohorte regia
oppressus, interficitur. Sic victor Artaxerxes, &
præda fraterni belli, & exercitu potitur. In eo præ-
lio decē millia Græcorū in auxilio Cyri fuere: quæ
& in cornu, in quo steterāt, vicerunt: & post mor-
tē Cyri, neque armis à tātō exercitu uinci, nec dolo
capi potuerunt: Reuertentesq. inter tot indomitas
nationes, & barbaras gētes p̄ tātā itineris spatia,
virtute se vsque ad terminos patriæ defenderunt.

I V S T I N I HISTORICI

LIBER VI.

Γνωμῆ.
Herodot⁹.
Εὐπρηζί-
ης οὐκ ἐστὶ
ἀνδρῶπος
ση' οὐδέ-
μιν πλη-
θῶρη.
Dercyl-
ides.

LACEDÆMONII more ingenij humani,
quo plura habent, eò ampliora cupiētes, non
contēti accessione Atheniensium opum, vi-
res sibi duplicatas, totius Asiæ imperium affecta-
re cœperunt. Sed maior pars sub regno Persarum
erat. Itaque* Dercyllides dux in hanc militiā ele-
ctus, cū videret sibi aduersus duos præfectos Ar-
taxerxis regis Pharnabazum, & Thissaphernem
maximarum gētium viribus succinctos dimican-
dū, pacificari cū altero statuit. Aptior visus This-
saphernes, vir & industria potior, et militibus Cy-
ri quondam regis instructior, in colloquium voca-
tur, & statutis conditionibus ab armis dimittitur.

Γνοὺς ὁ Περσῶν βασιλεὺς Τισσαφέρνην αἵτιον εἶναι

κακῶς φέρεται ταῦτα, Τιθαύστην κατὰ πέμψας,
ἀποτέμνει αὐτὴ τὴν κεφαλὴν.

Hancrē Pharnabazus apud cōem regem* crimi- * Miffo de
hac relega
to Conone
auct Aemi
lius.
natur, ut Lacedæmonios *Asiam* ingressos nō repu-
lerit armis, sed impensis regijs aluerit: merceturq.
ab his, ut differāt bella, quæ gerant, tanquam non
ad unius summā imperij detrimentū oē perueniat.
Indignū, ait, bellum non perfici, sed redimi: hostem
precio, non armis submoueri. His vocibus regem
Thissapherni alienatū hortatur, ut in locū eius na-
ualis belli ducem eligat Conona Atheniensem: qui
amissa bello patria Cyp̄o exulabat. Quippe Athe- Conō dux
Persarū cō-
tra Lacedæ
monios.
niensibus, etsi fractæ sint opes, manere tñ naualem
vsum: nec, si eligēdus sit, ex vniuersis meliorē aliū
esse. Acceptis igitur quingētis talētis, iussus est Co-
nona classi præficere. His cognitis Lacedæmonij &
ipsi à rege *Egypti* Hercimonē in auxiliū naualis
belli p̄ legatos petūt: à quo centum triremes, et sex
centū millia modiorū frumēti missa: à cæteris quo-
que socijs ingētia auxilia contracta sunt. Sed tanto Agefilus.
Oraculum
de Agefi-
lao, de quo
Xenophon
lib. 3.
exercitui, et cōtra tñ ducē deerat dignus impera-
tor: Itaque postulātibus socijs Agefilā ducē, regē
tunc Lacedæmoniorū, propter respōsum oraculi Del-
phici, diu Lacedæmonij, an eū summæ rei præpone-
rēt, deliberauerūt: quib. futur⁹ imperij finis denū-
ciabatur, cū regiū claudicasset imperiū: erat. n. pe-
de claudus. Ad postremū statuerūt, meliūs esse in-
cessu regem, q̄ imperio regnum claudicare. Postea- Agefilai &
Cononis
laus.
quā Agefilaum cum ingētibus copijs in *Asiā* mi-
sere, non facile dixerim, quod aliud par ducū tam

De appa-
tu bellico
Agefilai Xe-
nophon.

Perfici Re-
ges adoran-
tur, quod
προσκύ-
κειν vocāt
Plut.

Ducū com-
mendatio.

benè comparatū fuerit. Quippe ætas, virtus, consi-
lium, sapientia utriq; propè una, gloria quoque re-
rū gestarū eadē: Quib. cū patria oīa fortuna dede-
rit, inuictum tñ ab altero utrunque seruauit. Ma-
gnus igitur amborū apparatus belli, magnæ res ge-
stæ fuerūt. Sed Cononē seditio militū inuadit, quos
præfecti Regis fraudare stipendio soliti erant, eò
constantiùs debita poscētibus, quò grauiorē sub ma-
gno duce militiā præsumberāt: Itaq; Conon diu Re-
ge p epistolas frustra fatigato, ad postremū ipse ad
eum pergit, cuius conspectu et colloquio prohibitus
est, quod eū more Persarū adorare nollet. Agit ta-
men cū eo per internuncios, et quæritur opulentis-
simi Regis bella inopia dilabi: et qui exercitū parē
hostibus hēat, pecunia vinci, qua præstet: inferio-
remq. eū ea parte viriū inueniri, qua lōgè superior
sit. Postulat sibi dari ministeriū impēsē: quia pluri-
bus id mādari perniciosū sit, dato stipēdio ad classē
remittitur: nec morā agendis reb. facit. Multa for-
titer, multa feliciter agit. Agros hostiles uastat, ur-
bes expugnat: et quasi tēpestas quēdā cūcta proster-
nit. Quib. rebus territi Lacedæmonij, ad patrię sub-
sidiū reuocandū ab Asia Agefilaū decernūt. Inte-
rim Lysander ab Agefilao proficiscēte, dux patrię
relictus ingentē classē summis uirib. instruit, fortu-
nā belli tētaturus: Necnon et ipse Conon, tunc pri-
mū cū hostium exercitu cōcursurus, magna cura
suos ordinat. Sūma igitur nō tā ducum in eo plio, q̃
militum æmulatio fuit. Nam ipse dux Conon, non
tām Persis, quàm patrię studebat: & sicut adfli-
ctis

Etis Atheniensium rebus auctor amissæ dominationis fuerat; sic volebat idem haberi, redditæ, patriamq; vincendo recipere, quâ victus amiserat: eò speciosius, quâ ne ipsorum quidē Atheniensem, sed alieni prælij viribus dimicet: et pugnaturus periculo regis, victurus præmio patriæ, gloriamq. diversis artibus, quâ priores civitatis suæ duces consecuturus. Quippe illos vincendo Persas patriam defendisse, se Persas victores faciendo restitutum patriam esse. Porro Lysander præter cōiunctionem Agesilai, etiam virtutum æmulator erat: contendebatq. , ne à rebus gestis eius, & gloriæ splendore decederet: neve tot bellis ac sæculis quæsitum imperium brevissimi momēti culpa subverteret. Eadem militum & omnium regum cura erat, quos maior sollicitudo cruciabat, nō tā, ne ipsi quæsitæ opes amitterent, quàm ut pristinas Athenienses reciperent.

Conon exemplum amoris & pietatis erga patriam.

Lysander.

Vincuntur Lacedæmonij, & restituitur pristina dignitas Atheniensibus.

Sed quantò maius prælium fuit, tantò & clarior victoria Cononis. Victi Lacedæmonij fugam capessunt, præsidia hostium Athenas deducuntur. Populo restituta dignitate conditio servilis eripitur. Multæ quoque civitates recipiuntur. Hoc initium Atheniensibus resumendæ potentiae, & Lacedæmonijs habendæ finis fuit. Namque velut cum imperio etiam virtutem perdidissent, contemni à finitimis cæpere.

Conspiratio Græcorū adversus Lacedæmonios.

Primi igitur Thebani auxiliatibus Atheniēsi-
bus

Epaminon
das.

bus bellū his intulēre, quæ ciuitas ex finitimis incrementis, virtute Epaminondæ ducis ad spem imperij Græciæ erecta est. Fit itaq; terrestre prælium, eadem Lacedæmoniorum fortuna, qua pugnatum aduersus Conona nauali prælio fuerat.

Lysandri interitus. Est autem dimicatum ad Heliartū in Bœotia. Πανσανίας ἔφηνεν ἔς τε γέαν, καὶ ἔπελεύτησε μὲν τοι ἐκεῖ νόσῳ.

Reuocatur
Agésilas.

In eo bello Lysander, quo duce Atheniēses victi à Lacedæmonijs fuerant, interficitur. Pausanias quoque alter dux Lacedæmoniorū, proditionis accusatus, in exilium abiit. Igitur Thebani potiti victoria, uniuersum exercitum ad urbem Lacedæmoniorum ducunt, facilem expugnationem rati, quoniā deserti à socijs omnibus erāt. Quod metuentes Lacedæmonij, Regem suum Agesilaū ex Asia, qui ibi magnas res gerebat, ad defensionem patriæ accersunt. Occiso. n. Lysandro, nullius alterius fiduciā ducis habebāt. Cuius qm̄ serus aduentus erat, conscripto exercitu, obuiā hosti procedunt. Sed victis, aduersus paulò antè victores nec animi, neque vires pares fuēre. Prima igit̃ cōgressione funduntur. Deletis iam suorum copijs, superuenit Rex Agesilaus, qui restituto prælio, non difficulter recenti & multis expeditionib. indurato milite, hostibus victoriam eripuit, ipse tamen grauitè sauciatur.

Pugnatum
est ad
Coronæam.

Agesilaus sauciatur. Iphicrates egregij imperatoris exemplum, huius milites, ob militaris rei peritiam dicebantur Iphicratenses, quemadmodum Romani Fabiani.

Quibus

Quibus rebus cognitis, Athenienses verētes, ne iterum Lacedæmonijs victoribus in pristinā sortem servitutis redigerētur, exercitū cōtrahunt: eumq. in auxilium Bæotiorum per Iphicratem, viginti quidē annos natū, sed magnæ indolis iuvenem duci iubent. Huius adolescentis supra ætatē virtus admirabilis fuit: nec unquā ante eū Athenienses inter tot, tantosq. duces, aut spei maioris, aut indolis maturioris imperatorē habuerunt: in quo non imperatoriæ tantū, verū et oratoriæ artes fuēre. Conon quoque audito reditu Agesilai, & ipse ex Asia ad populandos Lacedæmoniorū agros reuertitur. Atque ita undique belli formidine circumstrepēte, clausi Spartani ad summā desperationem rediguntur. Sed Conon vastatis hostium terris, Athenas pergit: Vbi magno civium gaudio exceptus, plus tñ tristitiæ ipse, & ex incēsa & diruta à Lacedæmonijs patria, quàm lætitiæ ex recuperata post tñ temporis cæpit. Itaque quæ incensa fuerāt, prædarum sumptu & exercitu Persarum restituit: quæ diruta fuerant, reficit. Fatum illud Athenarum fuit, ut antè à Persis crematæ manubijs eorum, & nunc à Lacedæmonijs dirutæ, ex spolijs Lacedæmoniorum restituerentur: versa quoque vice nunc haberent socios, quos tunc hostes habuerunt: & hostes nunc paterentur, cum quibus iuncti tunc arctissimis societatis vinculis fuerant.

Cononis
 reditus in
 patriam.

Reficit pa-
 triā Conō.

Legatus in Græciam pro constituenda pace missus fuit Tiribazus. Artaxerxis verò epistolam vide in Xenophon. lib. 5,

Dum

Alij: Artaxerxes Persarum legatos.

Dum hæc aguntur, Artaxerxes Rex Persarum legatos in Græciam mittit per quos iubet omnes ab armis discedere, qui aliter fecisset, eum se pro hoste habiturum. Ciuitatibus libertatem, suaque omnia restituit: quod non Græciæ laboribus assidue bellorum inter ciues odijs consulens fecit: sed ne occupato sibi Ægyptio bello, quod propter auxilia aduersus præfectos suos Lacedæmonijs missa susceperat, exercitus sui in Græcia detinerentur. Fessi igitur tot bellis Græci, cupidè parauère.*

Pax toti Græciæ constituta, quo tempore Roma sit à Gallis capta.

Castello nomen erat.
κρῶμενος.

Hic annus non eò tantùm insignis fuit, quòd repente pax in tota Græcia facta est, sed etiam eò, quòd eodem tempore vrbs Romana à Gallis capta est. Sed Lacedæmonij securi insidiantes, absentiam Arcadum speculati, castellum eorum expugnāt: occupatoque præsidium imponunt. Itaque armato, instructoque exercitu, Arcades adhibitis in auxilium Thebanis, amissa bello repetunt.

Ἀρχίος αἰμος ἐτέτρωτο τὸ μὴ δειρὸν ἀμπαρῆς.

Fuit autem hic Agesilai filius, Xenoph. lib. 7. Ante hanc pugnam dimicatum est in Leuctris, vbi victi sunt à Thebanis Lacedæmonij, temeritate ducis Cleombroti.

In eo prælio Archidamus dux Lacedæmoniorum vulneratur: qui cū cedi suos iā ut victos videret, per præconē corpora interfectorum ad sepulturā poscit. Hoc est enim signū apud Græcos victoriæ traditæ: qua confessione cōtenti Thebani, signū parcēdi dedere:

dēre: post paucis diebus neutris quicquā hostile fa-
 cientibus, cū quasi consensu tacito induciæ essent,
 Lacedæmonijs alia bella aduersus finitimos geren-
 tibus, Thebani Epaminonda duce occupandæ ur-
 bis eorū spē cæperunt. Igitur principio noctis taciti Spartanorū
scōli viri⁹.
 Lacedæmona proficiscuntur: nō tamen adgredi in-
 cautos potuerunt. Quippe senes, & cætera imbellis
 ætas, cū aduentū hostium præsensissent, in ipsis
 portarum angustijs armati occurrūt: & aduersus
 quindecim millia militū nō ampliūs centū iā effæ-
 tæ ætatis viri, pugnæ se offerūt. Tantū animorum, ἐπιφῶνη-
μα.
 viriumq. patriæ & penatū cōspectus subministrat,
 tantaq. præsentia, quam recordatione sui maiores
 spiritus largiuntur. Nam ut viderūt intra quæ, &
 pro quibus starent, aut vincendū sibi, aut morien-
 dum cēsuerunt. Pauci igitur sustinuēre senes aciē,
 cui par ante diē uniuersa iuuentus esse non potuit.
 In eo prælio duo duces hostium cecidēre. Cū inte-
 rim Agesilai aduētus nunciatur, Thebani recessē-
 re, nec bellum diu dilatum: Siquidem Spartano-
 rum iuuentus, senum virtute & gloria incensa, te-
 nere non potuit, quin ex continenti acie decerne-
 ret, cū victoria Thebanorum esset, & Epami-
 nondas, dū nō ducis tantū, verū etiam fortissi-
 mi militis officio fungitur, grauius vulneratur.

Pugna ad Maninæam: ὁ θεός οὕτως ἐποίησεν, ὥς
 ἀμφοτέροι μὲν ὡς νενικηκότες τροπαίον ἐσίσταντο.

Quo auditu, his ex dolore met⁹, & illis ex gau- Epaminon-
dæ mors a-
pud Mani-
næam.
 dio stupor inijciť: atq; ita veluti ex placito cōsensu
 à prælio disceditur. Post paucos deinde dies Epami-
 nondas

Cice. lib. 5.
epistolarū.

nondas decedit: cum quo vires quoque Reip. ceciderunt. Nam sicut itelo, si primam aciem perfrigeris, reliquo ferro vim nocendi sustuleris: sic illo, velut mucrone teli, ablato duce Thebanorum, Reip. vires hebetatae sunt, ut non tam illum amisisse, quam cum illo interijssse omnes viderentur.

Exemplum egregij; Imperatoris Epaminondas, vnus homo pluris fuit quam vniuersa ciuitas. Prob.

Nam neque ante hunc ducem ullū memorabile bellum gessere, nec postea virtutibus, sed cladibus insignes fuere: ut manifestum sit, patriae gloriā & natam, & extinctam cum eo fuisse. Fuit aut incertum, vir melior, an dux esset: nā & imperium non sibi semper, sed patriae quæsiuit, & pecuniæ adeo parcus fuit, ut sumptus funeri defuerint. Gloria quoque nō cupidior, quā pecuniæ. Quippe recusanti omnia, imperia ingesta sunt. Honoresq. ita gessit, ut ornamentum non accipere, sed dare ipsi dignitati videretur. Iam litterarū studium, iam Philosophiæ doctrina tāta, ut mirabile videretur, unde tā insignis militiæ scientia homini inter literas nato. Neque ab hoc vitæ proposito mortis ratio discessit.

Epaminon-
dæ cōmen-
datio.

Simile est, quod Liuius de Philopœmone refert: Ferunt hunc dicere solitum.

ἐν πολέμῳ θάνατόν εἶναι κάλλιστον.

Nam ut relatus in castra semianimis, vocē spiritūq. collegit, id vnū à circumstātibus requisit: nū cadendi sibi scutū ademisset hostis, quod ut seruatum audiuit, allatum velut laborum gloriæque socium

socium osculatus est. Iterū quæsiuit, utri vicissent: Ut audiuit Thebanos: benè habere se rem dixit, atque ita, velut gratulabundus patriæ, expirauit.

Atheniensiū virtus morte Epaminōdæ eneruata.

Huius morte etiam Atheniensium virtus intercidit. Siquidem amisso, quem æmulari consueuerant, in segnitiam torporēq. resoluti, non ut olim in classem, exercitusq., sed in dies festos, apparatusq. ludorū, redditus publicos effundunt: & cum auctoribus nobilissimis, poëtisq. theatra celebrant, frequentius scenam, quam castra visentes. Versificatores oratoresq. meliores, quàm duces laudātes. Tunc vectigal publicum, quo antè milites, & remiges alebantur, cū urbano populo diuidi cœptum est. Quibus rebus effectum est, ut inter otia Græcorum, sordidum & obscurum antea Macedonū nomen emergeret: Et Philippus obses triennio Thebis habitus, Epaminondæ & Pelopidarum virtutibus eruditus, regnum Macedonia, Græciæ, & Asiæ ceruicib⁹, veluti iugū seruitutis, imponeret.

Ludi Athenis instituti.

Philippus obses Thebis ab Alexandro fratre datus. Orofi.

IVSTINI HISTORICI

LIBER VII.

Macedonia antè Emathia. An. CCCC. ab vrbe condita.

MACEDONIA antea nomine Emathionis Regis, cuius prima virtutis experimenta in illis locis extant, Emathia cognominata est. Huius sicuti incrementa modica: ita termini pangusti fuere. Populus Pelasgi, & regio Bæotia

Tirocinia intelligit De Regib. Macedonū. Hero. li. 8.

Bæotia dicebatur. Sed postea virtute regū, & gentis industria, subactis primò finitimis: mox populis, nationibusq. imperiū vsq; ad extremos Oriētis terminos prolatū est. In regione Pæonia, quæ nūc portio est Macedonia, regnasse fertur Telegonus pater

Telegon⁹. *Asiopi, cuius Troiano bello inter clarissimos uir*

Astriopæ⁹. *dices urbis nomen accepimus. Ex alio latere in Eu*

Europus. *ropa Europus noīe regnū tenuit. Sed & * Carana⁹*

Caranaus. *cum magna multitudine Græcorum sedes in Mace*

* Cranaus *donia responso oraculi iussus quærere, cū in Ema-*

habet Euse *thiam venisset, urbē Edyssam nō sentientibus op-*

bis. *pidanis, propter imbrīū & nebulae magnitudinem,*

Obserua ri *gregē caprarū imbrē fugientīū secutus occupauit,*

diculū stra *reuocatusq. in memoriā oraculi, quo iussus erat, du*

tagema. *cibus capris imperiū quærere, regni sedem statuit:*

religioseq. postea obseruauit, quocunq; agmen mo-

ueret, ante signa easdē capras habere, ceptorū du-

ces habiturus, quos regni habuerat auctores. Urbē

Edyssam, ob memoriā muneris Ægeam, populum

Ægeades uocauit. Pulso deinde Mida (nā is quoq;

portionē Macedoniae tenuit) alijsq. regib. pulsis, in

locū omnium solus successit: primusq. adunatis gen-

tib. variorum populorū veluti unū corpus Mace-

donia fecit: crescētīq. regno valida incrementorum

fundamenta cōstituit. Post hūc PERDICAS regna-

uit: cui⁹ vita illustris, et mortis postrema, uelut ex

oraculo, pcepta memorabilia fuēre. Siquidem senex

moriēs Argeo filio mōstrauit locū, quo condi uel-*

let: ibiq. non sua tantū, sed et succedētium sibi in

regnum ossa poni iussit: p̄fatus, quoad ibi conditū

postea-

Carani E-

dissa Ae-

gaea, ἀπὸ

τῶν αἰγῶν

dicta.

Perdicæ o-

raculum.

** Archæo.*

Perdicæ o-

raculum.

Perdicæ o-

raculum.

Perdicæ o-

raculum.

posterorum reliquæ forent, regnū in familia mansurum, creduntq. hac superstitione extinctam in ALEXANDRO stirpem, quia locum sepulturae mutauerit. Argæus moderate & cum amore populi administrato regno, successorem filium Philippum reliquit: qui immatura morte raptus * Europum paruulum admodum instituit heredem.

Argæus.

Philippus.

Europen.
legit Euse.

Vnde Macedonibus bellica virtus. Macedones præsentia Regis infantis in cunis ante aciem constituti, ad acrius prælium accenduntur.

Sed Macedonibus assidua certamina cū Thracibus & Illyrijs fuere, quorum armis veluti quotidiano exercitio indurati, gloria bellicæ laudis finitimos terebant. Igitur Illyrij infantiam regis pupilli contemnentes, bello Macedonas aggrediuntur: qui prælio pulsi Rege suo in cunis prolato, & pugnae ante aciem posito, acrius certamen repetuerunt. Tanquā idē victi fuissent antea, q̄ bellantibus sibi Regis sua auspicia defuissent, futuri vel propterea victores, quod ex superstitione animum vincendi ceperant: simul & miseratio eos infantis tenebat, quem si victi foret, captiuum de Rege facturi videbatur. Conserto itaq; prælio, magnacēde Illyrios fudere, ostenderuntq. hostib. suis priore bello Regē Macedonibus, non virtutem defuisse. Huic Amyntas succedit, & propria virtute, & Alexādri filij egregia indole insigniter clarus: cui Alexandro tanta omnium virtutum naturæ ornamenta extitere, ut etiam Olympio certamine vario ludicrorum genere contenderit.

Interiecto,
vt Euse. habet, Alceta.Amyntas.
Alexandri
laus.

Inter Pancratiaſtes. Plu. De Darij fuga ex Scythia Hero. lib. 4. Μεγόβαζος πέμπει ἀγγέλους ἐς Μακεδονίην ἄνδρας ἐπὶ Πέρσας, αἰτήσοντας γούνα τε καὶ ὕδωρ Δαρείω βασιλεῖ.

Cum interim Darius Rex Persarum turpi à Scythia fuga submotus, ne ubique deformis, militia damnis haberetur, mittit cum parte copiarum Megabazum ad subigendam Thraciam, cæteraq. eius tractus regna, quibus pro ignobili momento erat accessura Macedonia, qui brevi tempore executo Regis imperio, legatis ad Amyntam Regem Macedoniae missis, obsides in pignus futurae pacis sibi dari postulabat. Sed legati benignè excepti, inter epulas ebrietate crescente, rogant Amyntam, ut apparatus epularum adiiciat ius familiaritatis, adhibitis in convivium suum filiis, & uxoribus, et filiabus, id apud Persas haberi pignus ac fœdus hospitij.

Alexandri factum in legatos Persas, de quo copiosè Herodotus in τερψιχόρη.

* malo pen-
faturū vel
temperatu-
rum.

Qui ut venerunt, petulantius Persis eas cōtreffantibus, fili⁹ Amyntæ Alexāder rogat patrē respectu ætatis ac gravitatis suæ abiret convivio, pollicitus se hostiū* tētaturū iocos. Quo digresso, mulieres quoq. paulū è convivio emocat: culti⁹ exornaturus, gratioresq. reduciturus. In quarū locū matronali exornatos habitu, iuvenes supponit, eosq. petulantiā legatorum ferro, qđ sub veste gerebāt, cōpescere iubet. Atque ita interfectis oībus, ignarus rei Megabazus, cū legati nō redirēt, mittit eò cū exercitus parte Bubarem, ut in bellū facile et mediocre, dedignatus

*dignatus ipse ire, ne de honestaretur plio tam fœdæ gentis. Sed Bubares ante bellū amore filia Amyn- tæ capt⁹, omisso bello nuptias facit: depositisq. ho- stilib. animis, in adfinitatis iura succedit. Post di- scessū à Macedonia Bubaris, Amyntas Rex dece- dit, cui⁹ filio, et successori Alexādro cognatio Bu- baris nō Darij tm téporibus pacē præstit, verū etiā Xercē cōciliauit: adeò, ut cū Græciā veluti tem- pestas quædā occupasset, inter Plympū Gæmumq. montes totius regionis cū imperio donauerit. Sed nec virtute min⁹, quā Persarum liberalitate regnū ampliauit. Per ordinē deinde successionis re- gnum Macedoniae ad Amyntā fratrem eius * Melai filium peruenit. Hic quoque insignis industria, & omnibus imperatorijs virtutibus instructus fuit: q ex Euridice tres filios sustulit. Alexandrū, Perdi- cā, & Philippū, Alexādri Magni Macedonis pa- trē, & filiā Euryonem. Ex Cygæa aut Archelaum * Arideū, Menelaū, qui cū Illyrijs, deinde & cum Olynthijs grauius bella gessit. Insijs aut Eurydi- ces uxoris quæ nuptias generi pacta occidendū vi- rū, regnūq. adultero tradendū suscepit, occupa- tus fuisset, ni filia pellicatū matris, et sceleris cōsi- lia pdidisset. Fūctus itaque tot periculis, senex de- cessit, regno maximo ex filijs Alexandro tradito.*

Bubares .
Filia ne-
men erat
Cygæa.

Xerxis libe-
ralitas in
Alexandrū .
Amyntæ
Alexandri
Magni au-
proles .
* Archelai
Euseb.
Philippi
Alexandri
Magni pa-
tris genus .

* Sic Euf. &
Oros. legūt
alijs Archy-
dæum .
Eurydices
scelus .

Philippus obses bis datus Thebanis . *Θηβαῖοι δ' παραλαβόντες τὴν παῖδα τῷ ἐπαμεινῶνδου παρέθεντο πατρὶ καὶ συνετρέφετο, καὶ οὗτος ἐπαμεινῶνδα, τῆς αὐτῆς ἐκείνῳ παιδείας τε καὶ ἀγωγῆς κοινωνῶν .*

Igitur Alexander inter prima initia regni, bellū

Alexander
Philippi fra-
ter regnat.

* dedit.

Exemplum
crudelita-
tis & impie-
tatis mater-
næ erga li-
beros.

ab Illyrijs pacta mercede, & Philippo fratre dato
obside redemit. Interiecto quoque tēpore, per eun-
dē obsidē cū Thebanis gratiā pacis reconciliat, quæ
res Philippo ad maxima incrementa egregiæ indo-
lis * fuit. Siquidē triennio Thebis obses habit⁹: pri-
ma pueritiæ rudimēta in urbe severitatis antiquæ,
& in domo Epaminondæ summi & philosophi, &
Imperatoris deposuit. Nec multò post Alexander
insidijs Eurydices matris appetitus occumbit: cui
Amyntas in scelere deprehensæ propter cōmunes
liberos, ignarus eisdem quandoque exitiosam fo-
re, pepercerat. Frater quoque eius Perdica pa-
ri insidiarum fraude decipitur. Indignum pror-
sus, libidinis causa liberos à matre vita priuatos,
quàm scelerum suorum supplicijs, liberorum con-
templatio vindicauerat. Perdica hæc indignior
cædes videbatur, quòd ei apud matrem misericor-
diam, nec paruulus quidem filius conciliauerat.
Itaque Philippus diū non se Regem, sed tutorem
pupilli egit. At ubi grauiora bella imminebant,
serumq. auxilium in expectatione infantis erat,
compulsus à populo, regnum suscepit.

Philippo defertur imperiū. Ολυμπιάς δ' ἦν πέμ-
πη καὶ ἑκατοστῇ, ὅτε Φίλιππος μακεδόνων ἐβασίλευεν.

Philippi ge-
sta.

Vt est ingressus imperiū, magna de illo spes om-
nibus fuit: & propter ipsius ingenium, quod magnū
spondebat virū, et propter vetera Macedoniae fata
quæ cecinerāt, uno ex Amyntæ filijs regnāte flo-
rētissimū fore Macedoniae statū, cui spei scelus ma-
tris hunc residuū fecerat. Principio regni, cū binc
cædes

cædes fratrum indignè peremptorum, inde hostium multitudo, hinc insidiarum metus, inde inopia cōtinui belli, & exhausti regni immaturā etatē tyronis urgeret: bellaq. veluti cōspiratione quadam ad opprimendam Macedoniam multarum gētium ex diuersis locis vno tempore confluebant: quoniam omnibus par esse non poterat, dispēsanda ratus, alia interposita pactione componit: alia redemit facillimis quibusq. adgressis, quorum victoria, & militum trepidos animos firmaret, & contemptum sibi hostium demeret. Primum illi cum Atheniensibus certamen fuit: quibus per insidias victis metu belli grauioris, cum interficere omnes posset incolumes sine pretio dimisit. Post hæc bello in Illyrios translato, multa millia hostium cædit.

Primū bellum Philip-
pi cū Athe-
nensibus.

Demosth. in 1. oratione Olynth. τὸ πρῶτον ἀμφίπολιν λαβὼν μετὰ ταῦτα πύδναν, πάλιν ποτίδαιαν μεθῶν ἰωάνθης ἔπειτα θεσσαλίας ἐπέβη μετὰ ταῦτα φερὰς, παγασὰς, μαγνησίαν, &c.

Vrbem nobilissimā Laryssam capit. Hinc Thessaliā, non prædæ cupiditate, sed quod exercitui suo robur Thessalorū equitum adiungere gestiebat, nihil minus, quā bellum metuentē, improuisus expugnat: vnūq. corpus equitū, pedestriūq. copiarū inuicti exercitus fecit. Quibus rebus feliciter prouenientibus, Olympiada Neoptolomi regis Molossorum filiā uxore ducit, cōciliāte nuptias fratre Patrocle, * tutore virginis * Arymba rege Molossorū, qui sorore Olympiadis Throadā in matrimonium habebat, quæ causa illi exitij, malorumq. om-*

Olympias
uxor Phi-
lippi.

* Euruchæ
habet Oro-
sius.

* altore.

* Arisba.

Methona à
Philippo
expugnata.

nium fuit. Nam dum regni incrementa ad finitatem
Philippi acquisitum se sperat, proprio regno ab
eodem priuatus in exilio consenuit. His ita gestis,
Philippus iam non contentus submouere bella, ut-
trò etiam quietos laceffit. Cum Methonam urbem
oppugnaret, in prætereuntem de mure sagitta iac-
ta, dextrum oculum Regis effodit.

Exemplum moderationis in Philippo.

Quo vulnere nec segnior in bellum, nec iracundior
aduersus hostes factus est, adeò, ut interiectis die-
bus pacem deprecantibus dederit: nec moderatus
tantum, verum etià mitis aduersus victos fuerit.

I V S T I N I HISTORICI LIBER VIII.

Sal.

Concordia
paruæ res
crescunt di-
scordia ma-
ximæ dila-
buntur.

G RÆCIAE ciuitates dum imperare sin-
gulæ cupiunt, imperium omnes perdide-
runt. Quippè in mutuum exitium sine
modo ruentes, ab omnibus victæ periére: quid sin-
gulæ amitterent, non nisi oppressæ senserunt. Si-
quidem Philippus Rex Macedoniae veluti è spe-
cula quadam libertati omnium insidiatus. dum
contentiones ciuitatum alit, auxilium inferiori-
bus ferendo, victos pariter, victoresq. subire re-
giam seruitutem coëgit.

Thucyd. lib. 3.

Εἰωθε τῶν πόλεων αἷς ἂν μάλισα, καὶ δι' ἐλαχίστη ἀπροσ-
δόκητος εὐπραξία ἔλθῃ εἰς ὕβριν τρέπειν. τὰ δ' ὅτι πολλὰ κα-
τὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα, ἀσφαλέστερα πα-
ρὰ δόξαν, καὶ κακοπραγίαν ὅς τις ποιεῖ ῥᾶον, ἀπώτοῦνται ἢ
εὐδαιμονίαν διασῶζονται.

Causa

Causa et origo huius mali Thebani fuere: qui cum
 rerum potirentur, secundam fortunam imbecillo
 animo ferentes, victos armis Lacedæmonios, &
 Phocenses, quasi parva supplicia cædibus & rapi-
 nis luissent, apud commune Græciæ concilium su-
 perbe accusauerunt. Lacedæmonijs crimini datum
 quod arcem Thebanam induciarum tempore occu-
 passent: Phocensibus, quod Bæotiam depopulati
 essent, prorsus quasi post arma & bellum, locum
 legibus reliquissent. Cum iudicium arbitrio victo-
 rum exerceretur, tanta pecunia damnantur, quan-
 ta exolui non posset. Igitur Phocenses, cum agris,
 liberis, coniugibusq. priuarentur, de speratis rebus
 * Philomelo quodam duce, velut Deo irascentes, * Philome-
 templum ipsum Apollinis Delphis occupauere. ne.
 Inde auro & pecunia diuites, conducto mercena- I E P O Σ -
 rio milite, bellum Thebanis intulerunt: factumq. Π Ο Λ Ε -
 Phocensium, tametsi omnes execrarentur propter Μ Ο Σ.
 sacrilegium, plus tamen inuidiæ Thebanis, à qui- de quo vi-
 bus ad hanc necessitatem compulsi fuerant, quàm de Diodo.
 ipsis intulit. Itaque auxilia his & ab Athenien- in Philip-
 sibus & à Lacedæmonijs missa. Pº.

Φιλόμηλος ἵνα μὴ σογρεΐα αἰῶνι, κατεκρήμνισεν ἑαυ-
 τὸν.

Prima igitur cōgressione * Philomelus Thebanos * Philome-
 castris exiit. Sequenti plio primus inter cōfertissi- nes.
 mos hostes dimicās cecidit, et sacrilegij penas im-
 pio sanguine luit. In huius locum dux * Onomarchº * Alij Oc-
 creatur, aduersus quē Thebani, Thessaliq. non ex nomanus.
 ciuibus suis, nè victoris potētiam ferre nō possent. quidā Oc-
 nomaus.

Stultum & imprudens Thebanorum consilium, in eligendo externo duce.

Obserua
Philippi cō
filium, de
laureis co-
ronis.

Impietas
punita
Philippi
laus.

Atheniēses
Thermopy-
las occu-
pant.
Arguit A-
thenienses
impietatis.

*Sed Philippum Macedonia Regem, Ducem eligunt: & externæ dominationi, quam in suis time-
runt, spontè succedunt. Igitur Philippus quasi sa-
crilegi, non Thebanorum ultor esset, omnes mili-
tes coronas laureas sumere iubet: atque ita veluti
Deo duce in prælium pergit. Phocenses insignibus
Dei conspectis, cōscientia delictorum territi, abie-
ctis armis fugā capeffunt: penasq. violatę religio-
nis sanguine et cædibus suis pendunt. Incredibile,
quanta ea res apud oēs nationes Philippo gloriam
dedit. Illū vindicem sacrilegi, illum ultorem reli-
gionū, quod orbis viribus expiari debuit, solū, qui
piacula exigeret, extitisse dignū. Itaque dijs pro-
ximus habetur, per quē deorū maiestas vindicata
sit. Sed Athenienses audito belli euentu, nè in Græ-
ciā Philippus trāsiret, angustias Thermopylarum
pari rōne, sicuti antea aduenientibus Persis occu-
pauēre: sed nequaquā simili, aut uirtute, aut causa.
Siquidē tunc pro libertate Græcię, nūc pro sacrile-
gio publico: tūc à rapina hostiū templa vindicatu-
ri, nūc aduersus vindices tēplorū, raptores defen-
suri: agūtq. se propugnatores sceleris, cuius turpe
erat, alios vindices fuisse immemores, prorsus, qđ
in dubijs reb. suis illo Deo et consiliorū auctore usi
fuerant: qđ illo duce tot bella victores inierant, tot
urbes auspiciatō condiderant, tantū imperiū ter-
ra mariq. quæsierant, qđ nihil sine maiestate numi-
nis eius, aut priuatæ unquā, aut publicæ rei gess-
rant.*

rant. Tātum facinus admisisse ingenia omni doctri-
na exculta, pulcherrimis legibus institutisq. for-
mata, ut* quid, unde posthac succensere iure barba-
ris possent, non haberent. Sed nec Philippus melio-
ris fidei aduersus socios fuit. Quippe veluti timēs,
ne ab hostibus sacrilegij scelere, uinceretur, ciuita-
tes, quarū paulò antè dux fuerat, quæ sub auspicijs
eius militauerant, quæ gratulata illi, sibiq. victo-
riam naçtæ fuerant, hostiliter occupatas diripuit.

Alij quod
post hac p-
fidie & im-
pietatis e-
xemplū in
Philippo.

Philippi scelera, quem egregiè suis coloribus
depingit Demosthenes Olynthiaca. 2.

Hæc egit anno XXV. tanquam iratus dijs.
Orosius.

Coniuges liberosq. omnium sub corona vèdedit:
Non deorum immortalium templis, non ædibus sa-
cris, non dijs penatibus, publicis priuatisq., ad
quos paulò ante ingressus hospitaliter fuerat, pe-
percit. Prorsus, ut non tam sacrilegij ultor exti-
tisse, quàm sacrilegiorum licentiam quæsisse vide-
retur, inde veluti rebus egregiè gestis, in Cappa-
dociam traiecit: ubi bello pari perfidia gesto, ca-
ptisq. per dolum, & occisis finitimis regibus, uni-
uersam prouinciam imperio Macedoniæ adiungit.
Deinde ad abolendam inuidiæ famam, qua insi-
gnis præter cæteros tunc temporis habebatur, per
regna mittit: & opulentissimas ciuitates, &
phana, ac templa, qui opinionem sererent, Regem
Philippum magna pecunia locare & muros per
ciuitates, & phana ac templa facienda, & ut per
præcones, suscepturos sollicitarentur: qui cū in
Mace-

Veteratoris
exemplum.

Macedoniam venissent, varijs dilationibus frustrati, vim regiae maiestatis timentes, taciti proficiscebantur. Post hæc Olynthios adgreditur.

Olynthum Philippus per proditionem corruptis vrbis principibus, Lasthene & Euthycrate, capit.

Ferunt dicere solitum: Nullam urbem tam esse munitam, quin si in eam asinus auro onustus ingredi possit, expugnari queat.

Receperant enim per misericordiam post cedem unius, duos fratres eius, quos Philippus ex nouerca genitos veluti participes regni interficere gestiebat. Ob hanc igitur causam urbem antiquam et nobilem excindit, & fratres olim destinato supplicio tradit, prædaq. ingenti, pariter & parricidij voto fruitur. Indè quasi omnia, quæ agitasset animo, ei licerent, auraria in Thessalia, argenti metalla in Thracia occupat. Et nè, quod ius vel fas inuiolatum, prætermitteretur, piraticam quoque exercere instituit. His ita gestis, fortè euenit, ut eum fratres duo Reges Thraciæ non contemplatione iustitiæ eius, sed inuicem metuentes, nè alterius viribus accederet, disceptionum suarum iudicem eligerent.

Philippi iniustitia. Estq. similis in dirimenda lite leoni Aesopico, in præda partienda.

Etiam vita spoliatos Orosius scribit.

Sed Philippus more ingenij sui, ad iudiciũ veluti ad bellum, inopinantibus fratribus, instructo exercitu supervenit: & regno utrumque non iudicis

dicis more, sed fraude latronis, ac scelere spoliavit.

Legatio Atheniensium ad Philippum, pro pace tenenda, de qua Demosthen. in oratione *περὶ σεφάνων*.

✱ Dum hæc aguntur, legati Atheniensium petentes pacem, ad eum venerunt: quibus auditis, & ipse legatos Athenas cum pacis conditionibus misit: ibiq. ex cōmodo utrorumq. pax facta. Ex cæteris quoque Græciæ ciuitatib. nō pacis amore, sed belli metu legationes venēre. Siquidem crudeſcēte ira,

** Thebani Bæotijq. orant, ut professum aduersus Phocenses ducē Græciæ exhibeat: tanto odio Phocensium ardentes, ut obliti cladium suarum, perire ipsi: quàm non perdere eos præoptarent, exper-*

** Theſſali, habēt alij.*

tamq. Philippi crudelitatem pati, quā parcere hostibus suis mallent. Contrà Phocensium legati adhibitis Lacedæmonijs, & Atheniensibus bellū deprecabantur: cuius ab eo dilationē ter iam emerāt.

Legati Phocensium.

ἐπιφώνημα.

Fædum prorsus miserandumq. spectaculum, Græciam etiā nunc & viribus, & dignitate orbis terrarum principem, regum certē gentiumq. semper

A rei indignitate.

victricem, & multarum adhuc urbium dominā, alienis excubare sedibus, aut rogantē bellum, aut deprecantem in alterius ope omnem spem posuisse:

Στάσις ἐμφυλος πολέμου ὁμοφρονέοντος, τοσοῦτω κακίον ἐστὶ, ὅσω πολέμου εἰρήνης. Herodotus.

Orbis terrarū vindices eò usque discordia sua, civilibusq. bellis redactos, ut adulentur ultrò sortidam paulò ante clientela suæ partem: & hoc potissimum facere Thebanos Lacedæmoniosq. antea inter se imperium agitantes, nunc Græciæ impe-

Philippi fra⁹ & perfidia.

rantis

*dederūt
Phocēsiū
calamitas.

Philippi se-
uitia i suos.

rantis amulos. Philippus inter hæc vendicatione glorię suę tātārū urbīū fastigiū agit at, atque utros potiūs dignetur, æstimat. Secretò igitur auditis utriusque legationibus, his veniā belli pollicetur, iureiurādo adactis, respōsum nemini pdituros: illis cōtrā vēturū se, auxiliumq. taturū, utrosq; vetat parare bellū, aut metuere. Sic variato respōso securis omnibus Thermopylarū angustias occupat. Tūc primum Phocenses se captos fraude Philippi animaduertētes, trepidi ad arma cōfugiūt. Sed neque spatiū erat instruēdi belli, nec tēpus ad cōtrahenda auxilia: & Philippus excidiū minabatur, ni fieret deditio. Victi igitur necessitate, pacta salute se* dunt. Sed pactio eius fidei fuit, cuius antea fuerat deprecati belli promissio. Igitur cedūtur passim, rapiunturq. nō liberi parētibus, nō cōiuges maritis, nō deorū simulacra tēplis suis relinquuntur. Vnum tūc miseris solatium fuit: quod cūm Philippus portione prædæ socios fraudasset, nihil rerum suarum apud inimicos viderūt. Reuersus in regnū ut pecora pastores, nūc in hybernos, nunc in æstiuos saltus traieciunt: sic ille populos, & vrbes. Ut illi vel replēda, vel derelinquenda quæque loca videbātur, ad libidinē suā transfert: miserāda ubique facies, & excidio similis erat. Non quidē pavor ille hostilis, nec discursus per urbē militū erat, non tumultus armorū, nō bonorū, aut hominū rapina, sed tacitus mæror et luctus: uerētibus, nè ipsæ lachrymæ pro contumacia haberentur. Crescit dissimulatione ipsa dolor, hoc altiūs dimissus, quò minūs profiteri licet.

*licet. Nūc sepulchra maiorū, nūc veteres penates,
nūc tecta, in quib. geniti erāt, in quibusq. genuerant, considerabāt. Miserātes nunc vicē suam, q. in eā diem vixissent: nunc filiorū, q. non post eā diem nati essent. Alios populos in finibus ipsis hostibus opponit, alios in extremis regni terminis statuit: quosdā bello captos in supplementis urbium diuidit. Atque ita ex multis gētibus, nationibusq. unū regnū populūq. cōstituit. Cōpositis ordinatisq. Macedoniæ rebus, Dardanos cæterosq. finitimos fraude captos, expugnat. Sed nec à proximis* manus abstinēt. Siquidē Arymbā regē Epyri uxore sua Olympiadi arctissima cognatione iūctū, pellere regno statuit: atque Alexādrū priuignū eius, uxoris Olympiadis fratrem, puerū honestę pulchritudinis, in Macedoniā, nomine sororis accersit, omniq. studio sollicitatū in spē regni, simulato amore, ad stupri consuetudinē perpulit, maiora in eo obsequia habiturus, siue cōsciētiae pudore, siue regni beneficio. Igitur cū ad XX. annos peruenisset, ereptū Arymbæ regnū puer admodū tradit, scelestus in utroque. Nā nec in eo ius cognationis seruauit, cui ademit regnū: et eum cui dedit, impudicum fecit ante, quā Regem.*

*Exemplum
impietatis
erga cognatos.
* manu.*

*Philippi scelera.
In mercedē
perpetrati
stupri Oro-
sius.*

IUSTINI HISTORICI

LIBER IX.

IN Græciā Philippus cū venisset, sollicitatus paucarum ciuitatum direptione, et præda modicarū urbium quātæ opes vniuersarū essēt, animo prospiciens, bellum toti Græciæ inferre statuit.

Byzan.

Stultum & imprudens Thebanorum confilium, in eligendo externo duce.

Obserua
Philippi cō
filium, de
laureis co-
ronis.

Impietas
punita
Philippi
laus.

Atheniēses
Thermopy-
las occu-
pant.
Arguit A-
thenienſes
impietatis.

*Sed Philippum Macedonia Regem, Ducem eligunt: & externæ dominationi, quam in suis time-
runt, spontè succedunt. Igitur Philippus quasi sa-
crilegi, non Thebanorum ultor esset, omnes mili-
tes coronas laureas sumere iubet: atque ita veluti
Deo duce in prælium pergit. Phocenses insignibus
Dei conspectis, cōscientia delictorum territi, abie-
ctis armis fugā capeſſunt: penasq. violatę religio-
nis sanguine et cædibus suis pendunt. Incredible,
quanta ea res apud oēs nationes Philippo gloriam
dedit: Illū vindicem sacrilegi, illum ultorem reli-
gionū, quod orbis viribus expiari debuit, solū, qui
piacula exigeret, extitisse dignū. Itaque dijs pro-
ximus habetur, per quē deorū maiestas vindicata
sit. Sed Athenienses audito belli euentu, nè in Græ-
ciā Philippus trāsiret, angustias Thermopylarum
pari rōne, sicuti antea aduenientibus Persis occu-
pauēre: sed nequaquā simili, aut uirtute, aut causa.
Siquidē tunc pro libertate Græcię, nūc pro sacrile-
gio publico: tūc à rapina hostiū templa vindicatu-
ri, nūc aduersus vindices tēplorū, raptores defen-
suri: agūtq. se propugnatores sceleris, cuius turpe
erat, alios vindices fuisse immemores, prorsus, qđ
in dubijs reb. suis illo Deo et consiliorū auctore usi
fuerant: qđ illo duce tot bella victores inierant, tot
urbes auspiciatō condiderant, tantū imperiū ter-
ra mariq. quæſierant, qđ nihil sine maiestate numi-
nis eius, aut priuata unquā, aut publicæ rei gesse-
rant.*

rant. Tātum facinus admisisse ingenia omni doctri-
na exculta, pulcherrimis legibus institutisq. for-
mata, ut* quid, unde posthac succensere iure barba-
ris possent, non haberent. Sed nec Philippus melio-
ris fidei aduersus socios fuit. Quippe veluti timēs,
ne ab hostibus sacrilegij scelere, uinceretur, ciuita-
tes, quarū paulò antè dux fuerat, quæ sub auspicijs
eius militauerant, quæ gratulata illi, sibiq. victo-
riam naçtæ fuerant, hostiliter occupatas diripuit.

Alij quod
post hac p-
fidie & im-
pietatis e-
xemplū in
Philippo.

Philippi scelera, quem egregiè suis coloribus
depingit Demosthenes Olynthiaca. 2.

Hæc egit anno XXV. tanquam iratus dijs.
Orosius.

Coniuges liberosq. omnium sub corona vēdidit:
Non deorum immortalium templis, non ædibus sa-
cris, non dijs penatibus, publicis priuatisq., ad
quos paulò ante ingressus hospitaliter fuerat, pe-
percit. Prorsus, ut non tam sacrilegij ultor exti-
tisse, quàm sacrilegiorum licentiam quæsisse vide-
retur, indè veluti rebus egregiè gestis, in Cappa-
dociam traicit: ubi bello pari perfidia gesto, ca-
ptisq. per dolum, & occisis finitimis regibus, uni-
uersam prouinciam imperio Macedoniæ adiungit.
Deindè ad abolendam inuidiæ famam, qua insi-
gnis præter cæteros tunc temporis habebatur, per
regna mittit: & opulentissimas ciuitates, &
phana, ac templa, qui opinionem sererent, Regem
Philippum magna pecunia locare & muros per
ciuitates, & phana ac templa facienda, & ut per
præcones, suscepturos sollicitarentur: qui cū in
Mace-

Veteratoris
exemplum.

Macedoniam venissent, varijs dilationibus frustrati, vim regiae maiestatis timentes, taciti proficiscebantur. Post hæc Olynthios adgreditur.

Olynthum Philippus per proditionem corruptis vrbis principibus, Lasthene & Euthycrate, capit.

Ferunt dicere solitum: Nullam urbem tam esse munitam, quin si in eam asinus auro onustus ingredi possit, expugnari queat.

Receperant enim per misericordiam post cædem unius, duos fratres eius, quos Philippus ex nouerca genitos veluti participes regni interficere gestiebat. Ob hanc igitur causam urbem antiquam et nobilem excindit, & fratres olim destinato supplicio tradit, prædaq. ingenti, pariter & parricidij voto fruitur. Indè quasi omnia, quæ agitasset animo, ei licerent, auraria in Thessalia, argenti metalla in Thracia occupat. Et nè, quod ius vel fas inuiolatum, prætermitteretur, piraticam quoque exercere instituit. His ita gestis, fortè euenit, ut eum fratres duo Reges Thraciæ non contemplatione iustitiæ eius, sed inuicem metuentes, nè alterius viribus accederet, disceptionum suarum iudicem eligerent.

Philippi iniustitia. Estq. similis in dirimenda lite leoni Aesopico, in præda partienda.

Etiam vita spoliatos Orosius scribit.

Sed Philippus more ingenij sui, ad iudiciũ veluti ad bellum, inopinantibus fratribus, instructo exercitu superuenit: & regno utrumque non iudicis

dicis more, sed fraude latronis, ac scelere spoliavit.

Legatio Atheniensium ad Philippum, pro pace tenenda, de qua Demosthen. in oratione *περὶ σεφάρον*.

* Dum hæc aguntur, legati Atheniensium petentes pacem, ad eum venerunt: quibus auditis, & ipse legatos Athenas cum pacis conditionibus misit: ibiq. ex comodo utrorumq. pax facta. Ex cæteris quoque Græciæ civitatib. nō pacis amore, sed belli metu legationes venēre. Siquidem crudeſcēte ira,

* Thebani Bæotijq. orant, ut professum aduersus * Theſſali, habēt alij.
Phocenses ducē Græciæ exhibeat: tanto odio Phocensium ardentes, ut obliti cladium suarum, perire ipsi: quā non perdere eos præoptarent, expertamq. Philippi crudelitatem pati, quā parcere hostibus suis mallent. Contrā Phocensium legati adhibitis Lacedæmonijs, & Atheniensibus bellū deprecabantur: cuius ab eo dilationē ter iam emerāt.

Legati Phocensium.
ἐπιφώνημα.

Fædum prorsus miserandumq. spectaculum, Græciam etiā nunc & viribus, & dignitate orbis terrarum principem, regum certē gentiumq. semper victtricem, & multarum adhuc urbium dominā, alienis excubare sedibus, aut rogantē bellum, aut deprecantem in alterius ope omnem spem posuisse:

A rei indignitate.

Στάσις ἐμφυλὸς πολέμου ὁμοφρονέοντος, τοσοῦτω κακίον ἐστὶ, ὥσῳ πολέμου εἰρήνης. Herodotus.

Orbis terrarū vindices eò usque discordia sua, civilibusq. bellis redactos, ut adulentur ultrò sortidam paulò ante clientelæ suæ partem: & hoc potissimum facere Thebanos Lacedæmoniosq. antea inter se imperium agitantes, nunc Græciæ impe-

Philippi
fra⁹ & perfidia.

*dediderūt
Phocēfium
calamitas.

Philippi se-
uitia i suos.

rantis æmulos. Philippus inter hæc vendicatione glorię suę tātārū urbiū fastigiū agit at, atque utros potiūs dignetur, æstimat. Secretò igitur auditis utriusque legationibus, his veniā belli pollicetur, iureiurādo adaētis, respōsum nemini pdituros: illis cōtrā vēturū se, auxiliumq. taturū, utrosq; vetat parare bellū, aut metuere. Sic variato respōso securis omnibus Thermopylarū angustias occupat. Tūc primum Phocenses se captos fraude Philippi animaduertētes, trepidi ad arma cōfugiūt. Sed neque spatiū erat instruēdi belli, nec tēpus ad cōtrahenda auxilia: & Philippus excidiū minabatur, ni fieret deditio. Viētī igitur necessitate, pacta salute se* dunt. Sed pactio eius fidei fuit, cuius antea fuerat deprecati belli promissio. Igitur cedūtur passim, rapiunturq. nō liberi parētibus, nō cōiuges maritis, nō deorū simulacra tēplis suis relinquuntur. Vnum tūc miseris solatium fuit: quod cūm Philippus portione prædæ socios fraudasset, nihil rerum suarum apud inimicos viderūt. Reuersus in regnū ut pecora pastores, nūc in hybernos, nunc in æstiuos saltus traūciunt: sic ille populos, & vrbes. Ut illi vel replēda, vel derelinquenda quæque loca videbātur, ad libidinē suā transfert: miserāda ubique facies, & excidio similis erat. Non quidē pavor ille hostilis, nec discursus per urbē militū erat, non tumultus armorū, nō bonorū, aut hominū rapina, sed tacitus mæror et luctus: uerētibus, nè ipsæ lachrymæ pro contumacia haberentur. Crescit dissimulatione ipsa dolor, hoc altiūs dimissus, quò minūs profiteri licet.

licet. Nūc sepulchra maiorū, nūc veteres penates, nūc tecta, in quib. geniti erāt, in quibsq. genuerant, considerabāt. Miserātes nunc vicē suam, q̄ in eā diem vixissent: nunc filiorū, q̄ non post eā diem nati essent. Alios populos in finibus ipsis hostibus opponit, alios in extremis regni terminis statuit: quosdā bello captos in supplementis urbiū diuidit. Atque ita ex multis gētibus, nationibusq. unū regnū populūq. cōstituit. Cōpositis ordinatisq. Macedoniæ rebus, Dardanos cæterosq. finitimos fraude captos, expugnat. Sed nec à proximis manus abstinet. Siquidē Arymbā regē Epyri uxore sua Olympiadi arctissima cognatione iūctū, pellere regno statuit: atque Alexādrū priuignū eius, uxoris Olympiadis fratrem, puerū honestę pulchritudinis, in Macedoniā, nomine sororis accersit, omniq. studio sollicitatū in spē regni, simulato amore, ad stupri consuetudinē perpulit, maiora in eo obsequia habiturus, siue cōsciētiae pudore, siue regni beneficio. Igitur cū ad XX. annos peruenisset, ereptū Arymbæ regnū puer admodū tradit, scelestus in utroque. Nā nec in eo ius cognationis seruauit, cui ademit regnū: et eum cui dedit, impudicum fecit ante, quā Regem.*

Exemplum
impietatis
erga cognatos.
* manu.

Philippi scelera.
In mercedē
perpetrati
stupri Orosius.

IVSTINI HISTORICI

LIBER IX.

IN Græciā Philippus cū venisset, sollicitatus paucarum ciuitatum direptione, et præda modicarū urbiū quātæ opes uniuersarū essēt, animo prospiciens, bellum toti Græciæ inferre statuit.
Byzan.

Byzantium oppugnatur à Philippo, quòd Perinthiiis auxilia miserint. Constantinopolis deinde dicta. Orosius.

Ad cuius emolumentum egregiè pertinere ratus, si sibi Bizantium nobilem, & maritimam urbem, receptaculum terra mariq. copijs suis futurum, in potestatem redegisset. Eandem claudentem sibi portas obsidione cinxit.

Byzantium à quo conditum.

Byzantium
à quo con-
ditum.

Piraticam
exercet Phi-
lippus.

Hæc namque urbs condita primò à Pausania Rege Spartanorum, & per septem annos possessa fuit. Deinde variante victoria, nunc Lacedæmoniorum, nunc Atheniensium iuris habitata est. Quæ incerta possessio effecit, ut nemini quasi suam auxilijs iuvante libertatem cōstantiùs tueretur. Igitur Philippus lōga obsidionis mora exhaustus, pecuniæ commercium de piratica mutuatur. Captis itaque centum septuaginta nauibus mercium, & distractis, anhelantem inopiam paululūm recreavit. Deinde, ut unius urbis oppugnatione tantus exercitus teneretur, profectus cum fortissimis,

* Chersonē *multas* * Chersonensium urbes expugnat.

Alexāder Magnus in castra à parte accersitus.

Filium Alexandrum decem & octo annos natum, ut sub militia patris, tyrocinij rudimenta deponeret, ad se accersit.

Bellum Philippi cum Scythis.

* Etzas
Orosius le-
git. Mat-
thæas Scy-
tharū Rex.

*In Scythiā quoque prædādi causa profectus, more negotiantium, impēsas belli alio bello refecturus. Erat eo tēpore rex Scytharū * Matthæas: qui cum bello*

bello Istriarum premeretur, auxilium à Philip-
 po per Apollinenses petit, in successione eum regni
 Scythiae adoptaturus. Cum interim Istriarum rex
 decedens, & metu belli, & auxiliorum necessitate
 Scythas soluit. Itaque Matthæas remissis Macedo-
 nibus renunciari Philippo iubet, neque auxilium
 eius se petisse, neque adoptionem mandasse. Nam
 neque vindicta Macedonum egere Scythas, quibus
 meliores forent: neque heredem sibi incolumi filio
 deesse. His auditis, Philippus legatos ad Mattheam
 mittit, impem obsidionis portionem petentes, ne ino-
 pia bellum deserere cogatur: quod eo propius eum debe-
 re, quam missis à se in auxilium eius militibus, ne sumptum
 quidem viæ, non modò officij precia dederit. Matthæas
 inclementiam cæli & terræ sterilitatem causatus,
 quæ non patrimoniis ditet Scythas, sed vix alimen-
 ta exhibeat, respondit, Nullas sibi opes esse, quibus
 tantum regem expleat: & turpius putaret, paruo
 defungi, quàm totum abnuere. Scythas autem virtute
 animi et duritia corporis, non opibus censeri. Qui-
 bus derisus Philippus soluta obsidione Byzanthij,
 Scythica bella adgreditur: promissis legatis, quò se-
 curiores faceret, qui nuntiarent Mattheæ, dum Byzantium
 obsidet, vouisse statuam Herculi: ad quam in ostio Istri-
 ponendam se venire, pacatum accessum ad religio-
 nem dei petens, amicus ipse Scythis venturus.

Scythici
 belli causa
 & origo.

Obserua Philippum non tam vi, & armis, quàm
 dolo & fraude bella gessisse, & vicisse. Eleganter
 verò à Demosthene πανουργος appellatur, Philip-
 pi εἰκόνα describit Demosthen. ἑσρων αὐτὸν τὸν ὀφ-
 θαλμὸν

Macedoniam venissent, varijs dilationibus frustrati, vim regiae maiestatis timentes, taciti proficiscebantur. Post hæc Olynthios adgreditur.

Olynthum Philippus per proditionem corruptis vrbis principibus, Lasthene & Euthycrate, capit.

Ferunt dicere solitum: Nullam urbem tam esse munitam, quin si in eam asinus auro onustus ingredi possit, expugnari queat.

Receperant enim per misericordiam post cedem unius, duos fratres eius, quos Philippus ex nouerca genitos veluti participes regni interficere gestiebat. Ob hanc igitur causam urbem antiquam et nobilem excindit, & fratres olim destinato supplicio tradit, prædaq. ingenti, pariter & parricidij voto fruitur. Indè quasi omnia, quæ agitasset animo, ei licerent, auraria in Thessalia, argenti metalla in Thracia occupat. Et nè, quod ius vel fas inuiolatum, prætermitteretur, piraticam quoque exercere instituit. His ita gestis, fortè euenit, ut eum fratres duo Reges Thraciæ non contemplatione iustitiæ eius, sed inuicem metuentes, nè alterius viribus accederet, disceptionum suarum iudicem eligerent.

Philippi iniustitia. Estq. similis in dirimenda lite leoni Aesopico, in præda partienda.

Etiã vita spoliatos Orosius scribit.

Sed Philippus more ingenij sui, ad iudiciũ veluti ad bellum, inopinantibus fratribus, instructo exercitu superuenit: & regno utrumque non iudicis

dicis more, sed fraude latronis, ac scelere spoliauit.

Legatio Atheniensium ad Philippum, pro pace tenenda, de qua Demosthen. in oratione *περὶ σεφάνων.*

✱ Dum hæc aguntur, legati Atheniensium petentes pacem, ad eum venerunt: quibus auditis, & ipse legatos Athenas cum pacis conditionibus misit: ibiq. ex cōmodo utrorumq. pax facta. Ex cæteris quoque Græciæ ciuitatib. nō pacis amore, sed belli metu legationes venēre. Siquidem crudescēte ira,

** Thebani Bæotijq. orant, ut professum aduersus Phocenses ducē Græciæ exhibeat: tanto odio Pho-* * Thessali, habēt alij.

censium ardentes, ut obliti cladium suarum, perire ipsi: quā non perdere eos præoptarent, expertamq. Philippi crudelitatem pati, quā parcere hostibus suis mallent. Contrā Phocensium legati ad-

hibitis Lacedæmonijs, & Atheniensibus bellū deprecabantur: cuius ab eo dilationē ter iam emerāt. Legati Phocensium. *ἐπιφώνημα.*

Fædum prorsus miserandumq. spectaculum, Græciam etiā nunc & viribus, & dignitate orbis terrarum principem, regum certē gentiumq. semper A rei indignitate.

victricem, & multarum adhuc urbium dominā, alienis excubare sedibus, aut rogantē bellum, aut deprecantem in alterius ope omnem spem posuisse:

Στάσις ἔμφυλος πολέμου ὁμοφρονέοντος, τοσοῦτον κακίον ἔστι, ὥσπερ πολέμου εἰρήνης. Herodotus.

Orbis terrarū vindices eò usque discordia sua, ciuilibusq. bellis redactos, ut adulentur ultrò sordidam paulò ante clientelæ suæ partem: & hoc potissimum facere Thebanos Lacedæmoniosq. antea inter se imperium agitantes, nunc Græciæ imperantis

Philippi fra⁹ & perfidia.

Macedoniam venissent, varijs dilationibus frustrati, vim regiae maiestatis timentes, taciti proficiscebantur. Post hæc Olynthios adgreditur.

Olynthum Philippus per proditionem corruptis vrbis principibus, Lasthene & Euthycrate, capit.

Ferunt dicere solitum: Nullam urbem tam esse munitam, quin si in eam asinus auro onustus ingredi possit, expugnari queat.

Receperant enim per misericordiam post cedem unius, duos fratres eius, quos Philippus ex nouerca genitos veluti participes regni interficere gestiebat. Ob hanc igitur causam urbem antiquam et nobilem excindit, & fratres olim destinato supplicio tradit, prædaq. ingenti, pariter & parricidij voto fruitur. Indè quasi omnia, quæ agitasset animo, ei licerent, auraria in Thessalia, argenti metalla in Thracia occupat. Et nè, quod ius vel fas inuiolatum, prætermitteretur, piraticam quoque exercere instituit. His ita gestis, fortè euenit, ut eum fratres duo Reges Thraciæ non contemplatione iustitiæ eius, sed inuicem metuentes, nè alterius viribus accederet, disceptionum suarum iudicem eligerent.

Philippi iniustitia. Estq. similis in dirimenda lite leoni Aesopico, in præda partienda.

Etiam vita spoliatos Orosius scribit.

Sed Philippus more ingenij sui, ad iudiciũ veluti ad bellum, inopinantibus fratribus, instructo exercitu superuenit: & regno utrumque non iudicis

dicis more, sed fraude latronis, ac scelere spoliavit.

Legatio Atheniensium ad Philippum, pro pace tenenda, de qua Demosthen. in oratione *περὶ σεφάρον.*

✱ Dum hæc aguntur, legati Atheniensium petentes pacem, ad eum venerunt: quibus auditis, & ipse legatos Athenas cum pacis conditionibus misit: ibiq. ex cōmodo utrorumq. pax facta. Ex cæteris quoque Græciæ civitatib. nō pacis amore, sed belli metu legationes venēre. Siquidem crudescēte ira,

** Thebani Bæotijq. orant, ut professum aduersus Phocenses ducē Græciæ exhibeat: tanto odio Pho-* * Thessali, habēt alij.

censium ardentes, ut obliti cladium suarum, perire ipsi: quā non perdere eos præoptarent, expertamq. Philippi crudelitatem pati, quā parcere ho-

stibus suis mallent. Contrā Phocensium legati adhibitis Lacedæmonijs, & Atheniensibus bellū deprecabantur: cuius ab eo dilationē ter iam emerāt. Legati Phocensium. ἐπιφώνημα.

Fædum prorsus miserandumq. spectaculum, Græciam etiā nunc & viribus, & dignitate orbis terrarum principem, regum certē gentiumq. semper A rei indignitate.

victricem, & multarum adhuc urbium dominā, alienis excubare sedibus, aut rogantē bellum, aut deprecantem in alterius ope omnem spem posuisse:

Στάσις ἑμφυλος πολέμου ὁμοφρονέοντος, τοσοῦτον κακίον ἔστι, ὅσω πολέμου εἰρήνης. Herodotus.

Orbis terrarū vindices eò usque discordia sua, civilibusq. bellis redactos, ut adulentur ultrò sortidam paulò ante clientelæ suæ partem: & hoc potissimum facere Thebanos Lacedæmoniosq. antea inter se imperium agitantes, nunc Græciæ imperantis Philippi fra⁹ & perfidia.

*dederūt
Phocēfium
calamitas.

Philippi se-
uitia i suos.

rantis amulos. Philippus inter hæc vendicatione glorię suę tātārū urbiū fastigiū agit at, atque utros potius dignetur, æstimat. Secretò igitur auditis utriusque legationibus, his veniā belli pollicetur, iureiurādo adaētis, respōsum nemini pdituros: illis cōtrā vētūrū se, auxiliumq. taturū, utrosq; vetat parare bellū, aut metuere. Sic variato respōso securis omnibus Thermopylarū angustias occupat. Tūc primum Phocenses se captos fraude Philippi animaduertētes, trepidi ad arma cōfugiūt. Sed neque spatiū erat instruēdi belli, nec tēpus ad cōtrahenda auxilia: & Philippus excidiū minabatur, ni fieret deditio. Victi igitur necessitate, pacta salute se* dunt. Sed pactio eius fidei fuit, cuius antea fuerat deprecati belli promissio. Igitur cedūtur passim, rapiunturq. nō liberi parētibus, nō cōiuges maritis, nō deorū simulacra tēplis suis relinquuntur. Vnum tñ miseris solatium fuit: quod cūm Philippus portione prædæ socios fraudasset, nihil rerum suarum apud inimicos viderūt. Reuersus in regnū ut pecora pastores, nūc in hybernos, nunc in æstiuos saltus traieciunt: sic ille populos, & vrbes. Ut illi vel replēda, vel derelinquenda quæque loca videbātur, ad libidinē suā transfert: miserāda ubique facies, & excidio similis erat. Non quidē pavor ille hostilis, nec discursus per urbē militū erat, non tumultus armorū, nō bonorū, aut hominū rapina, sed tacitus mæror et luctus: uerētibus, nè ipsæ lachrymæ pro contumacia haberentur. Crescit dissimulatione ipsa dolor, hoc altiùs dimissus, quò minùs profiteri licet.

licet. Nūc sepulchra maiorū, nūc veteres penates,
 nūc tecta, in quib. geniti erāt, in quibusq. genuerant, considerabāt. Miserātes nunc vicē suam, q. in eā diem vixissent: nunc filiorū, q. non post eā diem nati essent. Alios populos in finibus ipsis hostibus opponit, alios in extremis regni terminis statuit: quosdā bello captos in supplementis urbiū diuidit. Atque ita ex multis gētibus, nationibusq. unū regnū populūq. cōstituit. Cōpositis ordinatisq. Macedoniæ rebus, Dardanos ceterosq. finitimos fraude captos, expugnat. Sed nec à proximis* manus abstinet. Siquidē Arymbā regē Epyri uxore sua Olympiadi arctissima cognatione iūctū, pellerē regno statuit: atque Alexādrū priuignū eius, uxoris Olympiadis fratrem, puerū honeste pulchritudinis, in Macedoniā, nomine sororis accersit, omniq. studio sollicitatū in spē regni, simulato amore, ad stupri consuetudinē perpulit, maiora in eo obsequia habiturus, siue cōsciētiae pudore, siue regni beneficio. Igitur cū ad XX. annos peruenisset, ereptū Arymbæ regnū puer admodū tradit, scelestus in utroque. Nā nec in eo ius cognationis seruauit, cui ademit regnū: et eum cui dedit, impudicum fecit ante, quā Regem.

Exemplum
 impietatis
 erga cognatos.
 * manu.

Philippi scelera.
 In mercedē perpetrati stupri Orosius.

IVSTINI HISTORICI

LIBER IX.

IN Græciā Philippus cū venisset, sollicitatus paucarum ciuitatum direptione, et præda modicarū urbiū quātæ opes uniuersarū essēt, animo prospiciens, bellum toti Græciæ inferre statuit.
 Byzan.

Byzantium oppugnatur à Philippo, quòd Perinthiis auxilia miserint. Constantinopolis deinde dicta. Orosius.

Ad cuius emolumentum egregiè pertinere ratus, si sibi Bizantium nobilem, & maritimam urbem, receptaculum terra mariq. copijs suis futurum, in potestatem redegisset. Eandem claudentem sibi portas obsidione cinxit.

Byzantium à quo conditum.

Byzantium
à quo con-
ditum.

Piraticam
exercet Phi-
lippos.

*Hæc namque urbs condita primò à Pausania Rege Spartanorum, & per septem annos possessa fuit. Deinde variante victoria, nunc Lacedæmoniorum, nunc Atheniensium iuris habita est. Quæ incerta possessio effecit, ut nemini quasi suam auxilijs iuvante libertatem cōstantiùs tueretur. Igitur Philippus lōga obsidionis mora exhaustus, pecuniæ commercium de piratica mutuatur. Captis itaque centum septuaginta nauibus mercium, & distractis, anhelantem inopiam paululū recreavit. Deinde, ut unius urbis oppugnatione tantus exercitus teneretur, profectus cum fortissimis, multas * Chersonensium urbes expugnat.*

* Chersonē-
sium.

Alexāder Magnus in castra à parte accersitus.

Filium Alexandrum decem & octo annos natum, ut sub militia patris, tyrocinij rudimenta deponeret, ad se accersit.

Bellum Philippi cum Scythis.

* Etas
Orosius le-
git. Mat-
thæas Scy-
tharū Rex.

*In Scythiā quoque prædādi causa profectus, more negotiantium, impensas belli alio bello refeeturus. Erat eo tēpore rex Scytharū * Matthæas: qui cum bello*

bello Istrianorum premeretur, auxilium à Philippo per Apollinenses petit, in successione eum regni Scythiæ adoptaturus. Cùm interim Istrianorū rex decedens, & metu belli, & auxiliorum necessitate Scythas soluit. Itaque Matthæas remissis Macedonibus renunciari Philippo iubet, neque auxilium eius se petisse, neque adoptionem mandasse. Nam neque vindicta Macedonū egere Scythas, quibus meliores forent: neque heredē sibi incolumi filio deesse. His auditis, Philippus legatos ad Matthæā mittit, impēsæ obsidionis portionē petētes, ne inopia bellū deserere cogatur: qđ eò prōptius eū debere, qđ missis à se in auxiliū ei⁹ militibus, ne sumptū quidē viæ, nō modò officij precia dederit. Matthæas inclementiam cæli & terræ sterilitatē causatus, quæ non patrimonijs ditet Scythas, sed vix alimentata exhibeat, respondit, Nullas sibi opes esse, quibus tantum regem expleat: & turpius putaret, paruo defungi, quàm totū abnuere. Scythas aut virtute animi et duritia corporis, nō opibus censerī. Quibus derisus Philippus soluta obsidione Byzanthij, Scythica bella adgreditur: pmissis legatis, quò securiores faceret, qui nūciēt Matthææ, dū Byzantiū obsidet, vouisse statuam Herculi: ad q̄ in ostio Istri ponendam se venire, pacatum accessum ad religionem dei petens, amicus ipse Scythis venturus.

Scythici
belli causa
& origo.

Obserua Philippū non tam vi, & armis, quàm dolo & fraude bella gessisse, & vicisse. Eleganter verò à Demosthene πανούργος appellatur, Philippi εἰκόνα describit Demosthen. ἔσρων αὐτὸν τὸν ὀφθαλμὸν

θαλμὸν ἐκκεκομμένον τὴν κλεῖν κατεαγότα, τὴν χεῖρα,
τὸ σκέλεος πεπηρωμένον.

*Ille si voto fungi uelit, statuam sibi mitti iubet,
non modò ut ponatur, verùm etiam ut inuiolata
maneant, pollicetur: Exercitum autem fines ingre-
di, negat se passurum: ac si inuitis Scythis statuam
ponat, eo digresso sublaturum, versurumq. æs sta-
tuæ in aculeos sagittarum. His utrinque irritatis
numero. animis, prælium cōmittitur. Cùm virtute et ani-
mo præstarent Scythæ, astutia Philippi vincun-
tur: viginti millia puerorum ac fœminarum capta,
pecoris magna vis, auri argentiq.ue nihil.*

*Victoria Philippi de Scythis. Scythæ in bello
fœminis uti malunt, quoniam urinam cursu non
impedito reddunt. Plinius lib.8.*

*Ea primùm fides inopiæ Scythicæ fuit, viginti
millia nobilium equarum ad genus faciendum in
Macedoniam missa.*

*Prælium cum Triballis, in quo grauitè in fœ-
more sauciatur Philippus.*

*Sed reuertenti à Scythia Triballi, Philippo oc-
currunt. Negant se transitum duros, ni portio-
nem accipiant prædæ. Hinc iurgium: & mox præ-
liū. In quo ita in fœmore vulneratus est Philippus,
ut per corpus eius equus interficeretur. Cùm om-
nes occisum putarent, præda amissa est. Ita Scy-
thica velut deuota spolia penè luētiosa Macedo-
nibus fuere.*

*Bellum Atheniensibus à Philippo illatum,
de*

de quo Diodorus. Demosthenes sua eloquentia Thebanos ad belli societatem cum Atheniensibus suscipiendam pertraxit.

Vbi verò ex vulnere primū conuuluit, diu dissimulatum bellum Atheniensibus infert. Quorum causa Thebani se iūxere, ne victis metuētes Atheniensibus, veluti vicinum incendium belli ad se transfiret. Facta igitur inter duas paulò antè infestissimas ciuitates societate, legationibus Græciam fatigant, communem hostem putant communibus viribus submouendum. Neque enim cessaturum Philippum, si prosperè prima successerint, nisi omnem Græciam domuerit. Metæ quædam ciuitates, Atheniensibus se iungunt. Quasdam autem ad Philippum belli metus traxit. Prælio commisso cum Athenienses longè maiore militum numero præstarent, assiduis bellis, indurata virtute Macedonum vincuntur: non tamen immemores pristinae gloriæ cecidēre. Quippe aduersis vulneribus oēs loca, quæ tuenda à ducibus acceperāt, moriētes corporibus texerunt. Hic dies vniuersæ Græciæ, et gloriā dominationis, et vetustissimā libertatem finijt.

Præclara ad
Chæronæā
Philippi vi
ctoria.

Philippi moderatio. observa, quod de oratoris Demadis scommate in Philippum hic refert Diodorus.

Huius victoriæ callidè dissimulata letitia est. Denique nō solita sacra Philippus illa die fecit: nō in cōuiuio risit: nō ludos inter epulas adhibuit, nō coronas aut unguēta sumpsit: et quantū in illo fuit, ita vicit, ut victorē nemo sētiret. Sed nec regē se Græciæ,

*cia, sed ducē appellari iussit. Atque ita inter tacitā
letitiā, & dolorem hostium temperavit, ut neque
apud suos exultasse, neque apud victos insultasse
videretur. Atheniēsis, quos passus infestissimos
fuerat, et captivos gratis remisit, et bello cōsumpto-
rū corpora sepulturæ reddidit: reliquiasq. funerum
ut ad sepulchra maiorū deferrent, ultrò hortatus
est. Super hęc Alexādrum filiū cum amico Anti-
patro, qui pacem cū his, amicitiaq. iungeret, Athe-
nas misit: Thebanorum porrò non solum captivos,
verū etiam interfectorum sepulturam vēdidit.*

Alexander
Athenas
mittitur.

*Hoc erat à mortuo tributum exigere, Sæuitia
Philippi in Thebanos.*

*Principes ciuitatis alios securi percussit, alios i exi-
liū redegit: bonaq. oīum occupauit,* pulsos deinde
p iniuriā in patriā restituit. Ex horū numero CCC.
exules iudices, rectoresq. ciuitati dedit. Apud
quos, cū potētissimi quiq; rei ei⁹ ipsius criminis po-
stularentur, q. per iniuriā se in exilium egissent, hu-
ius constatiæ fuerunt, ut oēs se auctores faterētur:
meliusq. cum Republica actū, cū dānati essent,
q. cū restituti contenderent. Mira prorsus auda-
cia, de iudicib. vitæ necisq. suæ, quemadmodū pos-
sunt, sententiā ferunt, contemnuntq. absolutionē, q.*

*pulsos à ci-
uib. in pa-
triam. resti-
tuit, legit
Orosius.
Liberi di-
cti exem-
plum.

Conuētus
Græcorum
in Corin-
tho.

* conciliū-
que olim
velut vnū
senatum,
&c.

*dare inimici possunt: & qm̄ rebus nequeunt ulci-
sci, verbis usurpant libertatem. Cōpositis in Græcia
rebus, Philippus oīum ciuitatū legatos ad forman-
dum rerum præsentū statum euocari Corinthū iu-
bet. Ibi pacis legē vniuersæ Græciæ pro meritis sin-
gularum ciuitatū statuit,* Consiliūq. omnium, ve-*

luti unum Senatū ex omnibus elegit. Soli Lacedæmonij & legē, & Regē cōtempserunt: seruitutem nō pacē rati, quæ nō ipsis ciuitatibus cōueniret, sed à victore ferretur. Auxilia deinde singularum ciuitatum describuntur, siue adiuuandus ea manu Rex oppugnante aliquo foret, seu duce illo bellum inferendum. Neque enim dubium erat, imperium Persarum his apparatibus peti. Summa auxiliorum. CC. millia peditū fuere, & equitū XV. millia. Extra hanc summam, & Macedoniae exercitus erat: & confinis domitarum gentium barbaries. Initio veris tres duces in Asiā Persarum iuris premit- tit: Parmenionem, Amyntā et Attalū: cuius sororē nuper expulsa Alexādri matre Olympiade, propter stupri suspicionē in matrimonium acceperat.

Apparatus
bellicus in
Persas.
Legati Phi-
lippi in A-
siam.

Olympias
ob stupri
suspicionē
pulsā.

Nuptiæ Alexandri regis Epyri & Cleopatæ filia Philippi.

*Interea dum auxilia à Græcia coeunt, nuptias Cleopatæ filia & Alexādri, quæ regē Epyri fecerat, celebrat. Dies erat pro magnitudine duorū regū, & collocātis filiā, & uxore ducētis apparatibus insignis. Sed nec ludorū magnificētia deerat, ad quorū spectaculū Philippus, cū sine custodibus medius inter duos Alexādros filiū generūq. * cō- cederet, Pausanias nobilis ex Macedonib. nemini suspectus adolescēs, occupatū angustijs Philippum in trāsitu obtrūcat: diemq. lætitiæ destinatū, fædū luctu funeris facit. Hic Pausanias primis pubertatis annis stuprū per iniuriā passus ab Attalo fuerat: cuius indignitati hæc et fæditas accesserat. Nā*

* contēde-
ret.
Philippus
trucidatur
à Pausaniæ
satellite p-
pter Attali
libidinem
nō punitā.

Diodorus
paulò ali-
ter narrat.

Alexander
cum matre
suspect⁹ de
parricidio.

perductum in conuiuiū, solutumq. mero Attalus, non suæ tantum, verum & conuiuarū libidini veluti scortum vile subiecerat, ludibriumq. omnium inter coæquales reddiderat. Hanc rem agrè ferens Pausanias querelam Philippo sæpè detulerat. Cum varijs frustrationibus non sine risu deferretur, & honoratū insuper Ducatu aduersarium cerneret, iram in ipsum Philippū vertit, ultionemq. quam aduersario non poterat, ab iniquo iudice exegit. Creditum est etiam, immissum ab Olympiade matre Alexandri fuisse: nec ipsum Alexandrum ignarum paternæ cædis extitisse. Quippe non min⁹ Olympiadem repudium, et prælatam sibi Cleopatram, quàm stuprum Pausaniam doluisse.

Plutarch. in vita Alexandri refert, in ista contentione, Alexandrum in Attalum poculum coniecisse.

Quibus ostendit Olympiadē cædis fuisse cōsciam.

Alexandrum quoque, regni æmulum fratrem ex nouerca susceptum timuisse: eoq. actū, ut in cōuiuiō antea primū cū Attalo, mox cum ipso patre iurgaret. Adeo, ut etiā stricto gladio eū Philippus cōsecratus sit, aq. à filij cæde, amicorū precibus exoratus. Quamobrem Alexander ad auunculū se in Epyrum cū matre, inde ad regē Illyriorum contulerat, vixq. reuocāti mitigatus est patri, precibusq. cognatorū agrè redire compulsus. Olympias quoque fratrem suū Alexandrū Epyri regē in bellum subornabat, pernicissetq., ni filia nuptijs pater generū occupasset. His stimulis irarū utrique Pausaniam de impunitate stupri sui querentē ad tantum facinus

facinus impulisse creduntur. Olympias certè fugiēti percussori, equos quoque pręparatos habuit. Ipsa deinde audita regis nece, cū titulo officiū ad exequias ea nocte concurrisset, in cruce pendētis Pausania capiti eadem nocte, qua venit, coronam aureā imponit: qđ nemo alius audere, nisi hæc, superstitie Philippi filio potuisset. Paucos deinde post dies reflexū corpus interfectoris super reliquias cremavit: & tumultum ei eodem fecit in loco, parētariq. eidem quotannis incussa populo superstitione curavit. Post hæc Cleopatram, à qua pulsa Philippi matrimonio fuerat, in gremio eius, prius filia interfecta, finire vitam suspēdio coēgit, spectaculoq. pendētis ultione potita est, ad quam parricidium festinauerat. Nouissimè gladium illū, quo rex percussus est, Apollini sub nomine Myrtalis consecrauit. Hoc enim nomē ante Olympiadis paruula fuit. Quæ omnia ita palā facta sunt, ut timuisse videatur, ne facinus ab ea commissum non probaretur. Decessit Philippus XL. & septem annorū, cū annis XXV. regnasset. Genuit ex Larissæa saltatrice, filium Arideū, qui post Alexandrū regnavit. Habuit & multos alios filios ex varijs matrimonijs regio more susceptos, qui partim fato, partim ferro periēre. Fuit rex armorum, quā cōuiuiorum apparatibus studiosior: cui maximæ opes erāt, instrumenta bellorū: diuitiarū q̄stu, quā custodia solertior. Itaque inter quotidianas rapinas sēper inops erat. Misericordia in eo, & perfidia pari iure dilectæ. Nulla apud eū turpis ratio vincēdi, blandus pari-

Olympiadis crudelitas.

Quo tempore decessit & quā diu regnavit Philippus.

Describit mores & ingenium Philippi.

Philippi e-
loquentia.

Cōparatio
Philippi &
Alexandri.

* iecit.

ter, & in gratia offensam simulare, insidiosus allo-
quio, qui plura promitteret, quàm præstaret. In se-
ria & iocos artifex. Amicitias utilitate non fide
colebat. Gratiam fingere in odio, instruere inter cō-
cordantes odia, apud utrunque gratiā quærere so-
lennis illi cōsuetudo. Inter hæc eloquentia & insi-
gnis oratio acuminis & solertiæ plena, ut nec or-
natui facilitas, nec facilitati inventionum deesset
ornatus. Huic Alexander successit, & virtute, &
vitijis patre maior. Itaque vincēdi ratio utriq; di-
uersa. Hic aperta vi, ille artibus bella tractabat.
Deceptis ille gaudere hostibus, hic palā fufis. Pru-
dentior ille consilio, hic animo magnificētior. Iram
pater dissimulare plerunque & vincere: hic ubi
exarsisset, nec dilatio ultionis, nec modus erat. Vi-
ni nimis uterq; auidus, sed ebrietatis diuersa vitia.
Patri mos erat, & de cōuiuio in hostē procurrere,
manum conserere, periculis se temere offerre. Ale-
xander nō in hostē, sed in suos sæuebat. Quamobrē,
Philippum sæpē vulneratum prælia remisere: hic
amicorum interfectōr conuiuio frequēter excessit.
Regnare ille cum amicis volebat: hic in amicos re-
gna exercebat. Amari pater malle, hic metui. Li-
terarum cultus utrique similis. Solertiæ pater ma-
ioris, hic fidei. Verbis atque oratione Philipp⁹, hic
rebus moderatior. Parcendi victis filio animus &
promptior, & honestior. Ille nec socijs abstinebat.
Frugalitati pater, luxuriæ filius magis deditus
erat. Quibus artibus orbis imperij fundamēta pa-
ter* fecit operis totius gloriā, filius consummauit.

IUSTINI HISTORICI

LIBER DECIMVS.

ARTAXERXI Regi Persarum ex pellicibus centum quindecim filij fuere: sed tres tantum iusto matrimonio suscepti, Darius * Ariaratos & Ochus.

CLX. hęc Plutarch.

* Ariarates Agente Dario annos XXX.

Filiorum Artaxerxis numerus. Plutarchus quatuor legitimos filios recenset, Darium, Ariaspem, Arsacem, & Ochum.

Ex his Darium contra morem Persarum, apud quos non nisi morte mutatur, per indulgentiam pater regem viuis fecit: nihil sibi ablatum existimans, quod in filium contulisset: synceriusq. gaudium ex procreatione capturus, si insignia maiestatis sue viuis in filio conspexisset. Sed Darius post noua paternę pietatis exempla, interficiendi patris consilium cepit.

Exemplū paternę indulgentię.

Consilium interficiendi patris Ochum agitasse per Arossam scribit Plutarchus. Et est insigne impietatis filiorum erga parentem exemplum.

Sceleratus fuisset, si solus parricidium cogitasset: tantò sceleratior, quòd in societatem facinoris adsumptos quinquaginta fratres fecit parricidas. Ostenti prorsus genus, ubi in tanto populo non solum sociari, verum etiam silere parricidium potuit: ut ex quinquaginta liberis nemo inuentus sit, quem aut paterna maiestas, aut veneratio senis, aut indulgentia patris à tanta immanitate reuocaret.

Locus communis. Nimia parentum indulgentia corrumpit liberos.

Adeone vile paternum nomen apud tot numero filios fuit, ut quorum praesidio tutus etiam adversus hostes esse debuerat, eorum insidijs circumventus tutior ab hostibus, quam a filiis fuerit? Causa parricidij.

Causa parricidij.

Dianæ &

Bataniæ, q̃

Anetim vo-

cant, præfe-

ctam, Plut.

scribit.

** credere.*

Plut. in vi-
ta Artaxer-
xis.

Artaxerxis
mors.

Natus an-
nos XCIV.

sa parricidij sceleratior ipso parricidio fuit. Occiso quippe Cyro fraterno bello, cuius mentio supra habita est. Aspasiā pellicem eius rex Artaxerxes in matrimonium receperat. Hanc patrem credere sibi sicut regnum, Darius postulauerat, qui pro indulgentia sua in liberos, primò facturum se dixerat, mox penitentia ductus, ut honestè negaret, quod temerè promiserat, Solis eam sacerdotio præfecit, quo perpetua illi ab omnibus viris pudicitia imperabatur. Hinc exacerbatu iuuenis in iurgia primò patris erupit. Mox facta cū fratribus coniuratione, dum patri insidias parat, depræbensus cum socijs, penas parricidij dijs paternæ maiestatis ultoribus dedit. Coniuges quoque omnium cum liberis, ne quod uestigium tanti sceleris extaret, interfectæ sunt. Post hæc Artaxerxes morbo ex dolore contracto, decedit: Rex quàm pater fælicior. Hæreditas regni Ocho tradita.*

Ochus Persarum Rex propter crudelitatem à Bagoa veneno necatur. Diodorus, Qui cognominatus est Artaxerxes, Euseb.

Qui timens parè coniurationē, regiam cognatorū cede, et strage principū replet: nulla non sanguinis, non sexus, non ætatis misericordia permotus: scilicet

scilicet nè innocentior fratribus parricidis haberetur. Atque ita veluti purificato regno, bellum Armenijs infert. In eo, cum aduersus promocatorum hostium Codomanus quidam omnium fauore processisset: hoste caeso, victoriam suis, pariter & prope amissam gloriam restituit. Ob hac decora idem Codomanus praeficitur Armenijs.

Codomanus ob suam virtutem Persarum rex electus, & appellatus Darius. De hoc paulò aliter Diodorus.

Interiecto deinde tempore post mortem Ochi Regis, ob memoriam pristinae virtutis, Rex à populo constituitur. Darij nomine, nè quid Regiae maiestatis deesset, honoratus bellum cum Alexandro Magno, diu variante fortuna, magna virtute gessit. Postremò victus, ab Alexandro & cognatis occisus, vitam pariter cum Persarum regno finivit.*

IVSTINI HISTORICI LIBER XI.

Anno urbis conditæ, CCCC. XXVI. Tumultus post Philippi mortem in castris.

I*N exercitu Philippi sicuti variae gentes erant: ita eo occiso diuersi motus animorum fuere. Alij quippe iniusta seruitute oppressi, ad spem se libertatis erigebant. Alij tædio longinquo militiæ remissam sibi expeditionem gaudebant. Nonnulli facem nuptijs filiae accensam, rogo patris subditam dolebant. Amicos quoque*

Alexāder .

Alexandri
etas & in-
doles .

Vltio pater
nē cedis .

Caranus
necatur .
Græcię dux
Alexander
per Amphy-
stiones cō-
stituitur .

*euocatus .
ciuitat .

que tã subita mutatione rerũ haud mediocris me-
tus ceperat, reputantes nunc provocatã Asiã, nũc
Europã nondũ perdomitam, nunc Illyrios et Thra-
ces & Dardanos, cæterasq. barbaras gentes si dei
dubię et mētis infidæ. Qui oēs populi si pariter de-
ficiāt, resisti nullo modo posse. His rebus, velut me-
dela quẽdam, interuentus Alexāдри fuit: qui pro
concione ita vulgus omne cōsolatus hortatusq. pro
tẽpore est, vt et metum timentibus demeret, & in-
spem sui oēs impelleret. Erat hic annos viginti na-
tus: In qua ætate ita moderatẽ de se multa pollici-
tus est, ut appareret, plura eũ experimētis reserua-
re. Macedonibus immunitatẽ cunctarum rerũ præ-
ter militię vacationẽ dedit. Quo factō tātum sibi
pauorẽ omnium conciliauit, vt corpus hominis, nō
virtutẽ Regis mutasse se dicerent. Prima illi cura
paternarũ exequiarum fuit. In quib. ante oĩa cedis
conscios ad tumulum patris occidi iussit, soli Ale-
xādro Lyncistarũ fratri pepercit, seruans in eo au-
spicium dignitatis suæ. Nā Regem eum primus sa-
lutauerat. Amulũ quoque imperij Caranum fra-
trem ex nouerca susceptum interfici curauit. Inter
initia, multas gẽtes rebellantes cōpescuit. orientes
nōnullas seditiones extinxit. Quibus rebus erect⁹,
tacito gradu in Græciã contendit: ubi exemplo pa-
tris, Corinthũ *reuocatis ciuitatibus, dux in locum
eius substituitur. Inchoatũ deinde à patre Persicũ
bellũ aggreditur, in cuius apparatu occupato nũcia-
tur, Atheniẽses, Thebanos, et Lacedæmonios ab eo
ad Persas defecisse: auctorẽq. ei⁹ defectionis, ma-

gno auripondere à Persis corruptū, Demosthenem
 oratorē extitisse, qui Macedonū deletas omnes cū
 Rege copias à Triballis adfirmaverit, producto in
 concionē auctore, qui in eo praelio, in quo rex ceci-
 derat, se quoque vulneratū diceret. Qua opinione
 mutatos omnium fermè ciuitatū animos esse, prae-
 dia Macedonū obsideri. Quibus motib. occursur²,
 tāta celeritate instructo paratoq. exercitu, Graciā
 oppressit, ut quē venire non senserāt, videre se vix
 crederēt. In trāsitu hortatus Thessallos fuerat, be-
 neficiorumq. Philippi patris, maternaq. suae cū his
 ab Aacidarum gente necessitudinis admonuerat.
 Cupidè hæc Thessalis audientibus, exemplo patris
 dux uniuersae gentis creatus erat, & vectigalia
 omnia, redditusq. suos ei tradiderant. Sed Athe-
 nienfes, sicuti primi defecerunt: ita primi pœnitēre
 cœperunt, contemptum hostis in admirationem
 conuertentes, pueritiamq. Alexandri spretam,
 antea supra virtutem veterum ducum extollētes.

Demosth.
defectionis
auctor.

Meminit
auri huius
Aeschilus.

Alexandri
celeritas.

Genus ma-
ternū Ale-
xandri.

Solebat enim Alexandrum Demosthe. pue-
 rum appellare. Legati Atheniensium ad Ale-
 xandrum, Inter quos fuit & Demosthenes, qui
 tamen ad Regem cum reliquis non peruenit.

Missis itaque legatis bellū deprecantur: quibus
 auditis, & grauiter increpatis Alexander bellum
 remisit. Inde Thebas exercitum conuertit, eadem
 indulgentia vsurus, si parem pœnitentiam inuenis-
 set. Sed Thebani armis, non precibus, nec depreca-
 tione vsi sunt. Itaque victi, grauissima quæque
 supplicia miserrimæ captiuitatis experti sunt. Cū

in

Vincuntur
Thebani
ab Alexād.
Græcorum
odium in
Thebanos.
* odio.

Eleada ad
Alexandrū
oratio.

in consilio de excidio urbis deliberaretur, Phocenses, & Plataenses & Thespienses, & Orchomenij Alexādri socij victoriæq. participes excidiū urbū suarū crudelitatemq. Thebanorum referebāt, studia in Persas non præsentia tantum, verum etiam & vetera aduersus Græciæ libertatem increpātes. Quam ob rem * odium eos omnium populorum esse, vel ex eo manifestari posse, q̄ iureiurādo se omnes obstrinxerint, ut victis Persis Thebas diruerent: Adijciunt & scelerum priorum fabulas, quibus omnes scænas repleuerāt, ut non præsenti tantum perfidia, verum & vetere infamia inuisi foret. Tunc Eleadas unus ex captiuis, data potestate dicendi, non à Rege se defecisse, quē interfectū audierint, sed à Regis hæredibus: quicquid in eo sit admissum crudelitatis, nō perfidiæ culpā esse, cuius tamen iam magna se supplicia dependisse. Deleta iuuentute, nunc senum feminarumq. sicuti infirmum, ita innoxium restare vulgus, ipsumq. stupris cōtumelijsq. ita vexatum esse, ut nihil amarior unquam sint passi; nec iam pro ciuibz se, qui tā pauci remanserint, orare, sed pro innoxio patriæ solo, & pro urbe, quæ non viros tantum, verum etiam deos genuerit. Priuata etiam Regem superstitione deprecatur, geniti apud ipsos Herculis, unde originem gens Æcidarum trahat. Actaq. Thebis à patre eius Philippo pueritia, rogat, urbi parcat, quæ maiores eius partim apud se genitos Deos adoret, partim educatos summæ maiestatis Reges viderit. Sed potentior fuit ira, quā preces.

Exci-

Excidium Thebanum XXX M. numero vendidit, pepercit tamen Pindari stirpi. Plut.

Itaque urbs diruitur: Agri inter victores dividuntur. Captivi sub corona venduntur. Quorum precium non ex ementium commodo, sed ex inimicorum odio extenditur: miseranda res Atheniensibus visa. Itaque portas refugijs profugorum, contra interdictum Regis aperuere.

Demosthenes recitato in concione de lupis, ouibus & canibus apologo, obtinuit, ne dederentur, maximè verò Demades. Vide Plutarch.

Quam rem ita grauitertulit Alexāder, ut secunda legatione, denuò bellum deprecantibus, ita demùm remisit, ut Oratores & Duces, quorum fiducia toties rebellent, sibi dedantur, paratisq. Atheniensibus, ne cogantur subire bellum, eò res deducta est, ut retentis Oratoribus, Duces in exilium agerentur, qui ex continenti ad Dariū profecti, non mediocremomentum Persarum viribus accesserent. Proficiscens ad Persicum bellum, omnes nouercae suae cognatos, quos Philippus in excelsiorum dignitatis locum prouehens imperijs praefecerat, interfecit. Sed nec suis, qui apti regno videbantur, pepercit, nè qua materia seditionis, procul se agente, in Macedonia remaneret. Et Reges stipendiarios cōspectioris ingenij ad commilitium secum trahit, seniores ad tutelam regni relinquit.

Proficiscitur cum exercitu in Asiam Alexander, Ioui: Herculi, & Mineruae sunt arae sacrae, in ripa Pirami. Q. Curtius.

Adunato

Hoc erat
foecialium
iure defun-
gi. Vide.
Macrobi.

Adunato deinde exercitu naues onerat. Vnde
conspēcta Asia, incredibili ardore mentis accēsus,
duodecim aras deorum in belli vota statuit. Patri-
monium omne suum, quod in Macedonia Europaq;
habebat, amicis diuidit: sibi Asiam sufficere prae-
fat⁹. Priusquā vlla navis littore excederet, hostias
cædit, petens victoriam bello, quo toties à Persis
petita Græciæ ultor relictus sit, quibus longa iam
satis & matura imperia contigissent, quorumq;
tempus esset vices excipere, melius acturos. Sed
neque exercitus eius alia, quàm Regis animorum
præsumptio fuit. Quippe obliti omnes coniugum li-
berorumque, & longinquæ à domo militiæ, Per-
sicum aurum & totius orientis opes, iam quasi
suam prædā ducebant: nec belli periculorum, sed
diuitiarum meminerant. Cū delati in continen-
tem essent, primus Alexander iaculum velut in
hostilem terram iecit: armatusq; de naui tripu-
dianti similis prosiluit: atque ita hostias cædit, pre-
catus, nè se regem illæ terræ inuitæ accipiant.

Inter parentandum cū Achillis statuam cir-
cumcurreret, dixisse fertur, fœlicem illum esse,
qui viuis tam fidum amicum, mortuus tam
egregium habuerit præconem.

Alexandri
12.

In Ilio quoque ad tumulos eorū, q Troiano bello
ceciderāt, parentauit. Inde hostem petēs, milites à
populatione Asiæ phibuit, parcēdū suis rebus præ-
fatus, nec perdēda ea, quæ possessari venerant. In
exercitu eius fuēre peditum XXXII. millia, equi-
tum IIII. millia quingenti, naues CLXXXII.

Hac

Hactam parua manu uniuersum terrarū orbem, utrum sit admirabilius vicerit, an adgradi ausus fuerit, incertum est: cū ad tam periculosum bellum exercitum legerit, non iuuenes robustos, nec primo flore ætatis, sed veteranos: plerosq; etiam emeritæ militiæ, qui cum patre, patruisq. militauerant, elegit: ut non tam milites, quàm magistros militiæ electos putares. Ordines quoque nemo nisi sexagenarius duxit: ut si principia castrorum cerneret, Senatum te alicuius priscae Reipub. videre diceret. Itaque nemo in prælio fugam, sed victoriam cogitauit: nec in pedibus cuiquam spes, sed in lacertis fuit: Contra, Rex Persarum Darius fiducia virium, nil astu agere, adfirmans suis occulta consilia victoriæ furtiue nō conuenire, nec hostem à regni finibus arcere, sed in intimum regnum accipere: gloriosius ratus repellere regnum, quàm non admittere.

Pugna ad Græcanicum flumen Alexandri cum præfectis Darij XXXII. pedites, D. saucios, equites CL. interfectos, Q. Curtius scribit. Persarum autem exercitus X. millia equitum, peditum C. millia fuit, ut refert Diodorus.

Prima igitur cōgressio in cāpis Adraſtijs fuit. In acie Persarū sexcēta millia militum fuēre: quæ non minus arte Alexādri, q̄ virtute Macedonum superata, terga verterūt. Magna itaq; cædes Persarū fuit. De exercitu Alexādri* nouem pedites, * non in-centū viginti equites cecidēre. Quos Rex impense^{genti.} ad ceterorū solatia humatos, statuis equestrib. donauit.

nauit, cognatisq. eorū immunitates dedit. Post uictoriam maior pars Asia ad eum defecit. Gessit & plura bella cū præfectis Darij, quos iā non tam armis, q̄ terrore nominis sui vicit. Dum hæc agūtur, interim indicio captiui ad eum defertur: insidias ei ab Alexādro Lyncistarū genero Antipatris, qui præpositus Macedonię erat, parari. Ob quā causam timēs, ne quis interfecto eo in Macedonia mot⁹ oriretur, in vinculis eū habuit. Post hæc* Gordii urbē petit: quæ posita est inter Phrygiā Maiorē et Minorem. Cuius urbis potiūda, non tā propter prædā cupido eū cepit, sed quod audiuerat in ea urbe, in templo Iouis iugum plaustrī Gordij positum, cuius nexū, si quis soluisset, eū totā Asia regnaturū, antiqua oracula cecinisse. Huius rei causa et origo illa fuit. Gordius cū in his regionibus bobus cōductis araret, aues eum omnis generis circūuolare ceperūt. Profectus ad cōsulēdos augures vicinę urbis, obuiā in porta habuit virginē eximię pulchritudinis: percontatusq. eam, quē potissimū augurē cōsuleret: illa audita causa consulendi gnara artis ex disciplina parentum, regnum ei portendi respōdit: polliceturq. se & matrimonij, & spei sociam. Tam pulchra conditio prima regni felicitas videbatur. Post nuptias, inter Phrygas orta seditio est. Cōsulentibus de fine discordiarū oracula responderūt. Regi discordijs opus esse. Iteratō quærentibus de persona Regis, iubentur eum Regem obseruare, qui in reuersi primū in templum Iouis euntem plaustro reperissēt. Obuius illis Gordius fuit, statimq. eū Regem

*Gordium.

Gordij
plaustrum.
Digressio
de Gordij
historia.

gem consalutāt. Ille plaustrū, quo uehenti regnum delatum fuerat, in tēplo Iouis positū maiestati cōsecrauit Regiæ. Post hūc filius Mida regnavit, qui **Mida.**
ab Orpheo sacrorū solennibus initiatus, Pbrygiam religionibus impleuit, quibus tutior omni vita, quā armis fuit. Igitur Alexāder capta urbe cū **Redit ad historiam.**
in templū Iouis venisset, iugū plaustri requisivit: quo exhibito, cū capita loramentorū intra nodos abscondita reperire non posset, violentiūs oraculo usus, gladio loramenta cædit: atque ita resolutis nexib. latētia in nodis capita inuenit. Hoc illi agēti nunciatur, Dariū cum ingēti exercitu aduētare. **Darij aduentus.**

Alexandri celeritas in occupandis Pylis, de quibus Q. Curtius.

Itaq; timēs angustias, magna celeritate Taurū trāscēdit. In qua festinatione quingēta stadia cursus fecit, cū Tharsum venisset, capt⁹ Cydni fluminis amantitate, per mediā urbē influētis, proiectis armis, plen⁹ pulueris ac sudoris, in præfrigidā nudū undā se proiecit. Tū repētē tātus nervos ei⁹ occupauit rigor, ut inclusa voce, nō spes modò remedij, sed nec dilatio periculi interueniret. Vnus erat ex medicis nomine Philippus, q̄ solus remediū polliceretur. Sed et ipsū Parmenionis pridie à Cappadocia missæ epistolæ suspectū faciebāt, q̄ ignar⁹ infirmitatis Alexādri, scripserat, à Philippo medico ut caueret. Nā corruptū illū à Dario ingēti pecunia esse. Tutiūs tñ ratus, dubiæ se fidei medici credere, q̄ indubitato morbo perire. Accepto igitur poculo, epistolas Medico tradidit: atq; ita inter bi-

Darij copia
ad Issum.

Oratio Ale
xandri ad
milites.

Alexandri
dextrum fe
mur leui
ter perstri
ctū Q. Cur
rius.

bendum oculos in vultū legētis intēdit. Vt securū
cōspexit, latior factus est, sanitatēq. quarta die re-
cepit. Igitur Darius cū CCC. millibus peditum, &
C. millibus equitum in aciē procedit. Mouebat hæc
multitudo hostiū, respectu paucitatis suæ, Alexā-
drum. Sed interdum reputabat, quātas res cū tāta
paucitate gessisset, quantosq. populos fudisset. Ita-
que cū spes metum vinceret, periculosius differre
bellū ratus, ne desperatio suis cresceret, circumue-
ctus suos, singulas gentes diuersa oratione alloqui-
tur: Illyrios & Thracas opū ac diuitiarū ostētatio-
ne. Græcos veterū bellorū memoria, æterniq. cum
Persis odi accēdebat: Macedones aut, nūc Europæ
viētæ admonet, nūc Asiæ expetitæ: nec inuētas il-
lis toto orbe pares vires gloriatur. Cæterum & la-
borum finē hunc, & gloriæ cumulum fore. Atque
inter hæc identidē cōsistere aciē iubet, vt hac mo-
ra consuescant oculis turbā hostium sustinere. Nec
Darij segnis opera in ordinanda acie fuit. Quippe
omissis ducum officijs, ipse omnia circumire, singu-
los hortari, veteris gloriæ Persarū, imperijq. per-
petuæ à Dijs immortalibus datæ possessionis admo-
nere. Post hæc prælium ingentibus animis commit-
titur. In eo vterq; rex vulneratur. Tandiu certa-
men anceps fuit, quò ad fugerat Darius. Exinde
cædes Persarū secuta est. Cæsa sunt peditum vnum
& sexaginta millia, equitum decem millia, capta
quadraginta millia. Ex Macedonibus cecidēre pe-
destres CXXX. equites CL. In castris Persarum
multum auri cæterarumq. opum inuentum.

Fuit

Fuit in hac præda nihil scriniolo quodam pretiosius, de cuius usu amicis consultantibus, imò hercle Alexāder, inquit, librorum Homeri custodia detur. Matris Darij nomen Sifigambi fuit.

Inter captiuos castrorum mater & uxor, eademq. soror, & filia duæ Darij fuere. Ad quas visendas hortandasq. cum Alexander venisset, conspectis armatis inuicem se complexæ, velut statim morituræ, complorationem ædiderunt. Prouolutæ deinde genibus Alexandri, non* mortē, sed ut Da- * vitam. rijs corpus sepeliant, * dilatione mortis deprecātur. * dilationē.

Exemplum clementiæ & moderationis in Alexandro. Obserua diligenter, quæ hic narrant Diodorus & Curtius.

Motus tanta mulierum pietate Alexander, & Dariū viuere dixit, & timentibus mortis metum dimisit: easque haberi, et saluari ut Reginas præcepit. Filias quoque non sordidiūs dignitate patris sperare matrimonium iussit. Post hæc opes Darij, diuitiarumq. apparatus contēplatus, admiratione tantarum rerum capitur. Tunc primum luxuriosa conuiuia, et magnificentiam epularum sectari: tunc* Barsensem captiuam diligere propter formæ pulchritudinem cæpit: à qua postea susceptum puerum Herculem vocauit. Memor tamen adhuc Darium viuere, Parmenionem ad occupandā Persicam classē aliosq. amicos, ad recipiendas Asiæ ciuitates misit: quæ statim audita fama victoriæ ipsius, Darij præfectis cū auri magno pondere tradentibus se in potestatem victorum venerunt. Tūc

Luxuriant animi reb⁹ plerunque secundis.

*Marfinē.

Quæ circa Hierosolymanam gesse rit Alexan-

Hoc erat
fœcialium
iure defun-
gi. Vide.
Macrobi.

Adunato deinde exercitu naues onerat. Vnde
conspecta Asia, incredibili ardore mentis accēsus,
duodecim aras deorum in belli vota statuit. Patri-
monium omne suum, quod in Macedonia Europaq.
habebat, amicis diuidit: sibi Asiam sufficere præ-
fat⁹. Priusquā vlla naus littore excederet, hostias
cædit, petens victoriam bello, quo toties à Persis
petita Græciæ ultor relictus sit, quibus longa iam
satis & matura imperia contigissent, quorumq.
tempus esset vices excipere, melius acturos. Sed
neque exercitus eius alia, quàm Regis animorum
præsumptio fuit. Quippe obliti omnes coniugum li-
berorumque, & longinquæ à domo militiæ, Per-
sicum aurum & totius orientis opes, iam quasi
suam prædam ducebant: nec belli periculorum, sed
diuitiarum meminerant. Cùm delati in continen-
tem essent, primus Alexander iaculum velut in
hostilem terram iecit: armatusq. de naui tripu-
dianti similis prosiluit: atque ita hostias cædit, præ-
catus, nè se regem illæ terræ inuitæ accipiant.

Inter parentandum cùm Achillis statuam cir-
cumcurreret, dixisse fertur, fœlicem illum esse,
qui viuis tam fidum amicum, mortuus tam
egregium habuerit præconem.

Alexandri
copiæ.

In Ilio quoque ad tumulos eorū, q Troiano bello
ceciderāt, parentauit. Inde hostem petēs, milites à
populatione Asiæ phibuit, parcēdū suis rebus præ-
fatus, nec perdēda ea, quæ possessari venerant. In
exercitu eius fuere peditum XXXII. millia, equi-
tum IIII. millia quingenti, naues CLXXXII.

Hac

Hactam parua manu uniuersum terrarū orbem, utrum sit admirabilius vicerit, an ad gradi ausus fuerit, incertum est: cū ad tam periculosum bellum exercitum legerit, non iuuenes robustos, nec primo flore ætatis, sed veteranos: plerosq; etiam emeritæ militiæ, qui cum patre, patruisq. militauerant, elegit: ut non tam milites, quàm magistros militiæ electos putares. Ordines quoque nemo nisi sexagenarius duxit: ut si principia castrorum cerneret, Senatum te alicuius priscae Reipub. videre diceret. Itaque nemo in prælio fugam, sed victoriam cogitauit: nec in pedibus cuiquam spes, sed in lacertis fuit: Contra, Rex Persarum Darius fiducia virium, nil astu agere, adfirmans suis occulta consilia victoriæ furtivæ nō conuenire, nec hostem à regni finibus arcere, sed in intimum regnum accipere: gloriosius ratus repellere regnum, quàm non admittere.

Pugna ad Græcanicum flumen Alexandri cum præfectis Darij XXXII. pedites, D. saucios, equites CL. interfectos, Q. Curtius scribit. Persarum autem exercitus X. millia equitum, peditum C. millia fuit, ut refert Diodorus.

Prima igitur cōgressio in cāpis Adraitijs fuit. In acie Persarū sexcēta millia militum fuere: quæ non minus arte Alexādrī, q̄ virtute Macedonum superata, terga verterūt. Magna itaq; cædes Persarū fuit. De exercitu Alexādrī* nouem pedites, * non ingenti. centū viginti equites cecidere. Quos Rex impense ad ceterorū solatia humatos, statuis equestrib. donauit.

navit, cognatisq. eorū immunitates dedit. Post vi-
 ctoriam maior pars Asiæ ad eum defecit. Gessit &
 plura bella cū præfectis Darij, quos iā non tam ar-
 mis, q̄ terrore nominis sui vicit. Dum hæc agūtur,
 interim indicio captivi ad eum defertur: insidias
 ei ab Alexādro Lyncistarū genero Antipatris, qui
 præpositus Macedoniæ erat, parari. Ob quā causam
 timēs, ne quis interfecto eo in Macedonia mot⁹ ori-
 retur, in vinculis eū habuit. Post hæc* Gordii urbē
 petit: quæ posita est inter Phrygiam Maiorē et Mi-
 norem. Cuius urbis potiūda, non tā propter prædā
 cupido eū cepit, sed quod audiuerat in ea urbe, in
 templo Iouis iugum plaustrī Gordij positum, cuius
 nexū, si quis soluisset, eū totā Asia regnaturū, an-
 tiqua oracula cecinisse. Huius rei causa et origo il-
 la fuit. Gordius cū in his regionibus bobus cōductis
 araret, aves eum omnis generis circūvolare cepe-
 rūt. Profectus ad cōsulēdos augures vicinæ urbis,
 obuiā in porta habuit virginē eximiæ pulchritudi-
 nis: percontatusq. eam, quē potissimū augurē con-
 suleret: illa audita causa consulendi gnara artis ex
 disciplina parentum, regnum ei portendi respōdit:
 polliceturq. se & matrimonij, & spei sociam. Tam
 pulchra conditio prima regni felicitas videbatur.
 Post nuptias, inter Phrygas orta seditio est. Cōsulen-
 tibus de fine discordiarū oracula responderūt. Regi
 discordijs opus esse. Iteratō quærentibus de persona
 Regis, iubentur eum Regem observare, qui in re-
 versū primū in templum Iouis euntem plastro re-
 perissēt. Obuius illis Gordius fuit, statimq. eū Re-
 gem

Gordij
 plaustrum.
 Digressio
 de Gordij
 historia.

*gem consalutāt. Ille plaustrū, quo uehenti regnum
delatum fuerat, in tēplo Iouis positū maiestati cō-
secrauit Regiæ. Post hūc filius Mida regnavit, qui* Mida.
*ab Orpheo sacrorū solennibus initiatus, Pbrygiam
religionibus impleuit, quibus tutior omni vita,
quā armis fuit. Igitur Alexāder capta urbe cūm* Redit ad
historiam.
*in templū Iouis venisset, iugū plaustri requisivit:
quo exhibito, cūm capita loramentoīū intra nodos
abscondita reperire non posset, violentiūs oraculo
usus, gladio loramenta cædit: atque ita resolutis
nexib. latētia in nodis capita inuenit. Hoc illi agē-
ti nunciatur, Dariū cum ingēti exercitu aduētare.* Darij ad-
uentus.

Alexandri celeritas in occupandis Pylis, de
quibus Q. Curtius.

*Itaq; timēs angustias, magna celeritate Taurū
trāscēdit. In qua festinatione quingēta stadia cur-
sus fecit, cū Tharsum venisset, capt⁹ Cydni flumi-
nis amantate, per mediā urbē influētis, proiectis
armis, plen⁹ pulueris ac sudoris, in præfrigidā nu-
dū undā se proiecit. Tū repētē tātus nervos ei⁹ oc-
cupauit rigor, ut inclusa voce, nō spes modò reme-
dij, sed nec dilatio periculi interueniret. Vnus erat
ex medicis nomine Philippus, q̄ solus remediū pol-
liceretur. Sed et ipsū Parmenionis pridie à Cappa-
docia missæ epistolæ suspectū faciebāt, q̄ ignar⁹ in-
firmitatis Alexādri, scripserat, à Philippo medico
ut caueret. Nā corruptū illū à Dario ingēti pecu-
nia esse. Tutius tñ ratus, dubiæ se fidei medici cre-
dere, q̄ indubitato morbo perire. Accepto igitur
poculo, epistolas Medico tradidit: atq; ita inter bi-*

*Alexander
incidit in
grauē mor-
bum.
Philippus
Acarnan.
Alexandri
Medicus.*

Darij copia
ad Issum.

Oratio Ale
xandri ad
milites.

Alexandri
dextrum fe
mur leui-
ter perstri-
ctū Q. Cur
tius.

bendum oculos in vultū legētis intēdit. Vt securū
cōspexit, lätior factus est, sanitatēq. quarta die re-
cepit. Igitur Darius cū CCC. millibus peditum, &
C. millibus equitum in aciē procedit. Mouebat hæc
multitudo hostiū, respectu paucitatis suæ, Alexā-
drum. Sed interdum reputabat, quātas res cū tāta
paucitate gessisset, quantosq. populos fudisset. Ita-
que cū spes metum vinceret, periculosius differre
bellū ratus, ne desperatio suis cresceret, circumue-
ctus suos, singulas gentes diuersa oratione alloqui-
tur: Illyrios & Thracas opū ac diuitiarū ostētatio-
ne. Græcos veterū bellorū memoria, æterniq. cum
Persis odiū accēdebat: Macedones aut, nūc Europæ
viçtæ admonet, nūc Asiæ expetitæ: nec inuētās il-
lis toto orbe pares vires gloriatur. Cæterum & la-
borum finē hunc, & gloriæ cumulum fore. Atque
inter hæc identidē cōsistere aciē iubet, vt hac mo-
ra consuescant oculis turbā hostium sustinere. Nec
Darij segnis opera in ordinanda acie fuit. Quippe
omissis ducum officijs, ipse omnia circumire, singu-
los hortari, veteris gloriæ Persarū, imperijq. per-
petuæ à Dijs immortalibus datæ possessionis admo-
nere. Post hæc prælium ingentibus animis commit-
titur. In eo vterq; rex vulneratur. Tamdiu certa-
men anceps fuit, quò ad fugerat Darius. Exinde
cædes Persarū secuta est. Cæsa sunt peditum vnum
& sexaginta millia, equitum decem millia, capta
quadraginta millia. Ex Macedonibus cecidēre pe-
destres CXXX. equites CL. In castris Persarum
multum auri cæterarumq. opum inuentum.

Fuit

Fuit in hac præda nihil scriniolo quodam pretiosius, de cuius usu amicis consultantibus, imò hercle Alexāder, inquit, librorum Homeri custodia detur. Matris Darij nomen Sifigambi fuit.

Inter captiuos castrorum mater & uxor, eademq. soror, & filiae duæ Darij fuere. Ad quas visendas hortandasq. cum Alexander venisset, conspectis armatis inuicem se complexæ, velut statim moriturae, complorationem ediderunt. Prouolutæ deinde genibus Alexandri, non mortē, sed ut Da- * vitam. ri corpus sepeliant, * dilatione mortis deprecātur. * dilationē.*

Exemplum clementiæ & moderationis in Alexandro. Obserua diligenter, quæ hic narrant Diodorus & Curtius.

Motus tanta mulierum pietate Alexander, & Dariū viuere dixit, & timentibus mortis metum dimisit: easque haberi, et saluari ut Reginas præcepit. Filias quoque non sordidiūs dignitate patris sperare matrimonium iussit. Post hæc opes Darij, diuitiarumq. apparatus contēplatus, admiratione tantarum rerum capitur. Tunc primum luxuriosa conuiuia, et magnificentiam epularum sectari: tunc Barsensem captiuam diligere propter formæ pulchritudinem cæpit: à qua postea susceptum puerum Herculem vocauit. Memor tamen adhuc Darium viuere, Parmenionem ad occupandā Persicam classē aliosq. amicos, ad recipiendas Asiæ ciuitates misit: quæ statim audita fama victoriæ ipsius, Darij præfectis cū auri magno pondere tradentibus se in potestatem victorum venerunt. Tūc*

Luxuriant animi reb⁹ plerunque secundis.

** Marsinē.*

Quæ circa Hierosolyman genitrix sit Alexan-

der, refert
Iosephus.

in Syriam proficiscitur, ubi obuios cū insulis multos Regis orientis habuit. Ex his pro meritis singulorum, alios in societatem recepit, alijs regnum ademit, suffectis in loca eorum nouis regibus.

Abdolomius abiectæ & tenuis fortunæ homo, Rex constituitur: ὁ θεὸς γὰρ ὡς εἰοικε πολλὰ κίς χαίρει τὰς μὲν μικροῦς, μεγάλας ποιοῦν: τὰς δ' μεγάλας μικροῦς. Xenophon.

* Abartomius.

Insignis præter cæteros fuit Abdolomius, Rex ab Alexandro Sidoniæ constitutus: quem Alexander (cū operam ablocare ad puteos exhauriendos, hortosq. irrigandos solitus esset) miserè vitam* exhibentem regem fecerat, spretis nobilibus, ne generis id, nō dantis beneficium putarent. Tyrriorum ciuitas cū coronam auream magni ponderis per legatos, in titulum gratulationis Alexandro misisset, gratè munere accepto, Tyrum se ire velle ad vota Herculi reddenda dixit: cū legati rectiùs id eum in Tyro vetere, & antiquiore templo facturum dicerent: inde deprecātes eius introitum, ita exarsit, ut urbi excidiū minaretur, confestimq. exercitu insulæ adplicatæ, non minus animosis Tyrijs fiducia Carthaginensium bello excipitur.*

Iratus Rex. Tyrus obsiderur septem mēsis. Αἰσχίον ἔχοντάς ἀφαιρετῦναι, ἢ κτωμένους ἀτυχῆσαι.

Augebant enim Tyrijs animos, Didonis exemplum, quæ Carthagine condita, tertiam partem orbis quæsisset: turpe ducentes, si fæminis suis plus animi fuisset in imperio quærendo, quàm sibi in tuenda

tuenda libertate. Amota igitur imbelli etate Carthagine & accersitis mox auxilijs, non magno post tempore per prodicionem capiuntur. Inde Rhodum Alexander, Egyptum, Siciliamq. sine certamine recepit. Ad Iouem deinde Ammonem pergit, consulturus & de euentu futurorum, et de origine sua. Namque mater eius Olympias confessa viro suo Philippo fuerat, Alexandrum non ex eo, sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse. Denique Philippus ultimo propè vitæ suæ tempore, filium suum non esse palam prædicauerat: qua ex causa Olympiada, velut stupri compertam, repudio dimiserat. Igitur Alexāder cupiēs originē diuinitatis acquirere, simul et matrē infamia liberare, per præmissos subornat antistites, quid sibi responderi velit. Ingredientē templū statim antistites, ut Ammonis filiū salutāt: Ille lætus Dei adoptione, hoc se patre censeri iubet. Rogat deinde, an omnes interfectores patris sui sit ultus, respondent patrem eius nec posse interfici, nec mori: regis Philippi peractā planè ultionem esse. Tertiā interrogationē poscenti, victoriam omnium bellorū, possessionemq. terrarū dari respondent. Comitibus quoque suis responsum, ut Alexandrum pro Deo, non pro rege colerent. Hinc illi aucta insolentia, mirusq. animo increuit tumor, exempta comitate, quam & Græcorum literis, & Macedonum institutis didicerat.

Alexander
ad Ammonē
Iouem
proficiscitur,

Alexander
Iouis filius
appellatus.

Vnde Alexander
animo creuit.

Nam Iliadem vnā cum pugione semper sub puluinari habebat. Plutarchus. Alexandria conditur. Inter paludem & mare, Curtius. Episto-

læ Darij ad Alexandrū, de quibus vide Curtium.

*Reuersus ab Ammone, * Alexandriam condidit, & Coloniam Macedonum, caput esse Aegypti iubet. Darius cum Babyloniā profugisset, per epistolas Alexandrum deprecatur, redimendarū sibi captiuarum potestatem faciat: inq. eam rem magnam pecuniam pollicetur. Sed Alexander in pretium captiuarum regnum omne non pecuniam petit. Interiecto tempore aliæ epistolæ Darij Alexandro redduntur, quibus filiaë matrimonium et regni portio offertur. Sed Alexander sua sibi dari rescripsit, iussitq. supplicem venire, et regni arbitria victori permittere. Tum spe pacis amissa, bellum Darius reparat, cum quadraginta millibus peditum, & centum millibus equitum obuiam vadit Alexandro. In itinere nunciatur uxorem eius ex collisione abiecti partus decessisse, eiusq. mortem illachrymatum Alexandrum, exequiasq. benignè prosecutum: idq. eum nō amoris, sed humanitatis causa fecisse. Nam semel eam tantū Alexandro visam esse, cum matrem, paruulasq. filias eius frequenter consolaretur. Tunc Darius se ratus verè victum, cū post tot prælia, & beneficijs ab hoste superaretur, gratumq. sibi esse, si vincere nequeat, quod à tali potissimum vinceretur.*

Secūdus ap-
paratos Da-
rij, & mili-
tum nume-
rus.

Vxori no-
men fuit
Stasyra.

Alexandri
humanitas.

*Tertiæ literæ Darij ad Alexandrum. Cū con-
sultaretur de his conditionibus oblatis. Parme-
nionem primū dixisse aiunt. Ego si Alexander
essem, suscipere, quæ conceduntur. At Alexander
rursus: Et ego, inquit, facere, si essem Parmenio.*

Scri-

Scribit itaque & tertias epistolas, & gratias agit, quod nihil in suos hostile fecerit. Offert deinde maiorem partem regni, usque ad flumen Euphratem, & alteram filiam uxorem, pro reliquis captivis triginta millia talentorum. Ad hoc Alexander gratiarum actionem ab hoste superuacaneam esse respondit: nec à se quidquam factum in hostis adulatione, nec quod in dubios belli exitus, aut in leges pacis sibi lenocinia quæreret: sed animi magnitudine, qua didicerit aduersus vires hostium, non aduersus calamitates contendere. Polliceturque se praestaturum ea Dario si secundus sibi, non par haberi velit. Cæterum neque mundum posse duobus Solibus regi, neque orbem summa duo regna saluo statu terrarum habere. Proinde aut deditionem eadem die, aut in posteram aciem paret: & nec polliceatur sibi aliam, quam sit expertus victoriam. Postera die aciem producunt. Tunc repente ante prælium, confectum curis Alexandrum, somnus arripuit. Cum ad pugnam solus rex deesset, à Parmenione ægre excitatus, quærentibus somni causas omnibus inter pericula, cum etiam in otio semper parcior fuerit, magno se metu liberatum, ait: somnumque sibi à repentina securitate datum, quod liceat cum omnibus Darii copiis configere, veritum se longam belli moram, si Persæ exercitum diuisissent: Ante prælium utraque acies hostibus spectaculo fuit. Macedones multitudinem hominum, corporum magnitudinem armorumque pulchritudinem mirabantur. Persæ autem à tam paucis victa suorum tot millia stupebant.

Alexandri
magnanimitas.

Solibus duo
bus mundum
regi non pos-
se.

Alexandri
somnia.

Alexandri
ad suos o-
ratio.

Sed nec duces circumire suos singulos cessabant. Darius vix denis armatis singulos hostes, si diuisa fieret, euenire dicebat. Alexāder Macedonas monebat, ne multitudine hostium, ne corporis magnitudine, vel coloris nouitate mouerentur: tantum meminisse iubet, cum iisdem se tertio pugnare: nec meliores factos putaret fuga, cum in aciem secum tam tristem memoriam cedium suarum, & tantum sanguinis de duobus prælijs fusi ferrent. Et quemadmodum Dario maiorem turbam hominum esse, sic virium sibi. Hortatur, spernant illam aciem auro & argento fulgentem, in qua plus prædæ quàm periculi sit, cum victoria non ornamentorum decore, sed ferri virtute quærat.

Acre prælium Alexandri & Darij in Arbelis, seu ut Plutarchus vult, Gaugamelis, quod Gammeli domum significat.

Post hæc prælium committitur. Macedones inferrum cum contemptu toties à se victi hostis ruebant. Contrà, Persæ mori, quam vinci præoptabant. Rarò etiam vilo prælio tantum sanguinis fustum est. Darius cum vinci suos videret, voluit mori & ipse. Sed à proximis fugere compulsus est.

Curtius Lyci non Cydni pontem fuisse, inquit, quod magis placet.

Suadētibus deinde quibusdā, ut pons Cydni fluminis ad iter hostiū impediendū intercluderetur, nō ita salutis suæ velle consultū ait, ut tot millia sciorū hostibus obijciat, debere et alijs fugæ viā patere, quæ patuerit sibi. Alexander aut periculosissima

Alexandri
virtus.

sima

summaque; adgrediebatur, et ubi cōfertissimos hostes accerrimè pugnare conspexisset, eò se semper ingerebat, periculaq. sua esse, non militū volebat.

Tertia & vltima victoria Alexandri de Dario.

Hoc praelio Asia imperium rapuit, quintò post acceptum regnum anno, cuius fœlicitas tanta fuit, ut post hoc nemo rebellare etiam ausus sit, patienterq. Persæ post imperium tot annorū, iugum servitutis acceperunt. Donatis refectisq. militibus

Præda ex Persis.

** XL. continuis diebus prædam recognoscit. Et urbe deinde clausa * XL. millia talentorum inuenit. Expugnat & Persopolim, caput Persici regni, urbem multis annis illustrem, refertamq. orbis terrarum spolijs, quæ interitu eius primū apparuerunt. Inter hac octingenti admodum Græci occurrunt Alexandro: qui pœnam captivitatis truncata parte corporum tulerant, rogantes, ut sicuti Græciam, se quoque ab hostis crudelitate vindicaret. Data potestate redeundi, agros recipere maluerunt, ne non tam gaudium parentibus, quàm detestandum sui conspectum reportarent.*

** al. 33.*

Orosius autem 34.

Persopolis capitur, metropolis Persarum. Curti⁹ quatuor millia fuisse refert, quem vide.

Miserabile spectaculum. Darius capitur à præfectis suis Besso & Nabarzano. Estque exemplum impietatis & crudelitatis.

Interea Dari⁹ in gratiā victoris, à cognatis suis aureis compedibus catenisq. in vico, Parthorum Tanea vincitur. Credo, ita dijs immortalibus vindicantibus, ut in terra eorū, qui successuri imperio erant, Persarū regnū finiretur. Alexāder quoque citato cursu postera die superuenit. Ibiq. cognovit

Polystrat
Macedo Da-
rium suorū
telis cōfos-
sum repe-
rit.

* proferri.
Mandata
Darij iam
morientis
ad Alexan-
drum.

gnouit Darium clauso vehiculo per noctem expor-
tatum. Iusso itaque exercitu subsequi, cum septem
millibus equitum fugientē insequitur. In itinere
multa & periculosa praelia fecit. Emensus deinde
multa millia passuum cum nullū Darij indicium re-
perisset, respirandi equis data potestate, unus ex mi-
litibus, dum ad fontē proximū pergīt, in vehiculo
Darium, multis quidem vulneribus cōfossū, sed
spirantē adhuc inuenit: qui applicito captiuo, cum
ciuē ex voce cognouisset, id saltē præsēntis fortu-
næ solatium se habere, dixit, q̄ apud intellecturum
locuturus esset, nec in cassū postremas voces emis-
surus. * Perferri hæc Alexandro iubet, se nullis in-
eum meritorum officijs, maximorum illi debitorū,
mori: q̄ in matre liberisq. suis regum eius, non ho-
stilem animum expertus, fœliciusq. hostem, quā
cognatos sortitus sit. Quippe & matri ac liberis
suis ab eodem hoste vitam datam: sibi à cognatis
ereptam, quibus & vitā & regna dederit. Quam
ob rem gratiam illi eā futuram, quam ipse victor
volet Alexandro referre: se, quam solam moriens
potest, gratiā, precari superum & inferum numina
& regales deos, vt illi terrarum omnium victori
contingat imperium, pro se iustā magis, quā gra-
uem sepulturæ veniam orare. Quod ad vltionem
pertineat, iam non suam, sed exempli, cōmunemq.
omnium regum esse causam, quam negligere, illi
& indecorum esse & periculosum: quippe, cum in
altero iustitiæ eius, in altero etiam utilitatis causa
versetur, in quam rē vnicū pignus fidei regiæ,
dextram

dextram se ferendam Alexandro dare. Post hæc porrecta manu, expiravit.

Darij mors. Ea enim fidei sacra est, Plin. XI. Finitur Persarum imperium.

Quæ ubi Alexādro nunciata sunt, viso corpore defuncti, tā indignā illo fastigio mortē lachrymis prosecutus est. Corpusq. regio more sepeliri & reliquias eius maiorum tumulis inferri iussit.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XII.

Quarta monarchia Macedonum, seu Græcorum cum Alexandrinis & Ptolemæis. Duravit annos CCC.

A*LEXANDER in persequendo Dario, amissos milites magnis funerū impēsis extulit, reliquias expeditionis ei⁹ socijs. XV.*

millia talentorum diuisit. Equorum maior pars æstuamissa, inutilesq. etiam qui superfuerant. facti pecunia omnis. CLIII. millia talentorum ex victoria cōgesta, eiq. Parmenio præficitur. Dū hæc agun-

tur, epistolæ Antipatris à Macedonia redduntur, quibus bellū Agidis regis Spartanorū in Græcia,

Alexandri regis Epyri in Italia bellū, Zopyrionis præfecti eius in Scythia cōtinebatur. Quibus variè

adfectus, plus tamen lætitię cognitis mortib. duo-*

rum æmulorū regum, quàm doloris amissi, cum Zo-

pyrione exercitus suscepit. Nam post profectiōem Alexandri, Græcia fermè omnis in occasionem re-

cuperandæ libertatis ad arma concurrerat, aucto-

Motus & bella in Macedonia.

** moribus.*

xan. triq.

Lacedæmo-
niorum ad-
uersus An-
tipatru be-
lum.

*xandriq. pacem soli spreuerant, & leges respue-
rant. Dux huius belli Agis Rex Lacedæmoniorum
fuerat. Quem motum Antipater contra Ætis mili-
tibus in ipso ortu oppressit. Magna tamen utrin-
que cædes fuit.*

*Egregium boni Imperatoris exemplum Agis,
de cuius militari robore Diodorus Siculus & Q.
Curtius lib.6. ubi scribit V. M. & CCC.LX. La-
cedæmoniorum .& CCC.Macedonum cecidisse.*

*Agis Rex cum suos terga dare videret, demis-
sis satellitibus, ut Alexandro, si non fœlicitate par,
virtute non inferior videretur, tantas strages ho-
stium edidit, ut agmina interdum fugaret. Ad ex-
tremum, & si à multitudine victus, gloria tamen*

De Alexan-
dro Epyri
Rege.

*omnes vicit. Porrò Alexander Rex Epyri in Ita-
liam à Tarentinis auxilia aduersus Brutios depre-
cantibus sollicitatus, ita cupidè profectus fuerat,
ut in diuisione orbis terrarum, Alexandro Olym-
piadis sororis suæ filio Oriens, et sibi Occidens for-
tè contigisset: non minorem rerum materiam in
Italia, Aphrica, Siciliaque, quàm ille in Asia, &
Persis habiturus.*

*Oraculum Dodonæi Iouis de fato Alexandri
Epirotæ. Fermè fugiendo in media fata ruitur.*

*Huc accedebat, ut sicut Alexandro Magno
Delphica oracula insidias in Macedonia, ita huic
responsum Dodonæi Iouis urbem Pandosiam, am-
nemq. Acherusium prædixerant. Quæ utraque
cum in Epyro essent, ignarus eadem & in Ita-
lia esse, ad declinanda fatorum pericula, peregri-*

nam

nam militiam cupidius elegerat. Igitur cum in Italiam venisset, primum illi bellum cum Appulis fuit: quorum cognito urbis fato, breui post tempore, pacem & amicitiam cum Rege eorum fecit.

Brundisium conditum ab Ætolis,

Βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.

Erat namque tunc temporis urbs Appulis Brundisium, quam Ætoli secuti dudum fama rerum in Troia gestarum, clarissimum ac nobilissimum ducem Diomedem, condiderant. Sed pulsi ab Appulis consulentes oracula, responsum acceperant, locum quem reperissent, perpetuò possessuros. Hac igitur ex causa, per legatos sub belli comminatione, restitui sibi ab Appulis urbem postulerant.

Ferrur hic Alexander dixisse, cum aduersus Italos pugnaret, se in viros: Alexandrū Magnum in fœminas, Persas nempe incidisse.

Sed ubi Appulis oraculum innotuit, interfectos legatos in urbe sepeliunt, perpetuò ibi sedem habituros. Atque ita defuncti responso, diu urbem possederunt. Quod cum factum cognouisset Alexander Epyri, antiquitatis fata veneratus, bello Appulorum abstinuit. Gessit & cum Brutijs Lucanisq. bellum, multasq. urbes cæpit, tum & cum Metapontinis & Rutilis & Romanis fœdus amicitiamq. fecit. Sed Brutij Lucaniqu. cum auxilia à finitimis contraxissent, acrius bellum repetiverunt. Ibi Rex iuxta urbem Pandosiam & flumen

* Acherusium.

Eleganter hanc historiam describit Liu. li. 8. ab urbe condita.

mine

De Zopy-
rione occi-
so cū exer-
citu à Scy-
this.

* occisum.
Oratio Ale-
xandri ad
milites qua
in patriam
profectu-
ros retinet.

*mine quam occideret, interficitur. Moriensq. non in patria fuisse sibi periculosam mortem, propter quam patriam fugerat, intellexit. Corpus eius Ty-
rij publicè redemptū, sepultura tradiderunt, Dum
hac aguntur in Italia, Zopyrion quoque praefectus
Ponti ab Alexandro Magno relictus, * otiosum se-
ratus, si nihil ipse gessisset, adunato XXX. millium
militum exercitu, Scythis bellū intulit. Cæsus cum
omnibus copijs penas temerè illati belli genti inno-
xia luit. Hæc cū nunciata in Parthya Alexan-
dria essent, simulato mærore propter Alexādri co-
gnitionem, exercitui suo triduo luctū indixit. Om-
nibus deinde, veluti Darij morte perpetrato bello,
reditum in patriam expectantibus, coniuges & li-
beros suos animo iam quodammodò complectenti-
bus, ad cōcionem exercitum vocat. Ibi nihil actum
tot egregijs prælijs ait, si incolumis Orientalis Bar-
baries relinquatur, nec se corpus, sed regnum Da-
rij petiisse: persequendosq. esse eos, qui à regno de-
fecerint. Hac oratione velut ex integro incitatis
militum animis, Hyrcaniam Mardosq. subegit.*

*Thalestris Amazonum regina Alexandrum
sobolis ex eo suscipiendæ gratiæ adiit.*

*Ibi ei occurrit Thalestris siue Minothæa Ama-
zonum regina cum CCC. millibus mulierū, XXV.
dierum inter infestissimas gentes, itinere confecto,
ex rege liberos quæsitura. Cuius conspectus aduen-
tusq. admirationi fuit, & propter insolitum fe-
minis habitum, & propter expetitum cōcubitum.*

Alij, datis
ut visa est.

*Ob hoc triginta diebus otio datis, à Rege, ut visa
est*

est uterum implēsse, discessit. Post hæc Alexander habitum regum Persarum, & diadema insolitum antea in regibus Macedonicis velut in leges eorū quos vicerat trāsiret, adsumit. Quæ ne inuidiosius & in se uno cōspiceretur, amicos quoque suos longam vestem aureā, purpureamq. sumere iubet, ut luxum quoque, sicuti cultū imitaretur Persarum.

Secunda res
sapientum
animos fa-
tigant.

Pellices regiæ erant CCCLXV. Conuiuiorum satietatem ludus interpellat. Curtius lib. 6.

Inter pellicum regiarū greges, electæ pulchritudinis, nobilitatisq. noctium vices diuidit. His rebus ingentes epularū apparatus adiicit, nè ieiuna & destructa luxuria videretur. Conuiuium quoque iuxta regiam magnificentiam ludis exornat, immemor prorsus tantas opes amitti his moribus, non quæri solere. Inter hæc, indignatio omnium totis castris erat, illum à Philippo patre tantum degenerasse, ut etiam patriæ nomen euitaret, moresq. Persarum adsumeret, quos propter tales mores vicerat. Sed nè solis vitijs eorū, quos armis subegerat, succubuisse videretur, militibus quoque suis permisit, si quarum captiuarum consuetudine tenerentur, ducere uxores: existimans minorem in patriam reditus cupiditatem futuram, habentibus in castris imaginem quandam larium, ac domesticæ sedis, simul & laborem militiæ molliorem fore dulcedine uxorum: in supplementa quoque militum minùs exhaurire posse Macedoniam, si veteranis patribus tyrones succederent, militaturi in vallo, in quo nati essent: constantioresque futuri.

Polystrat
Macedo Da-
rium suorū-
telis cōfos-
sum repe-
rit.

* proferri.
Mandata
Darij iam
morientis
ad Alexan-
drum.

gnouit Darium clauso vehiculo per noctem expor-
tatum. Iusso itaque exercitu subsequi, cum septem
millibus equitum fugientē insequitur. In itinere
multa & periculosa praelia fecit. Emensus deinde
multa millia passuum cum nullū Darij indicium re-
perisset, respirandi equis data potestate, unus ex mi-
litibus, dum ad fontē proximū pergīt, in vehiculo
Darium, multis quidem vulneribus cōfossū, sed
spirantē adhuc inuenit: qui applicito captiuo, cum
ciue ex voce cognouisset, id saltē præsēntis fortu-
næ solatium se habere, dixit, q̄ apud intellecturum
locuturus esset, nec in cassū postremas voces emis-
surus. * Perferri hæc Alexandro iubet, se nullis in-
eum meritorum officijs, maximorum illi debitorū,
mori: q̄ in matre liberisq. suis regum eius, non ho-
stilem animum expertus, fœliciusq. hostem, quàm
cognatos sortitus sit. Quippe & matri ac liberis
suis ab eodem hoste vitam datam: sibi à cognatis
ereptam, quibus & vitā & regna dederit. Quam
ob rem gratiam illi eā futuram, quam ipse victor
volet Alexandro referre: se, quam solam moriens
potest, gratiā, precari superum & inferum numina
& regales deos, ut illi terrarum omnium victori
contingat imperium, pro se iustā magis, quàm gra-
uem sepulturæ veniam orare. Quod ad ultionem
pertineat, iam non suam, sed exempli, cōmunemq.
omnium regum esse causam, quam negligere, illi
& indecorum esse & periculosum: quippe, cum in
altero iustitiæ eius, in altero etiam utilitatis causa
versetur, in quam rē unicum pignus fidei regiæ,
dextram

dextram se ferendam Alexandro dare . Post hæc porrecta manu, expiravit .

Darij mors . Ea enim fidei sacra est, Plin. XI. Finitur Persarum imperium .

Quæ ubi Alexādro nunciata sunt, viso corpore defuncti, tā indignā illo fastigio mortē lachrymis prosecutus est . Corpusq. regio more sepeliri & reliquias eius maiorum tumulis inferri iussit .

IVSTINI HISTORICI

LIBER XII.

Quarta monarchia Macedonum, seu Græcorum cum Alexandrinis & Ptolemæis . Duravit annos CCC.

A*LEXANDER in persequendo Dario, amissos milites magnis funerū impēsis extulit, reliquias expeditionis ei⁹ socijs. XV.*

millia talentorum diuisit. Equorum maior pars æstuamissa, inutilesq. etiam qui superfuerant . facti pecunia omnis. CLIII. millia talentorum ex victo-

ria cōgesta, eiq. Parmenio præficitur. Dū hæc aguntur, epistolæ Antipatris à Macedonia redduntur, quibus bellū Agidis regis Spartanorū in Græcia,

Motus & bella in Macedonia.

Alexandri regis Epyri in Italia bellū, Zopyrionis præfecti eius in Scythia cōtinebatur. Quibus variè adfectus, plus tamen lætitię cognitis mortib. duo-*

** moribus.*

rum æmulorū regum, quàm doloris amissi, cum Zopyrione exercitus suscepit. Nam post profectiōnem Alexandri, Græcia fermè omnis in occasionem recuperandæ libertatis ad arma concurrerat, auctoritatem Lacedæmoniorū secuta, qui Philippi Alexan- triq.

Lacedæmo-
niorum ad-
uersus An-
tipatru be-
lum.

*xandriq. pacem soli spreuerant, & leges respue-
rant. Dux huius belli Agis Rex Lacedæmoniorum
fuerat. Quem motum Antipater contra Ætis mili-
tibus in ipso ortu oppressit. Magna tamen utrin-
que cædes fuit.*

*Egregium boni Imperatoris exemplum Agis,
de cuius militari robore Diodorus Siculus & Q.
Curtius lib.6. ubi scribit V. M. & CCC.LX. La-
cedæmoniorum .& CCC.Macedonum cecidisse.*

*Agis Rex cum suos terga dare videret, demis-
sis satellitibus, ut Alexandro, si non fœlicitate par,
virtute non inferior videretur, tantas strages ho-
stium edidit, ut agmina interdum fugaret. Ad ex-
tremum, & si à multitudine victus, gloria tamen*

De Alexan-
dro Epyri
Rege.

*omnes vicit. Porrò Alexander Rex Epyri in Ita-
liam à Tarentinis auxilia aduersus Brutios depre-
cantibus sollicitatus, ita cupidè profectus fuerat,
ut in divisione orbis terrarum, Alexandro Olym-
piadis sororis suæ filio Oriens, et sibi Occidens for-
tè contigisset: non minorem rerum materiam in
Italia, Aphrica, Siciliaque, quàm ille in Asia, &
Persis habiturus.*

*Oraculum Dodonæi Iouis de fato Alexandri
Epirotæ. Fermè fugiendo in media fata ruitur.*

*Huc accedebat, ut sicut Alexandro Magno
Delphica oracula insidias in Macedonia, ita huic
responsum Dodonæi Iouis urbem Pandosiam, am-
nemq. Acherusium prædixerant. Quæ utraque
cum in Epyro essent, ignarus eadem & in Ita-
lia esse, ad declinanda fatorum pericula, peregri-
nam*

nam militiam cupidius elegerat. Igitur cum in Italiam venisset, primum illi bellum cum Appulis fuit: quorum cognito urbis fato, breui post tempore, pacem & amicitiam cum Rege eorum fecit.

Brundisium conditum ab Ætolis,

Βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.

Erat namque tunc temporis urbs Appulis Brundisium, quam Ætoli secuti dudum fama rerum in Troia gestarum, clarissimū ac nobilissimum ducem Diomedem, condiderant. Sed pulsi ab Appulis consulentes oracula, responsum acceperant, locum quem reperissent, perpetuò possessuros. Hac igitur ex causa, per legatos sub belli comminatione, restitui sibi ab Appulis urbem postulerant.

Ferrur hic Alexander dixisse, cum aduersus Italos pugnaret, se in viros: Alexandrū Magnum in foeminas, Persas nempe incidisse.

Sed ubi Appulis oraculum innotuit, interfectos legatos in urbe sepeliunt, perpetuò ibi sedem habituros. Atque ita defuncti responso, diu urbem possederunt. Quod cum factum cognouisset Alexander Epyri, antiquitatis fata veneratus, bello Appulorum abstinuit. Gessit & cum Brutijs Lucanisq. bellum, multasq. urbes cæpit, tum & cum Metapontinis & Rutilis & Romanis fœdus amicitiamq. fecit. Sed Brutij Lucaniqu. cum auxilia à finitimis contraxissent, acrius bellum repetiverunt. Ibi Rex iuxta urbem Pandosiam & flumen

* Acheronta, non prius fatalis loci cognito nomine

* Acherusium.

Eleganter hanc historiam describit Liu. li. 8. ab urbe condita.

De Zopy-
rione occi-
so cū exer-
citu à Scy-
this.

* occisum.
Oratio Ale-
xandri ad
milites qua
in patriam
profectu-
ros retinet.

*mine quam occideret, interficitur. Moriensq. non in patria fuisse sibi periculosam mortem, propter quam patriam fugerat, intellexit. Corpus eius Ty-
ri publicè redemptū, sepulturæ tradiderunt, Dum hæc aguntur in Italia, Zopyrion quoque præfectus Ponti ab Alexandro Magno relictus, * otiosum se-
ratus, si nihil ipse gessisset, adunato XXX. millium militum exercitu, Scythis bellū intulit. Cæsus cum omnibus copijs penas temerè illati belli genti inno-
xia luit. Hæc cū nunciata in Parthya Alexan-
dria essent, simulato mærore propter Alexāndri co-
gnitionem, exercitui suo triduo luctū indixit. Om-
nibus deinde, veluti Darij morte perpetrato bello, reditum in patriam expectantibus, coniuges & li-
beros suos animo iam quodammodò complectenti-
bus, ad cōcionem exercitum vocat. Ibi nihil actum tot egregijs prælijs ait, si incolumis Orientalis Bar-
baries relinquatur, nec se corpus, sed regnum Da-
rij petiisse: persequendosq. esse eos, qui à regno de-
fecerint. Hac oratione velut ex integro incitatis militum animis, Hyrcaniam Mardosq. subegit.*

Thalestris Amazonum regina Alexandrum sobolis ex eo suscipiendæ gratiæ adiit.

*Ibi ei occurrit Thalestris siue Minothæa Ama-
zonum regina cum CCC. millibus mulierū, XXV.
dierum inter infestissimas gentes, itinere confecto,
ex rege liberos quæsitura. Cuius conspectus aduen-
tusq. admirationi fuit, & propter insolitum fæ-
minis habitum, & propter expetitum cōcubitum.
Ob hoc triginta diebus otio datis, à Rege, ut visa
est*

Alij, datis
ut visa est.

est uterum implēsse, discessit. Post hæc Alexander habitum regum Persarum, & diadema insolitum antea in regibus Macedonicis velut in leges eorū quos vicerat trāsiret, adsumit. Quæ ne inuidiosius & in se uno cōspiceretur, amicos quoque suos longam vestem aureā, purpureamq. sumere iubet, ut luxum quoque, sicuti cultū imitaretur Persarum.

Secundæ res
sapientum
animos fa-
tigant.

Pellices regiæ erant CCCLXV. Conuiuiorum satietatem ludus interpellat. Curtius lib. 6.

Inter pellicum regiarū greges, electæ pulchritudinis, nobilitatisq. noctium vices diuidit. His rebus ingentes epularū apparatus adiicit, nè ieiuna & destructa luxuria videretur. Conuiuium quoque iuxta regiam magnificentiam ludis exornat, immemor prorsus tantas opes amitti his moribus, non quæri solere. Inter hæc, indignatio omnium totis castris erat, illum à Philippo patre tantum degenerasse, ut etiam patriæ nomen euitaret, moresq. Persarum adsumeret, quos propter tales mores vicerat. Sed nè solis vitijs eorū, quos armis subegerat, succubuisse videretur, militibus quoque suis permisit, si quarum captiuarum consuetudine tenerentur, ducere uxores: existimans minorem in patriam reditus cupiditatem futuram, habentibus in castris imaginem quandam larium, ac domesticæ sedis, simul & laborem militiæ molliorem fore dulcedine uxorum: in supplementa quoque militum minùs exhaurire posse Macedoniam, si veteranis patribus tyrones succederent, militaturi in vallo, in quo nati essent: constantioresque futuri.

futuri, si non solum tyrocinia, verum etiam incubuta in istis castris posuissent, quæ consuetudo in successores quoque Alexandri mansit. Igitur & alimēta pueris statuta, & instrumenta armorum, equorum quoque iuuenibus data, & partibus pro numero filiorum præmia statuta. Si quorum patres occidissent, nihilominus pupilli stipendia patrum trahabant, quorum pueritia inter varias expeditiones militia erat. Itaque à parvula ætate periculis laboribusq. indurati, inuicti exercitus fuere: neque castra aliter, quàm patriam: neque pugnam aliud unquam, quàm victoriam duxere. Hæc σο-
 ἐπὶ γονὴ. boles nomen habuit Epigoni. Parthis deinde domitis: præfectus his statuitur, ex nobilissimis Persarum Andragoras, unde postea originem Parthorum Reges habuerunt. Interea non Alexander regio, sed hostili odio sæuire in suos cæpit.

Parmenio annorum LXX. vir militiæ, domique clarus necatur cum filio Philota. De cuius cæde Curtius eleganter & copiosè.

Maximè indignabatur carpi sermonibus suorum, patris Philippi patriæque mores subuertisse. Propter quæ crimina, Parmenion quoque senex dignitate Regi proximus, cum Philota filio, de utroque prius quæstionibus habitis, interficiuntur & Fremere itaque omnes uniuersis castris cæpere: innoxij senis filijq. casum miserantes, interdum se quoque non debere melius sperare, dicentes. Quæ cum nunciata Alexandro essent, verens, ne hæc opinio etiam in Macedoniam diuulga-

diuulgaretur, et ne victoriæ gloria, seu itia macula obfuscaretur, simulat se ex amicis quosdam in patriam victoriarum nuncios missurum. Hortatur milites suis scribere, rariorem habituros occasionem propter militiam remotiorem. Datos fasces epistolarum ad se tacite deferri iubet: ex quibus cognito de singulorum iudicio, in unam cohortem, eos, qui de rege durius opinati fuerant, contribuit, aut consumpturus eos, aut in ultimis terris in colonias distributurus.

Alexandri
crudelitas.

Arimaspi *βεργάται* dicti, quod Cyri exercitum frigore & fame grauer adfectum, tectis & com meatibus iuuerint.

Inde Dracas, Energetas, Parymas* Paropamis-
sadas* Hydasprios, cæterosq. populos, qui in radice
Caucasi morabantur, subegit.

* Parapa-
menos.
* Adasprios
Parpamme
nos.

Bessus datur Oxatri Darij fratri, grauissimo cruciatu dilacerandus. Disphendomena vocant. Plutarchus in vita Alexandri. De supplicij genere, quo Bessus affectus fuerit, variè auctores scribunt.

Interea unus ex amicis Darij, Bessus vinctus⁹ p-
ducitur, qui regem non solū prodiderat, verum et in-
terfecerat. Quem in ultionem perfidiæ, excrucian-
dum fratri Darij tradidit: reputans, non tã hostem
suum fuisse Darium, q̃ amicum eius, à quo esset oc-
cisus. Et ut his terris nomen relinqueret, urbem Ale-
xandriam super amnem Tanaim cōdidit, intra diem
XLII. muro VI. millium passuum cōsummato, trans-
latis eo trium ciuitatum populis, quas Cyrus con-
diderat.

Alexandria
ad Tanaim
conditur.

Lacedæmo-
niorum ad
uersus An-
tipatrū be-
lum.

*xandriq. pacem soli spreuerant, & leges respue-
rant. Dux huius belli Agis Rex Lacedæmoniorum
fuerat. Quem motum Antipater contra ētis mili-
tibus in ipso ortu oppressit. Magna tamen utrin-
que cædes fuit.*

Egregium boni Imperatoris exemplum Agis,
de cuius militari robore Diodorus Siculus & Q.
Curtius lib.6. vbi scribit V. M. & CCC.LX. La-
cedæmoniorum .& CCC.Macedonum cecidisse.

*Agis Rex cū suos terga dare videret, demis-
sis satellitibus, ut Alexandro, si nō fœlicitate par,
virtute non inferior videretur, tantas strages ho-
stium edidit, ut agmina interdum fugaret. Ad ex-
tremum, & si à multitudine victus, gloria tamen*

De Alexan-
dro Epyri
Rege.

*omnes vicit. Porrò Alexander Rex Epyri in Ita-
liam à Tarentinis auxilia aduersus Brutios depre-
cantibus sollicitatus, ita cupidè profectus fuerat,
ut in diuisione orbis terrarum, Alexandro Olym-
piadis sororis suæ filio Oriens, et sibi Occidens for-
tè contigisset: non minorem rerum materiam in
Italia, Aþrica, Siciliaque, quàm ille in Asia, &
Persis habiturus.*

Oraculum Dodonæi Iouis de fato Alexandri
Epirotæ. Fermè fugiendo in media fata ruitur.

*Huc accedebat, ut sicut Alexandro Magno
Delphica oracula insidias in Macedonia, ita huic
responsum Dodonæi Iouis urbem Pandosiam, am-
nemq. Acherusium prædixerant. Quæ utraque
cū in Epyro essent, ignarus eadem & in Ita-
lia esse, ad declinanda fatorum pericula, peregri-
nam*

nam militiam cupidius elegerat. Igitur cum in Italiam venisset, primum illi bellum cum Appulis fuit: quorum cognito urbis fato, breui post tempore, pacem & amicitiam cum Rege eorum fecit.

Brundisium conditum ab Ætolis,

Βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.

Erat namque tunc temporis urbs Appulis Brundisium, quam Ætoli secuti dudum fama rerum in Troia gestarum, clarissimū ac nobilissimum ducem Diomedem, condiderant. Sed pulsi ab Appulis consulentes oracula, responsum acceperant, locum quem reperissent, perpetuò possessuros. Hac igitur ex causa, per legatos sub belli comminatione, restitui sibi ab Appulis urbem postulaverant.

Fertur hic Alexander dixisse, cum aduersus Italos pugnaret, se in viros: Alexandrū Magnum in fœminas, Persas nempe incidisse.

Sed ubi Appulis oraculum innotuit, interfectos legatos in urbe sepeliunt, perpetuò ibi sedem habituros. Atque ita defuncti responso, diu urbem possederunt. Quod cum factum cognouisset Alexander Epyri, antiquitatis fata veneratus, bello Appulorum abstinuit. Gessit & cum Brutijs Lucanisq. bellum, multasq. urbes cæpit, tum & cum Metapontinis & Rutilis & Romanis fœdus amicitiamq. fecit. Sed Brutij Lucaniqu. cum auxilia à finitimis contraxissent, acrius bellum repeti-
uere. Ibi Rex iuxta urbem Pandosiam & flumen
Acheronta, non prius fatalis loci cognito no-
mine

*Acherusium.

Eleganter hanc historiam describit Liu. li. 8. ab urbe condita.

De Zopy-
rione occi-
so cū exer-
citu à Scy-
this.

* occisum.
Oratio Ale-
xandri ad
milites qua
in patriam
profectu-
ros retinet.

*mine quam occideret, interficitur. Moriensq. non in patria fuisse sibi periculosam mortem, propter quam patriam fugerat, intellexit. Corpus eius Ty-
rij publicè redemptū, sepulturæ tradiderunt, Dum hæc aguntur in Italia, Zopyrion quoque præfectus Ponti ab Alexandro Magno relictus, * otiosum se-
ratus, si nihil ipse gessisset, adunato XXX. millium militum exercitu, Scythis bellū intulit. Cæsus cum omnibus copijs penas temerè illati belli genti innoxia luit. Hæc cū nunciata in Parthya Alexan-
dria essent, simulato mærore propter Alexādri cognitionem, exercitui suo triduo luctū indixit. Om-
nibus deinde, veluti Darij morte perpetrato bello, reditum in patriam expectantibus, coniuges & li-
beros suos animo iam quodammodò complectenti-
bus, ad cōcionem exercitum vocat. Ibi nihil actum tot egregijs prælijs ait, si incolumis Orientalis Bar-
baries relinquatur, nec se corpus, sed regnum Da-
rij petijse: persequendosq. esse eos, qui à regno de-
fecerint. Hac oratione velut ex integro incitatis militum animis, Hyrcaniam Mardosq. subegit.*

Thalestris Amazonum regina Alexandrum sobolis ex eo suscipiendæ gratiæ adiit.

*Ibi ei occurrit Thalestris siue Minothæa Ama-
zonum regina cum CCC. millibus mulierū, XXV.
dierum inter infestissimas gentes, itinere confecto,
ex rege liberos quæsitura. Cuius conspectus aduen-
tusq. admirationi fuit, & propter insolitum fæ-
minis habitum, & propter expetitum cōcubitum.
Ob hoc triginta diebus otio datis, à Rege, ut visa
est*

Alij, datis
ut visa est.

est uterum implēsse, discessit. Post hæc Alexander habitum regum Persarum, & diadema insolitum antea in regibus Macedonicis velut in leges eorū quos vicerat trāsiret, adsumit. Quæ ne inuidiosius & in se uno cōspiceretur, amicos quoque suos longam vestem aureā, purpureamq. sumere iubet, ut luxum quoque, sicuti cultū imitaretur Persarum.

Secunda res
sapientum
animos fa-
tigant.

Pellices regiæ erant CCCLXV. Conuiuiorum satietatem ludus interpellat. Curtius lib. 6.

Inter pellicum regiarū greges, electæ pulchritudinis, nobilitatisq. noctium vices diuidit. His rebus ingentes epularū apparatus adiicit, nè ieiuna & destructa luxuria videretur. Conuiuium quoque iuxta regiam magnificentiam ludis exornat, immemor prorsus tantas opes amitti his moribus, non quæri solere. Inter hæc, indignatio omnium totis castris erat, illum à Philippo patre tantum degenerasse, ut etiam patriæ nomen euitaret, moresq. Persarum adsumeret, quos propter tales mores vicerat. Sed nè solis vitijs eorū, quos armis subegerat, succubuisse videretur, militibus quoque suis permisit, si quarum captiuarum consuetudine tenerentur, ducere uxores: existimans minorem in patriam reditus cupiditatem futuram, habentibus in castris imaginem quandam larium, ac domesticæ sedis, simul & laborem militiæ molliorem fore dulcedine uxorum: in supplementa quoque militum minùs exhaurire posse Macedoniam, si veteranis patribus tyrones succederent, militaturi in vallo, in quo nati essent: constantioresque futuri.

futuri, si non solum tyrocinia, verum etiam incubula in istis castris posuissent, quæ consuetudo in successores quoque Alexandri mansit. Igitur & alimēta pueris statuta, & instrumenta armorum, equorum quoque iuuenibus data, & partibus pro numero filiorum præmia statuta. Si quorum patres occidissent, nihilominus pupilli stipendia patrum trahabant, quorum pueritia inter varias expeditiones militia erat. Itaque à parvula ætate periculis laboribusq. indurati, inuicti exercitus fuere: neque castra aliter, quàm patriam: neque pugnam aliud unquam, quàm victoriam duxere. Hæc soboles nomen habuit Epigoni. Parthis deinde domitis: præfectus his statuitur, ex nobilissimis Persarum Andragoras, unde postea originem Parthorum Reges habuerunt. Interea non Alexander regio, sed hostili odio sæuire in suos cæpit.

Parmenio annorum LXX. vir militiæ, domique clarus necatur cum filio Philota. De cuius cæde Curtius eleganter & copiosè.

Maximè indignabatur carpi sermonibus suorum, patris Philippi patriæque mores subuertisse. Propter quæ crimina, Parmenion quoque senex dignitate Regi proximus, cum Philota filio, de utroque prius quæstionibus habitis, interficiuntur & Fremere itaque omnes uniuersis castris cæpere: innoxij senis filijq. casum miserantes, interdum se quoque non debere melius sperare, dicentes. Quæ cum nunciata Alexandro essent, verens, ne hæc opinio etiam in Macedoniam diuulga-

diuulgaretur, et ne victoriæ gloria, seu itia macula obfuscaretur, simulat se ex amicis quosdam in patriam victoriarum nuncios missurum. Hortatur milites suis scribere, rariorem habituros occasionem propter militiam remotiorem. Datos fasces epistolarum ad se tacite deferri iubet: ex quibus cognito de singulorum iudicio, in unam cohortem, eos, qui de rege durius opinati fuerant, contribuit, aut consumpturus eos, aut in ultimis terris in colonias distributurus.

Alexandri
crudelitas.

Arimaspi *βεργάται* dicti, quod Cyri exercitum frigore & fame grauer adfectum, tectis & com meatibus iuuerint.

Inde Dracas, Euergetas, Parymas* Paropamis-
sadas* Hydasprios, ceterosq. populos, qui in radice
Caucasi morabantur, subegit.

* Parapa-
menos.
* Adasprios
Parpamme
nos.

Bessus datur Oxatri Darij fratri, grauissimo cruciatu dilacerandus. Disphendomena vocant. Plutarchus in vita Alexandri. De supplicij genere, quo Bessus affectus fuerit, varie auctores scribunt.

Interea unus ex amicis Darij, Bessus vinctus⁹ p-
ducitur, qui regem non solum prodiderat, verum et in-
terfecerat. Quem in ultionem perfidiæ, excrucian-
dum fratri Darij tradidit: reputans, non tam hostem
suum fuisse Darium, quam amicum eius, a quo esset oc-
cisus. Et ut his terris nomen relinqueret, urbem Ale-
xandriam super amnem Tanaim condidit, intra diem
XLII. muro VI. millium passuum consummato, trans-
latis eo trium ciuitatum populis, quas Cyrus con-
diderat.

Alexandria
ad Tanaim
conditur.

Lacedæmo-
niorum ad-
uersus An-
tipatru be-
lum.

*xandriq. pacem soli spreuerant, & leges respue-
rant. Dux huius belli Agis Rex Lacedæmoniorum
fuerat. Quem motum Antipater contra ceteris mili-
tibus in ipso ortu oppressit. Magna tamen utrin-
que cædes fuit.*

Egregium boni Imperatoris exemplum Agis,
de cuius militari robore Diodorus Siculus & Q.
Curtius lib. 6. ubi scribit V. M. & CCC. LX. La-
cedæmoniorum .& CCC. Macedonum cecidisse.

*Agis Rex cum suos terga dare videret, demis-
sis satellitibus, ut Alexandro, si non felicitate par,
virtute non inferior videretur, tantas strages ho-
stium edidit, ut agmina interdum fugaret. Ad ex-
tremum, & si à multitudine victus, gloria tamen*

De Alexan-
dro Epyri
Rege.

*omnes vicit. Porro Alexander Rex Epyri in Ita-
liam à Tarentinis auxilia aduersus Brutios depre-
cantibus sollicitatus, ita cupide profectus fuerat,
ut in diuisione orbis terrarum, Alexandro Olym-
piadis sororis suæ filio Oriens, et sibi Occidens for-
tè contigisset: non minorem rerum materiam in
Italia, Aphrica, Siciliaque, quàm ille in Asia, &
Persis habiturus.*

Oraculum Dodonæi Iouis de fato Alexandri
Epirotæ. Fermè fugiendo in media fata ruitur.

*Huc accedebat, ut sicut Alexandro Magno
Delphica oracula insidias in Macedonia, ita huic
responsum Dodonæi Iouis urbem Pandosiam, am-
nemq. Acherusium prædixerant. Quæ utraque
cum in Epyro essent, ignarus eadem & in Ita-
lia esse, ad declinanda fatorum pericula, peregri-
nam*

nam militiam cupidius elegerat. Igitur cum in Italiam venisset, primum illi bellum cum Appulis fuit: quorum cognito urbis fato, breui post tempore, pacem & amicitiam cum Rege eorum fecit.

Brundisium conditum ab Ætolis,
 Βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.

Erat namque tunc temporis urbs Appulis Brundisium, quam Ætoli secuti dudum fama rerum in Troia gestarum, clarissimū ac nobilissimum ducem Diomedem, condiderant. Sed pulsi ab Appulis consulentes oracula, responsum acceperant, locum quem reperissent, perpetuò possessuros. Hac igitur ex causa, per legatos sub belli comminatione, restitui sibi ab Appulis urbem postulerant.

Fertur hic Alexander dixisse, cum aduersus Italos pugnaret, se in viros: Alexandrū Magnum in foeminas, Persas nempe incidisse.

Sed ubi Appulis oraculum innotuit, interfecit legatos in urbe sepeliunt, perpetuò ibi sedem habituros. Atque ita defuncti responso, diu urbem possederunt. Quod cum factum cognouisset Alexander Epyri, antiquitatis fata veneratus, bello Appulorum abstinuit. Gessit & cum Brutijs Lucanisq. bellum, multasq. urbes cepit, tum & cum Metapontinis & Rutilis & Romanis fœdus amicitiamq. fecit. Sed Brutij Lucaniqu. cum auxilia à finitimis contraxissent, acrius bellum repeti-
 uere. Ibi Rex iuxta urbem Pandosiam & flumen

*Acherusium.

Eleganter hanc historiam describit Liu. li. 8. ab urbe condita.

*Acheronta, non prius fatalis loci cognito nomine

De Zopy-
rione occi-
so cū exer-
citu à Scy-
this.

* occisum.
Oratio Ale-
xandri ad
milites qua
in patriam
profectu-
ros retinet.

*mine quam occideret, interficitur. Moriensq. non in patria fuisse sibi periculosam mortem, propter quam patriam fugerat, intellexit. Corpus eius Ty-
ri publicè redemptū, sepulturæ tradiderunt, Dum hæc aguntur in Italia, Zopyrion quoque præfectus Pontis ab Alexandro Magno relictus, * otiosum se ratus, si nihil ipse gessisset, adunato XXX. millium militum exercitu, Scythis bellū intulit. Cæsus cum omnibus copijs penas temerè illati belli genti innoxia luit. Hæc cū nunciata in Parthya Alexan-
dria essent, simulato mærore propter Alexādri cognitionem, exercitui suo triduo luctū indixit. Om-
nibus deinde, veluti Darij morte perpetrato bello, reditum in patriam expectantibus, coniuges & li-
beros suos animo iam quodammodò complectenti-
bus, ad cōcionem exercitum vocat. Ibi nihil actum tot egregijs prælijs ait, si incolumis Orientalis Bar-
baries relinquatur, nec se corpus, sed regnum Da-
rij petijisse: persequendosq. esse eos, qui à regno de-
fecerint. Hac oratione velut ex integro incitatis militum animis, Hyrcaniam Mardosq. subegit.*

Thalestris Amazonum regina Alexandrum sobolis ex eo suscipiendæ gratiæ adiit.

*Ibi ei occurrit Thalestris siue Minothæa Ama-
zonum regina cum CCC. millibus mulierū, XXV.
dierum inter infestissimas gentes, itinere confecto,
ex rege liberos quæsitura. Cuius conspectus aduen-
tusq. admirationi fuit, & propter insolitum fæ-
minis habitum, & propter expetitum cōcubitum.
Ob hoc triginta diebus otio datis, à Rege, ut visa
est*

Alij, datis
ut visa est.

est utrum implēsse, discessit. Post hæc Alexander habitum regum Persarum, & diadema insolitum antea in regibus Macedonicis velut in leges eorū quos vicerat trāsiret, adsumit. Quæ ne inuidiosius & in se uno cōspiceretur, amicos quoque suos longam vestem aureā, purpureamq. sumere iubet, ut luxum quoque, sicuti cultū imitaretur Persarum.

Secūda res
sapientum
animos fa-
tigant.

Pellices regiæ erant CCCLXV. Conuiuiorum satietatem ludus interpellat. Curtius lib. 6.

Inter pellicum regiarū greges, electæ pulchritudinis, nobilitatisq. noctium vices diuidit. His rebus ingentes epularū apparatus adiicit, nè ieiuna & destructa luxuria videretur. Conuiuium quoque iuxta regiam magnificentiam ludis exornat, immemor prorsus tantas opes amitti his moribus, non quæri solere. Inter hæc, indignatio omnium totis castris erat, illum à Philippo patre tantum degenerasse, ut etiam patriæ nomen euitaret, moresq. Persarum adsumeret, quos propter tales mores vicerat. Sed nè solis vitijs eorū, quos armis subegerat, succubuisse videretur, militibus quoque suis permisit, si quarum captiuarum consuetudine tenerentur, ducere uxores: existimans minorem in patriam reditus cupiditatem futuram, habentibus in castris imaginem quandam larium, ac domesticæ sedis, simul & laborem militiæ molliorem fore dulcedine uxorum: in supplementa quoque militum minùs exhaurire posse Macedoniam, si veteranis patribus tyrones succederent, militaturi in vallo, in quo nati essent: constantioresque futuri.

futuri, si non solum tyrocinia, verum etiam incubula in istis castris posuissent, quæ consuetudo in successores quoque Alexandri mansit. Igitur & alimēta pueris statuta, & instrumenta armorum, equorum quoque iuuenibus data, & partibus pro numero filiorum præmia statuta. Si quorum patres occidissent, nihilominus pupilli stipendia patrum trahabant, quorum pueritia inter varias expeditiones militia erat. Itaque à parvula ætate periculis laboribusq. indurati, inuicti exercitus fuere: neque castra aliter, quàm patriam: neque pugnam aliud unquam, quàm victoriam duxere. Hæc σο-
 ἐπιγονή. boles nomen habuit Epigoni. Parthis deinde domitis: præfectus his statuitur, ex nobilissimis Persarum Andragoras, unde postea originem Parthorum Reges habuerunt. Interea non Alexander regio, sed hostili odio seuire in suos cæpit.

Parmenio annorum LXX. vir militiæ, domique clarus necatur cum filio Philota. De cuius cæde Curtius eleganter & copiosè.

Maximè indignabatur carpi sermonibus suorum, patris Philippi patriæque mores subuertisse. Propter quæ crimina, Parmenion quoque senex dignitate Regi proximus, cum Philota filio, de utroque prius quæstionibus habitis, interficiuntur & Fremere itaque omnes uniuersis castris cæpere: innoxij senis filijq. casum miserantes, interdum se quoque non debere melius sperare, dicentes. Quæ cum nunciata Alexandro essent, verens, ne hæc opinio etiam in Macedoniam diuulga-

diulgaretur, et ne victoriæ gloria, seu itia macula obfufcicaretur, fîmulat fe ex amicis quofdam in patriam victoriarum nuncios miffurum. Hortatur milites fuis fcribere, rariorem habituros occasionem propter militiam remotiorem. Datos fafcès epiftolarum ad fe tacite deferri iubet: ex quibus cognito de fingulorum iudicio, in vnâ cohortem, eos, qui de rege durius opinati fuerant, contribuit, aut confumpturus eos, aut in vltimis terris in colonias diftributurus.

Alexandri
crudelitas.

Arimaſpi *βεργάται* dicti, quòd Cyri exercitum frigore & fame grauitè adfectum, tectis & com meatibus iuuerint.

Inde Dracas, Euergetas, Parymas* Paropamiſſadas* Hydaſpîos, cæterosq. populos, qui in radice Caucaſi morabantur, ſubegit.

* Parapamēnos.
* Adaſpîos
Parpamēnos.

Befſus datur Oxatri Darij fratri, grauiffimo cruciatu dilacerandus. Diſphendomena vocant. Plutarchus in vita Alexandri. De ſupplicij genere, quo Befſus affectus fuerit, variè auctores ſcribunt.

Interea vnus ex amicis Darij, Befſus vincit⁹ pducitur, qui regē non ſolū prodiderat, verum et interfecerat. Quem in ultionem perfidiæ, excrucian- dum fratri Darij tradidit: reputans, non tã hoſtem ſuum fuiſſe Darium, q̃ amicum eius, à quo eſſet occiſus. Et vt his terris nomen relinqueret, urbē Alexandria ſuper amnem Tanaim cōdidit, intra diem XLII. muro VI. millium paſſuū cōſummato, transf-
latis eo trium ciuitatum populis, quas Cyrus con-
diderat.

Alexādia
ad Tanaim
conditur.

diderat. In Bactrianis quoque Sodianisq. XII. urbes condidit: distributis his, quoscunque in exercitu seditiosos habet. His ita gestis, solēni die amicos in conuiuium uocabat. Vbi orta inter ebrios rerum à Philippo gestarum mentione, præferri se patri ipse, rerumq. suarum magnitudinem extollere cælo tenū̄s cepit, assentante maiore conuiuarum parte. Itaque cū̄ unus ex senibus, Clytus ductus fiducia amicitie regie, cuius palmam tenebat, memoriā Philippi tueretur, laudaretq. eius res gestas, adeò Regem offendit, ut telo à satellite rapto, eundem in conuiuium trucidauerit.

Insigne crudelitatis exemplum in Alexandro, qui Clytum, cuius virtute in pugna ad Granicum seruatus erat, iam senem in conuiuium transfodit. Et est exemplum impotentis & immoderati animi in Alexandro. Furor, ira q. mentem præcipitant: Thucidides: Νομίζω δύο τὰ ἐναντιώτατα εὐβουλία εἶναι, τάχος, καὶ ὀργήν.

Qua cæde exultans mortuo patrocinium Philippi, laudemq. paternæ militiæ obiectabat. Post, quā satiatus cæde animus quieuit, & in locum iræ successit existimatio: modo personam occisi, modò causam occidendi cōsiderans, pigere eum facti cæpit, qui paternas laudes tam iracūde accepisset, quā nec conuitia debuisset, amicumq. senem & innoxium à se occisum, inter epulas & pocula dolebat. Eodem igitur furore in pœnitentiam, quo pridem in iram versus, mori voluit. Primum in fletu progressus, amplecti mortuum, vulnera tractare: & quasi audienti confiteri dementiam, arreptum telum

lum in se vertit, peregissetq. facinus, ni amici interuenissent. Mansit hac voluntas moriendi etiam sequentibus diebus. Accesserat enim ad pœnitentiã nutricis suæ, & sororis Clyti recordatio, cuius absentis eũ maximè pudebat, tã fœdã illi alimenterum suorum mercedẽ redditã, vt in cuius manibus pueritiã egerat, huic iuuenis & victor pro beneficijs funera remitteret. Reputabat deinde, quãtũ in exercitu suo, quantũ apud gētes deuictas fabularũ atque inuidiæ, quantũ apud ceteros amicos metum et odium sui fecerit, quã amarũ & triste reddiderit conuiuium suum: non armatus in acie, quã in conuiuiio sedēs terribilior. Tunc Parmenion & Philotas, tũc Amyntas cōsobrinus, tũc nouerca, fratresq. interfecti, tunc Attalus, Eurylochus, Pausanias, aliq. Macedonię extincti principes occurrebãt. Ob hac illi quatríduò perseuerata inedia est, donec exercitus vniuersi precibus exoratus est, precãtis, ne ita mortem vnius doleat, vt vniuersos perdat, quos in vltimã deductos Barbariã, inter infestos & irritatas gentes bello destituat.

Calisthenis & Anaxarchi Philosophorum oratione hunc Alexand. mœrorem esse leuatum, refert Plutarchus.

Multũ pfuere, & Calisthenis philosophi preces, cōdisciplinatu apud Aristotelẽ familiaris illi, & tũc ab ipso rege, ad prodẽda memoria acta eius accitus. Renocato igitur ad bellũ animo, Chorastinos & Dracas in deditionẽ accepit. Deinde, q̃ primò ex Persico superbiæ regiæ more distulerat, vt

De Zopy-
rione occi-
so cū exer-
citu à Scy-
this.

* occisum.
Oratio Ale-
xandri ad
milites qua
in patriam
profectu-
ros retinet.

*mine quam occideret, interficitur. Moriensq. non in patria fuisse sibi periculosam mortem, propter quam patriam fugerat, intellexit. Corpus eius Ty-
ri publicè redemptū, sepultura tradiderunt, Dum
hæc aguntur in Italia, Zopyrion quoque præfectus
Ponti ab Alexandro Magno relictus, * otiosum se-
ratus, si nihil ipse gessisset, adunato XXX. millium
militum exercitu, Scythis bellū intulit. Cæsus cum
omnibus copijs penas temerè illati belli genti inno-
xia luit. Hæc cū nunciata in Parthya Alexan-
dria essent, simulato mærore propter Alexādri co-
gnitionem, exercitui suo triduo luctū indixit. Om-
nibus deinde, veluti Darij morte perpetrato bello,
reditum in patriam expectantibus, coniuges & li-
beros suos animo iam quodammodò complectenti-
bus, ad cōcionem exercitum vocat. Ibi nihil actum
tot egregijs prælijs ait, si incolumis Orientalis Bar-
baries relinquatur, nec se corpus, sed regnum Da-
rij petijse: persequendosq. esse eos, qui à regno de-
fecerint. Hac oratione velut ex integro incitatis
militum animis, Hyrcaniam Mardosq. subegit.*

*Thalestris Amazonum regina Alexandrum
sobolis ex eo suscipiendæ gratiæ adiit.*

*Ibi ei occurrit Thalestris siue Minothæa Ama-
zonum regina cum CCC. millibus mulierū, XXV.
dierum inter infestissimas gentes, itinere confecto,
ex rege liberos quæsitura. Cuius conspectus aduen-
tusq. admirationi fuit, & propter insolitum fæ-
minis habitum, & propter expetitum cōcubitum.*

Alij, datis
ut visa est.

*Ob hoc triginta diebus otio datis, à Rege, ut visa
est*

est uterum implēsse, discessit. Post hæc Alexander habitum regum Persarum, & diadema insolitum antea in regibus Macedonicis velut in leges eorū quos vicerat trāsiret, adsumit. Quæ ne inuidiosius & in se uno cōspiceretur, amicos quoque suos longam vestem aureā, purpureamq. sumere iubet, ut luxum quoque, sicuti cultū imitaretur Persarum.

Secūda res
sapientum
animos fa-
tigant.

Pellices regiæ erant CCCLXV. Conuiuiorum satietatem ludus interpellat. Curtius lib. 6.

Inter pellicum regiarū greges, electæ pulchritudinis, nobilitatisq. noctium vices diuidit. His rebus ingentes epularū apparatus adiicit, nè ieiuna & destructa luxuria videretur. Conuiuium quoque iuxta regiam magnificentiam ludis exornat, immemor prorsus tantas opes amitti his moribus, non quæri solere. Inter hæc, indignatio omnium totis castris erat, illum à Philippo patre tantum degenerasse, ut etiam patriæ nomen euitaret, moresq. Persarum adsumeret, quos propter tales mores vicerat. Sed nè solis vitijs eorū, quos armis subegerat, succubuisse videretur, militibus quoque suis permisit, si quarum captiuarum consuetudine tenerentur, ducere uxores: existimans minorem in patriam reditus cupiditatem futuram, habentibus in castris imaginem quandam larium, ac domesticæ sedis, simul & laborem militiæ molliorem fore dulcedine uxorum: in supplementa quoque militum minùs exhaurire posse Macedoniam, si veteranis patribus tyrones succederent, militaturi in vallo, in quo nati essent: constantioresque futuri.

futuri, si non solum tyrocinia, verum etiam incubula in istis castris posuissent, quæ consuetudo in successores quoque Alexandri mansit. Igitur & alimēta pueris statuta, & instrumenta armorum, equorum quoque iuuenibus data, & partibus pro numero filiorum præmia statuta. Si quorum patres occidissent, nihilominus pupilli stipendia patrum trahebant, quorum pueritia inter varias expeditiones militia erat. Itaque à parvula ætate periculis laboribusq. indurati, inuicti exercitus fuere: neque castra aliter, quàm patriam: neque pugnam aliud unquam, quàm victoriam duxere. Hæc σο-
 ἐπὶ γονὴ. boles nomen habuit Epigoni. Parthis deinde domitis: præfectus his statuitur, ex nobilissimis Persarum Andragoras, unde postea originem Parthorum Reges habuerunt. Interea non Alexander regio, sed hostili odio seuire in suos cæpit.

Parmenio annorum LXX. vir militiæ, domique clarus necatur cum filio Philota. De cuius cæde Curtius eleganter & copiosè.

Maximè indignabatur carpi sermonibus suorum, patris Philippi patriæque mores subuertisse. Propter quæ crimina, Parmenion quoque senex dignitate Regi proximus, cum Philota filio, de utroque prius quæstionibus habitis, interficiuntur & Fremere itaque omnes uniuersis castris cæpere: innoxij senis filijq. casum miserantes, interdum se quoque non debere melius sperare, dicentes. Quæ cum nunciata Alexandro essent, verens, ne hæc opinio etiam in Macedoniam diuulga-

diuulgaretur, et ne victoriæ gloria, seu itia macula obfuscaretur, simulat se ex amicis quosdam in patriam victoriarum nuncios missurum. Hortatur milites suis scribere, rariorem habituros occasionem propter militiam remotiorem. Datos fasces epistolarum ad se tacite deferri iubet: ex quibus cognito de singulorum iudicio, in unam cohortem, eos, qui de rege durius opinati fuerant, contribuit, aut consumpturus eos, aut in ultimis terris in colonias distributurus.

Alexandri
crudelitas.

Arimaspi *βεργέας* dicti, quod Cyri exercitum frigore & fame grauer adfectum, tectis & com meatibus iuuerint.

Inde Dracas, Euergetas, Parymas* Paropamis-
sadas* Hydasprios, cæterosq. populos, qui in radice
Caucasi morabantur, subegit.

* Parapa-
menos.
* Adasprios
Parpamme-
nos.

Bessus datur Oxatri Darij fratri, grauissimo cruciatu dilacerandus. Disphendomena vocant. Plutarchus in vita Alexandri. De supplicij genere, quo Bessus affectus fuerit, variè auctores scribunt.

Interea unus ex amicis Darij, Bessus vinctus⁹ p-
ducitur, qui regem non solū prodiderat, verum et in-
terfecerat. Quem in ultionem perfidiæ, excrucian-
dum fratri Darij tradidit: reputans, non tã hostem
suum fuisse Darium, q̃ amicum eius, à quo esset oc-
cisus. Et ut his terris nomen relinqueret, urbem Ale-
xandriam super amnem Tanaim cōdidit, intra diem
XLII. muro VI. millium passuum cōsummato, trans-
latis eo trium ciuitatum populis, quas Cyrus con-
diderat.

Alexandria
ad Tanaim
conditur.

diderat. In Bactrianis quoque Sodianisq. XII. urbes condidit: distributis his, quoscunque in exercitu seditiosos habet. His ita gestis, solēni die amicos in conuiuium uocabat. Vbi orta inter ebrios rerum à Philippo gestarum mentione, præferri se patri ipse, rerumq. suarum magnitudinem extollere cælo tenū̄s cepit, assentante maiore conuiuarum parte. Itaque cū̄m unus ex senibus, Clytus ductus fiducia amicitiae regiæ, cuius palmam tenebat, memoriā Philippi tueretur, laudaretq. eius res gestas, adeò Regem offendit, ut telo à satellite rapto, eundem in conuiuium trucidauerit.

Insigne crudelitatis exemplum in Alexandro, qui Clytum, cuius virtute in pugna ad Granicum seruatus erat, iam senem in conuiuium transfodit. Et est exemplum impotentis & immoderati animi in Alexandro. Furor, ira q. mentem præcipitant: Thucidides: Νομίζω δὲ οὐ τὰ ἐναντιώτατα εὐβουλία εἶναι, τὰ χόση, καὶ ὀργὴν.

Qua cæde exultans mortuo patrocinium Philippi, laudemq. paternæ militiæ obiectabat. Post, quā satiatus cæde animus quieuit, & in locum iræ successit existimatio: modo personam occisi, modò causam occidendi cōsiderans, pigere eum facti cæpit, qui paternas laudes tam iracū̄dē accepisset, quā̄ nec conuitia debuisset, amicumq. senem & innoxium à se occisum, inter epulas & pocula dolebat. Eodem igitur furore in pœnitentiam, quo pridem in iram versus, mori voluit. Primum in fletu progressus, amplecti mortuum, vulnera tractare: & quasi audienti confiteri dementiam, arreptum telum

Lum in se vertit, peregissetq. facinus, ni amici interuenissent. Mansit hac voluntas moriendi etiam sequentibus diebus. Accesserat enim ad pœnitentiã nutricis suæ, & sororis Clyti recordatio, cuius absentis eũ maximè pudebat, tã fœdã illi alimenterum suorum mercedẽ redditã, ut in cuius manibus pueritiã egerat, huic iuuenis & victor pro beneficijs funera remitteret. Reputabat deinde, quantũ in exercitu suo, quantũ apud gētes deuictas fabularũ atque inuidiæ, quantũ apud cæteros amicos metum et odium sui fecerit, quã amarũ & triste reddiderit conuiuium suum: non armatus in acie, quã in conuiuiio sedēs terribilior. Tunc Parmenion & Philotas, tũc Amyntas cōsobrinus, tũc nouerca, fratresq. interfecti, tunc Attalus, Eurylochus, Pausanias, aliq. Macedonię extincti principes occurrebāt. Ob hac illi quatríduò perseuerata inedia est, donec exercitus vniuersi precibus exoratus est, precãtis, ne ita mortem vnius doleat, ut vniuersos perdat, quos in ultimã deductos Barbariã, inter infestos & irritatas gentes bello destituat.

Calisthenis & Anaxarchi Philosophorum oratione hunc Alexand. mœrorem esse leuatum, refert Plutarchus.

Multũ pfuẽre, & Calisthenis philosophi preces, cōdisciplinatu apud Aristotelẽ familiaris illi, & tũc ab ipso rege, ad prodẽda memoria acta eius accitus. Renocato igitur ad bellũ animo, Chorastinos & Dracas in deditionẽ accepit. Deinde, q̃ primò ex Persico superbiæ regiæ more distulerat, ut

Ambitio-
nis exem-
plum.

omnia pariter inuidiosiora essent, non saluari, sed adorari se iubet. Acerrimis inter recusantes Calisthenes fuit.

Hic Calisthenes, cum ab Alexandro in conui-
uio Macedonum gesta commendare iuberetur,
eorum virtutem tanta eloquentia illustrauit æ-
que euexit, ut conuiuæ omnes magno applausu
in eum coronas sparserint.

De rebus
in India ge-
stis.

*Quæ res & illi, & multis principib. Macedonũ
exitio fuit. Siquidẽ sub specie insidiarũ oēs interfe-
cti. Retentus tñ à Macedonibus, mos salutandi re-
gis: explosa adoratione. Post hæc Indiam petit, ut
Oceano, ultimoq. Oriente finiret imperiũ. Cui glo-
ria, ut et exercitus ornamenta conuenirẽt, phaleras*

Αργυρᾶ-
σπιδὲς.
Nysa à Li-
bero patre
condita.
Sacer mons
quẽ Merũ
incolæ ap-
pellant.
Curtius.

*equorũ & arma militũ argẽto inducit: exercitũq.
suũ ab argenteis clipeis Argyraspidas appellauit.
Cum ad Nysam urbẽ venisset, oppidanis nõ repu-
gnantibus, fiducia religionis Liberi patris, à quo cõ-
dita urbs erat, parcì iussit: lætus nõ militiã, tantũ,
verũ et vestigia se dei secutũ. Tũc ad spectaculum
sacri mōtis duxit exercitũ, naturalibus bonis, vi-
te, hederaq. vestiti, nõ aliter, q̃ si manu cultus co-
lētiumq. industria exornatus esset. Sed exercitus
eius, ubi ad montẽ accessit, repētino mentis irape-
tu in sacros dei ululatus instinct⁹, cũ stupore regis
sine noxa discurrit, ut intelligeret, nõ tã oppidanis
parcẽdo, quã exercitui suo se cõsuluisse. Inde mōtes
Dædalos, regnaq. Cleopidis reginæ petit: quæ cum
se dedidisset, eius concubitu redemptum regnũ ab
Alexãdro recepit, illecebris cõsecuta, quod armis*

Cleophis
concubitu
ab Alexan-
dro regnũ
obtinuit.

non potuerat : simulq. ab eo genitum *Alexādrum* nominavit : qui postea regno Indorum potitus est. *Cleopis* regina , propter prostratam pudicitiam , scortum regium exinde appellata est ab Indis . Peragrata India cū ad saxu miræ magnitudinis & asperitatis , in quod multi populi confugerant , peruenisset , cognoscit *Herculem* ab expugnatione eiusdem saxi terræ motu prohibitum . Captus itaque cupidine *Herculis* acta superare , cum summo labore ac periculo potitus saxo , eius omnes loci gentes in deditiōem accepit .

Saxo nomē
fuit Dori-
ni .

Egregia pugna *Pori* & *Alexandri*. Statura fuit quatuor cubitorum & palmæ . Auctor *Plutarchus* . Ingens clades est ædita ab elephantis *Porij*, in hoc prælio . Nunciam victum cū *Alexander* interrogasset , quid ita ausus fuisset , belli secum fortunam experiri , respondit . Quod neminem me fortiozem esse censebam . Rursus cū sciscitaretur , quomodò se tractari vellet ? Pro regia , inquit , dignitate .

Vnus ex regibus Indorū fuit *Porus* nomine : viribus corporis & animi magnitudine pariter insignis : qui bellū iā pridē , audita *Alexādrī* opinione , in aduentū eius parabat . Commissa itaque prælio , exercitū suum invadere *Macedonas* iubet : sibi regem eorū priuatum hostem deposcit . Nec *Alexander* morā pugnæ fecit . Sed prima cōgressione vulnerato equo , cū præceps in terram cecidisset , concursu satellatū seruatus est . *Porus* multis vulneribus obrutus capitur , qui victū se adeò doluit , ut

De Bucephalo *Alexandri* e-

quo Gellii⁹
lib.5.

* Bucepha-
ma .

* Stathe-
nas .

cum veniam ab hoste inuenisset, neque cibum sumere voluerit, neque vulnera curari passus sit: egreg. sit ab eo obtentum, ut vellet vivere, quem Alexander ob honorem virtutis incolumen in regnum remisit. Duas igitur urbes condidit, unam Nicæam, alteram ex nomine equi Bucephalam vocavit. Indè Adrestas* Strathenos, Passidas, Gangaritas.*

Gangaritarum Pharrasiarum Regem fuisse Agrammen, refert Curtius.

Cæsis eorum exercitibus, expugnat.

Extat pulcherrima apud Q. Curtium Alexandri ad suos milites oratio. Et rursus Pœni, quam militum nomine expeditionem, ad quam contra Gagaritas Rex eos antè fuerat hortatus, deprecatur.

*Cum ad Euphites venisset, ubi cum CC. millibus hostium equitum operiebantur, omnis exercitus non minus victoriarum numero, quam laboribus fessus, lachrymis eum deprecatur, ut finem tandem belli faceret: aliquando patriæ, reditusque meminisset, respiceret militum annos, quibus vix ætas ad reditum sufficeret, ostendere alius canitiem, alius vulnera, alius ætate consumpta corpora, alius cicatricibus exhausta. Solos se esse, qui duorum Regum Philippi, Alexandrique continuam militiam per-
tulerint. Tandem orare, ut reliquias saltem suis paternis sepulchris reddat, quorum non studiis deficitur, sed annis. At si non militibus, vel ipse sibi parcat, ne fortunam suam nimis onerando fatiget. Motus his tam iustis precibus, velut in finem victoriæ, castra solito magnificentiora fieri iussit, quorum*

rum molitionibus & hostis terreretur, & posteris admiratio sui relinqueretur. Nullum opus milites lætiùs fecere. Itaque cæsis hostibus, cum gratulatione in eadem reuerterunt. Inde Alexander ad amnem Acesinem pergit, & per hunc ad Oceanum deuehitur. Ibi Gesonas, Asybosq., quos Hercules condidit, in deditiorem accepit.

Constituuntur expeditionis Alexandrinæ monumeta.

Diodorus & Curtius Oxydracas & Mallos appellant.

Apud Mallos hanc pugnam factam scribit Plutarchus, qui sunt Indorū pugnacissimi. Vires Oxydracarum fuit, Curtius. Insignis Alexandri fortitudo, seu si ita libet, temeritas. ἀλλὰ ὑπὲρ ἀνὰ ταῦτα γέ.

Hinc ad Ambros & * Sycambros nauigat, quæ * Subarcas gentes eum armatis LXXX. millibus peditum, malo. LX. millibus equitum excipiunt. Cùm prælio victor esset, ad urbem eorum exercitum ducit. Quam desertam à defensoribus cùm de muro, quem primus ceperat, animaduertisset, in urbis planitiem sine ullo satellite desiliit. Itaque cùm eum hostes solum conspexissent, clamore ædito undique concurrunt, si possent in vno capite orbis bella finire, & ultionem tot gentibus dare. Nec minus Alexāder constanter restitit, & unus aduersus tot millia præliatur. Incredibile dictu est, ut eum non multitudo hostium, non magna telorum vi, non tantus lacerantium clamor terruerit, solus tot millia cederet ac fugaret.

Eleganter & copiosè hæc narrat Curtius.

Auxilio Alexandro venerunt Beucestes,

Timæus, Leonatus, & Aristonius. Sagitta fuit duorum cubitorum Q. Curtius.

Vbi verò se obrui multitudine vidit, trunco se, qui propè murum stabat, adplicuit, cuius auxilio tutus, cum diu agmen sustinuisset, tandem cognito periculo eius amici ad eum desiliunt. Ex quibus multi cæsi, præliumq. tamdiu anceps fuit, quòad ois exercitus muris deiectus in auxilium veniret.

Critobolus Medicus hoc vulnus curavit.

dextro. In eo prælio sagitta sub mamma traiectus, cum sanguinis fluxu deficeret, genu posito tamdiu præliatus est, donec eum à quo vulneratus fuerat occideret. Curatio vulneris grauior ipso vulnere fuit. Itaque ex magna desperatione tandem saluti redditus, Polyperconta cum exercitu Babyloniam mittit. Ipse cum lectissima manu naues conscendit, & Oceani littora peragrat.*

Obserua, quæ hic de Dioxippo gladiatore refert Curtius. Urbis nomen fuit Harmata. Sanguine Regi coniunctus erat. Ambigerus. Meminerunt huius historiæ Strabo lib. 15. Curtius 9. Diodorus in Alexandrum.

Cum venisset ad urbem Ambigeri regis, oppidani inuictum ferro audiētes, sagittas veneno armant. Atque ita gemino mortis vulnere hostem à muris submoquentes, plurimos interficiunt. Cum inter multos letaliter vulneratus esset Ptolemæus, moriturusq. iam videretur, per quietem regi monstrata in remedia veneni herba est. Qua in potu accepta, statim periculo est liberatus, maiorq. pars exercitus

exercitus hoc remedio seruata. Expugnata deinde urbe reuersus in naues, Oceano libamenta dedit, prosperum in patriam reditum precatus, ac veluti curru circa metam actō positis imperij terminis, qua sinus aut terrarum solitudines prodire passæ sunt, aut mare nauigabile fuit, secūdo aestu ostio fluminis Indi inuehitur. Ibi in monumenta rerū à se gestarum, urbem Barcen condidit, arasq. statuit: relictō ex numero amicorū littoralib. Indis præfecto. Indè iter terrestre factur⁹, cū arida loca mediū itineris dicerētur, puteos opportunis locis fieri pcepit: quib. ingēti dulci aqua inuēta, Babyloniam redit. Ibi multæ deuictæ gentes pfectos suos accusarunt, quos sine respectu amicitiae, Alexāder in conspectu legatorū necari iussit. Post hæc Darij Regis filiam Statyrā in matrimonium recepit. Sed & optimatibus Macedonū lectas ex omnibus gentib. nobilissimas virgines tradidit, ut cōi factō crimē Regis leuaretur. Tunc ad concionem exercitū vocat, et promittit se æs alienū omnium propria impensa soluturum, ut prædam, præmiaq. integrè domū ferrent. Insignis hæc munificentia non summa tantū, verūm ēt titulo muneris fuit: nec à debitorib. magis, quā à creditoribus gratius accepta: qm̄ utrisq; exactio pariter, ac solutio difficilis erat. Tria et viginti millia talentorum in hos sumptus expensa. Dimissis veteranis, exercitū ex iuniorib. supplet.

Barce conditur.

Ex his fuerē Cleāder Sitalces, Agathon, & Eracō, &c.

Alexander Statyrā Darij filia uxorem ducit. Suis nuptiæ celebrantur. Plutarchus Exemplum liberalitatis & munificentiae.

Nouem millium octingentorum ac septuaginta talentorum summam, Plutarchus habet. Veterani dimittuntur: quorum erant triginta millia.

Sedi-

Seditio militū aduersus Alexandrū promissione.

Sed retenti ueteranorum discessum agrè ferentes, missionem & ipsi flagitabāt, nec annos, sed stipendia sua numerari iubebāt, pariter in militia lectos, pariter sacramēto solui æquum censes, nec iam precibus, sed conuitio agebāt: iubētes eum solum cum patre suo Hammone finire bella, ut milites suos fastidiat. Contrā, ille nunc castigare milites, nunc lenibus verbis monere, nè gloriosam militiam seditionibus infuscarent. Ad postremum, cū nihil proficeret verbis, ad corripiendos seditionis auctores è tribunali in concionem armatam

Alexandri
audax facinus.

Oratio Alexandri
ad Persas milites.

inermis ipse desiliit. Et nemine prohibente, XIII. correptos manu sua ipse ad supplicia duxit, tantam vel illis moriendi patientiā metus Regis, vel huic exigendi supplicia constantiā disciplina militaris dabat. Indè separatim auxilia Persarum in concionem alloquitur. Laudat perpetuā illorū tum in se, tum in pristinos Reges fidem. Sua in illos beneficia memorat, ut nunquam quasi victos, sed veluti uictoriæ socios habuerit. Denique se illorū, non illos in gentis suæ morē transisse affinitatibus cōnubiorū victos, victoribus commiscuisse. Nunc quoque ait, custodiā corporis sui non Macedonibus tm̄ se, verū et illis crediturum. Atque ita mille ex his iuuenes in numerum satellitum legit, auxiliorum quoque portionem armatam in disciplinam Macedonum exercitui suo miscet. Quam rem agrè Macedones tulerunt, iactantes hostes suos in officium suum à Rege subactos. Tunc uniuersi flentes Regem

gem adeunt, orant, ut supplicijs suis saturèt se, quàm contumelijs. Quam modestia obtinuerunt, ut XI. millia militum veteranorum exauctoraret. Militū ex-
auctoratio. Sed ex amicis dimissi senes Polypercon, Clytos, Gorgias, Polydamas, Antigonas. Dimissis his Craterus præponitur, iussus præesse Macedonibus in Antipatri locum, Antipatrumq. cum supplemento Tyronum, in locum eius vocat. Stipendia reuertentibus, veluti militantibus data.

Per eum responsa Barbaris dabat. Ephæstionis mors. Hunc ita charum habuit Alexander, ut cū Darij mater eum Alexander salutasset, dixerit Rex. Non aberrasti mater. Nam & hic Alexander est: κτημάτων γὰρ πάντων τιμιώτατον, ἀνὴρ πῖλος συνετός τε καὶ εὖνος. Plutarchus decem millia habet.

Cū hæc agitur, unus ex amicis eius Ephæstion decedit, dotibus primò formæ pueritiæq., mox obsequijs Regi percharus, quem contra decus regium Alexāder diū luxit: tumulumq. ei duodecim millia talentorum fecit, eumq. post mortem coli, ut Deum iussit. Ab ultimis littoribus Oceani Babyloniam reuertenti nunciātur, legatione Carthaginensium cæterarumq. Africæ ciuitatū, sed & Hispaniarum, Siciliæ, Galliæ, Sardinia, nōnullas quoque ex Italia eius aduentum Babyloniam opperiri. Adeò uniuersum terrarū orbē nominis eius terror inuaserat, ut cūctæ gētes, veluti destinato sibi Regi, adularentur. Hac igitur ex causa Babyloniam ἐπιφῶντι-
festinanti, velut cōuentum terrarum orbis acturo. μα.

Mago nomen fuit Belephanti . Plutarchus autem scribit, illi Pythagorę nomen fuisse .

Quidam ex Magis prędixit, nę urbę introiret, testatus hunc locum ei fatalem fore. Ob hoc omiſſa Babylonia , in Byrsiam urbem trans Euphratem desertam olim, concessit . Ibi ab Anaxarcho Philosopho compulsus est , rursus Magorum prędicta contemnere ut falsa , & incerta : & si Fatis constet , ignota mortalibus , ac si naturę debeantur, immutabilia . Reuersus igitur Babyloniam, multis diebus otio deditis , intermissum olim conuiuium solenniter instituit: totusq. in lætitiā fusus, cum diei noctem coniunxisset peruigilem , iam ē
 * Medicus. conuiuium * Medius Thessalus instaurata commensatione, & ipsum, & sodales eius inuitat .

De Alexandri morte habes . Ferunt hoc venenum gelidissimam aquam fuisse, ex Nonacrię petra sudantem, Plutarchus . Cuius fontem appellat Curtius, stygos hydor . Antipater insidiarum auctor .

Accepto poculo media portione , repente veluti telo Alexāder cōfixus ingemuit : elatus ē cōuiuium semianimis tāto dolore cruciatus est , ut ferrum in remedia posceret , tactūq. hominū velut vulnera indolesceret . Amici causam morbi, intemperiem ebrietatis disseminauerāt . Re autem vera insidie fuerunt , quarū infamiā successorum potentia oppressit . Auctor insidiarū Antipater fuit: qui cum charissimos amicos eius interfectos videret , Alexandrū generū suū * Lyncestem occisum, se magni

Lyncistarum .

rebus

rebus in Græcia gestis, nō tã gratum apud Regem, quàm inuidiosum esse: à matre quoque eius Olympiade varijs se criminationibus uexatũ. Huc accedebant, ante paucos dies supplicia in præfectos deuictarũ nationũ crudeliter habita. Ex quibus rebus se quoque à Macedonia, non ad societate militiæ, sed ad pœnã euocatum arbitrabatur. Igitur ad occupandum Regẽ Cassandrum filium dato veneno subornat, qui cum fratribus Philippo, & Iolla ministrare regi solebat: cuius veneni tãta vis fuit, ut non ære, non ferro, non testa contineretur, nec aliter ferri, nisi in ungula equi potuerit, præmonito filio, ne alijs, quàm Thessalo & fratribus crederet. Hac igitur ex causa apud Thessalum paratum repetitumq. conuiuium est. Philippus & Iollas temperare & prægustare potum Regis soliti in aqua frigida venenum habuerunt, quam prægustatam iam potioni supermiserunt. Quarto die Alexander indubitata mortem sentiens, agnoscere se fatum domus maiorum suorum, ait.

Fuit Alexandri mater Olympias filia Neoptolemi Regis Molossorum, qui genus à Pyrrho Neoptolemo Achillis filio duxit.

Nam plerosq; Æacidarũ inter trigesimum annum defunctos. Tumultuantes deinde milites, insidijs perire Regem suspicantes, ipse sedauit, eosq. oēs cùm prolatus in æditissimũ urbis locũ esset, ad cõspectum suum admisit, osculandamq. dextrã suam flentibus porrexit. Cũ lachrymarent omnes, ipse nō sine lachrymis tantum, verum et sine ullo tristioris

Veneni vis.

Exemplum
constantie.

Hæres Ale-
xandri.

ἐπιφω-
νμα.

Fuit Roxa-
ne Cohor-
tani præfe-
cti cuiusdā
filia.

Perdicæ an-
nulum tra-
didit Ale-
xander.

Alexandri
ætas 33. re-
gnauit an-
nis 12. mē-
sibus 6.

ris mentis argumēto fuit: ut quosdā impatientius dolentes cōsolatus sit, quibusdā mādāta ad paren-tes eorū dedit: adeò, sicut in hostem, ita in mortem inuictus anim⁹ fuit. Dimissis militib. amicos circūstātes percontatur, videantūr ne similē sibi re-
perturi Regē? tacētibus cūctis, tūc ipse, ut hoc ne-
sciat, ita illud scire, vaticinariq. se penē oculis vi-
dere dixit, quantum sit in hoc certamine sanguinis
fusura Macedonia, quātis cædib. quo cruore, mor-
tuo sibi parentatura. Ad postremū corpus suum in
Hammonis tēplo condi iubet. Cū deficere eū amici
viderēt, quærūt, quē imperij faciat hæredē: Respō-
dit, dignissimū. Tāta illi magnitudo animi fuit, ut
cūm Herculē filiū, cūm fratrē Aridæum, & cūm
Roxanem uxore prægnantem relinqueret, oblitus
necessitudinū dignissimum nuncuparet hæredem.
Prorsus quasi nefas esset viro forti, aliū, quā virū
fortē succedere: aut tātī regni opes alijs, quā pro-
batis relinqui. Hac voce veluti bellicū inter ami-
cos cecinisset, aut malū discordiæ misisset, ita oēs
in æmulationē cōsurgūt, et ambitione vulgi tacitū
fauorē militum quærunt. Sexto die præclusa voce
exemptū digito annulū Perdicæ tradidit, quæ res
gliscentē amicorum dissensionem sedauit. Nā etsi
non voce nuncupatus hæres: iudicio tñ electus esse
videbatur. Decessit Alexāder mensem vnū: annos
tres, & XXX. natus, vir supra humanā potentiam
magnitudine animi præditus. Qua nocte eū mater
Olympias cōcepit: visa per quietē est cū ingēti ser-
pente volutari, nec Dei decepta somnio est. Nam
profectò

profectò maius humana mortalitate opus vterò tulit, quàm cum Aeacidarum gens ab vltima seculorum memoria, & regnum patris, fratris, mariti, ac deinceps maiorum omnium illustrauerit: nullius tamen nomine quàm filij clarior fuit. Prodigia magnitudinis eius in ipso ortu nonnulla apparuerunt. Nam ea die, qua natus est, duæ aquila tota die præpetes supra culmen domus patris eius sederunt, omen duplicis imperij Europæ, Asiæq. præferentes: eademq. die nuncium pater eius duarum victoriarum accepit, alterius belli Illyrici, alterius certaminis Olympiaci, in quod quadrigarum carrus miserat: quod omen vniuersarum terrarum victorias infanti portendebat. Puer acerrimis litterarum studijs eruditus fuit.

Aristoteles Alexandri præceptor. Vsus est Alexander præceptoribus quoque, Leonida & Lysimacho, qui se Phœnicem, Alexandrū Achillem, Philippum verò Pelæum appellare solebat.

Exacta pueritia per quinquennium sub Aristotele doctore inclyto omnium Philosophorum creuit. Accepto deinde imperio, Regem se terrarum omnium, ac mundi appellari iussit. Tantamq. fiduciam suis militibus fecit, vt illo præsentē, nullius hostis arma nec inermes timuerint. Itaque cū nullo hostium vnquam congressus est, quem non vicerit. Nullā urbem obsedit, quam nō expugnauerit. Nullam gentem adiit, quam non calcauerit. Viētus denique est ad postremum, non virtute hostili, sed insidijs suorum, & fraude ciuili.

Seditio militū aduersus Alexandrū promissione.

Sed retenti ueteranorum discessum ægrè ferentes, missionem & ipsi flagitabāt, nec annos, sed stipendia sua numerari iubebāt, pariter in militia lectos, pariter sacramēto solui æquum censes, nec iam precibus, sed conuitio agebāt: iubētes eum solum cum patre suo Hammone finire bella, ut milites suos fastidiat. Contrā, ille nunc castigare milites, nunc lenibus verbis monere, nè gloriosam militiam seditionibus infuscarent. Ad postremum, cū nihil proficeret verbis, ad corripiendos seditionis auctores è tribunali in concionem armatam

Alexandri
audax facinus.

Oratio Alexandri
ad Persas milites.

inermis ipse desiliit. Et nemine prohibente, XIII. correptos manu sua ipse ad supplicia duxit, tantam vel illis moriendi patientiā metus Regis, vel huic exigendi supplicia constantiā disciplina militaris dabat. Indè separatim auxilia Persarum in concionem alloquitur. Laudat perpetuā illorū tum in se, tum in pristinos Reges fidem. Sua in illos beneficia memorat, ut nunquam quasi victos, sed veluti uictoriæ socios habuerit. Denique se illorū, non illos in gentis suæ morē transisse affinitatibus cōnubiorū victos, victoribus commiscuisse. Nunc quoque ait, custodiā corporis sui non Macedonibus tm̄ se, verūm et illis crediturum. Atque ita mille ex his iuuenes in numerum satellitum legit, auxiliorum quoque portionem armatam in disciplinam Macedonum exercitui suo miscet. Quam rem ægrè Macedones tulerunt, iactantes hostes suos in officium suum à Rege subactos. Tunc uniuersi flentes Re-

gem

gem adeunt, orant, ut supplicijs suis saturèt se, quàm contumelijs. Quam modestia obtinuerunt, ut XI. millia militum veteranorum exauctoraret. Militū ex-
auctoratio. Sed ex amicis dimissi senes Polypercon, Clytos, Gorgias, Polydamas, Antigonas. Dimissis his Craterus præponitur, iussus præesse Macedonibus in Antipatri locum, Antipatrumq. cum supplemento Tyronum, in locum eius vocat. Stipendia reuertentibus, veluti militantibus data.

Per eum responsa Barbaris dabat. Ephæstionis mors. Hunc ita charum habuit Alexander, ut cūm Darij mater eum Alexander salutasset, dixerit Rex. Non aberrasti mater. Nam & hic Alexander est: κτημάτων γὰρ πάντων τιμιώτατον, ἀνὴρ πῖλος συνετός τε καὶ εὖνος. Plutarchus decem millia habet.

Cūm hæc aguntur, unus ex amicis eius Ephæstion decessit, dotibus primò formæ pueritiæq., mox obsequijs Regi percharus, quem contra decus regium Alexāder diū luxit: tumulumq. ei duodecim millia talentorum fecit, eumq. post mortem coli, ut Deum iussit. Ab ultimis littoribus Oceani Babyloniam reuertenti nunciātur, legatione Carthaginensium cæterarumq. Africæ ciuitatū, sed & Hispaniarum, Siciliæ, Galliæ, Sardinie, nōnullas quoque ex Italia eius aduentum Babylonie opperiri. Adeò uniuersum terrarū orbē nominis eius terror inuaserat, ut cūctæ gētes, veluti destinato sibi Regi, adularentur. Hac igitur ex causa Babyloniam ἐπιφῶντι-
festinanti, velut cōuentum terrarum orbis aēturo. μα.

Mago nomen fuit Belephanti . Plutarchus autem scribit, illi Pythagorę nomen fuisse .

Quidam ex Magis prędixit, nē urbē introiret, testatus hunc locum ei fatalem fore. Ob hoc omiſſa Babylonia, in Byrsiam urbem trans Euphratem desertam olim, concessit. Ibi ab Anaxarcho Philosopho compulsus est, rursus Magorum prędicta contemnere ut falsa, & incerta: & si Fatis constet, ignota mortalibus, ac si naturę debeantur, immutabilia. Reuersus igitur Babyloniam, multis diebus otio deditis, intermissum olim conuiuium solenniter instituit: totusq. in lætitiā fusus, cum diei noctem coniunxisset peruigilem, iam ē
** Medicus. conuiuium * Medius Thessalus instaurata commes-*
satione, & ipsum, & sodales eius inuitat.

De Alexandri morte habes. Ferunt hoc venenum gelidissimam aquam fuisse, ex Nonacrię petra sudantem, Plutarchus. Cuius fontem appellat Curtius, stygos hydor. Antipater insidiarum auctor.

Accepto poculo media potione, repente veluti
telo Alexāder cōfixus ingemuit: elatus ē cōuiuium
semianimis tāto dolore cruciatus est, ut ferrum in
remedia posceret, tactūq. hominū velut vulnera
indolesceret. Amici causam morbi, intemperiem
ebrietatis disseminauerāt. Re autem vera insidie
fuerunt, quarū infamiā successorum potentia op-
pressit. Auctor insidiarū Antipater fuit: qui cum
charissimos amicos eius interfectos videret, Ale-
*xandrū generū suū * Lyncestem occisum, se magnis*
rebus

rebus in Græcia gestis, nō tã gratum apud Regem, quàm inuidiosum esse: à matre quoque eius Olympiade varijs se criminationibus uexatũ. Huc accedebant, ante paucos dies supplicia in præfectos deuictarũ nationũ crudeliter habita. Ex quibus rebus se quoque à Macedonia, non ad societate militiæ, sed ad pœnã euocatum arbitrabatur. Igitur ad occupandum Regẽ Cassandrum filium dato veneno subornat, qui cum fratribus Philippo, & Iolla ministrare regi solebat: cuius veneni tãta vis fuit, ut non ære, non ferro, non testa contineretur, nec aliter ferri, nisi in ungula equi potuerit, præmonito filio, ne alijs, quàm Thessalo & fratribus crederet. Hac igitur ex causa apud Thessalum paratum repetitumq. conuiuium est. Philippus & Iollas temperare & prægustare potum Regis soliti in aqua frigida venenum habuerunt, quam prægustatam iam potioni supermiserunt. Quarto die Alexander indubitata mortem sentiens, agnoscere se fatum domus maiorum suorum, ait.

Veneni vis.

Fuit Alexandri mater Olympias filia Neoptolemi Regis Molossorum, qui genus à Pyrrho Neoptolemo Achillis filio duxit.

Nam plerosq; Æacidarũ inter trigesimum annum defunctos. Tumultuãtes deinde milites, insidijs perire Regem suspicãtes, ipse sedauit, eosq. oēs cùm prolatus in æditissimũ urbis locũ esset, ad cõspectum suum admisit, osculandamq. dextrã suam flentibus porrexit. Cũ lachrymarent omnes, ipse nō sine lachrymis tantum, verum et sine ullo tristioris

Exemplum constantiæ.

Hæres Ale-
xandri.
ἐπιφονη-
μα.
Fuit Roxa-
ne Cohor-
tani præfe-
cti cuiusdā
filia.

Perdicæ an-
nulum tra-
didit Ale-
xander.
Alexandri
ætas 33. re-
gnauit an-
nis 12. mē-
sibus 6.

ris mentis argumēto fuit: ut quosdā impatientius dolentes cōsolatus sit, quibusdā mādāta ad parentes eorū dedit: adeò, sicut in hostem, ita in mortem inuictus anim⁹ fuit. Dimissis militib. amicos circūstātes percontatur, videantūr ne similē sibi reperturi Regē? tacētibus cūctis, tūc ipse, ut hoc nesciat, ita illud scire, vaticinariq. se penē oculis videre dixit, quantum sit in hoc certamine sanguinis fusura Macedonia, quātis cædib. quo cruore, mortuo sibi parentatura. Ad postremū corpus suum in Hammonis tēplo condi iubet. Cū deficere eū amici viderēt, quærūt, quē imperij faciat hæredē: Respōdit, dignissimū. Tāta illi magnitudo animi fuit, ut cūm Herculē filiū, cūm fratrem Aridæum, & cūm Roxanem uxore prægnantem relinqueret, oblitus necessitudinū dignissimum nuncuparet hæredem. Prorsus quasi nefas esset viro forti, aliū, quā virū fortē succedere: aut tātī regni opes alijs, quā probatis relinqui. Hac voce veluti bellicū inter amicos cecinisset, aut malū discordiæ misisset, ita oēs in æmulationē cōsurgūt, et ambitione vulgi tacitū fauorē militum quærunt. Sexto die præclusa voce exemptū digito annulū Perdicæ tradidit, quæ res gliscentē amicorum dissensionem sedauit. Nā etsi non voce nuncupatus hæres: iudicio tñ electus esse videbatur. Decessit Alexāder mensem vnū: annos tres, & XXX. natus, vir supra humanā potentiam magnitudine animi præditus. Qua nocte eū mater Olympias cōcepit: visa per quietē est cū ingēti serpente volutari, nec Dei decepta somnio est. Nam profectū

profectò maius humana mortalitate opus utero tulit, quàm cum Aeacidarum gens ab ultima seculorum memoria, & regnum patris, fratris, mariti, ac deinceps maiorum omnium illustrauerit: nullius tamen nomine quàm filij clarior fuit. Prodigia magnitudinis eius in ipso ortu nonnulla apparuerunt. Nam ea die, qua natus est, duæ aquilæ tota die præpetes supra culmen domus patris eius sederunt, omen duplicis imperij Europæ, Asiæq. præferentes: eademq. die nuncium pater eius duarum victoriarum accepit, alterius belli Illyrici, alterius certaminis Olympiaci, in quod quadrigarum carrus miserat: quod omen uniuersarum terrarum victorias infanti portendebat. Puer acerrimis literarum studijs eruditus fuit.

Aristoteles Alexandri præceptor. Vsus est Alexander præceptoribus quoque, Leonida & Lysimacho, qui se Phœnicem, Alexandrū Achillem, Philippum verò Pelæum appellare solebat.

Exacta pueritia per quinquennium sub Aristotele doctore inclyto omnium Philosophorum creuit. Accepto deinde imperio, Regem se terrarum omnium, ac mundi appellari iussit. Tantamq. fiduciam suis militibus fecit, ut illo præsentē, nullius hostis arma nec inermes timuerint. Itaque cū nullo hostium unquam congressus est, quem non vicerit. Nullā urbem obsedit, quam nō expugnauerit. Nullam gentem adiit, quam non calcauerit. Vitæ denique est ad postremum, non virtute hostili, sed insidijs suorum, & fraude civili.

Seditio militū aduersus Alexandrū promissione.

Sed retenti ueteranorum discessum ægrè ferentes, missionem & ipsi flagitabāt, nec annos, sed stipendia sua numerari iubebāt, pariter in militia lectos, pariter sacramēto solui æquum censentes, nec iam precibus, sed conuitio agebāt: iubētes eum solum cum patre suo Hammone finire bella, ut milites suos fastidiat. Contrà, ille nunc castigare milites, nunc lenibus verbis monere, nè gloriosam militiam seditionibus infuscarent. Ad postremum, cum nihil proficeret verbis, ad corripiendos seditionis auctores è tribunali in concionem armatam inermis ipse desiliit. Et nemine prohibente, XIII. correptos manu sua ipse ad supplicia duxit, tantam vel illis moriendi patientiā metus Regis, vel huic exigendi supplicia constantiā disciplina militaris dabat. Indè separatim auxilia Persarum in concionem alloquitur. Laudat perpetuā illorū turn in se, tum in pristinos Reges fidem. Sua in illos beneficia memorat, ut nunquam quasi victos, sed veluti uictoriæ socios habuerit. Denique se illorū, non illos in gentis suæ morē transisse affinitatibus cōnubiorū victos, uictoribus commiscuisse. Nunc quoque ait, custodiā corporis sui non Macedonibus tm̄ se, verūm et illis crediturum. Atque ita mille ex his iuuenes in numerum satellitum legit, auxiliorum quoque portionem armatam in disciplinam Macedonum exercitui suo miscet. Quam rem ægrè Macedones tulerunt, iactantes hostes suos in officium suum à Rege subactos. Tunc uniuersi flentes Regem

Alexandri
audax facinus.

Oratio Alexandri
ad Persas milites.

gem addeunt, orant, ut supplicijs suis saturèt se, quàm contumelijs. Quam modestia obtinuerunt, ut XI. millia militum veteranorum exauctoraret. Militū ex-auctoratio. Sed ex amicis dimissi senes Polypercon, Clytos, Gorgias, Polydamas, Antigonas. Dimissis his Craterus præponitur, iussus præesse Macedonibus in Antipatri locum, Antipatrumq. cum supplemento Tyronum, in locum eius vocat. Stipendia reuertentibus, veluti militantibus data.

Per eum responsa Barbaris dabat. Ephæstionis mors. Hunc ita charum habuit Alexander, ut cūm Darij mater eum Alexander salutasset, dixerit Rex. Non aberrasti mater. Nam & hic Alexander est: κτημάτων γὰρ πάντων τιμιώτατον, ἀνὴρ πῖλος συνετός τε καὶ εὖνος. Plutarchus decem millia habet.

Cūm hæc agūtur, unus ex amicis eius Ephæstion decedit, dotibus primò formæ pueritiæq., mox obsequijs Regi percharus, quem contra decus regium Alexāder diū luxit: tumulumq. ei duodecim millia talentorum fecit, eumq. post mortem coli, ut Deum iussit. Ab ultimis littoribus Oceani Babyloniam reuertenti nunciātur, legatione Carthaginensium cæterarumq. Africæ ciuitatū, sed & Hispaniarum, Sicilia, Gallia, Sardinia, nōnullas quoque ex Italia eius aduentum Babylonie opperiri. Adeò uniuersum terrarū orbē nominis eius terror inuaserat, ut cūctæ gētes, veluti destinato sibi Regi, adularentur. Hac igitur ex causa Babyloniam ἐπιφῶντι-
festinanti, velut cōuentum terrarum orbis aēturo. μα.

Mago nomen fuit Belephanti . Plutarchus autem scribit, illi Pythagorę nomen fuisse .

Quidam ex Magis prędixit, nē urbē introiret, testatus hunc locum ei fatalem fore. Ob hoc omissa Babylonia, in Byrsiam urbem trans Euphratem desertam olim, concessit. Ibi ab Anaxarcho Philosopho compulsus est, rursus Magorum prędicta contemnere ut falsa, & incerta: & si Fatis constet, ignota mortalibus, ac si naturę debeantur, immutabilia. Reuersus igitur Babyloniam, multis diebus otio deditis, intermissum olim conuiuium solenniter instituit: totusq. in lætitiā fusus, cum diei noctem coniunxisset peruigilem, iam ē
** Medicus. conuiuiō * Medius Thessalus instaurata commes-*
satione, & ipsum, & sodales eius inuitat.

De Alexandri morte habes. Ferunt hoc venenum gelidissimam aquam fuisse, ex Nonacrię petra sudantem, Plutarchus. Cuius fontem appellat Curtius, stygos hydor. Antipater insidiarum auctor.

Accepto poculo media portione, repente veluti
telo Alexāder cōfixus ingemuit: elatus ē cōuiuiō
semianimis tāto dolore cruciatus est, ut ferrum in
remedia posceret, tactūq. hominū velut vulnera
indolesceret. Amici causam morbi, intemperiem
ebrietatis disseminauerāt. Re autem vera insidię
fuerunt, quarū infamiā successorum potentia op-
pressit. Auctor insidiarū Antipater fuit: qui cū
charissimos amicos eius interfectos videret, Ale-
*xandrū generū suū * Lyncestem occisum, se magnis*
rebus

rebus in Græcia gestis, nō tã gratum apud Regem, quàm inuidiosum esse: à matre quoque eius Olympiade varijs se criminationibus uexatũ. Huc accedebant, ante paucos dies supplicia in præfectos deuictarũ nationũ crudeliter habita. Ex quibus rebus se quoque à Macedonia, non ad societate militiæ, sed ad pœnã euocatum arbitrabatur. Igitur ad occupandum Regẽ Cassandrum filium dato veneno subornat, qui cum fratribus Philippo, & Iolla ministrare regi solebat: cuius veneni tãta vis fuit, ut non ære, non ferro, non testa contineretur, nec aliter ferri, nisi in ungula equi potuerit, præmonito filio, ne alijs, quàm Thessalo & fratribus crederet. Hac igitur ex causa apud Thessalum paratum repetitumq. conuiuium est. Philippus & Iollas temperare & prægustare potum Regis soliti in aqua frigida venenum habuerunt, quam prægustatam iam potioni supermiserunt. Quarto die Alexander indubitata mortem sentiens, agnoscere se fatum domus maiorum suorum, ait.

Veneni vis.

Fuit Alexandri mater Olympias filia Neoptolemi Regis Molossorum, qui genus à Pyrrho Neoptolemo Achillis filio duxit.

Nam plerosq; Æacidarũ inter trigesimum annum defunctos. Tumultuãtes deinde milites, insidijs perire Regem suspicãtes, ipse sedauit, eosq. oēs cùm prolatus in æditissimũ urbis locũ esset, ad cõspectum suum admisit, osculandamq. dextrã suam flentibus porrexit. Cũ lachrymarent omnes, ipse nō sine lachrymis tantum, verum et sine ullo tristioris

Exemplum
constantie.

Hæres Ale-
xandri.
ἐπιφωνη-
μα.
Fuit Roxa-
ne Cohor-
tani præfe-
cti cuiusdā
filia.

Perdicæ an-
nulum tra-
didit Ale-
xander.
Alexandri
ætas 33. re-
gnauit an-
nis 12. mē-
sibus 6.

ris mentis argumēto fuit: ut quosdā impatientius dolentes cōsolatus sit, quibusdā mādāta ad parentes eorū dedit: adeò, sicut in hostem, ita in mortem inuictus anim⁹ fuit. Dimissis militib. amicos circūstātes percontatur, videantūr ne similē sibi re-
perturi Regē? tacētibus cūctis, tūc ipse, ut hoc ne-
sciat, ita illud scire, vaticinariq. se penē oculis vi-
dere dixit, quantum sit in hoc certamine sanguinis
fusura Macedonia, quātis cædib. quo cruore, mor-
tuo sibi parentatura. Ad postremū corpus suum in
Hammonis tēplo condi iubet. Cū deficere eū amici
viderēt, quærūt, quē imperij faciat hæredē: Respō-
dit, dignissimū. Tāta illi magnitudo animi fuit, ut
cūm Herculē filiū, cūm fratrē Aridæum, & cūm
Roxanem vxorē prægnantem relinqueret, oblitus
necessitudinū dignissimum nuncuparet hæredem.
Prorsus quasi nefas esset viro forti, aliū, quā virū
fortē succedere: aut tātī regni opes alijs, quā pro-
batis relinqui. Hac voce veluti bellicū inter ami-
cos cecinisset, aut malū discordiæ misisset, ita oēs
in æmulationē cōsurgūt, et ambitione vulgi tacitū
fauorē militum quærunt. Sexto die præclusa voce
exemptū digito annulū Perdicæ tradidit, quæ res
gliscentē amicorum dissensionem sedauit. Nā etsi
non voce nuncupatus hæres: iudicio tñ electus esse
videbatur. Decessit Alexāder mensem vnū: annos
tres, & XXX. natus, vir supra humanā potentiam
magnitudine animi præditus. Qua nocte eū mater
Olympias cōcepit: visa per quietē est cū ingēti ser-
pente volutari, nec Dei decepta somnio est. Nam
profectā

profectò maius humana mortalitate opus utero tulit, quàm cum Aeacidarum gens ab vltima seculorum memoria, & regnum patris, fratris, mariti, ac deinceps maiorum omnium illustrauerit: nullius tamen nomine quàm filij clarior fuit. Prodigia magnitudinis eius in ipso ortu nonnulla apparuerunt. Nam ea die, qua natus est, duæ aquilæ tota die præpetes supra culmen domus patris eius sederunt, omen duplicis imperij Europæ, Asiæq. præferentes: eademq. die nuncium pater eius duarum victoriarum accepit, alterius belli Illyrici, alterius certaminis Olympiaci, in quod quadrigarum carrus miserat: quod omen vniuersarum terrarum victorias infanti portendebat. Puer acerrimis literarum studijs eruditus fuit.

Aristoteles Alexandri præceptor. Vfus est Alexander præceptoribus quoque, Leonida & Lysimacho, qui se Phœnicem, Alexandrū Achillem, Philippum verò Pelæum appellare solebat.

Exacta pueritia per quinquennium sub Aristotele doctore inclyto omnium Philosophorum creuit. Accepto deinde imperio, Regem se terrarum omnium, ac mundi appellari iussit. Tantamq. fiduciam suis militibus fecit, ut illo præsentē, nullius hostis arma nec inermes timuerint. Itaque cū nullo hostium unquam congressus est, quem non vicerit. Nullā urbem obsedit, quam nō expugnauerit. Nullam gentem adiit, quam non calcauerit. Virtus denique est ad postremum, non virtute hostili, sed insidijs suorum, & fraude civili.

I V S T I N I HISTORICI

LIBER XIII.

Luctus ob
mortē Ale-
xandri.

Syfigambis
mater Da-
rij inedia
mortua ,
quāto post-
quā mori
statuerat ,
die. *Quir-*
tius X.

Thesaurus
Alexandri.
Alexandri
amici qua-
les.

EXTINGUO in ipso ætatis ac victoriarū flo-
re Alexandro Magno , triste apud oēs , to-
tamq. Babyloniam silentiū fuit. Sed nec de-
uictæ gentes fidē nuncio habuere : q̄ ut inuictum
Regem, sic immortalem eū crediderant: recordan-
tes, quoties præsentī morte ereptus esset, quā sæ-
pè ferro amisso repentē se non sospitem tantū suis,
verū et victorem obtulisset. Ut uerò mortis eius
fides adfuit , oēs barbaræ gentes paulò antè ab ea
deuictæ, non ut hostem eum , sed ut parentem lu-
xerunt. Mater quoque Darij Regis (quā amisso fi-
lio, à fastigio tantæ maiestatis in captiuitatē redu-
ctā, indulgentia victoris in eam diē vitæ nō peni-
tuerat) audita morte Alexādri, mortē sibi ipsa con-
sciuit, nō q̄ hostē filio præferret, sed quod pietatem
filij in eo, quē hostem timuerat, experta esset. Con-
trā, Macedones versa vice non ut ciuem, ac tantæ
Maiestatis Regem, verū ut hostem amisissent, gau-
debant, seueritatē nimiam , & assidua belli pericula
execrantes. Huc accedebat, q̄ principes, regnum,
& imperia, vulgus militum, thesauros, & grande
pondus auri, velut inopinatā prædā spectabāt: illi
successionē regni, hi opum ac diuitiarum hæredita-
tem cogitantes. Erant. n. in thesauris C. millia ta-
lentorum, in annuo vectigali tributo CCC. millia.
Sed nec amici Alexādri frustra regnum expecta-
bant. Nam eius virtutis erāt, ac venerationis, ut

singu-

Singulos reges putares. Quippè ea formæ pulchritudo & proceritas corporis, & virium, ac sapiëntiæ magnitudo in omnibus fuit, ut qui eos ignoraret, non ex una gēte, sed ex toto terrarum orbe electos iudicaret. Neque etiam unquam antea Macedonia, vel ulla gens alia tam clarorum virorū proventu floruit, quos primùm Philippus, mox Alexāder tāta cura legerat, ut non tam ad societatem belli, quàm in successionem regni electi viderētur.

(Nec mirum, tales enim plerunque sunt ciues, *ἐπιφῶνιμα* quales principes extiterint, Cicer.) *μα.*

Quis igitur miretur talib. ministris orbē terrarū victū, cū exercitus Macedonū à tot, nō ducibus, sed regibus regeretur? qui nūquā sibi reperissent pares, si nō inter se cōcurrissent: multosq. Macedonia pro uno Alexādro habuisset, nisi fortuna eos ex æmulatione virtutis in perniciē mutuā armasset. Ceterū occiso Alexādro, nō ut læti, ita & securi fuēre, omnibus in unū locū cōpetētibus, nec minùs milites inter se timebāt: quarū & libertas solutior, & fauor incertus erat. Inter ipsos verò æqualitas discordiam augebat: nemine tm ceteros excedēte, ut ei aliq. submitteretur. Armati itaque in regiā coeūt, ad formādū rerū præsentīū statum. Perdica censet Roxanes expectari partū, quæ ex æto mēse octauo matura iā ex Alexādro erat, & si puerū peperisset, hunc dari successorē patri negat. Meleager negat differēda in partus dubios cōsilia, nec esse expectandū, dum Reges sibi nascerentur: cū iam genitis uti liceret: sen, si puer illis placeat,

Consultatio principum de eligēdo rege. Perdicę sententia. Meleagri sententia.

Hercules
Alexandri
filius.

Aridæus fra-
ter Alexā-
dri.

Ptolemæi
sententia.

In Perdica
sententiam
datum est pe-
dib. à prin-
cipibus.

Infesti hi
Perdicæ fue-
rant.

Curtius.

esse Pergami filium Alexandri natum ex Arsine nomine Herculé, seu mallent iuuenē, esse in castris fratrem Alexādri, Aridæum comitem: & cūctis non suo tantum, verū patris Philippi nomine acceptissimum. Cæterum Roxanē esse originis Persicæ, nec esse fas, ut Macedonibus ex sanguine eorum, quorū regna deleuerint, Reges constituātur: quod nec ipsum Alexandrū voluisse dicit. Denique morientem nullā de eo mentionem fecisse. Ptolemæus recusat regē Aridæū, non propter maternas modò sordes, q̄ ex Larissæo scorto nasceretur, sed etiam propter inualetudinem maiorem, quā patiebatur, ne ille nomen Regis, alius imperiū teneret: & melius etiam ex his legi, qui pro virtute regi suo proximi fuerint, qui prouincias regant, quibus bella mandentur, quā sub persona Regis indignorum subiiciantur imperio. Vicit Perdica sententia, ex consensu vniuersorū. Placuit itaque Roxanes expectari partū: & si puer natus fuisset, tutores Leonatum & Perdicā, Crateron, & Antipatrū constituunt: confestimq. in tutorum obsequia iurant.

Hunc Craterum Alexander φιλοβασιλέα. Hephestionem aut φιλαλέξανδρον appellare solebat. Aridæum pedites regem constituunt.

Cū equites quoque idē fecissent, pedites indignati nullas sibi cōsiliorū partes relictas, Aridæū Alexādri fratrem Rēgem appellant: satellitesq. illi ex tribu sua legūt, et nomine Philippi patris vocari iubent, quæ cū nunciata equitibus essent, legatos ad mitigandū eorum animos, duos ex proceribus,

Atta-

Attalum & Meleagrum mittunt, qui potentiam ex vulgi adulatione quærentes, omissa legatione, militibus consentiunt.

Seditio inter equites & pedites Macedonicos. Γνώμῃ.

Statim & seditio crevit, ubi caput & consiliū habere cæpit. Tunc ad delendū equitatum, cuncti armati in regiam irrumpunt, quo cognito, equites trepidi ab urbe discedunt: castrisq. positis, & ipsi pedites terreri ceperunt. Sed nec procerum inter se odia cessabant. Attalus ad interficiendum Perdica ducem alterius partis mittit: ad quem armatum & ultrò prouocantem, cum accedere percussores ausi non fuissent, tanta constantia Perdica fuit, ut ultrò ad pedites veniret, & in concionem euocatos edoceret, quod facinus molirentur, respuerent, contra quos arma sumpsissent, nō illos Persas, sed Macedones: nō hostes, sed ciues esse: plerosque et cognatos eorum, certè & commilitones eorundem castrorum, & periculorū socios ædituros, deinde egregium hostibus suis spectaculū, ut quorum armis victos se doleant, eorum mutuis cædibus gaudeant: parentaturosq. sanguine suo manibus hostium à se interfectorum. Hæc cum pro singulari facundia sua Perdica perorasset, adeò mouit pedites, ut probato consilio eius, dux ab omnibus legeretur. Tum et equites, in concordiam reuocati, in Aridaū Regem consentiunt. Seruata est portio regni Alexādri filio si natus esset. Hoc agebant, posito in medio corpore Alexādri, ut maiestas eius testis decretorū esset. His itaq; cōpositis,

Perdica cōstantia & oratio ad pedites.

*Constituitur cōmuni consensu Rex Ari-
daus.*

Exercitus
lustratio.

Macedoniæ & Græciæ Antipater præponitur. Regiæ pecuniæ custodia Cratero traditur: Castrorum exercitus, & rerum cura Meleagro & Perdiciæ adsignatur: iubeturq. Aridæus corpus Alexandri, in Hammonis templum deducere. Tunc Perdica inensus seditionis auctoribus, repente, ignaro collega, lustrationem castrorum propter mortem regis in posterum edicit.

Lustrabantur milites cane descissa, & ab vtraque parte proiecta. Curt. CCC. ferè sunt supplicio affecti. Curt.

Diuisio im-
perij inter
Principes
Alexandri.
* Prima.

Postea, q̄ armatum exercitū in campo cōstituit, consentientib. uniuersis, euocatos dūtaxat de singulis manipulis seditiosos supplicio tradi occultè iubet. Reuersus deinde inter principes puincias diuisit: simul vt remoueret æmulos et munus imperij, beneficij sui faceret. Primò Ptolemæo Ægyptus, et Africæ, Arabiq. pars sorte uenit, quæ ex gregario milite Alexāder virtutis causa p̄uexerat: cui ad tradendā prouinciā Cleomenes, q̄ Alexādriam ædificauerat, datur. Cōfinē huic puinciæ Syriā Laomedon Metyleneus, Ciciliā Philotas cū filio, et Illyrios recipiunt. Mediæ maiori Acropatos, Minorī Alcetas frater Perdiciæ p̄ponitur. Susiana gens Syno: Phrygia maior Antigono Philippi filio assignatur: Lyciā et Pamphiliā Leerchus: Cariam Cassander: Lydiam Menander sortiuntur. Leonato minor Phrygia euenit. Thracia et regiones Pōtici maris Lysimacho, Cappadocia cum Paphlagonia Eumeni datur. Sūmus castrorū tribunatus Seleuco Antiochi*

Et Phœnicen.

Quæ Helle
sponto ad-
iuncta est.

chi filio cessit. Stipatorib. Regis, satellitibusq. Cassander fili⁹ Antipatri p̄ficitur. In Bactriana ulte-
 riore, et Indi regionib. priores p̄fecti detenti. Sed
 res inter amnes duos Hypaspē, et Indū Taxilles ha-
 bebat. In colonias in Indis cōditas, Phyton Ageno-
 ris filius mittitur. Parapamēnos fines Caucasi mon-
 tis Axiarches accepit. Dracos et Argæos Stata-
 nor: Bactrianos Amyntas sortitur Sogdianos Scy-
 thæ⁹: Nicanor Parthos: Philippus Hyrcanos: Phra-
 tafarnes Armenios, Neoptolemus Persas: Peuce-
 stes Babylonios, Artabous Pelasgos: Archesilaus
 Mesopotamiā adepti sūt. Hęc diuisio, cū veluti fa-
 tale munus singulis cōtigisset, ita magna incremē-
 torū materia plurimis fuit. Siquidē nō magno pōst
 tpe quasi regna, nō p̄fecturas diuisissent: sic Reges
 ex p̄fecti facti, magnas opes nō sibi tm̄ parauerūt,
 verūm ēt posteris reliquerunt. Cūm hęc in Oriente
 aguntur, in Græcia Atheniēses, et Aetoli bellum, Res Græco-
rum.
 quod iā viuo Alexādro mouerant, summis virib. Causæ bel-
li.
 instructabant. Causæ belli erāt, quod reuersus ab In-
 dia Alexander, epistolas in Græciā scripserat, qui-
 bus omnium ciuitatū exules, præter cædis damna-
 tos restituebantur: quæ recitata præsentē vniuersa
 Græcia in mercatu Olympiaco magnos motus fe-
 cerant, q̄ plurimi nō legibus pulsī patria, sed p̄ fa-
 ctionem principū fuerāt: uerentibus iisdem princi-
 pibus, ne reuocati potentiores in Republica fierēt.
 Palàm igitur iam tūc multæ ciuitates libertatem
 bello vendicandā fremebant. Principes tamen om-
 niū Athenienses, et Aetoli fuēre. Quod cūm nun-
 ciatum

I V S T I N I H I S T O R I C I

LIBER XIII.

Luctus ob
mortē Ale-
xandri.

Syſigambis
mater Da-
rij inedia
mortua ,
quāto post-
quā mori
statuerat ,
die. *U*ur-
tius X.

Theſaurus
Alexandri.
Alexandri
amici qua-
les.

EXTINGUO in ipſo ætatis ac victoriarū flo-
re Alexandro Magno , trīſte apud oēs , to-
tamq. Babyloniam ſilentium fuit. Sed nec de-
victæ gentes fidē nuncio habuere : q̄ ut inuictum
Regem, ſic immortalē eū crediderant: recordan-
tes, quoties præſenti morte ereptus eſſet, quā ſæ-
pè ferro amiſſo repente ſe non ſoſpitem tantum ſuis,
verum et victorem obtuliſſet. Vt uerò mortis eius
fides adfuit , oēs barbaræ gentes paulò antè ab eo
devictæ, non ut hoſtem eum , ſed ut parentem lu-
xerunt. Mater quoque Darij Regis (quā amiſſo fi-
lio, à ſaſtigio tantæ maiestatis in captiuitatē redu-
ctā, indulgentia victoris in eam diē vitæ nō peni-
tuerat) audita morte Alexādri, mortē ſibi ipſa con-
ſciuit, nō q̄ hoſtē filio præferret, ſed quod pietatem
filij in eo, quē hoſtem timuerat, experta eſſet. Con-
trā, Macedones verſa vice non ut ciuem, ac tantæ
Maiestatis Regem, verū ut hoſtem amiſſiſſent, gau-
debant, ſeueritatē nimiam , & aſſidua belli pericula
execrantes. Huc accedebat, q̄ principes, regnum,
& imperia, vulgus militum, theſauros, & grande
pondus auri, velut inopinatā prædā ſpectabāt: illi
ſucceſſionē regni, hi opum ac diuitiarum hæredita-
tem cogitantes. Erant. n. in theſauris C. millia ta-
lentorum, in annuo vectigali tributo CCC. millia.
Sed nec amici Alexādri fruſtrā regnum expecta-
bant. Nam eius virtutis erāt, ac venerationis, ut

ſingu-

Singulos reges putares. Quippè ea formæ pulchritudo & proceritas corporis, & virium, ac sapiëntiæ magnitudo in omnibus fuit, ut qui eos ignoraret, non ex una gēte, sed ex toto terrarum orbe electos iudicaret. Neque etiam unquam antea Macedonia, vel ulla gens alia tam clarorum virorū proventu floruit, quos primūm Philippus, mox Alexander tāta cura legerat, ut non tam ad societatem belli, quàm in successionem regni electi viderētur.

(Nec mirum, tales enim plerunque sunt ciues, *ἐπιφάνημα* quales principes extiterint, Cicer.)

Quis igitur miretur talib. ministris orbē terrarū victū, cū exercitus Macedonū à tot, nō ducibus, sed regibus regeretur? quī nūquā sibi reperissent pares, si nō inter se cōcurrissent: multosq. Macedonia pro uno Alexandros habuisset, nisi fortuna eos ex æmulatione virtutis in perniciē mutuā armasset. Ceterū occiso Alexandro, nō ut læti, ita & securi fuēre, omnibus in unū locū cōpetētibus, nec minùs milites inter se timebāt: quarū & libertas solutior, & fauor incertus erat. Inter ipsos verò æqualitas discordiam augebat: nemine tm̄ ceteros excedēte, ut ei aliq̄s submitteretur. Armati itaque in regiā coeūt, ad formādū rerū præsentīū statum. Perdica censet Roxanes expectari partū, quæ ex æto mēse octauo matura iā ex Alexandro erat, & si puerū peperisset, hunc dari successorē patri negat. Meleager negat differēda in partus dubios cōsilia, nec esse expectandū, dum Reges sibi nascerentur: cū iam genitis uti liceret: seu, si puer illis placeat,

Consultatio principum de eligendo rege. Perdici sententia. Meleagri sententia.

Hercules
Alexandri
filius.
Aridæus fra-
ter Alexā-
dri.

Ptolemæi
sententia.

In Perdicæ
sententiam
itum est pe-
dib. à prin-
cipibus.

esse Pergami filium Alexandri natum ex Arsine nomine Herculé, seu mallent iuuenē, esse in castris fratrem Alexādri, Aridæum comitem: & cūctis non suo tantū, verū patris Philippi nomine acceptissimum. Cæterū Roxanē esse originis Persicæ, nec esse fas, ut Macedonibus ex sanguine eorum, quorū regna deleuerint, Reges constituātur: quod nec ipsum Alexandrū voluisse dicit. Denique morientem nullā de eo mentionem fecisse. Ptolemæus recusat regē Aridæū, non propter maternas modò sordes, q̃ ex Larissæo scorto nasceretur, sed etiam propter inualetudinem maiorem, quā patiebatur, ne ille nomen Regis, alius imperiū teneret: & melius etiam ex his legi, qui pro virtute regi suo proximi fuerint, qui prouincias regant, quibus bella mandentur, quā sub persona Regis indignorum subiiciantur imperio. Vicit Perdicæ sententia, ex consensu vniuersorū. Placuit itaque Roxanes expectari partū: & si puer natus fuisset, tutores Leonatum & Perdicā, Crateron, & Antipatrū constituunt: confestimq. in tutorum obsequia iurant.

Hunc Craterum Alexander φιλοβασιλέα. Hephestionem aut φιλαλέξανδρον appellare solebat. Aridæum pedites regem constituunt.

Infesti hi
Perdicæ fue-
rant.
Curtius.

Cū equites quoque idē fecissent, pedites indignati nullas sibi cōsiliorū partes relictas, Aridæū Alexādri fratrem Rēgem appellant: satellitesq. illi ex tribu sua legūt, et nomine Philippi patris vocari iubent, quæ cū nunciata equitibus essent, legatos ad mitigandū eorum animos, duos ex proceribus.

Atta-

Attalum & Meleagrum mittunt, qui potentiam ex vulgi adulatione quærentes, omissa legatione, militibus consentiunt.

Seditio inter equites & pedites Macedonicos. Τνώμῃ.

Statim & seditio crevit, ubi caput & consiliū habere cœpit. Tunc ad delendū equitatum, cuncti armati in regiam irrumpunt, quo cognito, equites trepidi ab urbe discedunt: castrisq. positis, & ipsi pedites terreri ceperunt. Sed nec procerum inter se odia cessabant. Attalus ad interficiendum Perdicam ducem alterius partis mittit: ad quem armatum & ultrò prouocantem, cum accedere percussores ausi non fuissent, tanta constantia Perdicæ fuit, ut ultrò ad pedites veniret, & in concionem euocatos edoceret, quod facinus molirentur, respuerent, contra quos arma sumpsissent, nō illos Persas, sed Macedones: nō hostes, sed ciues esse: plerisque et cognatos eorum, certè & commilitones eorundem castrorum, & periculorū socios edituros, deinde egregium hostibus suis spectaculū, ut quorum armis victos se doleant, eorum mutuis cædibus gaudeant: parentaturosq. sanguine suo manibus hostium à se interfectorum. Hæc cum pro singulari facundia sua Perdica perorasset, adeò mouit pedites, ut probato consilio eius, dux ab omnibus legeretur. Tum et equites, in concordiam reuocati, in Aridæū Regem consentiunt. Seruata est portio regni Alexāndri filio si natus esset. Hoc agebant, posito in medio corpore Alexāndri, ut maiestas eius testis decretorū esset. His itaq; cōpositis,

Perdicæ cōstantia & oratio ad pedites.

Constituitur cōmuni consensu Rex Aridæus.

Exercitus
lustratio.

Macedoniæ & Græciæ Antipater præponitur. Regiæ pecuniæ custodia Cratero traditur: Castrorum exercitus, & rerum cura Meleagro & Perdica assignatur: iubeturq. Aridæus corpus Alexandri, in Hammonis templum deducere. Tunc Perdica infensus seditionis auctoribus, repente, ignaro collega, lustrationem castrorum propter mortem regis in posterum edicit.

Lustrabantur milites cane descissa, & ab utraque parte proiecta. Curt. CCC. ferè sunt supplicio affecti. Curt.

Diuisio im-
perij inter
Principes
Alexandri.
* Prima.

Et Phoeni-
cen.

Quæ Helle
sponto ad-
iuncta est.

Postea, q̄ armatum exercitū in campo cōstituit, consentientib. uniuersis, euocatos dūtaxat de singulis manipulis seditiosos supplicio tradi occultè iubet. Reuersus deinde inter principes puincias diuisit: simul ut remoueret æmulos et munus imperij, beneficij sui faceret. Primò Ptolemæo Ægyptus, et Africæ, Arabiæq. pars sorte uenit, quæ ex gregario milite Alexāder virtutis causa puerat: cui ad tradendā prouinciā Cleomenes, q̄ Alexādriam ædificauerat, datur. Cōfinē huic puinciæ Syriā Laomedon Metylenæus, Ciciliā Philotas cū filio, et Illyrios recipiunt. Mediæ maiori Acropatos, Minorī Alcetas frater Perdicae p̄ponitur. Susiana gens Syno: Phrygia maior Antigono Philippi filio assignatur: Lyciā et Pamphiliā Leerchus: Cariam Cassander: Lydiam Menander sortiuntur. Leonato minor Phrygia euenit. Thracia et regiones Pōtici maris Lysimacho, Cappadocia cum Paphlagonia Eumeni datur. Sūmus castrorū tribunatus Seleuco Antiochi*

chi filio cessit. Stipatorib. Regis, satellitibusq. Cassander fili⁹ Antipatri ꝑficitur. In Bactriana ulteriore, et Indi regionib. priores ꝑfecti detenti. Sed res inter amnes duos Hypaspē, et Indū Taxilles habebat. In colonias in Indis cōditas, Phyton Agenoris filius mittitur. Parapamēnos fines Caucasi montis Axiarches accepit. Dracos et Argæos Stator: Bactrianos Amyntas sortitur Sogdianos Scythæ⁹: Nicanor Parthos: Philippus Hyrcanos: Phratarnes Armenios, Neoptolemus Persas: Peucestes Babylonios, Artabous Pelasgos: Archesilaus Mesopotamiā adepti sūt. Hęc diuisio, cū veluti fatale munus singulis cōtigisset, ita magna incrementorū materia plurimis fuit. Siquidē nō magno ꝑst tꝑe quasi regna, nō ꝑfecturas diuisissent: sic Reges ex ꝑfecti facti, magnas opes nō sibi tꝑm parauerūt, verūm et posteris reliquerunt. Cū hac in Oriente aguntur, in Græcia Atheniēses, et Aetoli bellum, Res Græcorum. quod iā uiuo Alexādro mouerant, summis virib. Causæ belli. instruēbant. Causæ belli erāt, quod reuersus ab India Alexander, epistolas in Græciā scripserat, quibus omnium ciuitatū exules, ꝑter cædis damnatos restituebantur: quæ recitata ꝑsente vniuersa Græcia in mercatu Olympiaco magnos motus fecerant, ꝑ plurimi nō legibus pulsī patria, sed ꝑ factionem principū fuerāt: uerentibus iisdem principibus, ne reuocati potentiores in Republica fierēt. Palām igitur iam tūc multæ ciuitates libertatem bello uendicandā fremebant. Principes tamen omnium Athenienses, et Aetoli fuēre. Quod cū nū-

Bellum A-
thenienſiū
cum Anti-
patro.

ciatum eſſet Alexandro, mille naues longas ſocijs imperari praeceperat, quibus in occidente bellum gereret, excuſurusq. cum valida manu fuerat ad Athenas delendas. Igitur Athenienſes contracto triginta millium militum exercitu, & ducentis nauibus, bellum cum Antipatro, cui Græcia ſorte euenerat, gerunt: eumq. detrectantem, prælium & Heracleæ urbis mœnibus tuentem ſe, obſidione cinxerant.

Demosthenes, cū prius acerrimè Harpali cauſam oppugnaret, quā XX. ab eo accepisset talenta, altera die, qua rursus agendum ea de re erat, lana collo circumuoluta, συνάγχην ſe pati fingebat.

Tum è populo exclamaſſe vnum ferunt: Non συνάγχην, ſed ἀργυράγχην eſſe.

Eodem tempore Demosthenes Athenienſis orator pulſus patria, ob crimen accepti ab Harpalo auri, qui crudelitatem Alexandri fugerat, quod ciuitatem in eiſdem Alexandri bellum impelleret, fortè Megaris exulabat: qui cum miſſum ab Athenienſibus Hyperidem legatum cognouit, qui Peloponnenſes in ſocietatem armorum ſollicitaret, ſecutus eum Syciona, Argos & Corinthum, cæterasq. ciuitates eloquentia ſua Athenienſibus iunxit.

Reuocatur ab exilio Demosthenes, vide Plutarch.

Ob quod factum, miſſa ab Athenienſibus obuiam naui, ab exilio reuocatur. Interim in obſidione Antipatri, Leosthenes Dux Athenienſium
telo

telo è muris transeuntem iacto, occiditur.

Factum est in obsidione Lamiarum, Plutarchus in Demosthene.

Quæ res tantum animorum Antipatro dedit, ut etiã vallũ rescindere auderet. Auxilium deinde à Leonato petit per legatos. Qui cùm venire nunciaretur, cū exercitu obuij ei Athenienses cū instructis copijs fuere, ibiq. equestri prælio graui vulnere iñtus, extinguitur. Antipater tametsi auxilia sua videret deuicta: morte tñ Leonati lætatus est.

Leonatus ab Atheniensibus occiditur. Pugnatum est in Granone, duce Phocione. Plutarchus in vita eiusdem.

Quippe & amulũ sublatũ, & vires eius accessisse sibi gratulabatur. Statim igitur exercitu eius recepto, cùm par hostibus èt prælio videretur solutus obsidione in Macedoniã cõcessit. Græcorũ quoque copia, à finibus Græciæ hoste pulso in vrbes dilapsæ sunt. Interea Perdica bello innoxio Ariarathi Regni Cappadociũ illato, prælioq. victor, nihil præmij præter vulnera, & pericula retulit. Quippe hostes ab acie in urbẽ recepti, occisis coniugibus & liberis, domos quisque suas cū omnibus copijs incenderunt. Eodẽ cõgestis èt opibus, & semetipsos præcipitant, ut nihil hostis victor suarũ rerũ, præter incēdijs spectaculũ, frueretur. Indè, ut viribus auctoritatẽ regiã acquireret, ad nuptias Cleopatrz sororis Alexãdri Magni, & alterius Alexandri quondã vxoris, nō aspernãte Olympiade matre ei⁹ intēdit: sed prius Antipatrũ sub affinitatis obtentu

*De Perdica
Miserabile
facin⁹ Cap
padocum.*

*Perdica si-
mulatio.*

Hercules Alexandri filius.
Arideus frater Alexandri.
Ptolemæi sententia.
In Perdicæ sententiam itum est pedib. à principibus.

esse Pergami filium Alexandri natum ex Arsine nomine Herculé, seu mallent iuuenē, esse in castris fratrem Alexādri, Aridæum comitem: & cūctis non suo tantum, verū patris Philippi nomine acceptissimum. Cæterum Roxanē esse originis Persicæ, nec esse fas, ut Macedonibus ex sanguine eorum, quorū regna deleuerint, Reges constituātur: quod nec ipsum Alexandrū voluisse dicit. Denique morientem nullā de eo mentionem fecisse. Ptolemæus recusat regē Aridæū, non propter maternas modò sordes, q̄ ex Larissæo scorto nasceretur, sed etiam propter inualetudinem maiorem, quā patiebatur, ne ille nomen Regis, alius imperiū teneret: & melius etiam ex his legi, qui pro virtute regi suo proximi fuerint, qui provincias regant, quibus bella mandentur, quàm sub persona Regis indignorum subiiciantur imperio. Vicit Perdicæ sententia, ex consensu vniuersorū. Placuit itaque Roxanes expectari partū: & si puer natus fuisset, tutores Leonatum & Perdicā, Crateron, & Antipatrū constituunt: confestimq. in tutorum obsequia iurant.

Hunc Craterum Alexander φιλοβασιλέα. Hephestionem αὐτὸν φιλαλέξανδρον appellare solebat. Aridæum pedites regem constituunt.

Infesti hi Perdicæ fuerant.
Curtius.

Cum equites quoque idē fecissent, pedites indignati nullas sibi cōsiliorū partes relictas, Aridæū Alexādri fratrem Rēgem appellant: satellitesq. illi ex tribu sua legūt, et nomine Philippi patris vocari iubent, quæ cū nunciata equitibus essent, legatos ad mitigandū eorum animos, duos ex proceribus,

Atta-

Attalum & Meleagrum mittunt, qui potentiam ex vulgi adulatione quærentes, omiſſa legatione, militibus conſentiunt.

Seditio inter equites & pedites Macedonicos. Τυώμῃ.

Statim & ſeditio creuit, ubi caput & conſiliū habere cœpit. Tunc ad delendū equitatum, cuncti armati in regiam irrumpunt, quo cognito, equites trepidi ab urbe diſcedunt: caſtriq. poſitis, & ipſi pedites terreri ceperunt. Sed nec procerum inter ſe odia ceſſabant. Attalus ad interficiendum Perdicam ducem alterius partis mittit: ad quem armatum & ultrò prouocantem, cū accedere percuſſores auſi non fuiſſent, tanta conſtantia Perdicæ fuit, ut ultrò ad pedites veniret, & in concionem euocatos edoceret, quod facinus molirentur, reſpicerent, contra quos arma ſumpſiſſent, nō illos Perſas, ſed Macedones: nō hoſtes, ſed ciues eſſe: pleroſque et cognatos eorum, certè & commilitones eorundem caſtrorum, & periculorū ſocios ædituros, deinde egregium hoſtibus ſuis ſpectaculū, ut quorum armis victos ſe doleant, eorum mutuis cædibus gaudeant: parentaturosq. ſanguine ſuo manibus hoſtium à ſe interfeſtorum. Hæc cū pro ſingulari facundia ſua Perdica peroraſſet, ad eò mouit pedites, ut probato conſilio eius, dux ab omnibus legeretur. Tum et equites, in concordiam reuocati, in Aridæū Regem conſentiunt. Seruata eſt portio regni Alexādri filio ſi natus eſſet. Hoc agebant, poſito in medio corpore Alexādri, ut maiestas eius teſtis decretorū eſſet. His itaq; cōpoſitis,

*Perdicæ cō-
ſtantia &
oratio ad
pedites.*

*Conſtitui-
tur cōmu-
ni conſenſu
Rex Ari-
daus.*

Exercitus
lustratio.

Macedoniæ & Græciæ Antipater præponitur. Regiæ pecuniæ custodia Cratero traditur: Castrorum exercitus, & rerum cura Meleagro & Perdiciæ adsignatur: iubeturq. Aridaeus corpus Alexandri, in Hammonis templum deducere. Tunc Perdica inensus seditionis auctoribus, repente, ignaro collega, lustrationem castrorum propter mortem regis in posterum edicit.

Lustrabantur milites cane descissa, & ab utraque parte proiecta. Curt. CCC. ferè sunt supplicio affecti. Curt.

Diuisio im-
perij inter
Principes
Alexandri.
* Prima.

Et Phœni-
cen.

Quæ Helle
sponto ad-
iuncta est.

Postea, q̄ armatum exercitū in campo cōstituit, consentientib. uniuersis, euocatos dūtaxat de singulis manipulis seditiosos supplicio tradi occultè iubet. Reuersus deinde inter principes puincias diuisit: simul ut remoueret æmulos et munus imperij, beneficij sui faceret. Primò Ptolemæo Ægyptus, et Africæ, Arabiq. pars sorte uenit, quæ ex gregario milite Alexāder virtutis causa puererat: cui ad tradendā prouinciā Cleomenes, q̄ Alexādriam edificauerat, datur. Cōfinē huic puincia Syriā Laomedon Metyleneus, Ciciliā Philotas cū filio, et Illyrios recipiunt. Mediæ maiori Acropatos, Minorī Alcetas frater Perdiciæ p̄ponitur. Susiana gens Syno: Phrygia maior Antigono Philippi filio assignatur: Lyciā et Pamphiliā Leerchus: Cariam Cassander: Lydiam Menander sortiuntur. Leonato minor Phrygia euenit. Thracia et regiones Pōtici maris Lysimacho, Cappadocia cum Paphlagonia Eumeni datur. Sūmus castrorū tribunatus Seleuco Antiochi*

chi filio cessit. Stipatorib. Regis, satellitibusq. Cassander fili⁹ Antipatri ꝑficitur. In Bactriana ulte-
riore, et Indi regionib. priores ꝑfecti detenti. Sed
res inter amnes duos Hypaspē, et Indū Taxilles ha-
bebat. In colonias in Indis cōditas, Phytō Agno-
ris filius mittitur. Parapamēnos fines Caucasi mon-
tis Axiarches accepit. Dracos et Argæos Stata-
nor: Bactrianos Amyntas sortitur Sogdianos Scy-
thæ⁹: Nicanor Parthos: Philippus Hyrcanos: Phra-
tafarnes Armenios, Neoptolemus Persas: Peuce-
stes Babylonios, Artabous Pelasgos: Archēsilaus
Mesopotamiā adepti sūt. Hęc diuisio, cū veluti fa-
tale munus singulis cōtigisset, ita magna incremē-
torū materia plurimis fuit. Siquidē nō magno ꝑst
tꝑe quasi regna, nō ꝑfecturas diuisissent: sic Reges
ex ꝑfecti facti, magnas opes nō sibi tm̄ parauerūt,
verūm et posteris reliquerunt. Cū hac in Oriente
aguntur, in Græcia Atheniēses, et Aetoli bellum, Res Græco-
rum.
quod iā viuo Alexādro mouerant, summis virib. Causæ bel-
li.
instruebant. Causæ belli erāt, quod reuersus ab In-
dia Alexander, epistolas in Græciā scripserat, qui-
bus omnium ciuitatū exules, ꝑter cædis damna-
tos restituebantur: quæ recitata ꝑsente vniuersa
Græcia in mercatu Olympiaco magnos motus fe-
cerant, ꝑ plurimi nō legibus pulsī patria, sed ꝑ fa-
ctionem principū fuerāt: uerentibus iisdem princi-
pibus, ne reuocati potentiores in Republica fierēt.
Palām igitur iam tūc multæ ciuitates libertatem
bello vendicandā fremebant. Principes tamen om-
niū Athenienses, et Aetoli fuēre. Quod cū nun-

Bellum A-
thenienſiū
cum Anti-
patro.

ciatum eſſet Alexandro, mille naues longas ſocijs imperari præceperat, quibus in occidente bellum gereret, excuſurusq. cum valida manu fuerat ad Athenas delendas. Igitur Athenienſes contracto triginta millium militum exercitu, & ducentis nauibus, bellum cum Antipatro, cui Græcia ſorte euenerat, gerunt: eumq. detrectantem, prælium & Heracleæ urbis mœnibus tuentem ſe, obſidione cinxerant.

Demosthenes, cū prius acerrimè Harpali cauſam oppugnaffet, quàm XX. ab eo accepiffet talenta, altera die, qua rursus agendum ea de re erat, lana collo circumuoluta, *συγάχην* ſe pati fingebat.

Tum è populo exclamaſſe vnum ferunt: Non *συγάχην*, ſed *ἀργυράχην* eſſe.

Eodem tempore Demosthenes Athenienſis orator pulſus patria, ob crimen accepti ab Harpalo auri, qui crudelitatem Alexandri fugerat, quod ciuitatem in eiufdem Alexandri bellum impelleret, fortè Megaris exulabat: qui cum miſſum ab Athenienſibus Hyperidem legatum cognouit, qui Peloponnenſes in ſocietatem armorum ſollicitaret, ſecutus eum Syciona, Argos & Corinthum, cæterasq. ciuitates eloquentia ſua Athenienſibus iunxit.

Reuocatur ab exilio Demosthenes, vide Plutarch.

Ob quod factum, miſſa ab Athenienſibus obuiam naui, ab exilio reuocatur. Interim in obſidione Antipatri, Leosthenes Dux Athenienſium
telo

telo è muris transeuntem iacto, occiditur.

Factum est in obsidione Lamiarum, Plutarchus in Demosthene.

Quæres tantum animorum Antipatro dedit, ut etiam vallum rescindere auderet. Auxilium deinde à Leonato petit per legatos. Qui cum venire nunciaretur, cum exercitu obvium ei Athenienses cum instructis copiis fuere, ibique equestri prælio gravi vulnere ictus, extinguitur. Antipater tametsi auxilia sua videret devicta: morte tamen Leonati lætatus est.

Leonatus ab Atheniensibus occiditur. Pugnatum est in Granone, duce Phocione. Plutarchus in vita eiusdem.

Quippe & æmulum sublatum, & vires eius accessisse sibi gratulabatur. Statim igitur exercitu eius recepto, cum par hostibus et prælio videretur solutus obsidione in Macedoniam concessit. Græcorum quoque copiae, à finibus Græciæ hoste pulso in urbes dilapsæ sunt. Interea Perdica bello innoxio Ariarthi Regni Cappadocum illato, prælioque victor, nihil præmij præter vulnera, & pericula retulit. Quippe hostes ab acie in urbem recepti, occisis coniugibus & liberis, domos quisque suas cum omnibus copiis incenderunt. Eodem cōgestis et opibus, & semetipsos præcipitant, ut nihil hostis victor suarum rerum, præter incendiij spectaculum, frueretur. Inde, ut viribus auctoritatē regiā acquireret, ad nuptias Cleopatræ sororis Alexandri Magni, & alterius Alexandri quondam uxoris, non aspernatæ Olympiade matre eius intēdit: sed prius Antipatrum sub affinitatis obtentu

De Perdica
Miserabile
facin⁹ Cap
padocum.

Perdicæ si-
mulatio.

capere cupiebat. Itaq; fingit se in matrimonium filiā eius petere, quò facilius ab eo supplementū tyronū ex Macedonia obtineret: quē dolū præsentiēte Antipatro, dū duas eodē tempore uxores quærit, neutram obtinuit. Post hæc bellum inter Antigonum, & Perdicā oritur. Antigono Craterus, & Antipater auxiliū ferebāt, qui facta cū Atheniensibus pace Poliperiōta Græciæ, et Macedonia præponūt. Perdica alienatis rebus, Aridæum & Alexandri Magni filiū in Cappadociā, quorū cura illi mādāta fuerat: de summa belli in cōsiliū adhibet. Quibusdam placebat bellum in Macedoniā transferri ad ipsum fontē, & caput regni ubi & Olympias esset mater Alexandri, nō mediocre momentū partiū, & ciuium fauor propter Alexandri, Philippiq. nomina. Sed in rē visum est ab Ægypto incipere, ne in Macedoniā profectus, Asia à Ptolemæo occuparetur; Eumeni præter puincias quas acceperat, Paphlagonia & Caria, & Lycia & Phrygia adiūciuntur. Ibi Craterū & Antipatrum operiri iubetur. Adiutores ei dātur cū exercitibus suis frater Perdicæ Alcetas, & Neoptolemus. Clyto cura classis traditur: Cilicia Phylotæ adempta, Philoxeno datur. Ipse Perdica Ægyptū cū ingēti exercitu petit. Sic Macedonia in duas partes discurrētib. duobus in sua uiscera armatur, ferrūq. ab hostili bello in ciuitē sanguinē vertit, exēplo furētū, manus ac mēbra sua ipsa cæsura. Sed Ptolemæus in Ægypto solerti industria magnas opes parabat. Quippē & Ægyptios insigni moderatione in fauorem suū

Bellū inter
Antigonū
& Perdicā.
Cōsultatio
de bello.

Principum
Alexandri
inter se bel
la.

Ptolemæi
Lagi opes
& modera-
tio.

solicitaauerat, & reges finitimos beneficijs, obsequijsq. deuinxerat: terminos quoque imperij acquisita Cyrene urbe ampliauerat, factusq. iam tantus erat, ut nō tā timere hostes, q̄ timēdus ipse hostib. esset. Cyrene aut cōdita fuit ab Aristæo, cui nomen Battos, propter linguæ obligationē fuit. Hui⁹ pater Cyrenus Rex Theræ insulæ, cū ad oraculū Delphos propter dedecus adolescētis filij nondum loquētis. Deū deprecaturus venisset, responsum accepit, quo iuebatur filius eius Battus Africam petere, & urbē Cyrenē condere, usum linguæ ibi accepturus.

De Cyrene
vide Strabonem.

Refert idem paulò diuersi⁹ Herod. in Melpomene. Strabo lib. 17.

Cū responsum ludibrio simile videretur, p̄p similitudinē Theramenis insulæ, ex qua coloni ad urbē cōdendā, in Africā tā lōginquę regionis proficisci iuebātur, res omissa est. Interiecto deinde tēpore velut cōtumaces, ex pestilentia deo parēre cōpellūtur: quorū tā insignis paucitas fuit, ut vix unā nauē cōplerēt. Cū uenissent in Africā, pulsis accolis montē Cyrā, & propter amēnitatē loci, & propter fontis vbertatem occupauēre. Ibi Battus dux eorū linguæ nodis solutis, loqui primū cæpit, quæ res animos eorū, ex promissis dei iā parte præcepta, in reliquam spem condendæ urbis accendit.

Λίβυες τὸν βασιλέα βαπτὸν καλέουσι.

Positis igitur castris opinionem veteris fabulæ Cyrenes facci-
piunt, Cyrenem eximia pulchritudinis virginē à Thessaliæ mōte Pelio ab Apolline raptā, perlatamq. in eiusdem montis iuga, cuius collem

Cyrenes fabula.

occupauerant, à deo repletam quatuor pueros peperisse. Nomium, Aristæum, Eutocum, Agæum: missos à patre Hypseo Rege Thessaliæ, qui perquirerent virginem, loci amœnitate captos, in iisdem terris cum virgine resedisse. Ex his pueris tres adultos in Thessaliâ reuersos auita regna cœpisse.

Aristæus inuenit primus apum, mellis, lactis & coaguli vsum.

Redit ad hanc
historiam.

Arrogantia.

Neoptolemi
perfidia.

Aristæum in Arcadia latè regnasse, eumque primum, & apum, & mellis vsum, & lactis, & coaguli hominibus tradidisse: solstitialisq. ortus, & syderū, primum inuenisse. Quibus auditis Battus, virginis nomine ex responsis agnito, urbem Cyrenen cōdidit. Igitur Ptolemæus huius urbis auctus viribus, bellum in aduētum Perdicæ parabat. Sed Perdicæ plus odiū arrogantia, quàm vires hostium noccbant: quem exosi etiam socij ad Antipatrum gregatim confugiebāt. Neoptolemeus in auxilium Eumeni relictus, non solum transfugere, verum etiam prodere partium exercitum voluit. Quam rem cum præsensisset Eumenes, cum proditore decernere prælio necesse habuit: victusq. Neoptolemus ad Antipatrum & Polyperconta profugit.

Craterū, nō Polypercōta appellat Plutarchus.

* Fortè, traditionibus.

Hisq. persuadet, ut continuatis * mansionibus, læto ex victoria & securo fuga sua Eumeni superueniant: Sed res Eumenem non latuit. Itaque insidie in insidiatores versæ, & qui securum aggressuros se putabant, securis itinere, & peruigilia noctis fatigatis occursum est.

Η δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βαλεῦσαντι κακίσι. Plutarc. in
vita Eumenis.

In eo Prælio* Polycerpon occiditur. Neoptole-
mus quoque cum Eumene congressus, diu mutuis <sup>* Poliper-
chon.</sup>
vulneribus acceptis colluctatus est, & in summa
victus occumbit.

Occisus à Ptolemæo: Orosius. Perdicas in Ac-
gypto per seditionem occiditur.

Victor igitur duobus prælijs continuis Eume-
nes, afflictas partes transactione sociorum paulu-
lùm sustentavit. Ad postremum tamen Perdica
occiso, ab exercitu hostis cum Phytone & Illyrio,
et Alceta fratre Perdicaæ Rex appellatur, bellum-
que aduersus eos Antigono decernitur.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XIIII.

Bellum Antigoni Regis Asiæ primi, aduersus
Eumenum.

EUMENES, ut Perdicam occisum, se ut ho-
stem, à Macedonibus iudicatum, bellumque
Antigono decretum cognovit, utrò militi-
bus suis indicavit, nè fama, aut rem in maius ex-
tolleret aut militū animos rerū nouitate terreret:
simul ut, aut contra se animati essent, cognosceret,
sumpturus consitium ex motu vniuersorum. Con-
stanter tamē præfatus est, si cui hæc terrori essent,
habere eum discedendi potestatem. Qua voce adeò
cunctos in studium partium suarum induxit, ut
utrò illum omnes hortarētur, rescissurosq. se fer-
ro decreta Macedonum affirmarent. Tunc exerci-
tui

ἐπιφάν-
μα.

Exemplum
prudentiæ
in Eume-
ne.

Castellum
Noram ap-
pellat Plut.

tui in Aetoliam promotus, pecunias ciuitatibus im-
perat: recusantes dare, hostiliter diripit. Indè Sar-
dis profectus est ad Cleopatram sororem Alexan-
dri Magni, ut eius voce centuriones principalesq.
cōfirmaret, existimatuos ibi maiestatem Regiā ver-
ti, undè soror Alexāndri staret. Tāta ueneratio ma-
gnitudinis Alexandri erat, ut et per vestigia mu-
lierū fauor sacrati eius noīs quēreretur. Cū reuersus
in castra esset, epistolæ totis castris abiectæ inueniū-
tur, quib. ijs, qui Eumenis caput ad Antigōnū de-
tulissent, magna p̄mia definiēbātur. In cognitis Eu-
menes vocatis ad concionē militib⁹, primò gratias
agit, qđ nemo inuentus sit, qui sp̄e cruenti p̄miū
fidei sacramento anteponeret: tamen deindè callidè
subnectit confictas à se has epistolas, ad experiēdos
suorū animos esse. Cæterū salutem suā in omnium
potestate esse: nec Antigōnū, nec quēquam ducum
sic velle vincere, ut ille in se exemplum pessimum
statuat. Hoc factō & in præsenti labantiū aīos de-
terrui, & in futurū prouidet, ut si quid simile ac-
cidisset, nō se ab hoste corrūpi, sed à duce tētari mi-
lites arbitrarētur. Oēs igitur operam suā certatim
ad custodiā salutis eius offerunt. Interim Antigo-
nus cū exercitu superuenit, castrisq. positis, postera
die in aciē procedit. Nec Eumenes morā prælio fe-
cit, qui victus in munitū quoddā castellum confu-
git. Vbi cū videret se fortunā obsidionis subiturū,
maiorē exercitus partē dimisit: nè aut cōsensu mul-
titudinis hosti traderetur, aut obsidio ipsa multitu-
dine grauaretur. Legatos deindè ad Antipatrum

quī

qui sol⁹ par Antigonⁱ virib. videbatur, supplices * Solūm.
 mittit, à quo cū auxilia Eumeni missa Antigonus
 didicisset, ab obsidione recessit. Erat qdē solutus ad
 tēp⁹, metu mortis Eumenes: sed nec salutis, dimis-
 so exercitu, magna spes erat. Oīa igitur circūspiciē-
 ti optimū visum est ad Alexādrⁱ Magni Argyra- Αργυρά-
 spides inuictū exercitum, et tot victoriarum pful- σπιδēs.
 gentē gloria decurrere. Sed Argyraspides post Ale
 xandrum oēs duces fastidiebāt: sordidā militiā sub
 alijs post tanti regis memoriā existimātes. Itaque
 Eumenes blandimentis agere, singulos suppliciter Eumenis
 alloqui, nunc cōmilitones suos, nunc suos patronos ab Argyra-
 appellans, periculorum et operū Oriētalium socios, spides ora-
 nunc refugia salutis suæ, et unica p̄sidia cōmemo- tio.
 rās: solos esse, quorū virtute Oriēs sit domitus: so-
 los qui militiā Liberi patris, q̄ Herculis monumen-
 ta superauerint: per hos Alexandrū Magnum fa-
 ctum, p̄ hos diuinos honores, et immortalē gloriam
 consecutum: orat, ut non tū ducē se, q̄ cōmilitonem
 recipiant, vnumq. ex corpore suo esse velint. Rece-
 ptus hac lege, paulatim imperium, primum monen-
 do singulos, mox, q̄ perperā facta erant, blādē cor-
 rigendo usurpat, nihil in castris sine illo agi, nihil
 administrari sine solertia eius peterat. Ad postremū Vincit Eu-
 cū Antigonū venire cū exercitu esset nunciatū, menes &
 cōpellit eos in aciē descendere. Ibi dum ducis impe Argyraspi-
 des.
 ria contēnunt, hostium virtute superātur. In eo p̄-
 lio non gloriam tm̄ tot bellorum, verū et iā cum
 cōiugibus et liberis prēmia longæ militiæ parva p-
 diderunt. Sed & Eumenes, qui auctor cladis erat,
 nec

nec aliā spem salutis reliquā hēbat, victos hortabatur. Nam & virtute eos superiores fuisse affirmabat. Quippē ab his quinque millia hostiū cæsa, & si in bello perstēt, ultro hostes pacē petituros. Dāna, quibus se putent victos, duo millia mulierū, et paucos infantes, et servitia esse, q̄ melius vincēdo possint reparare, q̄ deserendo victoriā. Porro Argyraspides neque fugā se tētaturos dicūt, post dāna matrimoniorū, et post cōiuges amissas, neque bellū gesturos cōtra liberos suos: Ultroque eū cōiitijs agitat, q̄ se post tot annos emeritorū stipendiorum redeūtes domū, cum præmijs tot bellorū ab ipsa missione, rursus in novā militiā immensa q. bella reuocauerit, et à laribus quodāmodò suis, & ab ipso limite patrię abductos, inanib. pmissis deceperit, nūc quoque amissis oīb. felicitis militiæ quæstibus, nè victos quidē in misera, et inopi senectā q̄scere sinat.

Exēplum
perfidia.

Eumenes
capitur à
suis militi-
bus.

Eumenisca
pti ad mili-
tes oratio.

Ignaris deinde ducib⁹, cōfestim ad Antigonū legatos mittūt, petētes, an sua reddi iubeat. Is redditurum se pollicetur, si Eumenē sibi tradant, quib. cognitis, Eumenes cū paucis fugere tētavit: sed re tractus desperatis reb⁹, cū concursus multitudinis factus esset, petit, ut postremū sibi alloqui exercitū liceret. Iussus ab uniuersis dicere, facto silētio, laxatisq. vinculis prolatā manū, sicut erat cathenatus, ostēdit: Cernite milites, inq̄t, habitū atque ornāmēta ducis vestri, quæ non hostiū quisquā imposuit. Nā ut hoc ēt solatio foret, vos me ex victore victū, vos me ex imperatore captiū fecistis. Quater intra hunc annum, in mea verba iureiurando obstricti

obstricti estis, & ista mitto (NEQUE ENIM MI- Γνώμα.
 SEROS CONVITIA DECENT) vñ oro, si propo-
 sitorum Antigoni in meo capite summa cōsistit, in-
 ter vos me velitis mori. Nā neque illius interest,
 quemadmodum, aut ubi cadā, & ego fuero igno-
 minia mortis liberatus. Hoc si impetro, soluo vos
 iureiurādo, quo toties vos sacramēto mihi deuoui-
 stis: aut si ipsos pudet roganti vim adhibere, ferrū
 huc date, & permittite, quod vos facturos pro im-
 peratore iurastis: Imperatorē pro vobis sine reli- Imprecatio
 gione iusiurandi facere. Cū non obtineret, preces in Eumenis ī
 iram vertit. At vos, ait, deuota capita respiciant suos mili-
 tēs. dī, periuriorū vindices, talesq. vobis exitus dent,
 quales vos ducibus vestris dedistis. Nempē vos Exemplum
 ijdē paulò antē, & Perdicæ sanguine estis aspersi, fortis & cō-
 & in Antipatrum eadem moliti. Ipsum denique stantis ani-
 mi. Alexandrū, si fas fuisset eum mortali manu ca-
 dere, interempturi: qđ maximū erat, seditionibus
 agitastis: vltima nūc ego perfidorum victima, has ἐπιφώνη-
 vobis diras, atque inferias dico, vt inopes extor- μα.
 resq. omne æuū in hoc castrensi exilio agatis, deuo-
 rentq. vos arma vestra, quibus plures vestros quā
 hostiū duces absumpsistis. Plenus deindē iræ, cu-
 stodes suos præcedere ad Antigoni castra præcepit.

Deleti sunt Argyraspides ad vnum omnes, ab
 Ibircio, iussu Antigoni. Plutarc. in Eumene.

Sequitur exercitus, proditore imperatore suo,
 & ipse captiuus, triumphumq. de seipso ad victo-
 ris sui castra ducit. Omnia auspicia regis Alexan-
 dri, & tot bellorum palmas, laureaſq. vnā secum
 victori

viſtori tradentes, & nè quid deeſſet pompæ, elephanti quoque, & auxilia orientalia ſubſequuntur. Tantò pulchiora hæc Antigono, quàm Alexandro tot viſtoriæ fuerunt, ut cùm ille Orientem vicerit, hic eos, à quibus Oriens viſtus fuerit, ſuperauerit. Igitur Antigonus domitores illos orbis exercitui ſuo diuidit, redditis, quæ in viſtoria ceperat.

De Eumenis morte, Plutarchus in eiſdē vita.

Eurydice
Aridæi re-
gis vxor.

Eumenem verò verecundia prioris amicitie in conſpectum ſuum venire prohibitum, assignari cuſtodibus præcepit. Interea Eurydice vxor Aridæi regis, ut Polyperconta à Græcia redire in Macedoniam cognouit, & ab eo accerſitam Olympiada, muliebri æmulatione percuſa, abutens valetudine viri, cuius officia ſibi vendicabat, ſcribit regis nomine Polyperconti, Caſſandro exercitum tradat: in quem regni adminiſtrationem Rex tranſtulerit. Eadem & in Aſiam Antigono per epiſtolas nunciat. Quo beneficio deuinctus Caſſander, nihil non ex arbitrio muliebris audaciæ geſſit.

Caſſander.

Spartanorum degeneratio & deſperatio.

ἐπιφώνημα.

Deinde profectus in Græciā, multis ciuitatibus bellū infert, quarū excidio veluti vicino incendio, territi Spartani: urbē, quam ſemper armis, nō muris defenderant, tūc cōtra reſponſa fatorū, & veterum maiorū gloriam, armis diffiſi, murorū præſidio includunt. Tantūm eos denegaffe à maioribus, ut cū multis ſæculis mur⁹ urbis ciuiū virtus fuerit, tūc cines ſaluos ſe fore nō exiſtimarint, niſi in-

tra

trā muros laterent. Dum hæc aguntur, Cassandrum à Græcia turbatus Macedoniae status domum reuocauit. Namque Olympias mater Alexandri Magni Regis, cum ab Epyro in Macedoniam, profequente Aeacida Rege Molossorum veniret, prohiberiq. finibus ab Eurydice, & Aridaeo rege cæpisset, seu memoria mariti, seu magnitudine filij, & indignitate rei moti Macedones, ad Olympiada transire, cuius iussu, & Eurydice & Rex occiditur, sex annis post Alexandrum potitus regno.

Olympiadis crudelitas.

Aridæus Macedonum rex sex annis cum Eurydice vxore occiditur.

Sed nec Olympias diu regnavit. Nā cum principum passim cædes muliebri magis, quàm regio more fecisset, fauorem suū in odium vertit. Itaque audito Cassandri aduentu, diffisa Macedonibus, cū muro Roxane, et nepote Hercule in Piētūā urbem cōcessit. Proficiscēti Deidamia Aeacide regis filia, et Thessalonice priuigna, et ipsa clara Philippi patris noīe multaq. alię principū matronæ, speciosus magis, q̃ utilis grex, fuēre comites. Hæc cū nūciata Cassandro essent statim citato cursu Piētūā venit, et urbē obsidione cinxit. Cū fame ferroq. urgeretur Olympias, lōgæ obsidionis tēdio, pacta salute victori se tradit. Sed Cassander ad concionē vocato populo, sciscitaturus, quid de Olympiade fieri vellet, subornat parētes interfectorū, qui sūpta lugubri veste crudelitātē mulieris accusarēt: à qb. accēsi Macedones sine respectu pristinae maiestatis occidendā decernunt, immemores prorsus, quod per*

Olympiadis fuga.

**Pyæthium legit Orofius. Pyæthias alijs.*

filium eius, virumque. non solum vitam ipsi inter finitimos tutam habuissent. verum etiam tantas opes, imperiumque orbis quassissent. Sed Olympias, ubi obstinatos venire ad se armatos vidit, veste regali duabus ancillis innixa ultrò obviam procedit.

Olympiadis mors. Muliebris fortitudo.

Qua visa percussores attoniti, fortuna maiestatis prioris, & tot in eam memoriæ occurrentibus regum suorum nominibus substiterunt, donec à Cassandro missi sunt, qui eam confoderent, non refugientem gladium, nec vulnera, aut muliebriter vociferantem, sed virorum more fortium, pro gloria veteris prosapiæ morti succumbentem: ut Alexandrum posses etiam moriente matre conspicere. Insuper expirans, capillis & veste crura contexisse fertur, ne quid posset in corpore eius indecorum videri. Post hæc Cassander Thessalonien regis Arridæi filiam uxorem duxit: filium Alexandri cum matre in arcem Amphipolitana custodiendos mittit.

Cassander
Macedoniæ
Rex.

Thessalo-
nice.

Quos pau-
lo post in-
terfecit, a-
gente Her-
cule annos
XIII.

* Polyper-
chonte.
Novum prin-
cipium iter
se bellum.

I V S T I N I HISTORICI LIBER XV.

PERDICA, & fratre eius Alceta Eumene, ac* Polyperconte, cæterisque ducibus diversæ partis occisis, finitimum certamen inter successores Alexandri Magni videbatur, cum repente inter ipsos victores nata discordia. Quippe postulantis Ptolemæo, & Cassandro, & Lysimacho, ut pecunia in præda capta, provinciaque dividerentur:

rentur: *Antigonus* negavit se in eius belli prædam socios admissurum, in cuius periculū solus descenderat: & ut honestum aduersus socios bellū suscipere videretur, diuulgat, se *Olympiadis* mortem à *Cassandro* interfectæ vlcisci velle: & *Alexandri* regis sui filium eum matre obsidione *Amphipolitana* liberare. His cognitis, *Ptolemæus*, & *Cassander* in ita cū *Lysimacho*, & *Seleuco* societate, bellum terra mariq. enixò instruebant. Tenebat *Ptolemæus* *Ægyptum* cum *Africæ* parte maiore, & *Cypro*, & *Phænice*: *Cassandro* parebat *Macedonia* cum *Græcia*: *Asiam* & partem *Orientis* occupauerat *Antigonus*, cuius filius *Demetrius*, prima belli cōgressione à *Ptolemæo* ad *Calamā* vincitur.

Demetrius *Antigoni* filius vincitur à *Ptolemæo*, ad *Gazam*, vt refert *Plut.* Exemplum moderatæ victoriæ.

In quo prælio maior *Ptolemæi* moderationis gloria, quàm ipsius victoria fuit. Si quidem & amicos *Demetrii* non solum cū suis rebus dimisit, verum etiam additis insuper muneribus honorauit, & ipsius *Demetrii* priuatum omne instrumentum, ac familiam reddidit, adiecto honore verborum: non se propter prædam, sed propter dignitatem inisse bellum: indignatum, quod *Antigonus* denictis diuersæ factionis ducibus, solus victoriæ communis præmia corripuisset.

Plinius lib. XL. ac XV. Mirum de *Abderitis*, sedes propter ranarum, & murium multitudinem mutare coactis.

nec aliā spem salutis reliquā hēbat, victos hortabatur. Nam & virtute eos superiores fuisse affirmabat. Quippē ab his quinque millia hostiū cāsa, & sī in bello perstēt, ultro hostes pacē petituros. Dāna, quibus se putent victos, duo millia mulierū, et paucos infantes, et servitia esse, q̄ melius vincēdo possint reparare, q̄ deserendo victoriā. Porro Argyraspides neque fugā se tētaturos dicūt, post dāna matrimoniorū, et post cōiuges amissas, neque bellū gesturos cōtra liberos suos: Vltroque eū cōuitijs agitāt, q̄ se post tot annos emeritorū stipendiorum redeūtes domū, cum præmijs tot bellorū ab ipsa missione, rursus in novā militiā immensaq. bella reuocauerit, et à laribus quodāmodò suis, & ab ipso limite patrię abductos, inanib. pmissis deceperit, nūc quoque amissis oīb. felicitis militiæ quæstibus, nè victos quidē in misera, et inopi senectā qescere sinat.

Exēplum
perfidia.

Eumenes
capitur à
suis militi-
bus.

Eumenisca
pti ad mili-
tes oratio.

Ignaris deindē ducib⁹, cōfestim ad Antigonū legatos mittūt, petētes, an sua reddi iubeat. Is redditurum se pollicetur, si Eumenē sibi tradant, quib. cognitīs, Eumenes cū paucis fugere tētauit: sed retractus desperatis reb⁹, cū concursus multitudinis factus esset, petit, ut postremū sibi alloqui exercitū liceret. Iussus ab vniuersis dicere, factō silētio, laxatisq. vinculis prolatā manū, sicut erat cathenatus, ostēdit: Cernite milites, inq̄t, habitū atque ornāmēta ducis vestri, quæ non hostiū quisquā imposuit. Nā ut hoc ēt solatio foret, vos me ex victore victū, vos me ex imperatore captiū fecistis. Quater intra hunc annum, in mea verba iureiurando

obstricti

obstricti estis, & ista mitto (NEQUE ENIM MI- Γνώμα.
 SEROS CONVITIA DECENT) unū oro, si propo-
 sitorum Antigoni in meo capite summa cōsistit, in-
 ter vos me velitis mori. Nā neque illius interest,
 quemadmodum, aut ubi cadā, & ego fuero igno-
 minia mortis liberatus. Hoc si impetro, soluo vos
 iureiurādo, quo toties vos sacramēto mihi deuoni-
 stis: aut si ipsos pudet roganti vim adhibere, ferrū
 huc date, & permittite, quod vos facturos pro im-
 peratore iurastis: Imperatorē pro vobis sine reli-
 gione iusiurandi facere. Cū non obtineret, preces in
 iram vertit. At vos, ait, deuota capita respiciant
 dii, periuriorū vindices, talesq. vobis exitus dent,
 quales vos ducibus vestris dedistis. Nempē vos
 ijdē paulò antè, & Perdicæ sanguine estis aspersi,
 & in Antipatrum eadem moliti. Ipsum denique
 Alexandrū, si fas fuisset eum mortali manu ca-
 dere, interempturi: qđ maximū erat, seditionibus
 agitastis: ultima nūc ego perfidorum victima, has
 vobis diras, atque inferias dico, ut inopes extor-
 resq. omne æuū in hoc castrensi exilio agatis, deuo-
 rentq. vos arma vestra, quibus plures vestros quā
 hostiū duces absumpsistis. Plenus deindē iræ, cu-
 stodes suos præcedere ad Antigoni castra præcepit.

Imprecatio
 Eumenis ī
 suos mili-
 tes.

Exemplum
 fortis & cō-
 stantis ani-
 mi.

μα.

Deleti sunt Argyraspides ad vnum omnes, ab
 Ibircio, iussu Antigoni. Plutarc. in Eumene.

Sequitur exercitus, proditore imperatore suo,
 & ipse captiuus, triumphumq. de seipso ad victo-
 ris sui castra ducit. Omnia auspicia regis Alexan-
 dri, & tot bellorum palmas, laureasq. vnā secum
 victori

viſtori tradentes, & nè quid deeſſet pompæ, elephanti quoque, & auxilia orientalia ſubſequuntur. Tantò pulchiora hæc Antigono, quàm Alexandro tot viſtoriae fuerunt, ut cùm ille Orientem vicerit, hic eos, à quibus Oriens viſtus fuerit, ſuperauerit. Igitur Antigonus domitores illos orbis exercitui ſuo diuidit, redditis, quæ in viſtoria ceperat.

De Eumenis morte, Plutarchus in eiſdē vita.

Eurydice
Aridæi regis
uxor.

Eumenem verò verecundia prioris amicitiae in conſpectum ſuum venire prohibitum, assignari cuſtodibus præcepit. Interea Eurydice uxor Aridæi regis, ut Polyperconta à Græcia redire in Macedoniam cognouit, & ab eo accerſitam Olympiada, muliebri æmulatione percuſa, abutens valetudine viri, cuius officia ſibi vendicabat, ſcribit regis nomine Polyperconti, Caſſandro exercitum tradat: in quem regni adminiſtrationem Rex tranſtulerit. Eadem & in Aſiam Antigono per epiſtolas nunciat. Quo beneficio deuinctus Caſſander, nihil non ex arbitrio muliebris audaciæ geſſit.

Caſſander.

Spartanorum degeneratio & deſperatio.

Deindē proſectus in Græciā, multis ciuitatibus bellū infert, quarū excidio veluti vicino incendio, territi Spartani: urbē, quam ſemper armis, nō muris defenderant, tūc cōtra reſponſa fatorū, & veterum maiorū gloriam, armis diſſiſi, murorū præſidio includunt. Tantūm eos denegaffe à maioribus, ut cū multis ſæculis mur⁹ urbis ciuiū virtus fuerit, tūc cines ſaluos ſe fore nō exiſtimarint, niſi in-

ἐπιφάνεια.

trā muros laterent. Dum hæc agitur, Cassandrum à Græcia turbatus Macedonia status domum reuocauit. Namque Olympias mater Alexandri Magni Regis, cum ab Epyro in Macedoniam, prosequente Æacida Rege Molossorum veniret, prohiberiq. finibus ab Eurydice, & Aridaeo rege cæpisset, seu memoria mariti, seu magnitudine filij, & indignitate rei moti Macedones, ad Olympiada transire, cuius iussu, & Eurydice & Rex occiditur, sex annis post Alexandrum potitus regno.

Olympiadis crudelitas.

Aridæus Macedonum rex sex annis cum Eurydice vxore occiditur.

Sed nec Olympias diu regnavit. Nā cum principum passim cædes muliebri magis, quàm regio more fecisset, fauorem suū in odium vertit. Itaque audito Cassandri aduentu, diffisa Macedonibus, cū muro Roxane, et nepote Hercule in Piētūā urbem cōcessit. Proficiscēti Deidamia Æacide regis filia, et Thessalonice priuigna, et ipsa clara Philippi patris noīe multæq. alię principū matronæ, speciosus magis, q̃ utilis grex, fuēre comites. Hæc cū nūciata Cassandro essent statim citato cursu Piētūā venit, et urbē obsidione cinxit. Cū fame ferroq. urgeretur Olympias, lōgæ obsidionis tēdio, pacta salute victori se tradit. Sed Cassander ad concionē vocato populo, sciscitaturus, quid de Olympiade fieri vellet, subornat parētes interfectorū, qui sūpta lugubri veste crudelitātē mulieris accusarēt: à qb. accēsi Macedones sine respectu pristinae maiestatis occidendā decernunt, immemores prorsus, quod per*

Olympiadis fuga.

**Pyæthium legit Orofius. Pyæthum alij.*

filium eius, virumque. non solum vitam ipsi inter finitimos tutam habuissent. verum etiam tantas opes, imperiumque orbis quæssissent. Sed Olympias, ubi obstinatos venire ad se armatos vidit, veste regali duabus ancillis innixa ultrò obviam procedit.

Olympiadis mors. Muliebris fortitudo.

Qua visa percussores attoniti, fortuna maiestatis prioris, & tot in eam memoriæ occurrentibus regum suorum nominibus substiterunt, donec à Cassandro missi sunt, qui eam confoderent, non refugientem gladium, nec vulnera, aut muliebriter vociferantem, sed virorum more fortium, pro gloria veteris prosapiæ morti succumbentem: ut Alexandrum posses etiam moriente matre conspicere. Insuper expirans, capillis & veste crura contexisse fertur, ne quid posset in corpore eius indecorum

*Cassander
Macedonicus
Rex.*

Thessalonia.

Quos paulo post interfecit, agente Hercule annos XIII.

** Polyperchonte.*

Nouum principum iter se bellum.

videri. Post hæc Cassander Thessalonien regis Arridæi filiam uxorem duxit: filium Alexandricum matre in arcem Amphipolitanam custodiendos mittit.

I V S T I N I HISTORICI LIBER XV.

PERDICA, & fratre eius Alceta Eumene, ac* Polyperconte, cæterisque ducibus diversæ partis occisis, finitimum certamen inter successores Alexandri Magni videbatur, cum repente inter ipsos victores nata discordia. Quippè postulantibus Ptolemæo, & Cassandro, & Lysimacho, ut pecunia in præda capta, provinciaque dividerentur:

rentur: *Antigonus* negavit se in eius belli prædam socios admissurum, in cuius periculū solus descenderat: & ut honestum aduersus socios bellū suscipere videretur, diuulgat, se *Olympiadis* mortem à *Cassandro* interfectæ vlcisci velle: & *Alexandri* regis sui filium cum matre obsidione *Amphipolitana* liberare. His cognitis, *Ptolemæus*, & *Cassander* inita cū *Lysimacho*, & *Seleuco* societate, bellum terra mariq. enixò instruebant. Tenebat *Ptolemæus* *Ægyptum* cum *Africæ* parte maiore, & *Cypro*, & *Phænice*: *Cassandro* parebat *Macedonia* cum *Græcia*: *Asiam* & partem *Orientis* occupauerat *Antigonus*, cuius filius *Demetrius*, prima belli cōgressione à *Ptolemæo* ad *Calamā* vincitur.

Demetrius *Antigoni* filius vincitur à *Ptolemæo*, ad *Gazam*, vt refert *Plut.* Exemplum moderatæ victoriæ.

In quo prælio maior *Ptolemæi* moderationis gloria, quàm ipsius victoria fuit. Si quidem & amicos *Demetrii* non solum cum suis rebus dimisit, verum etiam additis insuper muneribus honorauit, & ipsius *Demetrii* priuatum omne instrumentum, ac familiam reddidit, adiecto honore verborum: non se propter prædam, sed propter dignitatem inisse bellum: indignatum, quod *Antigonus* deuictis diuersæ factionis ducibus, solus victoriæ communis præmia corripuisset.

Plinius lib. XL. ac XV. Mirum de *Abderitis*, sedes propter ranarum, & mutium multitudinem mutare coactis.

Dum hæc aguntur, Cassāder ab Apollonia rediēs incidit in Abderitas, qui propter ranarū, muriūq. multitudinē relicto patriæ solo, sedes quærebant, veritus, ne Macedoniam occuparent: facta pactio- ne in societate eos recepit, agrosq. in ultimis Ma- cedoniæ finibus adsignat. Deindè ne Hercules Alexādri filius, qui* ferè annos quatuordecim ex- cesserat, favore paterni nominis in regnū Macedo- niæ vocaretur, occidi eum tacite cū matre Barsine iubet: corporaq. eorū terra obrui, ne cædes sepul- tura proderetur, & quasi parum facinoris in ipso primū rege, mox in matre eius Olympiade, ac filio admisisset, alterum quoque filium cum matre Roxane pari fraude interficit, quasi regnū Mace- doniæ, quod affectabat, aliter consequi, quàm sce- lere non possit. Interea Ptolemæus cum Demetrio nauali prælio iteratò concreditur, & amissa classe, hostiq. concessa victoria, in Ægyptum refugit.

Victoria Demetrii ad Cyprum de Ptolemæo. Paucis verò ante diebus Atheras Demetrius à Demetrii Phaleræi tyranni deliberavit.

Demetrius filiū Ptolemæi Leuticū, & fratrem Menelaū, amicosq. eius, cū privati instrumenti mi- nisterio provocatus, pari antea munere Ægyptū re- mittit. Et, ut appareret, eos nō odij, sed dignitatis gloria accēsos, donis, muneribusq. inter ipsa bella cōtendebant. Tātò honestiūs tūc bella gerebantur, quātò nūc amicitie coluntur. Hac victoria elatus

ἐπιφώνη- Antigonus regem se, cū Demetrio filio appellari à
μα. populo iubet. Ptolemæus quoque ne minoris apud

suos

Impietas
& crudeli-
tas in Cas-
sandro.

suos auctoritatis haberet, Rex ab exercitu cognominatur, quib. auditis, Cassander & Lysimachus, & ipsi regiam sibi maiestatem vendicauerunt.

Regium nomen primum usurpatum ab Alexandri principibus.

Huius honoris ornamenti tamdiu omnes abstinerunt: quamdiu filij regis sui superesse potuerunt. Tanta in illis verecundia fuit, ut cum opes regias haberet: regum tantum nominibus aequo animo caruerint, quoad Alexandro iustus haeres fuit. Sed Ptolemæus, & Cassander, ceterique factionis alterius duces, cum carpi se singulos ab Antigono viderent, dum priuatum singulorum, non commune vniuersorum bellum ducunt, nec auxilium ferre alter alteri volunt, quasi victoria vnius, non omnium foret, per epistolas se inuicem confirmantes, tempus, locum coeundi condicunt, bellumque communibus instruunt. Cui cum Cassander interesse propter finitimum bellum non posset, Lysimachum cum ingentibus copiis in auxilium socijs mittit. Erat hic Lysimachus illustri quidem Macedonia loco natus, sed virtutis experientis omni nobilitate clarior, quam tanta in illo fuit, ut animi magnitudine, Philosophia ipsa, viriumque gloria, omnes per quos oriens domitus est, vicerit.

Commune regum aduersus Antigoni bellum.

Lysimachi laus.

Aliter Plutarchus de morte Calisthenis scribit in Alexandro. Fabulam esse putat Q. Curtius hinc ortam, quod Lysimachus quondam cum venaretur in Syria, occiderat eximia magnitudinis leonem solus, &c.

Quippe cum Alexander Magnus Calisthenem philosophum

Exemplum
crudelita-
tis.

Exemplum
fortitudi-
nis Lysima-
chi.

tosophum propter salutationis Persicæ interpellatum morem, insidiarum, quod sibi paratæ fuerant conscium fuisse, iratus finxisset, eumq. truncatis crudeliter membris, abscissisq. auribus ac naso, labijsq., deforme ac miseradum spectaculum reddidisset, insuper cū cane in cauea clausum ad metum cæterorū circūferret, tunc Lysimachus audire Calisthenē, & præcepta ab eo recipere virtutis solitus, miseratus tanti viri, nō modò culpæ, sed libertatis pœnas pendentis, venenū ei in remediū calamitatū dedit: q̄ adeò ægrè Alexāder tulit, ut eum obijci ferocissimo leoni iuberet. Sed cū ad conspectum eius cōcitus leo impetū fecisset, manū amiculo inuolutum Lysimachus in os leonis immersis, arreptaq. lingua, ferā exanimavit. Quod cū nunciatū regi esset, admiratio in satisfactionem cessit, charioremq. eum propter constantiā tātæ virtutis habuit. Lysimachus quoque magno animo regis, veluti parentis, tulit contumeliam. Denique omni ex animo huius facti memoria exturbata, postea in India insectanti regi quosdam palantes hostes, cū à satellitū turba equi sui celeritate desertus esset, solus ei per immensas arenarū moles cursus comes fuit. Quod idem antea Philippus frater eius cū facere voluisset, inter manus regis expirauerat. Sed Lysimachus desiliens equo Alexander hastæ cuspide ita in fronte vulneravit, ut sanguis aliter claudi non posset, quā diadema sibi demptum Rex alligandi vulneris causa capiti eius imponeret, quod auspiciū primū regalis maiestatis Lysimacho fuit.

Et

Et post mortē Alexandri, cū inter successores A-
 lexandri provinciæ diuideretur, ferocissimæ gētes, Thracæ &
Ponticos i-
telligit.
 quasi omnium fortissimo assignatæ sunt. A deo et con-
 sensu uniuersorū palmā virtutis inter cæteros tu-
 lit. Prius q̄ bellum inter Ptolemæum, sociosq. eius
 aduersus Antigonum committeretur, repentē ex
 Asia maiore digressus Seleucus, nouus Antigono Seleuci re-
gis Syriæ
origo.
Laodice.
 hostis accesserat. Huius quoque & virtus clara, et
 origo admirabilis fuit. Siquidem mater eius Lao-
 dice, cū nupta esset Antiocho claro inter Philip-
 pi duces viro, visa est sibi per quietem ex concubi-
 tu APOLLINIS concepisse, grauidamq. factam,
 munus concubitus annulum à deo accepisse: in cu-
 ius gemma ancora sculpta esset, iussamq. id donum
 filio, quem peperisset, dare. Admirabile fecit hoc
 visum et annulus, qui postera die eiusdem scriptu-
 ræ in lecto inuētus est, & figuræ ancora, quæ in fe-
 more Seleuci nata cum ipso paruulo fuit. Quam-
 obrem Laodice annulum Seleuco, eunti cum Ale-
 xandro Magno ad Persicam militiā, edocto de ori-
 gine sua dedit. Vbi post mortem Alexandri occu-
 pato regno Orientis urbem condidit. Ibiq. gemi-
 nę originis memoriam consecrauit. Nā & urbem Antiochia
conditur.
 ex Antiochi patris nomine, Antiochiam uocauit,
 & campos vicinos urbi Apollini dicauit. Originis
 eius argumentum etiam posteris mansit.

Ancora naturalis nota Antiochi, & eius nepotū.

Siquidē filij, nepotesq. eius ancoram in fæmore,
 volut notā generis naturalem habuere. Multa in
 Oriēte post diuisionem inter socios regni Macedo-

Seleuci ge-
sta.

Sandrocot-
tus.

Mirum de
leone.

Elephātus
sponte se
Sandrocot-
to offert.

nici bella gessit. Principio Babyloniā cepit. Inde or-
ētis ex victoria virib⁹, Bactrianos expugnat, tran-
sitū, deinde in Indiā fecit, quę post mortē Alexan-
dri, veluti à cervicib. iugo servitutis excusso, p̄se-
ctos eius occiderat. Auctor libertatis Sādrocottus
fuerat: sed titulū libertatis post victoriā in servitu-
tē verterat: siquidē occupato regno, populū, quem
ab externa dominatione uendicauerat, ipse servitio
premebat. Fuit hic quidē humili genere natus, sed
ad regni potestatem maiestate numinis impulsus.
Quippe cū procacitate sua Alexandrū Regē offen-
disset, interfici à Rege iussus, salutē pedū celerita-
te quæsierat. Ex qua fatigatione, cū somno captus
iaceret, leo ingentis formæ ad dormientē accessit,
sudoremq. profluētē lingua ei deterisit, expergesa-
ctumq. blandē reliquit. Hoc prodigio primum ad
spē regni impulsus, contractis latronibus, Indos ad
novitatē regni sollicitavit: moliēti deinde bellū ad-
versus p̄fectos Alexandri, elephātus ferus infini-
tæ magnitudinis ultrò se obtulit, et veluti domita
mansuetudine eum tergo excepit: duxq. belli, &
p̄liator insignis fuit. Sic acquisito regno Sādrocot-
tus, ea tēpestāte, qua Seleucus futuræ magnitudi-
nis fundamēta iaciebat, Indiā possidebat: cum quo
facta pactione Seleucus, compositisq. in Oriēte re-
bus, in bellum Antigoni descendit. Adunatis igi-
tur omniū sociorū * copijs, prælium committitur.

* Hæ copię conficiebant, LXIII. M. pedi-
tum. equitum X. M. D. elephantos CCCC.
currus C. XX. Plutarc. in Demetrium, Antigo-

nus vincitur & occiditur. Plutarch. in vita Demetrii.

In eo Antigonus occiditur: Demetrius filius eius infugam vertitur. Sed socij profligato hostili bello, denuò in semetipsos arma vertunt: & cum de præda non convenirent, iterum in duas factiones deducuntur. Seleucus Demetrio.

Duxerat enim Demetrii filiam Stratonicen uxorem Seleucus.

Ptolemæus Lysimacho iungitur: Cassandro defuncto, Philippus filius succedit, sic quasi ex integro, nova Macedonia bella nascuntur.

IUSTINI HISTORICI LIBER XVI.

Impij & crudelis parricidij exemplum. Nam mater à filio necata. Plutarch. in Demetrii vita.

POST Cassandri Reges, filijq. eius Philippi cōtinuas mortes, Thessalonice-regina, uxor Cassandri non magno pōst tempore ab Antipatro filio, cū vitam etiam per vbera materna deprecaretur, occiditur. Causa parricidij fuit, quòd πένθος post mortem mariti in diuisione inter fratres regni propensior fuisse Alexandro videbatur. Quod facinus eò grauius omnibus visum est, quòd nullum maternæ fraudis vestigium fuit: QVAM IN PARRICIDIO NULLA SATIS IVSTA CAUSA, AD SCELERIS PATROCINIA PRÆTEXI POSTET.

Bellum inter duos fratres, Antipatrum & Alexandrum, filios Cassandri, Pyrrhum auxilio fuisse Alexandro, scribit Plutarchus.

Ob hæc igitur Alexander in ultione maternæ necis gesturus cum patre bellum, auxilium à Demetrio petit. Nec Demetrius, spe inuadendi Macedonici regni, moram fecit: cuius aduentum verens Lysimachus persuadet generi suo Antipeto, ut malit cum fratre in gratiam reuerti quàm paternum hostem in Macedoniam admitti.

Alexander occiditur à Demetrio, post conuiuium in vrbe Laryssa Thessaliæ, vno quippe die anteuerrens Alexandrum, Plutarchus.

Oratio Demetrii ad Macedones, qua cædem excusat.

Inchoatam igitur inter fratres reconciliationem, cum præsensisset Demetrius, per insidias Alexandrum interficit, occupatoq. Macedonia regno, cædem apud exercitum excusaturus, in concionem vocat. Ibi priorem se petitem ab Alexandro allegat, nec fecisse se, sed occupasse insidias. Regem autem se Macedonia vel ætatis experimentis, vel causis iustiores esse. Patrem enim suum, & Philippo Regi, & Alexandro Magno socium in omni militia fuisse: Liberos deinde Alexandri ministrum, et ad persequendos defectores ducem extitisse. Contra, Antipatrum auum horum adolescētum, auiorem semper ministrum regni, quàm ipsos Reges fuisse. Cassandrum verò patrem extinctorem regie domus, non feminis, non pueris pepercisse, nec cessasse,

fasse, quoad omnem stirpem regiae sobolis deleret. Horum scelerum ultionem, quia nequisset ab ipso Cassandro exigere, ad liberos eius translatam. Quam ob rem etiam Philippum, & Alexandrum (si quis manium sensus est) non interfectores suos, ac stirpis suae, sed ultores eorum, Macedoniae regnum tenere malle. Per haec mitigato populo, Rex Macedoniae appellatur. Lysimachus quoque, cum bello Dromichetis Regis Thracum premeretur, ne eodem tempore, & adversus Demetrium dimicare necesse haberet: tradita ei altera parte Macedoniae, quae Antipatro eius genero* obuenerat, pacem cum eo fecit.*

Demetrius
Macedoniae
rex, cognomen-
to.

πολυορκη
της.

Doircetis,
Dromiches.
* Sic Plutar-
chus legit.
alii Dorice-
ris.

* Euenerat.

Regum conspiratio de bello adversus Demetrium communiter gerendo.

Igitur Demetrius totis Macedoniae regni viribus instructus, cum Asiam occupare statuisset, iterato Ptolemaeus, Seleucus, & Lysimachus experti priore certamine, quantae vires concordiae essent, pacta societate adunatisque exercitibus, bellum adversus Demetrium transferunt in Europam. His comitem se, & belli socium iungit Pyrrhus Rex Epyri: sperans non difficilius Demetrium Macedoniam amittere posse, quam acquisiuerat: nec spes frustra fuit. Quippe exercitu eius corrupto, ipsoque in fugam acto, regnum Macedoniae occuparat. Dum haec aguntur, Lysimachus generum suum Antipatrum, regnum Macedoniae ademptum sibi, soceri fraude quarentem interficit: filiamque suam Eurydicen querelarum sociam in custodiam tradit. Atque ita uniuersa Cassandri domus Alexandro

Pyrrhus E-
pyri Rex.

Antipater
interfici-
tur.

De Deme-
trij morte
Plutarch.
Ptolemæus
Lagus mo-
ritur.

Aegypti
Rex II. Pto-
lemæus.
Φιλᾶδελ-
φος.

Bellum Ly-
simachi &
Pyrrhi.

Origo ur-
bis Hera-
cleæ.

Oraculum.

xandro Magno, seu necis ipsius, seu stirpis extinctæ
pœnas, partim cæde, partim supplicio luit. Deme-
trius quoque à tot exercitibus circumuentus, cum
posset honestè mori, turpiter se dedere Seleuco ma-
luit. Finito bello, Ptolemæus cū magna rerū gesta-
rū gloria moritur. Is cōtra ius gentiū, minimo na-
tu ex filiis, ante infirmitatem regnum tradiderat,
eiusq. rei populo rationē reddiderat: cuius non mi-
nor favor in accipiendo, quā patris in tradendo re-
gnū fuerat. Inter cetera patris, & filij mutua pie-
tatis exempla, et ea res amorem parē populi iuue-
ni conciliauerat: & pater regno ei publicè tradito,
priuatū officium Regi inter satellites fecerat, om-
niq. regno pulchrius, Regis esse patrē dixerat. Sed
inter Lysimachum, & Pyrrhum Regē socios pau-
lò antè, aduersus Demetrium, ASSIDVVM IN-
TER PARES DISCORDIA MALVM, bellum moue-
rat. Victor Lysimachus pulso Pyrrho, Macedoniā
occupauerat. Inde Thraciæ, ac deinceps Heracleæ
bellum intulerat, cuius urbis, & initia, & exitus
mirabiles fuere. Quippè Bæotijs pestilentia labo-
rantibus, Oraculum Delphis respōderat: Coloniari
in Ponti regione sacrā Herculi conderent. Cū pro-
pter metū longæ & periculose nauigationis, mor-
tem in patria omnibus præoptātibus rex omissa es-
set, bellum his Phocenses intulerūt. Quorum cum
aduersa prælia paterentur, iterato ad Oraculū de-
currunt: respōsum, idem belli, quod pestilentia re-
medium fore. Igitur conscripta colonorum manu,
in Metapontum delati, urbem Heracleam condi-
derunt.

derunt . Et quoniā fatorū auspicijs in eas sedes delati erāt , breui pōst tēpore magnas opes parauēre . Multa deinde huius urbis aduersus finitimos bella, multa ēt domesticæ dissensionis mala fuēre . Inter cetera magnifica, vel p̄cipuē illud memorabile fuit . Cū rerum potirentur Athenienses, victisq. Persis, Græciæ, & Asiæ tributū in tutelam classis descripsissent , omnibus cupidē ad præsidiū salutis suæ conferētibus , soli Heraclienses, ob amicitiam Regū Persicorum, collationē abnuerāt . Missus itaque ab Atheniēsibus Malachus cum exercitu ad extorquendū, quod negabatur: dum relictis in litore nauibus, agros Heracliensiuū populatur, classem cū maiore parte exercitus, naufragio repētinae tempestatis amisit . Itaque cū neque mari possent amissis nauibus , neque terra auderent cum parua manu, inter tot ferocissimas gentes reuerti Heracliēses honestiorē beneficij, quā ultionis occasionē rati, instructos com meatibus, auxilijsq. dimittant; benē agrorū suorum * postulationē existimantes, si quos hostes habuerant, amicos reddidissent .

Heracliensium gesta .

Malachus .

Exemplum constantiæ .
Exemplum humanitatis in hostes .

* Populationem .

Thucydides τὰς μάλιστα φθέρει τὰς πόλεις .

Passi sunt inter plurima mala ēt tyrannidem, siquidem cū plebs ēt nouas tabulas , & diuisionem agrorū diuitum impotēter flagitaret, diū re in senatu tractata, cū exitus rei nō inueniretur, ad postremū aduersus plebē nimio otio lasciuientē, auxilia à Timotheo Atheniensiuū duce, mox ab Epaminonda Thebanorū petiuēre . Vtrisque negantibus ,

Epaminondas .

ad

Clearchus
 & πικρὸν
 μα.
 Mithrida-
 tes.

Verfipellis
 & fraudu-
 lentus Cle-
 archi ani-
 mus.

ad Clearchum, quem ipsi in exilium egerāt, decur-
 runt. Tanta calamitatū necessitas fuit, ut cui pa-
 triam interdixerant, eū ad tutelā patriæ vocarēt.
 Sed Clearchus exilio facinorosior redditus, & dis-
 sensionem populi, occasione inuadendæ tyrannidis
 existimās, primò tacitè cū Mithridate ciuium suo-
 rum hoste colloquitur, et inita societate paciscitur,
 ut reuocatus in patriā, prodita ei vrbe, præfectus
 eius constitueretur. Postea autem insidias, quas ci-
 uibus parauerat, in ipsum Mithridatem verterat:
 Namque cū velut arbiter ciuilibis discordiæ, de
 exilio reuersus esset, statuto tēpore, quo urbē Mi-
 thridati traderet, ipsum cum amicis suis cepit, ca-
 ptumq. accepta ingenti pecunia, dimisit. Atque ut
 in illo subitum se ex socio fecit hostem: sic ex defen-
 sione Senatoriæ causæ repente patronus plebis eua-
 sit, & aduersus auctores potentiæ suæ, à quibus re-
 uocatus in patriā, per quos in arce collocatus fue-
 rat, non solum plebem accendit, verum etiam ne-
 fandissima quæque tyrānicæ crudelitatis exercuit.

Clearchi tyrannidem affectantis Oratio ad
 populum.

Igitur populo ad concionē uocato, neque se affu-
 turū amplius grassanti in populū Senatui, ait: nec
 intercessurū ēt, si in pristina sæuitia perseueret, &
 si pares se crudelitati Senatorū arbitrarentur, abi-
 turū cū militibus suis, neque ciuilib. discordijs in-
 terfuturū. Si verò diffidāt viribus proprijs, vindi-
 cem se ciuium nō defuturū. Proinde cōsulāt sibi ip-
 sis, inbeāt abire si malint, vel sociū causæ popula-
 ris

vis remanere. His uerbis sollicitata plebs summum ad eū imperiū defert: et dū Senatus potētiae irascitur, in seruitutē se tyrannicæ dominationis cū coniugibus, et liberis tradit. Igitur Clearchus LX. Senatores cōprehēsos (nā cæteri in fugā dilapsi erāt) in vincula cōpingit. Latari plebs, q̄ a duce potissimū Senatorū, Senatus deleretur, versa. vice auxilium eorum in exitium cōuersum esset: quibus dum mortē passim omnibus minatur, chariora eorū p̄cia facit. Siquidē Clearchus magna pecunia (quasi minis populi occultē eos subtrahētur) accepta, spoliatos fortunis uita quoque spoliavit. Cognito deinde, quod bellum sibi ab ijs, qui profugerant misericordia in auxiliū sollicitatis ciuitatib⁹, pararetur, seruos eorū manumittit: et nē quid in afflictis honestissimis domib. deesset, uxores eorū, filiasq. nubere seruis suis, proposita recusantibus morte, cōpellit: ut eos sibi fidiores, et dominis infestiores redderet. Sed matronis tā lugubres nuptiæ grauiore repentinis funerib. fuēre. Itaque multæ se ante nuptias, multæ in ipsis nuptiis occisis prius nouis maritis, interficiunt: et se tā funestis calamitatibus, virtute ingenui pudoris eripiunt. Prælium deinde cōmittitur, quo victor tyrannus, captiuos Senatores in triūphi modum per ora ciuium trahit. Reuersus in urbem alios vincit: torquet alios: alios occidit: nullus locus urbis à crudelitate tyrāni vacat.

Clearchi tyranni fauitia & crudelitas.
+ potissimmo.

Heraclien-
sium ma-
tronaū cla-
des.

Demosthenes Βασιλεὺς καὶ τύραννος ἅπας, ἐχθρὸν ἐλθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐναντίος. Κεραυνὸς. Sic Græci fulmen vocant.

Accedit

Bellum inter duos fratres, Antipatrum & Alexandrum, filios Cassandri, Pyrrhum auxilio fuisse Alexandro, scribit Plutarchus.

Ob hæc igitur Alexander in ultione maternæ necis gesturus cum patre bellum, auxilium à Demetrio petit. Nec Demetrius, spe inuadendi Macedonici regni, moram fecit: cuius aduentum verens Lysimachus persuadet generi suo Antipeto, ut malit cum fratre in gratiam reuerti quàm paternum hostem in Macedoniam admitti.

Alexander occiditur à Demetrio, post conuiuium in vrbe Laryssa Thessaliæ, vno quippe die anteuertens Alexandrum, Plutarchus.

Oratio Demetrii ad Macedones, qua cædem excusat.

Inchoatam igitur inter fratres reconciliationem, cum præsensisset Demetrius, per insidias Alexandrum interficit, occupatoq. Macedonia regno, cædem apud exercitum excusaturus, in concionem vocat. Ibi priorem se petitem ab Alexandro allegat, nec fecisse se, sed occupasse insidias. Regem autem se Macedonia vel ætatis experimentis, vel causis iustiores esse. Patrem enim suum, & Philippo Regi, & Alexandro Magno socium in omni militia fuisse: Liberorum deinde Alexandri ministrum, et ad persequendos defectores ducem extitisse. Contra, Antipatrum auum horum adolescētum, amariorem semper ministrum regni, quàm ipsos Reges fuisse. Cassandrum verò patrem extinctorem regie domus, non feminis, non pueris pepercisse, nec cessasse,

fasse, quoad omnem stirpem regiae sobolis deleteret. *Demetrius Macedonice rex, cognomento πολυερκνης.*
 Horum scelerum ultionem, quia nequisset ab ipso Cassandro exigere, ad liberos eius translatam. Quam ob rem etiam Philippum, & Alexandrum (si quis manium sensus est) non interfectores suos, ac stirpis suae, sed ultores eorum, Macedoniae regnum tenere malle. Per haec mitigato populo, Rex Macedoniae appellatur. Lysimachus quoque, cum bello* Dromichetis Regis Thracum premeretur, ne eodem tempore, & aduersus Demetrium dimicare necesse haberet: tradita ei altera parte Macedoniae, quae Antipatro eius genero* obuenerat, pacem cum eo fecit. **Eucneras.*

Regum conspiratio de bello aduersus Demetrium communiter gerendo.

✱ Igitur Demetrius totis Macedoniae regni viribus instructus, cum Asiam occupare statuisset, iterato Ptolemæus, Seleucus, & Lysimachus experti priore certamine, quantæ vires concordiae essent, pacta societate adunatisq. exercitibus, bellum aduersus Demetrium transferunt in Europam. His *Pyrrhus Epyri Rex.* comitem se, & belli socium iungit Pyrrhus Rex Epyri: sperans non difficilius Demetrium Macedoniam amittere posse, quam acquisiuerat: nec spes frustrâ fuit. Quippe exercitu eius corrupto, ipsoq. in fugam acto, regnum Macedoniae occuparat. Dum hæc aguntur, Lysimachus generum suum Antipatrum, regnum Macedoniae ademptum sibi, soceri fraude quærentem interficit: filiamq. *Antipater interficitur.* suam Eurydicen querelarum sociam in custodiam tradit. Atque ita uniuersa Cassandri domus Alexandro

De Deme-
trij morte
Plutarch.
Ptolemæus
Lagus mo-
ritur.

Aegypti
Rex II. Pto-
lemæus.
φιλᾶδης
φός.

Bellum Ly-
simachi &
Pyrrhi.

Origo vr-
bis Hera-
cleæ.

Oraculum.

xandro Magno, seu necis ipsius, seu stirpis extinctæ
pænas, partim cæde, partim supplicio luit. Deme-
trius quoque à tot exercitibus circumventus, cum
posset honestè mori, turpiter se dedere Seleuco ma-
luit. Finito bello, Ptolemæus cū magna rerū gesta-
rū gloria moritur. Is cōtra ius gentiū, minimo na-
tu ex filiis, ante infirmitatem regnum tradiderat,
eiusq. rei populo rationē reddiderat: cuius non mi-
nor favor in accipiendo, quā patris in tradendo re-
gnū fuerat. Inter cætera patris, & filij mutuæ pie-
tatis exempla, et ea res amorem parē populi iuve-
ni conciliauerat: & pater regno ei publicè tradito,
privatū officium Regi inter satellites fecerat, om-
niq. regno pulchrius, Regis esse patrē dixerat. Sed
inter Lysimachum, & Pyrrhum Regē socios pau-
lò antè, aduersus Demetrium, ASSIDVVM IN-
TER PARES DISCORDIA MALVM, bellum moue-
rat. Victor Lysimachus pulso Pyrrho, Macedoniā
occupauerat. Inde Thraciæ, ac deinceps Heracleæ
bellum intulerat, cuius urbis, & initia, & exitus
mirabiles fuere. Quippè Bæotij pestilentia labo-
rantibus, Oraculum Delphis respōderat: Coloniari
in Ponti regione sacrā Herculi conderent. Cū pro-
pter metū longæ & periculosa navigationis, mor-
tem in patria omnibus præoptātibus rex omissa es-
set, bellum his Phocenses intulerūt. Quorum cum
aduersa prælia paterentur, iterato ad Oraculū de-
currunt: respōsum, idem belli, quod pestilentia re-
medium fore. Igitur conscripta colonorum manus,
in Metapontum delati, urbem Heracleam condi-
derunt.

derunt. Et quoniā fatorū auspicijs in eas sedes delati erāt, breui pōst tēpore magnas opes parare.

Multa deinde huius urbis aduersus finitimos bella, multa ēt domesticæ dissensionis mala fuere. In-

Heraclien-
sum gesta.

ter cætera magnifica, vel p̄cipuè illud memorabile fuit. Cū rerum potirentur Athenienses, victisq.

Persis, Græciæ, & Asiæ tributū in tutelam classis descripsissent, omnibus cupide ad præsidiū salutis

suæ conferētibus, soli Heraclienses, ob amicitiam Regū Persicorum, collationē abnuerāt. Missus ita-

que ab Atheniēsibus Malachus cum exercitu ad

Malachus.

extorquendū, quod negabatur: dum relictis in lit-
tore nauibus, agros Heracliensium populatur, clas-

sem cū maiore parte exercitus, naufragio repētine tempestatis amisit. Itaque cū neque mari possent

amissis nauibus, neque terra auderent cum parua manu, inter tot ferocissimas gentes reuerti Hera-

Exemplum
constantia.

cliēses honestiorē beneficii, quā ultionis occasio-

Exemplum
humanita-

nē rati, instructos com meatibus, auxilijsq. dimittant; benè agrorū suorum * postulationē existiman-

tes in ho-

tes, si quos hostes habuerant, amicos reddidissent.

* Populatio-
nem.

Thucydides τὰς μάλιστα φέρει τὰς πολεῖς.

Passi sunt inter plurima mala ēt tyrannidem, siquidem cū plebs ēt nouas tabulas, & diuisionem agrorū diuitum impotēter flagitaret, diū re in

senatu tractata, cū exitus rei nō inueniretur, ad postremū aduersus plebē nimio otio lasciuientē, au-

xilia à Timotheo Atheniensium duce, mox ab Epaminonda Thebanorū petiēre. Vtrisque negantibus,

Epaminō-
das.

ad

Chionis &
Leonidæ
cōspiratio.

Clearchi
cædes.

Satyrus.

*Accedit seuitiæ insolentia: crudelitati arrogan-
tia. Interdū. n. ex successu continuæ felicitatis, obli-
uiscitur se hominem: Interdum Iouis filiū se dicit.
Eunti p̄ publicū aurea Aquila, velut argumētum
generis præferebatur: veste purpurea et cothurnis
regū tragicorū, & aurea corona utebatur: filium
quoque suū Ceraunon vocat, ut Deos nō mendacio
nātūm, verūm ēt nominibus illudat. Hæc illū face-
re duo nobilissimi iuuenes Chion, & Leonides indi-
gnantes, patriā liberaturi, in necem tyrāni conspi-
rāt. Erāt hi discipuli Platonis Philosophi, qui vir-
tutē, ad quā quotidie perfectis præceptis magistris
erudiebātur, patrię exhibere cupiētes, quinquagin-
ta cognatos, veluti cliētes in insidijs locāt. Ipsi mo-
re iurgantiū ad tyrannū, veluti ad Regē in arcem
contendunt, qui iure familiaritatis admissi, dū al-
terū priorē dicentē intentus audit tyrannus, ab al-
tero occupatur. Sed ipsi, socijs tardiū auxiliū fe-
rētibus, à satellitibus obruuntur. Quare factū est, ut
tyrannus quidē occideretur, sed patria non libera-
retur. Nā frater Clearchi Satyrus eadē via tyrannidem inuadit, multisq. annis per gradus suc-
cessionis Heractienses sub regno tyrannorum fuere.*

IVSTINI HISTORICI

LIBER XVII.

Terræmo-
tus.

PER idē fermē tempus in Hellespōti, & Cher-
sonesi regionib. terræmotus fuit maximus. Tū
urbs Lysimachia ante duos et uiginti annos à Lys-
macho

*macho condita eversa est. Quod portentū dira Ly-
 simacho stirpiq. eius, ac ruinā regni cum clade ve-
 xatarum regionū portēdebat. Nec ostētis fides de-
 fuit. Nā breui pōst tempore Agathoclē filiū suum, Agathocles
 quem in successionem regni ordinauerat, per quem Lysimachi
 multa bella prosperē gesserat, non solūm patrium, f. ius vene-
 verūm ēt humanum ultra morē perosus, ministra no nece-
 Arsyrice nouerca, veneno interfecit. Hæc illi pri- tur.
 ma mali labes: hoc initiū impendentis ruinæ fuit.
 Nā parricidiū principū secutæ cedes sunt, lūētium
 supplicia, q̄ occisum iuuenem dolebant. Itaque &
 hi, qui exercitibus præerāt, certatim ad Seleucum
 deficiebant, eumq. pronū iā ex æmulatione gloriæ
 bellum Lysimacho inferre cōpellunt. Vltimum hoc Vltima pu-
 certamen cōmilitonū Alexādri fuit, & velut ad gna inter
 exemplū fortunæ par reseruatū, Lysimachus IIII. Alexandri
 & LXX. annos natus erat, Seleucus VII. & LXX. principes.
 Sed in hac ætate utrique animi iuueniles erāt: im-
 perijq. cupiditatem insatiabilem gerebant. Quippe
 cū orbem terrarum duo soli tenerent, angustiis
 sibimet inclusi videbantur, vitæq. finem non an-
 norum spatium, sed imperij terminis metiebātur. In
 eo bello Lysimachus, missis antea varijs casibus
 XV. liberis, non instrenuē moriens, postremus do- Lysimach⁹
 mus suæ ruinæ cumulus accessit. Lætus tāta victo- victus à Se-
 ria Seleucus, quod maius victoria putabat, solum leuco, mo-
 se de cohorte Alexandri mansisse, victoremq. vi- ritur.
 ctorū extitisse, non humanū opus esse, sed diuinum
 munus gloriatur: ignarus prorsus, nō multū pōst
 fragilitatis humanæ seipsum exemplum futurum.*

Herod. Κύκλος τῶν ἀνδρωπίνων πραγμάτων περὶ
φερόμενος, οὐκ ἔα αἰετὸς τοὺς αὐτοὺς εὐτύχειν.

Quippe post menses admodū VII. à Ptolemæo,
 Seleuci cuius sororē Lysimachus in matrimonio habuerat,
 mors. per insidias circumuentus occiditur: regnūq. Ma-
 cedoniæ, qđ Lysimacho eripuerat, cū vita pariter
 Ptolemæ⁹. amittit. Igitur Ptolemæus, cū & in gratiā memo-
 φιλάδολ- ria magni Ptolemæi patris, & in fauorē ultionis
 φος. Lysimachi ambiciosus ad populares esset, primò
 Lysimachi filios conciliare sibi statuit, nuptiasq.
 Arsinoe. Arsinoes sororis suæ matris eorum petit, puero-
 rum adoptione promissa, ut cū in locū eorū suc-
 cessisset, nihil illi moliri, vel verecundia matris,
 vel appellatione patris auderent. Fratris quoque
 Ptolemæi Regis Egyptij concordiam per epistolas depre-
 solertia. catur: professus, deponere se offensam erepti pater-
 ni regni: neque ampliùs à fratre quæsiturum, quod
 honestiùs à paterno hoste perceperit. Omniq. arte
 adulatur Eumeni & Antigono Demetriij filijs,
 Antiocho filio Seleuci, cum quibus bellum habi-
 turus erat, ne tertius sibi hostis accederet. Sed nec
 Pyrrhus Rex Epyri omissus, ingens momentum
 futurus, utri parti socios accessisset: qui & ipse
 spoliare singulos cupiens, omnibus se partibus
 Pyrrhi ad- vendicabat. Itaque Tarentinis aduersus Roma-
 uersus Ro- nos laturus auxilium, ab Antigono naues ad
 mannos ex- exercitum deportandum mutuò petit: ab Antio-
 peditio. cho pecuniā, qui opibus, quā militibus instruētior
 erat: à Ptolemæo, Macedonum militum auxilia.

Anno ab vrbe condita CCCC.LXIII. Orosius.

Sed

Sed Ptolem. cui nulla dilationis ex infirmitate virium venia esset, V. millia peditum, equitum quatuor millia, elefantos L. non amplius, quàm in biennij usum dedit. Ob hæc Pyrrhus filia Ptolemæi in matrimonium accepta, vindicem eum regni reliquit. Sed quoniam ad Epyri mentionem ventum est, de origine regni eius pauca narranda sunt. Molossorum primum in ea regione regnum fuit. Post Pyrrhus Achillis filius, amisso per absentiam Troianis temporibus paterno regno, in his locis consedit, qui Pyrrhidæ primò, postea Epyrotæ dicti sunt. Sed Pyrrhus, cum in templum Dodonæi Iouis ad consulendum venisset, ibi Anasam neptem Herculis rapuit, ex cuius matrimonio octo liberos sustulit. Ex his nonnullas virgines nuptum finitimis regibus tradidit, opesq. ad finitatum auxilio magnas paravit.

Epyrotici
regni ori-
go.
Pyrrhus A-
chillis fi-
lius.

Vergilius: Hic incredibilis rerum fama, occupat aures. Priamidem Helenum Graias regnare per vrbes. Coniugio Accidæ Pyrri, sceptrisq. potitum, &c. Occiditur autem prodicione Macharei sacerdotis, Eusebius.

Atque ita Heleno filio Priami Regis ob industriam singularem vaticinandi, regnum Chaonum, & Andromachen Hectoris, quàm & ipse matrimonio suo in diuisione Troianæ pdae acceperat, uxorem reddidit: breuiq. post tempore Delphis, insidijs Orestis filij Agamænonis, inter altaria Dei interijt. Successor huic Pilades filius fuit. Per ordinem deinde regnum ad Arymbam descendit: cui, quoniam pupillus &

Pyrri suc-
cessores.
Arybas.

* Arybam.

Neoptole-
mus.
Olympias.
Alexander.
Æacides.
Pyrri pa-
ter.
Pyrrhus.

unicus ex gente nobili superesset, intentiore omnium cura seruandi eius, educandi. publicè tutores constituuntur. Athenas quoque erudiendi gratia missus, quātō doctior maioribus suis, tantō & gratior populo fuit. Primus itaque & leges, et senatū annuosq. magistratus et Reipublicæ formam composuit, & ut à Pyrrho sedes, sic vita cultior populo ab Arymba statuta. Huius filius Neoptolemus fuit, ex quo nata est Olympias mater Alexandri Magni, & Alexander, qui post eum regnum Epyri tenuit, et in Italia bello gesto, in Brutijs interiit. Post eius mortem frater Æacides regno successit, qui assiduis aduersus Macedonas bellorum certaminibus, populum fatigando offensam ciuium contraxit: ac propterea in exilium actus.

Est Pyrrhus seruatus ab Androclide Angelo, Plut. in Pyrri vita. Ad genua enim deuolutum puerum mox vestem Regis apprehendisse scribit Plutarc.

Pyrrhum filium bimum, admodum paruulum in regno reliquit: qui & ipse cū à populo propter odium patris ad necem quæreretur, furtim subtraheretur in Illyrios deferretur, traditusq. est Beroæ Glauciæ Regis uxori nutriendus, quæ & ipsa generis Æcidarum erat. Ibi eum seu misericordia fortune eius, seu infantilibus blandimentis inductus Rēx, aduersum Cassandrum Macedoniæ regem, qui eum belli comminatione deposcebat, diu protexit, addito in auxilium etiam adoptionis officio. Quibus rebus moti Epyrotæ, odio in misericordiam uerso, annorum

annorum XI. eum in regnum reuocauerunt : datis tutoribus, qui regnū usque ad adultam eius etatem tuerentur. Adolescens deinde multa bella gessit, tantusq. rerū successu haberi ceptus est, ut Tarentinos solus aduersus Romanos tueri posse videret.

IVSTINI HISTORICI LIBER XVIII.

IGITUR Pyrrhus rex Epyri, cum iterata Tarentinorū legatione additis Samnitum & Lucanorum precibus, & ipsis auxilio aduersus Romanos indigentibus, fatigaretur, non tam supplicum precibus, quàm spe inuadendi Italiæ imperij inductus, vêturum se cum exercitu pollicetur. In quam rem inclinatum semel animum, præcipientem agere cæperat exemplo maiorum : ne aut inferior patruo suo Alexandro videretur, quo defensore iðem Tarentini aduersus Brutios vsi fuerāt : aut minores animos Magno Alexandro habuisse, qui tam longa à domo militia orientē subegit. Igitur relicto custode regni, filio Ptolemæo annos XV. nato exercitum in portu Tarentino exponit, duobus paruulis filiis Alexandro, & Heleno in solatia longinquæ secum expeditionis adductis. Cuius audito aduentu consul Romanus Valerius Leuinus festinans, ut prius cum eo congrediretur, quàm auxilia sociorum conuenirent, exercitum in aciem deducit.

Pyrrhi in Italiā aduentus.

Albinum Plutar. vocat.

Plutarchus. Pugnatum est inter Pandosiam & Heracleam urbem ad Syrim fluuium. Nam

Clearchus
 e πικρον-
 μα.
 Mithrida-
 tes.

Verfipellis
 & fraudu-
 lentus Cle-
 archi ani-
 mus.

ad Clearchum, quem ipsi in exilium egerāt, decur-
 runt. Tanta calamitatū necessitas fuit, ut cui pa-
 triam interdixerant, eū ad tutelā patriæ vocarēt.
 Sed Clearchus exilio facinorosior redditus, & dis-
 sensionem populi, occasionē inuadendæ tyrannidis
 existimās, primò tacitè cū Mithridate ciuium suo-
 rum hoste colloquitur, et inita societate paciscitur,
 ut reuocatus in patriā, prodita ei vrbe, præfectus
 eius constitueretur. Postea autem insidias, quas ci-
 uibus parauerat, in ipsum Mithridatem verterat:
 Namque cū velut arbiter ciuilis discordiæ, de
 exilio reuersus esset, statuto tēpore, quo urbē Mi-
 thridati traderet, ipsum cum amicis suis cepit, ca-
 ptumq. accepta ingenti pecunia, dimisit. Atque ut
 in illo subitum se ex socio fecit hostem: sic ex defen-
 sione Senatoriæ causæ repente patronus plebis eua-
 sit, & aduersus auctores potentia suæ, à quibus re-
 uocatus in patriā, per quos in arce collocatus fue-
 rat, non solū plebem accendit, verū etiam ne-
 fandissima quæque tyrānicæ crudelitatis exercuit.

Clearchi tyrannidem affectantis Oratio ad
 populum.

Igitur populo ad concionē uocato, neque se affu-
 turū amplius grassanti in populū Senatui, ait: nec
 intercessurū ēt, si in pristina sæuitia perseueret, &
 si pares se crudelitati Senatorū arbitrarentur, abi-
 turū cū militibus suis, neque ciuilib. discordijs in-
 terfuturū. Si verò diffidāt viribus proprijs, vindi-
 cem se ciuium nō defuturū. Proinde cōsulāt sibip-
 sis, iubeāt abire si malint, vel sociū causæ popula-
 ris

ris remanere. His uerbis sollicitata plebs summum ad eū imperiū defert: et dū Senatus potētiae irascitur, in seruitutē se tyrannicæ dominationis cū coniugibus, et liberis tradit. Igitur Clearchus LX. Senatores cōprehēsos (nā cæteri in fugā dilapsi erāt) in vincula cōpingit. Latari plebs, q̄ a duce potissimū Senatorū, Senatus deleteretur, versaq. vice auxilium eorum in exitium cōuersum esset: quibus dum mortē passim omnibus minatur, chariora eorū p̄cia facit. Siquidē Clearchus magna pecunia (quasi minis populi occultē eos subtrahēturus) accepta, spoliatos fortunis uita quoque spoliauit. Cognito deinde, quod bellum sibi ab ijs, qui profugerant misericordia in auxiliū sollicitatis ciuitatib⁹, pararetur, seruos eorū manumittit: et nē quid in afflictis honestissimis domib. deesset, uxores eorū, filiasq. nubere seruis suis, proposita recusantibus morte, cōpellit: ut eos sibi fidiores, et dominis infestiores redderet. Sed matronis tā lugubres nuptiæ grauiore repentinis funerib. fuēre. Itaque multæ se ante nuptias, multæ in ipsis nuptiis occisis prius nouis maritis, interficiunt: et se tā funestis calamitatibus, virtute ingenui pudoris eripiunt. Prælium deinde cōmittitur, quo victor tyrannus, captiuos Senatores in triūphi modum per ora ciuium trahit. Reuersus in urbem alios vincit: torquet alios: alios occidit: nullus locus urbis à crudelitate tyrāni vacat.

Clearchi tyranni fauitia & crudelitas.
+ potissimmo.

Heraclien-
sium ma-
tronarū cla-
des.

Demosthenes Βασιλεὺς καὶ τύραννος ἅπας, ἐχθρὸς ἐλθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐναντίος. Κεραυνὸς. Sic Græci fulmen vocant.

Accedit

Chionis &
Leonida
cōspiratio.

Clearchi
caedes.

Satyrus.

*Accedit seuitiæ insolentia: crudelitati arrogan-
tia. Interdū. n. ex successu continuæ felicitatis, obli-
uiscitur se hominem: Interdum Iouis filiū se dicit.
Eunti p̄ publicū aurea Aquila, velut argumētum
generis præferebatur: veste purpurea et cothurnis
regū tragicorū, & aurea corona utebatur: filium
quoque suū Ceraunon vocat, ut Deos nō mendacio
nātūm, verūm ēt nominibus illudat. Hæc illū face-
re duo nobilissimi iuuenes Chion, & Leonides indi-
gnantes, patriā liberaturi, in necem tyrāni conspi-
rāt. Erāt hi discipuli Platonis Philosophi, qui vir-
tutē, ad quā quotidie perfectis præceptis magistris
erudiebātur, patrię exhibere cupiētes, quinquagin-
ta cognatos, ueluti cliētes in insidijs locāt. Ipsi mo-
re iurgantiū ad tyrannū, veluti ad Regē in arcem
contendunt, qui iure familiaritatis admissi, dū al-
terū priorē dicentē intentus audit tyrannus, ab al-
tero occupatur. Sed ipsi, socijs tardiū auxiliū fe-
rētibus, a satellitibus obruuntur. Quare factū est, ut
tyrannus quidē occideretur, sed patria non libera-
retur. Nā frater Clearchi Satyrus eadē via tyran-
nidem innadit, multisq. annis per gradus succe-
ssionis Heractienses sub regno tyrannorum fuēre.*

I V S T I N I HISTORICI

LIBER XVII.

Terræmo-
tus.

PER idē fermē tempus in Hellespōti, & Cher-
sonesi regionib. terræmotus fuit maximus. Tm̄
urbs Lysimachia ante duos et uiginti annos à Lysi-
macho

macho condita euersa est. Quod portentū dira Lysimacho stirpiq. eius, ac ruinā regni cum clade vexatarum regionū portēdebat. Nec ostētis fides defuit. Nā breui pōst tempore Agathoclē filiū suum, quem in successionem regni ordinauerat, per quem multa bella prosperē gesserat, non solūm patrium, verūm et humanum ultra morē perosus, ministra Arsyrice nouerca, veneno interfecit. Hæc illi prima mali labes: hoc initium impendentis ruinæ fuit. Nā parricidiū principū secutæ cedes sunt, luctum supplicia, q̄ occisum iuuenem dolebant. Itaque & hi, qui exercitibus præerāt, certatim ad Seleucum deficiebant, eumq. pronū iā ex æmulatione gloriæ bellum Lysimacho inferre cōpellunt. Vltimum hoc certamen cōmilitonū Alexandri fuit, & velut ad exemplū fortunæ par reseruatū, Lysimachus IIII. & LXX. annos natus erat, Seleucus VII. & LXX. Sed in hac ætate utrique animi iuueniles erāt: imperijq. cupiditatem insatiabilem gerebant. Quippe cū orbem terrarum duo soli tenerent, angustiis sibimet inclusi videbantur, vitæq. finem non annorum spatio, sed imperij terminis metiebātur. In eo bello Lysimachus, missis antea varijs casibus XV. liberis, non instrenuē moriens, postremus domus suæ ruinæ cumulus accessit. Lætus tāta victoria Seleucus, quod maius victoria putabat, solum se de cohorte Alexandri mansisse, victoremq. victorū extitisse, non humanū opus esse, sed diuinum munus gloriatur: ignarus prorsus, nō multū pōst fragilitatis humanæ seipsum exemplum futurum.

Agathocles
Lysimachi
filius vene-
no neca-
tur.

Vltima pu-
gna inter
Alexandri
principes.

Lysimach⁹
victus à Se-
leuco, mo-
ritur.

Herod. Κύκλος τῶν ἀνδρωπίνων πραγμάτων περὶ
 φερόμενος, οὐκ ἔα αἰετὸς τοὺς αὐτοὺς εὐτύχειν.

Quippe post menses admodū VII. à Ptolemæo,
 Seleuci cuius sororē Lysimachus in matrimonio habuerat,
 mors. per insidias circumuentus occiditur: regnūq. Ma-
 cedoniæ, qđ Lysimacho eripuerat, cū vita pariter
 Ptolemæ⁹. amittit. Igitur Ptolemæus, cū & ingratiā memo-
 φιλάδολ- riæ magni Ptolemæi patris, & in fauorē ultionis
 φος. Lysimachi ambitiosus ad populares esset, primò
 Arsinoe. Arsinoes sororis suæ matris eorum petit, puero-
 rum adoptione promissa, ut cū in locū eorū suc-
 cessisset, nihil illi moliri, vel verecundia matris,
 vel appellatione patris auderent. Fratris quoque
 Ptolemæi Regis Ægyptij concordiam per epistolas depre-
 solertia. catur: professus, deponere se offensam erepti pater-
 ni regni: neque ampliùs à fratre quæsiturum, quod
 honestiùs à paterno hoste perceperit. Omniq. arte
 adulatur Eumeni & Antigono Demetrii filijs,
 Antiocho filio Seleuci, cum quibus bellum habi-
 turus erat, ne tertius sibi hostis accederet. Sed nec
 Pyrrhus Rex Epyri omissus, ingens momentum
 futurus, utri parti socios accessisset: qui & ipse
 spoliare singulos cupiens, omnibus se partibus
 Pyrrhi ad- vendicabat. Itaque Tarentinis aduersus Roma-
 uersus Ro- nos laturus auxilium, ab Antigono naues ad
 manos ex- exercitum deportandum mutuò petit: ab Antio-
 peditio. cho pecuniā, qui opibus, quā militibus instructior
 erat: à Ptolemæo, Macedonum militum auxilia.

Anno ab vrbe condita CCCC.LXIII. Orosius.

Sed

Sed Ptolem. cui nulla dilationis ex infirmitate virium venia esset, V. millia peditum, equitum quatuor millia, elephantos L. non amplius, quam in biennij usum dedit. Ob hæc Pyrrhus filia Ptolemæi in matrimonium accepta, vindicem eum regni reliquit. Sed quoniam ad Epyri mentionem ventum est, de origine regni eius pauca narranda sunt. Molossorum primum in ea regione regnum fuit. Post Pyrrhus Achillis filius, amisso per absentiam Troianis temporibus paterno regno, in his locis consedit, qui Pyrrhidæ primò, postea Epyrotæ dicti sunt. Sed Pyrrhus, cum in templum Dodonæi Iouis ad consulendum venisset, ibi Anasam neptem Herculis rapuit, ex cuius matrimonio octo liberos sustulit. Ex his nonnullas virgines nuptum finitimis regibus tradidit, opesq. ad finitatum auxilio magnas paravit.

Epyrotici
regni ori-
go.
Pyrrhus A-
chillis fi-
lius.

Vergilius: Hic incredibilis rerum fama, occupat aures. Priamidem Helenum Graias regnare per vrbes. Coniugio Accidæ Pyrrhi, sceptrisq. potitum, &c. Occiditur autem prodicione Macharei sacerdotis, Eusebius.

*Atque ita Heleno filio Priami Regis ob industriam singularem vaticinandi, regnum Chaonum, & Andromachen Hectoris, quæ & ipse matrimonio suo in diuisione Troianæ præda acceperat, uxorem reddidit: breuiq. post tempore Delphis, insidijs Orestis filij Agamænonis, inter altaria Dei interijt. Successor huic Pilades filius fuit. Per ordinem deinde regnum ad * Arymbam descendit: cui, quoniam pupillus & * Arybam.*

Pyrrhi suc-
cessores.
Arybas.

Neoptole-
mus.
Olympias.
Alexander.
Acacides.
Pyrrhi pa-
ter.
Pyrrhus.

unicus ex gente nobili superesset, intentiore omnium cura seruandi eius, educandi. publicè tutores constituuntur. Athenas quoque erudiendi gratia missus, quātō doctior maioribus suis, tantō & gratior populo fuit. Primus itaque & leges, et senatū annuosq. magistratus et Reipublicæ formam composuit, & ut à Pyrrho sedes, sic vita cultior populo ab Arymba statuta. Huius filius Neoptolemus fuit, ex quo nata est Olympias mater Alexandri Magni, & Alexander, qui post eum regnum Epyri tenuit, et in Italia bello gesto, in Brutijs interiit. Post eius mortem frater Acacides regno successit, qui assiduis aduersus Macedonas bellorum certaminibus, populum fatigando offensam ciuium contraxit: ac propterea in exilium actus.

Est Pyrrhus seruatus ab Androclide Angelo, Plut. in Pyrrhi vita. Ad genua enim deuolutum puerum mox vestem Regis apprehendisse scribit Plutarc.

Pyrrhum filium bimum, admodum paruulum in regno reliquit: qui & ipse cū à populo propter odium patris ad necem quæreretur, furtim subtraheretur in Illyrios deferretur, traditusq. est Beroæ Glauciæ Regis uxori nutriendus, quæ & ipsa generis Acidarum erat. Ibi eum seu misericordia fortune eius, seu infantilibus blandimentis inductus Rex, aduersum Cassandrum Macedoniæ regem, qui eum belli comminatione deposcebat, diu protexit, addito in auxilium etiam adoptionis officio. Quibus rebus moti Epyrotæ, odio in misericordiam verso, annorum

annorum XI. eum in regnum reuocauerunt : datis tutoribus, qui regnū usque ad adultam eius etatem tuerentur. Adolescens deinde multa bella gessit, tantusq. rerū successu haberi ceptus est, ut Tarentinos solus aduersus Romanos tueri posse videret.

IVSTINI HISTORICI LIBER XVIII.

IGITUR Pyrrhus rex Epyri, cum iterata Tarentinorū legatione additis Samnitum & Lucanorum precibus, & ipsis auxilio aduersus Romanos indigentibus, fatigaretur, non tam supplicum precibus, quàm spe inuadendi Italiæ imperij inductus, vêturum se cum exercitu pollicetur. In quam rem inclinatum semel animum, præcipientem agere ceperat exemplo maiorum : ne aut inferior patruo suo Alexandro videretur, quo defensore ijdem Tarentini aduersus Brutios vsi fuerāt : aut minores animos Magno Alexandro habuisse, qui tam longa à domo militia orientē subegit. Igitur relicto custode regni, filio Ptolemæo annos XV. nato exercitum in portu Tarentino exponit, duobus paruulis filiis Alexandro, & Heleno in solatia longinquæ secum expeditionis adductis. Cuius audito aduentu consul Romanus Valerius Leuinus festinans, ut prius cum eo congrediretur, quàm auxilia sociorum conuenirent, exercitum in aciem deducit.

Pyrrhi in Italiā aduentus.

Albinum Plutar. vocat.

Plutarchus. Pugnatum est inter Pandosiam & Heracleam urbem ad Syrim fluuium. Nam

elephantos Italia primum vidit Pyrrhi bello, Plinius lib. 8. c. 6. Victoria hac Pyrrhi, XIII. M. ferūt cæsos ex Epyrotis. Plutarchus. Secūda pugna commissa est ad Asculū urbē. Tota verò hæc historia copiosè à Plutarcho in Pyrrhi vita describitur.

Nec Rex, tametsi numero militū inferior esset, certamini morā fecit, sed Romanos vincentes iam inusitata antè elephantorum forma stupere primò, mox cadere prælio coëgit, victoresq. iā noua Macedonum monstra repentè vicerunt, nec hostib. incruenta victoria fuit. Nā & ipse Pyrrhus graui- ter vulneratus est, & magna pars militum eius cæsa, maioremq. gloriam eius victoriæ, quàm lætitiā habuit. Huius pugnae euentum multæ ciuitates secutæ, Pyrrho se tradunt. Inter cæteros etiā Locri prodito præsidio Romano ad Pyrrhum deficiunt. Ex ea præda Pyrrhus CC. captiuos milites gratis Romam misit, ut cognita virtute eius, Romani cognoscerēt et liberalitatē. Interiectis deinde diebus, cū sociorum exercitus superuenisset, iteratò prælium cū Romanis facit, in quo par fortuna priori bello fuit. Interea Mago dux Carthaginensium in auxiliū Romanorū cum C. XX. nauibus missus Senatum adiūt: agrè tulisse Carthaginenses affirmans, q̄ bellum in Italia à peregrino Rege paterentur. Ob quam causam missum se, ut quoniam externo hoste oppugnarētur, externis auxilijs iuuantur. Gratia a Senatu Carthaginētib. acta, auxiliaq. remissa. Sed Mago Punico ingenio, post paucos dies tacitus, quasi pacificator Carthaginensium, Pyrrhum

Auxilia
Carthagi-
nensium.
Mago.
Punica fi-
des & inge-
nium.

Pyrrhum adiit: speculaturus consilia eius de Sicilia, quò eum accersiri fama erat. Nam Romanus eadem causa mittendi auxilia Carthaginiensibus fuerat, ut Romano bello, ne in Siciliam Pyrrhus transire posset, in Italia detineretur.

Plutarchus refert Cyneam à Pyrrho de agenda pace ad Romanos missum: non Fabricium à Romanis ad Pyrrhum. Obtinuit autem Appius Claudius Cæcus ne fœdus atque pax fieret. Obserua, quæ hic de Fabricio narrat Plutarchus.

Dum hæc aguntur, legatus à Senatu Romano Fabricius Lucinus missus, pacē cū Pyrrho composuit: ad quam confirmandam, Cyneas Romā cū ingentibus à Pyrrho donis missus, neminē cuius domus muneribus pateret, inuenit. Huic continentiae Romanorū simile exemplū eisdem fermè temporibus fuit. Nam missa è Senatu in Ægyptum legatione, cū ingētia sibi à Ptolemæo rege missa munera spreuissent, interiectis diebus ad cœnam inuitatis aureæ coronæ missæ sunt, quas illi honoris causa receptas, postera die statuis regis imposuerunt.

Pyrrho traditur Sicilia.

Fuit hic Cyneas Demosthenis auditor, cuius eloquentia plures vrbes, quàm suis armis subactas esse dicebat Pyrrhus.

Igitur Cyneas, cū turbatā cum Romanis pacem ab Appio Claudio renūciasset, interrogatus à Pyrrho, qualis Roma esset: respōdit, regū urbē sibi visam. Post hæc legati Siculorū superueniunt, tradentes Pyrrho totius insulæ imperiū, quæ assiduis Carthaginiensium bellis vexabatur. Itaque relicto

De Cartha-
ginensium
origine.

Sidō unde
dicta.

Tyrus quā
do cōdita.

Cōspiratio
seruorum
in Tyro in
dominos
suos.

Rarum exē
plū crud-
elitatis ser-
uorum in
dominos.

Strato.

Locris Alexādro filio, formatiq. ciuitatibus, vā-
lido præsidio, in Siciliam exercitū traiecit. Et quo-
nam ad Carthaginensium mentionē vêtum est, de
origine eorum pauca dicenda sunt, repetitis Tyrio-
rum paulò altiùs rebus, quorum casus etiam dolē-
di fuerunt. Tyriorum gens condita à Phœnicibus
fuit, qui terræ motu vexati, relicto patria solo, As-
syrium stagnum primò mox mari proximum littus
incoluerunt, condita ibi vrbe, quàm à pisciū uber-
tate, Sidona appellauerūt. Nā pisces Phœnices Si-
don vocant. Post multos deinde annos à Rege
Ascaloniorum expugnati, nauibus appulsi, Tyron
urbem ante annum Troianæ cladis condiderūt. Ibī
Persarum bellis diu varieq. fatigati, victores qui-
dem fuēre, sed attritis viribus, à seruis suis, mul-
titudine abundantibus, indigna supplicia perpeffe
sint, qui conspiratione facta, omnem liberū popu-
lum cum dominis interficiūt. Atque ita potiti vr-
be, lares dominorum occupant: Rempubicā inua-
dunt: coniuges ducunt, & quod ipsi non erant, li-
beros procreant. Vnus ex tot millibus seruorū fuit,
qui miti ingenio senis domini, paruuliq. filij eius
fortuna moueretur, dominosq. non truci feritate
trucidauit, sed pia misericordia, ac humanitate re-
spexit. Itaque, cū velut occisos alienasset, seruisq.
de statu Reipublicæ deliberantibus, placuisset Re-
gē ex suo corpore creari, eumq. potissimū quasi ac-
ceptissimū Dīs, qui Solē orientē primus vidisset,
rem ad Stratonē (hoc enim ei nomen erat) dominū
occultē latētē detulit. Ab eo informat⁹, cū medio
noctis

noctis omnes in unū cāpum processissent, cæteris in
 Orientē spectantibus, solus Occidentis regionē in-
 tuebatur. Id primū alijs videri furor, in Occidēte
 Solis ortū quærere. Vbi verò dies aduentare cæpit,
 æditissimisq. culminibus urbis, Oriens splendere ex-
 pectantibus alijs, ut ipsum Solē adspicerēt, hic pri-
 mus omnibus fulgorē Solis in summo fastigio ciui-
 tatis ostendit. Nō seruilis ingenij ratio visa, requi-
 rentibusq. auctore, de domino cōfitemur. Tūc intel-
 lectū est, quantum ingenua seruilibus ingenia præ-
 starēt, malitiaq. seruos, nō sapiētia vincere. Igitur
 venia seni, filioq. data est: & velut numine quo-
 dam reſervatos arbitantes, Regē Stratonē crea-
 verūt. Post cuius mortem regnū ad filiū, ac deinde
 ad nepotes, transit. Celebre hoc ſervorum facinus,
 metuēdumq. exēplū toto orbe terrarū fuit. Itaque
 Alexander Magnus, cū interiecto tēpore in Oriēte
 bellū gereret, velut ultor publicæ ſecuritatis, ex-
 pugnata eorū urbe, omnes, qui prælio ſuperfuerāt,
 ob memoriā veteris cædis crucibus adfixit. Genus
 tantūm Stratonis inuiolatum ſervauit, regnumq.
 ſtirpi eius reſtituit, ingenuis, et innoxijs incolis in-
 ſulæ attributis, ut extirpato ſeruili germine, genus
 urbis ex integro cōderetur. Hoc igitur modo Tirij
 Alexāдри auſpicijs conditi, parſimonia, & labore
 quæredī citò conualuere. Ante cladē dominorum,
 cū & opibus et multitudine abūdarent, miſſa in
 Africam iuuentute, Vticā cōdidere: cū interim
 rex Tyro decedit, filio Pygmalione, & Elifa filia
 inſignis formæ virgine hæredib. inſtitutis. Sed po-
 pulus

Stratonis
ſolertia.

Strato Rex
creatur.

Alexander
ultor crude-
litatis ſer-
uilis.

Vticæ con-
ditio.
Pygmalion
& Elifa.
Hiftoria
Didonis.

pulus Pygmalioni admodum puero regnum tradidit. Elisa quoque Sichæo auunculo suo, sacerdoti Herculis, qui honos secundus à Rege erat, nupsit.

Huic coniunx Sichæus erat ditissimus agri Phœnicum. Virgilius.

Huic magnæ, sed dissimulatæ opes erant, aurumq. metu regis, non tectis, sed terræ crediderat, quam rem, & si homines ignorabant, fama tamen loquebatur: qua incensus Pygmalion, oblitus iuris humani auunculum suum, eundemq. generum suum, sine respectu pietatis occidit.

Ille Sichæum, Impius ante aras, atque auri cæcus amore, Clâm ferro incautum superat. Vergilius XI. Aeneidos. Hic commota fugam Dido sociosque parabat. Conueniunt, quibus aut odium crudele tyranni, Aut metus acer erat.

Sichæus occiditur.

Elisa diu fratrem propter scelus auersata, ad postremum dissimulato odio, mitigatoq. interim vultu, fugam tacite molitur. Assumptisq. quibusdam principibus in societatem, quibus par odium in regem esse, eandemq. fugiendi cupiditatem arbitrabatur: Tunc fratrem dolo aggreditur, fingit se ad eum migrare velle nè amplius ei mariti domus cupida obliuionis, grauem luctus imaginem renouaret, nèue ultra amara admonitio oculis eius occurrat. Nō inuitus Pygmalion verba sororis audiuit, existimans cum ea & aurum Sichæi ad se venturum. Sed elisa ministros migrationis à rege missos, nauibus cū opibus suis prima uespera imponit, prouectaq. in altum, compellit eos onera arenæ pro pecunia

Visus enim auget dolo rem.
Cicero.
Didonis.
astus.

cunia inuolucris inuoluta in mare deicere. Tūc
 deflēs ipsa lugubriq. voce* Sichāū exorat, ut libēs * Sicharbā.
 opes suas recipiat, quas reliquerat: hēatq. īferias,
 quas habuerat * causa mortis. Tunc ipsos ministros * causam.
 adgreditur: sibi quidē, ait, optatā olim mortē, sed
 illis acerbos cruciatus, et dira supplicia imminere,
 q. Sichēi opes, quarū spē parricidiū rex fecerit, aua-
 ritiae tyrāni subtraxerint. Hoc metu oībus iniecto,
 comites fugae accepit. Iunguntur et Senatorū in ea
 nocte pparata agmina, atque ita sacris Herculis, cu^{8a} Didonis fu
 ius sacerdos * Sichēus fuerat, repetitis, exilio sedes^{8a} Sicharbas
 q. rūt. Prim⁹ illis appulsus terrę Cyprus īsula fuit, Cyprus.
 ubi sacerdos Iouis cū cōiuge, et liberis, dei monitu,
 comitē se Elyse, sociūq. fortunę offert, pactus sibi
 posterisq. perpetuū honorē sacerdotij. Conditio pro
 manifesto omine accepta. Mos erat Ciprijs, virgi- Mos Cy-
 nes ante nuptias, statutis dieb. dotālē pecuniā qsi- priorū, pro
 turas, in quæstū ad littus maris mittere, pro reli- stituere vir
 qua pudicitia libamēta Veneri soluturas. Harū igi gines ante
 tur ex numero LXXX. admodū virgines rapi, & nuptias.
 nauib. imponi Elisa iubet, ut et iuuentus matrimo-
 nia, et vrbs sobolem habere possit. Dum hęc agun-
 tur, Pygmalion cognita sororis fuga cū impio bel-
 lo fugientē persequi pararet, agrē precibus matris
 & deorum nimis victus, quieuit, cui, cūm inspira-
 ti vates cauerent, non impunē laturum, si incre-
 mēta urbis toto orbe auspicatissimā interpellasset.
 Et hoc modo spatiū respirandi fugientibus datum.

Didonis in Africam aduentus. Mercatūq. so-
 lūm facti de nomine Byrsam. Taurino quantum
 possent

possent circundare tergo, Vergilius.

Itaque Elisa delata in Africa ~~sinibus~~ incolas
 & loci eius, aduentu peregrinorum, mutuarumq. re-
 rum commercio gaudētes, in amicitiam sollicitat.
 Deinde empto loco, qui corio bouis tegi possit, i quo
 fessos longa navigatione socios, quoad proficiscere-
 tur, reficere posset, coriū in tenuissimas partes se-
 cari iubet, atque ita maius loci spatium, quā pe-
 tierat, occupat: unde postea ei loco Byrsæ nomen
 fuit. Confluentibus deinde vicinis locorum, qui spe
 lucri multa hospitibus venalia inferebant, sedesq.
 ibi statuentibus, ex frequentia hominū veluti in-
 star ciuitatis effectum est. Uticēsiū quoque lega-
 ti dona, ut consanguineis attulerūt, hortatiq. sūt,
 ut urbem conderent, ubi sedes sortiti essent. Sed
 & Afros detinēdi aduenas amor cepit. Itaque con-
 sentientibus omnibus, Carthago conditur, statuto
 annuo vectigali p solo urbis. In primis fundamen-
 tis caput bubulū inuentū est, quod auspiciū quidem
 fructuosæ terræ, sed laboriosæ, perpetuoq. seruæ ur-
 bis fuit, propter qđ in aliū locū urbs translata. Ibi
 quoque caput equi repertū, bellicosum, potēt emq.
 populum futurū significans, urbi auspiciatā sedem
 dedit. Tunc ad opinionē nouæ urbis cōcurrentibus
 gentibus, breui et populus, & ciuitas magna facta
 est. Cū successu rerum florētes Carthaginis opes es-
 sent, Rex Mauritanorum Hiarbas, decem Pænorū
 principibus, ad se accersitis, Elisæ nuptias sub bel-
 li denunciatione petit. Quod legati reginæ referre
 metuētes: Punico cū ea ingenio egerunt, nuncian-
 tes

Carthago
conditur.

Bouis & e-
qui caput
auspiciū
Carthagi-
nis.

Hiarbas Ge-
talorū regē.
Vergil. facit
Hiarbam.
Punicū in-
genium.

tes regem aliquē poscere, qui cultiores mores, virtusq. eū Afrosq. perdoceat: sed quenquā inueniri non posse, qui ad barbaros, et ferarum more venientes trāsire à cōsanguineis velit. Tunc à regina castigati, si pro salute patria asperiorē vitam recusarent, cui ēt ipsa vita, si rex exigat, debeatur. Regis mandata aperuēre dicētes: quæ præcipiat alijs, ipsi facienda esse, si velit urbi consultū esse. Hoc dolo capta, diu Sichæi viri noīe, cū multis lachrymis, et lamentatione flebili inuocato, ad postremum ituram se, quo sua, & urbis fata vocarent, respondit. In hoc trium mensium sumpto spatio, pyra in ultima parte urbis extructa, velut placatura viri manes, inferiasq. ante nuptias missura, multas hostias cecidit, & sumpto gladio pyram conscendit, atque ita ad populum respiciens, ituram se ad virum, sicut præceperant, dixit, vitamque gladio finiuit.

Didonis mors. Carthago ante Romam condita annis LXXII. De origine, conditoribus, anno conditionis, mirè variant auctores. Vide Eusebium & Appianum.

Quamdiu Carthago inuicta fuit, pro dea culta est. Cōdita est urbs hæc LXXII. annis, antè, quàm Roma. Cuius virtus sicut bello clara fuit, ita domi status varijs discordiarū casibus agitatus est. Cū inter cetera mala, et peste laborarēt, cruēta sacrorū religione, et scelere pro remedio vsi sūt. Quippè hoīes, ut victimas immolabāt, et impuberes (quæ ætas, et hostium misericordiam prouocat) aris admovebāt, pacem deorū sanguine eorum exposcentes,

*tes, pro quorum uita dī rogare maximè solēt. Ita-
 *auersis. que aduersis tanto scelere numinibus, cū in Sici-
 lia diu infelicitè dimicassent, translato in Sardi-
 niam bello, amissa minore exercitus parte, grauē
 praelio victi sunt.*

**Mexcum. Orosius habet Machæus Carthagi-
 nensium Imperator exulat. Carthaginenses à suis
 oppugnantur militibus.*

Propter quod ducē suum Machæum, cuius au-
 spicijs, et Sicilia partē domuerant, et aduersus A-
 fros magnas res gesserant, cū parte exercitus, quæ
 superfuerat, exulare iusserunt. Quā rem ægrè fe-
 rētes milites, legatos Carthaginē mittunt, q̄reditū
 primò ueniamq̄. infelicitis militiæ petāt, denunciēt,
 q̄ si precibus nequeāt, armis se consecuturos. Cū
 preces et minæ legatorum spretæ essent, interiectis
 diebus conscensis nauibus armati ad urbē veniūt.
 Ibi deos hominesq̄. testati, nō se expugnatū, sed re-
 cuperatū patriā venire, ostensurosq̄. ciuibus suis,
 non virtutē sibi priore bello, sed fortunā defuisse.
 Prohibitis cōmeatibus, obsessaq̄. urbe, in summam
 desperationē Carthaginenses adduxerunt. Interea
 Cartalo. Cartalo, Machæi ducis exulis filius, cū præter ca-
 stra patris à Tyro, quò decimas Herculis ferre ex
 præda Siciliensi, q̄ pater ei⁹ ceperat, à Carthaginē-
 sib. missus fuerat, reuenteretur, accersitusq̄. à pa-
 tre esset, publicæ se pri⁹ religionis officia executu-
 rū, q̄ priuatę pietatis, respōdit. Quā rē et si ægrè fer-
 ret pater, nō tamen vim afferre religioni ausus est.
 Interiectis deinde dieb. Cartalo, petito cōmeatu, à
 populo,*

populo, cum reuersus ad patrē esset, ornatusq. purpura, & infusis sacerdotij, omnium se oculis ingereret, tunc in secreto pater abducto: ait, ausus ne es, nefandissimū caput, ista purpura, & auro ornatus in conspectū tot miserorum ciuium venire? et mæstac lugentia castra circumfluentibus quietæ felicitatis insignibus velut exultabundus intrare? Nusquā te alijs iactare potuisti? Nullus locus aptior, q̄ sordes patris, & exilij infælicis ærumnæ fuerūt? Quid, quod paulò antè vocatus, nō dico patrē, ducē certē ciuium tuorū superbè spreuisti? Et quid porrò tu in purpura ista, coronisq. aliud, quā victoriarū mearum titulos geris? Quoniam igitur tu in patre nihil nisi exulis nomen agnoscis, ego quoque imperatorem me magis, q̄ patrē indicabo, statuamq. in te exemplū, ne quis post hac infælicibus miserijs patris illudat, atque ita cū ornatu suo in altissimam crucē, in cōspectu urbis, affigi iussit.

Exemplum crudelitatis paternæ erga filium. Cartalo filius à patre Machæo cruci affigitur.

Post paucos deinde dies Carthaginem capit, euocatoq. populo, ad concionem, exilij iniuriam queritur, belli necessitatem excusat, contemptumq. victoriarum suarum punitis auctoribus, miserorum ciuium iniuriosi exilij omnibus se veniam dare dicit. Atque ita decem senatoribus interfectis, urbem legibus suis reddidit.

Punita crudelitas; seu impietas in Machæo. Acta sunt hæc ferè tempore Cyri regis, Orosius.

Nec multò post tempore affectati regni accusatus,

tus, duplicis, & in filio parricidij, & in patria pœnas dedit. Huic Mago imperator successit, cuius industria, & opes Carthaginiensium, & imperij fines, & bellicæ gloriæ laudes creuerunt.

I V S T I N I HISTORICI

LIBER XIX.

Seipsum Mago interfecerat ob rem malè gestam contra Syracusanos: ob quam rem malè gestam in crucem sublatum est corpus mortui, à Carthaginensibus. Plutarchus in Vita Timoleonis.

Asdrubal & Amilchar cognomento Barcha.

Mago Carthaginensium imperator.

M*AGO Carthaginiensium imperator, cum primus omnium ordinata disciplina militari, imperium Pœnorū condidisset, viresq. ciuitatis non minus bellandi arte, quam virtute firmasset, defungitur: relictis duobus filiis Asdrubale, & Amilcare, qui per vestigia paternæ virtutis decurrentes, sicuti generi, ita & magnitudini patris successerunt. Is ducibus Sardiniaë bellum illatum. Aduersus Afros quoque vestigal pro solo urbis multorum annorum repetentes, dimicatum. Sed Afrorum sicuti causa iustior: ita & fortuna superior fuit, bellumq. cum his solutione pecuniæ non armis finitum. In Sardinia quoque Asdrubal grauer vulnenat⁹, imperio Amilcari fratri tradito, interiit: cuius mortē tū luctus ciuitatis,*

Bella Carthaginensium.

Asdrubal moritur.

Bellū Sici-liense.

tatis, tum & dictaturæ undecim, & triūphi quatuor insignē fecēre. Hostibus quoque creuere animi, velut cum duce Pænorū vires cōcidissent. Itaque Siciliae populus, propter assiduas Carthaginensium iniurias, ad Leonidam fratrem Regis Spartanorum concurrētibus, graue bellum natum, in quo & diu, & varia victoria præliatū fuit. Dum hæc aguntur, legati à Dario Persarum rege Carthaginem venerunt, afferentes edictū, quo Pæni humanas hostias immolare, & canina carne vesci prohibebantur: mortuorum corpora cremare potius, quàm terra obruere à Rege iubebantur: petentes simul auxilia aduersus Græcos, quibus illaturus bellū Darius erat. Sed Carthaginenses auxilia negantes, propter assidua finitimorū bella, cæteris, ne per omnia contumaces viderētur, cupidè paruere.

Darij edictum.

Miror quid venerit in mentem Iustino, cur Annibalem filium Asdrubalis dicat, cū secus habeant omnes historiæ.

Interea Amilcar bello Siciliēsi interficitur, relictis tribus filijs, Amilcone, Hannone, Gisgone. Amilcar occiditur. Asdrubali quoque par numer⁹ filiorū fuit. Annibal, et Asdrubal, et Sappho. Per hos res Carthaginensium ea tēpestate regebātur. Itaque & Mauris Carthaginensium imperatores. bellū illatū, & aduersus Numidas pugnatum, & Africōpulsi, stipendiū urbis cōditæ, Carthaginēsis remittere. Deindè, cū familia tāta imperatorū grauis liberæ ciuitati esset, omniaq. agerēt simul, et iudicarēt, C. ex numero Senatorū iudices deliguntur, qui reuersis à bello ducibus rōnē verū gestarum

possent circundare tergo, Vergilius.

Itaque Elisa delata in Africa ~~sinibus~~ incolas
 X loci eius, aduentu peregrinorum, mutuarumq. re-
 rum commercio gaudētes, in amicitiam sollicitat.
 Deinde empto loco, qui corio bouis tegi possit, i quo
 fessos longa navigatione socios, quoad proficiscere-
 tur, reficere posset, coriū in tenuissimas partes se-
 cari iubet, atque ita maius loci spatium, quā pe-
 tierat, occupat: unde postea ei loco Byrsæ nomen
 fuit. Confluentibus deinde vicinis locorum, qui spe
 lucri multa hospitibus venalia inferebant, sedesq.
 ibi statuentibus, ex frequentia hominū veluti in-
 star ciuitatis effectum est. Vticēsiū quoque lega-
 ti dona, ut consanguineis attulerūt, hortatiq. sūt,
 ut urbem conderent, ubi sedes sortiti essent. Sed
 Carthago conditur. & Afros detinēdi aduenas amor cepit. Itaque con-
 sentientibus omnibus, Carthago conditur, statuto
 annuo vectigali p solo urbis. In primis fundamen-
 tis caput bubulū inuentū est, quod auspiciū quidem
 fructuosa terra, sed laboriosa, perpetuoq. seruē vr-
 bis fuit, propter qđ in aliū locū vrbs translata. Ibi
 quoque caput equi repertū, bellicosum, potētemq.
 populum futurū significans, urbi auspicatā sedem
 dedit. Tunc ad opinionē nouæ urbis cōcurrentibus
 gentibus, breui et populus, & ciuitas magna facta
 est. Cū successu rerum florētes Carthaginis opes es-
 sent, Rex Mauritanorum Hiarbas, decem Pænorū
 principibus, ad se accersitis, Elisæ nuptias sub bel-
 li denunciatione petit. Quod legati reginæ referre
 metuētes: Punico cū ea ingenio egerunt, nuncian-
 tes

Carthago
conditur.

Bouis & e-
qui caput
auspiciū
Carthagi-
nis.

Hiarbas Ge-
talorū regē.
Vergil. facit
Hiarbam.
Punicū in-
genium.

tes regem aliquē poscere, qui cultiores mores, virtusq. eū Afrosq. perdoceat: sed quenquā inueniri non posse, qui ad barbaros, et ferarum more venientes trāsire à cōsanguineis velit. Tunc à regina castigati, si pro salute patria asperiorē vitam recusarent, cui ēt ipsa vita, si rex exigat, debeatur. Regis mandata aperuēre dicētes: quæ præcipiat alijs, ipsi facienda esse, si velit urbi consultū esse. Hoc dolo capta, diu Sichæi viri noīe, cū multis lachrymis, et lamētatione flebili inuocato, ad postremum ituram se, quo sua, & urbis fata vocarent, respondit. In hoc trium mensium sumpto spatio, pyra in ultima parte urbis extructa, velut placatura viri manes, inferiasq. ante nuptias missura, multas hostias cedit, & sumpto gladio pyram conscendit, atque ita ad populum respiciens, ituram se ad virum, sicut præceperant, dixit, vitamque gladio finiuit.

Didonis mors. Carthago ante Romam condita annis LXXII. De origine, conditoribus, anno conditionis, mirè variant auctores. Vide Eusebium & Appianum.

Quamdiu Carthago inuicta fuit, pro dea culta est. Cōdita est urbs hæc LXXII. annis, antè, quàm Roma. Cuius virtus sicut bello clara fuit, ita domi status varijs discordiarū casibus agitatus est. Cū inter cetera mala, et peste laborarēt, cruēta sacrorū religione, et scelere pro remedio vsi sūt. Quippè hoīes, ut victimas immolabāt, et impuberes (quæ ætas, et hostium misericordiam prouocat) aris admovebāt, pacem deorū sanguine eorum exposcentes.

tus, duplicis, & in filio parricidij, & in patria pœnas dedit. Huic Mago imperator successit, cuius industria, & opes Carthaginiensium, & imperij fines, & bellicæ gloriæ laudes creuerunt.

I V S T I N I H I S T O R I C I L I B E R XIX.

Seipsum Mago interfecerat ob rem malè gestam contra Syracusanos: ob quam rem malè gestam in crucem sublatum est corpus mortui, à Carthaginensibus. Plutarchus in Vita Timoleonis.

Asdrubal & Amilchar cognomento Barcha.

Mago Carthaginensium imperator.

Bella Carthaginensium.

Asdrubal moritur.

*Bellū Sici-
liense.*

MAGO Carthaginiensium imperator, cum primus omnium ordinata disciplina militari, imperium Pœnorū condidisset, viresq. ciuitatis non minus bellandi arte, quam virtute firmasset, defungitur: relictis duobus filiis Asdrubale, & Amilcare, qui per vestigia paternæ virtutis decurrentes, sicuti generi, ita & magnitudini patris successerunt. Iis ducibus Sardinia bellum illatum. Aduersus Afros quoque vestigal pro solo urbis multorum annorum repetentes, dimicatum. Sed Afrorum sicuti causa iustior: ita & fortuna superior fuit, bellumq. cum his solutione pecuniæ non armis finitum. In Sardinia quoque Asdrubal grauitè vulnerat⁹, imperio Amilcaris fratri tradito, interiit: cuius mortē tū luctus ciuitatis,

tatis, tum & dictaturæ undecim, & triūphi quatuor insignē fecēre. Hostibus quoque creuere animi, velut cum duce Pænorū vires cōcidissent. Itaque Siciliae populus, propter assiduas Carthaginensium iniurias, ad Leonidam fratrem Regis Spartanorum concurrētibus, graue bellum natum, in quo & diu, & varia victoria præliatū fuit. Dum hæc aguntur, legati à Dario Persarum rege Carthaginem venerunt, afferentes edictū, quo Pœni humanas hostias immolare, & canina carne vesci prohibebantur: mortuorum corpora cremare potius, quàm terra obruere à Rege iubebantur: petentes simul auxilia aduersus Græcos, quibus illaturus bellū Darius erat. Sed Carthaginenses auxilia negantes, propter assidua finitimorū bella, cæteris, ne per omnia contumaces viderētur, cupidè paruere.

Darij edictum.

Miror quid venerit in mentem Iustino, cur Annibalem filium Asdrubalis dicat, cū secus habeant omnes historiæ.

Interea Amilcar bello Siciliēsi interficitur, relicti tribus filijs, Amilcone, Hannone, Gisgone. Asdrubali quoque par numer⁹ filiorū fuit. Annibal, et Asdrubal, et Sappho. Per hos res Carthaginensium ea tēpestate regebātur. Itaque & Mauris bellū illatū, & aduersus Numidas pugnatum, & Africōpulsi, stipendiū urbis cōditæ, Carthaginēsis remittere. Deindè, cū familia tāta imperatorū grauis liberæ ciuitati esset, omniaq. agerēt simul, et iudicarēt, C. ex numero Senatorū iudices deliguntur, qui reuersis à bello ducibus rōnē rerū gestarum

Amilcar occiditur.

Carthaginensium imperatores.

*Agitarent
inalim.

Amilcari
Amilco suc-
cedit.

exigerēt, ut hoc metu, ita bello imperitia cogita-
rēt, ut domi iustitiā, legesq. respicerent. In Sicilia
in locum Amilcaris Imperator Amilco succedit,
qui cum navali terrestriq; bello secunda praelia fe-
cisset, repente pestilētis syderis vi exercitū amisit.*

Carthaginensium exercitus peste perit.

Descriptio
publici lu-
ctus.

Exemplum
mise. è affe-
ctz virbis.

*Quæ res, cum nunciata Carthagini esset, mæsta
ciuitas fuit, omnia ululatibus non secus, ac si ipsa
urbs capta esset, personabant: clausæ priuatæ do-
mus, clausa decrum tēpla, intermissa omnia sacra,
omnia priuata officia dānata. Cūcti deinde ad por-
tum congregātur, egredientesq; paucos è nauibus,
qui cladi superfuerant, de suis percontantur. Ut
verò dubia antè spe, & suspēso metu, incerta orbi-
tatis expectatione casus suorum miseris eluxit, tūc
toto littore plangentium gemitus, tunc infælicium
matrum ululatus, & querelæ flebiles audiebātur.*

Amilconis Imperatoris querela.

ε' πικρῶν
μα.

*Inter hæc pcedit inops è naui sua Imperator A-
milco sordida seruiliq; tunica discinctus: ad cuius
cōspectū plāgentiū agmina iunguntur. Ipse quoque
manus ad cælū tendēs, nunc sortē suā, nunc publi-
cā fortunā deflet, nunc deos accusat, qui tanta bellī
decora, & tot ornamenta victoriarū, quæ ipsi de-
derāt, abstulerint: q captis tot urbibus totiesq; ho-
stibus terrestri navaliq; praelio victis, exercitū vi-
ctorem non bello, sed peste deleuerint. Deferre se tñ
ciuibus suis non modica solatia, q malis eorum ho-
stes gaudere, nō gloriari possēt. Quippe neque eos, q
mortui sūt à se occisos, neque eos, qui reuersi sunt,*

à se

à se fugatos possint dicere. Prædam relictis à se castris abstulerint, non esse talē, quam velut spoliū victi hostis ostentent: sed quam possessione vacua fortuitis dominorum mortibus, sicuti caduca occupauerint. Quod ad hostes pertinet, victores se recessisse: quod ad pestem pertinet, victos. Nihil tamen se grauius ferre, quàm quod inter fortissimos viros mori non potuerit: seruatusq; sit, non ad vitæ iucunditatem, sed ad ludibrium calamitatis, quanquam, ubi miseras copiarū reliquias Carthaginem reduxerit, se quoque secuturum commilitones suos: ostensurumque patriæ, non ideò se in eam diem vixisse, quoniā velit viuere, sed ne hos, quibus nefanda lues pepercerat, inter hostium exercitus relictos, morte sua proderet. Tali vociferatione per urbē ingressus, ut ad limina domus suę venit, prosequutam multitudinē, velut postremo aliquo dimisit, obseratisq; foribus, ac nemine ad se, ne filiis quidem admissis, mortem sibi consciuit.

Miserabilis Amilconis exitus.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XX.

DIONYSIVS ex Sicilia pulsus Carthaginensib⁹, occupato totiusq. insule imperio, graue otiū regno suo periculosamq. desidiā tanti exercitus ratus, copias in Italiā traiecit, simul ut militum vires continuo labore acuerētur, et regni fines proferrētur. Prima illi militia aduersus Græcos, qui proxima Italici maris littora tenebāt, fuit: quib⁹ deuictis, finitimos quosque aggre-

Dionisij senioris gesta.

ditar. Oēsque Græci noīs, Italiam possidentes hosteis
 sibi destinant: quæ gentes non partem, sed uniuersā
 ferme Italiā ea tempestate occupauerant. Denique
 multæ urbes adhuc post tantā vetustatem vestigia
 Græci moris ostentant. Namque Thuscorum popu-
 li, qui orā inferi maris possidēt, à Lydia venerunt.
 Et Venetos, quos incolas superi maris videm⁹, ca-
 pta et expugnata Troia Antenore duce misit. Adria
 quoque Illyrico mari p̄xima, q̄ et Adriatico mari
 * Harpos. nomē dedit. Græca urbs est. Et * Apros, q̄ Diome-
 des, exciso Ilio, naufragio ī ea loca delat⁹, cōdidit.
 Magna Græcia. Sed et Pisa in Ligurib. Græcos auctores habēt. Et
 ī Thuscis Tarquini à Thessalis, et Spinābris, Peru-
 sini quoque originē ab Achæis ducunt. Quid Cere
 urbē dicā? Quid Latinos populos? qui ab Ænea cō-
 diti videntur. Iā Falisci, Iapigij, Nolani, Abellani,
 nonne Carthaginensium coloni sunt? Quid tractus
 oēs Cāpaniæ? Quid Brutij, Sabinique? Quid Samni-
 tes? Quid Tarētini, quos Lacedæmona p̄fectos, Spi-
 riosque vocatos accepim⁹? Thurinorum urbē condi-
 disse Philoctetē ferunt, ibique adhuc monumentum
 eius visīt: Et Herculis sagittæ in Apollinis tēplo,
 q̄ fatum Troiæ fuere. Metapontini quoque in tēplo
 Mineræ ferramenta, quibus Epeus, à quo conditi
 sunt, equum Troianū fabricauit, ostētant: propter
 quod oīs illa pars Italię maior Græcia appellatur.
 Bella Italorum inter sese. Et est hic exemplum
 crudelitatis & impietatis.
 Sed principio originū, Metapōtini cum Sybari-
 tanis, & Crotoniensib. pellere ceteros Græcos Ita-
 lia

*Lia statuerunt. Cū primū urbē Syriā cepissent, in expugnatione eius L. iuuenes amplex⁹ Mineruæ simulachrū, sacerdotemq; deæ velatum ornamentis inter ipsa altaria trucidauerunt. Ob hoc cū peste & seditionib⁹ vexaretur, priores Crotoniēses Delphicum oraculū adierunt. Responsum his est, finem mali fore, si violatū Mineruæ nemē, et interfectorum manes placassent. Itaque cū statuas iuuenib⁹ iustæ magnitudinis, & primis Mineruæ fabricare cepissent, Metapōtini cognito oraculo deorū, occupandam * & manū pacem, & deæ rati, iuuenibus modica, & lapidea simulacra ponunt: & deā panificijs placant. Atque ita pestis utrobique sedata est, cū alteri magnificētia, alteri velocitate certassent. Recuperata sanitate, nō diu Crotoniēses quēre. Itaque indignātes, in oppugnatione Syris auxiliū cōtra se à Locresibus latū, bellū his intulerunt. Quo metu territi Locreses, ad Spartanos decurrūt, auxiliū supplices deprecātur. Illi longinqua militiā grauati, auxiliū à Castore, et Polluce petere eos iubēt. Neque legati sociæ urbis respōsū spreuerūt. Profectiq. in proximū tēplum, factō sacrificio, auxilium deorum implorāt: litatis hostijs, obtentoq. ut rebātur, quod petebāt, haud secus latī, quā si deos ipsos secū aduecturi essent, puluinaria ijs ī nauicōponunt, faustisq. profectiōibus, solatia suis pro auxilijs deportāt. Iis cognitis, Crotonienses & ipsi legatos ad oraculū Delphos mittunt, victoriæ facultatē, belliq. prosperos euentus deprecantes, responsum, prius votis hostes, quā armis vincen-*

Crotonienses.

Metapontini.
* Alij manum & pacem deæ.

Bellū Crotoniēsiū cum Locresibus.

Castor.
Pollux.

**auersis. tes, pro quorum uita dī rogare maximè solēt. Itaque aduersis tanto scelere numinibus, cū in Sicilia diu infœliciter dimicassent, translato in Sardiniam bello, amissa minore exercitus parte, graui prælio victi sunt.*

**Mexeum. Orosius habet Machæus Carthaginensium Imperator exulat. Carthaginenses à suis oppugnantur militibus.*

Propter quod ducē suum Machæum, cuius auspicijs, et Siciliae partē domuerant, et aduersus Afros magnas res gesserant, cū parte exercitus, quæ superfuerat, exulare iusserunt. Quā rem agrè ferētes milites, legatos Carthaginē mittunt, q̄reditū primò ueniamq. infœlicis militiæ petāt, denunciēt, q̄ si precibus nequeāt, armis se consecuturos. Cū preces et minæ legatorum spretæ essent, interiectis diebus conscensis nauibus armati ad urbē ueniūt. Ibi deos hominesq. testati, nō se expugnatū, sed recuperatū patriā uenire, ostensurosq. ciuibus suis, non uirtutē sibi priore bello, sed fortunā defuisse. Prohibitis cōmeatibus, obsessaq. urbe, in summam desperationē Carthaginenses adduxerunt. Interea*
Cartalo. Cartalo, Machæi ducis exulis filius, cū præter castra patris à Tyro, quò decimas Herculis ferre ex præda Siciliensi, q̄ pater ei⁹ cēperat, à Carthaginē-sib. missus fuerat, reuerteretur, accersitusq. à patre esset, publicæ se pri⁹ religionis officia executurū, q̄ priuatę pietatis, respōdit. Quā rē etsi agrè ferret pater, nō tamen vim afferre religioni ausus est. Interiectis deinde dieb. Cartalo, petito cōmeatu, à populo,

populo, cum reuersus ad patrē esset, ornatusq. purpura, & infusis sacerdotij, omnium se oculis ingereret, tunc in secreto pater abducto: ait, ausus ne es, nefandissimū caput, ista purpura, & auro ornatus in conspectū tot miserorum ciuium venire? et mæsta ac lugentia castra circumfluentibus quietæ fælicitatis insignibus velut exultabundus intrare? Nusquā te alijs iactare potuisti? Nullus locus aptior, q̄ sordes patris, & exilij infælicis ærumnæ fuerūt? Quid, quod paulò antè vocatus, nō dico patrē, ducē certē ciuium tuorū superbè spreuisti? Et quid porrò tu in purpura ista, coronisq. aliud, quā victoriarū mearum titulos geris? Quoniam igitur tu in patre nihil nisi exulis nomen agnoscis, ego quoque imperatorem me magis, q̄ patrē indicabo, statuamq. in te exemplū, ne quis post hac infælicibus miserijs patris illudat, atque ita cū ornatu suo in altissimam crucē, in cōspectu urbis, affigi iussit.

Exemplum crudelitatis paternæ erga filium. Cartalo filius à patre Machæo cruci affigitur.

Post paucos deinde dies Carthaginem capit, euocatoque populo, ad concionem, exilij iniuriam quæritur, belli necessitatem excusat, contemptumq. victoriarum suarum punitis auctōribus, miserorum ciuium iniuriosi exilij omnibus se veniam dare dicit. Atque ita decem senatoribus interfectis, urbem legibus suis reddidit.

Punita crudelitas; seu impietas in Machæo. Acta sunt hæc ferè tempore Cyri regis, Orosius.

Nec multò post tempore affectati regni accusatus,

tus, duplicis, & in filio parricidij, & in patria pœnas dedit. Huic Mago imperator successit, cuius industria, & opes Carthaginiensium, & imperij fines, & bellicæ gloriæ laudes creuerunt.

I V S T I N I HISTORICI LIBER XIX.

Seipsum Mago interfecerat ob rem malè gestam contra Syracusanos: ob quam rem malè gestam in crucem sublatum est corpus mortui, à Carthaginensibus. Plutarchus in Vita Timolconis.

Asdrubal & Amilchar cognomento Barcha.

Mago Carthaginensium imperator.

Bella Carthaginensium.

Asdrubal moritur.

*Bellū Sici-
liense.*

MAGO Carthaginensium imperator, cum primus omnium ordinata disciplina militari, imperium Pœnorū condidisset, viresq. ciuitatis non minus bellandi arte, quam virtute firmasset, defungitur: relictis duobus filiis Asdrubale, & Amilcare, qui per vestigia paternæ virtutis decurrentes, sicuti generi, ita & magnitudini patris successerunt. Iis ducibus Sardinia bellum illatum. Aduersus Afros quoque vectigal pro solo urbis multorum annorum repetentes, dimicatum. Sed Afrorum sicuti causa iustior: ita & fortuna superior fuit, bellumq. cum his solutione pecuniæ non armis finitum. In Sardinia quoque Asdrubal graniter vulnenat⁹, imperio Amilcaris fratri tradito, interiit: cuius mortē tū luctus ciuitatis,

tatis, tum & dictaturæ undecim, & triūphi quatuor insignē fecēre. Hostibus quoque creuēre animi, velut cum duce Pænorū vires cōcidissent. Itaque Siciliae populus, propter assiduas Carthaginiensium iniurias, ad Leonidam fratrem Regis Spartanorum concurrētibus, graue bellum natum, in quo & diu, & varia victoria præliatū fuit. Dum hæc aguntur, legati à Dario Persarum rege Carthaginiem venerunt, afferentes edictū, quo Pæni humanas hostias immolare, & canina carne vesci prohibebantur: mortuorum corpora cremare potius, quàm terra obruere à Rege iubebantur: petentes simul auxilia aduersus Græcos, quibus illaturus bellū Darius erat. Sed Carthaginienses auxilia negantes, propter assidua finitimorū bella, cæteris, ne per omnia contumaces viderētur, cupide paruēre.

Darij edictum.

Miror quid venerit in mentem Iustino, cur Annibalem filium Asdrubalis dicat, cū secus habeant omnes historiæ.

Interea Amilcar bello Siciliēsi interficitur, relictis tribus filijs, Amilcone, Hannone, Gisgone. Asdrubali quoque par numerus filiorū fuit. Annibal, et Asdrubal, et Sappho. Per hos res Carthaginiensium ea tēpestate regebātur. Itaque & Mauris bellū illatū, & aduersus Numidas pugnatum, & Afri cōpulsi, stipendiū urbis cōditæ, Carthaginēsis remittere. Deindē, cū familia tāta imperatorū grauis liberæ ciuitati esset, omniaq. agerēt simul, et iudicarēt, C. ex numero Senatorū iudices deliguntur, qui reuersis à bello ducibus rōnē rerū gestarum

Amilcar occiditur.

Carthaginiensium imperatores.

*Agitarent
inalim.

Amilcari
Amilco suc-
cedit.

Descriptio
publici lu-
ctus.

Exemplum
mise. è affe-
ctz virbis.

ε' πικρὸν
μα.

exigerēt, ut hoc metu, ita bello imperitia cogita-
rēt, ut domi iustitiā, legesq. respicerent. In Sicilia
in locum Amilcaris Imperator Amilco succedit,
qui cum navali terrestriq; bello secunda praelia fe-
cisset, repente pestilētis syderis vi exercitū amisit.*

Carthaginiensium exercitus peste perit.

*Quæ res, cū nunciata Carthagini esset, mæsta
ciuitas fuit, omnia ululatibus non secūs, ac si ipsa
urbs capta esset, personabant: clausæ priuatæ do-
mus, clausa decrum tēpla, intermissa omnia sacra,
omnia priuata officia dānata. Cūcti deinde ad por-
tum congregātur, egredientesq; paucos è nauibus,
qui cladi superfuerant, de suis percontantur. Ut
verò dubia antè spe, & suspēso metu, incerta orbi-
tatis expectatione casus suorum miseris eluxit, tūc
toto littore plangentium gemitus, tunc infeliciū
matrum ululatus, & querelæ flebiles audiebātur.*

Amilconis Imperatoris querela.

*Inter hæc pcedit inops è naui sua Imperator A-
milco sordida seruiliq; tunica discinctus: ad cuius
cōspectū plāgentiū agmina iunguntur. Ipse quoque
manus ad cælū tendēs, nunc sortē suā, nunc publi-
cā fortunā deflet, nunc deos accusat, qui tanta bellī
decora, & tot ornamenta victoriarū, quæ ipsi de-
derāt, abstulerint: q captis tot urbibus totiesq; ho-
stibus terrestri navaliq; praelio victis, exercitū vi-
ctorem non bello, sed peste deleuerint. Deferre se tñ
ciuibus suis non modica solatia, q malis eorum ho-
stes gaudere, nō gloriari possēt. Quippe neque eos, q
mortui sūt à se occisos, neque eos, qui reuersi sunt,*

à se

à se fugatos possint dicere. Prædam relictis à se castris abstulerint, non esse talē, quam velut spoliū victi hostis ostentent: sed quam possessione vacua fortuitis dominorum mortibus, sicuti caduca occupauerint. Quod ad hostes pertinet, victores se recessisse: quod ad pestem pertinet, victos. Nihil tamen se grauius ferre, quàm quod inter fortissimos viros mori non potuerit: seruatusq; sit, non ad vitæ iucunditatem, sed ad ludibrium calamitatis, quanquam, ubi miseras copiarū reliquias Carthaginem reduxerit, se quoque secuturum commilitones suos: ostensurumque patriæ, non ideò se in eam diem vixisse, quoniā velit viuere, sed ne hos, quibus nefanda lues pepercerat, inter hostium exercitus relictos, morte sua proderet. Tali vociferatione per urbē ingressus, ut ad limina domus suę venit, prosequutam multitudinē, velut postremo aliquo dimisit, obseratisq; foribus, ac nemine ad se, ne filiis quidem admissis, mortem sibi consciuit.

Miserabilis Amilconis exitus.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XX.

DIONYSIVS ex Sicilia pulsus Carthaginensib⁹, occupato totiusq. insule imperio, graue otium regno suo periculosamq. desidiā tanti exercitus ratus, copias in Italiā traiecit, simul ut militum vires continuo labore acuerētur, et regni fines proferrētur. Prima illi militia aduersus Græcos, qui proxima Italici maris littora tenebāt, fuit: quib⁹ deuictis, finitimos quosque aggreditur.

Dionisij senioris gesta.

ditur. Oēsque Græci noīs, Italiam possidentes hosteis sibi destinant: quæ gentes non partem, sed universā ferme Italiā ea tempestate occupauerant. Denique multæ urbes adhuc post tantā vetustatem vestigia Græci moris ostentant. Namque Thuscorum populi, qui orā inferi maris possidēt, à Lydia venerunt. Et Venetos, quos incolas superi maris videm⁹, capta et expugnata Troia Antenore duce misit. Adria quoque Illyrico mari p̄xima, q̄ et Adriatico mari

* Harpos. nomē dedit. Græca urbs est. Et * Apros, q̄ Diomedes, exciso Ilio, naufragio ī ea loca delat⁹, cōdidit.

Magna Græcia. Sed et Pisæ in Ligurib. Græcos auctores habēt. Et ī Thuscis Tarquini à Thessalis, et Spinābris, Perusini quoque originē ab Achæis ducunt. Quid Cere urbē dicā? Quid Latinos populos? qui ab Ænea cōditi videntur. Iā Falisci, Iapigij, Nolani, Abellani, nonne Carthaginensium coloni sunt? Quid tractus oēs Cāpaniæ? Quid Brutij, Sabiniq. ? Quid Sarnites? Quid Tarētini, quos Lacedæmona p̄fectos, Spurijsq. vocatos accepim⁹? Thurinorum urbē condidisse Philoctetē ferunt, ibiq. adhuc monumentum eius visīt: Et Herculis sagittæ in Apollinis tēplo, q̄ fatum Troiæ fuēre. Metapontini quoque in tēplo Mineræ ferramenta, quibus Epeus, à quo conditi sunt, equum Troianū fabricavit, ostētant: propter quod oīs illa pars Italię maior Græcia appellatur.

Doli fabricator Epe⁹.

Bella Italorum inter sese. Et est hic exemplum crudelitatis & impietatis.

Sed principio originū, Metapōtini cum Sybaritanis, & Crotoniensib. pellere cæteros Græcos Italia

lia statuerunt. Cū primū urbē Syriā cepissent,
 in expugnatione eius L. iuuenes amplex⁹ Mineruæ
 simulacrū, sacerdotemq; deæ velatum ornamen-
 tis inter ipsa altaria trucidauerunt. Ob hoc cū peste
 & seditionib⁹ nexaretur, priores Crotoniēses Del- Crotonien-
ses.
 phicum oraculū adierunt. Responsum his est, finem
 mali fore, si violatū Mineruæ nemē, et interfecto-
 rum manes placassent. Itaque cū statuas iuuenib⁹
 iustæ magnitudinis, & primis Mineruæ fabricare
 cepissent, Metapōtini cognito oraculo deorū, occu- Metapon-
tini.
 pandam * & manū pacem, & deæ rati, iuuenibus * Alij ma-
num & pa-
cem deæ.
 modica, & lapidea simulacra ponunt: & deā pa-
nificijs placant. Atque ita pestis utrobique sedata
 est, cū alteri magnificētia, alteri velocitate certa-
 sent. Recuperata sanitate, nō diu Crotoniēses quē-
 re. Itaque indignātes, in oppugnatione Syris auxi-
 liū cōtra se à Locrēsisibus latū, bellū his intulerunt.
 Quo metu territi Locrēses, ad Spartanos decurrūt, Bellū Cro-
toniēfium
cum Locrē-
sisibus.
 auxiliū supplices deprecātur. Illi longinqua mili-
 tia grauati, auxiliū à Castore, et Polluce petere eos
 iubēt. Neque legati sociæ urbis respōsū spreuerūt.
 Profecti q. in proximū tēplum, factō sacrificio, au- Castor.
Pollux.
 xilium deorum implorāt: litatis hostijs, obtentoq.
 ut rebātur, quod petebāt, haud secus lati, quā si
 deos ipsos secū aduecturi essent, puluinaria ijs ī na-
 uicōponunt, faustisq. profectiōnibus, solatia suis
 pro auxilijs deportāt. Iis cognitis, Crotonienses &
 ipsi legatos ad oraculū Delphos mittunt, victoriæ
 facultatē, belli q. prosperos euentus deprecantes,
 responsum, prius votis hostes, quā armis vincen-
 dos.

Oraculum.
Vota Cro-
toniensium
& Locren-
sium.

dos. Dùm vouissent Apollini decimas prædæ, Locrenses et voto hostium, et responso dei cognito, novæ uoverunt, tacitamq. eam rem habuere, ne votis vincerentur. Itaque cum in aciem processissent, et Crotoniensium, CXX. millia armatorum constitissent, Locrenses paucitatem suam circumspectantes (nam sola XV. millia militum habebant) omissa spe victoriæ, in destinatam mortem conspirant: tantusq; ardor ex desperatione singulos cepit, ut victores se putarent, si non inulti morerentur. Sed dum mori honestè quærunt, felicius vicerunt.

(Desperatio enim magnum ad honestè moriendum incitamentum est, Curtius.)

Victoria
Locrensum
de Crotoniatis.
Augurium.

Nec alia causa victoriæ fuit, quàm quod desperauerunt. Pugnantis Locris, Aquila ab acie nunquam recessit, eosq; tam diu circumvolavit, quoad vincerent. In cornib. quoque duo iuvenes diverso à cæteris armorum habitu, eximia magnitudine, et albis equis, & coccineis paludamentis pugnare visi sunt. Nec ultra apparuerunt, q̃ pugnatum est. Hanc admirationem auxit incredibilis famæ velocitas. Nam eadem die, qua in Italia pugnatum est, et Corintho, & Athenis, & Lacedæmone nunciata est victoriæ. Post hæc Crotoniensibus nulla virtutis exercitatio, nulla armorum cura fuit. Oderant enim, quæ infelicitè sumpserant, mutassentq. vitam luxuria, ni Pythagoras Philosophus fuisset.

De Pythagora, vide Cicronem lib. 2. de Oratore: & Livium 1. ab urbe condita. Pythagoræ peregrinatio.

Hic Sami, Demarato locuplete negotiatore natus, magnisq. sapientiæ incrementis formatus, Ægyptum primò, mox Babyloniam, ad perdiscendos syderum, motus, originemq; mundi spectandam, profectus, summam scientiam consecutus erat. Inde regressus Cretam & Lacedæmona ad cognoscendas Minois & Lycurgi inclytas ea tempestate leges, contenderat: quibus omnibus instructus Crotonē venit, populumq. in luxuriā lapsū, auctoritate sua ad usum frugalitatis renocavit.

Pythagoræ doctrina apud Crotonienses. Luxuriati, id est, luxuria corrupti.

✱ Laudabat quotidie virtutē, et vitia luxurię cōtemnebat, casusq. ciuitatum hac peste perditarum enumerabat, tātūmq. studiū ad frugalitatē multitudinis prouocauit, ut aliquos ex his luxuriatos in optimā frugē cōuersos fuisse incredibile videretur. Matronarū quoque separatam à viris doctrinā, & puerorum à parentibus frequēter habuit. Docebat nūc has pudicitiam, & obsequia in viros: nūc illos modestiā, & literarū studiū. Inter hæc, velut GE- Frugalitas. NITRICEM VIRTVTVM FRUGALITATEM, omnibus ingerebat, consecutusq. assiduitate disputationum erat, ut matronæ auratas vestes, cæteraq. dignitatis suæ ornamenta, velut instrumenta luxurię deponerent, eaq. omnia delata in Iunonis ædē ipsi deæ consecrarent, proferēs, VERA ORNAMENTA MATRONARVM PVDICITIAM, NON VESTES ESSE. In iuuentutem quoque, quantum profligatum sit, victi feminarum contumaces ani-

mi manifestant. Sed CCC. ex iuuenibus cum sodalitia iure sacramento quodam nexi, separatim à civibus cæteris vitam exercerent, quasi cætum clandestinæ coniurationis haberēt, civitatem in se converterunt: quæ eos, cū in unam domum convenissent, cremari voluit. In quo tumultu LX. ferme homines periēre, cæteri in exilium profecti.

Pythagoræ mors, vel inedia, vel interfectus à Syracusanis, dum agrū fabacium circuit, Laced.

Pythagoras autem, cū annos XX. Crotone egisset, Metapontum migravit, ibique decessit: cuius tanta admiratio fuit, ut ex domo eius templum facerent eumque pro deo colerent.

Redit ad Dionysium. Vincitur Dionysius à Crotoniensibus.

Igitur Dionysius tyrannus, quē suprà à Sicilia exercitum in Italiā traiecisse, bellumq. Græcis intulisse memoravimus, expugnatis Locris, Crotonenses, vix vires longo otio ex prioris belli clade resistentes aggreditur, qui fortius, cum paucis tanto exercitui eius, quā antea, cū tot millibus Locrensiū potestati restiterunt. Tantū virtutis paupertas adversus insolentes diuitias habet, tantoq. insperata interdum sperata victoria certior est. Sed Dionysium gerentem bellum legati Gallorum, qui paucos ante menses Romā incenderūt, societatem, amicitiamq. petentes adeunt: gentemq. suam inter hostes eius positam esse, magnoq. usui ei futurum, vel in acie bellanti, vel de tergo intentis in prælium hostibus adfirmant. Grata legatio Dionysio

Egregium
epiphone-
ma.

Gallorū le-
gati ad Dio-
nysum.

Gallos Se-
nones intel-
ligit.

fio fuit. Ita pacta societate & auxilijs Gallorum auctus, bellum velut ex integro restaurat.

Cur Italiam inuaserint Galli. In Italiam C. ante annos migrauerunt Celtæ, quàm vrbs esset incēsa. Lib. 5. ab vrbe. Quæ itē vrbes à Gallis cōdite.

Iis autem Gallis, causa in Italiam veniendi, sedesq; nouas quærendi intestina discordia, & assidue domi dissensiones fuere: quarum tædio cum in Italiam venissent, sedibus Tuscos expulerunt, & Mediolanum, Comum, Brixiam, Veronam, Bergomum, Tridentum, Vincentiam condiderunt. Tusci quoque duce Rheto, auitis sedibus Amisissis, Alpes occupauere, & nomine ducis gentem Rhetorum condiderunt. Sed Dionysium in Siciliam aduentus Carthaginensium reuocauit, qui recuperato exercitu, bellum, quod lue deseruerant, auctis viribus repetebant.

Hic Dionysius gloriabatur se regnum adamante munitum parasse, quod tamen filij ignauia est postea euersum.

Dux belli Hanno Carthaginensis erat, cuius inimicus Suniator potentissimus, ea tempestate Pænorum, cum odio eius Græcis literis Dionysio aduentum exercitus, & segnitiam ducis, familiariter pronunciaffet, comprehensis epistolis, prodicionis damnatur, facto Senatusconsulto, ne quis postea Carthaginensis, aut literis Græcis, aut Græco sermoni studeret, nè aut loqui cū hoste, aut scribere sine interprete posset. Nec multò post Dionysius, quæ paulò antè nō Sicilia, non Italia capiebat, assiduis

Hanno.
Suniator.

Edictū Car
thaginē.

assiduis belli certaminibus victus, fractusq; ad postremum insidijs suorum interficitur.

IVSTINI HISTORICI LIBER XXI.

Dionysius
iunior.

EXTINGUO in Sicilia Dionysio tyranno, in locum eius milites maximum natu ex filijs eius, nomine Dionysium suffecere, & maturationem aetatem eius sequuti, & quod firminus esset regnum, si penes unum remansisset, quam, si portionibus inter plures filios divideretur, arbitrabantur.

Reliquerat enim Dionysius, ex duabus vxoribus liberos: Locrina tres & Aristomacha Dionis sorore quatuor. Vide Plutarchum & Diodorum.

Dionysij
popularis
largitio.

Impietatis
exemplum.

Sed Dionysius inter initia regni auunculos fratrum suorum, uelut amulos imperij sui, hortatoresq; puerorum ad diuisionem regni tollere gestiebat. Quare paulisper dissimulatum animum prius ad fauorem popularium conciliandum intendit, excusatius factururus, quod statuerat, si probatus ante omnibus foret. Igitur nexorum tria millia e carcere dimittit, tributa populo per triennium remittit, & quibuscunque delineamentis potest, animos omnium sollicitat. Tunc ad destinatum facinus conuersus, non cognatos tantum fratrum, sed etiam ipsos fratres interficit, ut quibus consortium regni debebat, ne spiritus quidem consortij relinqueretur: tyrannidem in suos prius, quam in externos auspicatus. Sublatis deinde emulis, in segnitiam lapsus, saginam corporis ex nimia luxuria, oculorum quoque valetu-

valetudinem contraxit, adeò, ut non Solem, non puluerem, non denique splendorem ferre lucis ipsius posset.

Cruditatis exemplum & tyranni. Dionysio bellum intulit cum Syracusanis Dion. de quo Plutarc. Demosthenes Philippic. 2. Βασιλεὺς καὶ τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐναντίος.

Propter quæ, dum contemni se putat, sæuitia grassatur: nec ut pater carcerem nexis, sed cedibus ciuitatem replet: ob quæ non cōtemptior omnibus, quàm inuisior fuit. Itaque cū bellum aduersus eum Syracusani decreuissent, diū dubitauit, an imperiū deponeret, an bello resisteret, sed à militibus prædam, urbisq. direptionem sperantibus, descendere in prælium cogitur. Victus cū iterato non fœlicius fortunam tentasset, legatos ad Syracusanos mittit, spondens se depositurum tyrānidem, si mitterent ad eum, cum quibus de pace conueniret. In quam rem missos primores in carcere retinet, atque ita incautis omnibus, nec quidquam hostile metuentibus, exercitum ad delendam ciuitatem mittit.

Dionysij fuga ex Syracusis. Tyranni scelera νόμοι αὐτὸν κινῶν τὴν πατρίδα, καὶ βιάται γυναῖκας κτείνει τε ἀκρίτως. Vide Otonis orationem in Herodoto libro tertio contra Tyrannidem.

Est igitur in illa turbe anceps præliū, in quo, oppidanis multitudine superantibus, Dionysius pellitur, qui cū obsidionem arcis timeret, cū omni regio apparatu in Italiam profugit tacitus. Exul à Locrensibus socijs acceptus, velut iure regnaret, arcem

* procis .
Turpe Lo-
crensiū vo-
tum.

Crudelitas
Dionysij .
Potitur Sy-
racusis rur-
sus Diony-
sius .

De rebus
Carthagi-
nensium .

cem occupat, solitamq. ibi seuitiam exercet. Coniuges principum ad stuprum rapi iubebat, virgines ante nuptias abducebat, stupratasq. * spōsis reddebat. Locupletissimos quoque, aut ciuitate pellebat, aut occidi imperabat, bonaq. eorum inuadebat. Deinde cū rapinæ occasio deesset, uniuersam ciuitatem callido commēto circumuenit. Cū Rheginorū tyranni Leophronis bello Locrenses premerentur, uouerūt, si victores forent, ut die festo Veneris, virgines suas prostituerent. Quo voto intermisso, cū aduersa bella cum Lucanis gererēt, in concionē eos Dionysius uocat, hortatur, ut uxores, filiasq. suas in templū Veneris, quā possint ornatissimas mittant. Ex quibus fortē centū ductæ voto publico fungantur, religionisq. gratia uno stent in lupanari mēse, omnibus antē iuratis uiris: nē quis ullū attaminet: Quæ res, ne uirginibus voto ciuitatē soluentibus fraudi esset, decretum facerēt, nē qua uirgo nuberet prius, quā illæ maritis traderētur. Probato cōsilio, quo et superstitioni & pudicitie uirginū cōsulebatur, certatim oēs femine impēsius exornatæ, in Templū Veneris conueniūt, quas oēs Dionysius militibus spoliat, ornamentaq. matronarum in prædā suam vertit. Quarundā uiros ditiores interficit, quasdam ad prodendas uirorū pecunias torquet. Cū his artibus per annos sex regnasset, cōspiratione Locrorum ciuitate pulsus, in Siciliā redit. Ibi Syracusas, securis omnib⁹, post lōgam intercapedinem pacis, per proditionem recepit. Dum hæc in Sicilia geruntur, interim in

Africa

Africa princeps Carthaginensium Hāno opes suas, quibus Reipub. superabat vires, ad occupandā dominationē intendit, regnumq. inuadere interfectio Senatu conatus est. Cui sceleri solennē nuptiarum diē filia suā legit, ut religione votorū nefanda cōmitteret, et nefanda cōmenta facilius tegerentur. Itaque plebi epulas in publicis porticibus, Senatui in domo sua parat, ut poculis veneno infectis, secretius Senatū, et sine arbitris interficeret, orbāq. Rēpub. facilius inuaderet. Quare Magistratibus p̄ ministros prodita, scelus declinatum, non vindicatum est, nē in viro tam potenti, plus negotij faceret res cognita, quā cogitata. Contenti itaque cohibuisse decreto, modū nuptiarum sumptibus statuunt: idq. obseruari non ab uno, sed ab uniuersis iubent, nē persona designata, sed vitia correpta viderentur. Hoc consilio praeuentus, iterum seruitia cōcitāt, statutaq. rursus cædium die, cum denuo se proditum videret, timens iudicium, munitū quoddā castellum cum viginti millibus seruorū armatis occupat. Ibi dum Afros, regemq. Mauritanorū cōcitāt, capit: virgisq. cæsus, effosis oculis, & manibus, cruribusque fractis, velut à singulis membris pænæ exigerentur, in conspectu populi occiditur: corpus verberibus lacerum in cruce figitur. Filij quoque cognatiq. oēs et innoxij supplicio traduntur, nē quisquā ad imitandum facinus, aut ad mortem vlciscendā ex tā nefaria domo superesset.

Hannon's
impium &
nefandum
scelus.

Herodotus: τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλα
ἔσθ' ἢ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν. Timoleon & sc,
& ar-

& arcam Dionysius tradit. vide Diodorum, & Plutarchum.

Mirum variantis fortunæ exemplum.

* residere. nulla tyrannidis perpetua.

Interea Dionysius Syracusis receptus, cum grauior crudeliorq. indies ciuitati esset, iterata cōspiratione obsidetur. Tunc deposito imperio, arcē Syracusanis cum exercitu tradidit, receptoq; privato instrumēto, Corinthum in exilium proficiscitur. Ibi humillima quæq; tutissima existimans, in sordidissimum vitæ genus descendit. Non cōtentus in publico vagari, sed potare: nec conspici in popinis, lupanaribusq., sed totis diebus* desiderare. Cum perditissimo quoque de minimis reb⁹ disceptare, panosusq. et squalidus incedere, risum libentiùs præbere, quàm captare: in macello perstare: quæ emere non poterat, oculis deuorare, apud ædiles aduersus leones iurgari, omniaq. ita facere, ut contemnendus magis, quàm metuendus videretur.

Διονύσιος τότε τῷ ἐρωτῶν ἐπὶ χλεύῃ, τὸ τῆς πλάτωσης ἀπολαύσειε σοφίας: μετ' οὐκ οἱ, ἐφ' οὗδ' ἐν δοκούμῳ ὑπὸ πλάτωνος ὀφελείδε τηλικαύτης οὕτω πράως φέροντες βίη μεταβολήν.

Ludum Corinthi aperuit Dionysius, Cicero nono epistolarum.

Novissimè se ludimagistrum professus, pueros in trinio docebat, ut aut à timentibus semper in publico videretur, aut à non timentibus faciliùs contemneretur. Nam licet* tyrannicis vitij^s semper* abundaret: tamen simulatio hæc vitiorum, non naturæ erat, magisque hæc arte, quàm amisso regali pudore faciebat, expertus, quàm inuisa tyrannorum forent etiam sine opibus nomina.

mina . Laborabat itaque inuidiam præteritorum contemptu præsentium demere, neque honesta, sed De Carthaginensium rebus .
tuta consilia circumspeciebat. Inter has tñ dissimulationis artes ter insimulatus est affectatæ tyrānidis: nec aliter, quantū contēnitur, liberatus est. Inter hæc Carthaginēses tāto successu rerū Alexādrī Magni exterriti, vertentes, ne Persico regno, & Africā vellet adiungere, mittūt ad speculādos eius animos Amilcarē cognomēto Rhodanū, virū solertia faciūdiq; præter cæteros insignē. Agebant. n. metū, & Tyrus vrbs auctōr originis suæ capta, & Alexādria æmula Carthaginis in terminis Africæ & Egypti cōdita, & fælicitas Regis, apud quem nec cupiditas, nec fortuna ullo modo terminabantur. Igitur Amilcar per Parmenionē aditu Regis obtēto, profugisse se ad Regē expulsū patria fingit, militemq; se expeditionis offert. Atque ita cōsilijs ei⁹ exploratis, in tabellis ligneis, de super cera vacua induc̃ta, ciuib⁹ suis omnia perscribebat. Exemplum ingrati tudinis .
Sed Carthaginēses post mortem Regis reuersum in patriā quasi urbem Regi vendicasset, non ingrato tantū, verūm et & crudeli animo necauerunt.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXII.

A GATHOCLES Sicilia tyrannus qui magnitudini prioris Dionysij successit, ad regni maiestatem ex humili & sordido genere peruenit. Quippe in Sicilia patre figulo natus, non honestiorem pueritiam, quā principia origi-

Agathocles
Siciliæ ty-
rannus ex
patre figu-
lo natus.
Mors Aga-
thoclis.

originis habuit. Siquidē forma, et corporis pulchritudine egregius, diū vitā stupri patiētia exhibuit.

Pulchrum extat de hoc Agathocle apud Ausonium epigramma.

Agathoclis
descriptio.

Agathocles
tribun⁹ mi-
litum crea-
tur.

Agathoclis
gesta.

Agathocles
et Sy-

Annos deinde pubertatis egressus, libidinem à viris ad feminas trāstulit: Post hæc apud utrūque sexū famosus, vitā latrocinij mutavit. Interiecto tēpore, cū Syracusas cōcessisset, accitusq. in ciuitatē inter incolas esset, diū sine fide fuit: quoniā nec in fortunis qđ amitteret, nec in verecūdia, qđ inquinaret, habere videbatur. In sūma gregariā militiā sortitus, non minus tūc seditiosa, quā antea turpi vita in omne facinus promptissimus erat. Nā & manu strenuus, et cōcionibus perfacūdus habebatur. Breui itaque centurio, ac deinceps tribunus militum factus est. Primo bello aduersos Aetnæos magna experimēta sui Syracusanis dedit, sequenti Cāpanorū, tantā de se spē omnibus fecit, vt in locū demortui ducis Damasconis sufficeretur, cui⁹ uxorem adulterio cognitā post mortē viri in matrimonium recepit. Nec cōtentus, quod ex inope repente diues factus esset, piraticā aduersus patriam exercuit. Saluti ei fuit, qđ socij capti, tortiq. de illo negauerūt. Bis occupare imperiū Syracusanorum voluit: bis in exilium actus est. A Murgantinis, apud quos exulabat, odio Syracusanorū primò Prætor, mox dux creatur in eo bello: et urbē Leōtinorū capit, et urbē Syracusas obsidere cæpit: ad cui⁹ auxiliū Amilcar dux Pænorū implorat⁹, depositis hostilibus odijs, p̄sidia militū mittit. Ita uno et eodem tempo-

tempore Syracusæ et ab hoste civili amore defensæ,
et à ciue hostili odio impugnatæ sunt. Sed Agathocles,
cū videret fortiùs defendi urbē, q̄ oppugnari,
precibus per internunciū Amilcarē exorat, ut in-
ter se, & Syracusanos pacis arbitria suscipiat, pe-
culiaria in ipsū officia sui repromittēs: qua spe im-
pletus Amilcar, societate cū eo metu potētiae eius
iungit, ut quantū viriū Agathocli aduersus Syra-
cusanos dedisset, t̄m ipse ad incrementa domesticæ
potētiae recuperaret. Igitur non pax t̄m Agathocli
cōciliatur, verūm ēt prator Syracusis cōstituitur.
Tūc Amilcari expositis ignibus cæreis, tactisq; in
obsequia Pænorum iurat. Deinde acceptis ab eo
quinque millibus Afrorū, potētissimos quosque ex
principibus interficit: atque ita veluti Reipublicæ
statū formaturus, populū in theatrū ad cōcionē vo-
cari iubet, cōtracto in Gymnasio Senatu: quasi qdā
priùs ordinatur⁹. Sic cōpositis rebus immissis mili-
tibus populū obsidet, Senatū trucidat: hui⁹ peracta
cæde, ex plebæ locupletissimos, & promptissimos
quosque interficit. Iis ita gestis, militē legit, exer-
citūq. cōscribit: quo instructus finitimas ciuitates,
nihil hostile metuētes, ex impūso aggreditur. Pæ-
norū quoque socios, p̄mittēte Amilcare, fedē iniu-
rijs vexat. Propter qđ querelas Carthaginē socij
nō tā de Agathocle, q̄ de Amilcare detulerūt, hūc
ut dominū & tyrannū: illū, ut proditorē arguētes,
à quo infestissimo hosti, fortunæ sociorū, interposita
pactiōne donatæ sint: cui ab initio Syracusæ in pi-
gn⁹ societatis sint traditæ. Urbs semp̄ Pænis īfesta,

Prator Sy-
racusis con-
stituitur
Agathocles
Tyrannus.

Cædes ab
Agathocle
paratæ.

Amilcar.

* procis .
Turpe Lo-
crensiū vo-
tum.

Crudelitas
Dionysij .
Potitur Sy-
racusis rur-
sus Diony-
sius .

De rebus
Carthagi-
nensium .

cem occupat, solitamq. ibi seuitiam exercet. Coniuges principum ad stuprum rapi iubebat, virgines ante nuptias abducebat, stupratasq. spōsis reddebat. Locupletissimos quoque, aut ciuitate pellebat, aut occidi imperabat, bonaq. eorum inuadebat. Deinde cū rapinæ occasio deesset, uniuersam ciuitatem callido commēto circumuenit. Cū Rheginorū tyranni Leophronis bello Locrenses premerentur, uouerūt, si victores forent, ut die festo Veneris, virgines suas prostituerent. Quo voto intermisso, cū aduersa bella cum Lucanis gererēt, in concionē eos Dionysius uocat, hortatur, ut uxores, filiasq. suas in templū Veneris, quā possint ornatissimas mittant. Ex quibus fortē centū ductæ voto publico fungantur, religionisq. gratia uno stent in lupanari mēse, omnibus antē iuratis uiris: nē quis ullā attaminet: Quæ res, ne uirginibus uoto ciuitatē soluentibus fraudi esset, decretum facerēt, nē qua uirgo nuberet prius, quā illæ maritis traderētur. Probato cōsilio, quo et superstitioni & pudicitie uirginū cōsulebatur, certatim oēs femine impēsius exornatæ, in Templū Veneris conueniūt, quas oēs Dionysius militibus spoliāt, ornamentaq. matronarum in prædā suam uertit. Quarundā uiros ditiores interficit, quasdam ad prodendas uirorū pecunias torquet. Cū his artibus per annos sex regnasset, cōspiratione Locrorum ciuitate pulsus, in Siciliā redit. Ibi Syracusas, securis omnib⁹, post lōgam intercapedinem pacis, per proditionem recepit. Dum hæc in Sicilia geruntur, interim in

Africa

Africa princeps Carthaginensium Hāno opes suas, quibus Reipub. superabat vires, ad occupandā dominationē intendit, regnumq. inuadere interfectio Senatu conatus est. Cui sceleri solennē nuptiarum diē filiae suae legit, ut religione votorū nefanda cōmitteret, et nefanda cōmenta facilius tegerentur. Itaque plebi epulas in publicis porticibus, Senatui in domo sua parat, ut poculis veneno infectis, secretius Senatū, et sine arbitris interficeret, orbāq. Rēpub. facilius inuaderet. Quare Magistratibus p̄ ministros prodita, scelus declinatum, non vindicatum est, nè in viro tam potenti, plus negotij faceret res cognita, quàm cogitata. Contenti itaque cohibuisse decreto, modū nuptiarum sumptibus statuunt: idq. observari non ab uno, sed ab universis iubent, nè persona designata, sed vitia correpta viderentur. Hoc consilio praeventus, iterum servitia cōcitāt, statutaq. rursus cædium die, cum denuo se proditum videret, timens iudicium, munitū quoddā castellum cum viginti millibus servorū armatis occupat. Ibi dum Afros, regemq. Mauritanorū cōcitāt, capit: virgisq. cæsus, effosis oculis, & manibus, cruribusque fractis, velut à singulis membris pœnæ exigerentur, in conspectu populi occiditur: corpus verberibus lacerum in cruce figitur. Filij quoque cognatiq. oēs et innoxij supplicio traduntur, nè quisquā ad imitandum facinus, aut ad mortem ulciscendā ex tā nefaria domo superesset.

Hannon's
impium &
nefandum
scelus.

Herodotus: τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλα
ἔσῃ αἰὶ τιμωρία παρὰ τῶν θεῶν. Timolcon & sc,
& ar-

& arcam Dionysius tradit. vide Diodorum, & Plutarchum.

Mirum va-
riantis for-
tunæ exem-
plum.

* residere.
nulla tyran-
nis perpe-
tua.

Interea Dionysius Syracusis receptus, cum gra-
uior crudeliorq. indies ciuitati esset, iterata cōspi-
ratione obsidetur. Tunc deposito imperio, arcē Sy-
racusanis cum exercitu tradidit, receptoq; priua-
to instrumēto, Corinthum in exilium proficiscitur.
Ibi humillima quæq; tutissima existimans, in sor-
didissimum vitæ genus descendit. Non cōtentus in
publico vagari, sed potare: nec conspici in popinis,
lupanaribusq., sed totis diebus* desiderare. Cum per-
ditissimo quoque de minimis reb⁹ disceptare, pan-
nosusq. et squalidus incedere, risum libentiùs præ-
bere, quàm captare: in macello perstare: quæ emere
non poterat, oculis deuorare, apud adiles aduersus
leones iurgari, omniaq. ita facere, ut contemnen-
dus magis, quàm metuendus videretur.

Διονύσιος τότε τῷ ἐρωτῶν ἐπὶ χλεύῃ, τὸ τῇ πλάτῳ
ως ἀπολαύσειε σοφίας: μετ' οὐκ οἶ, ἐφης οὐδ' ἐν δοκοῦ-
μῳ ὑπὸ πλάτωνος ὀφελείδε τηλικαύτης οὕτω πράως
φέροντες βίη μεταβολὴν.

Ludum Corinthi aperuit Dionysius, Cicero
nono epistolarum.

Novissimè se ludimagistrum professus, pueros
in trivio docebat, ut aut à timentibus semper in
publico videretur, aut à non timentibus faciliùs
contemneretur. Nam licet* tyrannicis vitij^s
semper* abundaret: tamen simulatio hæc vitio-
rum, non naturæ erat, magisque hæc arte, quàm
amisso regali pudore faciebat, expertus, quàm
inuisa tyrannorum forent etiam sine opibus no-
mina.

mina. Laborabat itaque inuidiam praeitorum contemptu praesentium demere, neque honesta, sed De Carthaginensium rebus.
tuta consilia circumspeciebat. Inter has tñ dissimulationis artes ter insimulatus est affectatæ tyrānidis: nec aliter, quantū contēnitur, liberatus est. Inter hæc Carthaginēses tāto successu rerū Alexādrī Magni exterriti, vertentes, ne Persico regno, & Africā vellet adiungere, mittūt ad speculādos eius animos Amilcarē cognomēto Rhodanū, virū solertia faciūdiq; præter cæteros insignē. Agebant. n. metū, & Tyrus vrbs auctōr originis suæ capta, & Alexādrīa æmula Carthaginis in terminis Africæ & Ægypti cōdita, & fælicitas Regis, apud quem nec cupiditas, nec fortuna ullo modo terminabantur. Igitur Amilcar per Parmenionē aditu Regis obtēto, profugisse se ad Regē expulsū patria fingit, militemq; se expeditionis offert. Atque ita cōsilijs ei⁹ exploratis, in tabellis ligneis, desuper cera Exemplum ingrati tudinis.
vacua induc̃ta, ciuib⁹ suis omnia perscribebat. Sed Carthaginēses post mortem Regis reuersum in patriā quasi urbem Regi vendicasset, non ingrato tantū, verūm et & crudeli animo necauerunt.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXII.

** AGATHOCLES Sicilia tyrannus qui magnitudini prioris Dionysij successit, ad regni maiestatem ex humili & sordido genere peruenit. Quippe in Sicilia patre figulo natus, non honestiorem pueritiam, quā principia Agathocles Sicilia tyrannus ex patre figulo natus. Mors Agathoclis.*
origi-

originis habuit. Siquidē forma, et corporis pulchritudine egregius, diū vitā stupri patiētia exhibuit.

Pulchrum extat de hoc Agathocle apud Ausonium epigramma.

Agathoclis
descriptio.

Agathocles
tribun⁹ mi-
litum crea-
tur.

Agathoclis
gesta.

Agathocles
obsidet Sy-

Annos deindē pubertatis egressus, libidinem à viris ad feminas trāstulit: Post hæc apud utrūque sexū famosus, vitā latrocinij mutauit. Interiecto tēpore, cū Syracusas cōcessisset, accitusq. in ciuitatē inter incolas esset, diū sine fide fuit: quoniā nec in fortunis qđ amitteret, nec in verecūdia, qđ inquinaret, habere videbatur. In sūma gregariā militiā sortitus, non minus tūc seditiosa, quā antea turpi vita in omne facinus promptissimus erat. Nā & manu strenuus, et cōcionibus perfacūdus habebatur. Breui itaque centurio, ac deinceps tribunus militum factus est. Primo bello aduersos Aetnæos magna experimēta sui Syracusanis dedit, sequenti Cāpanorū, tantā de se spē omnibus fecit, vt in locū demortui ducis Damasconis sufficeretur, cui⁹ uxorem adulterio cognitā post mortē viri in matrimonium recepit. Nec cōtentus, quod ex inope repente diues factus esset, piraticā aduersus patriam exercuit. Saluti ei fuit, qđ socij capti, tortiq. de illo negauerūt. Bis occupare imperiū Syracusanorum voluit: bis in exilium actus est. A Murgantinis, apud quos exulabat, odio Syracusanorū primò Prætor, mox dux creatur in eo bello: et urbē Leōtinorū capit, et urbē Syracusas obsidere cæpit: ad cui⁹ auxiliū Amilcar dux Pænorū implorat⁹, depositis hostilibus odijs, p̄sidia militū mittit. Ita uno et eodem tempo-

tempore Syracusæ et ab hoste civili amore defensæ,
et à ciue hostili odio impugnatæ sunt. Sed Agathocles,
cū videret fortiùs defendi urbē, q̄ oppugnari,
precibus per internunciū Amilcarē exorat, ut in-
ter se, & Syracusanos pacis arbitria suscipiat, pe-
culiaria in ipsū officia sui repromittēs: qua spe im-
pletus Amilcar, societate cū eo metu potētiae eius
iungit, ut quantū viriū Agathocli aduersus Syra-
cusanos dedisset, t̄m ipse ad incrementa domesticæ
potētiae recuperaret. Igitur non pax t̄m Agathocli
cōciliatur, verūm ēt prator Syracusis cōstituitur.
Tūc Amilcari expositis ignibus cæreis, tactisq; in
obsequia Pænorum iurat. Deinde acceptis ab eo
quinque millibus Afrorū, potētissimos quosque ex
principibus interficit: atque ita veluti Reipublicæ
statū formaturus, populū in theatrū ad cōcionē vo-
cari iubet, cōtracto in Gymnasio Senatu: quasi qdā
prius ordinatur⁹. Sic cōpositis rebus immissis mili-
tibus populū obsidet, Senatū trucidat: hui⁹ peracta
cæde, ex plebæ locupletissimos, & promptissimos
quosque interficit. Iis ita gestis, militē legit, exer-
citūq. cōscribit: quo instructus finitimas ciuitates,
nihil hostile metuētes, ex impūso aggreditur. Pæ-
norū quoque socios, p̄mittēte Amilcare, fedē iniu-
rijs vexat. Propter qđ querelas Carthaginē socij
nō tā de Agathocle, q̄ de Amilcare detulerūt, hūc
ut dominū & tyrannū: illū, ut proditorē arguētes,
à quo infestissimo hosti, fortunæ sociorū, interposita
pactiōne donatæ sint: cui ab initio Syracusæ in pi-
gn⁹ societatis sint traditæ. Urbs sem̄ Pænis īfesta,

Prator Sy-
racusis con-
stituitur
Agathocles
Tyrannus.

Cædes ab
Agathocle
paratæ.

Amilcar.

* procis .
Turpe Lo-
crensiū vo-
tum.

Crudelitas
Dionysij .
Potitur Sy-
racusis rur-
sus Diony-
sius .

De rebus
Carthagi-
nensium .

cem occupat, solitamq. ibi seuitiam exercet. Coniuges principum ad stuprum rapi iubebat, virgines ante nuptias abducebat, stupratasq; * spōsis reddebat. Locupletissimos quoque, aut ciuitate pellebat, aut occidi imperabat, bonaq. eorum inuadebat. Deinde cū rapinæ occasio deesset, vniuersam ciuitatem callido commēto circumuenit. Cū Rheginorū tyranni Leophronis bello Locrenses premerentur, vouerūt, si victores forent, ut die festo Veneris, virgines suas prostituerent. Quo voto intermisso, cū aduersa bella cum Lucanis gererēt, in concionē eos Dionysius uocat, hortatur, ut uxores, filiasq; suas in templū Veneris, quā possint ornatissimas mittant. Ex quibus fortē centū ductæ voto publico fungantur, religionisq. gratia uno stent in lupanari mēse, omnibus antē iuratis viris: nē quis ullū attaminet: Quæ res, ne uirginibus voto ciuitatē soluentibus fraudi esset, decretum facerēt, nē qua virgo nuberet prius, quā illæ maritis traderētur. Probato cōsilio, quo et superstitioni & pudicitie uirginū cōsulebatur, certatim oēs femine impēsius exornatæ, in Templū Veneris conueniūt, quas oēs Dionysius militibus spoliat, ornamentaq; matronarum in prædā suam vertit. Quarundā viros ditiores interficit, quasdam ad prodendas virorū pecunias torquet. Cū his artibus per annos sex regnasset, cōspiratione Locrorum ciuitate pulsus, in Siciliā redit. Ibi Syracusas, securis omnib⁹, post lōgam intercapedinem pacis, per proditionem recepit. Dum hæc in Sicilia geruntur, interim in

Africa

Africa princeps Carthaginensium Hāno opes suas, quibus Reipub. superabat vires, ad occupandā dominationē intendit, regnumq. inuadere interfectio Senatu conatus est. Cui sceleri solennē nuptiarum diē filiae suae legit, ut religione votorū nefanda cōmitteret, et nefanda cōmenta facilius tegerentur. Itaque plebi epulas in publicis porticibus, Senatui in domo sua parat, ut poculis veneno infectis, secretius Senatū, et sine arbitris interficeret, orbāq. Rēpub. facilius inuaderet. Quare Magistratibus p̄ ministros prodita, scelus declinatum, non vindicatum est, nē in viro tam potenti, plus negotij faceret res cognita, quā cogitata. Contenti itaque cohibuisse decreto, modū nuptiarum sumptibus statuunt: idq. observari non ab uno, sed ab uniuersis iubent, nē persona designata, sed vitia correpta viderentur. Hoc consilio praeuentus, iterum seruitia cōcitāt, statutaq. rursus cædium die, cum denuo se proditum videret, timens iudicium, munitū quoddā castellum cum viginti millibus seruorū armatis occupat. Ibi dum Afros, regemq. Mauritanorū cōcitāt, capit: virgisq. cæsus, effosis oculis, & manibus, cruribusque fractis, velut à singulis membris pœnæ exigerentur, in conspectu populi occiditur: corpus verberibus lacerum in cruce figitur. Filij quoque cognatiq. oēs ēt innoxij supplicio traduntur, nē quisquā ad imitandum facinus, aut ad mortem vlciscendā ex tā nefaria domo superesset.

Hannon's
impium &
nefandum
scelus.

Herodotus: τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλα
ἔσθ' αἰὶν τιμωρία παρὰ τῶν θεῶν. Timoleoni & sc,
& ar-

& arcam Dionysius tradit. vide Diodorum, & Plutarchum.

Mirum va-
riantis for-
tunæ exem-
plum.

* residere.
nulla tyran-
nis perpe-
tua.

Interea Dionysius Syracusis receptus, cum gra-
uior crudeliorq. indies ciuitati esset, iterata cōspi-
ratione obsidetur. Tunc deposito imperio, arcē Sy-
racusanis cum exercitu tradidit, receptoq; priua-
to instrumēto, Corinthum in exilium proficiscitur.
Ibi humillima quæq; tutissima existimans, in sor-
didissimum vitæ genus descendit. Non cōtentus in
publico vagari, sed potare: nec conspici in popinis,
lupanaribusq., sed totis diebus* desiderare. Cum per-
ditissimo quoque de minimis reb⁹ disceptare, pan-
nosusq. et squalidus incedere, risum libentiùs præ-
bere, quàm captare: in macello perstare: quæ emere
non poterat, oculis deuorare, apud adiles aduersus
leones iurgari, omniaq. ita facere, ut contemnen-
dus magis, quàm metuendus videretur.

Διονύσιος τότε τῷ ἐρωτῶν ἐπὶ χλεύῃ, τὸ τῇ πλάτῳ
ως ἀπολαύσειε σοφίας: μετ' οὐκ σοὶ ἐφης οὐδ' ἐν δοκού-
μῳ ὑπὸ πλάτωνος ὀφελείῃ τε τηλικαύτης οὕτω πράως
φέροντες βίη μεταβολὴν.

Ludum Corynthis aperuit Dionysius, Cicero
nono epistolarum.

Novissimè se ludimagistrum professus, pueros
in trivio docebat, ut aut à timentibus semper in
publico videretur, aut à non timentibus faciliùs
contemneretur. Nam licet* tyrannicis vitijs
semper* abundaret: tamen simulatio hæc vitio-
rum, non nature erat, magisque hæc arte, quàm
amisso regali pudore faciebat, expertus, quàm
inuisa tyrannorum forent etiam sine opibus no-
mina.

*mina. Laborabat itaque inuidiam praeuitorum
 contemptu praesentium demere, neque honesta, sed
 tuta consilia circumspeciebat. Inter has tñ dissimu-
 lationis artes ter insimulatus est affectat a tyrāni-
 dis: nec aliter, quantū contēnitur, liberatus est. In-
 ter hac Carthaginēses tāto successu rerū Alexādrī
 Magni exterriti, vertentes, ne Persico regno, &
 Africā vellet adiungere, mittūt ad speculādos eius
 animos Amilcarē cognomēto Rhodanū, uirū soler-
 tia faciūdiq; praeter ceteros insignē. Agebant. n.
 metū, & Tyrus urbs auctor originis suae capta, &
 Alexādria emula Carthaginis in terminis Africę
 & Egypti cōdita, & fælicitas Regis, apud quem
 nec cupiditas, nec fortuna ullo modo terminaban-
 tur. Igitur Amilcar per Parmenionē aditu Regis
 obtēto, profugisse se ad Regē expulsū patria fin-
 git, militemq; se expeditionis offert. Atque ita cō-
 silijs ei⁹ exploratis, in tabellis ligneis, de super cera
 vacua inducta, ciuibus suis omnia perscribebat.
 Sed Carthaginēses post mortem Regis reuersum in
 patriā quasi urbem Regi vendicasset, non ingrato
 tantū, verū et & crudeli animo necauerunt.*

De Cartha-
ginensium
rebus.

Amilcar
Rhodanus.

Exemplum
ingrati-
tudinis.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXII.

***A**GATHOCLES Sicilia tyrannus qui ma-
 gnitudini prioris Dionysij successit, ad re-
 gni maiestatem ex humili & sordido ge-
 nere peruenit. Quippe in Sicilia patre figulo na-
 tus, non honestiorem pueritiam, quā principia*

Agathocles
Siciliae ty-
rannus ex
patre figu-
lo natus.
Mors Aga-
thoclis.

origi-

originis habuit. Siquidē forma, et corporis pulchritudine egregius, diū vitā stupri patiētia exhibuit.

Pulchrum extat de hoc Agathocle apud Aufonium epigramma.

*Annos deinde pubertatis egressus, libidinem à viris ad feminas trāstulit: Post hæc apud utrūque sexū famosus, vitā latrocinij mutavit. Interiecto tēpore, cū Syracusas cōcessisset, accitusq. in ciuitatē inter incolas esset, diū sine fide fuit: quoniā nec in fortunis qđ amitteret, nec in verecūdia, qđ in-
 Agathoclis
 descriptio. quinare, habere videbatur. In sūma gregariā militiā sortitus, non minus tūc seditiosa, quā ante
 Agathocles
 tribun⁹ mi- turpi vita in omne facinus promptissimus erat. Nā
 litum crea- & manu strenuus, et cōcionibus perfacūsus habe-
 tur. batur. Breui itaque centurio, ac deinceps tribunus
 Agathoclis
 gesta. militum factus est. Prima bello aduersos Aetnæos
 magna experimēta sui Syracusanis dedit, sequenti
 Cāpanorū, tantā de se spē omnibus fecit, ut in locū
 demortui ducis Damasconis sufficeretur, cui⁹ ux-
 orem adulterio cognitā post mortē viri in matrimon-
 nium recepit. Nec cōtentus, quod ex inope repente
 diues factus esset, piraticā aduersus patriam exer-
 cuit. Saluti ei fuit, qđ socij capti, tortiq. de illo ne-
 gauerūt. Bis occupare imperiū Syracusanorum vo-
 luit: bis in exilium actus est. A Murgantinis, apud
 quos exulabat, odio Syracusanorū primò Prætor,
 mox dux creatur in eo bello: et urbē Leōtinorū ca-
 pit, et urbē Syracusas obsidere cœpit: ad cui⁹ auxi-
 liū Amilcar dux Pænorū implorat⁹, depositis ho-
 stilibus odijs, p̄sidia militū mittit. Ita uno et eodem
 tempo-*

Agathocles
 obsidet Sy-
 racusas.

tempore Syracusæ et ab hoste civili amore defensæ,
 et à ciue hostili odio impugnatæ sunt. Sed Agathoc-
 les, cū videret fortiùs defendi urbē, q̄ oppugnari,
 precibus per internunciū Amilcarē exorat, ut in-
 ter se, & Syracusanos pacis arbitria suscipiat, pe-
 culiaria in ipsū officia sui repromittēs: qua spe im-
 pletus Amilcar, societate cū eo metu potētiae eius
 iungit, ut quantū viriū Agathocli aduersus Syra-
 cusanos dedisset, t̄m ipse ad incrementa domesticæ
 potētiae recuperaret. Igitur non pax t̄m Agathocli
 cōciliatur, verūm ēt prætor Syracusis cōstituitur.
 Tūc Amilcari expositis ignibus cæreis, tactisq; in
 obsequia Pænorum iurat. Deinde acceptis ab eo
 quinque millibus Afrorū, potētissimos quosque ex
 principibus interficit: atque ita veluti Reipublicæ
 statū formaturus, populū in theatrū ad cōcionē vo-
 cari iubet, cōtracto in Gymnasio Senatu: quasi qdā
 priùs ordinatur⁹. Sic cōpositis rebus immissis mili-
 tibus populū obsidet, Senatū trucidat: hui⁹ peracta
 cæde, ex plebæ locupletissimos, & promptissimos
 quosque interficit. Iis ita gestis, militē legit, exer-
 citūq. cōscribit: quo instructus finitimas ciuitates,
 nihil hostile metuētes, ex impūso aggreditur. Pæ-
 norū quoque socios, p̄mittēte Amilcare, fedē iniu-
 rijs vexat. Propter qđ querelas Carthaginē socij
 nō tā de Agathocle, q̄ de Amilcare detulerūt, hūc
 ut dominū & tyrannū: illū, ut proditorē arguētes,
 à quo infæstissimo hosti, fortunæ sociorū, interposita
 pactione donatæ sint: cui ab initio Syracusæ in pi-
 gn⁹ societatis sint traditæ. Urbs sem̄ Pænis īfesta,

Prætor Sy-
 racusis con-
 stituitur
 Agathocles
 Tyrannus.

Cædes ab
 Agathocle
 paratæ.

Amilcar.

& de imperio Siciliae Carthaginis emula, nunc insu-
 per ciuitates sociorum eidem pacis titulo traditae sint.
 Denunciare igitur se, hac breui ad ipsos reducatu-
 ra, ac propediem sensuros, quantum mali non Siciliae
 magis, quam ipsi Africę attulerint. His querelis Se-
 natus in Amilcarē accenditur. Sed quoniam in imperio
 esset, tacita de eo suffragia tulerunt, & sententias,
 prius, quam recitarentur, in urnā coniectas, obsignari
 iusserunt, donec alter Amilcar Gisgonis filius à Si-
 cilia reuerteretur. Sed hac callida cōmenta Pæno-
 rum, et sententias inauditas, mors Amilcaris puenit,
 liberatusque est fati munere: quę sui per iniuriā ciues
 inauditā damnauerāt. Quare res Agathocli aduer-
 sus Pænos occasionē mouēdi belli dedit. Prima igi-
 tur cū Amilcare Gisgonis filio pręlij cōgressio fuit.
 A quo victus, maiori mole reparaturus bellū, Syra-
 cusas cōcessit. Sed secūdi certaminis eadē fortuna,
 quę & prioris fuit. Cū igitur victores Pæni, Syracu-
 sas obsidione cinxisset, Agathoclesque se, nec viri-
 bus parē, neque ad obsidionē ferendā instructū vi-
 deret, super hęc à socijs crudelitate ei⁹ offensis, de-
 sertus esset, statuit bellum in Africā trāsferre, mi-
 ra prorsus audacia, ut quib. in solo urbis suę par nō
 erat, eorū urbi bellum inferret: & qui sua tueri nō
 poterat, impugnaret aliena, victusque victoribus
 insultaret. Huius cōsilij nō min⁹ admirabile silē-
 tiū, quā cōmentum fuit, populo hoc solū professus,
 inuenisse se victorię viā: animos illi tūc in breuem
 obsidionis patientiā firmaret, vel si cui status prę-
 sentis fortunę displiceret, dare se ei discedēdi libe-
 ram

Amilcar
 moritur.
 * propter.
 Bellū Aga-
 thoclis cū
 Carthagi-
 nensibus.

Bis vinci-
 tur Agatho-
 cles.

Agathoclis
 audacia.

nam potestatem. Cùm mille sexcenti discessissent, ceteros ad obsidionis necessitatem frumento, et stipendio instruit, quinquaginta tantùm secum talenta ad præsentem usum affert, cetera ex hoste melius, quàm ex socijs paraturus. Oēs deinde servos ^{Transfert bellum è Sicilia in Africam.} militaris ætatis libertate donatos sacramento adigit, eosq. et maiorem partem fermè militum navibus imponit, ratus, ex æquata utriusq; ordinis conditione, mutuā inter eos virtutis æmulationē futurā: ceteros oēs ad tutelam patriæ reliquit. ^{Agathocles oppressus.} Septi-

mo igitur imperij anno, comitibus duobus adultis filijs Archagatho, et Heraclida nullo militū sciente, quo veberetur, cursum in Africam dirigit. Cū omnes aut in Italiā prædatum se, aut in Sardiniam ituros crederent, tum primò exposito in Africa litore exercitu, consilium suum omnibus aperit.

Agathoclis oratio ad milites hortatoria. Propositio à periculo.

Quo in loco Syracusæ positi sint, ostēdit, quibus aliud nullū auxiliū superesset, quā ut hostibus faciāt, quæ ipsi paterentur. Quippe aliter domi, aliter ^{ἀπὸ τοῦ λόγου} foris bella tractari. Domi ea sola auxilia esse, q̄ patriæ vires subministrent, foris hostem et suis virib. ^{γὰρ πρόπο} ^{τίσις.} vinci deficientibus socijs, & odio diuturni imperij externa auxilia circumspectantibus. Huc accedere, ^{A facili & opportuno.} qđ urbes, castellaq. Africæ nō muris cinctæ, nō in mōtib. positi sint, sed in planis cāpis, sine ullis munimentis, iaceant, quas oēs metu excidij facilè ad belli societate perduciposse. Maius igitur Carthaginensibus ex ipsa Africa, quàm ex Sicilia exarsurū

& arcam Dionysius tradit. vide Diodorum, & Plutarchum.

Mirum va-
riantis for-
tunæ exem-
plum.

* residere.
nulla tyran-
nis perpe-
tua.

Interea Dionysius Syracusis receptus, cum gra-
uior crudeliorq. indies ciuitati esset, iterata cōspi-
ratione obsidetur. Tunc deposito imperio, arcē Sy-
racusanis cum exercitu tradidit, receptoq; priua-
to instrumēto, Corinthum in exilium proficiscitur.
Ibi humillima quæq; tutissima existimans, in sor-
didissimum vitæ genus descendit. Non cōtentus in
publico vagari, sed potare: nec conspici in popinis,
lupanaribusq., sed totis diebus* desiderere. Cum per-
ditissimo quoque de minimis reb⁹ disceptare, pan-
nosusq. et squalidus incedere, risum libentiùs præ-
bere, quàm captare: in macello perstare: quæ emere
non poterat, oculis deuorare, apud ædiles aduersus
leones iurgari, omniaq. ita facere, ut contemnen-
dus magis, quàm metuendus videretur.

Διονύσιος τότε τῷ ἐρωτῶν ἐπὶ χλεύῃ, τὸ τῆς πλάτω-
ντος ἀπολαύσειε σοφίας: μετ' οὐκ σοί, ἐφης οὐδὲν δοκοῦ-
μεν ὑπὸ πλάτωνος ὀφελείῃ τε τηλικαύτης οὕτω πράως
φέροντες βίῃ μεταβολὴν.

Ludum Corynthis aperuit Dionysius, Cicero
nono epistolarum.

Novissimè se ludimagistrum professus, pueros
in trivio docebat, ut aut à timentibus semper in
publico videretur, aut à non timentibus faciliùs
contemneretur. Nam licet* tyrannicis vitijis
semper* abundaret: tamen simulatio hæc vitio-
rum, non naturæ erat, magisque hæc arte, quàm
amisso regali pudore faciebat, expertus, quàm
inuisa tyrannorum forent etiam sine opibus no-
mina.

mina. Laborabat itaque inuidiam praeceptorum
 contemptu praesentium demere, neque honesta, sed
 tuta consilia circumspeciebat. Inter has tñ dissimu-
 lationis artes ter insimulatus est affectat a tyrāni-
 dis: nec aliter, quantū contēnitur, liberatus est. In-
 ter hac Carthaginēses tāto successu rerū Alexādrī
 Magni exterriti, vertentes, ne Persico regno, &
 Africā vellet adiungere, mittūt ad speculādos eius
 animos Amilcarē cognomēto Rhodanū, virū soler-
 tia faciūdiaq; praeter ceteros insignē. Agebant. n.
 metū, & Tyrus vrbs auctōr originis suae capta, &
 Alexādria emula Carthaginis in terminis Africę
 & Egypti cōdita, & fœlicitas Regis, apud quem
 nec cupiditas, nec fortuna ullo modo terminaban-
 tur. Igitur Amilcar per Parmenionē aditu Regis
 obtēto, profugisse se ad Regē expulsū patria fin-
 git, militemq; se expeditionis offert. Atque ita cō-
 silijs ei⁹ exploratis, in tabellis ligneis, desuper cera
 vacua induc̃ta, ciuib⁹ suis omnia perscribebat.
 Sed Carthaginēses post mortem Regis reuersum in
 patriā quasi urbem Regi vendicasset, non ingrato
 tantūm, verūm et & crudeli animo necauerunt.

De Cartha-
ginensium
rebus.

Amilcar
Rhodanus.

Exemplum
ingrati-
tudi-
nis.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXII.

AGATHOCLES Sicilia tyrannus qui ma-
 gnitudini prioris Dionysij successit, ad re-
 gni maiestatem ex humili & sordido ge-
 nere peruenit. Quippe in Sicilia patre figulo na-
 tus, non honestiorem pueritiam, quā principia
 origi-

Agathocles
Siciliae ty-
rannus ex
patre figu-
lo natus.
Mors Aga-
thoclis.

originis habuit. Siquidē forma, et corporis pulchritudine egregius, diū vitā stupri patiētia exhibuit.

Pulchrum extat de hoc Agathocle apud Ausonium epigramma.

*Annos deinde pubertatis egressus, libidinem à viris ad feminas trāstulit: Post hæc apud utrūque sexū famosus, vitā latrocinij mutauit. Interiecto tēpore, cū Syracusas cōcessisset, accitusq. in ciuitatē inter incolas esset, diū sine fide fuit: quoniā nec in fortunis qđ amitteret, nec in verecūdia, qđ in-
 quina- ret, habere videbatur. In sūma gregariā militiā sortitus, non minus tūc seditiosa, quā antea turpi vita in omne facinus promptissimus erat. Nā & manu strenuus, et cōcionibus perfacūdus habebatur. Breui itaque centurio, ac deinceps tribunus militum factus est. Primo bello aduersos Aetnæos magna experimēta sui Syracusanis dedit, sequenti Cāpanorū, tantā de se spē omnibus fecit, vt in locū demortui ducis Damasconis sufficeretur, cui⁹ uxorem adulterio cognitā post mortē viri in matrimonium recepit. Nec cōtentus, quod ex inope repente diues factus esset, piraticā aduersus patriam exercuit. Saluti ci fuit, qđ socij capti, tortiq. de illo negauerūt. Bis occupare imperiū Syracusanorum voluit: bis in exilium actus est. A Murgantinis, apud quos exulabat, odio Syracusanorū primò Prætor, mox dux creatur in eo bello: et urbē Leōtinorū capit, et urbē Syracusas obsidere cœpit: ad cui⁹ auxiliū Amilcar dux Pænorū implorat⁹, depositis hostilibus odijs, p̄sidia militū mittit. Ita uno et eodem tempo-*

Agathoclis
descriptio.

Agathocles
tribun⁹ mi-
litum crea-
tur.

Agathoclis
gesta.

Agathocles
obsidet Sy-
culas.

*tempore Syracusæ et ab hoste civili amore defensæ,
 et à ciue hostili odio impugnatæ sunt. Sed Agathocles, cū videret fortiùs defendi urbē, q̃ oppugnari,
 precibus per internunciū Amilcarē exorat, ut inter se, & Syracusanos pacis arbitria suscipiat, peculiaria in ipsū officia sui repromittēs: qua spe impletus Amilcar, societate cū eo metu potētiae eius iungit, ut quantū viriū Agathocli aduersus Syracusanos dedisset, t̃m ipse ad incrementa domesticæ potētiae recuperaret. Igitur non pax t̃m Agathocli cōciliatur, verūm ēt prætor Syracusis cōstituitur. Tūc Amilcari expositis ignibus cæreis, tactisq; in obsequia Pænorum iurat. Deinde acceptis ab eo quinque millibus Afrorū, potētissimos quosque ex principibus interficit: atque ita veluti Reipublicæ statū formaturus, populū in theatrū ad cōcionē vocari iubet, cōtracto in Gymnasio Senatu: quasi qdā priùs ordinatur⁹. Sic cōpositis rebus immissis militibus populū obsidet, Senatū trucidat: hui⁹ peracta cæde, ex plebæ locupletissimos, & promptissimos quosque interficit. Iis ita gestis, militē legit, exercitūq. cōscribit: quo instructus finitimas ciuitates, nihil hostile metuētes, ex impūso aggreditur. Pænorū quoque socios, p̃mittēte Amilcare, fedē iniurijs vexat. Propter qđ querelas Carthaginē socij nō tā de Agathocle, q̃ de Amilcare detulerūt, hūc ut dominū & tyrannū: illū, ut proditorē arguētes, à quo infæstissimo hosti, fortunæ sociorū, interposita pactione donatæ sint: cui ab initio Syracusæ in pign⁹ societatis sint traditæ. Vrbs sem̃p Pænis īfesta,*

Prætor Syracusis constituitur
 Agathocles Tyrannus.

Cædes ab Agathocle paratæ.

Amilcar.

& de imperio Siciliae Carthaginis emula, nunc insu-
 per ciuitates sociorum eidem pacis titulo traditae sint.
 Denunciare igitur se, haec breui ad ipsos redudatu-
 ra, ac propediem sensuros, quantum mali non Siciliae
 magis, quam ipsi Africę attulerint. His querelis Se-
 natus in Amilcarē accenditur. Sed quoniam in imperio
 esset, tacita de eo suffragia tulerunt, & sententias,
 prius, quam recitarentur, in urnam coniectas, obsignari
 iusserunt, donec alter Amilcar Gisgonis filius à Si-
 cilia reuerteretur. Sed haec callida commenta Pæno-
 rum, et sententias inauditas, mors Amilcaris puenit,
 liberatusque est fati munere: quę sui per iniuriam ciues
 inauditam damnauerat. Quare res Agathocli aduer-
 sus Pænos occasionem mouendi belli dedit. Prima igi-
 tur cum Amilcare Gisgonis filio pręlii congressio fuit.
 A quo victus, maiori mole reparaturus bellum, Syra-
 cusas concessit. Sed secundi certaminis eadem fortuna,
 quę & prioris fuit. Cum igitur victores Pæni, Syracu-
 sas obsidione cinxisset, Agathoclesque se, nec viri-
 bus parē, neque ad obsidionem ferendam instructum vi-
 deret, super haec a sociis crudelitate eius offensis, de-
 sertus esset, statuit bellum in Africam transferre, mi-
 ra prorsus audacia, ut quibus in solo urbis suę par non
 erat, eorum urbi bellum inferret: & qui sua tueri non
 poterat, impugnaret aliena, victusque victoribus
 insultaret. Huius consilij non minus admirabile silē-
 tium, quam commentum fuit, populo hoc solum professus,
 inuenisse se victoriae viam: animos illi tamen in breuem
 obsidionis patientiam firmaret, vel si cui status prę-
 sentis fortunę displiceret, dare se ei discedendi libe-
 ram

Amilcar
 moritur.
 * propter.
 Bellum Aga-
 thoclis cum
 Carthagi-
 nensibus.

Bis vinci-
 tur Agatho-
 cles.

Agathoclis
 audacia.

nam potestatem. Cùm mille sexcenti discessissent, cæteros ad obsidionis necessitatem frumento, et stipendio instruit, quinquaginta tantùm secum talenta ad præsentem usum affert, cætera ex hoste melius, quàm ex socijs paraturus. Oēs deinde servos Transfert bellum è Sicilia in Africam. militaris ætatis libertate donatos sacramēto adigit, eosq. et maiorem partem fermè militum navibus imponit, ratus, ex æquata utriusq; ordinis conditione, mutuā inter eos virtutis æmulationē futurā: cæteros oēs ad tutelam patriæ reliquit. Agathocles oppressus. Septi-

mo igitur imperij anno, comitibus duobus adultis filijs Archagatho, et Heraclida nullo militū sciente, quo veheretur, cursum in Africam dirigit. Cū omnes aut in Italiā prædatum se, aut in Sardiniam ituros crederent, tum primò exposito in Africa litore exercitu, consiliū suū omnibus aperit.

Agathoclis oratio ad milites hortatoria. Propositio à periculo.

Quo in loco Syracusæ positi sint, ostēdit, quibus aliud nullū auxiliū superesset, quā ut hostibus faciāt, quæ ipsi paterentur. Quippe aliter domi, aliter ἀντιλογία foris bella tractari. Domi ea sola auxilia esse, q̄ patriæ vires subministrant, foris hostem et suis virib. Propositionis. vinci deficientibus socijs, & odio diuturni imperij externa auxilia circumspectantibus. Huc accedere, A facili & opportuno. qđ urbes, castellaq. Africæ nō muris cinctæ, nō in mōtib. positi sint, sed in planis cāpis, sine ullis munimentis, iaceant, quas oēs metu excidij facilè ad belli societate perduciposse. Maius igitur Carthaginensibus ex ipsa Africa, quàm ex Sicilia exarsurū

bellum coituraq. auxilia omnium aduersus unam urbem, nomine quam opibus ampliore: et quas non attulerit vires, inde sumpturum. Nec in repentino Pœnorum metu modicum momentum victoriae fore, qui tanta audacia hostium perculsi trepidaturi sint. Accessura et villarum incendia, castellorum, urbiumque contumacium direptionem, tum ipsius Carthaginiis obsidionem. Quibus omnibus non sibi tantum in alios, sed et alijs in se sentiant patere bella. His non solum Pœnos vinci, sed et Siciliam liberari posse. Nec enim moraturos in eius obsidione hostes, cum sua urgeantur. Nusquam igitur alibi facilius bellum, sed nec praedam uberius inueniri posse. Nam capta Carthagine, omnem Africam, Siciliamque premium victorum fore.

Gloria. Gloriam certe tam honestae militiae in omne aevum futura, * ut determinari nullo tempore oblivionis possit, ut dicatur eos solos mortalium esse, qui bella, quae domi ferre non poterant, ad hostes transtulerint, ultroque victores insecuti sint, et obsessores urbis suae obsederint. Omnibus igitur forti ac laeto animo bellum in-

*** Forte obliuio.** eundum, quo nullum aliud possit, aut premium victoribus uberius, aut victis monumentum illustrius dari.

Peroratio à premiis & gloria. His quidem adhortationibus animi militum erigebatur, sed terrebat eos portentosa visio, quod nauigantibus eis sol defecerat. Cuius rei rationem non minore cura Rex, quam belli reddebat, adfirmans, si prius, quam proficiscerentur, factum esset, credi aduersum profecturos prodigium esse: nunc quia egressis acciderit, illis ad quos eatur, portendere: Porro defectus naturalium iudicium semper praesentem statum mutare, certumque;

tumq; esse florentibus Carthagenensibus opibus, aduersisque rebus suis commutationem significari.

Secutus est Alexandrum Magnum, qui naues ex Asia domum remittebat, ut omnem fugiendi spem militibus præcideret. Et est egregia atque mirabilis victoria Agathoclis de Carthagenensibus. Duos tantum misit e suis Agathocles. Orosius Agathoclis successus.

Sic cōsolatis militibus, vniuersas naues, consensiente exercitu, incēdi iubet, ut oēs scirent, auxilio fugæ adēpto, aut vincendum aut moriendum esse. Deinde, cū omnia, quacunque ingrederētur, prosternerent villas, castellaq; incenderēt, obuius his fuit cū XXX. millibus Pænorum Hanno dux, et p-lio cōmisso duo de Sicutis, tria millia de Pænis cū ipso duce cecidēre. Hac victoria et Siculorum animi eriguntur, & Pænorum franguntur. Agathocles victis hostibus vrbes castellaq; expugnat, p-das ingentes agit: hostiū multa millia trucidat. Castra deinde in quinto lapide à Carthagine statuit: ut dāna charissimarum rerum vastitatemq; agrorum & incendia villarum de muris ipsius urbis specularentur. Interea ingens tota Africa deleti Pænorum exercitus fama, occupatarumq. urbiū diulgatur. Stupor itaque oēs, et admiratio incessit, unde tanto imperio tā subitum bellum, præsertim ab hoste iā victo? Admiratio deinde paulatim in contemptum Pænorum vertitur. Nec multò post non Africa tantū, verumetiam vrbes nobilissima nouitatem secutæ, ad Agathoclē defecēre, frumen-

Defectio
Afrorū ad
Agathoclē.

originis habuit. Siquidē forma, et corporis pulchritudine egregius, diū vitā stupri patiētia exhibuit.

Pulchrum extat de hoc Agathocle apud Ausonium epigramma.

Agathoclis
descriptio.

Agathocles
tribun⁹ mi-
litum crea-
tur.

Agathoclis
gesta.

Agathocles
obsidet Sy-
racusas.

Annos deinde pubertatis egressus, libidinem à viris ad feminas trāstulit: Post hæc apud utrūque sexū famosus, vitā latrocinij mutavit. Interiecto tēpore, cū Syracusas cōcessisset, accitusq. in ciuitatē inter incolas esset, diū sine fide fuit: quoniā nec in fortunis qđ amitteret, nec in verecūdia, qđ inquinaret, habere videbatur. In sūma gregariā militiā sortitus, non minus tūc seditiosa, quā antea turpi vita in omne facinus promptissimus erat. Nā & manu strenuus, et cōcionibus perfacūdus habebatur. Breui itaque centurio, ac deinceps tribunus militum factus est. Primo bello aduersos Aetnæos magna experimēta sui Syracusanis dedit, sequenti Cāpanorū, tantā de se spē omnibus fecit, vt in locū demortui ducis Damasconis sufficeretur, cui⁹ uxorem adulterio cognitā post mortē viri in matrimonium recepit. Nec cōtentus, quod ex inope repente diues factus esset, piraticā aduersus patriam exercuit. Saluti ci fuit, qđ socij capti, tortiq. de illo negauerūt. Bis occupare imperiū Syracusanorum voluit: bis in exilium actus est. A Murgantinis, apud quos exulabat, odio Syracusanorū primò Prætor, mox dux creatur in eo bello: et urbē Leōtinorū capit, et urbē Syracusas obsidere cæpit: ad cui⁹ auxiliū Amilcar dux Pænorū implorat⁹, depositis hostilibus odijs, p̄sidia militū mittit. Ita uno et eodem tempo-

tempore Syracusæ et ab hoste civili amore defensæ,
et à ciue hostili odio impugnatæ sunt. Sed Agatho-
cles, cū videret fortiùs defendi urbē, q̄ oppugnari,
precibus per internunciū Amilcarē exorat, ut in-
ter se, & Syracusanos pacis arbitria suscipiat, pe-
culiaria in ipsū officia sui repromittēs: qua spe im-
pletus Amilcar, societate cū eo metu potētiae eius
iungit, ut quantū viriū Agathocli aduersus Syra-
cusanos dedisset, t̄m ipse ad incrementa domesticæ
potētiae recuperaret. Igitur non pax t̄m Agathocli
cōciliatur, verūm ēt prætor Syracusis cōstituitur.
Tūc Amilcari expositis ignibus cæreis, tactisq; in
obsequia Pænorum iurat. Deinde acceptis ab eo
quinque millibus Afrorū, potētissimos quosque ex
principibus interficit: atque ita veluti Reipublicæ
statū formaturus, populū in theatrū ad cōcionē vo-
cari iubet, cōtracto in Gymnasio Senatu: quasi qdā
prius ordinatur⁹. Sic cōpositis rebus immissis mili-
tibus populū obsidet, Senatū trucidat: hui⁹ peracta
cade, ex plebæ locupletissimos, & promptissimos
quosque interficit. Iis ita gestis, militē legit, exer-
citūq. cōscribit: quo instructus finitimas ciuitates,
nihil hostile metuētes, ex impūso aggreditur. Pæ-
norū quoque socios, p̄mittēte Amilcare, fedē iniu-
rijs vexat. Propter qđ querelas Carthaginē socij
nō tā de Agathocle, qđ de Amilcare detulerūt, hūc
ut dominū & tyrannū: illū, ut proditorē arguētes,
à quo infæstissimo hosti, fortunæ sociorū, interposita
pactiōne donatæ sint: cui ab initio Syracusæ in pi-
gn⁹ societatis sint traditæ. Urbs semp Pænis īfesta,
O & de

Prætor Sy-
racusis con-
stituitur
Agathocles
Tyrannus.

Cædes ab
Agathocle
paratæ.

Amilcar.

de imperio Siciliae Cartthaginis emula, nunc insuper civitates sociorum eidem pacis titulo traditae sint. Denunciare igitur se, haec breui ad ipsos reducatura, ac propediem sensuros, quantum mali non Siciliae magis, quam ipsi Africae attulerint. His querelis Senatus in Amilcare accenditur. Sed quoniam in imperio esset, tacita de eo suffragia tulerunt, et sententias, prius, quam recitarentur, in urnam coniectas, obsignari iusserunt, donec alter Amilcar Gisgonis filius a Sicilia reverteretur. Sed haec callida commenta Pœno-

Amilcar
moritur.
* propter.
Bellum Aga-
thoclis cum
Carthagi-
nensibus.

rum, et sententias inauditas, mors Amilcaris pervenit, liberatusque est fati munere: quem sui per iniuriam ciues inauditam damnauerant. Quae res Agathocli aduersus Pœnos occasionem mouendi belli dedit. Prima igitur cum Amilcare Gisgonis filio praelij congressio fuit. A quo victus, maiori mole reparaturus bellum, Syracusas concessit. Sed secundi certaminis eadem fortuna, quam prioris fuit. Cum igitur victores Pœni, Syracusas obsidione cinxisset, Agathoclesque se, nec viribus parum, neque ad obsidionem ferendam instructum videret, super haec a sociis crudelitate eius offensis, desertus esset, statuit bellum in Africam transferre, mira prorsus audacia, ut quibus in solo urbis suae par non erat, eorum urbi bellum inferret: et qui sua tueri non poterat, impugnaret aliena, victusque victoribus insultaret. Huius consilij non minus admirabile silentium, quam commentum fuit, populo hoc solum professus, inuenisse se victoriae viam: animos illi tamen in breuem obsidionis patientiam firmaret, vel si cui status praesentis fortunae displiceret, dare se ei discedendi libe-

Bis vinci-
tur Agatho-
cles.

Agathoclis
audacia.

nam potestatem. Cum mille sexcenti discessissent, cæteros ad obsidionis necessitatem frumento, et stipendio instruit, quinquaginta tantum secum talenta ad præsentem usum affert, cætera ex hoste melius, quam ex socijs paraturus. Oës deinde servos militaris ætatis libertate donatos sacramento adigit, eosq. et maiorem partem ferme militum navibus imponit, ratus, ex æquata utriusq; ordinis conditione, mutuam inter eos virtutis æmulationem futuram: cæteros oës ad tutelam patriæ reliquit. Septimo igitur imperij anno, comitibus duobus adultis filijs Archagatho, et Heraclida nullo militum sciente, quo veberetur, cursum in Africam dirigit. Cum omnes aut in Italiã prædatum se, aut in Sardiniam ituros crederent, tum primò exposito in Africa litore exercitu, consilium suum omnibus aperit.

Transfert bellum à Sicilia in Africam.

Agathocles oppressus.

Agathoclis oratio ad milites hortatoria. Propositio à periculo.

Quo in loco Syracusæ positi sint, ostēdit, quibus aliud nullum auxilium superesset, quã ut hostibus faciãt, quæ ipsi paterentur. Quippe aliter domi, aliter foris bella tractari. Domi ea sola auxilia esse, quæ patriæ vires subministrant, foris hostem et suis viribus vinci deficientibus socijs, et odio diuturni imperij externa auxilia circumspectantibus. Huc accedere, quod urbes, castellaq. Africæ non muris cinctæ, non in montibus positi sint, sed in planis campis, sine ullis munimentis, iaceant, quas oës metu excidij facile ad belli societatem perduciposse. Maius igitur Carthaginensibus ex ipsa Africa, quam ex Sicilia exarsurum

ἀντιλογία propositio-
nis.

A facili & opportuno.

Ab hone-
sto.
Ab utili &
præmiis.

Gloria.
* Forte ob-
liuio .

Peroratio à
præmiis &
gloria.

Solis defe-
ctus .
Prodigij
interpreta-
tio .

bellum coituraq. auxilia omnium aduersus unam ur-
bem, nomine quod opibus ampliore: & quas non attu-
lerit vires, inde sumpturum. Nec in repentino Pæ-
norum metu modicum momentum victoriae fore, qui
tanta audacia hostium perculsi trepidaturi sint. Ac-
cessura et villarum incendia, castellorum, urbiumq.
contumacium direptionem, tum ipsius Carthaginis ob-
sidionem. Quibus omnibus non sibi tantum in alios, sed et
alijs in se sentiant patere bella. His non solum Pæ-
nos vinci, sed & Siciliam liberari posse. Nec enim mo-
raturus in eius obsidione hostes, cum sua urgean-
tur. Nusquam igitur alibi facilius bellum, sed nec præ-
dā uberius inueniri posse. Nam capta Carthagine,
oem Africam, Siciliamque premium victorum fore.
Gloriam certe tam honestæ militiæ in omne ævum futu-
ram, * ut determinari nullo tempore obliuionis possit,
ut dicatur eos solos mortaliū esse, qui bella, quæ
domi ferre non poterant, ad hostes transtulerint, ul-
troque victores insecuti sint, & obsessores urbis suæ
obsederint. Omnibus igitur forti ac lato animo bellum in-
eundum, quo nullum aliud possit, aut premium victo-
ribus uberius, aut victis monumentum illustrius dari.
His quidem adhortationibus animi militum erige-
batur, sed terrebat eos portentosa visio, quod nauiganti-
bus eis sol defecerat. Cuius rei rationem non minore cu-
ra Rex, quod belli reddebat, adfirmans, si prius, quod pro-
ficiscerentur, factum esset, credi aduersum profectu-
ros prodigium esse: nunc quia egressis acciderit, illis
ad quos eatur, portendere: Porro defectus natura-
lium corporum semper præsentem statum mutare, cer-
tumque;

tumq; esse florentibus Carthaginensibus opibus, aduersisque rebus suis commutationem significari.

Secutus est Alexandrum Magnum, qui naues ex Asia domum remittebat, ut omnem fugiendi spem militibus præcideret. Et est egregia atque mirabilis victoria Agathoclis de Carthaginensibus. Duos tantum misit e suis Agathocles. Orosius Agathoclis successus.

Sic cōsolatis militibus, vniuersas naues, consentiente exercitu, incēdi iubet, ut oēs scirent, auxilio fugæ adēpto, aut vincendum aut moriendum esse. Deinde, cū omnia, quacunque ingrederētur, prosternerent villas, castellaq; incenderēt, obuius his fuit cū XXX. millibus Pænorum Hanno dux, et p-lio cōmisso duo de Sicutis, tria millia de Pænis cū ipso duce cecidēre. Hac victoria et Siculorum animi eriguntur, & Pænorum franguntur. Agathocles victis hostibus vrbes castellaq; expugnat, p-das ingentes agit: hostiū multa millia trucidat. Castra deinde in quinto lapide à Carthagine statuit: ut dāna charissimarum rerum vastitatemq; agrorum & incendia villarum de muris ipsius urbis specularentur. Interea ingens tota Africa deleti Pænorum exercitus fama, occupatarumq. urbiū diulgatur. Stupor itaque oēs, et admiratio incessit, unde tanto imperio tā subitum bellum, præsertim ab hoste iā victo? Admiratio deinde paulatim in contemptum Pænorum vertitur. Nec multò post non Africa tantū, verumetiam vrbes nobilissima nouitatem secutæ, ad Agathoclē defecēre, frumen-

Defectio
Afrorū ad
Agathoclē.

Vincuntur
in Sicilia
quoq; Pœ-
ni.

* Andronē
appellat O-
rosius.

toq; & stipendio victorē adiuvēre. His Pœnorum
malis, etiam deletus in Sicilia cum Imperatore
exercitus, velut quidam grumnarum cumulus ac-
cessit. Nam post profectiōem à Sicilia Agatho-
clis, in obsidione Syracusarum, Pœni segniores red-
diti, ab * Antandro fratre Regis Agathoclis oc-
cisione cæsi nunciabantur. Itaque cum domi foris-
que eadem fortuna Carthaginensium esset, iam non
tributaria tantum ab his urbes, verum etiam socij
Reges deficiebāt, AMICITIARVM IVRA, NON
FIDE, SED SVCCESSV PONDERANTES.

Xenophon: τὸ μὲν ἐν ταῖς εὐπραξίαις πιστοὺς φαί-
νεσθαι οὐδὲν θαυμαστὸν ὅταν ὃ τινὲς ἐν συμφοραῖς γενομέ-
νων φίλων βέλονται θανάσι, τὰτ' εἰς τὸν ἀπαντα χρόνον
μνημονεύεται.

Erat inter ceteros Rex Cyrenarum Ophellas,
qui spe improba regnum totius Africæ amplexus,
societatem cum Agathocle per legatos iunxerat,
pactusq. cum eo fuerat, ut Siciliæ illi, sibi Africæ
imperium, victis Carthaginensibus cederet.

Ophellam Cyrenarum Regem occidit Aga-
thocles.

Itaque cum ad belli societatem cum ingenti
exercitu ipse venisset, Agathocles blando allo-
quio, & humili adulatione, cum sæpius simul cæ-
nassent, quia filius eius ab Ophella adoptatus esset,
incautum eū interfecit, occupatoq. exercitu eius,
iteratò Carthaginenses omnibus viribus bellum
*struentes. * ciētes, magno utriusque exercitus sanguine gra-
ui prælio superat. Hoc certaminis discrimine tanta
desperatio illata Pœnis est, ut nisi i exercitu Aga-
thoclis

Agathoclis orta seditio esset, trāsiturus ad eum Bomil-
 car, dux Pænorum, cum exercitu fuerit. Ob quam
 noxiā in medio foro à Pænis patibulo suffixus est:
 ut idem locus monumentū suppliciorum eius esset,
 qui ornamentum antè fuerat honorum. Sed Bomil-
 car magno animo crudelitatem ciuium tulit, adeò,
 ut de summa cruce, veluti de tribunali in Pænorū
 scelera concionaretur: obiectās illis nunc Hanno-
 nē fasa adfectati regni inuidia circumuentū, nunc
 Gisgonis innocētis exiliū: nūc in Amilcarē patruū
 suum tacita suffragia, quod Agathoclē socium illis
 facere, quā hostem maluerit. Hæc cum maxima
 populi cōcione vociferatus esset, expirauit. Intered
 Agathocles profligatis in Africa rebus, tradito
 Archagatho filio exercitu, in Siciliā recurrit. Ni-
 hil factū in Africa existimās, si ampliūs Syracusæ
 obsiderentur. Nam post occisum Amilcarem Gis-
 gonis filiū nou⁹ eò à Pænis missus exercit⁹ fuerat.

Noua Car-
 thaginēn-
 siū clades.
 Bomilcar
 cruci affigi-
 tur.

Agathocles in Siciliam reuersus, totius insulæ
 imperium occupat.

Statim igitur primo aduētū eius, omnes Siciliæ
 vrbes, auditis rebus, quas in Africa gesserat, cer-
 tatim se ei tradūt, atque ita pulsus è Sicilia Pænis,
 totius insulæ imperium occupauit. In Africā dein-
 de reuersus seditione militum excipitur. Nam sti-
 pendiorum solutio in aduentū patris dilata à filio
 fuerat. Igitur ad concionē vocatos blandis verbis
 permulsi: stipendia illis non à se flagitanda esse, sed
 ab hoste quærenda communem victoriam, commu-
 nem prædam futuram. Paululū modo anniteren-

& de imperio Siciliae Carthaginis emula, nunc insu-
 per ciuitates sociorum eidem pacis titulo traditae sint.
 Denunciare igitur se, haec breui ad ipsos redudatu-
 ra, ac propediem sensuros, quantum mali non Siciliae
 magis, quam ipsi Africae attulerint. His querelis Se-
 natus in Amilcarē accenditur. Sed quoniam in imperio
 esset, tacita de eo suffragia tulerunt, & sententias,
 prius, quam recitarentur, in urnam coniectas, obsignari
 iusserunt, donec alter Amilcar Gisgonis filius à Si-
 cilia reuerteretur. Sed haec callida commenta Pæno-
 rum, et sententias inauditas, mors Amilcaris praeuenit,
 liberatusque est fati munere: quem sui per iniuriam ciues
 inauditam damnauerant. Quare res Agathocli aduer-
 sus Pænos occasionem mouendi belli dedit. Prima igitur
 cum Amilcare Gisgonis filio praelij congressio fuit.
 A quo victus, maiori mole reparaturus bellum, Syra-
 cusas concessit. Sed secundi certaminis eadem fortuna,
 quam & prioris fuit. Cum igitur victores Pæni, Syracu-
 sas obsidione cinxissent, Agathoclesque se, nec viri-
 bus parē, neque ad obsidionem ferendam instructum vi-
 deret, super haec à socijs crudelitate eius offensis, de-
 sertus esset, statuit bellum in Africam transferre, mi-
 ra prorsus audacia, ut quibus in solo urbis suae par non
 erat, eorum urbi bellum inferret: & qui sua tueri non
 poterat, impugnaret aliena, victusque victoribus
 insultaret. Huius consilij non minus admirabile silen-
 tium, quam commentum fuit, populo hoc solum professus,
 inuenisse se victoriae viam: animos illi tamen in breuem
 obsidionis patientiam firmaret, vel si cui status prae-
 sentis fortunae displiceret, dare se ei discedendi libe-
 ram

Amilcar
 moritur.
 * propter.
 Bellum Aga-
 thoclis cum
 Carthagi-
 nensibus.

Bis vinci-
 tur Agatho-
 cles.

Agathoclis
 audacia.

nam potestatem. Cum mille sexcenti discessissent, ceteros ad obsidionis necessitatem frumento, et stipendio instruit, quinquaginta tantum secum talenta ad presentem usum affert, cetera ex hoste melius, quam ex socijs paraturus. Oes deinde servos militaris ætatis libertate donatos sacramento adigit, eosque et maiorem partem ferme militum navibus imponit, ratus, ex æquata utriusque ordinis conditione, mutuam inter eos virtutis æmulationem futuram: ceteros oes ad tutelam patriæ reliquit. Septimo igitur imperij anno, comitibus duobus adultis filijs Archagatho, et Heraclida nullo militum sciente, quo veheretur, cursum in Africam dirigit. Cum omnes aut in Italiâ prædatum se, aut in Sardiniam ituros crederent, tum primo exposito in Africa litore exercitu, consilium suum omnibus aperit.

Transfert bellum à Sicilia in Africam.

Agathocles oppressus.

Agathoclis oratio ad milites hortatoria. Propositio à periculo.

Quo in loco Syracusæ posite sint, ostendit, quibus aliud nullum auxilium superesset, quam ut hostibus faciât, quæ ipsi paterentur. Quippe aliter domi, aliter foris bella tractari. Domi ea sola auxilia esse, quæ patriæ vires subministrant, foris hostem et suis viribus vinci deficientibus socijs, et odio diuturni imperij externa auxilia circumspectantibus. Huc accedere, quod urbes, castellaque Africa non muris cinctæ, non in montibus posite sint, sed in planis campis, sine ullis munimentis, iaceant, quas oes metu excidij facile ad belli societatem perduciposse. Maius igitur Carthaginensibus ex ipsa Africa, quam ex Sicilia exarsurum

ἀντιλογία Propositionis.

A facili & opportuno.

bellum coituraq. auxilia omnium aduersus unam urbem, nomine quod opibus ampliore: & quas non attulerit vires, inde sumpturum. Nec in repentino Paenorum metu modicum momentum victoriae fore, qui tanta audacia hostium perculsi trepidaturi sint. Accessura et villarum incendia, castellorum, urbiumque contumacium direptionem, tum ipsius Carthaginiis obsidionem. Quibus omnibus non sibi tantum in alios, sed et alijs in se sentiant patere bella. His non solum Paenos vinci, sed & Siciliam liberari posse. Nec enim moraturos in eius obsidione hostes, cum sua urgeantur. Nusquam igitur alibi facilius bellum, sed nec praedam uberius inueniri posse. Nam capta Carthagine, omnem Africam, Siciliamque praemium victorum fore. Gloria. Gloriam certe tam honestae militiae in omne aevum futura, * ut determinari nullo tempore obliuionis possit, ut dicatur eos solos mortalium esse, qui bella, quae domi ferre non poterant, ad hostes transtulerint, utroque victores insecuti sint, & obsessores urbis suae obsederint. Omnibus igitur forti ac laeto animo bellum in-eundum, quo nullum aliud possit, aut praemium victoribus uberius, aut victis monumentum illustrius dari. His quidem adhortationibus animi militum erigebatur, sed terrebat eos portentosa visio, quod nauigantibus eis sol defecerat. Cuius rei rationem non minore cura Rex, quam belli reddebat, adfirmans, si prius, quam proficiscerentur, factum esset, credi aduersum profecturos prodigium esse: nunc quia egressis acciderit, illis ad quos eatur, portendere: Porro defectus naturalium corporum semper praesentem statum mutare, certumque;

Ab honesto.

Ab utili & praemiis.

Gloria.
* Forte obliuio.

Peroratio à praemiis & gloria.

Solis defectus.

Prodigij interpretatio.

tumq; esse florentibus Carthaginensibus opibus, aduersisque rebus suis commutationem significari.

*Secutus est Alexandrum Magnum, qui naues ex Asia domum remittebat, ut omnem fugiendi spem militibus præcideret. Et est egregia atque mirabilis victoria Agathoclis de Carthaginensibus. Duos tantum misit è suis Agathocles. Oro-
sius Agathoclis successus.*

*Sic cōsolatis militibus, uniuersas naues, consen-
tiente exercitu, incēdi iubet, ut oēs scirent, auxilio
fugæ adēpto, aut vincendum aut moriendum esse.
Deinde, cū omnia, quacunque ingrederētur, pro-
sternerent villas, castellaq; incenderēt, obuius his
fuit cū XXX. millibus Pænorum Hanno dux, et p-
lio cōmisso duo de Sicutis, tria millia de Pænis cū
ipso duce cecidēre. Hac victoria et Siculorum ani-
mi eriguntur, & Pænorum franguntur. Agatho-
cles victis hostibus vrbes castellaq; expugnat, p-
das ingentes agit: hostiū multa millia trucidat. Ca-
stra deinde in quinto lapide à Carthagine statuit: ut
dāna charissimarum rerum vastitatemq; agrorum
& incendia villarum de muris ipsius urbis specu-
larentur. Interea ingens tota Africa deleti Pæno-
rum exercitus fama, occupatarumq. urbiū diuul-
gatur. Stupor itaque oēs, et admiratio incessit, un-
dè tanto imperio tā subitum bellum, præsertim ab
hoste iā victo? Admiratio deinde paulatim in con-
temptum Pænorum vertitur. Nec multò post non
Africa tantū, verumetiam vrbes nobilissimæ no-
uitatem secutæ, ad Agathoclē defecēre, frumen-*

*Defectio
Afrorū ad
Agathoclē.*

Vincuntur
in Sicilia
quoq; Pœ-
ni.

* Andronē
appellat O-
rosius .

τοῦ; , & stipendio victorē adiuvēre. His Pœnorum
malis , etiam deletus in Sicilia cum Imperatore
exercitus, velut quidam grummarum cumulus ac-
cessit . Nam post profectiōem à Sicilia Agatho-
clis, in obsidione Syracusarum, Pœni segniores red-
diti, ab * Antandro fratre Regis Agathoclis oc-
cissione cæsi nunciabantur. Itaque cū domi foris-
que eadem fortuna Carthaginensium esset, iam non
tributaria tantū ab his urbes, verū etiam socij
Reges deficiebāt, AMICITIARVM IVRA, NON
FIDE, SED SVCCESSV PONDERANTES.

Xenophon: τὸ μὲν ἐν ταῖς εὐπραξίαις πιστοὺς φαί-
νεσθαι οὐδὲν θαυμαστὸν ὅταν ὁ τινὲς ἐν συμφοραῖς γενομέ-
νων φίλων βέλονται θανάσι, τὰ τ' εἰς τὸν ἀπαντα χρόνον
μνημονεύεται.

Erat inter cæteros Rex Cyrenarum Ophellas,
qui spe improba regnum totius Africæ amplexus,
societatem cum Agathocle per legatos iunxerat,
pactusq. cum eo fuerat, ut Siciliæ illi, sibi Africæ
imperium, victis Carthaginensibus cederet.

Ophellam Cyrenarum Regem occidit Aga-
thocles.

Itaque cum ad belli societatem cum ingenti
exercitu ipse venisset, Agathocles blando allo-
quio, & humili adulatione, cū sæpius simul cæ-
nassent, quia filius eius ab Ophella adoptatus esset,
incautum eū interfecit, occupatoq. exercitu eius,
iteratò Carthaginenses omnibus viribus bellum
ciētes, magno utriusque exercitus sanguine gra-
ui prælio superat. Hoc certaminis discrimine tanta
desperatio illata Pœnis est, ut nisi i exercitu Aga-
thoclis

* fruentes.

Agathoclis orta seditio esset, trāsiturus ad eum Bomil-
 car, dux Pœnorum, cum exercitu fuerit. Ob quam
 noxiā in medio foro à Pœnis patibulo suffixus est:
 ut idem locus monumentū suppliciorum eius esset,
 qui ornamentum antè fuerat honorum. Sed Bomil-
 car magno animo crudelitatem ciuium tulit, adeò,
 ut de summa cruce, veluti de tribunali in Pœnorū
 scelera concionaretur: obiectās illis nunc Hanno-
 nē fasa adfectati regni inuidia circumuentū, nunc
 Gisgonis innocētis exiliū: nūc in Amilcarē patruū
 suum tacita suffragia, quod Agathoclē socium illis
 facere, quā hostem maluerit. Hæc cum maxima
 populi cōcione vociferatus esset, expirauit. Intered
 Agathocles profligatis in Africa rebus, tradito
 Archagatho filio exercitu, in Siciliā recurrit. Ni-
 hil factū in Africa existimās, si ampliūs Syracusæ
 obsiderentur. Nam post occisum Amilcarem Gis-
 gonis filiū nou⁹ eò à Pœnis missus exercit⁹ fuerat.
 Agathocles in Siciliam reuersus, totius insulæ
 imperium occupat.

Noua Car-
 thagenen-
 siū clades.
 Bomilcar
 cruci affigi
 tur.

Statim igitur primo aduētū eius, omnes Siciliæ
 urbes, auditis rebus, quas in Africa gesserat, cer-
 tatim se ei tradūt, atque ita pulsus è Sicilia Pœnis,
 totius insulæ imperium occupauit. In Africā dein-
 de reuersus seditione militum excipitur. Nam sti-
 pendiorum solutio in aduentū patris dilata à filio
 fuerat. Igitur ad concionē vocatos blandis verbis
 permulsi: stipendia illis non à se flagitanda esse, sed
 ab hoste quærenda communem victoriam, commu-
 nem prædam futuram. Paululūmodo anniteren-

Agathocles
vincitur à
Pœnis.
Agathoclis
fuga.
Exemplum
perfidiae &
ditionis.

Archagati
mors.

* Antipatri.

tur, dum belli reliquiae peragantur, cum sciât Carthaginem captam, spes omnium expleturam. Sedato militari tumultu interiectis diebus, ad castra hostium exercitum ducit. Ibi inconsultus praelium committendo, maiorem partem exercitus perdidit. Cum itaque in castra fugisset, versamque in se inuidiam temerè commissi belli videret, pristinamque offensam non depesi stipendij metueret, concubia nocte solus à castris cum Archagatho filio profugit: quod ubi milites cognoscere, haud secus, quam si ab hoste capti essent, trepidare. Bis se à Rege suo in medijs hostibus relictos esse proclamantes: salutemque suam desertam ab eo esse, quorum ne sepultura quidem relinquenda fuerat. Cum persequi Regem vellent, à Numidis excepti in castra reuertuntur: comprehenso tamen Archagatho, qui à patre, noctis errore discesserat. Agathocles autem navibus, quibus fuerat à Sicilia regressus, cum custodibus earundem Syracusas deferitur. Exemplum flagitij singulare, Rex exercitus sui desertor, filiorumque pater proditor. Interim in Africa post fugam regis milites pacatione cum hostibus facta, interfectis Agathoclis filiis, Carthaginensibus se tradidere. Archagathus cum occideretur ab Arcesilao amico * antea patris, rogauit eum, quidnam liberis eius facturum Agathoclem putet, per quem ipse liberis careat. Tunc respondit; satis habere se, quod superstites eos esse Agathoclis liberis sciat. Post hac Pœni ad persequendas belli reliquias, duces in Siciliam miserunt, cum quibus Agathocles pacem aequis conditionibus fecit.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXIII.

AGATHOCLES, rex Siciliae pacificatus
cū Carthaginiensibus, partim ciuitatum a
se fiducia viriū dissidentiū armis subegit.

Deinde quasi angustijs Insulae terminis claudere- Bellum in
Italia ab A-
gathocle ge-
stum.
tur, cuius imperij partē primis incrementis ne spe-
rauerat quidem, in Italiā transcendit: exemplum

Dionysij secutus, qui multas ciuitates Italiae sub-
egerat. Primi igitur hostes illi Brutij fuere, quia et
fortissimi, & opulentissimi videbātur, simul & ad
iniurias vicinorū prōpti. Nā multas ciuitates Gre-
ci nominis Italia expulerāt, auctores quoque suos
Lucanos bello vicerāt, et pacē cū his aequis legibus ἐπιφών-
fecerāt. Tanta feritas animorū erat, ut nec origini μα.

suae parcerent. Namq. Lucani iisdē legibus liberos Mos Luca-
norum &
Spartanorū
educandi li-
beros.
suos. quib. et Spartani, instituere soliti erāt. Quippe
ab initio pubertatis in syluis, inter pastores habe-
bātur, sine ministerio seruili, sine veste, q̄ induerēt,
vel cui incubarēt, ut à primis annis duritię, parsi-

moniaq; sine ullo usu urbis adsuescerēt. Cibus his
p̄da venatica, pot⁹ mellis et lactis, et fontium liquor
erat. Sic ad labores bellicos indurabātur. Horū igi-
tur ex numero, quinquaginta primò ex agris finiti-
morū p̄dari soliti: cōfluēte deinde multitudine sol-
liciti praeda cū plures facti essent, infestas regiones
reddebāt. Itaque fatigatus querelis sociorum Dio-
nysius Siciliae tyrānus, sexcētos Afros ad cōpescē-
dos eos miserat, quorū castellum proditum sibi per

Brutij vnde
dicti .

Lucanorū
& Brutorū
virtus .

Agathoclis
fraus .

Grauis Aga-
thoclis mor-
bus .

Bellū inter
filiū ac ne-
potem Aga-
thoclis .

Theogena
Agathoclis
uxor .

*Brutiam mulierē expugnârūt : ibiq; ciuitatē con-
currentibus ad opinionē nouæ urbis pastoribus, sta-
tuerunt, Brutiosq; se ex nomine mulieris vocaue-
runt . Primum illis cū Lucanis originis auctoris
bellum fuit. Qui victoria erecti, cū pacē æquo iu-
re fecissent, cæteros finitimos armis subegerūt, tā-
tasq; opes breui cōsequuti sunt, ut perniciosi ēt re-
gibus haberentur. Denique Alexander rex Epyri,
cū in auxilium Græcarū ciuitatum, cum magno
exercitu in Italiā venisset, cum omnibus copijs ab
his delatus est . Quare feritas eorū successu fœlici-
tatis incensa, diu terribilis finitimis fuit . Ad po-
stremū implorat⁹ Agathocles, spe ampliādi regni,
à Sicilia in Italiā traiecit. Principiò aduentus opi-
nionē eius, cōcussū, legatos ad eum, societate amicit-
tiāq. petētes miserūt. Quos Agathocles ad cœnam
inuitatos, ne exercitū traici viderent, in posterum
statuta his die, cōscensis nauibus frustratus est. Sed
fraudis haud lætus euētus fuit . Siquidē reuerti eū
in Siciliā, interiectis paucis diebus, vis morbi coē-
git, quo toto corpore cōpræhēsus per omnes nervos,
articulosq; humore pestifero grassante, veluti in-
testino singulorū mēbrorū bello impugnabatur. Ex
qua desperatione bellū inter filiū, nepotemq; ortū,
eius regnum iam quasi mortui vēdicātibus occiso
filio, regnū nepos occupauit. Igitur Agathocles cū
morbi cura & ægritudo grauiiores essēt, et inter se,
& alterum alterius malo cresceret, desperatis re-
bus, uxore suam Theogenam, genitosq. ex ea duos
paruulos cū omni pecunia, & familia, regaliq; in-
strumento,*

strumento, quo præter illum nemo regum ditior fuit, nauibus impositos Aegyptum, unde uxorem acceperat, remittit, timens ne prædonem regni sui hostem paterentur.

Descriptio miserabilis digressus. Theogena probæ & maritum amantis coniugis exemplum.

Quanquam uxor diu, ne ab eo diuelleretur, deprecata est, ne discessus suus adiungi nepotis parricidio posset, & tam cruentè hæc deseruisse virum, quàm ille impugnasse auum videretur: NVBENDO SE NON PROSPERAE TANTVM, SED OMNIS FORTVNAE INISSE SOCIETATEM: nec inuitam periculo spiritus sui empturam, ut extremos viri spiritus exciperet, & exequiarum officium, in quod profecta se, nemo sit successurus, obsequio debitæ pietatis impelleret.

Pietas filiorum erga parentes, & parentum erga liberos.

Descendentes paruuli, flebili ululatu amplexi patrem tenebant. Ex altera parte uxor maritum, non amplius visura osculis fatigabat. Nec minùs senis lachrymæ miserabiles erant: flebant ij morientem patrem, ille exules liberos. Hi discessu suo solitudinem patris senis egri, ille in spem regni susceptos relinqui in egestate lugebat. Inter hæc, regia Agathoclis exitus. omnis adsistentium fletibus tam crudelis dissidiij impleta resonabat. Tandem lachrymis finem necessitas profectionis imposuit, & mors Regis proficiscentes filios secuta est. Dum hæc aguntur, Carthaginenses, cognitis, quæ in Sicilia agebantur, occasionem

Vincuntur
in Sicilia
quoq; Pœ-
ni.

* Andronē
appellat O-
rosius .

toq; & stipendio victorē adiuuere. His Pœnorum malis, etiam deletus in Sicilia cum Imperatore exercitus, velut quidam erumnarum cumulus accessit. Nam post profectiōem à Sicilia Agathoclis, in obsidione Syracusarum, Pœni segniores rediti, ab * Antandro fratre Regis Agathoclis occisione cæsi nunciabantur. Itaque cum domi foris-
que eadem fortuna Carthaginensium esset, iam non tributariæ tantum ab his urbes, verum etiam socij Reges deficiebāt, AMICITIARVM IVRA, NON FIDE, SED SVCCESSE PONDERANTES.

Xenophon: τὸ μὲν ἐν ταῖς εὐπραξίαις πιστοὺς φαί-
νεσθαι οὐδὲν θαυμαστὸν ὅταν ὃ τινὲς ἐν συμφοραῖς γενομέ-
νων φίλων βέλονται θανάσι, τὰ τ' εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον
μνημονεύεται.

Erat inter cæteros Rex Cyrenarum Ophellas, qui spe improba regnum totius Africæ amplexus, societatem cum Agathocle per legatos iunxerat, pactusq. cum eo fuerat, ut Sicilia illi, sibi Africæ imperium, victis Carthaginensibus cederet.

Ophellam Cyrenarum Regem occidit Agathocles.

Itaque cum ad belli societatem cum ingenti exercitu ipse venisset, Agathocles blando alloquio, & humili adulatione, cum sæpius simul cæ-
nassent, quia filius eius ab Ophella adoptatus esset, incautum eū interfecit, occupatoq. exercitu eius, iteratò Carthaginenses omnibus viribus bellum
*struentes. *ciētes, magno utriusque exercitus sanguine gra-
ui prælio superat. Hoc certaminis discrimine tanta
desperatio illata Pœnis est, ut nisi i exercitu Aga-
thoclis

thoclis orta seditio esset, trāsiturus ad eum Bomil- Noua Car-
thaginen-
siū clades.
Bomilcar
cruci affigi
tur.
car, dux Pænorum, cum exercitu fuerit. Ob quam
noxia in medio foro à Pænis patibulo suffixus est:

ut idem locus monumentū suppliciorum eius esset,
qui ornamentum antè fuerat honorum. Sed Bomil-
car magno animo crudelitatem ciuium tulit, adeò,
ut de summa cruce, veluti de tribunali in Pænorū
scelera concionaretur: obiectās illis nunc Hanno-
nē fasa adfectati regni inuidia circumuentū, nunc
Gisgonis innocētis exiliū: nūc in Amilcarē patruū
suum tacita suffragia, quod Agathoclē socium illis
facere, quàm hostem maluerit. Hæc cū maxima
populi cōcione vociferatus esset, expirauit. Intered
Agathocles profligatis in Africa rebus, tradito
Archagatho filio exercitu, in Sicilia recurrit. Ni-
hil factū in Africa existimās, si ampliūs Syracusæ
obsiderentur. Nam post occisum Amilcarem Gis-
gonis filiū nou⁹ eò à Pænis missus exercit⁹ fuerat.

Agathocles in Siciliam reuersus, totius insulæ
imperium occupat.

Statim igitur primo aduētū eius, omnes Siciliæ
urbes, auditis rebus, quas in Africa gesserat, cer-
tatim se ei tradūt, atque ita pulsus è Sicilia Pænis,
totius insulæ imperium occupauit. In Africā dein-
de reuersus seditione militum excipitur. Nam sti-
pendiorum solutio in aduentū patris dilata à filio
fuerat. Igitur ad concionē vocatos blandis verbis
permulsit: stipendia illis non à se flagitanda esse, sed
ab hoste quærenda communem victoriam, commu-
nem prædam futuram. Paululū modo anniteren-

Agathocles
vincitur à
Pœnis.
Agathoclis
fuga.
Exemplum
perfidiae &
ditionis.

Archagati
mors.

* Antipatri.

tur, dum belli reliquiae peragantur, cum sciât Carthaginem captam, spes omnium expleturam. Sedato militari tumultu interiectis diebus, ad castra hostium exercitum ducit. Ibi inconsultus praelium committendo, maiorem partem exercitus perdidit. Cum itaque in castra fugisset, versamque in se invidiam temere commissi belli videret, pristinamque offensam non depesi stipendij metueret, concubia nocte solus à castris cum Archagatho filio profugit: quod ubi milites cognovere, haud secus, quam si ab hoste capti essent, trepidare. Bis se à Rege suo in medijs hostibus relictos esse proclamantes: salutemque suam desertam ab eo esse, quorum ne sepultura quidem relinquenda fuerat. Cum persequi Regem vellent, à Numidis excepti in castra reuertuntur: comprehenso tamen Archagatho, qui à patre, noctis errore discesserat. Agathocles autem nauibus, quibus fuerat à Sicilia regressus, cum custodibus earundem Syracusas deferretur. Exemplum flagitij singulare, Rex exercitus sui desertor, filiorumque pater proditor. Interim in Africa post fugam regis milites pactione cum hostibus facta, interfectis Agathoclis filiis, Carthaginensibus se tradidere. Archagathus cum occideretur ab Arcesilao amico * antea patris, rogauit eum, quidnam liberis eius facturum Agathoclem putet, per quem ipse liberis careat. Tunc respondit, satis habere se, quod superstites eos esse Agathoclis liberis sciat. Post hæc Pœni ad persequendas belli reliquias, duces in Siciliam miserunt, cum quibus Agathocles pacem æquis conditionibus fecit.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXIII.

AGATHOCLES, rex Siciliae pacificatus
cū Carthaginensibus, partim ciuitatum a
se fiducia viriū dissidentiū armis subegit.

Deinde quasi angustijs Insulae terminis claudere- Bellum in
Italia ab A-
gathocle ge-
stum.
tur, cuius imperij partē primis incrementis ne spe-
rauerat quidem, in Italiā transcendit: exemplum

Dionysij secutus, qui multas ciuitates Italiae sub-
egerat. Primi igitur hostes illi Brutij fuere, quia et
fortissimi, & opulentissimi videbatur, simul & ad
iniurias vicinorū prōpti. Nā multas ciuitates Græ-
ci nominis Italia expulerāt, auctores quoque suos
Lucanos bello vicerāt, et pacē cū his æquis legibus ἐπιφώνη-
fecerāt. Tanta feritas animorū erat, ut nec origini μα.

suæ parcerent. Namq. Lucani iisdē legibus liberos Mos Luca-
norum &
Spartanorū
educandi li-
beros.
suos. quib. et Spartani, instituere soliti erāt. Quippe
ab initio pubertatis in syluis, inter pastores habe-
batur, sine ministerio seruili, sine veste, q̄ induerēt,
vel cui incubarēt, ut à primis annis duritię, parsi-
moniaq; sine vllō usu urbis adsuescerēt. Cibus his
p̄da venatica, pot⁹ mellis et lactis, et fontium liquor
erat. Sic ad labores bellicos indurabatur. Horū igi-
tur ex numero, quinquaginta primò ex agris finiti-
morū p̄dari soliti: cōfluente deinde multitudine sol-
liciti praeda cū plures facti essent, infestas regiones
reddebāt. Itaque fatigatus querelis sociorum Dio-
nysius Siciliae tyrānus, sexcētos Afros ad cōpescē-
dos eos miserat, quorū castellum proditum sibi per

Brutij vnde
dicti .

Lucanorū
& Brutorū
virtus .

Agathoclis
fraus .

Grauis Aga-
thoclis mor-
bus .

Bellū inter
filiū ac ne-
potem Aga-
thoclis .

Theogena
Agathoclis
uxor .

*Brutiam mulierē expugnârūt : ibiq; ciuitatē con-
currentibus ad opinionē nouæ urbis pastoribus, sta-
tuerunt, Brutiosq; se ex nomine mulieris vocaue-
runt . Primum illis cū Lucanis originis auctoribus
bellum fuit. Qui victoria erecti, cū pacē æquo iu-
re fecissent, ceteros finitimos armis subegerūt, tā-
tasq; opes breui cōsequuti sunt, vt perniciosi ēt re-
gibus haberentur. Denique Alexander rex Epyri,
cū in auxilium Græcarū ciuitatum, cum magno
exercitu in Italiā venisset, cum omnibus copijs ab
his delatus est . Quare feritas eorū successu fœlici-
tatis incensa, diu terribilis finitimis fuit . Ad po-
stremū implorat⁹ Agathocles, spe ampliādi regni,
à Sicilia in Italiā traiecit. Principiō aduentus opi-
nionē eius, cōcussū, legatos ad eum, societate amici-
tiāq. petētes miserūt. Quos Agathocles ad canam
inuitatos, ne exercitū traici viderent, in posterum
statuta his die, cōscensis nauibus frustratus est. Sed
fraudis haud lætus euētus fuit . Siquidē reuerti eū
in Siciliā, interiectis paucis diebus, vis morbi coē-
git, quo toto corpore cōpræhēsus per omnes nervos,
articulosq; humore pestifero grassante, veluti in-
testino singulorū mēbrorū bello impugnabatur. Ex
qua desperatione bellū inter filiū, nepotemq; ortū,
eius regnum iam quasi mortui vēdicātibus occiso
filio, regnū nepos occupauit. Igitur Agathocles cū
morbi cura & ægritudo grauiorē essēt, et inter se,
& alterum alterius malo cresceret, desperatis re-
bus, uxore suam Theogenam, genitosq. ex ea duos
paruulos cū omni pecunia, & familia, regaliq; in-
strumento,*

strumento, quo præter illum nemo regum ditior fuit, nauibus impositos Aegyptum, unde uxorem acceperat, remittit, timens ne prædonem regni sui hostem paterentur.

Descriptio miserabilis digressus. Theogena probæ & maritum amantis coniugis exemplum.

Quanquam uxor diu, ne ab eo diuelleretur, deprecata est, ne discessus suus adiungi nepotis parricidio posset, & tam cruentè hæc deseruisse virum, quàm ille impugnasse auum videretur: NVBENDO SE NON PROSPERAE TANTVM, SED OMNIS FORTVNAE INISSE SOCIETATEM: nec inuitam periculo spiritus sui empturam, ut extremos viri spiritus exciperet, & exequiarum officium, in quod profecta se, nemo sit successurus, obsequio debitæ pietatis impelleret.

Pietas filiorum erga parentes, & parentum erga liberos.

Descendentes paruuli, flebili ululatu amplexi patrem tenebant. Ex altera parte uxor maritum, non amplius visura osculis fatigabat. Nec minùs senis lachrymæ miserabiles erant: flebant ij morientem patrem, ille exules liberos. Hi discessu suo solitudinem patris senis egri, ille in spem regni susceptos relinqui in egestate lugebat. Inter hæc, regia Agathoclis exitus. omnis adfistentium fletibus tam crudelis dissidij impleta resonabat. Tandem lachrymis finem necessitas profectionis imposuit, & mors Regis proficiscentes filios secuta est. Dum hæc aguntur, Carthaginenses, cognitis, quæ in Sicilia agebantur, occasionem

Reuertitur
ad Pyrrhi
historiam.
Pyrrhus Si-
ciliæ Rex
vocatur.

A Tarenti-
nis & Sam-
nitibus, Plu-
tarch.

* decerne-
re.
* transmit-
tere.

casione[m] totius insulæ occupandæ datam sibi exi-
stimantes, magnis viribus eò trañciunt, multasq;
ciuitates subigunt. Eo tempore & Pyrrhus aduer-
sus Romanos bellum gerebat, qui imploratus à Si-
culis in auxilium, sicuti dictũ est, cùm Syracusas
venisset, multasq; ciuitates subegisset, Rex Sici-
liæ, sicut Epiri appellabatur. Quarum rerũ fælici-
tate latatus, Heleno filio, Sicilię velut auitũ (nam
susceptus ex filia Agathoclis regis erat) Alexan-
dro aut Italiæ regnum destinat. Post hæc multa se-
cunda prælia cum Carthaginensibus facit. Interie-
cto deinde tempore, legati ab Italicis socijs venē-
re, nunciantes Romanis resisti non posse: deditio-
nemq; futurã, nisi veniat. Anxius tam ambiguo
periculo, incertusq. quid ageret, vel quibus primũ
subueniret, in utrũque pronus consultabat. Quippe
instantibus hinc Carthaginensibus, inde Romanis,
periculosũ videbatur, exercitũ in Italiã non trañ-
cere, periculosius à Sicilia deducere: ne aut illi non
lata ope, aut ij deserti amitterētur. In hoc æstu pe-
riculorũ, tutissimus portus consiliorũ visus est om-
nib. viribus* decertare in Sicilia, et profligatis Car-
thaginēsis, victorẽ exercitũ* transponere in Ita-
liã. Itaque conserto prælio, cùm superior fuisset,
quoniam tñ à Sicilia abire, & pro victo fugere vi-
sus est, ac propterea socij ab eo defecerunt, & im-
perium Siciliæ tã citò amisit quã facile quæsierat.

Pyrrhus ex Sicilia abiens, dixisse fertur: O qua-
lem Carthaginensibus & Romanis pro hac insu-
la palæstram relinquimus. Partim ad Cartha-
ginenses,

ginenses, partim ad Mamertinos, Plutarchus.

Sed nec in Italia meliore infœlicitate usus, in Epirum reuertitur. Admirabilis utriusque rei casus in exemplum fuit. Nam sicut ante secūda fortuna rebus supra vota fluentibus, Italiæ, Siciliæq. imperium, & tot de Romanis victorias attraxerat, ita nunc aduersa, velut in ostetationem fragilitatis humanæ destruens, quæ cumulauerat, Sici-liensi ruinæ naufragium maris, et fœdam aduersus Romanos pugnam, turpēq; ab Italia discessum adiecit. Post profectiōem à Sicilia, Pyrrhi magistra-tus, Hiero creatur: cuius tanta moderatio fuit, ut consentiente omnium ciuitatū fauore, dux aduer-sus Carthagiēses primum, mox rex crearetur. Hu-ius futurę maiestatis ipsa infantilis educatio, quasi prænunciā fuit. Quippe genitus erat patre Hiero-clyto nobili viro, cuius origo à Gelo antiquo Sicilię tyranno manabat, sed maternum illi genus sordi-dum, atque admodum pudibundum fuit. Nam ex ancilla natus, ac propterea à patre, velut dehone-stamentum generis, expositus fuerat.

Postrema
Pyrrhi cū
Romanis
pugna fuit
ad Beneuē-
tum, vbi vi-
ct⁹ est à M.
Curtio. Hie-
ro Rex Hie-
ronis nata-
les.

Hiero ab apibus melle educatus. Simile est, quod de Platone referunt.

Sed paruulū et humanæ opis indigentē, apes con-gesto circa iacentē melle, multis diebus aluēre. Ob quam rem responso aruspiciū admonitus pater, qui regnum infanti portēdi cane-bāt, paruulum reco-ligit, omniq; studio ad spem maiestatis, quæ promit-tebatur instituit. Eidē in ludo inter coæquales di-scenti, lupus tabulam in turba puerorū repētē con-spectus.

Prodigia in
Hierone.

ſpectus, eripuit. Adoleſcenti quoque prima bella ineunti, aquila in clypeo, noctua in hafta conſedit. Quod oſtentum, & in conſilio cautum, & manu promptum, regemque futurum ſignificabat. Denique aduerſus pronocatores ſape pugnavit, ſemperque victoriam reportavit. A Pyrrho rege multis militaribus donis donatus eſt.

Officia bo-
ni princi-
pis.

Ea fuiſſe Hieronem modestia refert Liuius, vt nec veſtis habitu, nec alio vlllo inſigni à ciuibus cæteris diſcerni potuerit.

Pulchritudo ei corporis inſignis, vires quoque in hoīe admirabiles fuere. In alloquio blandus, in negotio iuſtus, in Imperio moderatus erat, prorsus, ut nihil ei regium deeſſe videretur, præter regnum.

IVSTINI HISTORICI LIBER XXIII.

Res Græco-
rum.
Antiochus
Soter Syriæ
& Aſiæ rex.

C*VM hæc in Sicilia geruntur, interim in Græcia diſſidentibus inter ſe bello Ptolem. Ceraunico, & Antiocho, & Antigono regibus, omnes ferme Græciæ ciuitates, ducibus Spartanis velut occasione data, ad ſpem libertatis erecta, miſſis inuicē legatis, per quos in ſocietatis fœdera alligarentur, in bellū prorumpunt: et ne cū Antigono, ſub cuius* bello erāt, bellū cepiſſe viderentur, ſocios eius Aetolos aggrediuntur, cauſas belli prætendentes, qđ cōſenſu Græciæ ſacratū Apollini Cyraeum cāpum p̄ vim occupāſſent. Huic bello ducem eligūt Aran. Qui adunato exercitu, vrbes ſataq. iſtis cāpis poſita depopulatur, quæ auferri non poterāt, incendit. Quod cū ē mōtibus conſpicati Aetolorum*

* Imperio
citius lege-
re. Bellum
Græcorum
aduerſus
Aetolos. A-
ras Cāpus
eſt Phoci-
dis, Plinius
lib. 3.

lorum

lorum pastores essent, cōgregati admodū quingēti
 sparsos hostes, ignorantes quanta manus esset (quo-
 niā conspectum illis metus & incendiorum fumus
 abstulerat) cōseclātur, trucidatisq; admodum no-
 uē millibus, prædonesq; in fugā verterent. Repa-
 rantibus deinde Spartanis bellum, auxilium mul-
 tæ ciuitates negauerunt, existimantes dominatio-
 nē eos Græciæ, non libertatē quærere. Interea inter
 reges bellum finitur: nā Ptolemæus pulso Antigo-
 no cū regnū totius Macedonia occupasset, pacem
 cum Antiocho facit: affinitatemq; cum Pyrrho,
 data ei in matrimonium filia sua, iungit. Exinde
 externo metu deposito, impiū & facinorosum ani-
 mū ad domestica scelera cōuertit: insidiasq; Arsi-
 noē sorori suæ instruit: quibus & filios eius vita, et
 ipsā Cassandriæ urbis possessione priuaret. Primus
 ei dolus fuit, simulato amore sororis matrimonium
 petere. Alter. n. ad sororis filios, quorum regnum
 occupauerat, quā concordia fraude non poterat.
 Sed nota scelerata Ptolemæi voluntas sorori erat.

Ptolemæus
 κήρανος
 Macedoniae
 Rex.

Arsinoe
 Ptolemæi
 soror.

Ptolemæi dolus & scelus in sororem Arsinoen.
 Itaque non credenti mandat, velle se cum filiis
 eius regni consortium iungere, cum quibus nō idē
 se armis cōtendisse, qm̄ eripere his regnū, sed quod
 id facere sui, muneris vellet: in hoc mitteret arbi-
 trium iurisiurādi, quo præsente, apud deos patrios,
 quibus vellet, obsecrationibus se obligaret. Incerta
 Arsinoe quid ageret, si mitteret, decipi periurio: si
 non mitteret prouocare rabiem fraternę crudebili-
 tatis timebat. Itaque plus liberis, quā sibi timens,
 quos

Brutij vnde
dicti .

Lucanorū
& Brutorū
virtus .

Agathoclis
fraus .

Grauis Aga-
thoclis mor-
bus .

Bellū inter
filiū ac ne-
potem Aga-
thoclis .

Theogena
Agathoclis
uxor .

*Brutiam mulierē expugnārūt : ibiq; ciuitatē con-
currentibns ad opinionē nouæ urbis pastoribus, sta-
tuerunt, Brutiosq; se ex nomine mulieris vocaue-
runt . Primum illis cū Lucanis originis auctoribus
bellum fuit. Qui victoria erecti, cū pacē æquo iu-
re fecissent, cæteros finitimos armis subegerūt, tā-
tasq; opes breui cōsequuti sunt, vt perniciosi ēt re-
gibus haberentur. Denique Alexander rex Epyri,
cū in auxilium Græcarū ciuitatum, cum magno
exercitu in Italiā venisset, cum omnibus copijs ab
his delatus est . Quare feritas eorū successu fælici-
tatis incensa, diu terribilis finitimis fuit . Ad po-
stremū implorat⁹ Agathocles, spe ampliādi regni,
à Sicilia in Italiā traiecit. Principiō aduentus opi-
nionē eius, cōcussū, legatos ad eum, societate amicit-
tiāq. petētes miserūt. Quos Agathocles ad cānam
inuitatos, ne exercitū traici viderent, in posterum
statuta his die, cōscensis nauibus frustratus est. Sed
fraudis haud lætus euētus fuit . Siquidē reuerti eū
in Siciliā, interiectis paucis diebus, vis morbi coē-
git, quo toto corpore cōpræhēsus per omnes nervos,
articulosq; humore pestifero grassante, veluti in-
testino singulorū mēbrorū bello impugnabatur. Ex
qua desperatione bellū inter filiū, nepotemq; ortū,
eius regnum iam quasi mortui vēdicātibus occiso
filio, regnū nepos occupauit. Igitur Agathocles cū
morbi cura & ægritudo grauiore essēt, et inter se,
& alterum alterius malo cresceret, desperatis re-
bus, uxore suam Theogenam, genitosq. ex ea duos
paruulos cū omni pecunia, & familia, regaliq; in-
strumento,*

strumento, quo præter illum nemo regum ditior fuit, nauibus impositos Aegyptum, unde uxorem acceperat, remittit, timens ne prædonem regni sui hostem paterentur.

Descriptio miserabilis digressus. Theogena probæ & maritum amantis coniugis exemplum.

Quanquam uxor diu, ne ab eo diuelleretur, deprecata est, ne discessus suus adiungi nepotis parricidio posset, & tam cruentè hæc deseruisse virum, quàm ille impugnasse auum videretur: NVBENDO SE NON PROSPERAE TANTVM, SED OMNIS FORTVNAE INISSE SOCIETATEM: nec inuitam periculo spiritus sui empturam, ut extremos viri spiritus exciperet, & exequiarum officium, in quod profecta se, nemo sit successurus, obsequio debitæ pietatis impelleret.

Pietas filiorum erga parentes, & parentum erga liberos.

Descendentes paruuli, flebili ululatu amplexi patrem tenebant. Ex altera parte uxor maritum, non amplius visura osculis fatigabat. Nec minùs senis lachrymæ miserabiles erant: flebant ij morientem patrem, ille exules liberos. Hi discessu suo solitudinem patris senis egri, ille in spem regni susceptos relinqui in egestate lugebat. Inter hæc, regia omnis adsistentium fletibus tam crudelis dissidiij impleta resonabat. Tandem lachrymis finem necessitas profectionis imposuit, & mors Regis proficiscentes filios secuta est. Dum hæc aguntur, Carthaginenses, cognitis, quæ in Sicilia agebantur, occasionem

Agathoclis exitus.

Reuertitur
ad Pyrrhi
historiam.
Pyrrhus Si-
ciliæ Rex
vocatur.

A Tarenti-
nis & Sam-
nitibus, Plu-
tarch.

* decerne-
re.
* transmit-
tere.

casionem totius insulæ occupandæ datam sibi exi-
stimantes, magnis viribus eò trañciunt, multasq;
ciuitates subigunt. Eo tempore & Pyrrhus aduer-
sus Romanos bellum gerebat, qui imploratus à Si-
culis in auxilium, sicuti dictū est, cūm Syracusas
venisset, multasq; ciuitates subegisset, Rex Sici-
liæ, sicut Epiri appellabatur. Quarum rerū fælici-
tate lætatus, Heleno filio, Sicilię velut auitū (nam
susceptus ex filia Agathoclis regis erat) Alexan-
dro aut Italiæ regnum destinat. Post hæc multa se-
cunda prælia cum Carthaginensibus facit. Interie-
cto deinde tempore, legati ab Italicis socijs venē-
re, nunciantes Romanis resisti non posse: deditio-
nemq; futurā, nisi veniat. Anxius tam ambiguo
periculo, incertusq. quid ageret, vel quibus primū
subueniret, in utrūque pronus consultabat. Quippe
instātibus hinc Carthaginensibus, indē Romanis,
periculosū videbatur, exercitū in Italiā non trañ-
cere, periculosius à Sicilia deducere: ne aut illi non
lata ope, aut ij deserti amitterētur. In hoc æstu pe-
riculorū, tutissimus portus consiliorū visus est om-
nib. viribus* decertare in Sicilia, et profligatis Car-
thaginēsis, victorē exercitū* transponere in Ita-
liā. Itaque conserto prælio, cūm superior fuisset,
quoniam tñ à Sicilia abire, & pro victo fugere vi-
sus est, ac propterea socij ab eo defecerunt, & im-
perium Siciliæ tā citò amisit quā facile quæsierat.

Pyrrhus ex Sicilia abiens, dixisse fertur: O qua-
lem Carthaginensibus & Romanis pro hac insu-
la palæstram relinquimus. Partim ad Cartha-
ginenses,

ginenses, partim ad Mamertinos, Plutarchus.

Sed nec in Italia meliore infœlicitate usus, in Epirum reuertitur. Admirabilis utriusque rei casus in exemplum fuit. Nam sicut ante secūda fortuna rebus supra vota fluentibus, Italia, Siciliaeq. imperium, & tot de Romanis victorias attraxerat, ita nunc aduersa, velut in ostētationem fragilitatis humanæ destruens, quæ cumulauerat, Sici-liensi ruinæ naufragium maris, et fœdam aduersus Romanos pugnam, turpēq; ab Italia discessum adiecit. Post profectiōem à Sicilia, Pyrrhi magistra-tus, Hiero creatur: cuius tanta moderatio fuit, ut consentiente omnium ciuitatū fauore, dux aduer-sus Carthagiēses primum, mox rex crearetur. Hu-ius futurę maiestatis ipsa infantilis educatio, quasi prænuncia fuit. Quippe genitus erat patre Hiero-clyto nobili viro, cuius origo à Gelo antiquo Siciliae tyranno manabat, sed maternum illi genus sordi-dum, atque admodum pudibundum fuit. Nam ex ancilla natus, ac propterea à patre, velut debone-stamentum generis, expositus fuerat.

Hiero ab apibus melle educatus. Simile est, quod de Platone referunt.

Sed paruulū et humanæ opis indigentē, apes con-gesto circa iacentē melle, multis diebus aluere. Ob quam rem responso aruspiciū admonitus pater, qui regnum infanti portēdi cane-bāt, paruulum recol-ligit, omniq; studio ad spem maiestatis, quæ promit-tebatur instituit. Eidē in ludo inter coæquales di-scenti, lupus tabulam in turba puerorū repētē con-spectus,

Postrema
Pyrrhi cū
Romanis
pugna fuit
ad Beneuē-
tum, vbi vi-
ctus est à M.
Curtio. Hie-
ro Rex Hie-
ronis nata-
les.

Prodigia in
Hierone.

ſpectus, eripuit. Adoleſcenti quoque prima bella ineunti, aquila in clypeo, noctua in hafta conſedit. Quod oſtentum, & in conſilio cautum, & manu promptum, regemque futurum ſignificabat. Denique aduerſus provocatores ſape pugnavit, ſemperque victoriam reportavit. A Pyrrho rege multis militaribus donis donatus eſt.

Officia boni principis.

Ea fuiſſe Hieronem modestia refert Liuius, ut nec veſtis habitu, nec alio vlllo inſigni à ciuibus cæteris diſcerni potuerit.

Pulchritudo ei corporis inſignis, vires quoque in hoie admirabiles fuere. In alloquio blandus, in negotio iuſtus, in Imperio moderatus erat, prorsus, ut nihil ei regium deeſſe videretur, præter regnum.

IVSTINI HISTORICI LIBER XXIII.

Res Græcorum.

Antiochus

Soter Syriæ

& Aſiæ rex.

* Imperio

citius lege-

re. Bellum

Græcorum

aduerſus

Aetolos. A.

ras Cæpus

eſt Phoci-

dis, Plinius

lib. 3.

CVM hæc in Sicilia geruntur, interim in Græcia diſſidentibus inter ſe bello Ptolem. Ceraunico, & Antiocho, & Antigono regibus, omnes ferme Græciæ ciuitates, ducibus Spartanis velut occasione data, ad ſpem libertatis erecta, miſſis inuicem legatis, per quos in ſocietatis fœdera alligarentur, in bellum prorumpunt: et ne cum Antigono, ſub cuius* bello erant, bellum cepiſſe viderentur, ſocios eius Aetolos aggrediuntur, cauſas belli prætendentes, quæ conſenſu Græciæ ſacratum Apollini Cyraeum caput per vim occupâſſent. Huic bello ducem eligunt Aran. Qui adunato exercitu, vrbes, ſataque. iſtis capis poſita depopulatur, quæ auferri non poterant, incendit. Quod cum motibus conſpicati Aetolorum

lorum

lorum pastores essent, cōgregati admodū quingēti
 sparsos hostes, ignorantes quanta manus esset (quo-
 niā conspectum illis metus & incendiorum fumus
 abstulerat) cōseclātur, trucidatisq; admodum no-
 uē millibus, prædonesq; in fugā verterent. Repa-
 rantibus deinde Spartanis bellum, auxilium mul-
 tæ ciuitates negauerunt, existimantes dominatio-
 nē eos Græciæ, non libertatē quærere. Interea inter
 reges bellum finitur: nā Ptolemæus pulso Antigo-
 no cū regnū totius Macedoniæ occupasset, pacem
 cum Antiocho facit: affinitatemq; cum Pyrrho,
 data ei in matrimonium filia sua, iungit. Exinde
 externo metu deposito, impiū & facinorosum ani-
 mū ad domestica scelera cōuertit: insidiasq; Arsi-
 noē sorori suæ instruit: quibus & filios eius vita, et
 ipsā Cassandriæ urbis possessione priuaret. Primus
 ei dolus fuit, simulato amore sororis matrimonium
 petere. Alter. n. ad sororis filios, quorum regnum
 occupauerat, quā concordie fraude non poterat.
 Sed nota scelerata Ptolemæi voluntas sorori erat.

Ptolemæus
 κήρανος
 Macedoniæ
 Rex.

Arfinoe
 Ptolemæi
 soror.

Ptolemæi dolus & scelus in sororem Arsinoen.

Itaque non credenti mandat, velle se cum filiis
 eius regni consortium iungere, cum quibus nō ideò
 se armis cōtendisse, qm̄ eripere his regnū, sed quod
 id facere sui, muneris vellet: in hoc mitteret arbi-
 trium iurisiurādi, quo præsente, apud deos patrios,
 quibus vellet, obsecrationibus se obligaret. Incerta
 Arsinoe quid ageret, si mitteret, decipi periurio: si
 non mitteret prouocare rabiem fraternę crudebili-
 tatis timebat. Itaque plus liberis, quā sibi timens,
 quos

Brutij vnde
dicti .

Lucanorū
& Brutorū
virtus .

Agathoclis
fraus .

Grauis Aga-
thoclis mor-
bus .

Bellū inter
filiū ac ne-
potem Aga-
thoclis .

Theogena
Agathoclis
uxor .

*Brutiam mulierē expugnārūt : ibiq; ciuitatē con-
currentibus ad opinionē nouæ urbis pastoribus, sta-
tuerunt, Brutiosq; se ex nomine mulieris vocaue-
runt . Primum illis cū Lucanis originis auctoribus
bellum fuit. Qui victoria erecti, cū pacē æquo iu-
re fecissent, cæteros finitimos armis subegerūt, tā-
tasq; opes breui cōsequuti sunt, vt perniciosi ēt re-
gibus haberentur. Denique Alexander rex Epyri,
cū in auxilium Græcarū ciuitatum, cum magno
exercitu in Italiā venisset, cum omnibus copijs ab
his delatus est . Quare feritas eorū successu fælici-
tatis incensa, diu terribilis finitimis fuit . Ad po-
stremū implorat⁹ Agathocles, spe ampliādi regni,
à Sicilia in Italiā traiecit. Principiō aduentus opi-
nionē eius, cōcussū, legatos ad eum, societate amici-
tiāq. petētes miserūt. Quos Agathocles ad canam
inuitatos, ne exercitū traici viderent, in posterum
statuta his die, cōscensis nauibus frustratus est. Sed
fraudis haud lætus euētus fuit . Siquidē reuerti eū
in Siciliā, interiectis paucis diebus, vis morbi coē-
git, quo toto corpore cōpræhēsus per omnes nervos,
articulosq; humore pestifero grassante, veluti in-
testino singulorū mēbrorū bello impugnabatur. Ex
qua desperatione bellū inter filiū, nepotemq; ortū,
eius regnum iam quasi mortui vēdicātibus occiso
filio, regnū nepos occupauit. Igitur Agathocles cū
morbi cura & ægritudo grauiore essēt, et inter se,
& alterum alterius malo cresceret, desperatis re-
bus, uxore suam Theogenam, genitosq. ex ea duos
paruulos cū omni pecunia, & familia, regaliq; in-
strumento,*

strumento, quo præter illum nemo regum ditior fuit, nauibus impositos Aegyptum, unde uxorem acceperat, remittit, timens ne prædonem regni sui hostem paterentur.

Descriptio miserabilis digressus. Theogena probæ & maritum amantis coniugis exemplum.

Quanquam uxor diu, ne ab eo diuelleretur, deprecata est, ne discessus suus adiungi nepotis parricidio posset, & tam cruentè hæc deseruisse virum, quàm ille impugnasse auum videretur: NVBENDO SE NON PROSPERAE TANTVM, SED OMNIS FORTVNAE INISSE SOCIETATEM: nec inuitam periculo spiritus sui empturam, ut extremos viri spiritus exciperet, & exequiarum officium, in quod profecta se, nemo sit successurus, obsequio debitæ pietatis impelleret.

Pietas filiorum erga parentes, & parentum erga liberos.

Descendentes paruuli, flebili ululatu amplexi patrem tenebant. Ex altera parte uxor maritum, non amplius visura osculis fatigabat. Nec minùs senis lachrymæ miserabiles erant: flebant ij morientem patrem, ille exules liberos. Hi discessu suo solitudinem patris senis egri, ille in spem regni susceptos relinqui in egestate lugebat. Inter hæc, regia Agathoclis exitus. omnis adsistentium fletibus tam crudelis dissidij impleta resonabat. Tandem lachrymis finem necessitas profectionis imposuit, & mors Regis proficiscentes filios secuta est. Dum hæc aguntur, Carthaginenses, cognitis, quæ in Sicilia agebantur, occasionem

Reuertitur
ad Pyrrhi
historiam.
Pyrrhus Si-
ciliæ Rex
vocatur.

A Tarenti-
nis & Sam-
nitibus, Plu-
tarch.

* decerne-
re.
* transmit-
tere.

casionem totius insulæ occupandæ datam sibi exi-
stimantes, magnis viribus eò traïciunt, multasq;
ciuitates subigunt. Eo tempore & Pyrrhus aduer-
sus Romanos bellum gerebat, qui imploratus à Si-
culis in auxilium, sicuti dictū est, cūm Syracusas
venisset, multasq; ciuitates subegisset, Rex Sici-
liæ, sicut Epiri appellabatur. Quarum rerū felici-
tate lætatus, Heleno filio, Sicilię velut auitū (nam
susceptus ex filia Agathoclis regis erat) Alexan-
dro aut Italiæ regnum destinat. Post hæc multa se-
cunda prælia cum Carthagenensibus facit. Interie-
cto deinde tempore, legati ab Italicis socijs venē-
re, nunciantes Romanis resisti non posse: deditio-
nemq; futurā, nisi veniat. Anxius tam ambiguo
periculo, incertusq. quid ageret, vel quibus primū
subueniret, in utrūque pronus consultabat. Quippe
instātibus hinc Carthagenensibus, indē Romanis,
periculosū videbatur, exercitū in Italiā non traï-
cere, periculosius à Sicilia deducere: ne aut illi non
lata ope, aut ij deserti amitterētur. In hoc æstu pe-
riculorū, tutissimus portus consiliorū visus est om-
nib. viribus* decertare in Sicilia, et profligatis Car-
thaginēsis, victorē exercitū* transponere in Ita-
liā. Itaque conserto prælio, cūm superior fuisset,
quoniam tñ à Sicilia abire, & pro victo fugere vi-
sus est, ac propterea socij ab eo defecerunt, & im-
perium Siciliæ tā citò amisit quā facile quæsierat.

Pyrrhus ex Sicilia abiens, dixisse fertur: O qua-
lem Carthagenensibus & Romanis pro hac insu-
la palæstram relinquimus. Partim ad Cartha-
ginenses,

ginenses, partim ad Mamertinos, Plutarchus.

Sed nec in Italia meliore infœlicitate usus, in Epirum reuertitur. Admirabilis utriusque rei casus in exemplum fuit. Nam sicut ante secūda fortuna rebus supra vota fluentibus, Italiæ, Siciliæq. imperium, & tot de Romanis victorias attraxerat, ita nunc aduersa, velut in ostétationem fragilitatis humanæ destruens, quæ cumulauerat, Siciliensi ruina naufragium maris, et fœdam aduersus Romanos pugnam, turpēq; ab Italia discessum adiecit. Post profectiōem à Sicilia, Pyrrhi magistratus, Hiero creatur: cuius tanta moderatio fuit, ut consentiente omnium ciuitatū fauore, dux aduersus Carthagiēses primum, mox rex crearetur. Huius futurę maiestatis ipsa infantilis educatio, quasi prænuncia fuit. Quippe genitus erat patre Hieroclyto nobili viro, cuius origo à Gelo antiquo Sicilię tyranno manabat, sed maternum illi genus sordidum, atque admodum pudibundum fuit. Nam ex ancilla natus, ac propterea à patre, velut debonestamentum generis, expositus fuerat.

Postrema
Pyrrhi cū
Romanis
pugna fuit
ad Beneuē-
tum, vbi vi-
ct⁹ est à M.
Curtio. Hie-
ro Rex Hie-
ronis nata-
les.

Hiero ab apibus melle educatus. Simile est, quod de Platone referunt.

*Sed paruulū et humanæ opis indigentē, apes congesto circa iacentē melle, multis diebus aluere. Ob quam rem responso aruspiciū admonitus pater, qui regnum infanti portēdi canebat, paruulum recog-
ligit, omniq; studio ad spem maiestatis, quæ promittebatur instituit. Eidē in ludo inter coæquales discipuli, lupo tabulam in turba puerorū repētē con-
spectus,*

Prodigia in
Hierone.

ſpectus, eripuit. Adoleſcenti quoque prima bella ineunti, aquila in clypeo, noctua in hafta conſedit. Quod oſtentum, & in conſilio cautum, & manu promptum, regemque futurum ſignificabat. Denique aduerſus provocatores ſape pugnavit, ſemperque victoriam reportavit. A Pyrrho rege multis militaribus donis donatus eſt.

Officia boni principis.

Ea fuiſſe Hieronem modestia refert Liuius, ut nec veſtis habitu, nec alio vlllo inſigni à ciuibus cæteris diſcerni potuerit.

Pulchritudo ei corporis inſignis, vires quoque in hoīe admirabiles fuere. In alloquio blandus, in negotio iuſtus, in Imperio moderatus erat, prorſus, ut nihil ei regium deeſſe videretur, præter regnum.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXIIII.

Res Græcorum.
Antiochus Soter Syriæ & Aſiæ rex.

* Imperio citius legere. Bellum Græcorum aduerſus Aetolos. Aras Cæpus eſt Phocidis, Plinius lib. 3.

C*V*M hæc in Sicilia geruntur, interim in Græcia diſſidentibus inter ſe bello Ptolem. Ceraunico, & Antiocho, & Antigono regibus, omnes ferme Græciæ ciuitates, ducibus Spartanis velut occasione data, ad ſpem libertatis erecta, miſſis inuicē legatis, per quos in ſocietatis fœdera alligarentur, in bellū prorumpunt: et ne cū Antigono, ſub cuius* bello erāt, bellū cepiſſe viderentur, ſocios eius Aetolos aggrediuntur, cauſas belli prætendentes, qđ cōſenſu Græciæ ſacratū Apollini Cyraeum cāpum ꝑ vim occupāſſent. Huic bello ducem eligūt Aran. Qui adunato exercitu, vrbes, ſataq. iſtis cāpis poſita depopulatur, quæ auferri non poterāt, incendit. Quod cū è mōtibus conſpicati Aetolorum

lorum pastores essent, cōgregati admodū quingēti
 sparsos hostes, ignorantes quanta manus esset (quo-
 niā conspectum illis metus & incendiorum fumus
 abstulerat) cōseclātur, trucidatisq; admodum no-
 uē millibus, prædonesq; in fugā verterent. Repa-
 rantibus deinde Spartanis bellum, auxilium mul-
 tæ ciuitates negauerunt, existimantes dominatio-
 nē eos Græciæ, non libertatē quærere. Interea inter
 reges bellum finitur: nā Ptolemæus pulso Antigo-
 no cū regnū totius Macedoniæ occupasset, pacem
 cum Antiocho facit: affinitatemq; cum Pyrrho,
 data ei in matrimonium filia sua, iungit. Exinde
 externo metu deposito, impiū & facinorosum ani-
 mū ad domestica scelera cōuertit: insidiasq; Arsi-
 noē sorori suæ instruit: quibus & filios eius vita, et
 ipsā Cassandriæ urbis possessione priuaret. Primus
 ei dolus fuit, simulato amore sororis matrimonium
 petere. Alter. n. ad sororis filios, quorum regnum
 occupauerat, quā concordie fraude non poterat.
 Sed nota scelerata Ptolemæi voluntas sorori erat.

Ptolemæus
 κήρανος
 Macedoniæ
 Rex.

Arsinoe
 Ptolemæi
 soror.

Ptolemæi dolus & scelus in sororem Arsinoen.

Itaque non credenti mandat, velle se cum filiis
 eius regni consortium iungere, cum quibus nō ideò
 se armis cōtendisse, qm̄ eripere his regnū, sed quod
 id facere sui, muneris vellet: in hoc mitteret arbi-
 trium iurisiurādi, quo præsente, apud deos patrios,
 quibus vellet, obsecrationibus se obligaret. Incerta
 Arsinoe quid ageret, si mitteret, decipi periurio: si
 non mitteret prouocare rabiem fraternę crudebili-
 tatis timebat. Itaque plus liberis, quā sibi timens,
 quos

Dion. quos matrimonio suo proteſturam ſe arbitraba-
tur, mittit ex amicis ſuis Dionem: quo perduſto
in ſanctiſſimum Iouis templum veterrimæ Mace-
donum religionis.

(Ptolemæi periurium, Solebant enim ſacrifi-
cantes appræhendere aras, vnde & Varro dicit
antiquitus anſas dictas, vide Macrobius.)

Nuptiæ Pto-
lemæi fra-
tris cum ſo-
rore Arſi-
noe.

Ptolemæus ſumptis in manus altaribus, cōtin-
gens ipſa ſimulachra, & pulvinaria deorū, inaudi-
tis vltimisq̃ue execrationibus adiurat, ſe ſyncera
fide matrimoniū ſororis petere: nūcupaturumq̃; ſe
eam reginam, neque in contumeliam eius ſe aliam
uxorem, aliōſue, quā filios eius liberos habiturum.
Arſinoe poſteaquā & ſpe impleta eſt, & metu ſo-
luta, ipſa cum fratre colloquitur: cuius vultus, &
blandientes oculi, cū fidem non minorem, quā
iuſiurandum promitterent, reclamante Ptolemæo
filio fraudem ſubeſſe, in matrimonium fratris con-
ſenſit. Nuptiæ, magno apparatu lætitiæq̃ue omnium
celebrantur. Ad cōcionem quoque vocato exerci-
tu, capiti ſororis diadema imponit, reginamq̃; eam
appellat. Quo nomine in lætitiā effuſa Arſinoe, quā
quod morte Lyſimachi prioris mariti amiſerat, re-
cepisset, utrō virum in urbem ſuam Caſſandriam
inuitat: cuius urbis cupiditate fraus ſtruebatur.
Prægreſſa igitur virū, diē feſtū urbi in aduentum
eius indicit: domos, tēpla, cæteraq̃; omnia exorna-
ri iubet: aras ubiq̃ue, hoſtiasq̃; diſponi, filios quo-
que ſuos Lyſimachū XVI. annos natū. Philippum
triennio minorem, utrūq̃. forma inſignē coronatos

curre-

currere iubet. Quos Ptolemæus ad celandā fraudē cupidè, et ultra modū veræ affectionis amplexus, osculis diu fatigat. Vbi ad portā vētū est, occupari arcē iubet, pueros interfici. Qui cū ad matrē confugissēt, in gremio eius, inter ipsa oscula trucidātur. Proclamāte Arsinoe, quod tm̄ nefas, aut nubendo, aut post nuptias cōtraxisset, pro filijs se sæpè p̄cussoribus obtulit. Frēquēter se corpore suo puerorum corpora amplexata p̄texit: vulneraq. excipere, q̄ liberis* itē debātur noluit. Ad postremū spoliata ēt funeribus filiorū, scissa veste, et crinib. sparsis cum duob. seruulis ex urbe p̄tracta, Samothraciā ī exilium abiit: eò miserior, q̄ mori cū filijs nō licuit. Sed nec Ptolemæo inulta scelera fuerunt. Quippè dijs immortalib. tot periuria, et tā cruēta parricidia vindicātib⁹, breui pōst à Gallis spoliatus regno, captusq. vitā ferro, ut meruerat, amisit. Nāq; Galli abundāte multitudine, cū eos nō caperēt terrā, q̄ genuerāt, trecēta millia hominū ad sedes novas q̄rendas velut perigrenatum miserunt. Ex his portio in Italia consedit, quæ et urbē Romam captam incēdit, et portio Illyricos sinus, ducibus auib. (nā augurandi studio Galli præter ceteros callent) per strages barbarorum penetravit, & in Pānonia consedit. Gens aspera, audax, bellicosa, quæ prima post Herculē, cui ea res uirtutis admirationē, et immortalitatis fidē dedit, Alpiū inuicta iuga, & frigore intraētabilia loca transcendit. Ibi domitis Pannonijs, per multos annos cum finitimis uaria bella gesserūt. Hortāte deīde successu diuisis agminib⁹,

Exemplum
crudelita-
tis & par-
ricidij in
Ptolemæo.

* Intenta-
bantur. Ar-
sinoe exu-
lat.

Galli Ita-
liam inua-
dunt.

Romā Gal-
li incēdūt.

Pannonia.

Reuertitur
ad Pyrrhi
historiam.
Pyrrhus Si-
ciliæ Rex
vocatur.

A Tarenti-
nis & Sam-
nitibus, Plu-
tarch.

* decerne-
re.
* transmit-
tere.

casionem totius insulæ occupandæ datam sibi exi-
stimantes, magnis viribus eò trañciunt, multasq;
ciuitates subigunt. Eo tempore & Pyrrhus aduer-
sus Romanos bellum gerebat, qui imploratus à Si-
culis in auxilium, sicuti dictũ est, cùm Syracusas
venisset, multasq; ciuitates subegisset, Rex Sici-
liæ, sicut Epiri appellabatur. Quarum rerũ felici-
tate lætatus, Heleno filio, Sicilię velut auitũ (nam
susceptus ex filia Agathoclis regis erat) Alexan-
dro aut Italiæ regnum destinat. Post hæc multa se-
cunda prælia cum Carthaginensibus facit. Interie-
cto deinde tempore, legati ab Italicis socijs venē-
re, nunciantes Romanis resisti non posse: deditio-
nemq; futurā, nisi veniat. Anxius tam ambiguo
periculo, incertusq. quid ageret, vel quibus primũ
subueniret, in utrũque pronus consultabat. Quippe
instātibus hinc Carthaginensibus, indẽ Romanis,
periculosũ videbatur, exercitũ in Italiã non trañ-
cere, periculosius à Sicilia deducere: ne aut illi non
lata ope, aut ij deserti amitterētur. In hoc æstu pe-
riculorũ, tutissimus portus consiliorũ visus est om-
nib. viribus* decertare in Sicilia, et profligatis Car-
thaginēsis, victorẽ exercitũ* transponere in Ita-
liã. Itaque conserto prælio, cùm superior fuisset,
quoniam tñ à Sicilia abire, & pro victo fugere vi-
sus est, ac propterea socij ab eo defecerunt, & im-
perium Siciliæ tã citò amisit quã facile quæsierat.

Pyrrhus ex Sicilia abiens, dixisse fertur: O qua-
lem Carthaginensibus & Romanis pro hac insu-
la palæstram relinquimus. Partim ad Cartha-
ginenses,

ginenses, partim ad Mamertinos, Plutarchus.

Sed nec in Italia meliore infœlicitate usus, in Epirum reuertitur. Admirabilis utriusque rei casus in exemplum fuit. Nam sicut ante secūda fortuna rebus supra vota fluentibus, Italiæ, Siciliæq. imperium, & tot de Romanis victorias attraxerat, ita nunc aduersa, velut in ostétationem fragilitatis humanæ destruens, quæ cumulauerat, Sici-liensi ruinæ naufragium maris, et fœdam aduersus Romanos pugnam, turpēq; ab Italia discessum adiecit. Post profectiōem à Sicilia, Pyrrhi magistra-tus, Hiero creatur: cuius tanta moderatio fuit, ut consentiente omnium ciuitatū fauore, dux aduer-sus Carthagiēses primum, mox rex crearetur. Hu-ius futurę maiestatis ipsa infantilis educatio, quasi prænuncia fuit. Quippe genitus erat patre Hiero-clyto nobili viro, cuius origo à Gelo antiquo Sicilię tyranno manabat, sed maternum illi genus sordi-dum, atque admodum pudibundum fuit. Nam ex ancilla natus, ac propterea à patre, velut dehone-stamentum generis, expositus fuerat.

Hiero ab apibus melle educatus. Simile est, quod de Platone referunt.

Sed paruulū et humanæ opis indigentē, apes con-gesto circa iacentē melle, multis diebus aluēre. Ob quam rem responso aruspiciū admonitus pater, qui regnum infanti portēdi cane-bāt, paruulum reco-ligit, omniq; studio ad spem maiestatis, quæ promit-tebatur instituit. Eidē in ludo inter coæquales di-scenti, lupus tabulam in turba puerorū repētē con-spectus,

Postrema
Pyrrhi cū
Romanis
pugna fuit
ad Beneuē-
tum, vbi vi-
ct⁹ est à M.
Curtio. Hie-
ro Rex Hie-
ronis nata-
les.

Prodigia in
Hierone.

ſpectus, eripuit. Adoleſcenti quoque prima bella ineunti, aquila in clypeo, noctua in hafta conſedit. Quod oſtentum, & in conſilio cautum, & manu promptum, regemque futurum ſignificabat. Denique aduerſus pronocatores ſape pugnavit, ſemperque victoriam reportavit. A Pyrrho rege multis militaribus donis donatus eſt.

Officia boni principis.

Ea fuiſſe Hieronem modestia refert Liuius, ut nec veſtis habitu, nec alio vlllo inſigni à ciuibus cæteris diſcerni potuerit.

Pulchritudo ei corporis inſignis, vires quoque in hoīe admirabiles fuere. In alloquio blandus, in negotio iuſtus, in Imperio moderatus erat, prorſus, ut nihil ei regium deeſſe videretur, præter regnum.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXIIII.

Res Græcorum.

Antiochus Soter Syriæ & Aſiæ rex.

CVM hæc in Sicilia geruntur, interim in Græcia diſſidentibus inter ſe bello Ptolem. Ceraunico, & Antiocho, & Antigono regibus, omnes ferme Græciæ ciuitates, ducibus Spartanis velut occasione data, ad ſpem libertatis erecta, miſſis inuicē legatis, per quos in ſocietatis fœdera alligarentur, in bellū prorumpunt: et ne cū Antigono, ſub cuius* bello erāt, bellū cepiſſe viderentur, ſocios eius Aetolos aggrediuntur, cauſas belli prætendentes, qđ cōſenſu Græciæ ſacratū Apollini Cyraeum cāpum ꝑ vim occupāſſent. Huic bello ducem eligūt Aran. Qui adunato exercitu, vrbes ſataq. iſtis cāpis poſita depopulatur, quæ auferri non poterāt, incendit. Quod cū è mōtibus conſpicati Aetolorum

* Imperio citius legere. Bellum Græcorum aduerſus Aetolos. A. ras Cāpus eſt Phocidis, Plinius lib. 3.

lorum pastores essent, cōgregati admodū quingēti
 sparsos hostes, ignorantes quanta manus esset (quo-
 niā conspectum illis metus & incendiorum fumus
 abstulerat) cōsectantur, trucidatisq; admodum no-
 uē millibus, prædonesq; in fugā verterent. Repa-
 rantibus deinde Spartanis bellum, auxilium mul-
 tæ ciuitates negauerunt, existimantes dominatio-
 nē eos Græciæ, non libertatē quærere. Interea inter
 reges bellum finitur: nā Ptolemæus pulso Antigo-
 no cū regnū totius Macedonia occupasset, pacem
 cum Antiocho facit: affinitatemq; cum Pyrrho,
 data ei in matrimonium filia sua, iungit. Exinde
 externo metu deposito, impiū & facinorosum ani-
 mū ad domestica scelera cōuertit: insidiasq; Arsi-
 noē sorori suæ instruit: quibus & filios eius vita, et
 ipsā Cassandriæ urbis possessione priuaret. Primus
 ei dolus fuit, simulato amore sororis matrimonium
 petere. Alter. n. ad sororis filios, quorum regnum
 occupauerat, quā concordie fraude non poterat.
 Sed nota scelerata Ptolemæi voluntas sorori erat.

Ptolemæus
 κήρανος
 Macedoniæ
 Rex.

Arsinoe
 Ptolemæi
 soror.

Ptolemæi dolus & scelus in sororem Arsinoen.

Itaque non credenti mandat, velle se cum filiis
 eius regni consortium iungere, cum quibus nō ideò
 se armis cōtendisse, qm̄ eripere his regnū, sed quod
 id facere sui, muneris vellet: in hoc mitteret arbi-
 trium iurisiurādi, quo præsente, apud deos patrios,
 quibus vellet, obsecrationibus se obligaret. Incerta
 Arsinoe quid ageret, si mitteret, decipi periurio: si
 non mitteret prouocare rabiem fraterne crudebili-
 tatis timebat. Itaque plus liberis, quā sibi timens,
 quos

Dion. quos matrimonio suo protecturam se arbitrabatur, mittit ex amicis suis Dionem: quo perducto in sanctissimum Iouis templum veterrimæ Macedonum religionis.

(Ptolemæi periurium, Solebant enim sacrificantes apprehendere aras, unde & Varro dicit antiquitus ansas dictas, vide Macrobius.)

Nuptiæ Ptolemæi fratris cum sorore Arsinoe.

Ptolemæus sumptis in manus altaribus, cōtingens ipsa simulachra, & pulvinaria deorū, inauditis ultimisque execrationibus adiurat, se sincera fide matrimoniū sororis petere: nūcupaturumq; se eam reginam, neque in contumeliam eius se aliam uxorem, aliōsue, quā filios eius liberos habiturum. Arsinoe posteaquā & spe impleta est, & metu soluta, ipsa cum fratre colloquitur: cuius vultus, & blandientes oculi, cū fidem non minorem, quā iusiurandum promitterent, reclamante Ptolemæo filio fraudem subesse, in matrimonium fratris consensit. Nuptiæ, magno apparatu lætitiæque omnium celebrantur. Ad cōcionem quoque vocato exercitu, capiti sororis diadema imponit, reginamq; eam appellat. Quo nomine in lætitiā effusa Arsinoe, quæ quod morte Lysimachi prioris mariti amiserat, recepisset, ultrò virum in urbem suam Cassandriam inuitat: cuius urbis cupiditate fraus struebatur. Prægressa igitur virū, diē festū urbi in aduentum eius indicit: domos, tēpla, cæteraq; omnia exornari iubet: aras ubique, hostiasq; disponi, filios quoque suos Lysimachū XVI. annos natū. Philippum triennio minorem, utrūq. forma insignē coronatos

curre-

currere iubet. Quos Ptolemæus ad celandā fraudē **Exemplum**
 cupidē, et ultra modū veræ affectionis amplexus, **crudelita-**
 osculis diu fatigat. Vbi ad portā vētū est, occupari **tis & par-**
 arcē iubet, pueros interfici. Qui cū ad matrē confu- **ricidij in**
 gissēt, in gremio eius, inter ipsa oscula trucidātur. **Ptolemæo.**
 Proclamāte Arsinoe, quod tm̄ nefas, aut nubendo,
 aut post nuptias cōtraxisset, pro filijs se sæpē p̄cus-
 soribus obtulit. Frēquēter se corpore suo puerorum
 corpora amplexata p̄textit: vulneraq. excipere, q̄
 liberis* itē debātur noluit. Ad postremū spoliata ē
 funeribus filiorū, scissa veste, et crinib. sparsis cum *** Intenta-**
 duob. seruulis ex vrbe p̄tracta, Samothraciā ī exi- **bantur. Ar-**
 lium abiit: eò miserior, q̄ mori cū filijs nō licuit. **sinoe exu-**
 Sed nec Ptolemæo inulta scelera fuerunt. Quippē **lat.**
 dijs immortalib. tot periuria, et tā cruēta parrici- **Galli Ita-**
 dia vindicātib⁹, breui pōst à Gallis spoliatus regno, **liam inua-**
 captusq. vitā ferro, ut meruerat, amisit. Nāq; Gal- **dunt.**
 li abundāte multitudine, cū eos nō caperēt terræ, q̄
 genuerāt, trecēta millia hominū ad sedes novas q̄- **Romā Gal-**
 rendas velut perigrenatum miserunt. Ex his por- **li incēdūt.**
 tio in Italia consedit, quæ et urbē Romam captam
 incēdit, et portio Illyricos sinus, ducibus auib. (nā
 augurandi studio Galli præter ceteros callent) per
 strages barbarorum penetrauit, & in Pānonia con **Pannonia.**
 sedit. Gens aspera, audax, bellicosa, quæ prima post
 Herculē, cui ea res uirtutis admirationē, et immor-
 talitatis fidē dedit, Alpiū inuicta iuga, & frigo-
 re intraētabilia loca transcendit. Ibi domitis Pan-
 nonijs, per multos annos cum finitimis uaria bella
 gesserūt. Hortāte deīde successu diuisis agminib⁹,

Gallici no-
minis ter-
ror.

Νόημα.

Ptolomæi
temeritas.

Belgi⁹ Gal-
lorum dux.

Ferocis &
temerarij
animi exē-
plum.

Vincūt Ma-
cedones
Galli.

Ptolomæi
interitus.

alij Græciā, alij Macedoniā, omnia ferro proterentes petiuere. Tantusq; terror Gallici nominis erat, ut et reges non lacessiti ultrò pacem ingenti pecunia mercaretur. Solus Rex Macedonię Ptolemæus aduentū Gallorum intrepidus audiuit. Isq; cū paucis & incōpositis, quasi bella nō difficilius quā scelera patrarentur, parricidiorū furijs agitatus occurrit. Dardanorum quoque legationem viginta millia armatorū in auxiliū offerentem spreuit: addita insuper contumelia, actū de Macedonia dicens, si cum totū Orientē soli domuerint, nunc in vim dictā ciuiū Dardanis egeāt. Milites se habere filios eorum, qui sub Alexādro Rege stipēdia toto orbe terrarū victores fecerint. Quę ubi Dardano Regi nunciata sunt, inclytū illud Macedonia regnū breui immaturi iuuenis temeritate casurū dixit. Igitur Galli duce Belgio, ad tētādos Macedonū aīos, legatos ad Ptolemæū mittunt, offerētes pacē, si emere velit. Sed Ptolemæus inter suos belli metu pacē Gallos petere gloriatus est, nec minùs ferociter se legatis, q̃ inter amicos iactauit. Aliter se pacem daturū negando, nisi principes suos obsides dederint, & arma tradiderint: nō. n. fidem se, nisi inermibus habiturum. Renunciata legatione risēre Galli, undique acclamātes, breui sensurū, sibi, an illi cōsulētes, pacem obtulerint. Interiectis diebus præliū conseritur, victiq; Macedones cāduntur. Ptolemę⁹ multis vulnerib. saucius, capitur: caput ei⁹ amputatur: & lancea fixū, tota acie ad terrorē hostiū circumfertur. Paucos ex Macedonibus fuga seruauit: cæteri

aut

aut capti, aut occisi. Hæc cū nunciata per omnem Macedoniā essent, portæ urbium clauduntur: luctu omnia replētur, nunc orbitatē amissorum filiorum dolebāt, nunc excidia urbium metuebant, nūc Alexandri Philippiq; Regū suorū nomina, sicuti numina in auxilium uocabāt, sub illis se nō solū tutos, verūm et victores orbis terrarū extitisse: Ut tuerentur patriā suā, quum gloria rerū gestarum celo proximā reddidissent, ut opē adflictis ferrēt: quos furor, & temeritas Ptolemæi regis perdiderat, orabant. Desperātibus omnibus, nō votis agendum Macedonū
trepidatio.
*Sosthenes unus de Macedonum principibus ratus, cōtracta iuuentute & Gallos exultantes victoria cōpescuit: & Macedoniā ab hostili depopulatione defendit. Ob q̄ virtutis beneficia multis nobilibus regnū Macedonia affectātibus, ignobilis ipse præponitur. Et cū rex ab exercitu appellatus esset, ipse non in regis, sed in ducis nomē iurare milites coëgit. Interea Brennus, quo duce portio Gallorum in Græciā se effuderat, audita victoria suorū, qui Belgio duce Macedonas vicerāt, indignatus parta victoria * optimā prædā, & oriētis spolijs onustā tam* Sosthenis
virt⁹ & mo-
deratio.
facile relictā esse: adunatis CL. millibus peditum, XV. millibus equitū, in Macedoniā erumpit. Cū agros, villasq; popularētur, occurrit ei cū instructo exercitu Macedonum Sosthenes, sed pauci à pluribus, trepidi à valentibus facitē vincuntur. Itaque cū victi se Macedones intra muros urbium cōdidissent, victor Brēnus, nemine prohibēte, toti⁹ Macedonia agros deprædatur. Inde quasi spolia sorderent, Brennus.

Vincuntur
Macedones
à Gallis.

Contēptor
eorum
Brennus.

Exemplum
impietatis.

rent, animum ad deorū immortalium templa con-
uertit, scurriliter iocatos, locupletes deos largiri
hominibus oportere. Statim igitur Delphos iter
vertit, prædam religionis aurum, offensæ deorum
immortalium præferens: quos nullis opibus egere,
ut qui eas largiri hominibus soleant, adfirmabat.

Descriptio situs templi Delphici Apollinis.

Templum autem Apollinis Delphis positū est
in monte Parnasse, in rupe undiq; impendente: ibi
ciuitatē frequentia hominū facit. Qui ad firmatio-
nē maiestatis undique cōcurrentes, in eo saxo con-
sedere. Atque ita templum ciuitatemq. non muri,
sed præcipitia, nec manu facta, sed naturalia præsi-
dia defendunt: prorsus ut incertum sit utrum mu-
nimentū loci, an maiestas dei pl⁹ hic admirationis
habeat. Media saxi rupes in formā theatri recessit.

Originem Delphici oraculis refert Diodorus
in Philippo.

Quam obrem hominum clamor. & si quādō ac-
cidit tubarū sonus, personātibus et resonātibus in-
ter se rupibus, & multiplex audiri ampliorque,
q̄ editur, resonare solet. Quæ res maiore maiestatis
terrorē ignaris rei, & admirationē stupētibus ple-
runq; adfert. In hoc rupis anfractu media ferme

Delphicum
antrum.

montis altitudine, planicies exigua est: atque in ea
p̄fundū terræ foramē, qđ in oracula patet. Ex quo
frigidus spirit⁹ in quodā velut vëto in sublimi ex-
pulsus, mētes vatū in vecordiā vertit, impletosq;
deo, responsa cōsulentibus dare cogit. Multa igitur
ibi, & opulēta regū, populorumq; visantur mune-

ra, quæq. magnificentia sui reddentium vota gratam voluntatem, & deorum responsa manifestât.

Consulatio de inuadendo templo.

Igitur Brennus, cum in conspectu haberet templū, diū deliberavit, an confestim rem aggredere-
tur, an verò fessis viâ militibus noctis spatium ad resumendas vires daret. Euridanus, & Thessalo-
nus duces, qui se ad prædæ societatem iunxerant, amputari moras iubent, dum imparati hostes, & recens aduentus sui terrori esset. Interiecta nocte, & animos hostibus forsitā, et auxilia accessura, et vias, quæ nunc pateant, obstructū iri. Sed Gallorum vulgus ex lōga inopia, ubi primum vino, cæterisq. cōmeatibus referta rura inuenit, non minùs abundātia, quā victoria latū per agros se sparserat, desertisq. signis ad occupanda omnia pro victoribus vagebantur. Quæ res dilationem Delphis dedit. Prima namq; opinione aduētus Gallorū prohibiti, agrestes à Græcis oraculis ferūtur, messes vinaque villis efferre. Cuius rei salutare præceptū nō prius intellectum est, quàm vini, cæterarumq. copiarum abundātia, velut mora Gallis obiecta, auxilia finitimorum cōuenēre. Prius itaq; urbem suam Delphi aucti uiribus sociorum præmunire, quā Galli vino velut prædæ incubātes, ad signa revocarētur.

Habebat Brennus lecta ex omni exercitu peditum sexaginta quinque millia: Delphorum sociorumq.

nō nisi* quatuor millia militū erāt, quorū contem-
ptu, Brennus ad acuendos suorum animos, prædæ ubertatē omnibus ostēdebat, statuasq; cū quadri-

Euridanus
Thessalo-
nus.

Brenni &
Delphorū
cop 2.

* Alij 14.

Pugna iter
Gallos &
Delphos.

gis, quarū ingēs copia procul visebatur, solido auro
fusas esse, plusq; in pōdere, q̄ in specie habere prae-
dæ adfirmabat. Hec assertione, uel animaduersione
inuitati Galli, simul & hesterno mero saucij, sine
respectu periculorū in bellū ruebāt. Cōtrā Delphi
plus in deo, quā in viribus spē ponentes, cū cōtem-
ptu hostiū resistebant, scandentesq; Gallos è summo
montis vertice partim saxi, partim armis obrue-
bāt. In hoc partiū certamine repente uniuersorum
tēplorū antistites, simul & ipsi vates, sparsis crini-
bus cū insignibus atque infulis pauidi, vecordesq;
in primā pugnātiū aciē procurrūt: aduenisse deum
clamāt, eumq. se vidisse desilientē in templū, per
culminis aperta fastigia. Dū omnes opē dei suppli-
citer implorant, iuuenē supra humanum modū in-
signis pulchritudinis, comitesq; ei duas armatas
virgines, ex propinquis duabus Dianæ Minervæq.
ædibus occurrisse, nec oculis tantū hæc se perspe-
xisse, sed audisse etiam stridorē arcus, ac strepitum
armorū. Perinde nec cunctarentur dijs antesigna-
nis hostem cedere, & victoria deorum socios se
adiungere, summis obsecrationibus monebāt. Qui-
bus vocibus incensi, omnes in prælium profiliunt.

Vincuntur Galli à Delphis, ducibus diis.

Præsentia dei, & ipsi statim sensere. Nā et ter-
remotu portio mōtis abrupta, Gallorū strauit exer-
citū, et cōfertissimi cunei nō sine vulneribus hostiū
dissipati, ruebāt. Insequuta deinde tēpestas est, quæ
grandine & fulgure saucios ex vulnerib. absum-
psit. Dux ipse Brennus cū dolorē vulnerum ferre

non

non posset, pugione vitam finiuit. Alter ex ducibus, punitis belli auctoribus, cū decē millibus sociorū citato agmine, à Græcia excedit. Sed nec fortuna fugientibus cōmodior fuit. Siquidem pauidis nulla sub tectis acta nox, nullus sine labore et periculo dies: assidui imbres, & gelu, nix concreta, & fames, & lassitudo, & super hæc, maximū perigliæ malum miseras infælicis belli reliquias obtinebant. Gêtes quoque nationesq; per quas iter habebant, palantes velut prædam sectabantur. Quo pacto euenit, ut nemo ex tanto exercitu, qui paulò antè fiducia virium etiam deos spoliens contemnebant, velut ad memoriam tantæ cladi superesset.

Brēn⁹ mortem sibi ipsi cōsciuit. Clades Gallorum in Græcia.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXV.

INTER duos Reges Antigonū & Antiochū statuta pace, cū in Macedoniam Antigonus reuerteretur, nouus eidem repente hostis exortus est, quippe Galli, qui à Brenno duce, cū in Græciam proficiscerentur, ad terminos gentis tuendos relictī fuerant, ne soli desides viderentur, peditum quindecim millia, equitum tria millia armauerāt, fugatisq. Getarum, Triballorumq. copijs Macedonia imminētes legatos ad regem miserunt: qui pacem ei venalem offerrēt, simul et Regis castra specularentur. Quos Antigonus, pro regali munificentia, ingenti apparatu epularum ad cœnam inuitauit. Sed Galli expositum grande auri argentiq. pondus admirantes, atque prædæ vbertate sollici-

Tertia Gallorū in Macedonia irruptio.

Galli auidissimi
Liuius.

tati, infestiores, quā venerāt reuertuntur. Quibus et
 elephantes ad terrorem, velut inusitatas barbaris
 formas, Rex ostēdi iusserat, naues onustas copiis
 demonstrari ignarus, quod, quibus ostētatione viriū me-
 tum se inūcere existimabat, eorū aīos ut ad optimā
 prēdā sollicitabat. Itaque legati ad suos reuersi, oīa
 in maius extollentes, opes pariter, et negligentiam
 regis ostendunt, referta auro et argento castra esse,
 et neque vallo fossāue munita, et quasi satis mu-
 nimenti in diuitiis haberent, ita eos oīa officia mi-
 litaria intermisisse, prorsus, quasi ferri auxilio non
 indigerent, quā abundarēt auro. Hac relatione au-
 dē gentis animi satis ad prēdā incitabantur. Acce-
 debat* tum exēplum Belgi, qui non magno antē tē-
 pore Macedonū exercitum cum rege trucidauerat.
 Itaque cōsistentibus omnibus, nocte castra regis
 aggrediuntur: qui p̄sentiēs tantā tempestatē, signū
 pridie dederat, ut omnibus rebus ablati, in proxi-
 mam syluā taciti se occultarent. Neque aliter ser-
 uata castra, quā deserta sunt. Siquidem Galli ubi oīa
 vacantia, nec sine defensoribus modō, verū etiam
 sine custodibus vident, non fugam hostium, sed do-
 lum arbitantes, diu intrare portas timuerūt. Ad
 postremū integris et intactis munimentis, scrutan-
 tes potiūs, quā diripientes, castra occupauerunt. Tunc
 ablati, quā inuenerāt, ad littus conuertuntur. Ibi dū
 naues incautiūs diripiūt, à remigibus, et ab exerci-
 tus parte, quæ eō cū cōiugibus et liberis cōgugerāt,
 nihil tale metuentes, trucidantur, tantaque cædes
 Gallorū fuit, ut Antigono pacē huius victorię opi-
 nio,

* Tamen.

Galli inua-
dunt caltra
Antigoni.

Galli cedū-
tur.

no, non à Gallis tantum, verum et à finitimorum feritate presterit: quanquam Gallorum ea tempestate tantæ fecunditatis iuuetus fuit, ut Asiā omnem velut examine aliquo impleret: Denique neque Reges orientis sine mercenario Gallorum exercitu vlla bella gesserint, neque pulsī regno ad alios, quā ad Gallos confugerint. Tantus terror Gallici nominis, siue armorum inuicta felicitas erat, ut aliter neque maiestatem suam tutam, neque amissam recuperare se posse, sine Gallica virtute arbitrarentur. Itaque in auxilium à Bythiniae Rege inuocati, regnum cum eo, parta victoria diuiserant: eamque regionem Gallogræciam cognominarunt.

Gallogræcia, mixti Galli & Græci appellantur. Liuius VIII. IIII. Decadis. Redit ad Pyrrhum. Exercitus Pyrrhi, VIII. millia peditum, & D. equitum, Plutarchus. Pyrrhi ex Italia excessus. Hunc Antigonus lusori adsimulabat, qui & multa, & benè faceret, sed cadentibus uti nesciret. Plutarchus.

~~X~~ Dum hæc in Asia aguntur, interim in Sicilia Pyrrhus à Pœnis nauali prælio victus, ab Antigono Macedoniae rege supplementum militum per legatos petit: denunciāns, ni mittat, redire se in regnum necesse habere: incrementa rerum, quæ de Romanis voluerit, de ipso quæsiturum. Quod ubi negatum legati retulerunt, dissimulatis causis, repentinam fingit profectiōem: Socios interim parare bellum iubet, & arcis Tarentinae custodiam Heleno filio, & amico Miloni tradit. Reuersus in Epyrū statim fines Macedoniae inuadit: cui Antigonus

Antigonus
superatur à
Pyrrho.

Pyrrhi va-
rius succes-
sus.

Pyrrhi bel-
lica virtus.

ἐπιφῶν-
μα.

Pyrrhi bel-
lum aduer-
sus Lacedæ-
monios.

gonus cum exercitu occurrit, victusq; prelio in fu-
gam vertitur. Atque ita Pyrrhus Macedoniam in-
deditione accepit, et veluti dāna amisse Sicile Ita-
lieq; acquisito Macedonia regno pensasset, relictū
Tarentini filium, et amicū accersit. Antigonus aut
cum paucis equitibus, fugę comitibus, repente for-
tunę ornāmētis destitutus, amissi regni speculaturus
euentus, Thessalonica se recepit, ut inde cū condu-
cta Gallorū mercenaria manu bellū repararet. Rur-
sus à Ptolomæo Pyrrhi filio funditus victus, cum
septē comitibus fugiens, non recuperādi regni spē,
sed salutis latebras, ac fugę solitudines captat. Igi-
tur Pyrrhus in tāto fastigio regni collocatus, iam
nec eo, ad quod votis perueniendum fuerat, conten-
tus, Græciæ, Asiaq; regna meditatur: nec illi ma-
ior ex imperio, quā ex bello voluptas erat: nec
quisquam Pyrrhum, qua tulisset impetum, sustine-
re valuit. Sed ut ad deuincēda regna inuictus ha-
bebatur, ita deuictis, acquisitisq; celeriter care-
bat, tāto meliūs studebat acquirere imperia, quā
retinere. Itaque cū copias Cherroneso trāsposuis-
set, legationibus Atheniensium, & Achinorum
Messeniōrūq; excipitur. Sed & Græcia omnis ad-
miratione nominis eius, simul & rerum aduersus
Romanos Pænosq; gestarum gloria attoniti, ad-
uentum eius expectabant. Primum illi bellum ad-
uersus Spartanos fuit, ubi maiore mulierū, quā
virorum virtute excipitur. Tunc Ptolemæum fi-
lium, & exercitus partem robustissimam amisit.

Exemplum muliebris fortitudinis, & pieta-
tis

tis erga patriam. Plutarch. in Pyrrhi vita.

Quippe oppugnantī urbē, ad tutelā patriæ tanta multitudo fœminarū cōcurrit, ut nō fortius vi-
ctus, quān verēcundiūs recederet. Porrò Ptole-
mæum, filiū eius adeò strenuū & manu fortē fuisse
tradunt, ut urbem Corcyram solus cum sexaginta
ceperit: Idem prælio nauali triremem ex scapha
cum septem insiluerit, captamq. tenuerit. In oppu-
gnatione quoque Spartanorum vsque in mediam
urbem equo procurrerit: ibiq; concursu multitu-
dinis interfectus sit. Cuius corpus ut relatum, pa-
trē dixisse ferunt: aliquantò tardiūs eum, quān ti-
muerit ipse, uel temeritas ei⁹ meruerit, occisū esse.

Exemplū
militaris
fortitudi-
nis.

Ptolemæus
Pyrrhi fili⁹
Duce Acro-
tato Arci-
Regis filio.
Plutarch.

Pyrrhi mors in Argis: Plutarch. ait, Pyrrhum à
muliercula tegulæ ictu interfectum esse in vrbe.

Repulsus à Spartanis Pyrrhus, Argos petit:
ibi dum Antigonum in vrbe clausum, expugnare
* conatur, inter confertissimos violentissimè dimi-
cans, saxo de muris iactato occiditur. Caput eius
Antigono refertur: qui victoria mitiūs vsus,
filium eius Helenum cum Epirotis sibi deditum in
regnum dimisit: ei⁹que insepulti patris ossa in pa-
triam referenda tradidit. Satis constans inter
omnes auctores fama est, nullum nec eius, nec su-
perioris ætatis Regem comparandum Pyrrho fuis-
se, raroque non inter reges tantum, verum etiam
inter illustres viros, aut vitæ sanctioris, aut iusti-
tiæ probatoris visum fuisse.

* cogitat.
Pyrrhi la⁹.

Pyrrho Annibalem inter Imperatores secun-
das dedisse, refert Liuius: quòd castrametari

prius

prius docuerit, ad hoc nemo elegantius loca cœperit, præsidia disposuerit, &c.

Scientiam certè rei militaris in illo viro tantam fuisse, ut cum Lysimacho, Demetrio, Antigono, tãtis regibus bella gesserit, inuictus semper extiterit. Illyriorũ quoque, Siculorũ, Romanorumq. & Carthaginensium bellis nunquã inferior, plerunque etiam victor extiterit: qui patriam certè suam angustam ignobilemq. fama rerum gestarum, & claritate nominis sui, toto orbe illustrem reddiderit.

IVSTINI HISTORICI LIBER XXVI.

Varij motus Græcorum.

Aristotim⁹ tyrãnus Epyrorum.

POST mortem Pyrrhi non in Macedonia tantum, verum etiam in Asia, Græciãq; magni bellorum motus fuere. Nã & Peloponnesij per proditionem Antigono traditi, & variãte hominũ partim dolore, partim gaudio, pro ut singule ciuitates, aut auxilium de Pyrrho sperauerant, aut metus sustinuerant, ita aut cum Antigono societate iungebant, aut mutuis inter se odijs in bellum ruebãt. Inter hunc turbatarum provinciarum motũ, Epyrorũ quoque urbs ab Aristotimo principe per tyrannidẽ occupatur. A quo cũ multi ex primoribus occisi, plures in exiliũ acti essent. Ætolis per legatos postulantibus, ut coniuges, liberosq; exulũ redderet, primò negavit: postea quasi pœniteret, proficiscendi ad suos omnibus matronis potestatem dedit, diemque profectiois statuit. Ille quasi in perpetuũ cũ viris exulaturæ, pretiosissima quæque

quæque auferētes, cū ad portā quasi uno agmine profectura cōuenissēt, omnibus rebus expoliatæ, in carcere recludūtur, occisis prius in gremijs matrū parvulis, liberis, virginibusq. ad stuprū direptis.

Exemplum
tyrannicæ
crudelita-
tis.

Helemati amor erga patriam, & prudens in mendo tyranno consilium.

Hanc tam seuam dominationē stupentibus omnibus, princeps eorum Helernatus senex, et liberis orbus, ut qui nec ætatis, nec pignorum respectū timeret, convocatos domi fidissimos amicorū, in vindictā patriæ hortatur. Cunctantibus privato periculo publicum finire, & deliberandi spatium postulantibus, accersitis servis iubet obserari fores, tyrannoq; nunciari, mitteret, qui coniuratos apud se comprehenderet, obiectās singulis, se, quia liberandæ patriæ auctor esse non possit, desertæ ultorē futurum. Tunc illi ancipiti periculo circumuenti, honestiorem viam eligentes, conturāt in tyranni necem, atque ita Aristotimus quinto, posteaquam tyrannidem occupauerat, mense opprimitur. Inter eā Antigonus cum multiplici bello, & Ptolemæi regis, et Spartanorum premeretur, nouusq. illi hostis Gallogræciæ exercitus adfluxisset, in speciem castrorum parua manu aduersus cæteros relicta, aduersus Gallos totis viribus profiscitur.

Aristotim⁹
occiditur.

Bellum Antigonicum Gallogræcis.

Quibus cognitis Galli, cū & ipsi prælia pararēt, in auspicia pugnae hostias cedunt. Quarū extis cum magna cædes, interitusq; omniū prædiceretur, non in timorē, sed in furorē versi, sperantesq. Deorum

Gallorum
crudelitas.

minas

in cōiuges
& liberos.

ε'πιφων-
μα.

Gallo græ-
corum cæ-
des.

Demetrius
Macedonię
Rex.

Fortunę vo-
lubilitas.

ε'πιφων-
μα.

minas expiari cæde suorū posse, cōiuges & liberos suos trucidāt, auspicia belli à parricidio incipiētes. Tāta rabies feros animos inuaserat, ut nō parcerēt ætati, cui etiā hostes pepercissent, bellumq. inter necinū, & natalitiū cū liberis, liberorumq. matribus gererēt, pro quibus bella suscipi solent. Itaque quasi scelere vitam victoriamq. redemissent, sicut erant cruenti ex recenti suorum cæde, in prælium non meliore euentu, quàm omine profisciscuntur. Si- quidem pugnantes, prius parricidiorū furia, quàm hostes circumuenēre, obuersantibusq. ante oculos manibus interemptorum, omnes occisione cæsi. Tanta strages fuit, ut Dī pariter cum hominibus consensisse in excidium parricidarum viderentur.

Ptolemęus Εὐεργέτης Ægypti Rex III. Antigonus vincitur ab Alexandro Pyrrhi filio.

Post huius pugnae euentū Ptolemæus, & Spartani victorē hostiū exercitū declinātes, in tutiora se recipiūt. Antigonus quoque, ubi eorū discessum videt, recēti adhuc ex priori uictoria militū ardore, bellū Atheniēsibus infert. In quo cū occupatus esset, interim Alexāder rex Epyri vlcisci mortem patris Pyrrhi cupiens, fines Macedonię depopulatur. Aduersus quē, cū reuersus à Græcia Antigonus esset, trāsitione militū destitut⁹, regnū Macedonię cū exercitu amittit. Huius filius Demetrius puer admodū, absēte patre reparato exercitu, non solū amissā Macedoniā recipit, uerū et Epyri regno Alexādrū spoliāt. Tāta vel mobilitas militū, vel fortunę varietas erat, ut vicissim reges, nūc exu-

les,

les, nunc Reges viderentur. Igitur Alexander, cū exul ad Arcades confugisset, nō minore Epyrotarū desiderio, q̄ sociorum auxilio in regnū restituitur. Per idem tēpus Rex Cyrenarū et * Agas decedit, qui ante infirmitatē, Beronicen unicā filiā, ad finiēda cum Ptolemæo fratre certamina, filio eius desponderat. Sed post mortē Antigonis regis, mater virginis Arsinoe, ut inuita se, contractū matrimonium solueret, misit, qui ad nuptias virginis, regnūq; Cyrenarū Demetriū fratrem regis Antigoni à Macedonia accerserēt: qui et ipse ex filia Ptolemæi procreatus erat. Sed nec Demetrius moram fecit. Itaque cū secundante vento celeriter Cyrenas aduolasset, fiducia pulchritudinis, qua nimis placere socrui cœperat, statim à principio superbus regis familiæ, militibusq; impotens erat, studiūq; placendi à virgine in matrem contulerat. Quæ res spectata, primò virgini, deinde popularibus, militibusq. inuisa fuit. Itaque versis omnium animis in Ptolemæi filiū, insidiæ Demetrio cōparātur: cui cū in lectū socrus cōcessisset, percussores immittuntur. Sed Arsinoe auditæ voce filiæ, ad fores stantis, & præcipientis, ut matri parcerent, adulterum paulisper corpore suo protexit. Quo interfecto, Beronice & stuprum matris salua pietate ulta est, & in matrimonio sortiēdo iudicium patris * sequuta.

* Agys.
Agas Cyrenarū Rex.
Beronica.

Demetrius
propter adulterium
necatur.

* Subsecuta.

IUSTINI HISTORICI

LIBER XXVII.

Mortuo Syriæ Rege Antiocho, cū in locū eius filius Seleucus successisset, hortante matre Laodice,

Antiochus
Theos.
Seleucus.

Gallinicus
Syriæ rex.

Parricidiū
Seleuci.

Beronice
trucidatur.

ἐπὶ τῷ νη-
μει.

Seleuci Gal-
linici nau-
fragium.

*Laodice, q̄ inhibere debuerat, auspicio regni à par-
ricidio cepit. Quippe Beronice nouercā suā, sororē
Ptolemæi regis Aegypti, cū paruulo fratre ex ea
suscepto interfecit. Quo facinore perpetrato, et infā-
miæ maculā subiit, & Ptolemæi bello se implicuit.
Porro Beronice, cū ad se interficiendā missos didi-
cisset, paternæ Daphnæ se claudit. Vbi cū obsiderē
eā cū paruulo filio nūciatū ciuitatibus Asiæ esset,
recordatione paternæ, maiorūq; dignitatis eius, &
casum tam indignæ fortunæ miserantes, auxilia ei
oēs misere. Frater quoque Ptolemæus periculo so-
roris excitus, relicto regno, cū omnibus virib. aduo-
lat. Sed Beronice ante aduētum auxiliorū, cum vi
expugnari nō posset, dolo circūuēta trucidatur. In-
digna res omnib. uisā. Itaque cum uniuersæ ciuita-
tes, quæ defecerāt, ingentē classem comparassent,
repētē exēplo crudelitatis exterritæ, simul et in vlti-
tionē eius, quā defensuri erāt, Ptolemæo se tradūt,
qui nisi in Aegyptum domestica seditione reuoca-
tus esset, totū regnū Seleuci occupasset. Tātum illi
vel odium parricidiale scelus, vel huic fauorē indi-
gnè interēpta mors sororis attulerat. Post discessū
Ptolemæi, Seleucus, cū aduersus ciuitates, quæ de-
fecerāt, ingentem classem cōparasset, repētē, ve-
luti Dijs ipsis parricidiū vindicantibus, orta tēpe-
state, classē naufragio amittit: nec quicquā illi ex
tanto apparatu, præter nudum corpus, et spiritū, et
paucos naufragij comites, residuos fortuna fecit.
Misera quidem res, sed optāda Seleuco fuit: siqui-
dem ciuitates, quæ odio eius ad Ptolemæū transie-
rant,*

rant, velut Dīs arbitris satisfactum sibi esset, repentina animorum mutatione, in naufragij misericordiā versæ, imperio se eius restituunt. Latius igitur malis suis, et damnis ditior redditus, velut par viribus bellū Ptolemæo infert. Sed quasi ad ludibriū tm̄ fortunæ natus esset, nec propter aliud opes regni recepisset, quàm ut amitteret, victus prælio, nō multò quàm post naufragium, comitator trepidus in Antiochiā confugit. Inde ad Antiochū fratrem literas fecit, quib. auxiliū eius implorat, oblata ei Asia inter fines Tauri mōtis, in præmium lætæ opis. Antiochus aut, cū esset annos XIII. natus suprā ætatem regni avidus, occasione nō tam pio animo, quàm offerebatur, arripuit: sed latronis more totū fratri eripere cupiens, puer sceleratam, virilemq. sumit audaciā. Vndè hic Hierax est cognominatus, quia non hominis, sed accipitris ritu in alienis eripiendis vitam sectaretur. Intered Ptolemæus, cū audisset regem Antiochū in auxilium Seleuco venire, ne cū duobus vno tempore dimicaret, in annos X. cum Seleuco pacem facit.

Seleucus
vincitur à
Ptolemæo.

Antiochus
ἐπαίξ.

Impium bellum Antiochi aduersus fratrem. Sed pax ab hoste data interpellatur à fratre: qui conducto Gallorum mercenario exercitu, pro auxilio bellum, pro fratre hostem se imploratus exhibuit. In eo prælio virtute Gallorum victor quidem Antiochus fuit, sed Galli arbitantes Seleucum in prælio cecidisse, in ipsum Antiochum arma vertunt, liberiùs depopulaturi Asiam, si omnem stirpem regiam extinxissent.

Gallorum
perfidia.

Q

Quod

prius docuerit, ad hoc nemo elegantius loca cœperit, præsidia disposuerit, &c.

Scientiam certè rei militaris in illo viro tantam fuisse, ut cum Lysimacho, Demetrio, Antigono, tãtis regibus bella gesserit, inuictus semper extiterit. Illyriorũ quoque, Sicularũ, Romanorumq. & Carthaginensium bellis nunquã inferior, plerunque etiam victor extiterit: qui patriam certè suam angustam ignobilemq. fama rerum gestarum, & claritate nominis sui, toto orbe illustrem reddiderit.

IVSTINI HISTORICI LIBER XXVI.

Varij motus Græcorum.

Aristotim⁹ tyrãnus Epyrorum.

POST mortem Pyrrhi non in Macedonia tantum, verum etiam in Asia, Græciãq; magni bellorum motus fuere. Nã & Peloponnesij per proditionem Antigono traditi, & variãte hominũ partim dolore, partim gaudio, pro ut singule ciuitates, aut auxilium de Pyrrho sperauerant, aut metus sustinuerant, ita aut cum Antigono societate iungebant, aut mutuis inter se odijs in bellum ruebãt. Inter hunc turbatarum provinciarum motũ, Epyrorũ quoque urbs ab Aristotimo principe per tyrannidẽ occupatur. A quo cũ multi ex primoribus occisi, plures in exiliũ acti essent. Ætolis per legatos postulantes, ut coniuges, liberosq; exulũ redderet, primò negavit: postea quasi pœniteret, proficiscendi ad suos omnibus matronis potestatem dedit, diemque profectiois statuit. Illæ quasi in perpetuũ cũ viris exulaturæ, pretiosissima quæque

quæque auferêtes, cùm ad portâ quasi uno agmine profecturæ cõuenissêt, omnibus rebus expoliatæ, in carcere recluduntur, occisis prius in gremijs matrũ paruulis, liberis, virginibusq. ad stuprũ direptis.

Exemplum
tyrannicæ
crudelita-
tis.

Helemati amor erga patriam, & prudens in mendo tyranno consilium.

Hanc tam seuam dominationẽ stupentibus omnibus, princeps eorum Helematus senex, et liberis orbus, ut qui nec ætatis, nec pignorum respectũ timeret, conuocatos domi fidissimos amicorũ, in vindictã patriæ hortatur. Cunctantibus priuato periculo publicum finire, & deliberãdi spatium postulantis, accersitis seruis iubet obserari fores, tyrannoq; nunciari, mitteret, qui coniuratos apud se comprehenderet, obiectãs singulis, se, quia liberãdæ patriæ auctior esse non possit, desertæ ultorẽ futurum. Tunc illi ancipiti periculo circumuenti, honestiorem viam eligentes, conturãt in tyranni necem, atque ita Aristotimus quinto, posteaquam tyrannidem occupauerat, mense opprimitur. Interẽ Antigonus cum multiplici bello, & Ptolemæi regis, et Spartanorum premeretur, nouusq. illi hostis Gallogræciæ exercitus adfluxisset, in speciem castrorum parua manu aduersus ceteros relicta, aduersus Gallos totis viribus profiscitur.

Aristotim⁹
occiditur.

Bellum Antigoni cum Gallogræcis.

Quibus cognitis Galli, cũ & ipsi praelia pararêt, in auspicia pugnae hostias cedunt. Quarũ extis cum magna cædes, interitusq; omniũ prædiceretur, non in timorẽ, sed in furorẽ versi, sperantesq. Deorum

Gallorum
crudelitas.

minas

in cōiuges
& liberos.

ε' πιφων-
μα.

Gallo græ-
corum cæ-
des.

Demetrius
Macedoniæ
Rex.

Fortune vo-
lubilitas.

ε' πιφων-
μα.

minas expiari cæde suorū posse, cōiuges & liberos suos trucidāt, auspicia belli à parricidio incipiētes. Tāta rabies feros animos inuaserat, ut nō parcerēt ætati, cui etiā hostes pepercissent, bellumq. internecinū, & natalitiū cū liberis, liberorumq. matribus gererēt, pro quibus bella suscipi solent. Itaque quasi scelere vitam victoriamq. redemissent, sicut erant cruenti ex recenti suorum cæde, in prælium non meliore euentu, quàm omine profisciscuntur. Si- quidem pugnantes, prius parricidiorū furia, quàm hostes circumuenēre, obuersantibusq. ante oculos manibus interemptorum, omnes occisione cæsi. Tanta strages fuit, ut Dī pariter cum hominibus consensisse in excidium parricidarum viderentur.

Ptolemæus Εὐεργέτης Ægypti Rex III. Antigonus vincitur ab Alexandro Pyrrhi filio.

Post huius pugnae euentū Ptolemæus, & Spartani victorē hostiū exercitū declinātes, in tutiora se recipiūt. Antigonus quoque, ubi eorū discessum videt, recēti adhuc ex priori victoria militū ardore, bellū Atheniēsisibus infert. In quo cū occupatus esset, interim Alexāder rex Epyri vlcisci mortem patris Pyrrhi cupiens, fines Macedoniæ depopulatur. Aduersus quē, cū reuersus à Græcia Antigonus esset, trāsitione militū destitut⁹, regnū Macedoniæ cū exercitu amittit. Huius filius Demetrius puer admodū, absēte patre reparato exercitu, non solū amissā Macedoniā recipit, uerū et Epyri regno Alexādrū spoliāt. Tāta vel mobilitas militū, vel fortune varietas erat, ut vicissim reges, nūc exu-

les,

*Les, nunc Reges viderentur. Igitur Alexander, cū exul ad Arcades confugisset, nō minore Epyrotarū desiderio, q̄ sociorum auxilio in regnū restituitur. Per idem tēpus Rex Cyrenarū et * Agas decedit, qui ante infirmitatē, Beronicen unicā filiā, ad finiēda cum Ptolemæo fratre certamina, filio eius desponderat. Sed post mortē Antigonis regis, mater virginis Arsinoe, ut inuita se, contractū matrimonium solueret, misit, qui ad nuptias virginis, regnūq; Cyrenarū Demetriū fratrem regis Antigoni à Macedonia accerserēt: qui et ipse ex filia Ptolemæi procreatus erat. Sed nec Demetrius moram fecit. Itaque cū secundante vento celeriter Cyrenas aduolasset, fiducia pulchritudinis, qua nimis placere socrui cæperat, statim à principio superbus regis familiæ, militibusq; impotens erat, studiūq; placendi à virgine in matrem contulerat. Quæ res spectata, primò virgini, deinde popularibus, militibusq. inuisa fuit. Itaque versis omnium animis in Ptolemæi filiū, insidiæ Demetrio cōparātur: cui cū in lectū socrus cōcessisset, percussores immittuntur. Sed Arsinoe auditæ voce filiæ, ad fores stantis, & præcipientis, ut matri parcerent, adulterum paulisper corpore suo protexit. Quo interfecto, Beronice & stuprum matris salua pietate ulta est, & in matrimonio sortiēdo iudicium patris * sequuta.*

* Agys.
Agas Cyrenarū Rex.
Beronica.

Demetrius
propter adulterium
necatur.

* Subsecuta.

IUSTINI HISTORICI

LIBER XXVII.

MOrtuo Syriæ Rege Antiocho, cū in locū eius filius Seleucus successisset, hortante matre Laodice,

Antiochus
Theos.
Seleucus.

Gallinicus Syriae rex. *Laodice, quae inhibere debuerat, auspicio regni à par-*
ricidio cepit. Quippe Beronice nouercam suam, sororem
 Parricidium Seleuci. *Ptolemæi regis Aegypti, cum paruulo fratre ex ea*
suscepto interfecit. Quo facinore perpetrato, et infamiae maculam subiit, & Ptolemæi bello se implicuit.
Porrò Beronice, cum ad se interficiendam missos didicisset, paternae Daphnae se claudit. Vbi cum obsideretur
eam cum paruulo filio nunciatum ciuitatibus Asiae esset, recordatione paternae, maiorumque dignitatis eius, &
casum tam indignae fortunae miserantes, auxilia ei omnes misere. Frater quoque Ptolemæus periculo sor-
 Beronice trucidatur. *oris excitus, relicto regno, cum omnibus viribus aduolat.*
Sed Beronice ante aduentum auxiliorum, cum vi expugnari non posset, dolo circumuenta trucidatur. Indigna res omnibus visa. Itaque cum uniuersae ciuitates,
quae defecerant, ingentem classem comparassent, repetere exemplo crudelitatis exterritae, simul et in ultionem eius, quam defensuri erant, Ptolemæo se tradunt,
 ἐπεὶ ὤν. *qui nisi in Aegyptum domestica seditione reuocatus esset, totum regnum Seleuci occupasset. Tantum illi*
 μα. *vel odium parricidiale scelus, vel huic fauorem indignè interempta mors sororis attulerat. Post discessum*
 Seleuci Gallinici naufragium. *Ptolemæi, Seleucus, cum aduersus ciuitates, quae defecerant, ingentem classem comparasset, repente, ueluti*
Dijis ipsis parricidium vindicantibus, orta tempestate, classem naufragio amittit: nec quicquam illi ex
tanto apparatu, praeter nudum corpus, et spiritum, et paucos naufragii comites, residuos fortuna fecit. Misera quidem res, sed optanda Seleuco fuit: siquidem
ciuitates, quae odio eius ad Ptolemæum transierant,

rant, velut *Dys* arbitris satisfactum sibi esset, repentina animorum mutatione, in naufragij misericordiā versæ, imperio se eius restitunt. Letus igitur malis suis, et damnis ditior redditus, velut par viribus bellū *Ptolemæo* infert. Sed quasi ad ludibriū tm̄ fortunæ natus esset, nec propter aliud opes regni recepisset, quàm ut amitteret, victus prælio, nō multò quàm post naufragium, comitator trepidus in *Antiochiā* confugit. Inde ad *Antiochū* fratrem literas fecit, quib. auxiliū eius implorat, oblata ei *Asia* inter fines *Tauri* mōtis, in præmium lata opis. *Antiochus* aut, cū esset annos *XIII*. natus suprā ætatem regni avidus, occasionē nō tam pio animo, quàm offerebatur, arripuit: sed latronis more totū fratri eripere cupiens, puer sceleratam, virilemq. sumit audaciā. Vndē hic *Hierax* est cognominatus, quia non hominis, sed accipitris ritu in alienis eripiendis vitam sectaretur. Intered *Ptolemæus*, cū audisset regem *Antiochū* in auxilium *Seleuco* venire, ne cū duobus vno tempore dimicaret, in annos *X*. cum *Seleuco* pacem facit.

Seleucus
vincitur à
Ptolemæo.

Antiochus
ἐπαξ.

Impium bellum *Antiochi* aduersus fratrem. Sed pax ab hoste data interpellatur à fratre: qui conducto *Gallorum* mercenario exercitu, pro auxilio bellum, pro fratre hostem se imploratus exhibuit. In eo prælio virtute *Gallorum* victor quidem *Antiochus* fuit, sed Galli arbitantes *Seleucum* in prælio cecidisse, in ipsum *Antiochum* arma vertunt, liberiùs depopulaturi *Asiam*, si omnem stirpem regiam extinxissent.

Gallorum
perfidia.

prius docuerit, ad hoc nemo elegantius loca cœperit, præsidia disposuerit, &c.

Scientiam certè rei militaris in illo viro tantam fuisse, ut cum Lysimacho, Demetrio, Antigono, tãtis regibus bella gesserit, inuictus semper extiterit. Illyriorũ quoque, Siculorũ, Romanorumq. & Carthaginensium bellis nunquã inferior, plerunque etiam victor extiterit: qui patriam certè suam angustam ignobilemq. fama rerum gestarum, & claritate nominis sui, toto orbe illustrem reddiderit.

IVSTINI HISTORICI LIBER XXVI.

Varij motus Græcorum.

Aristotim⁹ tyrãnus Epyrorum.

POST mortem Pyrrhi non in Macedonia tantum, verum etiam in Asia, Græciãq; magni bellorum motus fuere. Nã & Peloponnesij per proditionem Antigono traditi, & variãte hominũ partim dolore, partim gaudio, pro ut singule ciuitates, aut auxilium de Pyrrho sperauerant, aut metus sustinuerant, ita aut cum Antigono societate iungebant, aut mutuis inter se odijs in bellum ruebãt. Inter hunc turbatarum prouinciarum motũ, Epyrorũ quoque vrbs ab Aristotimo principe per tyrannidẽ occupatur. A quo cũ multi ex primoribus occisi, plures in exiliũ acti essent. Ætolis per legatos postulantes, ut coniuges, liberosq; exulũ redderet, primò negauit: postea quasi pœniteret, proficiscendi ad suos omnibus matronis potestatem dedit, diemque profectionis statuit. Illæ quasi in perpetuũ cũ viris exulaturæ, pretiosissima quæque

quæque auferêtes, cùm ad portâ quasi uno agmine profecturæ cõuenissêt, omnibus rebus expoliatæ, in carcere recluduntur, occisis prius in gremijs matrũ parvulis, liberis, virginibusq. ad stuprũ direptis.

Exemplum
tyrannicæ
crudelitatis.

Helemati amor erga patriam, & prudens in mendo tyranno consilium.

Hanc tam seuam dominationẽ stupentibus omnibus, princeps eorum Helematus senex, et liberis orbus, ut qui nec ætatis, nec pignorum respectũ timeret, conuocatos domi fidissimos amicorũ, in vindictã patriæ hortatur. Cunctantibus priuato periculo publicum finire, & deliberãdi spatium postulantibus, accersitis seruis iubet obserari fores, tyrannoq; nunciari, mitteret, qui coniuratos apud se comprehenderet, obiectãs singulis, se, quia liberãdæ patriæ auctor esse non possit, desertæ ultorẽ futurum. Tunc illi ancipiti periculo circumuenti, honestiorem viam eligentes, conturãt in tyranni necem, atque ita Aristotimus quinto, posteaquam tyrannidem occupauerat, mense opprimitur. Inter eã Antigonus cum multiplici bello, & Ptolemæi regis, et Spartanorum premeretur, nouusq. illi hostis Gallogræciæ exercitus adfluxisset, in speciem castrorum parua manu aduersus cæteros relicta, aduersus Gallos totis viribus profiscitur.

Aristotim⁹
occiditur.

Bellum Antigonicum Gallogræcis.

Quibus cognitis Galli, cũ & ipsi prælia pararêt, in auspicia pugnæ hostias cedunt. Quarũ extis cum magna cædes, interitusq; omniũ prædiceretur, non in timorẽ, sed in furorẽ versi, sperantesq. Deorum

Gallorum
crudelitas.

minas

in cōiuges
& liberos.

ε'πιφων-
μα.

Gallo græ-
corum cæ-
des.

Demetrius
Macedonię
Rex.

Fortunę vo-
lubilitas.

ε'πιφων-
μα.

minas expiari cæde suorū posse, cōiuges & liberos suos trucidāt, auspicia belli à parricidio incipiētes. Tāta rabies feros animos inuaserat, ut nō parcerēt ætati, cui etiā hostes pepercissent, bellumq. internecinū, & natalitiū cū liberis, liberorumq. matribus gererēt, pro quibus bella suscipi solent. Itaque quasi scelere vitam victoriamq. redemissent, sicut erant cruenti ex recenti suorū cæde, in prælium non meliore euentu, quàm omine proficiscūtur. Si- quidem pugnantes, prius parricidiorū furia, quàm hostes circumuenēre, obuersantibusq. ante oculos manibus interemptorum, omnes occisione cæsi. Tanta strages fuit, ut Dī pariter cum hominibus consensisse in excidium parricidarum viderentur.

Ptolemęus Ευεργέτης Ægypti Rex III. Antigonus vincitur ab Alexandro Pyrrhi filio.

Post huius pugnae euentū Ptolemæus, & Spartani victorē hostiū exercitū declinātes, in tutiora se recipiūt. Antigonus quoque, ubi eorū discessum videt, recēti adhuc ex priori uictoria militū ardore, bellū Atheniēsis infert. In quo cū occupatus esset, interim Alexāder rex Epyri vlcisci mortem patris Pyrrhi cupiens, fines Macedonię depopulatur. Aduersus quē, cū reuersus à Græcia Antigonus esset, trāsitione militū destitut⁹, regnū Macedonię cū exercitu amittit. Huius filius Demetrius

puer admodū, absēte patre reparato exercitu, non solū amißā Macedoniā recipit, uerū et Epyri regno Alexādrū spoliāt. Tāta vel mobilitas militū, vel fortunę varietas erat, ut vicissim reges, nūc exu-

les,

les, nunc Reges viderentur. Igitur Alexander, cū exul ad Arcades confugisset, nō minore Epyrotarū desiderio, q̄ sociorum auxilio in regnū restituitur. Per idem tēpus Rex Cyrenarū et * Agas decedit, qui ante infirmitatē, Beronicen unicā filiā, ad finiēda cum Ptolemæo fratre certamina, filio eius desponderat. Sed post mortē Antigonis regis, mater virginis Arsinoe, ut inuita se, contractū matrimonium solueret, misit, qui ad nuptias virginis, regnūq; Cyrenarū Demetriū fratrem regis Antigoni à Macedonia accerserēt: qui et ipse ex filia Ptolemæi procreatus erat. Sed nec Demetrius moram fecit. Itaque cū secundante vento celeriter Cyrenas aduolasset, fiducia pulchritudinis, qua nimis placere socrui cæperat, statim à principio superbus regis familiæ, militibusq; impotens erat, studiūq; placendi à virgine in matrem contulerat. Quæ res spectata, primò virgini, deinde popularibus, militibusq. inuisa fuit. Itaque versis omnium animis in Ptolemæi filiū, insidiæ Demetrio cōparātur: cui cū in lectū socrus cōcessisset, percussores immittuntur. Sed Arsinoe auditæ voce filiæ, ad fores stantis, & præcipientis, ut matri parcerent, adulterum paulisper corpore suo protexit. Quo interfecto, Beronice & stuprum matris salua pietate ulta est, & in matrimonio sortiēdo iudicium patris * sequuta.

* Agys.
Agas Cyrenarū Rex.
Beronica.

Demetrius
propter adulterium
necatur.

* Subsecuta.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXVII.

Mortuo Syriæ Rege Antiocho, cū in locū eius filius Seleucus successisset, hortante matre Laodice,

Antiochus
Theos.
Seleucus.

Gallinicus
Syriae rex.

Parricidiū
Seleuci.

Beronice
trucidatur.

ἐπαφὼν.
μα.

Seleuci Gal-
linici nau-
fragium.

*Laodice, quā inhibere debuerat, auspicio regni à par-
ricidio cepit. Quippe Beronice nouercā suā, sororē
Ptolemæi regis Aegypti, cū paruulo fratre ex ea
suscepto interfecit. Quo facinore perpetrato, et infā-
miæ maculā subiit, & Ptolemæi bello se implicuit.
Porro Beronice, cū ad se interficiendā missos didi-
cisset, paternæ Daphnæ se claudit. Vbi cū obsideri
eā cū paruulo filio nūciatū ciuitatibus Asiæ esset,
recordatione paternæ, maiorūq; dignitatis eius, &
casum tam indignæ fortunæ miserantes, auxilia ei
oēs misere. Frater quoque Ptolemæus periculo so-
roris excitus, relicto regno, cū omnibus virib. aduo-
lat. Sed Beronice ante aduētum auxiliorū, cum vi-
expugnari nō posset, dolo circūuēta trucidatur. In-
digna res omnib. visa. Itaque cum vniuersæ ciuita-
tes, quæ defecerāt, ingentē classem comparassent,
repētē exēplo crudelitatis exterritæ, simul et in v-
tionē eius, quā defensuri erāt, Ptolemæo se tradūt,
qui nisi in Aegyptum domestica seditione reuoca-
tus esset, totū regnū Seleuci occupasset. Tātum illi
vel odium parricidiale scelus, vel huic fauorē indi-
gnè interēpta mors sororis attulerat. Post discessū
Ptolemæi, Seleucus, cū aduersus ciuitates, quæ de-
fecerāt, ingentem classem cōparasset, repētē, ve-
luti Dijs ipsis parricidiū vindicantibus, orta tēpe-
state, classem naufragio amittit: nec quicquā illi ex
tanto apparatu, præter nudum corpus, et spiritū, et
paucos naufragij comites, residuos fortuna fecit.
Misera quidem res, sed optāda Seleuco fuit: siqui-
dem ciuitates, quæ odio eius ad Ptolemæū transie-
rant,*

rant, velut *Dij*s arbitris satisfactum sibi esset, repentina animorum mutatione, in naufragij misericordiã versæ, imperio se eius restitunt. Lætus igitur malis suis, et damnis ditior redditus, velut par viribus bellũ *Ptolemæo* infert. Sed quasi ad ludibriũ tẽm fortunæ natus esset, nec propter aliud opes regni recepisset, quàm ut amitteret, victus prælio, nõ multò quàm post naufragium, comitator trepidus in *Antiochiã* confugit. Inde ad *Antiochũ* fratrem literas fecit, quib. auxiliũ eius implorat, oblata ei *Asia* inter fines *Tauri* môtis, in præmium lætæ opis. *Antiochus* aut, cùm esset annos *XIII*. natus suprâ ætatem regni avidus, occasione nõ tam pio animo, quàm offerebatur, arripuit: sed latronis more totũ fratri eripere cupiens, puer sceleratam, virilemq. sumit audaciã. Vndè hic *Hierax* est cognominatus, quia non hominis, sed accipitris ritu in alienis eripiendis vitam sectaretur. Intered *Ptolemæus*, cùm audisset regem *Antiochũ* in auxilium *Seleuco* venire, ne cũ duobus vno tempore dimicaret, in annos *X*. cum *Seleuco* pacem facit.

Seleucus
vincitur à
Ptolemæo.

Antiochus
ἐπαίξ.

Impium bellum *Antiochi* aduersus fratrem. Sed pax ab hoste data interpellatur à fratre: qui conducto *Gallorum* mercenario exercitu, pro auxilio bellum, pro fratre hostem se imploratus exhibuit. In eo prælio virtute *Gallorum* victor quidem *Antiochus* fuit, sed *Galli* arbitantes *Seleucum* in prælio cecidisse, in ipsum *Antiochum* arma vertunt, liberiùs depopulaturi *Asiam*, si omnem stirpem regiam extinxissent.

Gallorum
perfidia.

Eumenes
Asiam in-
uadit.

Asia com-
munis re-
gū praeda.

* Alij hu-
milior sem-
per merce-
narij ma-
nus.

Artamanes
Cappado-
ciae Rex.

Antiochi
& Seleuci
fratrum
mors.

Quod ubi sensit Antiochus, velut à prædonibus auro se redemit, societatemq; cū mercenarijs subiungit. Interea Rex Bythinia Eumenes, sparsis cōsumptisq; fratribus bello intestina discordia, quasi vacantē Asia possessionē inuasurus, victorē Antiochum, Gallosq; aggreditur: nec difficile saucios adhuc ex superiore congressione, integer ipse viribus superat. Ea namque tempestate omnia bella in exitium Asia gerebātur, uti quisque fortior fuisset, Asia velut prædā occupabat. Seleucus et Antiochus fratres bellum propter Asia gerebāt. Ptolemaeus Rex Egypti sub specie sororia ultionis, Asia inhiabat. Hinc Bithyni* Eumenes, inde Gal-
li* semper mercenaria manus, Asia depopulabātur, cū interea nemo defensor Asia inter tot prædones inueniebatur. Victo Antiocho, cū Eumenes maiore partē Asia occupasset, ne tunc quidem fratres, perduto præmio, propter quod bellum gerebant, cōcordare potuerunt. Sed omisso externo hoste in mutuum exitium bellum reparant. In eo Antiochus denuò victus multorum dierum fuga fatigatus, tandem ad socerum suum Artamenem Regem Cappadociae prouebitur. A quo cū primum benignè susceptus esset, interiectis diebus, cognito quòd sibi insidiae pararentur, salutē fuga quæsivit. Antiochus fratrē metuens, ad hostem cōfugit. Igitur cū profugo nusquā locus tutus esset, ad Ptolemæum hostē, cuius fidē tutiorē, quàm fratris existimabat, decurrit: memor vel q̄ facturus fratri esset, vel q̄ meruisset à fratre. Sed Ptolemæus

non tã amicus ei deditus, quã hostis fact⁹, seruari cū arctissima custodia iubet. Hinc quoque Antioch⁹ opera cuiusdã meretricis adiutus, quã familiaris agnouerat, deceptus custodibus, labitur, fugiēsq; à latronibus interficitur. Seleucus quoque iisdē ferme diebus amisso regno, equo precipitatus finitur: sic fratres, quasi & germanis casibus exules ambo, post regna, scelerum suorum pœnas luerunt.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXVIII.

OLYMPIAS Pyrrhi Epirotæ Regis filia, Olympias. amisso marito, eodemq; Germano fratre Alexandro, cum tutelam filiorum ex eo susceptorum Pyrrhi & Ptolemæi, regniq; administrationem ipsa recepisset ab Aetolis partē Acarnaniæ, quam in portionem belli pater pupillorum acceperat, eripere volentibus, ad Regē Macedonię Demetriū decurrit: eiq; habenti uxorem Antiochi Regis Syriæ sororem, filiam suam Bythiam in matrimonium tradidit, ut auxilium, quod misericordia non poterat, iure cognationis obtineret.

Causa belli inter Demetrium Macedoniæ, & Antiochum Syriæ Reges.

Fiunt igitur nuptiæ, quibus et noui matrimonij gratia acquiritur, et veteris offensa contrahitur. Nã prior uxor velut matrimonio pulsa, sponte sua ad fratrem Antiochū discedit, eūq; in mariti bellū impellit. Acarnanes quoque diffisi Epirotis, aduersus Aetolos auxiliū Romanorū implorantes, obti-

Legati Rō-
manorum
ad Aetolos.

Supba Ae-
tolorum re-
sponſio.

Liuius de
his copio-
se.

nuerunt à Romano Senatu, ut legati mitterentur, qui denunciarēt Aetolis, praesidia ab urbibus Acanthania deducerēt, paterenturq; esse liberos, qui soli quodā aduersus Troianos, auctores originis suae auxilia Græcis nō miserūt. Sed Aetoli legationē Romanorū superbè audierunt. Pænos illis, et Gallos, à quib. tot bellis vexati, toties occisione sint cæsi, exprobrātes, dicentesque: prius illis portas aduersus Carthaginenses aperiendas, quas clauferit metus Punici belli, quā in Græciam arma transferenda. Meminisse deinde iubent, quibus minentur, aduersus Gallos urbem suam eos tueri non potuisse, captamq; non ferro defendisse, sed auro redemisse. Quam gentem se aliquantō maiori manu Græciam ingressam, non solum externis viribus, sed ne domesticis quidem tectis adiutos uniuersam delēsse: sedemq; sepulchris eorum præbuisse, quam illi viribus, imperioq; suo proposuerūt. Contrā Italiam trepidis ex recēti urbis suae incēdio Romanis, uniuersam fermè à Gallis occupatā. Prius igitur illis Gallos Italia pellendos, quā minentur Aetolis, priusq; sua defendenda, quā aliena defendi ad petenda. Quos aut Romanos esse, nempe pastores, qui latrocinio iustis dominis ademptū solum teneant: qui uxores, cum propter originis debonestamenta nec inuenirent, vi publica rapuerint: qui denique urbem suam parricidio condiderint, murorumque fundamenta fraterno sanguine adperserint. Fraternali primi maduerūt sāguine muti, Lucan⁹. Aetolos aut principes Græciæ semper fuisse, & sicut

Sicut dignitate, ita et virtute ceteris præstitisse. Solos denique esse, qui Macedonas imperio terrarum florētes semper contempserint, qui Philippum Regem non timuerint, qui Alexandri Magni post Persas, Indosque devictos, cum omnes nomen eius horrerent, edicta spreverint. Monere igitur se Romanos, contenti sint fortuna presenti, nec provocet arma, quibus & Gallos caesos, et Macedonas contemptos videant. Sic dimissa legatione Romanorum, ne fortius locuti, quam fecisse viderentur, fines Epyri regni Acarnaniæ depopulantur. Iam Olympias filijs regna tradiderat, & in locum Pyrrhi fratris defuncti Ptolemæus successerat: qui cum hostibus instructo exercitu obuius processisset, infirmitate correptus, in itinere decedit.

Pyrrhi vxor cum duobus filiis Pyrrho & Ptolemæo moritur.

*Olympias quoque non magno post tempore gemino funerum vulnere adflicta, * ægrum spiritum tra-* * *Aegrè:*
bens, non diu filijs supervixit. Cum ex gente regia sola Nereis virgo cum Laodomia sorore superesset, Ne- *Nereis & Laodomia Pyrrhi filie.*
reis nubit Geloni Siciliae Regis filio. Laodomia autem, cum in aram Dianæ confugisset, concursu populi interficitur. Quod facinus Di immortales assiduis cladibus gentis, et propè interitu totius populi vindicauerunt. Nam sterilitatē, famemque passi, & intestina discordia vexati, externis ad postremum bellis penè consumpti sunt. Miloque Laodomie percussor, in *Milonis furor.*
furore versus, nunc ferro, nunc saxo, in summa, dentibus laceratis visceribus, XII. die interijt. His in Epyro gestis, interim in Macedonia Demetrius Rex,

Antigonus
Philippi tu-
tor.

relieto filio Philippo paruulo admodū, decessit, cui
Antigonus tutor datus, accepta in matrimonium
matre pupilli, Regem se constituere laborat.

Antigonus diadema regium propter seditionem abiicit.

Interiecto deinde tempore, cū seditione minaci
Macedonū, clausus in regia teneretur, in publicum
sine satellitibus pcedit: proiectoq; in vulgus diade-
mate ac purpura, dare hec eos alteri iubet, qui aut
imperare illis sciat, aut cui parēre ipsi sciant: se ad-
huc inuidiosum illud regnū, non voluptatibus, sed
laboribus ac periculis sentire. Commemorat deinde
beneficia sua, ut defectionē sociorū vindicauerit,
ut Dardanos Thessalosq; exultantes morte De-
metrii Regis cōpescuerit, ut denique dignitatem
Macedonum non solū defenderit, verū etiam au-
xerit. Quorum si illos pæniteat, deponere imperiū,
& reddere illis munus suum, quia Regem quærāt,

Antigonus
Macedonię
Rex Sparta-
nis bellum
infert.

cui imperent. Cū populus pudore motus, recipere
eum regnum iuberet, tamdiū recusauit, donec se-
ditionis auctores supplicio traderentur. Post hæc
bellum Spartanis infert, qui soli Philippi, Alexan-
driq; bellis, & imperijs Macedonum, & omnibus
metuenda arma contempserunt. Inter duas nobi-
lissimas gentes bellū sūmis utrinque viribus fuit.
Cū hi pro vetere Macedonum gloria, illi non solū
pro illibata libertate, sed etiam pro salute certarent:
victi Lacedæmonij, non ipsi tantū, sed etiam con-
iuges, liberiq; magno animo fortunam tulēre.

Vincuntur
Spartani
• b Antigo-
no.

Constantia Spartanorum in aduersa fortuna.

φέρειν γὰρ χρῆ τάτε δαιμόνια ἀναγναίως, τάτε ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνδρείως. Thucyd.

Nemo quippe in acie saluti pepercit: nulla amissum coniugē fleuit: filiorū mortes senes laudabant: patribus in acie cæsis filij gratulabantur. Suā vicē omnes dolebāt, q̄ nō ipsi pro patriæ libertate deciderent. Parentes omnes domibus saucios excipiebāt, vulneratos curabāt, * lapsos reficiebāt. Inter hęc nullus in urbe strepitus, nulla trepidatio, magis omnes publicā, quā priuatam fortunā lugebāt.*

* Cecidissent.

* Citiùs lōgerē, luxos aut luxatos.

Cleomenes Spartanorum Rex egregij Imperatoris exemplum, Plutar. in Vitis.

Inter hęc Cleomenes Rex post multas hostium cædes, toto corpore, suo pariter & hostium cruore madens superuenit. Ingressusq. urbem non humi consedit, non cibum aut potum poposcit, non denique armorum onus deposuit: sed acclivis parieti, cū quatuor millia sola ex pugna superfuisse conspexisset, hortatur, ut se ad meliora Reipub. tempora reservarent: tum cum coniuge et liberis Aegyptum ad Ptolomæū proficiscitur. A quo honorifice susceptus, diu et in summa dignitate Regis vixit. Postremò post Ptolemæi mortem, à filio eius cum omni familia interficitur. Antigonus autem cæsis occisione Spartanis, fortunā tantæ urbis miseratus, à direptione milites prohibuit, veniamq. his, qui superfuerāt, dedit. Præfatus bellū se cum Cleomene, non cum Spartanis habuisse, cuius fuga, omnis ira eius finita sit: nec minori sibi gloriæ fore, si ab eo servata Lacedæmonia sit, quā si capta pro-

Moderati victoris exemplū Antigonus.

deretur. Parcere igitur se solo urbis, ac testis, quoniam homines, quibus parceret, non superfuissent.

Antigoni mors. Plutarchus ait. Antigonom phthisi & catharro laborantem in media pugna, cum clamore pectus rupisset, expirasse.

Nec multò post ipse decedit, regnumque Philippo annos XIII. nato tradidit.

I V S T I N I HISTORICI LIBER XXIX.

*Philippus
Macedoniæ
Rex.*

*Syriæ Rex
Antiochus
Magnus.*

*Ariarathes
Rex Cappa-
dociæ.*

*Ptolemæus.
φιλοπά-
της per iro-*

niā dictus.

*Annibal
Carthagi-
nensium Dux.*

E I S D E M *fermè temporibus, propè uniuersæ orbis imperia, noua Regum successione mutata sunt. Nam in Macedonia Philippus, mortuo Antigono tutore, eodemq. vitrico, XIII. annorum regnū suscepit: & in Asia interfecto Seleuco, impubes adhuc Rex Antiochus constitutus est. Cappadociæ regnum quoque Ariarathi puero admodum pater ipse tradiderat. Aegyptum patre ac matre interfectis, occupauerat Ptolemæus, cui ex facinoris crimine cognomentum Philopater ex contrario fuit. Sed Spartani in locum Cleomenis suffecerunt Lycurgum. Et ne qua temporibus mutatio deesset, apud Carthaginē ætate adhuc immatura. Dux Annibal constituitur, nō penuria seniorum, sed odio Romanorum, quo imbutum eū à pueritia sciebant. Fatale non tam Romanis, quàm ipsæ Africæ malū. His regibus pueris, licet nulli senioris ætatis rectores erāt, tñ in suorū quibusq. maiorum vestigia intētis, magna indoles virtutis emicuit. Solus Ptolemæus scelestus, sicut in occupādo regno,*

regno, ita & segnis in administrando fuit. Philippum Dardani, cæterique finitimi populi, quibus velut immortale odium cum Macedonum regibus erat, contemptu ætatis assidue laceſſebant.

Demetrii Illyriorum regis ad Philippum oratio. Leuinus consul de his omnibus triumphauit, Florus.

Contrà ille submotis hostibus non contentus sua defendisse, et Ætolis bellum inferre gestiebat: quæ agitantem illum Demetrius Rex Illyriorum nuper à *Paulo Romano cōsule victus, supplicibus precibus Populi. aggreditur, iniuriam Romanorum querens, qui non contenti Italiæ terminis, imperium, spe improba toti orbis amplexi, bellum cum omnibus regibus gerant. Sic illos Siciliæ, sic Sardinia, Hispaniaque: sic deinde totius Africae imperium adfectantes, bellum cum Pœnis, & Annibale suscepisse: Sibi quoque non aliam ob causam, quam quod Italiæ finitimus videbatur, bellum illatum, quasi nefas esset aliquem Regem iuxta imperij eorum terminos esse, sed & ipsi cauendum esse exemplum: cuius quāto propius nobiliusque sit regnum, tantò sit Romanos acriores hostes habiturus. Super hoc cedere se illi regno, quod Romani occupauerint, profitetur, gratius habiturus, si in possessione imperij sui socium potius, hostem videret.

Philippus Macedoniae Rex Romanis bellum infert, Duce Flaminio.

Huiusmodi oratione impulit Philippum, ut omisſis Ætolis bellum Romanis inferret, minus negotij existimantem, quia iam victos ab Annibale apud Trasime-

Legati Rō-
manorum
ad Aetolos.

Supba Ae-
tolorum re-
sponſio.

Liuius de
his copio-
ſe.

nuerunt à Romano Senatu, ut legati mitterentur, qui denunciarēt Aetolis, præſidia ab urbibus Acanania deducerēt, paterenturq; eſſe liberos, qui ſoli quōdā aduerſus Troianos, auctores originis ſuæ auxilia Græcis nō miſerūt. Sed Aetoli legationē Romanorū ſuperbè audierunt. Pænos illis, et Gallos, à quib. tot bellis vexati, toties occiſione ſint caſi, exprobrātes, dicentesq;: prius illis portas aduerſus Carthaginēſes aperiendas, quas clauſerit metus Punici belli, quā in Græciam arma transferenda. Meminiſſe deinde iubent, quibus minentur, aduerſus Gallos urbem ſuam eos tueri non potuiſſe, captamq; non ferro defendiſſe, ſed auro redemiſſe. Quam gentem ſe aliquantō maiori manu Græciam ingreſſam, non ſolū externis viribus, ſed ne domeſticis quidem teſtis adiutos uniuersam delēſſe: ſedemq; ſepulchris eorum præbuiſſe, quam illi viribus, imperioq; ſuo propoſuerūt. Contrā Italiam trepidis ex recēti urbis ſuæ incēdio Romanis, uniuersam fermè à Gallis occupatā. Prius igitur illis Gallos Italia pellendos, quā minentur Aetolis, priusq; ſua defendenda, quā aliena defendi ad petenda. Quos aut Romanos eſſe, nempè paſtores, qui latrocinio iuſtis dominis ademptū ſolum teneant: qui uxores, cū propter originis deboneſtamenta nec inuenirent, vi publica rapuerint: qui denique urbem ſuam parricidio condiderint, murorumq; fundamenta fraterno ſanguine adſperſerint. Fraterno primi maduerūt ſāguine muri, Lucan⁹. Aetolos aut principes Græciæ ſemper fuiſſe, & ſicut

sicut dignitate, ita et virtute ceteris præstitisse. Solos denique esse, qui Macedonas imperio terrarum florētes semper contempserint, qui Philippum Regem non timuerint, qui Alexandri Magni post Persas, Indosque devictos, cum omnes nomen eius horrerent, edicta spreverint. Monere igitur se Romanos, contenti sint fortuna presenti, nec provocet arma, quibus & Gallos caesos, et Macedonas contemptos videant. Sic dimissa legatione Romanorum, ne fortius locuti, quam fecisse viderentur, fines Epyri regni Acarnaniae depopulantur. Iam Olympias filijs regna tradiderat, & in locum Pyrrhi fratris defuncti Ptolemæus successerat: qui cum hostibus instructo exercitu obuius processisset, infirmitate correptus, in itinere decedit.

Pyrrhi vxor cum duobus filiis Pyrrho & Ptolemæo moritur.

Olympias quoque non magno post tempore gemino funerum vulnere adflicta, * ægrum spiritum tra- * Aegre: bens, non diu filijs supervixit. Cum ex gente regia sola Nereis virgo cum Laodomia sorore superesset, Nereis nubit Geloni Siciliae Regis filio. Laodomia autem, cum in aram Dianæ confugisset, concursu populi interficitur. Quod facinus Di immortales assiduis cladibus gentis, et prope interitu totius populi vindicauerunt. Nam sterilitatem, famemque passi, & intestina discordia vexati, externis ad postremum bellis penè consumpti sunt. Miloque Laodomie percussor, in Milonis furor. furorē versus, nunc ferro, nunc saxo, in summa, dentibus laceratis visceribus, XII. die interijt. His in Epyro gestis, interim in Macedonia Demetrius Rex,

Antigonus
Philippi tu-
tor.

*relictō filio Philippo paruulo admodū, decessit, cui
Antigonus tutor datus, accepta in matrimonium
matre pupilli, Regem se constituere laborat.*

Antigonus diadema regium propter seditionem abiicit.

*Interiecto deinde tempore, cū seditione minaci
Macedonū, clausus in regia teneretur, in publicum
sine satellitibus pcedit: proiectoq; in vulgus diade-
mate ac purpura, dare hęc eos alteri iubet, qui aut
imperare illis sciat, aut cui parēre ipsi sciant: se ad-
huc inuidiosum illud regnū, non voluptatibus, sed
laboribus ac periculis sentire. Commemorat deinde
beneficia sua, ut defectionē sociorū vindicauerit,
ut Dardanos Thessalosq; exultantes morte De-
metriū Regis cōpescuerit, ut denique dignitatem
Macedonum non solū defenderit, verū etiā au-
xerit. Quorum si illos pæniteat, deponere imperiū,
& reddere illis munus suum, quia Regem quērāt,*

Antigonus
Macedonię
Rex Sparta-
nis bellum
infert.

*cui imperent. Cū populus pudore motus, recipere
eum regnum iuberet, tamdiū recusauit, donec se-
ditionis auctores supplicio traderentur. Post hęc
bellum Spartanis infert, qui soli Philippi, Alexan-
driq; bellis, & imperijs Macedonum, & omnibus
metuenda arma contempserunt. Inter duas nobi-
lissimas gentes bellū sūmis utrinque viribus fuit.*

Vincuntur
Spartani
ob Antigo-
no.

*Cū hi pro vetere Macedonum gloria, illi non solū
pro illibata libertate, sed etiā pro salute certarent:
victi Lacedæmonij, non ipsi tantū, sed etiam con-
iuges, liberiq; magno animo fortunam tulēre.*

Constantia Spartanorum in aduersa fortuna.

φέρειν γὰρ χρῆ τάτε δαμόνια ἀναγναίως, τάτε ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνδρείως. Thucyd.

Nemo quippe in acie salutē pepercit: nulla amissum coniugē fleuit: filiorū mortes senes laudabant: patribus in acie cæsis filij gratulabantur. Suā vicē omnes dolebāt, q̄ nō ipsi pro patriæ libertate* decidissent. Parentes omnes domibus saucios excipiebāt, vulneratos curabāt, * lapsos reficiebāt. Inter * Citiùs lēgerē, luxos aut luxatos.

Cleomenes Spartanorum Rex egregij Imperatoris exemplum, Plutar. in Viris.

Inter hæc Cleomenes Rex post multas hostium cædes, toto corpore, suo pariter & hostium cruore madens superuenit. Ingressusq. urbem non humi consedit, non cibum aut potum poposcit, non denique armorum onus deposuit: sed acclivis parieti, cū quatuor millia sola ex pugna superfuisse conspexisset, hortatur, ut se ad meliora Reipub. tempora reservarent: tum cum coniuge et liberis Ægyptum ad Ptolomæū proficiscitur. A quo honorifice susceptus, diu et in summa dignitate Regis vixit. Postremò post Ptolemæi mortem, à filio eius cum omni familia interficitur. Antigonus autem cæsis occisione Spartanis, fortunā tantæ urbis miseratus, à direptione milites prohibuit, veniamq. his, qui superfuerāt, dedit. Praefatus bellū se cum Cleomene, non cum Spartanis habuisse, cuius fuga, omnis ira eius finita sit: nec minori sibi gloriæ fore, si ab eo servata Lacedæmonia sit, quā si capta pro-

Moderati
victoris e-
xēplū Anti-
gonus.

Eumenes
Asiam in-
uadit.

Asia com-
munis re-
gū praeda.

* Alij hu-
milior sem-
per merce-
narij ma-
nūs.

Artamanes
Cappado-
ciæ Rex.

Antiochi
& Seleuci
fratrum
mors.

Quod ubi sensit Antiochus, velut à prædonibus auro se redemit, societatemq; cū mercenarijs subiungit. Interea Rex Bythinia Eumenes, sparsis cōsumptisq; fratribus bello intestina discordia, quasi vacantē Asia possessionē inuasurus, victorē Antiochum, Gallosq; aggreditur: nec difficile saucios adhuc ex superiore congressione, integer ipse viribus superat. Ea namque tempestate omnia bella in exitium Asia gerebātur, uti quisque fortior fuisset, Asia velut prædā occupabat. Seleucus et Antiochus fratres bellum propter Asia gerebāt. Ptolemæus Rex Egypti sub specie sororia ultionis, Asia inhiabat. Hinc Bithyni* Eumenes, inde Galli* semper mercenaria manus, Asia depopulabātur, cū interea nemo defensor Asia inter tot prædones inueniebatur. Victo Antiocho, cū Eumenes maiore partē Asia occupasset, ne tunc quidem fratres, perduto præmio, propter quod bellum gerebant, cōcordare potuerunt. Sed omisso externo hoste in mutuum exitium bellum reparant. In eo Antiochus denuò victus multorum dierum fuga fatigatus, tandem ad socerum suum Artamenem Regem Cappadociæ prouebitur. A quo cū primū benignè susceptus esset, interiectis diebus, cognito quòd sibi insidia pararentur, salutē fuga quæsiuit. Antiochus fratrē metuens, ad hostem cōfugit. Igitur cū profugo nusquā locus tutus esset, ad Ptolemæum hostē, cuius fidē tutiorē, quàm fratris existimabat, decurrit: memor vel q̄ facturus fratri esset, vel q̄ meruisset à fratre. Sed Ptolemæus

non tã amicus ei deditus, quã hostis fact⁹, seruari cū arctissima custodia iubet. Hinc quoque Antioch⁹ opera cuiusdã meretricis adiutus, quã familiari⁹ agnouerat, deceptus custodibus, labitur, fugiēsq; a latronibus interficitur. Seleucus quoque iisdē ferme diebus amisso regno, equo precipitatus finitur: sic fratres, quasi & germanis casibus exules ambo, post regna, scelerum suorum pœnas luerunt.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXVIII.

OLYMPIAS Pyrrhi Epirotæ Regis filia, Olympias. amisso marito, eodemq; Germano fratre Alexandro, cum tutelam filiorum ex eo susceptorum Pyrrhi & Ptolemæi, regniq; administrationem ipsa recepiſſet ab Aetolis partē Acarnaniæ, quam in portionem belli pater pupillorum acceperat, eripere volentibus, ad Regē Macedonię Demetriū decurrit: eiq; habenti uxorem Antiochi Regis Syriæ sororem, filiam suam Bythiam in matrimonium tradidit, ut auxilium, quod misericordia non poterat, iure cognationis obtineret.

Causa belli inter Demetrium Macedoniæ, & Antiochum Syriæ Reges.

Fiunt igitur nuptiæ, quibus et noui matrimonij gratia acquiritur, et veteris offensa contrahitur. Nã prior uxor velut matrimonio pulsa, sponte sua ad fratrem Antiochū discedit, eūq; in mariti bellū impellit. Acarnanes quoque diffisi Epirotis, aduersus Aetolos auxiliū Romanorū implorantes, obti-

Legati Rō-
manorum
ad Aetolos.

Supba Ae-
tolorum re
sponſio.

Liuius de
his copio-
ſe.

nuerunt à Romano Senatu, ut legati mitterentur, qui denunciarēt Aetolis, præſidia ab urbibus Acanania deducerēt, paterenturq; eſſe liberos, qui ſoli quōdā aduerſus Troianos, auctores originis ſuæ auxilia Græcis nō miſerūt. Sed Aetoli legationē Romanorū ſuperbè audierunt. Pænos illis, et Gallos, à quib. tot bellis vexati, toties occiſione ſint caſi, exprobrātes, dicentesque: prius illis portas aduerſus Carthaginenses aperiendas, quas clauſerit metus Punici belli, quā in Græciam arma transferenda. Meminiſſe deinde iubent, quibus minentur, aduerſus Gallos urbem ſuam eos tueri non potuiſſe, captamq; non ferro defendiſſe, ſed auro redemiſſe. Quam gentem ſe aliquantō maiōri manu Græciam ingreſſam, non ſolū externis viribus, ſed ne domeſticis quidem teſtis adiutos uniuerſam delēſſe: ſedemq; ſepulchris eorum præbuiſſe, quam illi viribus, imperioq; ſuo propoſuerūt. Contrā Italiam trepidis ex recēti urbis ſuæ incēdio Romanis, uniuerſam fermè à Gallis occupatā. Prius igitur illis Gallos Italia pellendos, quā minentur Aetolis, priusq; ſua defendenda, quā aliena defendi ad petenda. Quos aut Romanos eſſe, nempe paſtores, qui latrocinio iuſtis dominis ademptū ſolum teneant: qui uxores, cū propter originis deboneſtamenta nec inuenirent, vi publica rapuerint: qui denique urbem ſuam parricidio condiderint, murorumque fundamenta fraterno ſanguine adſperſerint. Fraternali primi maduerūt ſanguine muti, Lucan⁹. Aetolos aut principes Græciæ ſemper fuiſſe, & ſicut

sicut dignitate, ita et virtute ceteris prestitisse. Solos denique esse, qui Macedonas imperio terrarum florescentes semper contempserint, qui Philippum Regem non timuerint, qui Alexandri Magni post Persas, Indosque devictos, cum omnes nomen eius horreret, edicta spreverint. Monere igitur se Romanos, contenti sint fortuna presenti, nec provocet arma, quibus & Gallos caesos, et Macedonas contemptos videant. Sic dimissa legatione Romanorum, ne fortius locuti, quam fecisse viderentur, fines Epyri regni Acarnaniae depopulantur. Iam Olympias filius regna tradiderat, & in locum Pyrrhi fratris defuncti Ptolemæus successerat: qui cum hostibus instructo exercitu obuius processisset, infirmitate correptus, in itinere decedit.

Pyrrhi vxor cum duobus filiis Pyrrho & Ptolemæo moritur.

*Olympias quoque non magno post tempore gemino funerum vulnere adfecta, * ægrum spiritum tra-* * *Aegrè:*
bens, non diu filius supervixit. Cum ex gente regia sola Nereis virgo cum Laodomia sorore superesset, Ne- *Nereis & Laodomia Pyrrhi filie.*
reis nubit Geloni Siciliae Regis filio. Laodomia autem, cum in aram Dianæ confugisset, concursu populi interficitur. Quod facinus Di immortales assiduis cladibus gentis, et propè interitu totius populi vindicauerunt. Nam sterilitatē, famemque passi, & intestina discordia vexati, externis ad postremum bellis penè consumpti sunt. Miloque Laodomie percussor, in *Milonis furor.*
furorē versus, nunc ferro, nunc saxo, in summa, dentibus laceratis visceribus, XII. die interijt. His in Epyro gestis, interim in Macedonia Demetrius Rex,

Antigonus
Philippi tu-
tor.

relieto filio Philippo paruulo admodū, decessit, cum
Antigonus tutor datus, accepta in matrimonium
matre pupilli, Regem se constituere laborat.

Antigonus diadema regium propter seditionem abiicit.

Interieto deinde tempore, cū seditione minaci
Macedonū, clausus in regia teneretur, in publicum
sine satellitibus pcedit: proiectoq; in vulgus diade-
mate ac purpura, dare hec eos alteri iubet, qui aut
imperare illis sciat, aut cui parēre ipsi sciant: se ad-
huc inuidiosum illud regnū, non voluptatibus, sed
laboribus ac periculis sentire. Commemorat deinde
beneficia sua, ut defectionē sociorū vindicauerit,
ut Dardanos Thessalosq; exultantes morte De-
metrii Regis cōpescuerit, ut denique dignitatem
Macedonum non solū defenderit, verū etiam au-
xerit. Quorum si illos pēniteat, deponere imperiū,
& reddere illis munus suum, quia Regem quērāt,

Antigonus
Macedonię
Rex Sparta-
nis bellum
infert.

cui imperent. Cū populus pudore motus, recipere
eum regnum iuberet, tamdiū recusauit, donec se-
ditionis auctores supplicio traderentur. Post hac
bellum Spartanis infert, qui soli Philippi, Alexan-
driq; bellis, & imperijs Macedonum, & omnibus
metuenda arma contempserunt. Inter duas nobi-
lissimas gentes bellū sūmis utrinque viribus fuit.
Cū hi pro vetere Macedonum gloria, illi non solū
pro illibata libertate, sed etiam pro salute certarent:
victi Lacedemonij, non ipsi tantū, sed etiam con-
iuges, liberiq; magno animo fortunam tulēre.

Vincuntur
Spartani
ob Antigo-
no.

Constantia Spartanorum in aduersa fortuna.

φέρειν γὰρ χρὴ τάτε δαμόνια ἀναγναίως, τάτε ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνδρείως. Thucyd.

Nemo quippe in acie salutem pepercit: nulla amissum coniugem fleuit: filiorum mortes senes laudabant: patribus in acie caesis filij gratulabantur. Suam vicem omnes dolebant, quod non ipsi pro patriae libertate deciderent. Parentes omnes domibus saucios excipiebant, vulneratos curabant, lapsos reficiebant. Inter haec nullus in urbe strepitus, nulla trepidatio, magis omnes publicam, quam privatam fortunam lugebant.

* Cecidissent.

* Citius loqueretur, luxos aut luxatos.

Cleomenes Spartanorum Rex egregij Imperatoris exemplum, Plutar. in Viris.

Inter haec Cleomenes Rex post multas hostium caedes, toto corpore, suo pariter et hostium cruore madens superuenit. Ingressusque urbem non humi consedit, non cibum aut potum poposcit, non denique armorum onus deposuit: sed acclivis parieti, cum quatuor millia sola ex pugna superfuisse conspexisset, hortatur, ut se ad meliora Reipublicae tempora reservarent: tum cum coniuge et liberis Aegyptum ad Ptolemaeum proficiscitur. A quo honorifice susceptus, diu et in summa dignitate Regis vixit. Postremo post Ptolemæi mortem, à filio eius cum omni familia interficitur. Antigonus autem caesis occisione Spartanis, fortunam tantae urbis miseratus, à direptione milites prohibuit, veniamque his, qui superfuerant, dedit. Praefatus bellum se cum Cleomene, non cum Spartanis habuisse, cuius fuga, omnis ira eius finita sit: nec minori sibi gloria fore, si ab eo servata Lacedaemonia sit, quam si capta prodere-

Moderati victoris exemplum Antigonus.

deretur. Parcere igitur se solo urbis, ac testis, quoniam homines, quibus parceret, non superfuissent.

Antigoni mors. Plutarchus ait. Antigonom phthisi & catharro laborantem in media pugna, cum clamore pectus rupisset, expirasse.

Nec multò post ipse decedit, regnumque Philippo annos XIII. nato tradidit.

IVSTINI HISTORICI LIBER XXIX.

*Philippus
Macedoniæ
Rex.*

*Syriæ Rex
Antiochus
Magnus.*

*Ariarathes
Rex Cappa-
docia.*

*Ptolemæus.
Φιλοπά-
της per iro-*

niā dictus.

*Annibal
Carthagi-
nensium Dux.*

EISDEM ferme temporibus, propè uniuersæ orbis imperia, noua Regum successione mutata sunt. Nam in Macedonia Philippus, mortuo Antigono tutore, eodemq. vitrico, XIII. annorum regnū suscepit: & in Asia interfecto Seleuco, impubes adhuc Rex Antiochus constitutus est. Cappadociæ regnum quoque Ariarathi puero admodum pater ipse tradiderat. Aegyptum patre ac matre interfectis, occupauerat Ptolemæus, cui ex facinoris crimine cognomentum Philopater ex contrario fuit. Sed Spartani in locum Cleomenis suffecerunt Lycurgum. Et ne qua temporibus mutatio deesset, apud Carthaginē ætate adhuc immatura. Dux Annibal constituitur, nō penuria seniorum, sed odio Romanorum, quo imbutum eū à pueritia sciebant. Fatale non tam Romanis, quàm ipsæ Africæ malū. His regibus pueris, licet nulli senioris ætatis rectores erāt, tñ in suorū quibusq. maiorum vestigia intētis, magna indoles virtutis emicuit. Solus Ptolemæus scelestus, sicut in occupando regno,

regno, ita & segnis in administrando fuit. Philippum Dardani, ceterique finitimi populi, quibus velut immortale odium cum Macedonum regibus erat, contemptu ætatis assidue laceſſebant.

Demetrii Illyriorum regis ad Philippum oratio. Levinus consul de his omnibus triumphavit, Florus.

Contrà ille submotis hostibus non contentus sua defendisse, et Ætolis bellum inferre gestiebat: quæ agitantem illum Demetrius Rex Illyriorum nuper à *Paulo Romano cōsule victus, supplicibus precibus Populi. aggreditur, iniuriam Romanorum querens, qui non contenti Italiæ terminis, imperium, spe improba toti orbis amplexi, bellum cum omnibus regibus gerant. Sic illos Sicilia, sic Sardinia, Hispaniaque: sic deinde totius Africæ imperium adfectantes, bellum cum Pœnis, & Annibale suscepisse: Sibi quoque non aliam ob causam, quam quia Italiæ finitimus videbatur, bellum illatum, quasi nefas esset aliquem Regem iuxta imperij eorum terminos esse, sed & ipsi cauendum esse exemplum: cuius quâto propius nobiliusque sit regnum, tantò sit Romanos acriores hostes habiturus. Super hoc cedere se illi regno, quod Romani occupauerint, profitetur, gratius habiturus, si in possessione imperij sui socium potius, hostem videret.

Philippus Macedoniae Rex Romanis bellum infert, Duce Flaminio.

Huiusmodi oratione impulit Philippum, ut omisis Ætolis bellum Romanis inferret, minus negotij existimantem, quam victos ab Annibale apud Trasime-

Trasimenum lacum adierat. Itaque, ne multis bellis eodem tempore grauaretur, pacem cum Aetolis fecit, non quasi aliò bellum translaturus, sed ut Græciæ quieti consulturus, quam nunquam in maiori periculo fuisse affirmabat.

Rationes pacis à Philippo cum Aetolis factæ.

Siquidem consurgentibus ab Occidente novis Pænorum & Romanorum imperijs, quibus una hæc à Græcia & Asia mora, dum hæc inter se bello discrimen imperij faciunt, Cæterum statim victoribus transitū in Orientē fore. Videre se itaque, ait, consurgentem in Italia nubem illam trucis, & cruēti belli: videre tonantem, ac fulminantem ab Occasu procellam, quam in quascunque terrarum partes victoriæ tempestas detulerit, magno cruoris imbre omnia fœdaturam. Frequenter Græciam ingentes motus passam, nūc Persarum, nunc Gallorum, nunc Macedonum bellis, sed omnia illa ludum fuisse existimaturos, si ea, quæ nunc in Italia concurrat manus, extra terram illam se effuderit. Cernere se, quàm cruenta & sanguinaria inter se bella utrique populi, & viribus copiarum, & ducum artibus gerant: quæ rabies, solo finiri partis alterius interitu, sine ruina finitimorum nō possit. Feros igitur animos victorū, minūs quidem Macedonia, quàm Græciæ timendos, quia & remotior, & in vindictam sui robustior sit. Scire tamen se eos, qui tantis viribus concurrant, non contentos hoc fine victoriæ fore: metuendumq; sibi quoque certamen eorū, qui superiores extiterint. Hoc prætextu,

prætextu, finito cū Aetolis bello, nihil aliud, quàm
 Pænorum, Romanorumque bella respiciens, singu-
 lorum vires perpendebat. Sed nec Romani, quibus
 Pæni, et Annibal in ceruicibus erant, soluti metu
 Macedonico videbantur. Nam terrebat eos et ve-
 tus Macedonū virtus, & deuicti Orientis gloria,
 & Philippus studio Alexandri æmulationis in-
 census, quem promptum ad bella industriūq; co-
 gnouerunt. Igitur Philippus, cum iterato prælio
 victos à Pænis Romanos didicisset, apertè hostem
 se his professus, naues, quibus in Italiā exercitum
 traiceret, fabricare cæpit.

Apud Trebiam consule Sempronio. Legatio-
 nis huius princeps fuit Xenophanes. Liuius lib. 3.
 Decadis 3.

Legatum deinde ad Annibalem iungēdæ socie-
 tatis gratia cum epistolis mittit, qui compræhen-
 sus, & ad Senatum* productus, incolumis dimis- * Perductus.
 sus est, nō in honorem Regis, sed ne dubius adhuc,
 indubitatus hostis redderetur.

M. Valerius Leuinus ad Tarentum erat, cum
 nauibus LII. De fœdere inter Romanos & Ae-
 tolos factō. Liuius lib. 6. Decad. 3.

Postea verò cū Romanis nunciatum esset, in
 Italiam Philippum copias traiecturum, Leuinum
 prætorem cum instructis nauibus ad prohibendum
 transitum mittunt, qui cū in Græciam venisset,
 promissis multis impulit Aetolos, bellum aduer-
 sus Philippum suscipere. Philippus quoque Aeto-
 los in Romanorum bella sollicitat. Interea et Dar- Dardani.
 dani

dani Macedonia fines vastare cœperunt, abduētis-
que XX. millibus captiuorum, Philippum à Ro-
mano bello ad tuendum regnum reuocauerunt.

Leuinus init fœdus cum Attalo Asiæ, & Pleu-
rato ac Scerdiledo Thracum & Illyriorum
regibus.

De rege
Pergamo-
rum.
Florus.

Dum hæc aguntur, Leuinus Prætor inita cum
Attalo rege societate, Græciam populatur: quibus
cladibus percussæ ciuitates, auxilium petentes,
Philippum legationibus fatigant, nec non & ab
Illyriorum rege lateri eius hærentes, assiduis pre-
cibus promissa exigebant. Super hæc vastati Ma-
cedones ultionem flagitabant. Quibus tot tan-
tisq; obsessus rebus, cui rei primo occurreret, am-
bigebat, omnibus tamen propediem auxilia se mis-
surum pollicetur, non quia facere posset, quæ pro-
mittebat, sed ut spe impletos in societatis iure re-
tineret. Prima tamen illi expeditio aduersus Dar-
danos fuit, qui absentiam eius aucupantes, maiore
belli mole Macedoniæ imminebant.

Philippus pacem cum Romanis, P. Sempro-
nio in prouincia Proconsule, facit. Liuius lib. 9.
Decadis 3.

Cum Romanis quoque pacem facit, contentus
interim bellum Macedonicum distulisse. Philopæ-

* Alij, ad menī Achæorum duci, quem Romanos, sociorum-
Romanos
sociorū ani-
mos. que animos sollicitare didicerat, insidias præten-
dit. Quibus ille cognitis, vitatisque, discedere ab
eo Achæos auctoritate sua coëgit.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXX.

PHILIPPO in Macedonia magnis rebus intento, Ptolemæi in Aegypto diuersi mores erant: nam regno parricidio obtento, & ad necem utriusque parētis, cæde etiam fratris adiuncta, veluti rebus fœliciter gestis, luxuriæ sese tradiderat, Regisq; mores omnes sequuta regio erat.

Ptolemæi
scelera.

Plato. Quales in Republica principes sunt, tales reliqui solent esse ciues.

Itaque non amici tantum præfetti que, verum etiam omnis exercitus, depositis militiæ studiis, otio ac desidia corrupti marcebant. Quibus rebus cognitis, Antiochus Rex Syriæ veteri inter se regnorum odio stimulante, repentino bello multas urbes eius oppressit: ipsamque Aegyptum aggreditur.

Bellum Antiochi Magni: & Ptolemæi, φιλόπατρος.

Trepidat igitur Ptolemæus, & per legationes quousque vires paret, rogat morari Antiochum. Magno deinde in Græcia exercitu conducto, secundum prælium facit, spoliassetq; regno Antiochum, si fortunam virtute iuisset. Contentus recuperationi urbium, quas amiserat, factaq; pace, auidè materiam quietis, arripuit, reuolutisque in luxuriam, occisa Euridice uxore, eademque sorore sua, Agathocleæ meretricis illecebris capitur.

Agathocles.

Exemplum corrupti & intemperantis principis Ptolemæus.

Atque

Ptolemæi
luxuria.

Atque ita omni magnitudine nominis, ac maiestatis oblitus noctes in stupris, dies in cōuiujs consumit. Adduntur INSTRUMENTA LVXVRIÆ TYMPANA, ET TRIPVDIA: nec iam spectator Rex, sed magister nequitiae, nervorum oblectamenta modulatur. Hæc primo labentis regiae tacita pestis, et occulta mala fuere. Deinde crescente licentia iam nec parietibus regiae domus contineri meretricis audacia potest, quam proteruiorem, sociata cum Agathocle fratre ambitiosa pulchritudinis scorto, quotidiana regis stupra faciebant. Accedebat & mater Euanthe, quæ geminæ sobolis illecebris deuinctum regem tenebat. Itaque nō contentæ rege, iam et regnū possident, iā in publico visuntur, iam saluantur, iam comitantur. Agathocles regis lateri iunctus, ciuitatē regebat: tribunatus, præfecturas & ducatus mulieres ordinabant, nec quisquam in regno suo minùs, quā ipse rex poterat:

Euanthe.

Ptolemæi
mors.

cū interim relicto quinquenni ex Euridice sorore filio, moritur: sed mors eius, dū pecuniā regiā mulieres rapiūt, et imperiū, inita cū perditissimis societate occupare conantur, diū occultata fuit. Rē tñ cognita cōcursu multitudinis Agathocles occiditur, & mulieres in ultionē Eurydices patibulis suffiguntur. Morte regis supplicio meretricū velut expiata regni infamia, legatos Alexādrini ad Romanos miserūt, orātes, ut tutelā pupilli susciperēt, tuerēturq; regnū Aegypti, qđ iā Philippū, et Antiochum, facta inter se pactione, diuisisse dicebant.

Legati Alexādrinorum ad Romanos.

Occasio Romanorū, gerēdi belli cū Philippo.

Grata

Grata legatio Romanis fuit, causā belli quærentibus aduersus Philippū, qui insidiatus eis tēporibus Punici belli fuerat. Huc accedebat, q̄ Pœnis et Annibale superato, nulli⁹ magis arma metuebāt, reputantibus, quantum motum Pyrrhus parua manu Macedonum in Italia fecisset, quantasq; res Macedones in Oriente fecissent. Mittuntur igitur legati, qui Antiocho, et Philippo, ut à regno Ægypti abstineant, nuncient. Mittitur & M. Lepidus M. Lepid⁹. in Ægyptum, qui tutorio nomine regnum pupilli administraret. Dum hæc aguntur, interim legati Attali regis Pergami, & Rhodorum iniurias Philippi regis quærentes, Romam venerunt. Quæ res omnem cunctationem Macedonici belli Senatui exemit. Statim prætextu ferendi auxiliij socijs, bellum aduersus Philippum decernitur, legionesq̄ cum Consule in Macedoniam mittuntur.

Bellū Macedonicum de quo Liuius.

Nec multò post tpe tota Græcia fiducia Romanorū aduers⁹ Philippū, spe pristinae libertatis erecta, bellū ei intulit. Atque ita cū Rex undique urgeretur, pacē petere cōpellitur. Deinde, cū expositæ cōditiones pacis à Romanis essent, repetere sua & Attalus, & Rhodij, & Achæi, et Aetoli cæpēre.

Consul in Macedoniā missus fuit P. Sulpiti⁹.

De pacis conditionibus, vide Liuium in fine lib. 2. belli Macedonici.

Contra Philippus adduci se posse, ut Romanis pareat, concedebat. Cæterū indignū esse, Græcos à Philippo & Alexandro maioribus suis victos, & sub iugum Macedonici imperij subactos, velut victores, leges pacis sibi dicere, quib. prius sit ratio
serui

* non vindicanda.

servitutis reddenda, quam libertas vendicanda. Ad postremum tamen, eo petente, inducie duorum mensium sunt datae, ut pax, quæ in Macedonia non conveniebat, Romæ à Senatu peteretur. Eodem anno inter insulas Tberamenem, & Therasiam medio utriusque ripæ & maris spatio, terræ motus fuit. In quo, cum admiratione navigantiū, repente ex profundo cū calidis aquis insula emerfit.*

Liuius refert, Lauream in prætoria naui enatam eodem quoque tempore.

Terræmotus.

In Asia verò eodem die motus terræ Rhodum, multasq. alias ciuitates graui ruinarum mole concussit. Quasdam solidas absorbuit. Quo prodigio territis omnibus vates cecinere, Oriens Romanorum Imperium, vetus Græcorum ac Macedonum voraturū. Interim à Senatu repudiat a pace, Philippus in societate belli Nabym tyrannū sollicitat.*

** Alij legunt Onabin. Fuit is tyrannus Lacedæmonum, Plutarchus.*

Atque ita cū in aciem exercitum instructis è diuerso hostibus produxisset, hortari suos cæpit, referendo Persas, Bactros, Indosq. & omnem Asiam Orientis sine à Macedonibus perdomitam, tantoque fortius hoc bellum, quàm illa sustinendum, quantò sit libertas imperio clarior.

Pugna inter Philippum & Flaminium Romanum ad Cynocephalas in Thessalia. Flaminij ad milites exhortatio.

Sed & Flaminius Romanorum cōsul, relatione verum recentissime gestarū suos stimulabat in prælium,

lium, ostendendo hîc Carthaginē cū Sicilia, * **indē** * inter.

Italiam, & Hispaniam Romana virtute perdomi-
tas: nec Annibalem Alexandro quidem Magno
 postponendū: quo Italia pulso, Africam ipsam ter-
 tiam partem mūdi superauerint. Sed nec Macedo-
 nas veteri fama, sed præsenti-**bus** viribus * existi- **Aestimandos.**

mandos: quia nō cum Alexandro Magno, quē inui-
etum audiuerāt, nec cum exercitu eius, qui totum
 Orientē deuicerat, bellum gerant, sed cū Philippo
 puero immaturæ ætatis, qui regni terminos aduer-
 sus finitimos ægrè defendat, & cum ijs Macedoni-
 bus, * qui non ita, ut pridē fuerunt. Illos maiorum **Qui nō ita**
decora, Romanos se suorumq; militum cōmemora- **pridē præ-**
re. Non. n. alio exercitu Annibalem, & Penos & **dæ Darda-**
totū fermē Occidentē, sed ijs ipsis, quos in acie ha- **nis fuerūt.**

bebat, militib. subactos. His adhortationib⁹ utrin-
 que cōcitati milites, prælio cōcurrunt, alteri Orien-
 tis, alteri Occidentis imperio gloriātes: ferentesq;
 in bellū, alij maiorum suorū antiquā, & obsoletam
 gloriā, alij virentem recentibus experimētis vir-
 tutis florent. Sed Macedones Romana fortuna vi-

cit. Fract⁹ itaque bello Philippus pace à Flaminio
 cōsule petita, nomen quidē regium retinuit, sed om-
 nibus Græcię urbibus, veluti regni mēbris extra
 terminos antiquę possessionis amissis, solā Macedo-
 niā retinuit. Offensi tñ Ætoli, quia nō ex arbitrio
 eorū Macedonia quoque adempta Regi, et data sibi
 in præmium belli esset, legatos ad Antiochū mit-
 tunt, qui eum adulatione magnitudinis in Roma-
 na bella spe societatis uniuersæ Græciæ impellerēt.

Philippus
 vincitur à
 Romanis.
 * alij
 Thraciæ.

Ætolorū
 dux Thoas
 impulit.
 Antiochū.
 Florus.

258 IUSTINI
IUSTINI HISTORICI
LIBER XXXI.

Causa Sy-
riaci belli
Iter Rom.
& Antio-
chum.

MORTVO Ptolemæo Rege Philopatre Rege Aegypti, cōtemptaq; paruuli filiū eius ætate, qui in spem et regni relictus, præda domesticis erat, Antiochus rex Syriæ occupare Aegyptū statuit. Itaque Phœnicen cæterasq; Syriæ quidē, sed iuris Aegypti, ciuitates cū inuasisset, legatos ad eū Senatus mittit, qui denūciarēt ei, abstineret à regno pupilli, postremis patris precibus fidei suæ traditi. Quibus spretis, interiecto tempore alia legatio superuenit, quæ, ommissa pupilli psona, ciuitates iure belli factas Populi Romani, in integrum restitui iubebat. Abnuenti bellū denunciatur, qđ ille facile susceptū, infeliciter gessit.

Bellum Romanorum cum Nabyde Lacedæmoniorum tyranno.

Eodē tēpore, & Nabyx tyrānus multas Græciæ ciuitates occupauerat. Igit̃ Senat⁹, ne eodē tēpore duplici bello Romanæ vires detinerentur, scripsit Flaminio, si ei uideatur, sicuti Macedoniā à Philip̃o, ita Græciā à Nabyde liberaret. Ob quā causam imperiū ei prolatū est. Terribile quippe Antiochi bellū Annibalis nomē faciebat, quem æmuli eius, occultis mandatis cum Antiocho inisse societatem apud Romanos criminabatur, negātes, eū æquo animo sub legibus viuere, assuetū imperio & immoderata licētia* militari, semperq; tædio getis urbana, nouas belli causas circūspicere: q̃ et si falsa nunciata

Annibalis
nomen ter-
ribile.

* militare.

ciata fuissent, apud timentes tamen pro veris habebatur. Denique Senatus metu perculsus, ad speculandos actus Annibalis legatū in Africā Seruiliū mittit, eiūque tacitis mandatis præcepit, ut si posset, eū per æmulos eius interficeret, metuque inuisi nominis tandem populū Romanū liberaret.

Romani per Seruiliū legatū infidias Annibali parant.

Sed res Annibalē nō diū latuit, virū ad prospiciēda cauēdaq; pericula peritū, nec minūs in secundis aduersa, q̄ in aduersis secūda cogitantē. Igitur cū tota die in oculis principū, legatiq; Romani in foro Carthaginensium obseruatus in supremū fuisset, appropinquāte vespere, equū conscēdit: & rursus urbanū, quod propē littus maris habebat, ignaris seruis, iussisq; ad portā diuertentē operiri, cōtēdit. Habebat ibi naues cū remigibus, occulto sinu litoris absconditas. Erat et grādis pecunia in eo agro preparata, ut cū res exegisset, nec facultas fugā, nec inopia moraretur. Lecta igitur seruorū inuentu te, quorum copiā Italicorum captiuorum numerus augebat, nauē cōscendit, cursumq. ad Antiochum dirigit. Postera die, ciuitas principē suū, ac tum temporis Consulem in foro expectabat, quem ut profectum nunciatum est, nō aliter, quā si vrbs capta esset, omnes trepidauēre, exitiosamq; sibi fūgame eius ominati sunt. Legatus verò Romanus, quasi bellū iam illatū Italiæ ab Annibale esset, tacitus Romā reuertitur, trepidumq. nunciū refert.

Annibalis prudentia.

Annibalis ex Africa fuga ad Antiochum.

Liuius de hoc bello Decadis 4. lib. 4.

Interim Flaminius in Græcia, iuncta cū quibusdam ciuitatibus societate, Nabydē tyrannū duobus continuis prælijs subegit, & grauiter fractum, velut exanguē in regno reliquit: sed libertate Græciæ restituta, reductis ab urbibus præsijs, cū Romanus exercitus in Italiā reportatus esset, velut vacua rursus possessione sollicitatus, multas ciuitates repētino bello inuasit: quibus rebus exterriti Achæi, ne vicinū malum ēt ad se serperet, bellum aduersus Nabydē decernunt, ducemq; Præto-rem suū Philopæmenē insignis industriæ virum constituunt: cuius in eo bello tāta virtus emicuit, ut opinione omnium cōpararetur Flaminio Romano Imperatori. Eodē tēpore Annibal, cū ad Antiochū peruenisset, velut deorū munus excipitur: tantusque eius aduētus ardor animis accessit, ut nō tam de bello, quā de præmijs victoriæ cogitaret.

Annibalis consilium, de bello contra Romanos gerendo.

*Sed Annibal, cui nota Romana virtus erat, negabat opprimi Romanos, nisi in Italia posse. Ad hoc sibi centum naues, & decem millia peditum, & mille equites poscebat. Promittens hac manu non min⁹ bellum, quā gesserit, Italiæ restauraturum: & in Asian regi sedenti, aut victoriam de Romanis, aut æquas pacis condiciones relaturum. Quippe & Hispanis bello flagrantibus ducem tantū deesse, & Italiam notio-rem sibi nūc, quā pridem fuisse. Sed nec Carthaginem quie-
* ei. turam, sociamque * se sine mora præbituram.*

Antiochi

Aristoni Tyrio nomen erat, qui Carthaginem mittebatur.

✱ Cum regi consilia placuissent, mittitur Carthaginem unus ex comitibus Annibalis, qui in bellum cupidos hortetur: Annibatemque cum copiis adfuturum nunciet: nihil dicat partibus, nisi animos Carthaginensium deesse: Asiam & vires belli, & sumptum præbituram. Hæc cum relata Carthaginem essent, nuncius ipse ab inimicis Annibalis comprehenditur, & perductus in Senatum, cum interrogaretur, ad quem missus esset? Punico ingenio respondit, se ad uniuersum Senatū missum.

Hannonem intelligit, qui inimicus Barchinæ factioni erat, Plutarchus in Annibalem. Liuius hoc paulò aliter, & copiosius narrat.

Nec enim hoc opus singulorum, sed uniuersorum esse. Dum multis diebus deliberant, an eum Romam ad purgandam publicam conscientiam mittant, tacitus conscensa naue ad Annibalem reuertitur: quo cognito, Carthaginenses statim Romam legatum deferunt.

Legati Romanorum ad Antiochum missi, erant P. Sulpitius & P. Iulius.

Romani quoque ad Antiochū legatos misere, qui sub specie legationis, et regis apparatū specularentur: & Annibalē aut Romanis mitigarēt, aut assiduo colloquio suspectū, inuisumq. regi facerent. Itaque legati, cū Ephesi cōuenissent ad Antiochū, mandata ei Senatus tradunt. Dum responsum expectant, omnibus diebus assidui cum Annibale

* non vindicanda.

seruitutis reddenda, quam libertas vendicanda. Ad postremum tamen, eo petente, inducię duorum mensium sunt data, ut pax, quę in Macedonia non conueniebat, Romę à Senatu peteretur. Eodem anno inter insulas Tberamenem, & Therasiam medio utriusque ripę & maris spatio, terrę motus fuit. In quo, cum admiratione nauigantiũ, repente ex profundo cũ calidis aquis insula emerfit.*

Liuius refert, Lauream in prætoria naui enatam eodem quoque tempore.

Terramotus.

In Asia verò eodem die motus terrę Rhodum, multasq. alias ciuitates graui ruinarum mole concussit. Quasdam solidas absorbuit. Quo prodigio territis omnibus vates cecinere, Oriens Romanorum Imperium, vetus Græcorum ac Macedonum voraturũ. Interim à Senatu repudiat a pace, Philippus in societate belli Nabym tyrannũ sollicitat.*

** Alij legunt Onabin. Fuit is tyrannus Lacedæmonum, Plutarchus.*

Atque ita cùm in aciem exercitum instructis è diuerso hostibus produxisset, hortari suos cœpit, referendo Persas, Bactros, Indosq. & omnem Asiam Orientis sine à Macedonibus perdomitam, tantoque fortius hoc bellum, quàm illa sustinendum, quantò sit libertas imperio clarior.

Pugna inter Philippum & Flaminium Romanum ad Cynocephalas in Thessalia. Flaminij ad milites exhortatio.

Sed & Flaminius Romanorum cõsul, relatione verum recentissime gestarũ suos stimulabat in prælium,

lium, ostendendo hîc Carthaginē cū Sicilia, * inde * inter.
 Italiam, & Hispaniam Romana virtute perdomi-
 tas: nec Annibalem Alexandro quidem Magno
 postponendū: quo Italia pulso, Africam ipsam ter-
 tiam partem mūdi superauerint. Sed nec Macedo-
 nas veteri fama, sed præsentibus viribus * existi- Aestimand-
 mandos: quia nō cum Alexandro Magno, quē inui- dos.
 Etum audiuerāt, nec cum exercitu eius, qui totum
 Orientē deuicerat, bellum gerant, sed cū Philippo
 puero immaturæ ætatis, qui regni terminos aduer-
 sus finitimos ægrè defendat, & cum ijs Macedoni-
 bus, * qui non ita, ut pridē fuerunt. Illos maiorum Qui nō ita
 decora, Romanos se suorumq; militum cōmemora- pridē præ-
 re. Non. n. alio exercitu Annibalem, & Penos & da Darda-
 totū fermè Occidentē, sed ijs ipsis, quos in acie ha- nis fuerūt.
 bebat, militib. subactos. His adhortationib⁹ utrin-
 que cōcitati milites, prælio cōcurrunt, alteri Orien-
 tis, alteri Occidentis imperio gloriātes: ferentesq;
 in bellū, alij maiorum suorū antiquā, & obsoletam
 gloriā, alij virentem recentibus experimētis vir-
 tutis florent. Sed Macedones Romana fortuna vi- Philippus
 cit. Fraet⁹ itaque bello Philippus pace à Flaminio vincitur à
 cōsule petita, nomen quidē regium retinuit, sed om Romanis.
 nibus Græcię urbibus, veluti regni mēbris extra * alij
 terminos antiquę possessionis amissis, solā Macedo- Thraciæ.
 niā retinuit. Offensi tñ Ætoli, quia nō ex arbitrio
 eorū Macedonia quoque adempta Regi, et data sibi Actolorū
 in præmium belli esset, legatos ad Antiochū mit- dux Thoas
 tunt, qui eum adulatione magnitudinis in Roma- impulit.
 na bella spe societatis uniuersæ Græciæ impellerēt. Antiochū.
 Florus.

258 IUSTINI
IUSTINI HISTORICI
LIBER XXXI.

Causa Sy-
riaci belli
inter Rom.
& Antio-
chum.

MORTVO Ptolemaeo Rege Philopatre Rege Aegypti, cōtemptaq; paruuli filiū eius aetate, qui in spem ēt regni relictus, praeda domesticis erat, Antiochus rex Syriae occupare Aegyptū statuit. Itaque Phœnicen cæterasq; Syriae quidē, sed iuris Aegypti, ciuitates cū inuasisset, legatos ad eū Senatus mittit, qui denūciarēt ei, abstineret à regno pupilli, postremis patris precibus fidei suae traditi. Quibus spretis, interiecto tempore alia legatio superuenit, quae, ommissa pupilli psona, ciuitates iure belli factas Populi Romani, in integrum restitui iubebat. Abnuenti bellū denunciatur, qđ ille facile susceptū, infelicitè gessit.

Bellum Romanorum cum Nabyde Lacedaemoniorum tyranno.

Annibalis
nomen ter-
ribile.

Eodē tēpore, & Nabyd tyrānus multas Græciæ ciuitates occupauerat. Igit̃ Senat⁹, ne eodē tēpore duplici bello Romanæ vires detinerentur, scripsit Flaminio, si ei uideatur, sicuti Macedoniā à Philip-
po, ita Græciā à Nabyde liberaret. Ob quā causam imperiū ei prolatū est. Terribile quippe Antiochi bellū Annibalis nomē faciebat, quem æmuli eius, occultis mandatis cum Antiocho inisse societatem apud Romanos criminabātur, negātes, eū æquo animo sub legibus viuere, assuetū imperio & immoderata licētia* militari, semperq; tædio qetis urbanae, nouas belli causas circūspicere: q̃ et si falsa nunciata

* militare.

ciata fuissent, apud timentes tamen pro veris habebatur. Denique Senatus metu perculsus, ad speculandos actus Annibalis legatū in Africā Seruiliū mittit, eiūque tacitis mandatis præcepit, ut si posset, eū per æmulos eius interficeret, metuque inuisi nominis tandem populū Romanū liberaret.

Romani per Seruiliū legatū insidias Annibali parant.

Sed res Annibalē nō diū latuit, virū ad prospiciēda cauēdaq; pericula peritū, nec minūs in secundis aduersa, q̄ in aduersis secundā cogitantē. Igitur cū tota die in oculis principū, legatiq; Romani in foro Carthaginiensium obseruatus in supremū fuisset, appropinquāte vespere, equū conscēdit: & rursū urbanū, quod propē littus maris habebat, ignaris seruis, iussisq; ad portā diuertentē operiri, cōtēdit. Habebat ibi naues cū remigibus, occulto sinu litoris absconditas. Erat ēt grādis pecunia in eo agro preparata, ut cū res exegisset, nec facultas fugā, nec inopia moraretur. Lecta igitur seruatorū inuentūte, quorum copiā Italicorum captiuorum numerus augebat, nauē cōscendit, cursumq. ad Antiochum dirigit. Postera die, ciuitas principē suū, ac tum temporis Consulem in foro expectabat, quem ut profectum nunciatum est, nō aliter, quā si vrbs capta esset, omnes trepidauēre, exitiosamq; sibi fugam eius ominati sunt. Legatus verò Romanus, quasi bellū iam illatū Italiæ ab Annibale esset, tacitus Romā reuertitur, trepidumq. nunc iū refert.

Annibalis prudentia.

Annibalis ex Africa fuga ad Antiochum.

Liuius de hoc bello Decadis 4. lib. 4.

Interim Flaminius in Græcia, iuncta cū quibusdam ciuitatibus societate, Nabydē tyrannū duobus continuis prælijs subegit, & grauitē fractum, velut exanguē in regno reliquit: sed libertate Græciæ restituta, reductis ab urbibus præsijs, cū Romanus exercitus in Italiā reportatus esset, velut vacua rursus possessione sollicitatus, multas ciuitates repētino bello inuasit: quibus rebus exterriti Achæi, ne vicinū malum ēt ad se serperet, bellum aduersus Nabydē decernunt, ducemq; Prætozem suū Philopæmenē insignis industriæ virum constituunt: cuius in eo bello tāta virtus emicuit, ut opinione omnium cōpararetur Flaminio Romano Imperatori. Eodē tēpore Annibal, cū ad Antiochū peruenisset, velut deorū munus excipitur: tantusq; eius aduētus ardor animis accessit, ut nō tam de bello, quā de præmijs victoriæ cogitaret.

Annibalis consilium, de bello contra Romanos gerendo.

Sed Annibal, cui nota Romana virtus erat, negabat opprimi Romanos, nisi in Italia posse. Ad hoc sibi centum naues, & decem millia peditum, & mille equites poscebat. Promittens hac manu non minūs bellum, quā gesserit, Italiæ restauraturum: & in Asiam regi sedenti, aut victoriam de Romanis, aut æquas pacis condiciones relaturum. Quippe & Hispanis bello flagrantibus ducem tantū deesse, & Italiam notiozem sibi nūc, quā pridem fuisse. Sed nec Carthaginem quieturam, sociamq; se sine mora præbituram.

Antoni

Aristoni Tyrio nomen erat, qui Carthaginem mittebatur.

✱ Cum regi consilia placuissent, mittitur Carthaginem unus ex comitibus Annibalis, qui in bellum cupidos hortetur: Annibatemque cum copiis adfuturum nunciet: nihil dicat partibus, nisi animos Carthaginensium deesse: Asiam & vires belli, & sumptum præbituram. Hæc cum relata Carthaginem essent, nuncius ipse ab inimicis Annibalis comprehenditur, & perductus in Senatum, cum interrogaretur, ad quem missus esset? Punico ingenio respondit, se ad uniuersum Senatū missum.

Hannonem intelligit, qui inimicus Barchinæ factioni erat, Plutarchus in Annibalem. Liuius hoc paulò aliter, & copiosius narrat.

Nec enim hoc opus singulorum, sed uniuersorum esse. Dum multis diebus deliberant, an eum Romam ad purgandam publicam conscientiam mittant, tacitus consensa naue ad Annibalem reuertitur: quo cognito, Carthaginenses statim Romam legatum deferunt.

Legati Romanorum ad Antiochum missi, erant P. Sulpitius & P. Iulius.

Romani quoque ad Antiochū legatos misere, qui sub specie legationis, et regis apparatū specularentur: & Annibalē aut Romanis mitigarēt, aut assiduo colloquio suspectū, inuisumq. regi facerent. Itaque legati, cū Ephesi cōuenissent ad Antiochū, mandata ei Senatus tradunt. Dum responsum expectant, omnibus diebus assidui cum Annibale

* non vindicanda.

seruitutis reddenda, quam libertas vendicanda. Ad postremum tamen, eo petente, inducię duorum mensium sunt data, ut pax, quę in Macedonia non conueniebat, Romę à Senatu peteretur. Eodem anno inter insulas Theramenem, & Therasiam medio utriusque ripę & maris spatio, terrę motus fuit. In quo, cum admiratione nauigantiũ, repente ex profundo cũ calidis aquis insula emerfit.*

Liuius refert, Lauream in prætoria naui enatam eodem quoque tempore.

Terræmotus.

In Asia verò eodem die motus terrę Rhodum, multasq. alias ciuitates graui ruinarum mole concussit. Quasdam solidas absorbuit. Quo prodigio territis omnibus vates cecinere, Oriens Romanorum Imperium, vetus Græcorum ac Macedonum voraturũ. Interim à Senatu repudiata pace, Philippus in societate belli Nabym tyrannũ sollicitat.*

** Alij legunt Onabin. Fuit is tyrannus Lacedæmonum, Plutarchus.*

Atque ita cùm in aciem exercitum instructis è diuerso hostibus produxisset, hortari suos cœpit, referendo Persas, Bactros, Indosq. & omnem Asiam Orientis sine à Macedonibus perdomitam, tantoque fortius hoc bellum, quàm illa sustinendum, quantò sit libertas imperio clarior.

Pugna inter Philippum & Flaminium Romanum ad Cynocephalas in Thessalia. Flaminij ad milites exhortatio.

Sed & Flaminius Romanorum cōsul, relatione verum recentissime gestarũ suos stimulabat in prælium,

lium, ostendendo hîc Carthaginē cū Sicilia, * indē * inter Italiam, & Hispaniam Romana virtute perdomitas: nec Annibalem Alexandro quidem Magno postponendū: quo Italia pulso, Africam ipsam tertiam partem mūdi superauerint. Sed nec Macedonas veteri fama, sed præsentibus viribus * existimandos: quia nō cum Alexandro Magno, quē inui-
 Etum audiuerāt, nec cum exercitu eius, qui totum Orientē deuicerat, bellum gerant, sed cū Philippo puero immaturæ ætatis, qui regni terminos aduersus finitimos agrè defendat, & cum ijs Macedonibus, * qui non ita, ut pridē fuerunt. Illos maiorum decora, Romanos se suorumq; militum cōmemorare. Non. n. alio exercitu Annibalem, & Penos & totū fermē Occidentē, sed ijs ipsis, quos in acie habebat, militib. subactos. His adhortationib⁹ utrinque cōcitati milites, prælio cōcurrunt, alteri Orientis, alteri Occidentis imperio gloriātes: ferentesq; in bellū, alij maiorum suorū antiquā, & obsoletam gloriā, alij virentem recentibus experimētis virtutis florent. Sed Macedones Romana fortuna vicit. Fract⁹ itaque bello Philippus pace à Flaminio cōsule petita, nomen quidē regium retinuit, sed omnibus Græcię urbibus, veluti regni mēbris extra terminos antiquę possessionis amissis, solā Macedoniā retinuit. Offensi tñ Ætoli, quia nō ex arbitrio eorū Macedonia quoque adempta Regi, et data sibi in præmium belli esset, legatos ad Antiochū mittunt, qui eum adulatione magnitudinis in Romana bella spe societatis uniuersæ Græciæ impellerēt.

Aestimandos.

Qui nō ita pridē prædæ Dardanis fuerūt.

Philippus vincitur à Romanis.
 * alij Thraciæ.

Ætolorū dux Thoas impulit.
 Antiochū.
 Florus.

258 IUSTINI
IUSTINI HISTORICI
LIBER XXXI.

Causa Sy-
riaci belli
inter Rom.
& Antio-
chum.

MORTVO Ptolemaeo Rege Philopatre
Rege Aegypti, cōtemptaq; paruuli filiū
eius atate, qui in spem ēt regni relictus,
præda domesticis erat, Antiochus rex Syriæ occu-
pare Aegyptū statuit. Itaque Phœnicen cæterasq;
Syriæ quidē, sed iuris Aegypti, ciuitates cū inua-
sisset, legatos ad eū Senatus mittit, qui denūciarēt
ei, abstineret à regno pupilli, postremis patris pre-
cibus fidei suæ traditi. Quibus spretis, interiecto
tempore alia legatio superuenit, quæ, omīssa pupil-
li psona, ciuitates iure belli factas Populi Romani,
in integrum restitui iubebat. Abnuenti bellū de-
nunciatur, qđ ille facilē susceptū, infelicitè gessit.

Bellum Romanorum cum Nabyde Lacedæ-
moniorum tyranno.

Annibalis
nomen ter-
ribile.

Eodē tēpore, & Nabyx tyrānus multas Græciæ
ciuitates occupauerat. Igit̃ Senat⁹, ne eodē tēpore
duplici bello Romanæ vires detinerentur, scripsit
Flaminio, si ei uideatur, sicuti Macedoniā à Philip-
po, ita Græciā à Nabyde liberaret. Ob quā causam
imperium ei proगतū est. Terribile quippe Antiochi
bellū Annibalis nomē faciebat, quem æmuli eius,
occultis mandatis cum Antiocho inisse societatem
apud Romanos criminabātur, negātes, eū æquo ani-
mo sub legibus viuere, assuetū imperio & immo-
derata licētia* militari, semperq; tædio qetis urba-
næ, nouas belli causas circūspicere: qđ et si falsa nun-
ciata

ciata fuissent, apud timentes tamen pro veris habebatur. Denique Senatus metu perculsus, ad speculandos actus Annibalis legatū in Africā Seruiliū mittit, eiūque tacitis mandatis præcepit, ut si posset, eū per amulos eius interficeret, metuque inuisi nominis tandem populū Romanū liberaret.

Romani per Seruiliū legatū insidias Annibali parant.

Sed res Annibalē nō diū latuit, virū ad prospiciēda cauēdaq; pericula peritū, nec minūs in secundis aduersa, q̄ in aduersis secūda cogitantē. Igitur cū tota die in oculis principū, legatiq; Romani in foro Carthaginensium obseruatus in supremū fuisset, appropinquāte vespere, equū conscēdit: & rursū urbanū, quod propē littus maris habebat, ignaris seruis, iussisq; ad portā diuertentē operiri, cōtēdit. Habebat ibi naues cū remigibus, occulto sinu litoris absconditas. Erat et grādis pecunia in eo agro preparata, ut cū res exegisset, nec facultas fugā, nec inopia moraretur. Lecta igitur seruorū inuentūte, quorum copiā Italicorum captiuorum numerus augebat, nauē cōscendit, cursumq. ad Antiochum dirigit. Postera die, ciuitas principē suū, ac tum temporis Consulem in foro expectabat, quem ut profectum nunciatum est, nō aliter, quā si vrbs capta esset, omnes trepidauēre, exitiosamq; sibi fugam eius ominati sunt. Legatus verò Romanus, quasi bellū iam illatū Italiæ ab Annibale esset, tacitus Romā reuertitur, trepidumq. nunciū refert.

Annibalis prudentia.

Annibalis ex Africa fuga ad Antiochum.

Liuius de hoc bello Decadis 4. lib. 4.

Interim Flaminius in Græcia, iuncta cū quibusdam ciuitatibus societate, Nabydē tyrannū duobus continuis prælijs subegit, & grauer fractum, velut exanguē in regno reliquit: sed libertate Græciæ restituta, reductis ab urbibus præsijs, cū Romanus exercitus in Italiā reportatus esset, velut vacua rursus possessione sollicitatus, multas ciuitates repētino bello inuasit: quibus rebus exterriti Achæi, ne vicinū malum ēt ad se serperet, bellum aduersus Nabydē decernunt, ducemq; Prætozem suū Philopæmenē insignis industriæ virum constituunt: cuius in eo bello tāta virtus emicuit, ut opinione omnium cōpararetur Flaminio Romano Imperatori. Eodē tēpore Annibal, cū ad Antiochū peruenisset, velut deorū munus excipitur: tantusq; eius aduētus ardor animis accessit, ut nō tam de bello, quā de præmij victoriæ cogitaret.

Annibalis consilium, de bello contra Romanos gerendo.

Sed Annibal, cui nota Romana virtus erat, negabat opprimi Romanos, nisi in Italia posse. Ad hoc sibi centum naues, & decem millia peditum, & mille equites poscebat. Promittens hac manu non minùs bellum, quā gesserit, Italiæ restauraturum: & in Asiam regi sedenti, aut victoriam de Romanis, aut æquas pacis condiciones relaturum. Quippe & Hispanis bello flagrantibus ducem tantū deesse, & Italiam notiozem sibi nūc, quā pridem fuisse. Sed nec Carthaginem quieturam, sociamq; se sine mora præbituram.

Aristoni Tyrio nomen erat, qui Carthaginem mittebatur.

✱ Cum regi consilia placuissent, mittitur Carthaginem unus ex comitibus Annibalis, qui in bellum cupidos hortetur: Annibatemque cum copiis adfuturum nunciet: nihil dicat partibus, nisi animos Carthaginiensium deesse: Asiam & vires belli, & sumptum præbituram. Hæc cum relata Carthaginem essent, nuncius ipse ab inimicis Annibalis comprehenditur, & perductus in Senatum, cum interrogaretur, ad quem missus esset? Punico ingenio respondit, se ad uniuersum Senatū missum.

Hannonem intelligit, qui inimicus Barchinæ factioni erat, Plutarchus in Annibalem. Liuius hoc paulò aliter, & copiosius narrat.

Nec enim hoc opus singulorum, sed uniuersorum esse. Dum multis diebus deliberant, an eum Romam ad purgandam publicam conscientiam mittant, tacitus consensa naue ad Annibalem reuertitur: quo cognito, Carthaginienses statim Romam legatum deferunt.

Legati Romanorum ad Antiochum missi, erant P. Sulpitius & P. Iulius.

Romani quoque ad Antiochū legatos misere, qui sub specie legationis, et regis apparatus specularentur: & Annibalē aut Romanis mitigarēt, aut assiduo colloquio suspectū, inuisumq. regi facerent. Itaque legati, cū Ephesi cōuenissent ad Antiochū, mandata ei Senatus tradunt. Dum responsum expectant, omnibus diebus assidui cum Annibale

Legatorū
Romano-
rum altu-
tia.

Antiochi
& Anniba-
lis de bello
gerēdo cō-
silia.

fuerunt, dicentes: timide eum à patria recessisse, cum pacem Romani non tã cum Republica, quàm cum eo factã summa fide custodiant: nec bella cum Romanorum magis odio, quàm patriæ amore gessisse, cui ab optimo quoque etiã spiritus ipse debeatur. Has. n. publicas inter populos, nō priuatas inter duces, bellandi causas esse: inde res gestas eius laudare, quorum sermone lætus, sæpius cupidiusq. cū legatis colloquitur, ignarus, quod pro familiaritate Romana odiū sibi apud Regē crearet. Quippe Antiochus tã assiduo colloquio reconciliatam cum Romanis gratiam existimās, nihil ad eum sicut solebat referre, expertemque totius consilij, & veluti hostem, proditoremq; suum odisse cœpit. Quæ res tñ apparatus belli, cessante imperatoria arte corripit. Senatus mādata fuerāt, ut contētus terminis Asiæ esset, nec ipsis ingrediēdi Asiā necessitatē imponeret. Quibus spretis, nō accipiendū bellum statuisset, sed inferendū dicitur: cū frequēter de bello cōsiliū habuisset, remoto Annibale, tandem eū vocari iussisse, nō ut ex sententia eius aliquid ageret, sed ne per omnia eū spreuisse videretur, omnibusque perrogatis, postremū interrogasse, quo ille animaduerso, intelligere se professus est, non quia egeat consilio, sed ad supplendum numerum sententiarum se vocatum: tamen & odio Romanorū, & amore regis, apud quē solūm tutū sibi exilium relictū sit, se viā gerendi belli edisseriturū. Veniā deinde libertatis deprecatus est, nihil se aut consiliorū, aut captorū presentium probare ait: nec sedem

*sedem belli Græciā sibi placere, cū Italia vberior materia sit. Quippe Romanos vinci, nō nisi armis suis posse. Nec Italiā aliter, q̄ Italicis viribus subi-
gi. Siquidē diuersū cæteris mortalib. esse illud & belligenus, & hoīum: alijs bellis plurimū momēti habere priorē aliq̄ cæpisse occasionē loci, tēporisq̄; agros rapuisse, vrbes aliquas expugnasse, cum Romano, seu occupaueris prior aliqua rōne, seu vice-
ris, tū ēt cū victo & iacente luctandū est. Quam-
obrē, si quis eos in Italia lacefferit, suis eos opib⁹, suis viribus, suis armis posse* vinci, sicut ipse fece-
rit. Sin verò quis illis Italia, veluti fonte cesserit viriū* p̄inde falli, ac si q̄s amnes nō ab ipsis fontib⁹ primordijs deriuare, sed cōcretis iā aquarū molib. auertere vel exiccare velit. Hoc ei secreto se cēsuis se, vltroque ministeriū cōsiliij sui obtulisse: et nunc præsētib⁹ amicis ideo repetisse, vt scirēt oēs rō-
nem cū Romanis gerendi belli: eosq̄; foris inuictos domi fragiles esse. Prius nāque eos vrbe, quā imperio: prius Italia, q̄ prouincijs exui posse. Quippe et à Gallis captos, & à se probe deletos esse. neque se vnquā victū prius, q̄ terris eorū cesserit. Reuer-
so Carthaginē, statim cū loco fortunā belli mutatā. Huic sententiæ obtrectatores amici Regis erant, non utilitatem rei cogitantes, sed uerentes, ne pro-
bato consilio eius, primū apud regē locū gratiæ oc-
cuparet. At Antiocho non tam consiliū, quā au-
tor displicebat, ne gloria victoriæ Annibalis, non sua esset. Omnia igitur varijs assētationum adula-
tionibus corrumpebantur: nihil consilio, vel ratio-*

Annibalis
consilium.

Ratio. ge-
rendi belli
cū Roma-
nis.

*vincere.

*proinde.

Annibalis
de Roma-
nis iudi-
cium.

Antiochi
negligētia
in paran-
do bello.

Attalij Ro-
mani Con-
sulis dili-
gentia.

ne agebatur. Rex ipse per hyemem in luxuriam lapsus, nouis quotidie nuptijs deditus erat. Contra Attilius Romanus Consul, qui ad hoc bellum missus erat, copias, arma, ceteraque bello necessaria summa industria parabat, ciuitates socias confirmabat, dubias illiciebat: nec alius exitus belli, quam apparatus utriusque partis fuit.

Victus est Antiochus ad Thermopylas, Liuius lib. 6. Decad. 4.

Itaque prima belli cōgressione, cū cedentes suos rex cerneret, nō laborantibus auxiliū tulit, sed fugientibus se ducē prēbuit, castraq; ditia victorib⁹ reliquit. Deinde, cū in Asiam praeda Romanis occupatis fugiendo puenisset, penitere neglecti consilij cepit: reuocatoq; in amicitia Annibale, oīa ex sententia eius agere velle dicit: Interim nunciatur ei,

* Neuium. Liuiū* Menemū Romanum ducem cum octoginta rostratis nauibus in bellū nauale, à Senatu missum aduētare, quæ res illi restituēdæ fortunę spē dedit.

Antiochus nauali prælio vincitur C. Liuiio Romanæ classis Præfecto.

Itaque prius q̄ sociæ ciuitates ad hostes deficerēt, decernere nauali prælio statuit, sperās cladē in Græcia acceptā noua posse victoria aboleri. Annibali igitur tradita classe præliū cōmittitur. Sed nec Asiani milites Romanis, neque naues eorū pares rostratis nauib. fuēre, minor tñ clades ducis solertia fuit. Romā nondum opinio victoriæ venerat, et idcirco in Consulibus creādis suspensa ciuitas erat. Sed aduersus Annibalē ducē quis melior, q̄ Afri-

cani frater crearetur, cum vincere Penos opus Scipionum sit? Creatur igitur Consul Lucius Scipio, *Publius. eiq. datur legatus frater Africanus, ut intelligeret Antiochus, non maiorem fiduciā se in Annibale victo, quā Romanos in victore Scipione habere.*

L. Scipio Cōsul proficiscitur cum fratre P. Scipione Africano aduersus Antiochum.

Traijcientibus in Asiam Scipionibus exercitū, iam utrobique profligatum bellum nunciatum est, victumq. Antiochum terrestri, Annibalem naturali bello inuenerunt.

Antiochi legatus, Byantius Heraclides ad Consules pro pace petenda.

Primo igitur aduentu, eorum legatos pacem petentes ad eos Antiochus mittit, peculiare donū Africano ferentes, ipsius filium, quem Rex paruo naufragio traijcientē cæperat. Sed Africanus priuata beneficia à rebus publicis segregata dixit, aliaque esse patris officia, alia patriæ iura, quæ non liberis tantum, verum etiam vitæ ipsi præponantur. Proinde gratum se munus accipere, priuatoq; impendio munificentia Regis responsurum.

Liuius ait, Antiochum P. Scipioni Elææ ægrotanti, post istam legationem, filium captum misisse: neque solū patrio animo gratum munus, sed corpori quoque salubre gaudium fuisse.

Quod ad bellū, pacemq. pertineat, nihil neque gratiæ dari, neque de iure patriæ decidi posse, respondit. Nā neque de redimēdo filio unquā tractauit,

Exemplum fortitudinis Scipio.

nec

nec Senatum de eo agere permisit, sed, ut dignum maiestate eius erat, armis se recepturum filium dixerat. Post hæc leges pacis dicuntur: ut Asia Romanis cederet, contentus Syria regno esset, naues uniuersas, captiuos, & transfugas traderet, sumptumque omnem belli Romanis restitueret.

Sunt & aliæ conditiones apud Plut. non paulò duriores. Pacis conditiones.

Romano-
rum & I-
liensium con-
gratulatio.

Quæ cū nunciata Antiocho essent, nondum ita uictū se esse respōdit, ut spoliari se regno pateretur, belliq; ea irritamēta, non pacis blandimenta esse. Igitur dū ab utroque bellū pararetur, & ingressi Asiam Romani Ilion venissent, mutua gratulatio Iliensium ad Romanorū fuit: Iliēsibus Aeneā, ceterosq; duces à se profectos, Romanis se ab his precreatos referentibus. Tantaq; lætitia omnium fuit, quanta esse post longum tempus inter parentes & liberos solet. Iuuabat Ilienses nepotes suos, Occidente & Africa domita, Asiam, ut auitum regnum vendicare, optabilem Troiæ ruinam fuisse dicentes, ut tam fœliciter renasceretur. Cōtrā Romanos auitos lares, et incunabula Maiorum, templaq; ac Deorum simulachra inexplebile desiderium videndi tenebat. Profectis ab Illo Romanis, Eumenes Rex cum auxilijs Romanis occurrit.

Pugna Romanorum cum Antiocho circa Magnesium, cuius egregia & proluxa descriptio extat apud Liuium.

* & *Nec multò post præliū* est cū Antiocho commissum. Cū in dexteriore cornu pulsa legio Roma-*

*na maiore dedecore, quàm periculo castra fugeret, M. Æmilius * tribunus militū ad tutelā castrorū relictus, armare milites suos, & extra vallū progredi iubet, strictisq; gladijs fugientibus minari, morituros dicens, nisi in prælium reuertantur: infestioraque sua, quàm hostium castra, inuenturos. Attonita tanto periculo legio comitantibus comilitonibus, qui fugere eos prohibuerant, in prælium reuertitur: magna. cede edita, initium victoriæ fuit. Cæsa hostiū L. millia, capta XI. millia, Antiocho pacem petenti, nihil ad superiores condiciones additum, Africano prædicante: NEQVE ROMANIS, SI VINCANTVR ANIMOS MINVI, NEQVE SI VINCANT SECVNDIS REBVS INSOLESCERE. Captas ciuitates inter socios diuisere, muneris Romani aptiorem* gloriam, quàm possessiones voluntarias iudicantes.*

* Alij XXX.
M. ad tutelā castrorū relictus, armare se milites, &c.
M. Æmilij virtus.

Antiochus vincitur à Scipionib.

* Afiam.

* Malim legere violentas aut voluptarias.

Quippe victoriæ gloriam Romano nomini vendicandam, opum luxuriam socijs relinquendam.

IUSTINI HISTORICI LIBER XXXII.

AETOLI, qui Antiochū in bella Romana impulerant, victo eodem: soli aduersus Romanos, & viribus impares, & auxiliio destituti, remanserant. Nec multò post victi, libertatem, quam illibatā aduersus dominationem Atheniensium, & Spartanorū inter tot Græciæ ciuita-

Aetoli vincuntur à Romanis. Liuius Deca. 4. lib. 8.

ciuitates soli retinuerant, amiserunt. Quæ conditio tantò illis amarior, quantò serior fuit, reputantibus tempora illa, quibus tantis Persarum opibus domesticis viribus restiterant, quibus Gallorum violentiam, Asiæ, Italiæque terribilem Delphico bello fregerant. Quæ sola gloriosa recordatio maius desiderium libertatis augebat.

Bellum inter Messenios & Achæos. De hac pugna Plutarchus in vita Philopœmenis. Est autem Philopœmenes, præclari Imperatoris exemplū.

Dum hæc aguntur, medio tēpore inter Messenios, & Achæos de principatu primò cōtentio, mox bellū ortū est. In eo nobilis Achæorū Philopœmenes Imperator capitur, nō, quia pugnando vitæ parceret, sed dum suos in prælium reuocat, in trāsitu fossæ equo præcipitatus, à multitudine hostiū oppressus est. Quem iacentem Messenij, seu metu virtutis, vel verecundia dignitatis interficere ausi non fuerunt. Itaque velut in illo omne bellum cōfecissent, captiuum per vniuersam ciuitatem in modum triumphi circunduxerunt: effuso obuiam populo, ac si suis, non hostium Imperator aduentaret: nec victorem Achæi auidius vidissent, quàm victum hostes viderunt. Igitur eundem in theatrum duci iusserunt, ut omnes contuerentur, quem potuisse capi incredibile singulis videbatur.

Virtutis reuerentia. Philopœmenis mors. De qua copiosè Plutarchus & Liuius.

Deinde in carcerem deducto, verecundia magnitudinis eius in venenum dederūt, quod ille la-

tus, ac si vicisset, accepit: quæsito prius, an* Lycortas præfectus Achæorum, quem secum à se esse scientia rei militaris sciebat, incolumis effugisset?

Sic Plat.
legunt alij
Licorius.

Quem, ut accepit euasisse, etiam non in totum dicens consultum malè Achais, expirauit. Nec multò post reparato bello, Messenij vincuntur, pœnasque interfecti Philopœmenis pependerunt. Intered in Syria Rex Antiochus cùm graui tributo pacis à Romanis premeretur, & victus ornatusque esset, seu inopia pecuniæ compulsus, seu auaritia sollicitatus, qua sperabat se sub specie tributariae necessitatis excusatiùs sacrilegia commissurum, adhibito exercitu, nocte templum* Dodonæi Iouis aggreditur.

Antiochus
Magnus in
sacrilegio
interfici-
tur.

* Al. legunt, Dindymæi, quod magis placet. Strabo Bæli templum spoliantem Antiochum, Barbarorum concursu interemptum scribit.

Quare proditam, concursu incolarū, cum omni militia interficitur Romæ, cum multæ Græciæ ciuitates questum de iniurijs Philippi Regis venissent, & disceptatio in Senatu inter Demetriū Philippi filium (quem pater ad satisfaciendū Senatui miserat) & legatos ciuitatū esset, turba querelarum confusus adolescens, repente obticuit. Tūc Senatus verecūdia eius motus, quia priuatim ēt anteà, cùm obses Romæ esset, charus omnibus fuerat, causā illi donauit: atque ita modestia sua Demetri⁹ veniā patri, nō iure defensionis, sed patrociniū pudoris obtinuit. Quod* ipsi decreto Senatus significatū est, ut appareret non tā absolutū Regē, quā dona-

Legatorū
de Philip-
po querelæ.
Demetrii
pudor.

* ipsum.

Attalij Ro-
mani Con-
sulis dili-
gentia.

ne agebatur. Rex ipse per hyemem in luxuriam lapsus, nouis quotidie nuptijs deditus erat. Contra Attilius Romanus Consul, qui ad hoc bellum missus erat, copias, arma, ceteraque bello necessaria summa industria parabat, ciuitates socias confirmabat, dubias illiciebat: nec alius exitus belli, quam apparatus utriusque partis fuit.

Victus est Antiochus ad Thermopylas, Liuius lib. 6. Decad. 4.

Itaque prima belli congressione, cum cedentes suos rex cerneret, non laborantibus auxilium tulit, sed fugientibus se ducem prebuit, castraque ditia victoribus reliquit. Deinde, cum in Asiam praeda Romanis occupatis fugiendo peruenisset, penitere neglecti consilij cepit: reuocatoque in amicitiam Annibale, omnia ex sententia eius agere velle dicit: Interim nunciatur ei,

* Neuium. Liuium Menemum Romanum ducem cum octoginta rostratis nauibus in bellum nauale, a Senatu missum aduocare, quae res illi restituenda fortunae spe dedit.

Antiochus nauali praelio vincitur C. Liuius Romanae classis Praefecto.

Itaque prius quam socias ciuitates ad hostes deficerent, decernere nauali praelio statuit, sperans cladem in Graecia acceptam noua posse victoria aboleri. Annibali igitur tradita classe praedium committitur. Sed nec Asiani milites Romanis, neque naues eorum pares rostratis nauibus fore, minor tamen clades ducis solertia fuit. Romam nondum opinio victoriae venerat, et idcirco in Consulibus creandis suspensa ciuitas erat. Sed aduersus Annibalem ducem quis melior, quam Afri-

cani frater crearetur, cum vincere Penos opus Scipionum sit? Creatur igitur Consul Lucius Scipio, *Publius. eiq. datur legatus frater Africanus, ut intelligeret Antiochus, non maiorem fiduciā se in Annibale victo, quā Romanos in victore Scipione habere.*

L. Scipio Cōsul proficiscitur cum fratre P. Scipione Africano aduersus Antiochum.

Traijcientibus in Asiam Scipionibus exercitū, iam utrobique profligatum bellum nunciatum est, victumq. Antiochum terrestri, Annibalem naturali bello inuenerunt.

Antiochi legatus, Byantius Heraclides ad Consules pro pace petenda.

Primo igitur aduentu, eorum legatos pacem petentes ad eos Antiochus mittit, peculiare donū Africano ferentes, ipsius filium, quem Rex paruo naufragio traijcientē cæperat. Sed Africanus priuata beneficia à rebus publicis segregata dixit, aliaque esse patris officia, alia patriæ iura, quæ non liberis tantum, verum etiam vitæ ipsi præponantur. Proinde gratum se munus accipere, priuatoq; impendio munificentia Regis responsurum.

Liuius ait, Antiochum P. Scipioni Eleæ ægrotanti, post istam legationem, filium captum misisse: neque solū patrio animo gratum munus, sed corpori quoque salubre gaudium fuisse.

Quod ad bellū, pacemq. pertineat, nihil neque gratia dari, neque de iure patriæ decidi posse, respondit. Nā neque de redimēdo filio unquā tractauit,

Exemplum fortitudinis Scipio.

nec

nec Senatum de eo agere permisit, sed, ut dignum maiestate eius erat, armis se recepturum filium dixerat. Post hæc leges pacis dicuntur: ut Asia Romanis cederet, contentus Syria regno esset, naues uniuersas, captiuos, & transfugas traderet, sumptumque omnem belli Romanis restitueret.

Sunt & aliæ conditiones apud Plut. non paulò duriores. Pacis conditiones.

Quæ cū nunciata Antiocho essent, nondum ita uictū se esse respōdit, ut spoliari se regno pateretur, belliq; ea irritamēta, non pacis blandimenta esse. Igitur dū ab utroque bellū pararetur, & ingressi Asiam Romani Ilion venissent, mutua gratulatio Iliensium ad Romanorū fuit: Iliēsibus Aeneā, ceterosq; duces à se profectos, Romanis se ab his pcreatos referentibus. Tantaq; letitia omnium fuit, quanta esse post longum tempus inter parentes & liberos solet. Iuuabat Ilienses nepotes suos, Occidente & Africa domita, Asiam, ut auitum regnum vindicare, optabilem Troiæ ruinam fuisse dicentes, ut tam fœliciter renasceretur. Cōtrà Romanos auitos lares, et incunabula Maiorum, templaq; ac Deorum simulachra inexplebile desiderium videndi tenebat. Profectis ab Illo Romanis, Eumenes Rex cum auxilijs Romanis occurrit.

Pugna Romanorum cum Antiocho circa Magnesium, cuius egregia & proluxa descriptio extat apud Liuium.

* & *Nec multò post praliū* est cū Antiocho commissum. Cū in dexteriore cornu pulsa legio Roma-*

na maiore dedecore, quàm periculo castra fugeret, M. *Æmilius* * tribunus militū ad tutelā castrorū relictus, armare milites suos, & extra vallū progredi iubet, strictisq; gladijs fugientibus minari, morituros dicens, nisi in prælium reuertantur: infestioraque sua, quàm hostium castra, iuventuros. Attonita tanto periculo legio comitantibus comilitonibus, qui fugere eos prohibuerant, in prælīū reuertitur: magna. cede edita, initium victoriæ fuit. Cæsa hostiū L. millia, capta XI. millia, Antiocho pacem petenti, nihil ad superiores conditiones additum, Africano prædicante: NEQVE ROMANIS, SI VINCANTVR ANIMOS MINVI, NEQVE SI VINCANT SECVNDIS REBVS INSOLESCERE. Captas ciuitates inter socios diuisere, muneris Romani aptiorem* gloriam, quàm possessiones voluntarias iudicantes.

* Alij XXX.
M. ad tutelā castrorū relictus, armare se milites, &c.
M. Æmilij virtus.

Antiochus vincitur à Scipionib.

* Asiam.

* Malim legere violentas aut voluptarias.

Quippe victoriæ gloriam Romano nomini vendicandam, opum luxuriam socijs relinquendam.

IVSTINI HISTORICI LIBER XXXII.

AETOLI, qui Antiochū in bella Romana impulerant, victo eodem: soli aduersus Romanos, & viribus impares, & omni auxilio destituti, remanserant. Nec multò post victi, libertatem, quam illibatā aduersus dominationem Atheniensīū, & Spartanorū inter tot Græciæ ciuita-

Aetoli vincuntur à Romanis. Liuius Deca. 4. lib. 8.

ciuitates soli retinuerant, amiserunt. Quæ conditio tantò illis amarior, quantò serior fuit, reputantibus tempora illa, quibus tantis Persarum opibus domesticis viribus restiterant, quibus Gallorum violentiam, Asia, Italiaque terribilem Delphico bello fregerant. Quæ sola gloriosa recordatio maius desiderium libertatis augebat.

Bellum inter Messenios & Acheos. De hac pugna Plutarchus in vita Philopœmenis. Est autem Philopœmenes, præclari Imperatoris exemplū.

Dum hæc aguntur, medio tēpore inter Messenios, & Acheos de principatu primò cōtentio, mox bellū ortū est. In eo nobilis Achæorū Philopœmenes Imperator capitur, nō, quia pugnando vitæ parceret, sed dum suos in prēlium reuocat, in trāsitu fossæ equo præcipitatus, à multitudine hostiū oppressus est. Quem iacentem Messenij, seu metu virtutis, vel verecundia dignitatis interficere ausi non fuerunt. Itaque velut in illo omne bellum cōfecissent, captiuum per vniuersam ciuitatem in modum triumphi circunduxerunt: effuso obuiam populo, ac si suis, non hostium Imperator aduentaret: nec victorem Achæi auidius vidissent, quàm victum hostes viderunt. Igitur eundem in theatrum duci iusserunt, ut omnes contuerentur, quem potuisse capi incredibile singulis videbatur.

Virtutis reuerentia. Philopœmenis mors. De qua copiosè Plutarchus & Liuius.

Deinde in carcerem deducto, verecundia magnitudinis eius in venenum dederūt, quod ille lætus,

tus, ac si vicisset, accepit: quæsito prius, an* Ly- Sic Plat.
cortas præfectus Achæorum, quem secum à se esse legunt alij
scientia rei militaris sciebat, incolumis effugisset? Licorius.

Quem, ut accepit euasisse, etiam non in totum di-
cens consultum malè Achais, expirauit. Nec mul-
tò post reparato bello, Messenij vincuntur, pæ-
nasque interfecti Philopœmenis pependerunt. In-
terea in Syria Rex Antiochus cum graui tribu-
to pacis à Romanis premeretur, & victus orna-
tusque esset, seu inopia pecuniæ compulsus, seu
auaritia sollicitatus, qua sperabat se sub specie tri-
butariæ necessitatis excusatiùs sacrilegia commis-
surum, adhibito exercitu, nocte templum* Dodo-
næi Iouis aggreditur.

Antiochus
Magnus in
sacrilegio
interfici-
tur.

* Al. legunt, Dindymæi, quod magis placet.
Strabo Bæli templum spoliantem Antiochum,
Barbarorum concursu interemptum scribit.

Quare proditam, concursu incolarum, cum omni
militia interficitur Romæ, cum multæ Graciæ ci-
uitates questum de iniurijs Philippi Regis venis-
sent, & disceptatio in Senatu inter Demetrium Phi-
lippi filium (quem pater ad satisfaciendum Senatui
miserat) & legatos ciuitatum esset, turba querela-
rum confusus adolescens, repente obticuit. Tunc Se-
natus verecundia eius motus, quia priuatim et an-
teà, cum obses Romæ esset, charus omnibus fuerat,
causam illi donauit: atque ita modestia sua Demetri-
veniam patri, non iure defensionis, sed patrociniio pu-
doris obtinuit. Quod* ipsi decreto Senatus signifi-
catum est, ut appareret non tam absolutum Regem, quam
dona-

Legatorum
de Philip-
po querelæ.
Demetrii
pudor.

* ipsum.

Attalij Ro-
mani Con-
sulis dili-
gentia.

ne agebatur. Rex ipse per hyemem in luxuriam lapsus, nouis quotidie nuptijs deditus erat. Contra Attilius Romanus Consul, qui ad hoc bellum missus erat, copias, arma, cæteraque bello necessaria summa industria parabat, ciuitates socias confirmabat, dubias illiciebat: nec alius exitus belli, quàm apparatus utriusque partis fuit.

Victus est Antiochus ad Thermopylas, Liuius lib. 6. Decad. 4.

Itaque prima belli cōgressione, cū cedentes suos rex cerneret, nō laborantibus auxiliū tulit, sed fugientibus se ducē prębuit, castraq; ditia victorib⁹ reliquit. Deinde, cū in Asiam præda Romanis occupatis fugiendo puenisset, penitere neglecti consilij cepit: reuocatoq; in amicitia Annibale, oīa ex sententia eius agere velle dicit: Interim nunciatur ei,

* Neuium. Liuiū* Menemū Romanum ducem cum octoginta rostratis nauibus in bellū nauale, à Senatu missum aduētare, quæ res illi restituēdæ fortunę spē dedit.

Antiochus nauali prælio vincitur C. Liuius Romanæ classis Præfecto.

Itaque prius q̄ sociæ ciuitates ad hostes deficerēt, decernere nauali prælio statuit, sperās cladē in Græcia acceptā noua posse victoria aboleri. Annibali igitur tradita classe præliū cōmittitur. Sed nec Asiani milites Romanis, neque naues eorū pares rostratis nauib. fuēre, minor tñ clades ducis solertia fuit. Romā nondum opinio victoriæ venerat, et idcirco in Consulibus creādis suspensa ciuitas erat. Sed aduersus Annibalē ducē quis melior, q̄ Africani

cani frater crearetur, cum vincere Penos opus Scipionum sit? Creatur igitur Consul Lucius Scipio, *Publius. eiq. datur legatus frater Africanus, ut intelligeret Antiochus, non maiorem fiduciā se in Annibale victo, quā Romanos in victore Scipione habere.*

L. Scipio Cōsul proficiscitur cum fratre P. Scipione Africano aduersus Antiochum.

Traijcientibus in Asiam Scipionibus exercitū, iam utrobique profligatum bellum nunciatum est, victumq. Antiochum terrestri, Annibalem naturali bello inuenerunt.

Antiochi legatus, Byantius Heraclides ad Consules pro pace petenda.

Primo igitur aduentu, eorum legatos pacem petentes ad eos Antiochus mittit, peculiare donū Africano ferentes, ipsius filium, quem Rex paruo naufragio traijcientē cæperat. Sed Africanus priuata beneficia à rebus publicis segregata dixit, aliaque esse patris officia, alia patriæ iura, quæ non liberis tantum, verum etiam vitæ ipsi præponantur. Proinde gratum se munus accipere, priuatoq; impendio munificentiae Regis responsurum.

Liuius ait, Antiochum P. Scipioni Eleæ ægrotanti, post istam legationem, filium captum misisse: neque solū patrio animo gratum munus, sed corpori quoque salubre gaudium fuisse.

Quod ad bellū, pacemq. pertineat, nihil neque gratiæ dari, neque de iure patriæ decidi posse, respondit. Nā neque de redimēdo filio unquā tractauit,

Exemplum fortitudinis Scipio.

nec

nec Senatum de eo agere permisit, sed, ut dignum maiestate eius erat, armis se recepturum filium dixerat. Post hæc leges pacis dicuntur: ut Asia Romanis cederet, contentus Syriæ regno esset, naues uniuersas, captiuos, & transfugas traderet, sumptumque omnem belli Romanis restitueret.

Sunt & aliæ conditiones apud Plut. non paulò duriores. Pacis conditiones.

Romano-
rum & I-
liensium con-
gratulatio.

Quæ cū nunciata Antiocho essent, nondum ita uictū se esse respōdit, ut spoliari se regno pateretur, belliq; ea irritamēta, non pacis blandimenta esse. Igitur dū ab utroque bellū pararetur, & ingressi Asiam Romani Ilion venissent, mutua gratulatio Iliensium ad Romanorū fuit: Iliēsibus Aeneā, ceterosq; duces à se profectos, Romanis se ab his precreatos referentibus. Tantaq; lætitia omniū fuit, quanta esse post longum tempus inter parentes & liberos solet. Iuuabat Ilienses nepotes suos, Occidente & Africa domita, Asiam, ut auitum regnum vindicare, optabilem Troiæ ruinam fuisse dicentes, ut tam fœliciter renasceretur. Cōtrà Romanos auitos lares, et incunabula Maiorum, templaq; ac Deorum simulachra inexplebile desiderium videndi tenebat. Profectis ab Illo Romanis, Eumenes Rex cum auxilijs Romanis occurrit.

Pugna Romanorum cum Antiocho circa Magnesium, cuius egregia & proluxa descriptio extat apud Liuium.

* & *Nec multò post præliū* est cū Antiocho commissum. Cū in dexteriore cornu pulsa legio Roma-*

*na maiore dedecore, quàm periculo castra fugeret, M. Aemilius * tribunus militū ad tutelā castrorū relictus, armare milites suos, & extra vallū progredi iubet, strictisq; gladijs fugientibus minari, morituros dicens, nisi in praelium reuertantur: infestioraque sua, quàm hostium castra, iuventuros. Attonita tanto periculo legio comitantibus comilitonibus, qui fugere eos prohibuerant, in praeliū reuertitur: magna. cede edita, initium victoriæ fuit. Cæsa hostiū L. millia, capta XI. millia, Antiocho pacem petenti, nihil ad superiores conditiones additum, Africano prædicante: NEQVE ROMANIS, SI VINCANTVR ANIMOS MINVI, NEQVE SI VINCANT SECVNDIS REBVS INSOLESCERE. Captas ciuitates inter socios diuisere, muneris Romani aptiorem* gloriam, quàm possessiones voluntarias iudicantes.*

* Alij XXX.
M. ad tutelā castrorū relictus, armare se milites, &c.
M. Aemilij virtus.

Antiochus vincitur à Scipionib.

* Asiam.

* Malim legere violentas aut voluptarias.

Quippe victoriæ gloriam Romano nomini vendicandam, opum luxuriam socijs relinquendam.

IVSTINI HISTORICI LIBER XXXII.

AETOLI, qui Antiochū in bella Romana impulerant, victo eodem: soli aduersus Romanos, & viribus impares, & omni auxilio destituti, remanserant. Nec multò post victi, libertatem, quam illibatā aduersus dominationem Atheniensium, & Spartanorū inter tot Græciæ ciuita-

Aetoli vincuntur à Romanis. Linius Deca. 4. lib. 8.

ciuitates soli retinuerant, amiserunt. Quæ conditio tantò illis amarior, quantò serior fuit, reputantibus tempora illa, quibus tantis Persarum opibus domesticis viribus restiterant, quibus Gallorum violentiam, Asiæ, Italiaque terribilem Delphico bello fregerant. Quæ sola gloriosa recordatio maius desiderium libertatis augebat.

Bellum inter Messenios & Acheos. De hac pugna Plutarchus in vita Philopœmenis. Est autem Philopœmenes, præclari Imperatoris exemplū.

Dum hæc aguntur, medio tēpore inter Messenios, & Acheos de principatu primò cōtentio, mox bellū ortū est. In eo nobilis Achæorū Philopœmenes Imperator capitur, nō, quia pugnando vitæ parceret, sed dum suos in prælium reuocat, in trāsitu fossæ equo præcipitatus, à multitudine hostiū oppressus est. Quem iacentem Messenij, seu metu virtutis, vel verecundia dignitatis interficere ausi non fuerunt. Itaque velut in illo omne bellum cōfecissent, captiuum per vniuersam ciuitatem in modum triumphi circunduxerunt: effuso obuiam populo, ac si suis, non hostium Imperator aduentaret: nec victorem Achæi auidius vidissent, quàm victum hostes viderunt. Igitur eundem in theatrum duci iusserunt, ut omnes contuerentur, quem potuisse capi incredibile singulis videbatur.

Virtutis reuerentia. Philopœmenis mors. De qua copiosè Plutarchus & Liuius.

Deinde in carcerem deducto, verecundia magnitudinis eius in venenum dederūt, quod ille lætus,

tus, ac si vicisset, accepit: quæsito prius, an Lycortas præfectus Achæorum, quem secum à se esse scientia rei militaris sciebat, incolumis effugisset?*

Sic Plat. legunt alij Licorius.

Quem, ut accepit euasisse, etiam non in totum dicens consultum malè Achais, expirauit. Nec multò post reparato bello, Messenij vincuntur, pænasque interfecti Philopæmenis pependerunt. Intered in Syria Rex Antiochus cum graui tributo pacis à Romanis premeretur, & victus ornatusque esset, seu inopia pecuniæ compulsus, seu auaritia sollicitatus, qua sperabat se sub specie tributariae necessitatis excusatiùs sacrilegia commissurum, adhibito exercitu, nocte templum Dodonæi Iouis aggreditur.*

Antiochus Magnus in sacrilegio interficitur.

* Al. legunt, Dindymæi, quod magis placet. Strabo Beli templum spoliantem Antiochum, Barbarorum concursu interemptum scribit.

Quare proditam, concursu incolarum, cum omni militia interficitur Romæ, cum multæ Graciæ ciuitates questum de iniurijs Philippi Regis venissent, & disceptatio in Senatu inter Demetrium Philippi filium (quem pater ad satisfaciendum Senatui miserat) & legatos ciuitatum esset, turba querelarum confusus adolescens, repente obticuit. Tunc Senatus verecundia eius motus, quia priuatim et antea, cum obses Romæ esset, charus omnibus fuerat, causam illi donauit: atque ita modestia sua Demetrii veniam patri, non iure defensionis, sed patrociniopudoris obtinuit. Quod ipsi decreto Senatus significatum est, ut appareret non tam absolutum Regem, quam dona-*

Legatorum de Philippo querelæ. Demetrii pudor.

* ipsum.

donatum filio patrem : quæ res Demetrio non gratiam legationis , sed odiû obtrectationis comparauit . Nam apud fratrem Persea æmulatio illi inuidiam contraxit , & apud patrem nota absolutionis causa offensa fuit , indignante Philippo , plus momēti apud Senatum personā filij , quàm auctoritatem patris , ac dignitatē regie maiestatis habuisse .

Extant pulcherrimę vtriusque orationes , apud Liuium .

Igitur Perseus perspecta patris ægritudine , quotidie absentem Demetrium apud eû criminari , & primò inuisum , pòst etiam suspectum reddere , nunc amicitiam Romanorum , nūc proditorem ei patris obiectare . Ad postremum insidias sibi ab eo paratas confingit , ad cuius rei probationem immittit iudices , testes subornat , & facinus quod obijcit , * cōfirmat : quibus rebus patre compulso ad parricidium , funestam omnem regiam facit . Occiso Demetrio , sublatoque æmulo , non neglectior tantum Perseus in patrem , verum etiam & cōtumacior erat , nec heredem regni , sed Regē se gerebat .

* admittit .

Demetrii
mois .

Exemplum impietatis erga fratrem & patrem Perseus .

His rebus offensus Philippus , impatientius indies mortem Demetrii dolebat : tunc & insidijs se circumuentum suspicari , testes iudicesque torquere . Atque ita cognita fraude , non minus scelere Persei , quā innoxia Demetrii morte cruciabatur : peregissetque ultionem , nisi morte præuētus esset .

Philippus moritur , postquam regnasset annis

nis 42. Philippi apparatus belli in Romanos .

Nam breui post tempore, morbo ex ægritudine Galli. animi contracto decessit, relicto magno belli apparatu aduersus Romanos, quo postea Persens usus est. Nam & Gallos Scordiscos ad belli societatem perpulerat, fecissetq; Romanis graue bellum, nisi decessisset. Namque Galli bello aduersus Delphos infœliciter gesto, in quo maiorem vim numinis, quàm hostiũ senserant, amisso Brennio duce, pars in Asiam, pars in Thraciam extorres fugerant. Inde per eadem vestigia, quã venerant, antiquam patriam repetiũre. Ex his pars quædam in confluente Danubiũ & Sai consedit. Scordiscosque se Scordisci. Tectosagi autem cũ in antiquam Tectosagi. patriam Tolosam venissent, compræhensi que pestifera lue essent, non prius sanitatem recuperauẽre, quàm aruspicum responsis moniti, aurum argentumq; bello sacrilegijsq; quæsitum in Tolosensem lacum mergerent. Quod omne magno post tempore Sacriligij vltio. Aurum Tolosanum. Capio Romanus Consul abstulit. Fuẽre auri pondo CX. millia, argenti pondo quinquies decies C. millia. Quod sacrilegium causa excidiũ * Capioni, exer * Seruilion. cituique eius postea fuit. Romanos quoque Cymbrici belli tumultus, velut vltor sacre pecuniæ insecutus est, ex gente Tectosagorum non mediocris populus prædæ dulcedine Illyricum petiuit: spoliatisq; Istris in Pannonia consedit. Istriorum gêtem origo. fama est originẽ à Colchis ducere, missis ab * Aeta * Aceta. Rege ad Argonautas, raptorẽq; filia persequẽdos, Argonautæ. qui ut à Põto intrauerũt Istrũ, alueo Sai fluminis Saus. penitus

nec Senatum de eo agere permisit, sed, ut dignum maiestate eius erat, armis se recepturum filium dixerat. Post hæc leges pacis dicuntur: ut Asia Romanis cederet, contentus Syria regno esset, naues uniuersas, captiuos, & transfugas traderet, sumptumque omnem belli Romanis restitueret.

Sunt & aliæ conditiones apud Plut. non paulò duriores. Pacis conditiones.

Quæ cū nunciata Antiocho essent, nondum ita uictū se esse respōdit, ut spoliari se regno pateretur, belliq; ea irritamēta, non pacis blandimenta esse. Igitur dū ab utroque bellū pararetur, & ingressi Asiam Romani Ilion venissent, mutua gratulatio Iliensium ad Romanorū fuit: Iliēsibus Aeneā, ceterosq; duces à se profectos, Romanis se ab his precreatos referentibus. Tantaq; lætitia omniū fuit, quanta esse post longum tempus inter parentes & liberos solet. Iuuabat Ilienses nepotes suos, Occidente & Africa domita, Asiam, ut auitum regnum vendicare, optabilem Troiæ ruinam fuisse dicentes, ut tam fœliciter renasceretur. Cōtrā Romanos auitos lares, et incunabula Maiorum, templaq; ac Deorum simulachra inexplabile desiderium videndi tenebat. Profectis ab Illo Romanis, Eumenes Rex cum auxilijs Romanis occurrit.

Pugna Romanorum cum Antiocho circa Magnesium, cuius egregia & proluxa descriptio extat apud Liuium.

** & Nec multò post præliū* est cū Antiocho commissum. Cū in dexteriore cornu pulsa legio Roma-*

*na maiore dedecore, quàm periculo castra fugeret, M. Æmilius * tribunus militū ad tutelā castrorū relictus, armare milites suos, & extra vallū progredi iubet, strictisq; gladijs fugientibus minari, morituros dicens, nisi in prælium reuertantur: infestioraque sua, quàm hostium castra, iuventuros. Attonita tanto periculo legio comitantibus comilitonibus, qui fugere eos prohibuerant, in præliū reuertitur: magna. cede ædita, initium victoriæ fuit. Cæsa hostiū L. millia, capta XI. millia, Antiocho pacem petenti, nihil ad superiores conditiones additum, Africano prædicante: NEQVE ROMANIS, SI VINCANTVR ANIMOS MINVI, NEQVE SI VINCANT SECVNDIS REBVS INSOLESCERE. Captas ciuitates inter socios diuisere, muneris Romani aptiorem* gloriam, quàm possessiones voluntarias iudicantes.*

* Alij XXX.
M. ad tutelā castrorū relictus, armare se milites, &c.
M. Æmiliij virtus.

Antiochus vincitur à Scipionib.

* Asiam.

* Malim legere violentas aut voluptarias.

Quippe victoriæ gloriam Romano nomini vendicandam, opum luxuriam socijs relinquendam.

IVSTINI HISTORICI LIBER XXXII.

AETOLI, qui Antiochū in bella Romana impulerant, victo eodem: soli aduersus Romanos, & viribus impares, & omni auxilio destituti, remanserant. Nec multò post victi, libertatem, quam illibatā aduersus dominationem Atheniensium, & Spartanorū inter tot Græciæ ciuita-

Aetoli vincuntur à Romanis. Liuius Deca. 4. lib. 8.

ciuitates soli retinuerant, amiserunt. Quæ conditio tantò illis amarior, quantò serior fuit, reputantibus tempora illa, quibus tantis Persarum opibus domesticis viribus restiterant, quibus Gallorum violentiam, Asia, Italiaque terribilem Delphico bello fregerant. Quæ sola gloriosa recordatio maius desiderium libertatis augebat.

Bellum inter Messenios & Achæos. De hac pugna Plutarchus in vita Philopœmenis. Est autem Philopœmenes, præclari Imperatoris exemplū.

Dum hæc aguntur, medio tēpore inter Messenios, & Achæos de principatu primò cōtentio, mox bellū ortū est. In eo nobilis Achæorū Philopœmenes Imperator capitur, nō, quia pugnando vitæ parceret, sed dum suos in prælium reuocat, in trāsitu fossæ equo præcipitatus, à multitudine hostiū oppressus est. Quem iacentem Messenij, seu metu virtutis, vel verecundia dignitatis interficere ausi non fuerunt. Itaque velut in illo omne bellum cōfecissent, captiuum per vniuersam ciuitatem in modum triumphi circunduxerunt: effuso obuiam populo, ac si suis, non hostium Imperator aduentaret: nec victorem Achæi auidius vidissent, quàm victum hostes viderunt. Igitur eundem in theatrum duci iusserunt, ut omnes contuerentur, quem potuisse capi incredibile singulis videbatur.

Virtutis reuerentia. Philopœmenis mors. De qua copiosè Plutarchus & Liuius.

Deinde in carcerem deducto, verecundia magnitudinis eius in venenum dederūt, quod ille lætus,

tus, ac si vicisset, accepit: quæsito prius, an Lycortas præfectus Achæorum, quem secum à se esse scientia rei militaris sciebat, incolumis effugisset?*

Sic Plat.
legunt alij
Licorius.

Quem, ut accepit euasisse, etiam non in totum dicens consultum malè Achais, expirauit. Nec multò post reparato bello, Messenij vincuntur, pœnasque interfecti Philopœmenis pependerunt. Intered in Syria Rex Antiochus cùm graui tributo pacis à Romanis premeretur, & victus ornatusque esset, seu inopia pecuniæ compulsus, seu auaritia sollicitatus, qua sperabat se sub specie tributariæ necessitatis excusatiùs sacrilegia commissurum, adhibito exercitu, nocte templum Dodonæi Iouis aggreditur.*

Antiochus
Magnus in
sacrilegio
interfici-
tur.

* Al. legunt, Dindymæi, quod magis placet. Strabo Beli templum spoliantem Antiochum, Barbarorum concursu interemptum scribit.

Quare proditam, concursu incolarū, cum omni militia interficitur Romæ, cum multæ Græciæ ciuitates questum de iniurijs Philippi Regis venissent, & disceptatio in Senatu inter Demetriū Philippi filium (quem pater ad satisfaciendū Senatui miserat) & legatos ciuitatū esset, turba querelarum confusus adolescens, repente obticuit. Tūc Senatus verecūdia eius motus, quia priuatim ēt antea, cū obses Romæ esset, charus omnibus fuerat, causā illi donauit: atque ita modestia sua Demetri⁹ veniā patri, nō iure defensionis, sed patrociniū pudoris obtinuit. Quod ipsi decreto Senatus significatū est, ut appareret non tā absolutū Regē, quā*

Legatorū
de Philip-
po querelæ.
Demetrii
pudor.

* ipsum.

dona-

donatum filio patrem : quæ res Demetrio non gratiam legationis , sed odiū obtreſtationis comparauit . Nam apud fratrem Perſea æmulatio illi inuidiam contraxit , & apud patrem nota abſolutionis cauſa offenſa fuit , indignante Philippo , plus momēti apud Senatum perſonā filij , quàm auctōritatem patris , ac dignitatē regiæ maiestatis habuiſſe .

Extant pulcherrimæ vtriuſque orationes , apud Liuium .

Igitur Perſeus perſpecta patris ægritudine , quotidie abſentem Demetrium apud eū criminari , & primò inuiſum , poſt etiam ſuſpectum reddere , nunc amicitiam Romanorum , nūc proditionem ei patris obieſtare . Ad poſtremum inſidias ſibi ab eo paratas conſingit , ad cuius rei probationem immittit iudices , teſtes ſubornat , & facinus quod obijcit , * cōfirmat : quibus rebus patre compulſo ad parricidium , funeſtam omnem regiam facit . Occiſo Demetrio , ſublatoque æmulo , non neglectior tantum Perſeus in patrem , verum etiam & cōtumacior erat , nec heredem regni , ſed Regē ſe gerebat .

* admittit .

Demetrii
mois .

Exemplum impietatis erga fratrem & patrem Perſeus .

His rebus offenſus Philippus , impatientius indies mortem Demetrii dolebat : tunc & inſidijs ſe circunuentum ſuſpicari , teſtes iudicesque torquerē . Atque ita cognita fraude , non minus ſcelere Perſei , quā innoxia Demetrii morte cruciabatur : peregiſſetque ultionem , niſi morte præuētus eſſet .

Philippus moritur , poſtquam regnaſſet annis

nis 42. Philippi apparatus belli in Romanos .

Nam breui post tempore, morbo ex ægritudine Galli. animi contracto decessit, relicto magno belli apparatu aduersus Romanos, quo postea Persens usus est. Nam & Gallos Scordiscos ad belli societatem perpulerat, fecissetq; Romanis graue bellum, nisi decessisset. Namque Galli bello aduersus Delphos infæliciter gesto, in quo maiorem vim numinis, quàm hostiū senserant, amisso Brennio duce, pars in Asiam, pars in Thraciam extorres fugerant. Inde per eadem vestigia, quā venerant, antiquam patriam repetiūre. Ex his pars quædam in confluente Danubiū & Sai consedit. Scordiscosque se appellari voluit. Tectosagi autem cū in antiquam patriam Tolosam venissent, compræhensi que pestifera lue essent, non prius sanitatem recuperauerunt, quàm aruspicum responsis moniti, aurum argentumq; bello sacrilegijsq; quæsitum in Tolosensem lacum mergerent. Quod omne magno post tempore Cæpio Romanus Consul abstulit. Fuere auri pondo CX. millia, argenti pondo quinquies decies C. millia. Quod sacrilegium causa excidij * Cæpioni, exercituique eius postea fuit. Romanos quoque Cymbrici belli tumultus, velut ultor sacræ pecuniæ insecutus est, ex gente Tectosagorum non mediocris populus prædæ dulcedine Illyricum petiuit: spoliatisq; Istris in Pannonia consedit. Istriorum gētem fama est originē à Colchis ducere, missis ab * Aeta Rege ad Argonautas, raptorēq; filia persequēdos, qui ut à Pōto intrauerūt Istrū, alueo Sai fluminis

Scordisci.
Tectosagi.

Sacrilegij
v lio.
Aurum To
losanum.

* Seruilion

Istriorum
origo.
* Aeta.
Argonau-
ta.
saus.

penitus

Colchi.

Aquila
Dacia Ge-
tis.Dacorum
militum i-
gnominia.Prusias Bi-
thinie rex.Annibalis
ab Antio-
cho fuga in
Creta.Annibalis
astutia.

penitus inuecti, vestigia Argonautarū insequētes, naues suis humeris per iuga mōtiū vsque ad littus Adriatici maris trāstulerunt. Cognito q̄ Argonau-
tæ idē propter longitudinē nanis priores fecissent, quos ut aduectos Colchi non reperiunt, siue metu Regis, siue tedio lōge nauigationis iuxta Aquilēiā cōsedere: Istriq; ex vocabulo amnis, quō à mari cō-
cesserāt, appellati Daci quoque soboles Getarū sūt, q̄ cū Olore Rege aduersus Bastarnas malē pugnas-
sent, ob vltionē segnitie capturi somnū, capita loco pedum ponere iussu Regis cogeantur: ministeriaq; vxoribus, quæ ipsis antea fieri solebāt, facere. Ne-
que hæc antè mutata sunt, quā ignominiam bello acceptam virtute deterent. Igitur Perseus, cū im-
perio Philippi patris successisset, oēs has gētes ad-
uersus Romanos in societate belli sollicitabat. Inte-
rim inter Prusiā Regē, ad quē Annibal post pacē Antiocho à Romanis datā, profugerat, & Eume-
nē bellū ortū est, quod Prusias Annibalis fiducia, rupto fœdere prior intulit. Namque Annibal, cū ab Antiocho Romani inter ceteras cōditiones pa-
cis, deditionē eius deposcerēt, admonit⁹ à Rege, in fugā versus, Cretā defertur. Vbi cū diu quietā vi-
tā egisset, inuidiosumq; se p̄ nimias opes uideret, amphoras plūbo repletas in tēplo Dianæ quasi for-
tunæ suæ p̄sidia deposuit, atque ita nihil de illo solli-
cita ciuitate, qm̄ velut pignus opes eius tenebat, ad Prusiā contendit, auro suo in statuis, quas secū portabat infuso, ne conspectæ opes vitæ suæ nocerent. Deinde, cū Prusias terrestri bello ab Eumene victus

Victus esset, praeliumq. in mare transtulisset, Annibal nouo commento, auctor victoriae fuit.

Annibal, coniectis in naues serpentibus vincit. Huius rei vetustiores Annales non meminerunt. Plutarch.

Nam omne serpentinum genus in fictiles lagenas conijci iussit, medioq. praelio in naues hostium mittit. Id primum Poticis ridiculum visum, fictilibus dimicare, qui ferro nequeant. Sed ubi serpentibus repleri naues cœpere, ancipiti periculo circumuenti, hosti victoriam cessere. Quæ ubi Romæ nunciata sunt, missi à Senatu sunt legati, qui utrunque Regem in pacem cogerent, Annibalemq. de-*

Annibalis Philopœmenis & Scipionis Africani mors.

poscerent. Sed Annibal recognita, consumpto veneno, legationem morte præuenit. Insignis hic annus trium toto orbe maximorum imperatorum fuit mortibus, Annibalis, Philopœmenis, & Scipionis Africani. Ex quibus constat, Annibalem nec cum Italia, cum Romano tonantem imperio cōtremuit, nec cum reuersus Carthaginem summum imperium tenuit, aut cubantem cenasse, aut plus sextario vini indulsisse, pudicitiamque eum tantam inter tot captiuos habuisse, ut in Africa natum quis negaret.

Annibalis temperantia ac moderatio. Mortuus autem est 70. ætatis suæ anno.

Moderationis certè eius fuit: ut cū diuersarum gentium exercitum rexerit, neque insidijs suorum militum sit petitus unquam, neque fraude proditus, cum utrunque hostes sæpè tentassent.

ciuitates soli retinuerant, amiserunt. Quæ conditio tantò illis amarior, quantò serior fuit, reputantibus tempora illa, quibus tantis Persarum opibus domesticis viribus restiterant, quibus Gallorum violentiam, Asia, Italiaque terribilem Delphico bello fregerant. Quæ sola gloriosa recordatio maius desiderium libertatis augebat.

Bellum inter Messenios & Achæos. De hac pugna Plutarchus in vita Philopœmenis. Est autem Philopœmenes, præclari Imperatoris exemplū.

Dum hæc aguntur, medio tēpore inter Messenios, & Achæos de principatu primò cōtentio, mox bellū ortū est. In eo nobilis Achæorū Philopœmenes Imperator capitur, nō, quia pugnando vitæ parceret, sed dum suos in prælium reuocat, in trāsitu fossæ equo præcipitatus, à multitudine hostiū oppressus est. Quem iacentem Messenij, seu metu virtutis, vel verecundia dignitatis interficere ausi non fuerunt. Itaque velut in illo omne bellum cōfecissent, captiuum per vniuersam ciuitatem in modum triumphi circunduxerunt: effuso obuiam populo, ac si suis, non hostium Imperator aduentaret: nec victorem Achæi auidius vidissent, quàm victum hostes viderunt. Igitur eundem in theatrum duci iusserunt, ut omnes contuerentur, quem potuisse capi incredibile singulis videbatur.

Virtutis reuerentia. Philopœmenis mors. De qua copiosè Plutarchus & Liuius.

Deinde in carcerem deducto, verecundia magnitudinis eius in venenum dederūt, quod ille lætus,

tus, ac si vicisset, accepit: quæsito prius, an Lycortas præfectus Achæorum, quem secum à se esse scientia rei militaris sciebat, incolumis effugisset? Quem, ut accepit euasisse, etiam non in totum dicens consultum malè Achais, expirauit. Nec multò post reparato bello, Messenij vincuntur, pœnasque interfecti Philopœmenis pependerunt. Intered in Syria Rex Antiochus cùm graui tributo pacis à Romanis premeretur, & victus ornatusque esset, seu inopia pecuniæ compulsus, seu auaritia sollicitatus, qua sperabat se sub specie tributariæ necessitatis excusatiùs sacrilegia commissurum, adhibito exercitu, nocte templum* Dodonæi Iouis aggreditur.*

Sic Plat. legunt alij Licorius.

Antiochus Magnus in sacrilegio interficitur.

* Al. legunt, Dindymæi, quod magis placet. Strabo Bæli templum spoliantem Antiochum, Barbarorum concursu interemptum scribit.

Quare proditam, concursu incolarū, cum omni militia interficitur Romæ, cum multæ Graciæ ciuitates questum de iniurijs Philippi Regis venissent, & disceptatio in Senatu inter Demetriū Philippi filium (quem pater ad satisfaciendū Senatui miserat) & legatos ciuitatū esset, turba querelarum confusus adolescens, repente obticuit. Tūc Senatus verecūdia eius motus, quia priuatim ēt antea, cū obses Romæ esset, charus omnibus fuerat, causā illi donauit: atque ita modestia sua Demetri⁹ veniā patri, nō iure defensionis, sed patrociniū pudoris obtinuit. Quod ipsi decreto Senatus significatū est, ut appareret non tā absolutū Regē, quā dona-*

Legatorū de Philippo querelæ. Demetrii pudor.

* ipsum.

donatum filio patrem : quæ res Demetrio non gratiam legationis , sed odiū obtreſtationis comparauit . Nam apud fratrem Perſea æmulatio illi inuidiam contraxit , & apud patrem nota abſolutionis cauſa offeſa fuit , indignante Philippo , plus momēti apud Senatum perſonā filij , quàm auctoritatem patris , ac dignitatē regiæ maiestatis habuiſſe .

Extant pulcherrimę vtriuſque orationes , apud Liuium .

Igitur Perſeus perſpecta patris ægritudine , quotidie abſentem Demetrium apud eū criminari , & primò inuiſum , poſt etiam ſuſpectum reddere , nunc amicitiam Romanorum , nūc proditionem ei patris obieſtare . Ad poſtremum inſidias ſibi ab eo paratas conſingit , ad cuius rei probationem immittit iudices , teſtes ſubornat , & facinus quod obijcit , * cōfirmat : quibus rebus patre compulſo ad parricidium , funeſtam omnem regiam facit . Occiſo Demetrio , ſublatoque æmulo , non neglectior tantum Perſeus in patrem , verum etiam & cōtumacior erat , nec heredem regni , ſed Regē ſe gerebat .

* admittit .

Demetrii
mois .

Exemplum impietatis erga fratrem & patrem Perſeus .

His rebus offeſus Philippus , impatientius indies mortem Demetrii dolebat : tunc & inſidijs ſe circunuentum ſuſpicari , teſtes iudicesque torquere . Atque ita cognita fraude , non minus ſcelere Perſei , quā innoxia Demetrii morte cruciabatur : peregiſſetque ultionem , niſi morte præuētus eſſet .

Philippus moritur , poſtquam regnaſſet annis

nis 42. Philippi apparatus belli in Romanos .

Nam breui post tempore, morbo ex ægritudine Galli. animi contractio decessit, relicto magno belli apparatu aduersus Romanos, quo postea Perseus usus est. Nam & Gallos Scordiscos ad belli societatem perpulerat, fecissetq; Romanis graue bellum, nisi decessisset. Namque Galli bello aduersus Delphos infæliciter gesto, in quo maiorem vim numinis, quàm hostiū senserant, amisso Brennio duce, pars in Asiam, pars in Thraciam extorres fugerant. Inde per eadem vestigia, quā venerant, antiquam patriam repetiūre. Ex his pars quædam in confluente Danubiū & Sai consedit. Scordiscosque se appellari voluit. Teſſoſagi autem cū in antiquam patriam Tolosam venissent, compræhensi que pestifera lue essent, non prius sanitatem recuperauerunt, quàm aruspicum responsis moniti, aurum argentumq; bello sacrilegijsq; quæsitum in Tolosensem lacum mergerent. Quod omne magno post tempore Cæpio Romanus Consul abstulit. Fuisse auri pondo CX. millia, argenti pondo quinquies decies C. millia. Quod sacrilegium causa excidij * Cæpioni, exercituique eius postea fuit. Romanos quoque Cymbrici belli tumultus, velut ultor sacræ pecuniæ insecutus est, ex gente Teſſoſagorum non mediocris populus prædæ dulcedine Illyricum petiuit: spoliatisq; Istris in Pannonia consedit. Istriorum gētem fama est originē à Colchis ducere, missis ab * Aeta Rege ad Argonautas, raptorēq; filiae persequēdos, qui ut à Pōto intrauerūt Istrū, alueo Sai fluminis

Scordisci.
Teſſoſagi.

Sacrilegij
v lio.
Aurum To
losanum.

* Seruilion

Istriorum
origo.
* Aeta.
Argonau-
ta.
Saus.

penitus

Colchi. *penitus inuēti, vestigia Argonautarū insequētes, naues suis humeris per iuga mōtiū vsque ad littus Adriatici maris trāstulerunt. Cognito q̄ Argonau*

Aquilea
Dacia Ge-
tis.
Dacorum
militum i-
gnominia.

tæ idē propter longitudinē navis priores fecissent, quos ut aduectos Colchi non reperiunt, siue metu Regis, siue tedio lōge nauigationis iuxta Aquileiā cōsedere: Istriq; ex vocabulo amnis, quò à mari cōcesserāt, appellati Daci quoque soboles Getarū sūt, q̄ cū Olore Rege aduersus Bastarnas malè pugnas-

Prusias Bi-
thinie rex.

sent, ob vltionē segnitiae capturi somnū, capita loco pedum ponere iussu Regis cogeantur: ministeriaq; vxoribus, quæ ipsis antea fieri solebāt, facere. Ne-

Annibalis
ab Antio-
cho fuga in
Creta.

que hæc antè mutata sunt, quā ignominiam bello acceptam virtute deberent. Igitur Perseus, cū imperio Philippi patris successisset, oēs has gētes aduersus Romanos in societate belli sollicitabat. Interim inter Prusiā Regē, ad quē Annibal post pacē Antiocho à Romanis datā, profugerat, & Eumene bellū ortū est, quod Prusias Annibalis fiducia, rupto fœdere prior intulit. Namque Annibal, cū ab Antiocho Romani inter ceteras cōditiones pacis, deditionē eius deposcerēt, admonit⁹ à Rege, in fugā versus, Cretā defertur. Vbi cū diu quietā vitā egisset, inuidiosumq; se p̄ nimias opes uideret, amphoras plūbo repletas in tēplo Dianæ quasi fortunæ suæ p̄sidia deposuit, atque ita nihil de illo sollicita ciuitate, qm̄ velut pignus opes eius tenebat, ad Prusiā contendit, auro suo in statuis, quas secū portabat infuso, ne conspectæ opes vitæ suæ nocerent. Deinde, cū Prusias terrestri bello ab Eumene

Annibalis
astutia.

victus

viētus esset, praeliumq. in mare transtulisset, Annibal nouo commento, auctor victoriæ fuit.

Annibal, coniectis in naues serpentibus vincit. Huius rei vetustiores Annales non meminerunt. Plutarch.

Nam omne serpētinum genus in fictiles lage- * serpentū.
nas coniūci iussit, medioq. praelio in naues hostium
mittit. Id primū Pōticis ridiculum visum, ficti-
libus dimicare, qui ferro nequeant. Sed ubi serpen-
tibus repleri naues cœpere, ancipiti periculo cir-
cumuenti, hosti victoriam cessere. Quæ ubi Romæ
nūciata sunt, missi à Senatu sunt legati, qui utrun-
que Regem in pacem cogerent, Annibalemq. de-
poscerent. Sed Annibal recognita, consumpto ve-
neno, legationem morte præuenit. Insignis hic an-
nus trium toto orbe maximorum imperatorū fuit
mortibus, Annibalis, Philopæmenis, & Scipionis
Africani. Ex quibus constat, Annibalem nec cū
Italia, cum Romano tonantem imperio cōtremuit,
nec cū reuersus Carthaginem summū imperium
tenuit, aut cubantem cenasse, aut plus sextario vi-
ni indulsisse, pudicitiamq. eum tantam inter tot
captiuos habuisse, ut in Africa natū quis negaret.*

Annibalis
Philopæ-
menis &
Scipionis
Africani
mors.

Annibalis temperātia ac moderatio. Mortuus autem est 70. ætatis suæ anno.

Moderationis certè eius fuit: ut cū diuersarum gentium exercitum rexerit, neque insidijs suorum militum sit petitus vnquam, neque fraude prodi- tus, cum utrunque hostes sæpè tentassent.

ciuitates soli retinuerant, amiserunt. Quæ conditio tantò illis amarior, quantò serior fuit, reputantibus tempora illa, quibus tantis Persarum opibus domesticis viribus restiterant, quibus Gallorum violentiam, Asiæ, Italiæque terribilem Delphico bello fregerant. Quæ sola gloriosa recordatio maius desiderium libertatis augebat.

Bellum inter Messenios & Achæos. De hac pugna Plutarchus in vita Philopœmenis. Est autem Philopœmenes, præclari Imperatoris exemplū.

Dum hæc aguntur, medio tēpore inter Messenios, & Achæos de principatu primò cōtentio, mox bellū ortū est. In eo nobilis Achæorū Philopœmenes Imperator capitur, nō, quia pugnando vitæ parceret, sed dum suos in prælium reuocat, in trāsitu fossæ equo præcipitatus, à multitudine hostiū oppressus est. Quem iacentem Messenij, seu metu virtutis, vel verecundia dignitatis interficere ausi non fuerunt. Itaque velut in illo omne bellum cōfecissent, captiuum per vniuersam ciuitatem in modum triumphi circunduxerunt: effuso obuiam populo, ac si suis, non hostium Imperator aduentaret: nec victorem Achæi auidius viderent, quàm victum hostes viderunt. Igitur eundem in theatrum duci iusserunt, ut omnes contuerentur, quem potuisse capi incredibile singulis videbatur.

Virtutis reuerentia. Philopœmenis mors. De qua copiosè Plutarchus & Liuius.

Deinde in carcerem deducto, verecundia magnitudinis eius in venenum dederūt, quod ille lætus,

tus, ac si vicisset, accepit: quæsito prius, an Lycortas præfectus Achæorum, quem secum à se esse scientia rei militaris sciebat, incolumis effugisset?*

Sic Plat.
legunt alij
Licorius.

Quem, ut accepit euasisse, etiam non in totum dicens consultum malè Achais, expirauit. Nec multò post reparato bello, Messenij vincuntur, pœnasque interfecti Philopœmenis pependerunt. Intered in Syria Rex Antiochus cum graui tributo pacis à Romanis premeretur, & victus ornatusque esset, seu inopia pecuniæ compulsus, seu auaritia sollicitatus, qua sperabat se sub specie tributariæ necessitatis excusatiùs sacrilegia commissurum, adhibito exercitu, nocte templum Dodonæi Iouis aggreditur.*

Antiochus
Magnus in
sacrilegio
interfici-
tur.

* Al. legunt, Dindymæi, quod magis placet. Strabo Bæli templum spoliantem Antiochum, Barbarorum concursu interemptum scribit.

Quare proditam, concursu incolarū, cum omni militia interficitur Romæ, cum multæ Græciæ ciuitates questum de iniurijs Philippi Regis venissent, & disceptatio in Senatu inter Demetriū Philippi filium (quem pater ad satisfaciendū Senatui miserat) & legatos ciuitatū esset, turba querelarum confusus adolescens, repente obticuit. Tūc Senatus verecūdia eius motus, quia priuatim ēt antea, cum obses Romæ esset, charus omnibus fuerat, causā illi donauit: atque ita modestia sua Demetri⁹ veniā patri, nō iure defensionis, sed patrociniū pudoris obtinuit. Quod ipsi decreto Senatus significatū est, ut appareret non tā absolutū Regē, quā dona-*

Legatorū
de Philip-
po querelæ.
Demetrii
pudor.

* ipsum.

donatum filio patrem : quæ res Demetrio non gratiam legationis , sed odiū obtreſtationis comparauit . Nam apud fratrem Perſea æmulatio illi inuidiam contraxit , & apud patrem nota abſolutionis cauſa offenſa fuit , indignante Philippo , plus momēti apud Senatum perſonā filij , quàm auctoritatem patris , ac dignitatē regiæ maiestatis habuiſſe .

Extant pulcherrimæ utriusque orationes , apud Liuium .

Igitur Perſeus perſpecta patris ægritudine , quotidie abſentem Demetrium apud eū criminari , & primò inuiſum , poſt etiam ſuſpectum reddere , nunc amicitiam Romanorum , nūc proditionem ei patris obieſtare . Ad poſtremum inſidias ſibi ab eo paratas conſingit , ad cuius rei probationem immittit iudices , teſtes ſubornat , & facinus quod obijcit , * cōfirmat : quibus rebus patre compulſo ad parricidium , funeſtam omnem regiam facit . Occiſo Demetrio , ſublatoque æmulo , non neglectior tantum Perſeus in patrem , verum etiam & cōtumacior erat , nec heredem regni , ſed Regē ſe gerebat .

* admittit .

Demetrii
mois .

Exemplum impietatis erga fratrem & patrem Perſeus .

His rebus offenſus Philippus , impatientius indies mortem Demetrii dolebat : tunc & inſidijs ſe circumuentum ſuſpicari , teſtes iudicesque torquere . Atque ita cognita fraude , non minus ſcelere Perſei , quā innoxia Demetrii morte cruciabatur : peregiſſetque ultionem , niſi morte præuētus eſſet .

Philippus moritur , poſtquam regnaſſet annis

nis 42. Philippi apparatus belli in Romanos .

Nam breui post tempore, morbo ex ægritudine Galli-
 animi contracto decessit, relicto magno belli appa-
 ratu aduersus Romanos, quo postea Persens usus
 est. Nam & Gallos Scordiscos ad belli societatem
 perpulerat, fecissetq; Romanis graue bellum, nisi
 decessisset. Namque Galli bello aduersus Delphos
 infœliciter gesto, in quo maiorem vim numinis,
 quàm hostiũ senserant, amisso Brennio duce, pars
 in Asiam, pars in Thraciam extorres fugerant.
 Inde per eadem vestigia, quã venerant, antiquam
 patriam repetuere. Ex his pars quædam in con-
 fluente Danubiũ & Sai consedit. Scordiscosque se
 appellari voluit. Tectosagi autem cū in antiquam
 patriam Tolosam venissent, compræhensi que pe-
 stifera lue essent, non prius sanitatem recuperaue-
 re, quàm aruspicum responsis moniti, aurum argen-
 tumq; bello sacrilegijsq; quæsitum in Tolosensem
 lacum mergerent. Quod omne magno post tempore
 Cæpio Romanus Consul abstulit. Fuisse auri pondo
 CX. millia, argenti pondo quinquies decies C. mil-
 lia. Quod sacrilegium causa excidiũ * Capioni, exer-
 cituique eius postea fuit. Romanos quoque Cym-
 brici belli tumultus, velut ultor sacræ pecuniæ in-
 secutus est, ex gente Tectosagorum non mediocris
 populus prædæ dulcedine Illyricum petiuit: spolia-
 tisq; Istris in Pannonia consedit. Istriorum gẽtem
 fama est originẽ à Colchis ducere, missis ab * Aeta
 Rege ad Argonautas, raptorẽq; filia persequẽdos,
 qui ut à Põto intrauerũt Istrũ, alueo Sai fluminis
 penitus

Scordisci.
Tectosagi.

Sacrilegij
vltio.
Aurum To-
losanum.

* Seruilion

Istriorum
origo.
* Aeta.
Argonau-
ta.
Saus.

Colchi. *penitus inuēti, vestigia Argonautarū insequētes, naues suis humeris per iuga mōtiū vsque ad littus Adriatici maris trāstulerunt. Cognito q̄ Argonau*

Aquilea
Dacia Ge-
tis.
Dacorum
militum i-
gnominia. *tæ idē propter longitudinē nanis priores fecissent, quos ut aduectos Colchi non reperiunt, siue metu Regis, siue tedio lōge navigationis iuxta Aquilēiā cōsedere: Istriq; ex vocabulo amnis, quò à mari cōcesserāt, appellati Daci quoque soboles Getarū sūt, q̄ cū Olore Rege aduersus Bastarnas malè pugnas-*

Prusias Bi-
thinie rex. *sent, ob vltionē segnitiae capturi somnū, capita loca pedum ponere iussu Regis cogeantur: ministeriaq; vxoribus, quæ ipsis antea fieri solebāt, facere. Neque hæc antè mutata sunt, quā ignominiam bello acceptam virtute deberent. Igitur Perseus, cū imperio Philippi patris successisset, oēs has gētes aduersus Romanos in societate belli sollicitabat. Interim inter Prusiā Regē, ad quē Annibal post pacē Antiocho à Romanis datā, profugerat, & Eumene bellū ortū est, quod Prusias Annibalis fiducia,*

Annibalis
ab Antio-
cho fuga in
Creta. *rupto fœdere prior intulit. Namque Annibal, cū ab Antiocho Romani inter ceteras cōditiones pacis, deditionē eius deposcerēt, admonit⁹ à Rege, in fugā versus, Cretā defertur. Vbi cū diu quietā vitā egisset, inuidiosumq; se p̄ nimias opes uideret,*

Annibalis
astutia. *amphoras plūbo repletas in tēplo Dianæ quasi fortunæ suæ p̄sidia deposuit, atque ita nihil de illo sollicita ciuitate, qm̄ velut pignus opes eius tenebat, ad Prusiā contendit, auro suo in statuīs, quas secū portabat infuso, ne conspectæ opes vitæ suæ nocerent. Deinde, cū Prusias terrestri bello ab Eumene*

victus

viētus esset, praeliumq. in mare transtulisset, Annibal nouo commento, auctor victoriæ fuit.

Annibal, coniectis in naues serpentibus vincit. Huius rei vetustiores Annales non meminerunt. Plutarch.

Nam omne* serpētinum genus in fictiles lage- * serpentū.
nas coniūci iussit, medioq. praelio in naues hostium mittit. Id primū Pōticis ridiculum visum, fictilibus dimicare, qui ferro nequeant. Sed ubi serpentibus repleri naues cœpere, ancipiti periculo circumuenti, hosti victoriam cessere. Quæ ubi Romæ nūciata sunt, missi à Senatu sunt legati, qui utrunque Regem in pacem cogerent, Annibalemq. de-
poscerent. Sed Annibal recognita, consumpto ve-
neno, legationem morte præuenit. Insignis hic an-
nus trium toto orbe maximorum imperatorū fuit
mortibus, Annibalis, Philopœmenis, & Scipionis
Africani. Ex quibus constat, Annibalem nec cū
Italia, cum Romano tonantem imperio cōtremuit,
nec cū reuersus Carthaginem summū imperium
tenuit, aut cubantem cenasse, aut plus sextario vi-
ni indulsisse, pudicitiamque eum tantam inter tot
captiuos habuisse, ut in Africa natū quis negaret.

Annibalis
Philopœ-
menis &
Scipionis
Africani
mors.

Annibalis temperātia ac moderatio. Mortuus autem est 70. ætatis suæ anno.

Moderationis certè eius fuit: ut cū diuersarum gentium exercitum rexerit, neque insidijs suorum militum sit petitus vnquam, neque fraude proditus, cum utrunque hostes sæpè tentassent.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXXIII.

Bellum Romanorum cum Perseo Macedonię Rege.

MINORE quidem rerum motu Romani Macedonicum, quàm Punicum bellum gesserunt, sed tantò clarius, quātò nobilitate Macedones Pœnos antecesserunt. Nam cum gloria Orientis domiti, tum auxilijs omniũ Regum iuuabantur. Itaque Romani, & legationes plures numero conscripserunt, & auxilia à Masinissa Rege Numidarum, ceterisq; socijs omnibus* acceperunt. Et Eumeni Regi Bithyniæ denunciatur, ut bellum summis viribus iuaret. Perseo præter Macedonicũ exercitũ inuictæ opinionis, decenij belli sumptus à patre parat⁹ in thesauris, et in horreis erat.

*acciuerunt.
Perse⁹ Macedoniæ Rex.

Octingentos tritici modios habuisse, Plutarch. scribit.

Quibus rebus inflatus, & oblitus fortunæ paternę veterem Alexandri gloriam considerare suos iubebat.

Cæsa sunt II. M. & D. ex Romanis duce P. Licinio, Plutar. in vita Aemilij.

Prima cōgressio equitũ fuit, qua victor Perse⁹ suspensam omniũ expectationem in fauorẽ sui traxit, misit tamen legatos ad Consulem, qui pacẽ peterent, quā patri suo Romani et victo dedissent, impensas belli lege victi suscepturus. Sed Consul Salpiti⁹ non minus graues, quàm victo leges dixit.

Salpiti⁹ Consul.

Paulus

Paulus Æmilius consul, designatus Imperator in Macedonicum bellum.

Dum hæc aguntur, metu tam periculosi belli Romani Æmilium Paulum Consulem creant, ei que extra ordinem Macedonicum bellum decernunt: qui cum ad exercitum venisset, non magnam moram pugna fecit. Pridie, quam conseretur bellum, nocte Luna defecit. Triste id ostentum Perseo omnibus præsagientibus, finemque Macedonici regni portendi vaticinantibus.

Lunæ defec-
tio.

Pugna Æmiliij & Persei ad Esona & Lycum amnes. M. Cato Catonis oratoris filius exemplum militaris fortitudinis & mirabilis audaciæ. Plutarchus in Paulo Æmilio.

*In ea pugna M. Cato Catonis oratoris filius, dum inter cōfertissimos hostes insigniter dimicat, equo delapsus pedestre prælium aggreditur. Nam cadentem manipulus hostium cū horrido clamore velut iacentem obtruncaturus circumsteterat. At ille citius corpore * collecto, magnas strages edidit. Cū ad unum opprimendum undecunque hostes conuolarent, dum procerū quendam petit gladius ei e manu elapsus, in mediam cohortē hostium decidit. Ad quem recuperandum umbone se protegens inspectante utroque exercitu, inter mucrones se hostium immergit, collectoque gladio multis vulneribus exceptis, ad socios cū clamore omnium reuertitur. Huius audaciā cæteri imitati Victoriam peperere. Perseus rex fuga cum decē milibus talentum Samothraciam defertur. Quem*

* recolle-
cto.

Persei fuga
Asylo se tu-
rans.

Cneus Octavius, ad prosequendum missus à Consule cum duobus filiis Alexandro, & Philippo cepit, captumq; ad Consulem duxit.

Perseus capitur. Macedonum Reges quot fuerint, sub his quam diu regnum durauerit, flouritque Eusebius XL. habet.

Macedonia à Carano, qui primus in ea regnavit, usque ad Perseum triginta Reges habuit. Quorum sub regno fuit quidem annis noningentis, & viginti tribus, sed rerum non nisi centum nonaginta duobus annis potita: ita cum in ditionem Romanorum cessisset, magistratibus per singulas ciuitates constitutis, libera facta est, legesque, quibus adhuc utitur, à Paulo accepit. Aetolorum uniuersarum urbium Senatus cum coniugibus & liberis, quo dubia fide fuerant, Romam missus, ibique, ne in patria aliquid nouaret, diu detentus, ægreque per multos annos legationibus ciuitatum Senatu fatigato, in patriam quisque suam remissus est.

Aetolorum
Senat⁹ Ro-
mā missus.

I V S T I N I HISTORICI LIBER XXXIIII.

Belli Achai
ci origo.

POE N I S ac Macedonibus subactis, Aetolorumq. viribus principum captiuitate debilitatis, soli adhuc ex Græcia uniuersa, Achei nimis potētes tūc tēporis Romanis videbātur, non propter singularū ciuitatū nimias opes, sed p p con-
spirationē uniuersarū. Nāque Achei licet p ciuitates veluti per mēbra diuisi sint: unū tñ corpus, & unū imperiū habent, singularumq. urbium pe-
ricula

ricula mutuis viribus propulsant. Querētibus igitur Romanis causas belli, tēpestiuē fortuna querelas Spartanorum obtulit, quorū agros Achæi propter mutuū odiū depopulabātur. Spartanis à Senatu responsum est, legatos se ad inspiciendas res sociorum, & ob iniuriam demendā in Græciam missuros: sed legatis occultē mandata sunt, ut corpus Achæorum dissoluerent, singulasq. vrbes proprii iuris facerent, quò facilius ad obsequia cogerētur: & si quæ vrbes contumaces essent, frangerentur. Igitur legati, omnium ciuitatum principibus Corinthum euocatis, decretum Senatus recitāt: quid consilij habeāt, aperiunt. Expedire omnibus dicunt, ut singulae ciuitates leges suas, & iura sua habeāt. Quod ubi omnibus innotuit, velut in furore versi, uniuersum peregrinū populū trucidant.

Legati Romanorū ad Achæos.

Legatos alij violatos referunt, à Critolao Achæorum principe.

Critolaus dubium, an & manu, oratione certē legatos Romanorum violauit.

Legatos quoque ipsos Romanorum violassent, nisi audito tumultu trepidi fugissent. Hæc ubi Romæ nunciata sunt, statim Senatus Mummio Consuli bellum Achaicum decernit. Qui ex templo exercitu deportato, & omnibus strenuē prouisis, pugnandi copiam hostibus fecit.

Florus: Victi sunt primū Achæi à Metello ad Thermopylas, postremò sub Isthmi faucibus à L. Mummio Consule.

Sed Achæi uelut nihil negotij Romano bello suscepissēt, ita apud eos neglecta omnia, et soluta fuere. Itaque prædā, non præliū cogitantes, uehicula ad

Colchi. *penitus inuēti, vestigia Argonautarū insequētes, naues suis humeris per iuga mōtiū vsque ad littus Adriatici maris trāstulerunt. Cognito q̄ Argonau*
 Aquileia *tā idē propter longitudinē navis priores fecissent,*
 Dacia Ge- *quos ut aduēctos Colchi non reperiunt, siue metu*
 tis. *Regis, siue tedio lōge navigationis iuxta Aquileiā*
 Dacorum *cōsedere: Istriq; ex vocabulo amnis, quō à mari cō*
 militum i- *cesserāt, appellati Daci quoque soboles Getarū sūt,*
 gnominia. *q̄ cū Olore Rege aduersus Bastarnas malē pugnas-*
sent, ob ultionē segnitiae capturi somnū, capita loco
pedum ponere iussu Regis cogeantur: ministeriaq;
uxoribus, quae ipsis antea fieri solebāt, facere. Ne-
que haec antea mutata sunt, quā ignominiam bella
acceptam virtute deterent. Igitur Perseus, cū im-
perio Philippi patris successisset, oēs has gētes ad-
uersus Romanos in societate belli sollicitabat. Inte-
 Prusias Bi- *rim inter Prusiā Regē, ad quē Annibal post pacē*
 thiniē rex. *Antiocho à Romanis datā, profugerat, & Eume-*
nē bellū ortū est, quod Prusias Annibalis fiducia,
 Annibalis *rupto fœdere prior intulit. Namque Annibal, cū*
 ab Antio- *ab Antiocho Romani inter ceteras cōditiones pa-*
 cho fuga in *cis, deditionē eius deposcerēt, admonit⁹ à Rege, in*
 Creta. *fugā versus, Cretā defertur. Vbi cū diu quietā vi-*
 Annibalis *tā egisset, inuidiosumq; se p̄ nimias opes uideret,*
 astutia. *amphoras plūbo repletas in tēplo Dianae quasi for-*
tunae suae p̄sidia deposuit, atque ita nihil de illo solli-
cita ciuitate, qm̄ velut pignus opes eius tenebat,
ad Prusiā contendit, auro suo in statuis, quas secū
portabat infuso, ne conspectae opes vitae suae nocer-
ent. Deinde, cū Prusias terrestri bello ab Eumene
victus

viētus esset, praeliumq. in mare transtulisset, Annibal nouo commento, auctor victoriæ fuit.

Annibal, coniectis in naues serpentibus vincit. Huius rei vetustiores Annales non meminerunt, Plutarch.

Nam omne* serpētinum genus in fictiles lage- * serpentū.
nas conijci iussit, medioq. praelio in naues hostium mittit. Id primū Pōticis ridiculum visum, fictilibus dimicare, qui ferro nequeant. Sed ubi serpentibus repleri naues cæpere, ancipiti periculo circumuenti, hosti victoriam cessere. Quæ ubi Romæ nūciata sunt, missi à Senatu sunt legati, qui utrunque Regem in pacem cogerent, Annibalemq. de-
poscerent. Sed Annibal recognita, consumpto ve-
neno, legationem morte præuenit. Insignis hic an-
nus trium toto orbe maximorum imperatorū fuit
mortibus, Annibalis, Philopæmenis, & Scipionis
Africani. Ex quibus constat, Annibalem nec cū
Italia, cum Romano tonantem imperio cōtremuit,
nec cū reuersus Carthaginem summū imperium
tenuit, aut cubantem cenasse, aut plus sextario vi-
ni indulsisse, pudicitiamque eum tantam inter tot
captiuos habuisse, ut in Africa natū quis negaret.

Annibalis
Philopæ-
menis &
Scipionis
Africani
mors.

Annibalis temperātia ac moderatio. Mortuus autem est 70. ætatis suæ anno.

Moderationis certè eius fuit: ut cū diuersarum gentium exercitum rexerit, neque insidijs suorum militum sit petitus vnquam, neque fraude prodi-
tus, cum utrunque hostes sæpè tentassent.

I V S T I N I H I S T O R I C I

L I B E R X X X I I I .

Bellum Romanorum cum Perseo Macedonię Rege .

MINORE quidem rerum motu Romani Macedonicum , quàm Punicum bellum gesserunt, sed tantò clarius, quātò nobilitate Macedones Pœnos antecesserunt. Nam cùm gloria Orientis domiti, tum auxilijs omniũ Regum iuuabantur. Itaque Romani, & legationes plures numero conscripserunt, & auxilia à Masinissa Rege Numidarum, cæterisq; socijs omnibus* acceperunt. Et Eumeni Regi Bithyniæ denunciātũ, ut bellum summis viribus iuuaret. Perseo præter Macedonicũ exercitũ inuictæ opinionis, decenij belli sũptus à patre parat⁹ in thesauris, et in horreis erat.

*acciuerũt.

Perse⁹ Ma-
cedoniæ
Rex .

Octingentos tritici modios habuisse, Plutarch. scribit.

Quibus rebus inflatus , & oblitus fortunæ paternę veterem Alexandri gloriam considerare suos iubebat .

Cæsa sunt II. M. & D. ex Romanis duce P. Licinio, Plutar. in vita Aemilij .

Salpitius
Consul .

Prima cōgressio equitũ fuit, qua victor Perse⁹ suspensam omniũ expectationem in fauorẽ sui traxit, misit tamen legatos ad Consulem, qui pacẽ peterent, quā patri suo Romani et victo dedissent, impensas belli lege victi suscepturus. Sed Consul Salpitius, non minus graues, quàm victo leges dixit.

Paulus

Paulus Æmilius consul, designatus Imperator in Macedonicum bellum.

Dum hæc aguntur, metu tam periculosi belli Romani Æmilium Paulum Consulem creant, ei que extra ordinem Macedonicum bellum decernunt: qui cum ad exercitum venisset, non magnam moram pugna fecit. Pridie, quàm consereretur bellum, nocte Luna defecit. Triste id ostentum Perseo omnibus præsagientibus, finemque Macedonici regni portendi vaticinantibus.

Lunæ defec-
tio.

Pugna Æmilij & Persei ad Esona & Lycum amnes. M. Cato Catonis oratoris filius exemplum militaris fortitudinis & mirabilis audaciæ. Plutarchus in Paulo Æmilio.

*In ea pugna M. Cato Catonis oratoris filius, dum inter cōfertissimos hostes insigniter dimicat, equo delapsus pedestre prælium aggreditur. Nam cadentem manipulus hostium cū horrido clamore velut iacentem obtruncaturus circumsteterat. At ille citiùs corpore * collecto, magnas strages edidit. Cū ad unum opprimendum undecunque hostes conuolarent, dum procerū quendam petit gladius ei è manu elapsus, in mediam cohortē hostium decidit. Ad quem recuperandum umbone se protegens inspectante utroque exercitu, inter mucrones se hostium immergit, recollectoque gladio multis vulneribus exceptis, ad socios cū clamore omnium reuertitur. Huius audaciā cæteri imitati vi-*

* recolle-
cto.

etoriam peperere. Perseus rex fuga cum decē milibus talentum Samothraciam defertur. Quem

Persei fuga
Asylo se tu-
rans.

Cneus Octavius, ad prosequendum missus à Consule cum duobus filiis Alexandro, & Philippo cepit, captumq; ad Consulem duxit.

Perseus capitur. Macedonum Reges quot fuerint, sub his quam diu regnum durauerit, florueritque Eusebius XL habet.

*Aetolorum
Senat⁹ Ro-
mā missus.*

Macedonia à Carano, qui primus in ea regnavit, usque ad Perseum triginta Reges habuit. Quorum sub regno fuit quidem annis noningentis, & viginti tribus, sed rerum non nisi centum nonaginta duobus annis potita: ita cum in ditionem Romanorum cessisset, magistratibus per singulas ciuitates constitutis, libera facta est, legesque, quibus adhuc utitur, à Paulo accepit. Aetolorū uniuersarum urbium Senatus cum cōiugibus & liberis, quo dubia fide fuerant, Romam missus, ibique, ne in patria aliquid nouaret, diu detentus, ægreque per multos annos legationibus ciuitatum Senatu fatigato, in patriam quisque suam remissus est.

I V S T I N I HISTORICI LIBER XXXIIII.

*Belli Achai
ci origo.*

POE.NIS ac Macedonibus subactis, Aetolorumq. viribus principum captiuitate debilitatis, soli adhuc ex Græcia uniuersa, Achei nimis potētes tūc tēporis Romanis videbātur, non propter singularū ciuitatū nimias opes, sed p p con-
spirationē uniuersarū. Nāque Achei licet p ciuitates veluti per mēbra diuisi sint: unū tñ corpus, & unū imperiū habent, singularumq. urbium pericula

ricula mutuis viribus propulsant. Querētibus igitur Romanis causas belli, tēpestinè fortuna querelas Spartanorum obtulit, quorū agros Achæi propter mutuū odiū depopulabātur. Spartanis à Senatu responsum est, legatos se ad inspiciendas res sociorum, & ob iniuriam demendā in Græciam missuros: sed legatis occultè mandata sunt, ut corpus Achæorum dissoluerent, singulasq. urbes propriū iuris facerent, quò facilius ad obsequia cogerētur: & si quæ urbes contumaces essent, frangerentur. Igitur legati, omnium ciuitatum principibus Corinthum euocatis, decretum Senatus recitāt: quid consiliū habeāt, aperiunt. Expedire omnibus dicunt, ut singulae ciuitates leges suas, & iura sua habeāt. Quod ubi omnibus innotuit, velut in furore versi, uniuersum peregrinū populū trucidant.

Legati Romanorū ad Achæos.

Legatos alij violatos referunt, à Critolao Achæorum principe.

Critolaus dubium, an & manu, oratione certè legatos Romanorum violauit.

Legatos quoque ipsos Romanorum violassent, nisi audito tumultu trepidi fugissent. Hæc ubi Romæ nunciata sunt, statim Senatus Mummio Consuli bellum Achaicum decernit. Qui ex templo exercitu deportato, & omnibus strenuè prouisis, pugnandi copiam hostibus fecit.

Florus: Victi sunt primū Achæi à Metello ad Thermopylas, postremò sub Isthmi faucibus à L. Mummio Consule.

Sed Achæi uelut nihil negotij Romano bello suscepissēt, ita apud eos neglecta omnia, et soluta fuere. Itaque prædā, non præliū cogitantes, uehicula ad

Corinthus
diruitur.
Aes Corin-
thiacum.

*spolia hostium reportanda duxerūt, & coniuges li-
berosq; suos ad spectanda certamina, in montibus
posuerūt. Sed praelio commisso, ante oculos suorum
casi, lugubre his spectaculum sui, & grauem lu-
ctus memoriam reliquerunt. Coniuges quoque &
liberi eorū, de spectatorib. captiui facti, praeda ho-
stium fuere. Vrbs ipsa Corinthus diruitur, populus
omnis sub corona veditur, ut hoc exemplo ceteris
ciuitatibus metus nouarum rerum imponeretur.*

*Antiochus Epiphanes, Ptolemæo Epiphanes
infert bellum, seu ut Iosephus vult, Philomatori.*

*Dum hæc aguntur, Rex Syriae Antiochus Pto-
lemæo maiori sororis suæ filio Regi Ægypti bel-
lum infert, segni admodum, & quotidiana luxu-
ria ita marcido, ut non solū Regiæ maiestatis
officia intermitteret, verū etiam sensu hominis
nimia segnitia careret.*

*Alexandriam obsidebat Antiochus, Cicero
in V I I I. Antoniana. P. Popilius Romanorum
legatus. Est autem exemplum prudentis &
constantis viri Popilius.*

*Pulsus igitur regno ad fratrem minorem Pto-
lemæum Alexandriam confugit, participatoque
cum eo regno, Romam legatos ad Senatum mit-
tunt, auxilia petunt, fidem societatis implo-
rant. Mouere Senatam preces fratrum. Mit-
titur igitur legatus. P. Popilius ad Antiochum,
qui abstinere eum Ægypto, aut si iam incessisset,
excedere iuberet. Cū in Ægypto eum inuenis-
set, osculumque ei Rex obtulisset (nam coluerat
inter*

*inter ceteros P. Popiliū Antiochus, cū Romæ ob-
ses esset.) tūc Popilius facefcere interim priuatam
amicitiā iubet, cū mādata patriæ intercedāt, pro-
latoq; Senatus decreto, et tradito, cū cūctari re-
gem videret, consultationemq; ad amicos referre.
Ibi Popilius virga, quā in manu gerebat, amplo
circulo inclusum, amicos capere, et cōsulere iubet,
nec prius inde exire, quā respōsum Senatui daret,
aut pacē, aut bellū cū Romanis habiturū. Adeoq;
hæc asperitas animum Regis fregit, ut pariturum
se Senatui responderet. Reuersus in regnum An-
tiochus decedit, relicto paruulo admodū filio, cui
cū tutores dati à populo essent, patruus eius De-
metrius, qui obses Romæ erat, cognita morte An-
tiochi fratris, Senatū adiit: obsidemq; se viuo fra-
tre venisse, quo mortuo, cuius obses sit se ignorare.
Dimitti igitur se ad regnum petendum æquū esse,
quod sicuti iure gentium maiori fratri cesserit, ita
nunc sibi, qui pupillum ætate antecedit, deberi.*

*Demetrius obses è Roma aufugit, Hostiam
Tyberinam intelligit.*

*Cū se nō dimitti animaduerneret à Senatu, taci-
to iudicio tutius apud pupillū, quā apud illū re-
gnū futurū arbitrante, specie venādi ab vrbe pro-
fectus,* Hostiæ tacitus cū fugæ comitibus nauē con-
scendit. Delatus in Syriā secundo fauore omniū ex-
cipitur, regnumq; ei occiso pupillo à tutoribus tra-
ditur. Eodē tempore fermē Prusias rex Bithyniæ
consiliū cepit interficiēdi Nicomedis filij, dū consu-
lere studet minoribus filijs quos ex nouerca ei⁹ su-*

Antiochus
Epiphanes
moritur, re-
licto Antio-
cho Eupa-
tore filio.

* Alij hostis
Demetrius
σωτήρ Sy-
riæ Rex.
Brusias Bi-
thyniæ rex.

sceperat, & Romæ habebat.

Ἡ δὲ κακὴ βελὴ τῷ βελεύσαντι κακίστη. Est autem exemplum parricidij.

Prusias à
filio neca-
tus.

Sed res adolescēti ab his, qui facinus susceperāt, proditur, hortatiq. sūt, ut crudelitate patris prouocatus occupet insidias, et in auctore retorqueat scelus: nec difficilis psuasio fuit. Igitur cū accitus, in patris regnū venisset, statim rex appellat. Prusias regno spoliatus à filio, priuatusq; redditus, et à seruis deseritur. Cū in latebris ageret, non minori scelere, quàm filiū occidi iusserat, à filio interficitur.

I V S T I N I HISTORICI LIBER XXXV.

Ariarathes
Cappado-
ciæ Rex.

Exemplum
ingratitu-
dinis Holo-
fernes.

D E M E T R I V S occupato Syriæ regno, nouitatis suæ odium periculosum ratus, ampliare fines regni statuit, et opes augere finitimorum bellis. Itaque Ariarathi Regi Cappadociæ, propter fastiditas sororis nuptias infestus, fratrem eius Holofernem per iniuriam regno pulsum, supplicem recepit. Datumq. sibi honestū bellitulum gratulatus, eum restituere in regnum statuit. Sed Holofernes ingrato animo, inita cum Antiochensibus pactione, offensus tunc à Demetrio, pellere ipsum regno, à quo restituebantur, cōsiliū accepit. Quo cognito, Demetrius quidem vitæ eius ne Ariarathes metu fraterni belli liberaretur, percipit. Ipsum autem comprehensum, victum Seleuciæ custodire iubet. Nec Antiochenses iudicio territi, à defectione destiterunt.

Prompalus infimæ sortis homo, regnum Syriæ occupat.

Itaque adiuvantibus & Ptolemæo Rege Ægypti, et Attalo Rege Asiæ, et Ariarathæ Rege Capadociæ, bello à Demetrio lacesitis, subornat Prompalum quendam sortis extremæ iuvenem, qui, Syriæ velut paternum regnum armis repeteret: et ne quid contumeliæ deesset, nomen ei Alexandri inditur, genitusque ab Antiocho Rege dicitur. Tantum odium ἐπιφῶντα.

Demetrii apud omnes erat, ut æmulo ei, non vires regis tantum, verum et generis nobilitas consensu omnium tribueretur: Igitur Alexander admirabili varietate rerum, pristinarum sordium oblitus, totius ferme Orientis viribus succinctus, bellum Demetrio Demetrius Soter vincitur & interficitur.

infert, victumque vita pariter ac regno spoliatur: quam Demetrio nec animus in propulsando bello defuit. Nam & primo prælio hostem fugavit, et regibus bellum restituentibus, multa millia cecidit in acie. Ad postremum tamen inuictum animo inter confertissimos hostes fortissime dimicans, cecidit. Initio belli, Demetrius duos filios apud hospitem suum Gnidium, cum magno auri pondere demandaverat, ut & à belli periculis eximerentur, & si ita sors tulisset, ultioni paternæ servarentur. Ex his maior Demetrius annos pubertatis egressus, audita Alexandri luxuria, quæ insperatæ opes, et alienæ felicitatis ornamenta, velut captivum inter scortorum greges desidere, in regia tenebatur, auxiliantibus Cretensibus, securum, ac nihil hostile metuentem aggreditur.

Alexander Prompalus & vita, & regno quod facile

facile quæsiuerat, facile spoliatur.

Antiochenses quoque veterē patris offensam, nouis meritis correcturi, se ei tradunt, sed & milites paterni, fauore iuuenis accēsi, prioris sacramenti religionē, noui regis superbiæ præferentes, signa ad Demetrium transferunt: atque ita Alexander non minori impetu fortunæ desertus, quàm elatus, primo prælio victus interficitur, deditq; penas & Demetrio, quem occiderat, & Antiocho, cuius mentitus originem fuerat.

I V S T I N I HISTORICI LIBER XXXVI.

Demetrius
Demetrii
filius Syriæ
Rex Par-
this bellū
infert.

Arsacides
Parthorum
Rex.

Demetrius
vincitur &
capitur.

RECUPERATO paterno regno Demetri⁹, et ipse rerum successu, corruptis vitijs adulescentiæ, in segnitie labitur, tantumq; contemptum apud omnes inertie, quantum odium ex superbia pater habuerat, contraxit. Itaque cum ab imperio eius passim ciuitates deficerent ad abolendā segnitie maculā, bellū Parthis inferre statuit. Cuius aduentū non inuiti Orientis populi uidere: et propter Arsacidæ regis Parthorū crudelitatem, & qđ veteri Macedonū imperio noui populi assueti, superbiam indignè ferebāt. Itaque cū & Persarū, & Elimeorū, Bactrianorumq; auxilijs iuuaretur, multis prælijs Parthos fudit. Ad postremū tñ pacis simulatione deceptus, capitur: traductusq; per ora ciuitatū, populus qui descuerat, in ludibrium fauoris ostenditur. Missus deinde in Hircaniā benignè & iuxta cultum pristinae fortunæ habetur.

Trifo-

Trifonem alij Diodorum appellare videntur.
Vide Sabellicum Iosephum.

*Dum hæc aguntur, interim in Syria Triso, qui se
tutorẽ Antiocho Demetrii priuigno substitui à po-
pulo laborauerat, occiso pupillo, regnũ Syriæ inua-
dit. Quo diũ potitus, tandẽ exolescente fauore re-
centis imperij, ab Antiocho puero admodũ Deme-
trij fratre, q in Asia educabatur, bello vincitur,
rursusq; regnũ Syriæ ad sobolem Demetrii reuerti-
tur. Igitur Antioch⁹ memor, q et pater pp super-
biã inuisus, & frater propter segnitie contemptus
fuisset, ne in eadẽ vitia incideret, accepta in ma-
trimonium Cleopatra uxore fratris, ciuitates, quæ
initio fraterni imperij defecerant, summa industria
persequitur: domitasq; rursus regni terminis adie-
cit. Iudæos quoque qui in Macedonico Imperio sub
Demetrio patre armis se in libertatẽ vendicau-
rant, subegit. Quorum vires tantæ fuẽre, vt post
hunc nullũ Macedonũ regẽ tulerint, domesticisq;
imperijs vsi, Syriam magnis bellis infestauerint.*

Antiochus
Sedetes Sy-
riæ rex.

Iudæorum
virtus.

Iudæorum origo: Cuius veritatem ex sacris
literis, non hinc petes.

*Fuit namque Iudæis origo Damascena, q Syriæ
nobilissima ciuitas est, unde et à Syrijs regibus ge-
nus ex regina Semiramide fuit, nomen urbi à Da-
masco rege inditum, in cuius honore Syrii sepul-
chrum Arathis uxoris eius p tẽplo coluẽre, deãq;
exinde sanctissimæ religionis habent. Post Dama-
cũ Abrahã, Moses, Israël reges fuẽre. Sed Israë-
em fælix decem filiorum prouetus maioribus suis*

Damascus.
Abraham.
Moses.
Israel.

clariorem

Iudei à Iu-
da aucti.

clariorē fecit. Itaque populum in decem regna
diuisum filijs tradidit, omnesq. ex nomine Iudæ
qui post diuisionem decesserat, Iudæos appellauit:
colique eius memoriam ab omnibus iussit.

Ideò Ioseph inuisum fuisse fratribus in Ge-
nesi scriptum est, quod plus omnibus fratribus
diligereetur à patre Israele.

Eius portio omnib. accesserat, minimusq. inter
fratres ætate Ioseph fuit, cui⁹ excellēs ingenium ue-
riti fratres, clam interceptum peregrinis mercatori-
bus vendiderunt, à quibus deportatus in Ægyptum,
cū magicas ibi artes solerti ingenio pcepisset, breui
ipsi * regni percharus fuit. Nam & prodigiorum sa-
gacissimus erat, & somniorum primus intelligētiam
cōdidit, nihilq; diuini iuris, humaniq. ei incognitum
uidebatur. Adeò, ut et sterilitatem agrorum ante mul-
tos annos prouiderit: perissetq. omnis Ægyptus
fame, nisi monitu eius Rex edicto seruari p multos
annos fruges iussisset. Tātaq. experimēta eius fue-
runt, ut nō ab homine, sed à Deo respōsa dari vider-
rentur. Filius eius Moses fuit, quem et præter pa-
ternæ sciētiae hereditatē, formæ pulchritudo com-
mendabat. Sed cū scabiē Ægyptij, & pruriginē
paterentur, responso moniti, eū cum ægris, ne pestis
ad plures serperet, terminis Ægypti pellunt. Dux
igitur exulū factus, sacra Ægyptiorum furto abstu-
lit: quæ repetētes armis Ægyptij, domū redire tē-
pestatibus cōpulsi sunt. Itaque Moses Damascena
patria antiqua repetita, montē Syneum occupat, in
quo septē dierum ieiunio per deserta Arabiæ cū po-
pulo

*Pharaoni.
Iosephi la-
us.

Moses.

Synai mōs.

pulo suo fatigatus, cū tādē venisset, septimū diē Sabbati in-
 more gētis Sabbatū appellatū, IN OMNE ÆVVM stitutio.

IEIUNIO SACRAVIT: quoniam ille dies famem
 illis, erroremq. finierat. Et quoniam metu conta-
 gionis pulsos se ab Ægypto meminerāt, ne eadem
 causa inuisi apud incolas forent, cauerunt, ne cum
 peregrinis communicarent, quod ex causa factum
 paulatim in disciplinam, religionemque conuertit.

Secus aliquantō habet historia sacra.

Post Mosen, et eius fili⁹ Aruas Sacerdos sacris Iudaorum
 Ægyptijs mox rex creatur, semperq; exinde hic successus
 mos apud Iudæos fuit, ut eosdē & reges, & sacer- ac opes.

dotes haberēt. Quorū iustitia religione permixta,
 incredibile, quātū coaluēre Opes gēti ex vestiga-
 libus opobalsami creuēre, q̄ in his tm̄ regionib. gi-
 gnitur. Est nāque vallis, q̄ continuis mōtibus, ve-
 lut muro quodā cinctā, ad instar hortorū claudi-
 tur. Spatiū loci ducēta millia iugera, nomine Ieri-

Iericho.

cho dī. In ea valle sylua est, & vbertate, & amē-
 nitate insignis. Siquidē palmeto, et opobalsamo di-
 stinguatur. Arbores opobalsami formā similē * pi-
 ceis arboribus habent, nisi q̄ sunt humiles magis,

Opobalsa-
mi descri-
ptio.

& in vinearum morē excoluntur. Hæ certo tēpore
 anni balsamū sudant. Sed nō minor loci eius opaci-
 tatis, quā vbertatis admiratio est. Quippe, cū to-
 to orbe regionis eius ardētissimus Sol sit, ibi tepida
 aëris naturalis quædā ac perpetua opacitas inest.

* pineis.
Balsamum.

In ea regione lacus est, qui propter magnitudinē et
 aquæ immobilitatē Mortuū mare dicitur. Nā ne-
 que vëto mouetur, resistente turbinibus bitumine,

Mare mor-
tuum.

quo

* Illutatur.
Xerxes.

De Attalo
Pergami re
ge.

quo aqua omnis stagnatur: neque navigationis pa-
tiens est, quoniā omnia vita carentia in profundis
merguntur, nec materiā ullā sustinet, nisi quæ alu-
mine * illinatur. Primus Xerxes rex Persarū Iu-
dæos domuit. Postea cū ipsis Persis in ditionē Ale-
xādri Magni venēre, diuq; in potestate Macedoni-
ci imperij fuēre. A Demetrio cū descivisset ami-
citia Romanorum petita, primi omnium ex Orien-
talibus libertatē receperunt, facile tunc Romanis
de alieno largientibus. Per eadem tempora, quibus
in Syria regni mutatio inter novos reges alterna-
batur, in Asia Rex Attalus, florentissimū, & ab
Eumene patruo acceptū regnū cædibus amicorum
& cognatorum supplicijs fœdabat, nunc matrem
anū, nunc Beronice sponsam maleficijs eorū neca-
tas confingens. Post hanc scelestā violētia rabiem,
squalidam vestem sumit, barbam, capillumque in
modū reorum summittit: non in publicum prodire,
nō populo se ostēdere, nō domi lætiora convivia ini-
re, aut aliquod signū sani hominis habere, prorsus
ut pœnas pēdere manibus interfectōrū videretur.

Exemplum varij & inconstantis ingenij est
Attalus.

Omissa deinde regni administratione hortos fo-
diebat, gramina seminabat, & noxia innoxijs per-
miscebat: eaque omnia veneni succo infecta, velut
peculiare munus amicis mittebat. Ab hoc studio
ærarie artis fabricę se tradidit, cæterisq; fingēdis,
et ære fundēdo, procudēdoque oblectabatur. Matri
deinde sepulchrū facere instituit, cui operi intētus,

morbum ex solis ardore contraxit, & septima die decessit. Huius testamento hæres populus Rom. tunc instituitur. Sed erat ex Eumene Aristonicus non iusto matrimonio, sed ex pellice Ephesia Citharistæ cuiusdam filia genitus, qui post mortem Attali, velut paternum regnum inuasit Asiam.

Attali mors. Mindum, Samum, & Colophonem intelligit Florus.

Cum multa secunda prælia aduersus ciuitates, quæ metu Romanorum se tradere ei nolebant, fecisset, iustusque rex iam videretur, Asia Licinio Crasso Consuli decernitur.

P. Licinius Crassus Pontifex maximus vincitur, & occiditur ab Aristonico. Appellat autem eum prætorem Florus.

Qui intentior Attalicæ prædæ quàm bello, cum extremo anni tempore inordinata acie prælium conseruisset, victus, penas inconsultæ auaritiæ sanguine dedit.

M. Perpenna Aristonicum vincit, & captum Romam mittit, vbi in carcere Patrum iussu est necatus Anno CCCCLXV. Urbis conditæ, Plinius lib. 13. cap. 3.

In huius locum missus Perpenna Consul, prima congressione Aristonicum superatū, in potestatem suam redegit, Attalicasq; gazas hereditarias, populi Romani nauibus impositas, Romam deportauit. Quod ægrè ferens successor eius M. Aquilius Consul ad diripiendum Aristonicum Perpennæ, veluti sui potius triumphii munus esse deberet, festinata velo-

facile quæsiuerat, facile spoliatur.

Antiochenses quoque veterē patris offensam, nouis meritis correcturi, se ei tradunt, sed & milites paterni, fauore iuuenis accēsi, prioris sacramenti religionē, noui regis superbiæ præferentes, signa ad Demetrium transferunt: atque ita Alexander non minori impetu fortunæ desertus, quàm elatus, primo prælio victus interficitur, deditq; penas & Demetrio, quem occiderat, & Antiocho, cuius mentitus originem fuerat.

I V S T I N I HISTORICI LIBER XXXVI.

Demetrius
Demetrii
filius Syriæ
Rex Par-
this bellū
infert.

Arsacides
Parthorum
Rex.

Demetrius
vincitur &
capitur.

RECUPERATO paterno regno Demetri⁹, et ipse rerum successu, corruptis vitijs adulescentiæ, in segnitie labitur, tantumq; contemptum apud omnes inertie, quantum odium ex superbia pater habuerat, contraxit. Itaque cum ab imperio eius passim ciuitates deficerent ad abolendam segnitie maculam, bellū Parthis inferre statuit. Cuius aduentū non inuiti Orientis populi uidere: et propter Arsacidæ regis Parthorū crudelitatem, & qđ veteri Macedonū imperio noui populi assueti, superbiam indignè ferebāt. Itaque cū & Persarū, & Elimeorū, Bactrianorumq; auxilijs iuuaretur, multis prælijs Parthos fudit. Ad postremū tñ pacis simulatione deceptus, capitur: traductusq; per ora ciuitatū, populus qui descuerat, in ludibrium fauoris ostenditur. Missus deinde in Hircaniā benignè & iuxta cultum pristinae fortunæ habetur.

Trifo-

Trifonem alij Diodorum appellare videntur.
Vide Sabellicum Iosephum.

Dum hæc aguntur, interim in Syria Trifo, qui se tutorẽ Antiocho Demetrii priuigno substitui à populo laborauerat, occiso pupillo, regnũ Syriæ inuadit. Quo diũ potitus, tandẽ exolescente fauore recentis imperij, ab Antiocho puero admodũ Demetrii fratre, q in Asia educabatur, bello vincitur, rursusq; regnũ Syriæ ad sobolem Demetrii reuertitur. Igitur Antioch⁹ memor, qd et pater pp̃ superbiã inuisus, & frater propter segnitie contemptus fuisset, ne in eadẽ vitia incideret, accepta in matrimonium Cleopatra uxore fratris, ciuitates, quæ initio fraterni imperij defecerant, summa industria persequitur: domitasq; rursus regni terminis adiecit. Iudæos quoque qui in Macedonico Imperio sub Demetrio patre armis se in libertatẽ vendicauerant, subegit. Quorum vires tantæ fuere, vt post hunc nullũ Macedonũ regẽ tulerint, domesticisq; imperijs vsi, Syriam magnis bellis infestauerint.

Antiochus
Sedetes Sy-
riæ rex.

Iudæorum
virtus.

Iudæorum origo: Cuius veritatem ex sacris literis, non hinc petes.

Fuit namque Iudæis origo Damascena, q Syriæ nobilissima ciuitas est, vnde et à Syrijs regibus genus ex regina Semiramide fuit, nomen urbi à Damasco rege inditum, in cuius honore Syrii sepulchrum Arathis uxoris eius p̃ tẽplo coluere, deãq; exinde sanctissimæ religionis habent. Post Damascũ Abraham, Moses, Israël reges fuere. Sed Israëlem fœlix decem filiorum prouetus maioribus suis clariorem

Damascus.
Abraham.
Moses.
Israel.

Iudei à Iu-
da aucti.

clariorē fecit. Itaque populum in decem regna diuisum filijs tradidit, omnesq. ex nomine Iudæ qui post diuisionem decesserat, Iudæos appellauit: coliq. eius memoriam ab omnibus iussit.

Ideò Ioseph inuisum fuisse fratribus in Genesi scriptum est, quod plus omnibus fratribus diligeretur à patre Israele.

Eius portio omnib. accesserat, minimusq. inter fratres ætate Ioseph fuit, cui⁹ excellēs ingenium ueriti fratres, clam interceptum peregrinis mercatoribus vendiderunt, à quibus deportatus in Ægyptum, cum magicas ibi artes solerti ingenio pcepisset, breui ipsi * regni percharus fuit. Nam & prodigiorum sagacissimus erat, & somniorum primus intelligētiam cōdidit, nihilq. diuini iuris, humaniq. ei incognitum uidebatur. Adeò, ut et sterilitatem agrorum ante multos annos prouiderit: periissetq. omnis Ægyptus fame, nisi monitu eius Rex edicto seruari p multos annos fruges iussisset. Tantaq. experimēta eius fuerunt, ut nō ab homine, sed à Deo respōsa dari uide-

*Pharaoni.
Iosephi la-
us.

Moses. rentur. Filius eius Moses fuit, quem et præter paternæ sciētiae hereditatē, formæ pulchritudo commendabat. Sed cum scabiē Ægyptij, & pruriginē paterentur, responso moniti, eum cum agris, ne pestis ad plures serperet, terminis Ægypti pellunt. Dux igitur exulum factus, sacra Ægyptiorum furto abstulit: quæ repetētes armis Ægyptij, domum redire tēpestatibus cōpulsi sunt. Itaque Moses Damascena patria antiqua repetita, montē Syneum occupat, in quo septē dierum ieiunio per deserta Arabiæ cum populo

Synai mōs.

pulo suo fatigatus, cū tādē venisset, septimū diē Sabbati in-
 more gētis Sabbatū appellatū, IN OMNE ÆVVM stitutio.
 IEIVNIO SACRAVIT: quoniam ille dies famem
 illis, erroremq. finierat. Et quoniam metu conta-
 gionis pulsos se ab Ægypto meminerāt, ne eadem
 causa inuisi apud incolas forent, cauerunt, ne cum
 peregrinis communicarent, quod ex causa factum
 paulatim in disciplinam, religionemq. conuertit.

Secus aliquantō habet historia sacra.

Post Mosen, ēt eius fili⁹ Aruas Sacerdos sacris Iudaorum
 Ægyptijs mox rex creatur, semperq; exinde hic successus
 mos apud Iudæos fuit, ut eosdē & reges, & sacer- ac opes.
 dotes haberēt. Quorū iustitia religione permixta,
 incredibile, quātū coaluēre Opes gēti ex vestiga-
 libus opobalsami creuēre, q. in his tm̄ regionib. gi-
 gnitur. Est nāque vallis, q. continuis mōtibus, ve-
 lut muro quodā cinctā, ad instar hortorū claudi-
 tur. Spatiū loci ducēta millia iugera, nomine Ieri- Iericho.
 cho dī. In ea valle sylua est, & vbertate, & amæ-
 nitate insignis. Siquidē palmeto, et opobalsamo di-
 stinguitur. Arbores opobalsami formā similē * pi- Opobalsa-
 ceis arboribus habent, nisi q. sunt humiles magis, mi descri-
 & in vinearum morē excoluntur. Hæ certo tēpore ptio.
 anni balsamū sudant. Sed nō minor loci eius opaci- * pineis.
 tatis, quā vbertatis admiratio est. Quippe, cū to- Balsamum.
 to orbe regionis eius ardētissimus Sol sit, ibi tepida
 aëris naturalis quædā ac perpetua opacitas inest.
 In ea regione lacus est, qui propter magnitudinē et
 aquæ immobilitatē Mortuū mare dicitur. Nā ne- Mare mor-
 que vëto mouetur, resistente turbinibus bitumine, tuum.
 quo

* Illutatur.
Xerxes.

De Attalo
Pergami re
ge.

quo aqua omnis stagnatur: neque navigationis patiens est, quoniā omnia vita carentia in profundū merguntur, nec materiā ullā sustinet, nisi quæ alumine * illinatur. Primus Xerxes rex Persarū Iudæos domuit. Postea cū ipsis Persis in ditionē Alexandri Magni venēre, diuq; in potestate Macedonici imperij fuēre. A Demetrio cū descivisset amicitia Romanorum petita, primi omnium ex Orientalibus libertatē receperunt, facile tunc Romanis de alieno largientibus. Per eadem tempora, quibus in Syria regni mutatio inter novos reges alternabatur, in Asia Rex Attalus, florentissimū, & ab Eumene patruo acceptū regnū cædibus amicorum & cognatorum supplicijs fœdabat, nunc matrem anū, nunc Beronicen sponsam maleficijs eorū neccitas confingens. Post hanc scelestā violētiae rabiem, squalidam vestem sumit, barbam, capillumque in modū reorum summittit: non in publicum prodire, nō populo se ostēdere, nō domi lætiora convivia inire, aut aliquod signū sani hominis habere, prorsus ut pœnas pēdere manibus interfectorū videretur.

Exemplum varij & inconstantis ingenij est Attalus.

Omissa deinde regni administratione hortos fodiebat, gramina seminabat, & noxia innoxijs permiscebat: eaque omnia veneni succo infecta, velut peculiare munus amicis mittebat. Ab hoc studio ærariæ artis fabricę se tradidit, cæterisq; fingēdis, et ære fundēdo, procudēdoque oblectabatur. Matri deinde sepulchrū facere instituit, cui operi intētus,

morbum ex solis ardore contraxit, & septima die decessit. Huius testamento hæres populus Rom. tunc instituitur. Sed erat ex Eumene Aristonicus non iusto matrimonio, sed ex pellice Ephesia Citharistæ cuiusdam filia genitus, qui post mortem Attali, velut paternum regnum inuasit Asiam.

Attali mors. Mindum, Samum, & Colophonem intelligit Florus.

Cum multa secunda prælia aduersus ciuitates, quæ metu Romanorum se tradere ei nolebant, fecisset, iustusque rex iam videretur, Asia Licinio Crasso Consuli decernitur.

P. Licinius Crassus Pontifex maximus vincitur, & occiditur ab Aristonico. Appellat autem eum prætorem Florus.

Qui intentior Attalicæ prædæ quàm bello, cum extremo anni tempore inordinata acie prælium conseruisset, victus, penas inconsultæ auaritiæ sanguine dedit.

M. Perpenna Aristonicum vincit, & captum Romam mittit, vbi in carcere Patrum iussu est necatus Anno CCCCLXV. Urbis conditæ, Plinius lib. 13. cap. 3.

In huius locum missus Perpenna Consul, prima congressione Aristonicum superatū, in potestatem suam redegit, Attalicasq; gazas hæreditarias, populi Romani nauibus impositas, Romam deportauit. Quod ægrè ferens successor eius M. Aquilius Consul ad diripiendum Aristonicum Perpennæ, veluti sui potiùs triumphii munus esse deberet, festinata velo-

facile quæsiuerat, facile spoliatur.

Antiochenses quoque veterē patris offensam, nouis meritis correcturi, se ei tradunt, sed & milites paterni, fauore iuuenis accēsi, prioris sacramenti religionē, noui regis superbiæ præferentes, signa ad Demetrium transferunt: atque ita Alexander non minori impetu fortunæ desertus, quàm elatus, primo prælio victus interficitur, deditq; pēnas & Demetrio, quem occiderat, & Antiocho, cuius mentitus originem fuerat.

I V S T I N I HISTORICI LIBER XXXVI.

Demetrius
Demetrii
filius Syriæ
Rex Par-
this bellū
infert.

Arsacides
Parthorum
Rex.

Demetrius
vincitur &
capitur.

RECUPERATO paterno regno Demetri⁹, et ipse rerum successu, corruptis vitijs adulescentiæ, in segnitie labitur, tantumq; contemptum apud omnes inertie, quantum odium ex superbia pater habuerat, contraxit. Itaque cum ab imperio eius passim ciuitates deficerent ad abolendam segnitie maculam, bellū Parthis inferre statuit. Cuius aduentū non inuiti Orientis populi uidere: et propter Arsacidæ regis Parthorū crudelitatem, & qđ veteri Macedonū imperio noui populi assueti, superbiam indignè ferebāt. Itaque cū & Persarū, & Elimeorū, Bactrianorumq; auxilijs iuuaretur, multis prælijs Parthos fudit. Ad postremū tñ pacis simulatione deceptus, capitur: traductusq; per ora ciuitatū, populus qui descuerat, in ludibrium fauoris ostenditur. Missus deinde in Hircaniā benignè & iuxta cultum pristinae fortunæ habetur.

Trifo-

Trifonem alij Diodorum appellare videntur.
Vide Sabellicum Iosephum.

Dum hæc aguntur, interim in Syria Trifo, qui se tutorẽ Antiocho Demetrii priuigno substitui à populo laborauerat, occiso pupillo, regnũ Syriæ inuadit. Quo diũ potitus, tandẽ exolescente fauore recentis imperij, ab Antiocho puero admodũ Demetrii fratre, q̃ in Asia educabatur, bello vincitur, rursusq; regnũ Syriæ ad sobolem Demetrii reuertitur. Igitur Antioch⁹ memor, q̃ et pater pp̃ superbiam inuisus, & frater propter segnitie contemptus fuisset, ne in eadẽ vitia incideret, accepta in matrimonium Cleopatra uxore fratris, ciuitates, quæ initio fraterni imperij defecerant, summa industria persequitur: domitasq; rursus regni terminis adiecit. Iudæos quoque qui in Macedonico Imperio sub Demetrio patre armis se in libertatẽ vendicauerant, subegit. Quorum vires tantæ fuere, vt post hunc nullũ Macedonũ regẽ tulerint, domesticisq; imperijs vsi, Syriam magnis bellis infestauerint.

Antiochus
Sedetes Sy-
riæ rex.

Iudæorum
virtus.

Iudæorum origo: Cuius veritatem ex sacris literis, non hinc petes.

Fuit namque Iudæis origo Damascena, q̃ Syriæ nobilissima ciuitas est, unde et à Syrijs regibus genus ex regina Semiramide fuit, nomen urbi à Damasco rege inditum, in cuius honore Syrii sepulchrum Arathis uxoris eius p̃ tẽplo coluere, deãq; exinde sanctissimæ religionis habent. Post Damas- scũ Abraham, Moses, Israël reges fuere. Sed Israël felix decem filiorum prouetus maioribus suis clariorem

Damascus.
Abraham.
Moses.
Israel.

Iudei à Iu-
da aucti.

clariorē fecit. Itaque populum in decem regna
diuisum filijs tradidit, omnesq. ex nomine Iudæ
qui post diuisionem decesserat, Iudæos appellauit:
colique eius memoriam ab omnibus iussit.

Ideò Ioseph inuisum fuisse fratribus in Ge-
nesi scriptum est, quod plus omnibus fratribus
diligereetur à patre Israele.

Eius portio omnib. accesserat, minimusq. inter
fratres ætate Ioseph fuit, cui⁹ excellēs ingenium ue-
riti fratres, clam interceptum peregrinis mercatori-
bus vendiderunt, à quibus deportatus in Ægyptum,
cū magicas ibi artes solerti ingenio pcepisset, breui
ipsi * regni percharus fuit. Nam & prodigiorum sa-
gacissimus erat, & somniorum primus intelligētiam
cōdidit, nihilq; diuini iuris, humaniq. ei incognitum
uidebatur. Adeò, ut et sterilitatem agrorum ante mul-
tos annos prouiderit: perissetq. omnis Ægyptus
fame, nisi monitu eius Rex edicto seruari p multos
annos fruges iussisset. Tantaq. experimēta eius fue-
runt, ut nō ab homine, sed à Deo respōsa dari vide-
rentur. Filius eius Moses fuit, quem et præter pa-
ternæ sciētiae hereditatem, formæ pulchritudo com-
mendabat. Sed cū scabiē Ægyptij, & pruriginē
paterentur, responso moniti, eum cum agris, ne pestis
ad plures serperet, terminis Ægypti pellunt. Dux
igitur exulum factus, sacra Ægyptiorum furto abstu-
lit: quæ repetētes armis Ægyptij, domum redire te-
pestatibus cōpulsi sunt. Itaque Moses Damascena
patria antiqua repetita, montē Syneum occupat, in
quo septē dierum ieiunio per deserta Arabiæ cū po-

*Pharaoni.
Iosephi la-
us.

Moses.

Synai mōs.

pulo

pulo suo fatigatus, cū tādē venisset, septimū diē Sabbati in-
 more gētis Sabbatū appellatū, IN OMNE ÆVVM stitutio.
 IEIVNIO SACRAVIT: quoniam ille dies famem
 illis, erroremq. finierat. Et quoniam metu conta-
 gionis pulsos se ab Ægypto meminerāt, ne eadem
 causa inuisi apud incolas forent, cauerunt, ne cum
 peregrinis communicarent, quod ex causa factum
 paulatim in disciplinam, religionemq. conuertit.

Secus aliquantō habet historia sacra.

Post Mosen, et eius fili⁹ Aruas Sacerdos sacris Iudaorum
 Ægyptijs mox rex creatur, semperq; exinde hic successus
 mos apud Iudæos fuit, ut eosdē & reges, & sacer- ac opes.
 dotes haberēt. Quorū iustitia religione permixta,
 incredibile, quātū coaluēre Opes gēti ex vēstiga-
 libus opobalsami creuēre, q. in his tm regionib. gi-
 gnitur. Est nāque vallis, q. continuis mōtibus, ve-
 lut muro quodā cinctā, ad instar hortorū claudi-
 tur. Spatiū loci ducēta millia iugera, nomine Ieri- Iericho.
 cho dī. In ea valle sylua est, & vbertate, & amæ-
 nitate insignis. Siquidē palmeto, et opobalsamo di-
 stinguatur. Arbores opobalsami formā similē * pi- Opobalsa-
 ceis arboribus habent, nisi q. sunt humiles magis, mi descri-
 & in vinearum morē exoluntur. Hæ certo tēpore prio.
 anni balsamū sudant. Sed nō minor loci eius opaci- * pineis.
 tatis, quā vbertatis admiratio est. Quippe, cū to- Balsamum.
 to orbe regionis eius ardētissimus Sol sit, ibi tepida
 aëris naturalis quædā ac perpetua opacitas inest.
 In ea regione lacus est, qui propter magnitudinē et
 aquæ immobilitatē Mortuū mare dicitur. Nā ne- Mare mor-
 que vëto mouetur, resistente turbinibus bitumine, tuum.

quo

* Illutatur.
Xerxes.

De Attalo
Pergami re
ge.

quo aqua omnis stagnatur: neque navigationis patiens est, quoniā omnia vita carentia in profundū merguntur, nec materiā ullā sustinet, nisi quæ alumine* illinatur. Primus Xerxes rex Persarū Iudæos domuit. Postea cū ipsis Persis in ditionē Alexandri Magni venēre, diuq; in potestate Macedonici imperij fuēre. A Demetrio cū descivisset amicitia Romanorum petita, primi omnium ex Orientalibus libertatē receperunt, facile tunc Romanis de alieno largientibus. Per eadem tempora, quibus in Syria regni mutatio inter novos reges alternabatur, in Asia Rex Attalus, florentissimū, & ab Eumene patruo acceptū regnū cædibus amicorum & cognatorum supplicijs fœdabat, nunc matrem anū, nunc Beronicen sponsam maleficijs eorū neccitas confingens. Post hanc scelestā violētiae rabiem, squalidam vestem sumit, barbam, capillumque in modū reorum summittit: non in publicum prodire, nō populo se ostēdere, nō domi letiora convivia inire, aut aliquod signū sani hominis habere, prorsus ut pœnas pēdere manibus interfectorū videretur.

Exemplum varij & inconstantis ingenij est Attalus.

Omissa deinde regni administratione hortos fodiebat, gramina seminabat, & noxia innoxijs permiscebat: eaque omnia veneni succo infecta, velut peculiare munus amicis mittebat. Ab hoc studio ærariæ artis fabricę se tradidit, cæterisq; fingēdis, et ære fundēdo, procudēdoque oblectabatur. Matri deinde sepulchrū facere instituit, cui operi intētus,

morbum ex solis ardore contraxit, & septima die decessit. Huius testamento hæres populus Rom. tunc instituitur. Sed erat ex Eumene Aristonicus non iusto matrimonio, sed ex pellice Ephesia Citharistæ cuiusdam filia genitus, qui post mortem Attali, velut paternum regnum inuasit Asiam.

Attali mors. Mindum, Samum, & Colophonem intelligit Florus.

Cum multa secunda prælia aduersus ciuitates, quæ metu Romanorum se tradere ei nolebant, fecisset, iustusque rex iam videretur, Asia Licinio Crasso Consuli decernitur.

P. Licinius Crassus Pontifex maximus vincitur, & occiditur ab Aristonico. Appellat autem eum prætorem Florus.

Qui intentior Attalicæ prædæ quàm bello, cum extremo anni tempore inordinata acie prælium conseruisset, victus, penas inconsultæ auaritiæ sanguine dedit.

M. Perpenna Aristonicum vincit, & captum Romam mittit, vbi in carcere Patrum iussu est necatus Anno CCCCLXV. Urbis conditæ, Plinius lib. 13. cap. 3.

In huius locum missus Perpenna Consul, prima congressione Aristonicum superatū, in potestatem suam redegit, Attalicasq; gazas hæreditarias, populi Romani nauibus impositas, Romā deportauit. Quod ægrè ferens successor eius M. Aquilius Consul ad diripiendum Aristonicum Perpennæ, veluti sui potiùs triumphii munus esse deberet, festinata velo-

facile quæsiuerat, facile spoliatur.

Antiochenses quoque veterē patris offensam, nouis meritis correcturi, se ei tradunt, sed & milites paterni, fauore iuuenis accēsi, prioris sacramenti religionē, noui regis superbiæ præferentes, signa ad Demetrium transferunt: atque ita Alexander non minori impetu fortunæ desertus, quàm elatus, primo prælio victus interficitur, deditq; penas & Demetrio, quem occiderat, & Antiocho, cuius mentitus originem fuerat.

I V S T I N I HISTORICI LIBER XXXVI.

Demetrius
Demetrii
filius Syriæ
Rex Par-
this bellū
infert.

Arsacides
Parthorum
Rex.

Demetrius
vincitur &
capitur.

RECUPERATO paterno regno Demetri⁹, et ipse rerum successu, corruptis vitijs adulescentiæ, in segnitie labitur, tantumq; contemptum apud omnes inertie, quantum odium ex superbia pater habuerat, contraxit. Itaque cum ab imperio eius passim ciuitates deficerent ad abolendam segnitie maculam, bellū Parthis inferre statuit. Cuius aduentū non inuiti Orientis populi uidere: et propter Arsacidæ regis Parthorū crudelitatem, & qđ veteri Macedonū imperio noui populi assueti, superbiam indignè ferebāt. Itaque cū & Persarū, & Elimeorū, Bactrianorumq; auxilijs iuuaretur, multis prælijs Parthos fudit. Ad postremū tñ pacis simulatione deceptus, capitur: traductusq; per ora ciuitatū, populus qui descuerat, in ludibrium fauoris ostenditur. Missus deinde in Hircaniā benignè & iuxta cultum pristinae fortunæ habetur.

Trifo-

Trifonem alij Diodorum appellare videntur.
Vide Sabellicum Iosephum.

Dum hæc aguntur, interim in Syria Trifo, qui se
tutorē Antiocho Demetrii priuigno substitui à po-
pulo laborauerat, occiso pupillo, regnū Syriæ inua-
dit. Quo diū potitus, tandē exolescente fauore re-
centis imperij, ab Antiocho puero admodū Deme- Antiochus
Sedetes Sy-
riæ rex.
trij fratre, q in Asia educabatur, bello vincitur,
rursusq; regnū Syriæ ad sobolem Demetrii reuerti-
tur. Igitur Antioch⁹ memor, q et pater pp super-
biā inuisus, & frater propter segnitie contemptus
fuiſſet, ne in eadē vitia incideret, accepta in ma-
trimonium Cleopatra uxore fratris, ciuitates, quæ
initio fraterni imperij defecerant, summa industria
persequitur: domitasq; rursus regni terminis adie-
cit. Iudæos quoque qui in Macedonico Imperio sub Iudæorum
virtus.
Demetrio patre armis se in libertatē vendicaue-
rant, subegit. Quorum vires tantæ fuere, ut post
hunc nullū Macedonū regē tulerint, domesticisq;
imperijs vsi, Syriam magnis bellis infestauerint.

Iudæorum origo: Cuius veritatem ex sacris
literis, non hinc petes.

Fuit namque Iudæis origo Damascena, q Syriæ
nobilissima ciuitas est, unde et à Syrijs regibus ge-
nus ex regina Semiramide fuit, nomen urbi à Da-
masco rege inditum, in cuius honore Syrii sepul-
brum Arathis uxoris eius p tēplo coluere, deāq;
xinde sanctissimæ religionis habent. Post Dama- Damascus.
Abraham.
Moses.
Israel.
nū Abrahā, Moses, Israël reges fuere. Sed Israël
m fœlix decem filiorum prouetus maioribus suis

clariorem

Iudei à Iu-
da dicti.

clariorē fecit. Itaque populum in decem regna
diuisum filiis tradidit, omnesq. ex nomine Iudæ
qui post diuisionem decesserat, Iudæos appellauit:
colique eius memoriam ab omnibus iussit.

Ideò Ioseph inuisum fuisse fratribus in Ge-
nesi scriptum est, quod plus omnibus fratribus
diligere tur à patre Israele.

*Pharaoni.
Iosephi la-
us.

Eius portio omnib. accesserat, minimusq. inter
fratres ætate Ioseph fuit, cui⁹ excellēs ingenium ue-
riti fratres, clam interceptum peregrinis mercatori-
bus vendiderunt, à quibus deportatus in Ægyptum,
cū magicas ibi artes solerti ingenio pcepisset, breui
ipsi * regni percharus fuit. Nam & prodigiorū sa-
gacissimus erat, & somniorū primus intelligētiam
cōdidit, nihilq; diuini iuris, humaniq. ei incognitū
uidebatur. Adeò, ut et sterilitatē agrorū ante mul-
tos annos prouiderit: perissetq. omnis Ægyptus
fame, nisi monitu eius Rex edicto seruari p multos
annos fruges iussisset. Tātaq. experimēta eius fue-
runt, ut nō ab homine, sed à Deo respōsa dari vide-
rentur. Filius eius Moses fuit, quem et præter pa-
ternæ sciētiae hereditatē, formæ pulchritudo com-
mendabat. Sed cū scabiē Ægyptij, & pruriginē
paterentur, responso moniti, eū cum agris, ne pestis
ad plures serperet, terminis Ægypti pellunt. Dux
igitur exulū factus, sacra Ægyptiorū furto abstu-
lit: quæ repetētes armis Ægyptij, domū redire tē-
pestatibus cōpulsi sunt. Itaque Moses Damascenā
patria antiqua repetita, montē Syneum occupat, in
quo septē dierū ieiunio per deserta Arabiæ cū po-
pulo

pulo suo fatigatus, cū tādē venisset, septimū diē ^{Sabbati in-}
 more gētis Sabbatū appellatū, IN OMNE ÆVVM ^{stitutio.}
 IEIUNIO SACRAVIT: quoniam ille dies famem
 illis, erroremq. finierat. Et quoniam metu conta-
 gionis pulsos se ab Ægypto meminerāt, ne eadem
 causa inuisi apud incolas forent, cauerunt, ne cum
 peregrinis communicarent, quod ex causa factum
 paulatim in disciplinam, religionemq. conuertit.

Secus aliquantō habet historia sacra.

Post Mosen, et eius fili⁹ Aruas Sacerdos sacris ^{Iudaorum}
 Ægyptijs mox rex creatur, semperq; exinde hic ^{successus}
 mos apud Iudæos fuit, ut eosdē & reges, & sacer- ^{acopes.}
 dotes haberēt. Quorū iustitia religione permixta,
 incredibile, quātū coaluēre. Opes gēti ex vestiga-
 libus opobalsami creuēre, q. in his tm regionib. gi-
 gnitur. Est nāque vallis, q. continuis mōtibus, ve-
 lut muro quodā cinctā, ad instar hortorū claudi-
 tur. Spatiū loci ducēta millia iugera, nomine Ieri- ^{Iericho.}
 cho dī. In ea valle sylua est, & vbertate, & amæ-
 nitate insignis. Siquidē palmeto, et opobalsamo di-
 stinguitur. Arbores opobalsami formā similē * pi- ^{Opobalsa-}
 ceis arboribus habent, nisi q. sunt humiles magis, ^{mi descri-}
 & in vinearum morē excoluntur. Hæ certo tēpore ^{prio.}
 anni balsamū sudant. Sed nō minor loci eius opaci- ^{* pineis.}
 tatis, quā vbertatis admiratio est. Quippe, cū to- ^{Balsamum.}
 to orbe regionis eius ardētissimus Sol sit, ibi tepida
 aëris naturalis quēdā ac perpetua opacitas inest.
 In ea regione lacus est, qui propter magnitudinē et
 aquæ immobilitatē Mortuū mare dicitur. Nā ne- ^{Mare mor-}
 que vēto mouetur, resistente turbinibus bitumine, ^{tuum.}
 quo

* Illutatur.
Xerxes.

De Attalo
Pergami re
ge.

quo aqua omnis stagnatur: neque navigationis par-
tiens est, quoniā omnia vita carentia in profundū
merguntur, nec materiā ullā sustinet, nisi quæ alu-
mine * illinatur. Primus Xerxes rex Persarū In-
dæos domuit. Postea cū ipsis Persis in ditionē Ale-
xātri Magni venēre, diuq; in potestate Macedoni-
ci imperij fuēre. A Demetrio cū descivisset ami-
citia Romanorum petita, primi omnium ex Orien-
talibus libertatē receperunt, facile tunc Romanis
de alieno largientibus. Per eadem tempora, quibus
in Syria regni mutatio inter novos reges alterna-
batur, in Asia Rex Attalus, florentissimū, & ab
Eumene patruo acceptū regnū cædibus amicorum
& cognatorum supplicijs fœdabat, nunc matrem
anū, nunc Beronicen sponsam maleficijs eorū nece-
tas confingens. Post hanc scelestā violētiam rabiem,
squalidam vestem sumit, barbam, capillumque in
modū reorum summittit: non in publicum prodire,
nō populo se ostēdere, nō domi lætiora convivia ini-
re, aut aliquod signū sani hominis habere, prorsus
ut pœnas pēdere manibus interfectorū videretur.

Exemplum varij & inconstantis ingenij est
Attalus.

Omissa deinde regni administratione hortos fo-
diebat, gramina seminabat, & noxia innoxijs per-
miscebat: eaque omnia veneni succo infecta, velut
peculiare munus amicis mittebat. Ab hoc studio
ærariæ artis fabricę se tradidit, cæterisq; fingēdis,
et ære fundēdo, procudēdoque oblectabatur. Matris
deinde sepulchrū facere instituit, cui operi intētus

morbum ex solis ardore contraxit, & septima die decessit. Huius testamento hæres populus Rom. tunc instituitur. Sed erat ex Eumene Aristonicus non iusto matrimonio, sed ex pellice Ephesia Citharistæ cuiusdam filia genitus, qui post mortem Attali, velut paternum regnum inuasit Asiam.

Attali mors. Mindum, Samum, & Colophonem intelligit Florus.

Cum multa secunda prælia aduersus ciuitates, quæ metu Romanorum se tradere ei nolebant, fecisset, iustusque rex iam videretur, Asia Licinio Crasso Consuli decernitur.

P. Licinius Crassus Pontifex maximus vincitur, & occiditur ab Aristonico. Appellat autem eum prætorem Florus.

Qui intentior Attalicæ prædæ quàm bello, cum extremo anni tempore inordinata acie prælium conseruisset, victus, penas inconsultæ auaritiæ sanguine dedit.

M. Perpenna Aristonicum vincit, & captum Romam mittit, vbi in carcere Patrum iussu est necatus Anno CCCCLXV. Urbis conditæ, Plinius lib. 13. cap. 3.

In huius locum missus Perpenna Consul, prima congressione Aristonicum superatū, in potestatem suam redegit, Attalicasq; gazas hæreditarias, populi Romani nauibus impositas, Romā deportauit. Quod ægrè ferens successor eius M. Aquilius Consul ad diripiendum Aristonicum Perpennæ, veluti sui potius triumphii munus esse deberet, festinata velo-

velocitate contendit. Sed contentionem Consulum mors Perpenne diremit. Sic Asia facta Romanorum cum opibus suis vitia quoque Romam transmisit.

IVSTINI HISTORICI LIBER XXXVII.

Massiliensium apud Romanos gratia.

Exemplum impietatis matris erga filios Laodice.

C APTO Aristonico Massilienses pro Phocensibus conditoribus suis, quorum urbem Senatus, & omne nomen, quod tunc et ante Antiochi bello infesta contra populum Romanum arma tulerant, deleri iusserat: legatos Romam misere, deprecantes, veniamque ijs a Senatu obtinere. Post hæc regibus, qui adversus Aristonicum auxilia tulerant, præmia p̄soluta, Mithridati Pontico Syria minor, filijs Ariarathis regis Cappadociae, qui eadē bello ceciderat, Lycaonia, & Cicilia data, fideliorque. Populus Romanus in socij filios, quæ mater in liberos fuit. Quippe hinc parvulo auctum regnum, inde vita adempta. Namque Laodice ex numero sex filiorum, quos virilis sexus ex Ariarathe rege susceperat, timens ne diutina regni administratione adultis quibusdam potiretur, quinque parricidiali veneno necavit: unum parvulum sceleri matris cognatorum custodia eripuit, qui post necem Laodices (nam propter crudelitatem eam populus extinxerat) solus regno potitus est.

Mithridates Ponti Rex cum Romanis gessit bella per annos XLVI.

Mithridates quoque repentina morte interceptus, filiumque et ipse Mithridates dictus est, reliquit, cuius

ea postea magnitudo fuit, ut non solum tantum temporis verum etiam superioris ætatis omnes reges maiestate superauerit, bellaq; cū Rom. per XLVI. annos varia victoriâ gesserit. Quem summi Imperatores Sylla, Lucullus, ceterique, in summa Cn. Pompeius ita vicerunt, ut maior, clariorque resurgeret in restaurando prælio, damnisque suis terribilior redderetur. Denique ad postremum non vi hostili victus, sed voluntaria morte in auito regno senex hærede filio decessit.

Prodigia in Mithridatis ortu.

Huius futurâ magnitudinē etiâ cælestia ostenta prædixerant. Nā & quo genitus est anno, & eo, quo regnare primum cæpit, stella cometes per ^{Cometes} ^{ingens.} utrunquetēpus LXX. diebus ita luxit, ut cælum omne conflagrare videretur. Nam & magnitudine sui quartâ partē cæli occupauerat, & fulgore sui Solis nitorē vicerat, & cū oriretur, occumberetque, quattuor spatium horarum consumebat.

Mithridatis in pueritia pericula & studia.

Puer tutorum insidias passus est, qui eum fero equo impositum, equitare, iacularique cogeant, qui conatus, quum eos fefellisset, supra ætatem regente equum Mithridate, veneno eum appetuere.

In summam senectutem beneficio Antidoti euasit, cuius Plinius meminit lib. 28.

Quod metuens Antidota sæpius bibit: & ita se aduersus insidias exquisitioribus remedijs stagnauit, ut ne volēs quidē senex veneno mori potuerit: timēs deinde, ne inimici q̄ veneno non potuerant,

Mithrida-
tis venatio
nes .

Regni ad-
ministra-
tio .

Bella Mi-
thridatis .
Scythæ vin-
cuntur à Mi-
thridate .

Mithrida-
tis soler-
tia .

Laodices
scelus .

ferro perageret, venandi studiū finxit. Quapropter quatuor annos neque urbis, neque ruris tecto usus est, sed sylvas vagatus est, et diuersis motiū regionibus pernoctabat, ignaris omnibus, quibus esset locis assuetus, feras cursu aut fugare, aut persequi, cum quibusdā etiam viribus congregari. Quibus rebus et insidias vitauit, et corpus ad omnē virtutis patientiam durauit. Ad regni deinde administrationē cum accessisset, statim nō de regendo, sed de augendo regno cogitauit. Itaque Scytas inuictos antea, qui Zopyrona Alexandri Magni ducē, cum triginta millibus armatorū deleuerāt, qui Cyrū Persarū Regē, cum ducentis millibus armatorū trucidauerūt, qui Philippum Macedonū regē fugauerant, ingenti felicitate perdomuit. Auctus igitur viribus, Pontū quoque ac deinde Cappadociā occupauit. Asiā cum quibusdā amicis, tacitus à regno profectus, nemine sciente peruagatus est, omniumque urbium situs ac regiones cognouit. Inde Bithyniam trāscēdit, et quasi iā dominus Asiæ, oportunaqueque victoriæ suæ meditatus est. Post hæc in regnum cum iā perijisse crederetur, reuersus est, inuēto paruulo filio, quem per absentiam eius Laodice, soror uxorque enixa fuerat. Sed inter gratulationem, post longam peregrinationem aduentus sui, et filij generati, veneno periclitatus est. Siquidem Laodice soror, cum perijisse eū crederet, in concubitus amicorū proiecta, quasi admissum facinus maiorum scelere tegere posset, venenum aduenienti parauit.

Malum consilium, consultori pessimum.

Quod

Quod cū ex ancilla Mithridates cognouisset, facinus in auctores vindicauit. Hyeme deinde immine te, nō in cōuiuio, sed in cāpo, nō in vacationibus, sed in exercitationibus: nec inter sodales, sed inter aequales aut equo, aut cursu, aut viribus contendebat. Exercitū quoque suū ad parē laboris patientiā quotidiana exercitatione durabat: atque ita inuictus ipse, inexpugnabilē exercitū fecerat. In ita deinde cū Nicomede societate, Paphlagoniā inuadit, victāque cū socio diuidit: quā cū teneri à regibus Senatu nunciatū esset, legatos ad utrūque misit, quē gentē restitui in pristinum statū iuberent. Mithridates, cū se parem iā magnitudini Romanæ crederet, superbo responso hereditariū patri suo regnum obuenisse respondit: mirariq; se, quæ ei cōtrouersia relata non fuerit, sibi referāt. Nec territus minus Galatiam quoque occupat. Nicomedes qm̄ se tueri iure non poterat, iusto regi redditurum respondit. Atque ita filiū suum mutato nomine, Philemonē Paphlagonum regum nomine appellat: & quasi stirpi regiae reddidisset regnū, falso nomine tenet. Sic ludibrio habiti legati Romam reuertuntur.

Studia & exercitia Mithridatis.

Mithridatici belli causa & origo.

Nicomedis fraus.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXXVIII.

MITHRIDATES parricidia à nece uxoris auspicatus, sororis alterius Laodices filios, cuius virū Ariarathē regē Cappadociae per Gordiū insidijs occiderat, tollendos statuit: nihil actum morte patris existimans, si adole-

Mithridatis scelera & parricidia.

Nicomedes Cappadociam inuadit.

Mithridatis fraus.

scientes paternum regnum, cuius ille cupiditate flagrabat, occupassent. Igitur dum in his occupationibus versatur, interim Nicomedes rex Bithyniae vacuum morte regis Cappadociam inuadit. Quod cum nunciatum Mithridati fuisset, per simulationem pietatis, auxilia Sorori ad pellendum Cappadocia Nicomedem mittit. Sed iam Laodice per pactiorem se Nicomedi in matrimonium tradiderat. Quod aegre ferens Mithridates, praesidia Nicomedis Cappadocia expellit, regnumque sororis filio restituit: egregium prorsus factum, nisi subsecuta fraus esset. Siquidem interiectis diebus, simulat se Gordium, quo ministro usus in Ariarathe interficiendo fuerat, restituere in patriam velle: sperans, si obsisteret adolescens, causas belli futuras, aut si permitteret, per eundem filium tolli posse, per quem interfecerat patrem. Quod ubi Ariarathes iunior moliri cognouit, indignè ferens interfectorem patris per auunculum potissimè ab exilio reuocari, ingentem exercitum contrahit.

Mithridates per dolum Ariarathem obtruncat.

Igitur, cum in aciem eduxisset Mithridates pedum octoginta millia, equum X. millia, currus falcatos, D. C. nec Ariarathi, auxiliatibus finitimis regibus, minores copiae esset, incertum bellum times, consilia ad insidias transfert, sollicitatoque iuvene ad colloquium, cum ferrum occultatum inter fascias gereret, scrutatori, ab Ariarathe regio more misso curiosum uentre pertractanti, ait: cauere, ne aliud tellus inueniret, quam quareret. Atque ita risu praestis insidijs

*insidijs** *seuocatū* ab amicis *velut in secretum ser-** *euocatū.*
monem, spectante utroque exercitu interficit: re-
gnum Cappadociae VIII. annorum filio imposito
Ariarathis nomine, additoque ei rectore, Gordio
tradit. Sed Cappadoces crudelitate, ac libidine p-
fatorum vexati, à Mithridate deficiunt, fratrēque
regis & ipsum Ariarathen nomine, ab Asia, ubi
educabatur, reuocant: cū quo Mithridates prae-
lium renouat, victūq; Cappadocię regno expellit.
Nec multò post, ex egritudine adolescens collecta *Contentio*
infirmitate decedit. Post huius mortē Nicomedes *regum de*
timens, ne Mithridates accessione Cappadocię etiā *Cappado-*
Bythyniam finitimā inuaderet, subornat puerum
eximie pulchritudinis, quasi Ariarathes tres, non
duos filios genuisset, qui à Senatu Romano pater-
num regnum peteret. Vxorē quoque Laodicen Ro-
manam mittit, ad testimoniū triū ex Ariarathe su-
sceptorū filiorū. Quod ubi Mithridates cognouit,
& ipse pari impudentia Gordium Romanam mittit,
qui Senatui adfereret puerum, cui Cappadociae re-
gnum tradiderat ex eo Ariarathe genitū, qui bel-
lo Aristonici, auxilia Romanis ferens cecidisset.
Sed Senatus studia regū intelligens, aliena regna
falsis nominibus dare voluit, & Mithridati Cap-
padociā, & Nicomedi ad solatium eius Paphlago-
niam ademit. Ac ne contumelia Regū foret, adem-
ptum illis, quod alijs daretur, uterque populus li-
bertate donat' est. Sed Cappadoces munus liberta-
tis abnuēt es, negāt viuere gentē sine Rege posse.
De hoc rege Cicero in oratione p Lege Manilia.

Ariobarza
nes Cappa-
docię Rex.

Tigranes
Armenię
Rex.
Cleopatra.
Ariobarza
nes Romā
aufugit.

* alij **Aqui-**
lius, & M.
Attilius.

Atque ita rex illis à Senatu Ariobarzanes con-
stituitur. Erat eo tempore Tigranes Rex Armenię
obses à Parthis ante non multum tempus datus,
olim ab iisdē in regnum paternum remissus. Hunc
Mithridates ad societate Romanı belli, quod olim
meditabatur, pellicere cupiebat. Nihil igitur de
offensa Romanorum sentiente per Gordium impel-
lit, ut Ariobarzani segni admodum bellū inferat:
ne quis dolus subesse videretur, filiam suam
Cleopatram ei in matrimoniū tradidit. Primo ergo
aduentu Tigranis, Ariobarzanes sublati regibus
suis Romā contendit. Atque ita per Tigranē rur-
sus Cappadocia iuris esse Mithridatis cępit. Eodē
tempore mortuo Nicomede et filius eius, & ipse
Nicomedes regno à Mithridate pellitur: qui cum
supplex Romam venisset, decernitur in Senatu, ut
uterque in regnū suum restitatur: in quod tamen
missi Aquilius Mālius, et Malthinius legati. His*
cognitis Mithridates societate cū Tigraue, bellum
aduersus Romanos gesturus iungit; pactiq; inter
se sunt, ut vrbes agrique Mithridati, homines ve-
rò et quęcunque auferre possent, Tigrani cederēt.
Mithridates apparatus in Romanum bellum.
Post hæc Mithridates intelligēs quātum bellum
suscitaret, legatos ad Cymbros, alios ad Gallogrę-
cos, & Sarmatos, Bastarnasq; auxilium petitum
mittit. Nam omnes has gentes cū Romanū me-
ditaretur bellum, varijs beneficiorum munerib; us-
iā antè illexerat. Ab Scythia quoque exercitū ve-
nire iubet, omnemq; Orientem aduersus Romanos
armat.

umat. Nō igitur magno labore Aquiliū, & Mal- Mithrida-
tis prima
victoria de
Romanis.
hiniū Asiāno exercitū instructos vicit: quibus si-
mul cū Nicomede pulsus, ingenti fauore ciuitatum
excipitur. Multū ibi auri argētiq̃ue, studio veterū
regum, magnumq̃ue belli apparatus inuenit: qui-
bus instruct⁹, debita ciuitatibus publica, et priua-
ta remittit, et vacationē quinquennio cōcedit. Tūc
ad cōcionem milites vocat, eosq̃ue varijs exhorta-
tionibus ad Romana bella, siue Asiāna incitat.
Quā orationē dignā duxi, cuius exemplū breuitati
huius operis insererem: quam obliquam Pompeius
Trogus exposuit, quoniam in Liuiō, & Salustio re- Quid Tro-
gus in Li-
uiō & Salu-
stio repræ-
henderit.
præhendit, q̃ conciones directas, pro sua oratione
operi suo inferendo, historiæ modum excesserint.

Oratio Mithridatis ad milites, generis delibe-
ratiui.

Optandum sibi fuisse, ait, ut de eo liceret consu-
lere, bellūne sit cum Romanis, an pax habenda?
quin verò sit* resistēdū impugnātibus, nec eos qui- *institēdū.
Propositio.
A necessa-
rio.
Al facili.
dē dubitare, qui spe victoriæ careant. Quippe ad-
uersus latrones, si nequeant pro salute, pro ultione
tamen sua omnes ferrum stringere. Ceterū, quia
nō id agitur, an liceat quiescere, nō tantūm animo
hostiliter, sed etiā prælio cōgressis cōsulere, qua ra-
tione ac spe cœpta bella sustineant, esse tamen sibi
victoriæ fiduciam, si sit illis animus: Romanosque
vinci posse cognitū non sibi magis, quā ipsi mi-
litibus, qui in Bythinia Aquiliū, & Malthiniū in
Cappadocia fuderint. At si quidem aliena magis Ab exem-
plis.
exempla, quā sua experimenta moueant, audire

Exēplorū
congeries.

se à Pyrrho Rege Epiri, non amplius, quàm quinque millibus Macedonū instructo, fusos tribus prælijs Romanos. Audire Annibalē XVI. annos Italia victorē immoratū, & quin ipsam caperet urbē, nō Romanorū illi vires obstitisse, sed domesticæ emulationis, atque inuidiæ studiū. Audire populos trāsalpinae Galliae Italiā ingressos, maximis eam, plurimisq; urbibus possidere, & latius aliquantō solū finīū, quàm in Asia, quæ dicatur imbellis, eosdē Gallos occupasse, nec victā solū dici Romam à Gallis, sed et captam: ita, ut unius illis mōtis tantum cacumē relinqueretur, nec bello hostē, sed pretio remotū. Gallorum aut nomen, quod semper Romanos terruit, in partē virium suarū ipse habeat. Nā hos, qui Asiā incolant Gallos, ab illis, qui Italiam occupauerant, sedibus tantum distare, originem quidē ac virtutē, genusq; pugnae idem habere, tantoq; his sagaciora esse ingenia, quàm illis, quantō longiori, ac difficiliori spatio per Illyricum, Thraciamq; prodierunt, penē operosius transitis illorum finibus, quàm urbi cōsedere, possessis.

Samnites intelligit, à quibus Romani sunt subiugum missi. Liuius IX. ab urbe.

Iam ipsam Italiam audire se, nunquā, ut Roma cōdita sit, satis illi pacatā, sed assidue p omnes annos pro libertate alios: contrā quosdam et pro iura imperij, bellis cōtinuis perseuerasse: quos à multis ciuitatib. Italiae deletos Romanorū exercitus* ferro: à quibusdā nouo cōtumeliæ more sub iugū missos: ac ne veteribus immoremur exēplis, hoc ipso

* ferri.
Ab oportu
no.

tempo.

tempore uniuersam Italiam bello Marsico consurrexisse: non iam libertatem, sed consortium imperij, ciuitatisq; poscente.

Anno D. C. LXII. simul ciuilia bella & Mithridatica cœperunt, Orosius.

Nec grauius vicino Italiae bello, q̃ domesticis principū factionibus urbē premi: multoq; periculosius accessisse Italico ciuile bellū, simul & à Germania Cimbros immensam illā ferorū, atque immitiū populorū, moræ procellæ illuuiem, inundasse Italiā. Quoniā tametsi singula bella sustinere Romani possent, uniuersis tñ obruantur, ut, ne uacuturos quidem bello suo putent. Vtendū igitur occasione, & rapienda incremēta virium: ne si illis occupatis quieuerint, mox aduersus vacuos & quietos maius negotiū habeāt: Nō. n. queritur, an capiēda sint arma, sed utrū sua potiūs occasione, an illorū. Nā bellū equidē iam tūc secū ab illis geri cœptū, cum sibi pupillo maiore Phrygiā ademerint, quā patri suo præmiū dati aduersus Aristonicum auxiliij cōcesserāt, gētemq; quā et pro auo suo Mithridati Seleucus* Callimachus in dotem dedisset. Quid, cū Paphlagonia se decedere iusserūt, non alterū illud genus belli fuisse? q̃ nō vi, non armis, sed adoptione testamēti & Regū domesticorū interitu hereditaria patri suo obuénisset: cum inter hāc decretorū amaritudinem parendo, non tñ eos mitigarent, quin acerbius se indies gerant, non obtinuisse. Confer: sua in Romanos merita cum illorum in se iniuriis.

Epilogus
huius argu-
menti.

Ab hone-
sto.

* Callini-
cus.

Quod

Contêtio .

Vocat in in
uidiâ Ro-
manos .

Quod enim à se non præbitum illis obsequium? non Phrygiam Paphlagoniamq; demissas, nō Cappadocia filium educitū, quam iure gentium victor occupauerat. Raptā tamen sibi esse victoriam eius ab illis, quorum nihil est, nisi bello quæsitum. Non regem Bithyniæ Chreston, in quem Senatus arma decreuerat, à se in gratiam illorum occisum: tamen nihilominus imputari sibi, si qua Gordius, aut Tigranes faciat. Libertatem etiam in cōtumeliam sui à Senatu ultro delatā Cappadociæ, quā reliquis gentibus abstulerunt: deinde populos Cappadocum pro libertate oblata Gordium Regem orantē, ideo tanquam amicus suus esset, nō obtinuisse. Nicomedē præcepto illorum bellū sibi intulisse, quia inultus ierit. Mithridates ab ipsis ventum obuiam: & nunc eam secum bellandi causam illis fore, quoniam impune se Nicomedi lacerādū saltatricis filio præbuerit: Quippe non delicta Regum illos, sed vires ac maiestatem insequi, neque in se uno, sed in alijs quoque omnibus, hac semper arte grassatos. Sic & auum suū Pharnacē per cognationū arbitria succedaneū Regi Pergameno Eumeni datū. Sic rursus Eumenē cuius classibus primū in Asia fuere transuecti, cuius exercitu magis quā suo, & Magnū Antiochū, et Gallos in Asia, et mox in Macedonia Regē Persen domuerant: & ipsum pro hoste habitū, eiq; interdictum Italia, & quod cum ipso deforme sibi putauerant, cum filio eius Aristonico bellū gessisse. Nullius apud eos maiora q̄ Masinissæ Regis Numidarū haberi merita. Huic imputari ui-

Etum

Etum Annibalē, huic captū Syphacē, huic Cartha- Collatio
sua & Ro-
manorum
originis.
 ginē deletā, huic inter duos illos Africanos, tertium
 servatorē urbis referri. Tamē, cū huius nepote bel-
 lū modò in Africa gestū, adeò inexpiabile, ut ne vi-
 etum quidē memoria patris donarēt, qui carcerē,
 ac triumphī spectāculum experiretur. Hanc illos
 omnibus Regibus legē odiorū dixisse, scilicet, quia
 ipsi tales Reges habuerint: quorū ēt nominibus eru-
 bescāt, aut pastores Aboriginū, aut aruspices Sabi-
 norū, aut exules Corinthiorū, aut servos vernasq;
 Thuscorū, aut quod honoratissimū nomen fuit inter
 hos superbos, atque (ut ipsi ferūt) cōditores suos lu-
 pæ vberibus alitos: sic omnē illum populū luporum
 aīos habere inexplēbiles: sanguinis, atque imperij
 diuitiarumq; avidos ac ieiunos. Se aut, seu nobili-
 tate illis cōparetur, clariorē illa colluie cōuenarū
 esse, qui paternos maiores suos à Cyro, Darioq; cōdi- A suorum
virtute.
 toribus Persici regni, maternos à Magno Alexan-
 dro, ac Nicanore Seleuco cōditorib⁹ imperij Mace-
 donici referat, seu popul⁹ eorū cōferat suos, earum
 se gentiū esse, quæ non modò Romano imperio sint
 pares: sed Macedonico quoque obstiterint. Nullam
 subiectarū sibi gentiū expertā peregrina imperia:
 nullis unquā, nisi domesticis regib. paruisse. Cap-
 padociā velint, an Taphlagoniā recensere: rursus
 Pontū an Bithyniam: itemq; Armeniā maiorem,
 minoremq;: quarum gentiū nullā neque Alexan-
 der ille, qui totā pacavit Asiam, nec quisquā suc-
 cessorum eius aut posterorū attigisset. Scythiā duos A sua per-
sona.
 unquam ante se Reges non pacare, sed tantū in-
 trare

trare ausos Dariū, & Philippū: agrē inde fugā sibi
expediſſe, unde ipse magnam partē aduersus Ro-
manos viriū hēret, multoq; se timidiū ac diffiden-
tiū bella Pōtica ingreſſū, cū ipse rudis ac tyro es-

A loco. set. Scythiē pręter armā, virtutēq; animi, locorum
quoque solitudinib⁹ vel frigoribus instructa, p quę
denunciaretur ingēs militia labor, ac periculū. In-
ter quas difficultates, ne spes quidē premiū foret ex
hoste vago, nec tantum pecunię, sed et sedis inopi.

**Ab utili
seu pmiis.**

Nūc se diuersam belli cōditionē ingredi. Nā neque
celo Asia esset tēperatiū aliud, nec solo fertilis,
nec urbiū multitudine ameniū, magnāq; tēporis
partē, non ut militiam, sed ut festum diē acturos,
bello dubiū facili magis, an uberi, si modō aut pro-
ximas regni Attalici opes, aut veteres Lydiae, Io-
nięq; adierint: quas nō expugnatū eant, sed posses-
sum: tantumq; se expectet auda Asia, ut et voci-
bus vocet: adeō illis odiū Romanorū incussit rapa-
citas Procōsulum, exactio publicanorum, calūnię
litiū. Sequātur se modō fortiter, et colligāt, quid se
duce possit efficere tātus exercitus: quē sine cuius-
quam militū auxilio suamet vnius opera viderint
Cappadociā cāso Rege cepisse: qui solus mortalium
Pontū oēm, Scythiamq; pacavit, quem nemo antē
transire tutō, atque adire potuerit. Nāque iustitię
atque liberalitatis suę, ne ipsos milites, q experian-
tur testes effugere: et illa indicia habere, q sol⁹ re-

Petoratio. gū omniū nō paternā solū, verū et externā re-
gna hereditatibus, propter munificentia acquisi-
ta, possideat, Colchos, Paphlagoniam, Bosphorum

Bellum

Bellum Mithridatis in Romanos.

Sic exiccatis militibus post annos XXIII. sumpti regni, in Romana bella descendit.

Ptolemæus Phisico Cyrenarum rex fratris Ptolemæi Philometoris regnum consequitur. In quo nota exemplum crudelitatis & impietatis.

Atque tunc in Aegypto mortuo Rege Ptolemæo, ei qui Cyreneis regnabat, Ptolemæo per legatos regnum, & uxor Cleopatra regina soror ipsius defertur. Latus igitur hoc solo Ptolemæus, q̄ sine certamine fraternum regnum recepisset, in quod subornari à matre Cleopatra, & favore principum fratris filiū cognouerat. Cæterum infestis omnibus statim ubi Alexādrīā ingressus est, fautores pueri trucidare iussit. Ipsum quoque die nuptiarum, quibus matrem eius in matrimonium recipiebat, inter apparatus epularum, & solennia religionū in complexu matris interficit: Atque ita thorum sororis, cæde filij eius cruentus ascendit: Post quod nō mitior in populares, qui cum in regnum vocauerant, fuit. Siquidem peregrinis militibus licentia cædis data, oīa sanguine quotidie manabant, ipsamq; sororē, filia eius virgine per vim stuprata, & in matrimonium ascita, repudiat. Quibus reb⁹ territus populus in diuersa labitur: patriamq; metu mortis exul relinquit. Solus igitur in tāta urbe cū suis relictus Ptolemæus, cū Regē se nō hominū, sed vacuarum ædiū videret, edicto peregrinos sollicitat quibus cōfluētibus, obuius legatis Romanorū, Scipioni Africano, & Spurio Mūmio, & L. Metello,

Ptolemæus
Phisico.

Romano-
rum lega i
ad Ptole-
mæum.

qui

qui ad inspicienda sociorum regna veniebant, procedit, sed quàm cruentus ciuibus omnibus, tam ridiculus Romanis fuit.

Ptolemæi turpis corporis habitus.

Erat enim & vultu deformis, et statura brevis, & sagina ventris, non homini, sed belluæ similis. Quam fæditatem nimia subtilitas, & perlucida vestis augebat prorsus, quasi astu inspicienda præberentur, quæ omni studio occultanda pudibundo viro erāt. Post discessum deinde legatorū, quorum Africanus, dum aspicit urbem, spectaculo Alexandrinis fuit. Ptolemæus iam etiam populo peregrino inuisus: cum filio, quem ex sorore susceperat, & cum uxore matris pellice, metu insidiarum tacitus in exilium proficiscitur: contractoque mercenario exercitu, bellū sorori pariter ac patriæ infert.

Immanis Ptolemæi in liberos crudelitas.

Accersitū maximū deinde à Cyreneis filium, ne eū Alexādrini contra se regē crearent, interficit. Tūc populus statuas et imagines eius detrahit. Qd factū studio Sororis existimans, filium, quem ex ea susceperat, interficit: corpusq; in mēbra diuisū, & in cista impositū, matri die natalis ei⁹ inter epulas adferri curat. Quæ res nō reginæ tantū, verūm et uniuersæ ciuitati acerba, et luētiosa fuit, tantūq; mœrorem festiuissimo conuiuio intulit: ut regia oīs repentino luētū incenderetur. Verso igitur studio principum ab epulis in exequias, membra lacerata populo ostendunt, & quid sperare de Rege suo debeāt, filij cæde demōstrant. Finito luētū orbitatis,

Cleopa-

Exemplū
impietatis
in liberos.

Leopatra cū urgeri se fraterno bello videret, auxilium à Demetrio petit Syriæ Rege, per legatos eius, cuius ipsius uarij et memorabiles casus fuere.

Digressio de Demetrii cum Parthis bello.

Namque Demetrius (ut supra dictum est) cum bellū Parthis intulisset, & multis congressionibus victor fuisset, repētē circumuentus insidijs, amisso exercitu capitur. Cui Arsacides Parthorum Rex

Demetrii
varia fortuna.

magno et regio animo misso in * Hyrcaniā, nō cut- * Bithyniā. tū tantū regiū prestitit, sed & filiū in matrimonio dedit: regnumq; Syriæ quod per absentia eius

Trypho occupauerat, restitutum promittit. Post huius mortē desperato reditu, nō ferens captiuitatem Demetrius, priuatā, & si opulentā, vitā per-

Demetrius
ex fuga bis
retrahitur.

tesus, tacitus in regnū fugā meditatur. Hortator illi ac comes Calimander amicus erat: qui post captiuitatē eius à Syria per Arabiæ deserta ducibus pecunia comparatis, Parthico habitu Babyloniam

Phrahartes
Parthorum
rex.

peruenerat. Sed fugientē Phrahartes, qui Arsacida successerat, equitū celeritate per compendiosos tramites occupatum retrahit. Ut est deductus ad Regē, Calimandro quidē nō tantū venia, verū etiam præmium fidei datū. Demetrium autem & grauiter castigatum, ad coniugem in Hyrcaniā remittit, & arctioribus * custodibus observari iubet. * custodiis.

Exemplum clementiæ in barbaro homine.

Interiecto deinde tempore, cum fidem illi etiam suscepti liberi facerent, eodem amico comite repetita fuga est: sed pari infelicitate prope fines regni sui deprehenditur, ac denuò perductus ad Regem.

Phraharis
consilium.

ut inuisus à conspectu submouetur. Tunc quoque uxori & liberis donatus, in Hyrcaniam pœnalem ciuitatem sibi donatam remittitur: talisq; aureis ad exprobrationem puerilis leuitatis donatur. Sed hanc tam Parthorum mitem in Demetrium clementiam, non misericordia gentis, nec respectu cognationis faciebat, sed quòd Syriæ regnũ adfectabāt, usuri Demetrio aduersus Antiochũ fratrem, prout res, vel tempus, vel fortuna belli exegisset.

Antiochi Sedetis in Parthos bellum.

His auditis, Antiochus occupandũ bellũ ratus, exercitũ, quẽ multis finitimorum bellis indurauerat, aduersus Parthos ducit. Sed luxuriæ nõ minor apparatus, quàm militiæ fuit. Quippe VIII. millia armatorum secuta sunt XXX. millia lixarum.

(Hanc lectionem magis hic probo, Octingenta millia armatorum. CCC. millia lixarum.)

Luxus in
Antiochi
exercitu &
successus.

Ex quibus coquorum, pistorum, scenicorumque maior numerus fuit, argenti certè auriq; tantum, ut etiam gregarij milites caligas auro figerent: proculcarentq; materiam, cuius amore populi ferro dimicant. Culinarum quoque argentæ instrumenta fuere: prorsus, quasi ad epulas, non ad bella pergerent. Aduenienti Antiocho multi orientales Reges occurrere, tradentes se, regnaq; sua cum execratione superbiæ Parthicæ. Nec mora cōgressioni fuit: Antiochus tribus prælijs victor Babyloniam cum occupasset, magnus haberi cœpit. Itaque omnibus ad eum deficientibus populis, nihil Parthis relictum, præter patrios fines fuit. Tunc

Phrahar-

Phrabartes *Demetrium* in *Syriam* ad occupandum regnum, cum *Parthico* præsidio mittit, ut eo pacto *Antiochus* ad sua tuenda à *Parthis* reuocaretur. Interim, quoniam viribus non poterat, insidijs *Antiochum* ubique tentabat. Propter multitudinem hominum, omnem exercitum suum *Antiochus* per ciuitates in hyberna diuiserat, quæ res exitij causa fuit. Nam cum grauari se copiarum præbitione, & iniurijs militum ciuitates viderêt, ad *Parthos* deficiunt, & die statuta omnes apud se diuisum exercitum per insidias, ne inuicem ferre auxilia possent, aggrediuntur. Quæ cum nunciata *Antiocho* essent, auxilium proximis laturus, cum ea manu, quæ secum hyemabat, progreditur. In itinere obuiam Regem *Parthorum* habuit: aduersus quem fortius, quàm exercitus eius dimicauit.

Antiochus *Sedetes* vincitur & interficitur.

Ad postremum tamen, cum virtute hostes vinceret, metu suorum desertus occiditur. Cui *Phrabartes* exequias regio more fecit, filiamque *Demetrii*, quam secum *Antiochus* adduxerat, captus amore virginis, uxorem duxit: pænitere deinde dimissi *Demetrii* cœpit. Ad quem retrahendum, cum turmas equitum festinanter misisset,

Demetrium hoc ipsum metuentem, iam

in regno missi inuenerunt, fru-

straque omnia conati, ad

Regem suum reuersi sunt.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXXIX.

Demetrius
rursus Sy-
riæ Rex.

Noema Sy-
riæ à Deme-
trio defe-
ctio.

ANTIOCHO in Parthia cum exercitu de-
leto, frater eius Demetrius obsidione Par-
thorum liberatus, ac restitutus in regnū,
cūm omnis Syria in luctu propter amissum exer-
citum esset, quasi Parthica ipsius ac fratris bella,
quibus alter captus, alter occisus erat, prosperè
gessisset: ita Ægypto bellū inferre statuit, regnum
Ægypti, Cleopatra socru precium auxiliij aduer-
sus fratrem suum pollicente. Sed dum aliena affe-
ctat, ut assolet fieri, propria per defectionem Syriae
amisit. Siquidem Antiochenses primi, duce Tri-
phone, execrantes superbiam Regis, quæ conuer-
satione Parthicæ crudelitatis intolerabilis facta
erat, mox Apamēni, cæteræque ciuitates exēplū
secutæ, per absentiam Regis à Demetrio defecere.

Redit ad superiorem historiam, de Ptolemæo
Phiscone.

Ptolemæus verò Rex Ægypti, bello ab eodem
petitus, cūm cognouisset Cleopatram sororē suam,
opibus Ægypti nauibus impositis, ad filiā & De-
metrium generum in Syriam profugisse, immittit
iuuenem quendam Ægyptium, Protarchi nego-
tiatoris filium, qui regnum Syriae armis peteret.

Zebēna Protarchi filius Alexāder appellatus.

Syriæ Rex
cōstituitur.

Et cōposita fabula, quasi per adoptionē Antio-
chi Regis receptus in familiā regiam esset, nec Sy-
riæ

rijs quemlibet Regem aspernantibus, ne Demetrii paterentur superbiam, nomen iuueni Alexāder imponitur, auxiliaq; ab Aegypto ingentia mittuntur. Interea corpus Antiochi interfecti à Rege Parthorum, in loculo argēteo ad sepulturā in Syriam remissum pervenit, quod cum ingenti studio civitatum, & Regis Alexandri ad firmandam fabulæ fidem accipitur. Quæ res illi magnum fauorem popularium conciliauit, omnibus non fictas in eo, sed veras lachrymas existimantibus. Demetrius aut victus ab Alexandro, cum undique circumstantibus malis premeretur, ad postremum etiā ab uxore filiisque deseritur. Relictis igitur cū paucis servulis, cum Tyrū religionem templi se defensurus petisset, naui egrediens præfecti iussu interficitur. Alter ex filiis Seleucus, quoniā sine matris auctoritate diadema sumpsisset, ab eadem interficitur.

Exemplum muliebris ambitionis Gryphina.

Alter ex filiis, cui propter nasi magnitudinem cognomen Grypho fuit, Rex à matre hætenus constituitur, ut nomen Regis penes filium, ius autem omnis imperij penes matrem esset.

Alexandri ingratitude, & insolentia.

Sed Alexander occupato Syriæ regno, tumens ex successu rerum, spernere iam etiam ipsum Ptolemæum, à quo fuerat in regno ornatus, superba insolentia cæpit. Itaque Ptolemæus, reconciliata Sororis gratia, destruere Alexandri regnum, quod odio Demetrii, viribus suis acquisierat, summis operibus instituit. Mittit ergo in Græciam Gry-

pho auxilia, & filiam Gryphinam Grypho nupturam, ut populos in auxilium nepotis, non societate tantum belli, verum etiam affinitate sua sollicitaret. Nec res frustra fuit.

Alexander Rex subornatus vincitur à Grypho.

Nam cum omnes Gryphum instructum Aegyptijs viribus videret, paulatim ab Alexandro deficere cœpere. Fit deinde inter eos prælium: quo victus Alexander Antiochiam profugit: ibi inops pecuniæ, cum stipendia militibus deessent, in templo Iouis solidum ex auro victoriæ signum tolli iubet, facietis iocis sacrilegium circumscribens:

Alexandri
sacrilegiū
& interit⁹.

Nam victoriam commodatam sibi à Ioue esse dicebat. Interiectis deinde diebus, cum ipsius Iouis aureum simulachrum infiniti pōderis tacite euelli iussisset, deprehensusq; in sacrilegio, concursu multitudinis in fugā esset versus, magna vi tempestatis oppressus, ac desertus à suis, à latronibus capitur: perductusq; ad Gryphum, interficitur.

Cleopatraz impietas in liberos, & ambitio.

Gryphus
Syriæ Rex.

Gryphus porrò recuperato patrio regno, externisq; periculis liberat⁹, insidijs matris appetitur: quæ cū cupiditate dominationis p̄lito marito Demetrio, et altero filio interfecto, huius quoque victoria inferiore dignitatē suā factā doleret, venienti ab exercitatione, veneni poculū obtulit. Sed Gryphus prædictis antè iā insidijs, veluti pietate cum matre certaret, bibere ipsam iubet, abnuēti instat.

Mater veneno, qđ filio parauerat extinguitur.

Postremum* praelato indice eā arguit, solam de- * prolato.
 fensionē sceleris superesse affirmās, si siibat, qđ filio
 obtulit. Sic victa Regina scelere in se verso, vene-
 no qđ alij parauerat, extinguitur. * Parata igitur * Parta.
 regni securitate, Gryphus octo annis quietē & ipse
 habuit, et regno suo * præstitit. Nat⁹ deinde illi est * præfuit.
 æmulus regni, frater ipsius Cyricænus eadē matre
 genitus, sed ex Antiocho patruo susceptus: quē cū Ptolemæi
 veneno tollere voluisset, ut maturius cū eodē ar- Ptolemæi
 mis de regno cōtēderet, excitauit. Inter has regni Phisconis
 Syriæ parricidiales discordias, morit^r Rex Ægypti mors.
 Ptolemæ⁹, regno Ægypti uxori et alteri filio, quē
 illa legisset, relicto, uidelicet quasi quietior Ægy-
 pti status, q̄ Syriæ regnū esset, cū mater altero ex
 filijs electo, alterū hostē esset habitura. Igitur, cū
 pronior in minorē filium esset, à populo cōpellitur
 maiorē eligere, cui prius, quā regnū daret, ux-
 orē ademit: compulsūq; repudiare charissimā sibi
 Sororem Cleopatram, minorē sororē Seleucū ducere Cleopatra
 re iubet, non materno inter filias iudicio, cū al- Cyricæno
 teri maritū eriperet, alteri daret. Cleopatra verò nubit.
 nō tā à viro repudiata, quā à matre diuortio viri
 dimissa, Cyricæno in Syria nubit, eiq; ne nudū no-
 mē uxoris adferret, exercitū Cypri sollicitatū, ve-
 lut dotale ad maritum deducit. Par igitur viribus
 iā factus Cyricænus, præliū cōmittit: ac victus in
 fugā cōuertitur, Antiochiāque venit. Tūc Antio-
 chiā Gryph⁹ in qua erat Cyricæni uxor Cleopatra,
 obsidere cæpit, qua capta Griphina uxor Gryphi
 nihil antiquius, q̄ sororem Cleopatram requiri iussit,

Phraharis
consilium.

ut inuisus à conspectu submouetur. Tunc quoque uxori & liberis donatus, in Hyrcaniam pœnalem civitatem sibi donatam remittitur: talisq; aureis ad exprobrationem puerilis lenitatis donatur. Sed hanc tam Parthorum mitem in Demetrium clementiam, non misericordia gentis, nec respectu cognationis faciebat, sed quòd Syriæ regnũ adfectabāt, usuri Demetrio aduersus Antiochũ fratrem, prout res, vel tempus, vel fortuna belli exegisset.

Antiochi Sedetis in Parthos bellum.

His auditis, Antiochus occupandũ bellũ ratus, exercitũ, quẽ multis finitimorum bellis indurauerat, aduersus Parthos ducit. Sed luxuriæ nō minor apparatus, quàm militiæ fuit. Quippe VIII. millia armatorum secuta sunt XXX. millia lixarum.

(Hanc lectionem magis hic probo, Octingenta millia armatorum. CCC. millia lixarum.)

Luxus in
Antiochi
exercitu &
successus.

Ex quibus coquorum, pistorum, scenicorumque maior numerus fuit, argenti certè auriq; tantum, ut etiam gregarij milites caligas auro figerent: proculcarentq; materiam, cuius amore populi ferro dimicant. Culinarum quoque argentæ instrumenta fuere: prorsus, quasi ad epulas, non ad bella pergerent. Aduenienti Antiocho multi orientales Reges occurrere, tradentes se, regnaq; sua cum execratione superbiæ Parthicæ. Nec mora cōgressioni fuit: Antiochus tribus prælijs victor Babyloniam cum occupasset, magnus haberi cœpit. Itaque omnibus ad eum deficientibus populis, nihil Parthis relictum, præter patrios fines fuit. Tunc

Phrabar-

Phrabartes *Demetrium* in *Syriam* ad occupandum regnum, cum *Parthico* præsidio mittit, ut eo pacto *Antiochus* ad sua tuenda à *Parthis* reuocaretur. Interim, quoniam viribus non poterat, insidijs *Antiochum* ubique tentabat. Propter multitudinem hominum, omnem exercitum suum *Antiochus* per ciuitates in hyberna diuiserat, quæ res exitij causa fuit. Nam cum grauari se copiarum præbitione, & iniurijs militum ciuitates viderêt, ad *Parthos* deficiunt, & die statuta omnes apud se diuisum exercitum per insidias, ne inuicem ferre auxilia possent, aggrediuntur. Quæ cum nunciata *Antiocho* essent, auxilium proximis laturus, cum ea manu, quæ secum hyemabat, progreditur. In itinere obuiam Regem *Parthorum* habuit: aduersus quem fortius, quàm exercitus eius dimicauit.

Antiochus *Sedetes* vincitur & interficitur.

Ad postremum tamen, cum virtute hostes vinceret, metu suorum desertus occiditur. Cui *Phrabartes* exequias regio more fecit, filiamque *Demetrii*, quam secum *Antiochus* adduxerat, captus amore virginis, uxorem duxit: pænitere deinde dimissi *Demetrii* cæpit. Ad quem retrahendum, cum turmas equitum festinanter misisset,

Demetrium hoc ipsum metuentem, iam

in regno missi inuenerunt, fru-

straque omnia conati, ad

Regem suum re-

uersi sunt.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XXXIX.

Demetrius
rursus Sy-
riæ Rex.

ANTIOCHO in Parthia cum exercitu de-
leto, frater eius Demetrius obsidione Par-
thorum liberatus, ac restitutus in regnū,
cūm omnis Syria in luctu propter amissum exer-
citum esset, quasi Parthica ipsius ac fratris bella,
quibus alter captus, alter occisus erat, prosperè
gessisset: ita Ægypto bellū inferre statuit, regnum
Ægypti, Cleopatra socru precium auxiliij aduer-
sus fratrem suum pollicente. Sed dum aliena affe-
ctat, ut assolet fieri, propria per defectionem Syriæ
amisit. Siquidem Antiochenses primi, duce Tri-
phone, execrantes superbiam Regis, quæ conuer-
satione Parthicæ crudelitatis intolerabilis facta
erat, mox Apamenij, cæteræque ciuitates exēplū
secutæ, per absentiam Regis à Demetrio defecere.

Noema Sy-
riæ à Deme-
trio defe-
ctio.

Redit ad superiorem historiam, de Ptolemæo
Phiscone.

Ptolemæus verò Rex Ægypti, bello ab eodem
petitus, cūm cognouisset Cleopatram sororē suam,
opibus Ægypti nauibus impositis, ad filiā & De-
metrium generum in Syriam profugisse, immittit
iuuenem quendam Ægyptium, Protarchi nego-
tiatoris filium, qui regnum Syriæ armis peteret.

Zebēna Protarchi filius Alexāder appellatus.

Syriæ Rex
constituitur.

Et cōposita fabula, quasi per adoptionē Antio-
chi Regis receptus in familiā regiam esset, nec Sy-
rijs

rijs quemlibet Regem aspernantibus, ne Demetrii paterentur superbiā, nomen iuueni Alexāder imponitur, auxiliaq; ab Aegypto ingentia mittuntur. Interea corpus Antiochi interfecti à Rege Parthorum, in loculo argēteo ad sepulturā in Syriam remissum peruenit, quod cum ingenti studio ciuitatum, & Regis Alexandri ad firmandam fabulæ fidem accipitur. Quæ res illi magnum fauorem popularium conciliauit, omnibus non fictas in eo, sed veras lachrymas existimantibus. Demetrius aut victus ab Alexandro, cum undique circumstantibus malis premeretur, ad postremum etiā ab uxore filiisque deseritur. Relictis igitur cū paucis seruulis, cum Tyrū religionem tēpli se defensurus petisset, naui egrediens præfecti iussu interficitur. Alter ex filiis Seleucus, quoniā sine matris auctoritate diadema sumpsisset, ab eadem interficitur.

Exemplum muliebris ambitionis Gryphina.

Alter ex filiis, cui propter nasi magnitudinem cognomen Grypho fuit, Rex à matre hætenus constituitur, ut nomen Regis penes filium, ius autem omnis imperij penes matrem esset.

Alexandri ingratitude, & insolentia.

Sed Alexander occupato Syriæ regno, tumens ex successu rerum, spernere iam etiam ipsum Ptolemæum, à quo fuerat in regno ornatus, superba insolentia cæpit. Itaque Ptolemæus, reconciliata Sororis gratia, destruere Alexandri regnum, quod odio Demetrii, viribus suis acquisierat, summis operibus instituit. Mittit ergo in Græciam Gry-

pho auxilia, & filiam Gryphinam Grypho nupturam, ut populos in auxilium nepotis, non societate tantum belli, verum etiam affinitate sua sollicitaret. Nec res frustra fuit.

Alexander Rex subornatus vincitur à Grypho.

Nam cum omnes Gryphum instructum Aegyptijs viribus videret, paulatim ab Alexandro deficere cœpere. Fit deinde inter eos prælium: quo victus Alexander Antiochiam profugit: ibi inops pecuniæ, cum stipendia militibus deessent, in templo Iouis solidum ex auro victoriæ signum tolli iubet, facietis iocis sacrilegium circumscribens:

Alexandri
sacrilegiū
& interit⁹.

Nam victoriam commodatam sibi à Ioue esse dicebat. Interiectis deinde diebus, cum ipsius Iouis aureum simulachrum infiniti pōderis tacite euelli iussisset, deprehensusq; in sacrilegio, concursu multitudinis in fugā esset versus, magna vi tempestatis oppressus, ac desertus à suis, à latronibus capitur: perductusq; ad Gryphum, interficitur.

Cleopatrarū impietas in liberos, & ambitio.

Gryphus
Syriæ Rex.

Gryphus porrò recuperato patrio regno, externisq; periculis liberat⁹, insidijs matris appetitur: quæ cū cupiditate dominationis p̄lito marito Demetrio, et altero filio interfecto, huius quoque victoria inferiorē dignitatē suā factā doleret, venienti ab exercitatione, veneni poculū obtulit. Sed Gryphus prædictis antè iā insidijs, veluti pietate cum matre certaret, bibere ipsam iubet, abnuēti instat.

Mater veneno, qđ filio parauerat extinguitur.

Postremum* praelato indice eā arguit, solam de- * prolato.
 fensionē sceleris superesse affirmās, si sibi, qđ filio
 obtulit. Sic victa Regina scelere in se verso, vene-
 no qđ alij parauerat, extinguitur. * Parata igitur * Parta.
 regni securitate, Gryphus octo annis quietē & ipse
 habuit, et regno suo * præstitit. Nat⁹ deinde illi est * præfuit.
 æmulus regni, frater ipsius Cyricænus eadē matre
 genitus, sed ex Antiocho patruo susceptus: quē cū Ptolemæi
 veneno tollere voluisset, ut maturius cū eodē ar- Phisconis
 mis de regno cōtēderet, excitauit. Inter has regni mors.
 Syrię parricidiales discordias, moriē Rex Ægypti
 Ptolemæ⁹, regno Ægypti uxori et alteri filio, quē
 illa legisset, relicto, uidelicet quasi quietior Ægy-
 pti status, q̄ Syrię regnū esset, cū mater altero ex
 filijs electo, alterū hostē esset habitura. Igitur, cū
 pronior in minorē filium esset, à populo cōpellitur
 maiorē eligere, cui prius, quā regnū daret, ux-
 orē ademit: compulsūq; repudiare charissimā sibi
 Sororem Cleopatram, minorē sororē Seleucū ducere Cleopatra
 re iubet, non materno inter filias iudicio, cū al- Cyricæno
 teri maritū eriperet, alteri daret. Cleopatra verò nubit.
 nō tā à viro repudiata, quā à matre diuortio viri
 dimissa, Cyricæno in Syria nubit, eiq; ne nudū no-
 mē uxoris adferret, exercitū Cypri sollicitatū, ve-
 lut dotale ad maritum deducit. Par igitur viribus
 iā factus Cyricænus, præliū cōmittit: ac victus in
 fugā cōuertitur, Antiochiāque venit. Tūc Antio-
 chiā Gryph⁹ in qua erat Cyricæni uxor Cleopatra,
 obsidere cæpit, qua capta Gryphina uxor Gryphi
 nihil antiquius, q̄ sororem Cleopatram requiri iussit,

Cyricænus
à fratre
Grypho vi-
citur.

* Al. post
victoriā in
fœminas,
&c.

*non ut captivæ opem ferret, sed, ne effugere capti-
vitatē mala posset, quæ sui æmulatione in hoc po-
tissimū regnum invaserit, hostisq̃ue sororis nuben-
do, hostem se eius effecerit. Tū peregrinos exerci-
tus in certamina fratrum adductos, tum repudia-
tam à fratre, & contra maris voluntatem extra
Ægyptum nuptam accusat. Cōtra Gryphus orare,
ne tā fœdū facinus facere cogatur, à nullo unquā
maiorum suorum inter tot domestica, tot externa
bella * post victū hostē in fœminas sævitum, quas
sexus ipse & periculis bellorum, & sævitie victo-
rum eximat: in hac verò præter commune bellan-
tium fas accedere necessitudinē sanguinis. Quippe
ipsius, quæ tā cruentē sæviat, sororē equidē germa-
nā esse, suā verò cōsobrinam: liberorū deinde com-
munium materteram. His tot necessitatibus san-
guinis, adiicit superstitionē tēpli, quò abdita profu-
gerit, tātoq̃ue religiosius colēdos Deos sibi, quo ma-
gis his propitijs, ac fauentibus vicisset, tum neque
occisa illa, se virium quicquam Cyricæno demptu-
rum, nec servaturum reddita. Sed quantò Gryphus
abnuī, tanto Soror muliebri pertinacia accēditur,
rata non misericordiæ hæc verba, sed amoris esse.*

*Muliebris crudelitatis erga sororem exem-
plum, Gryphina. Vbi videas parricidia soro-
rum inter se mutua.*

*Itaque vocatis ipsa militibus, mittit, qui Sororē
confoderēt, qui, ut in templū intrauerunt, cū e-
uellere eam non possent, manus amplexantes Deæ
simulacrū præciderunt. Tūc Cleopatra execratio-
ne*

ne parricidarum mandata, violatis numinibus, in ultionem sui decedit. Nec multò post repetita prę- * *decidit.*
lij congressione, victor Cyricænus uxorem Gryphi Gryphinam, quæ paulò antè sororem interfecerat, capit: eiusq; supplicio uxoris manibus parétavit.

Mirabilis Cleopatré crudelitas ubique in suos.

*At in Ægypto Cleopatra, cùm grauaretur socio regni, filio Ptolemæo, populum in eum incitat: abducta que ei Seleuce uxore, eo indignius, quod ex Seleuce iam duos filios habebat, exulare cogit. Accersito minori filio Alexandro, & rege in locum fratris constituto: nec filium regno expulisse contenta, bello Cypri exulantem persequitur. Vnde pulso, interficit ducem exercitus sui, quod viuum eum è manibus * dimisisset: quamquã Ptolemæus * Emisisset.*
verecundia materni belli nō viribus minor, ab insula recessisset. Igitur Alexāder terti⁹ hac matris crudelitate, & ipse eam reliquit: PERICVLOSO REGNO SECVRAM AC TVTAM VITAM ANTEPONENS: Cleopatra verò timens, ne maior filius Ptolemæus ab Cyricæno ad recuperandam Ægyptum auxilijs iuaretur, ingentia Grypho auxilia, & Seleucen uxorem nupturam hosti prioris mariti mittit: Alexandrumque filium per legatos in regnum reuocat.

Cleopatré dignus pro tot sceleribus exitus. Et est exemplum impietatis & crudelitatis mutuo punitæ.

Cui, cùm occultis insidijs exitū machinaretur, occupata ab eodem interficitur: spiritumque non

fato, sed parricidio dedit. Digna prorsus hac mortis infamia, quæ etiam matrem thoro expulit, & duas filias uiduas alterno fratrum matrimonio fecit, & filio alteri in exilium acto, bellum intulit: alteri, erepto regno, exitium per insidias machinata est. Sed nec Alexandro cedes tam nefanda inulta fuit. Nam ubi primum compertum est, per scelus filij matrem interfectam, concursu populi in exilium agitur: reuocatoque Ptolemæo regnum redditur: qui neque cum matre bellum gerere uoluisset, nec à fratre armis repetere, quod prior possedisset.

Ptolemæus
Lathyrus
in regnum
Syriæ resti-
tuitur.

Ptolemæus Appio populum Romanum hæredem scripsit.

Dum hæc aguntur, frater eius ex pellice susceptus, cui pater Cyrenarum regnum testamento reliquerat, herede populo Romano instituto, decessit. Iam enim fortuna Romana porrigere se ad Orientalia regna (non contenta Italiæ terminis) ceperat. Itaque & ea pars Lybiæ prouincia facta est, postea Creta, Ciliciaque, Pyratice bello perdomita, in formam prouinciæ rediguntur. Quo facto & Syriæ, & Aegypti regna, *vicinitate Romana arctata. Et quæ incrementa de finitimis bellis quærere solebant, adempto vagandi arbitrio, vires suas in perniciem suam conuerterunt, adeo, ut assiduis præliis consumpti, in contemptum finitimorum venerint: prædaque Arabum genti, imbelli antea fuerint.

Pyratice
bellum.

* Cum uni-
tate.

Hierotimus Arabum Rex, sexcentos filios habuit.

Quorum Rex Hierotimus fiducia sexcentorum
filiorum

filiorum quos ex pellicibus susceperat, diuisis exercitibus, nunc Aegyptum, nunc Syriam infestabat, magnumque nomen Arabum viribus finitimorum exanguibus fecerat.

IVSTINI HISTORICI

LIBER XL.

MTVIS fratrum odijs, & mox filiorum inimicitijs parentum succedentibus, cum inexpiabili bello & reges, & regnū Syriæ consumptum esset, ad externa populus auxilia concurrit, peregrinosque sibi Reges circumspicere cæpit. Itaque, cum pars Mithridatem Ponticum, pars Ptolemæum ab Aegypto * accersendum censeret, * occurreretque, quod Mithridates implicitus bello Romano esset, Ptolemæus quoque hostis Syriæ semper fuisset, omnes in Tigranem Regem Armeniæ consenserunt, instructum præter domesticas vires, Parthica societate, et Mithridatis affinitate. Igitur accitus in regnū Syriæ per XVIII. annos tranquillissimo regno potitus est, neque bello alium laceffere, neque laceffitus inferre alij bellum necesse habuit. Sed sicut ab hostibus tuta Syria fuit, ita terræmotu vastata est: quo CLXX. hominum millia, & multæ urbes perierunt. Quod prodigium mutationem rerum portendere aruspices responderunt.

* Arcessendum.

* Accideritque.

Tigranes Armeniæ & Syriæ Rex.

Ingens terræmotus.

Vix fuit vlla Romana victoria hac Luculli clarior, de qua Plutarchus in Lucullo. Anno ab vrbe condita, D. CC. XCIX. Consulibus

314 I V S T I N I
 fulibus Tullio Cicerone, & C. Antonio, O-
 rosius.

Syria in Ro-
 manā pro-
 uinciam re-
 daeta.

*Igitur Tigrane à Lucullo victo, Rex Syriae An-
 tiochus Cyricæni filius ab eodem Lucullo appella-
 tur, Sed quod Lucullus dederat, postea ademit Pō-
 peius, qui poscenti regnum respondit: ne volenti
 quidem Syriae, nedum recusanti daturū se regem,
 qui XVIII. annos, quibus Tigranes Syriā tenuit,
 in angulo Ciliciæ latuerit: Victo aut eodem Tigra-
 ne, à Romanis alieni operis præmia postulet. Igitur
 ut habenti regnum non ademerit, ita quod cesserit
 Tigrani non daturum quod tueri nesciat, ne rursus
 Syriam Iudæorum, & Arabum latrocinijs infe-
 stam reddat. Atque ita Syriam in prouinciæ for-
 mam redegit, paulatimque Oriens Romanorum,
 discordia consanguineorum regum factus est.*

I V S T I N I HISTORICI LIBER XLI.

Parthorum
 origo.
 Parthi Scy-
 thico ser-
 mone exu-
 les dicuntur.

PARTHI, penes quos velut diuisione Orbis
 cū Romanis facta, nunc Orientis imperium
 est, Scytharum exules fuerunt. Hoc etiam
 ipsorum vocabulo manifestatur. Nam Scythico
 sermone Parthi exules dicuntur.

Parthorum obscura & seruilis conditio.

Parthorum
 casus.

Hi & Assyriorū, & Medorum temporibus, in-
 ter Oriētales populos obscurissimi fuēre. Postea quo-
 que, cū imperiū Oriētis à Medis ad Persas trāsla-
 tum est, veluti vulgus sine nomine, præda victo-
 rū fuēre. Postremò Macedonibus, triūphato Orien-
 te,

te, seruierūt, ut cuius mirum videatur, ad tātā
 eos fœlicitatem per virtutē prouectos, ut imperēt
 gentibus, sub quarū imperio, veluti seruili vulgus
 fuere. A Romanis quoq; trinis bellis per maximos
 lucas florētissimis tēporibus laceffiti. soli ex omni-
 bus gentibus, nō solū pares, verū et iā victores
 fuere. Quamquā plus gloriæ sit, inter Assyria, &
 Medica, Persicaque memorata olim regna, & opu-
 lentissimū illud mille urbū Bactrianū imperium
 mergere potuisse, & lōginqua bella vicisse: prete-
 reā cū grauib; Scythicis, et vicinalibus bellis as-
 siduis vexati, varijsque periculorū certaminib; ur-
 gerentur, hi domesticis seditionibus Scythia pulsi,
 solitudines inter Hyrcaniā, & Dacas, & Areos,
 et Spartanos, et Maianos furtim occupauere fines.
 Deinde non intercedētibus primò finitimis: postea
 etiam prohibentibus, in tantū protulere, ut nō im-
 mēsa tantū iā ac profunda cāporū, verū etiam ^{Parthiæ si-}
 prærupta colliū montiūque ardua occupārint. Ex ^{tus.}
 quo fit, ut Parthiæ pleraq; finī, aut æstus, aut fri-
 goris magnitudo possideat: quippe, cū mōtes nix,
 et cāp⁹ æstus infestet. Administratio gētis post de-
 fectiōnē Macedonici imperij sub regibus fuit: pro-
 ximus maiestati regū, populorū ordo est, ex hoc du-
 ces in bello, ex hoc rectores in pace habētur. Sermo ^{*Et vtrisq;.}
 is inter Scythicū, Medūque medius ^{* ex utroq; Parthorum}
 mixtus, uestis olim sui moris. Postea, quā accessere ^{sermo vesti-}
 nes, ut Medis plucida, ac fluida: armorū patrius ^{tus, & mo-}
 Scythius mos, exercitū, nō ut alię gētes libero- ^{res.}
 sed maiore partē seruorū habent: Quorum vul- ^{Parthorum}
^{exercitus}
^{ex seruis}
^{constat.}
 gus,

Alij 450.
Parthorum
pugnandi
ratio.

Parthorum
mores.
Adulteria
seuerè Par-
thi puniūt.

Parthorum
sepultura.

gus, nulli manumittendi potestate permiffa, ac per hoc, omnibus seruis nascentibus indies crescit. Hoc pari cura, ac liberos suos habet & equitare, & sagittare, magna industria docet. Locupletissimus quisque est, ita plures in bello equites regi suo praebet. Denique Anthonio bellum Parthis inferenti cum L. millia equitum occurrerent, soli D. CCC. liberi fuere. Cominus in acie praeliari nesciunt, obsesasque expugnare urbes. Pugnant, aut procurrunt equis aut terga datibus: saepe etiam fugam simulat, ut in cautiores aduersus vulnera insequentes habeant. Signum his in praelio non tuba, sed tympano datur, nec pugnare diu possunt. Ceterum intollerandi foret, si quatus his impetus est, vis tanta et perseuerantia esset. Plerumque in ipso ardore certaminis praelia deserunt: ac paulo post pugnam ex fuga repetunt: ut, cum maximè vicisse te putes, tunc tibi discrimen subeundum sit. Munimentum ipsis, equisque loricae sunt plumatae: quae utrumque toto corpore tegunt. Auri, argentique nullus, nisi in armis, usus. Vxoribus dulcedine varia libidinis, singuli plures habent: nec ulla delicta adulteris grauius vindicant. Quamobrem foeminae non conuiuia tantum virorum, verum et conspectum interdiciunt. Carne, non nisi venatibus quaesita, vescuntur. Equis omni tempore uectantur: illis bella, illis conuiuia, illis publica ac priuata officia obeunt: super illos ire, consistere, mercari colloqui. Hoc denique discrimen inter seruos liberosque esse, quod serui pedibus, liberi non equis incedunt. Sepultura vulgo aut auium, aut calaniatus est. Nuda demum ossa terra obruuntur.

Partho-

Parthorum superstitio in deorum cura.

*In superstitionibus, ad curam deorum, præcipua
manibus veneratio est. Ingenia genti tumida, sedi-
tiosa, fraudulenta, procatia. Quippe violentiam vi-
ris, mansuetudinem mulieribus assignant. Semper,
ut in externos, aut in domesticos motus inquieti,
Naturæ taciti, ad faciendum quàm ad dicendum
promptiores. Proinde secunda, aduersaq; silentio
regunt. Principibus metu, non pudore parèt, in li-
bidinem proiecti, in cibum parci, fides dictis promif-
tisq; nulla, nisi quatenus expedit. Post mortem
Alexandri Magni, cum inter successores eius,
Orientis regna diuideretur, nullo Macedonum di-
gnante, Parthorum imperium Satagenori, externo
socio traditur. Hi postea, * deductis Macedonibus
in bellum civile, cum cæteris superioris Asiæ popu-
lis, Eumenem secuti sunt: quo victo, ad Antigo-
num transiére. Post hunc à Nicanore Seleuco, ac
mox ab Antiocho & successoribus eius possessi, à
cuius pronepote Seleuco primùm defecére, primò
Punico bello L. Manlio Pisone, Attilio Regulo
Consulibus. Huius defectionis impunitatem illis
duorum fratrum regnum Seleuci, & Antiochi
discordia dedit: qui, dum sibi inuicem eripere re-
gnum volunt, persequi defectores omiserunt.*

Parthorum
Reges.
* deductis.
Parthorum à
regib⁹ Ma-
cedonicis
defectio.

*Theodotus mille urbium Bactrianorum præ-
fectus. Artaces Parthorum imperium inuadit.*

*Eodem tēpore etiam Theodotus mille urbium
bactrianorum præfectus defecit, regemq; se appel-
lari iussit: quod exemplū secuti totius Orientis po-
puli*

puli à Macedonibus defecere. Erat eo tēpore Arsaces vir, sicut incertæ originis, ita virtutis expertus. Hic sollicitus latrocinij et rapto vivere, accepta opinione Seleucū, à Gallis in Asia victū, solutus regis metu, cū prædonū manu Parthos ingressus, p̄fectū eorū Andragorā oppressit, sublatoq; eo imperiū gentis inuasit. Nō magno deinde post tēpore, Hyrcanorū quoque regnū occupavit, atque ita duarū ciuitatū imperio p̄ditus, grandē exercitū paravit metu Seleuci, et Theodoti Bactrianorū Regis, Sed citò morte Theodoti metu liberatur, cum filio eius ipso Theodoto fœdus, ac pacē fecit: nec multò post cū Seleuco rege, ad defectores persequēdos veniente, cōgressus victor fuit: quē diē Parthi exinde solennē, velut initiū libertatis observant. Reuocato deinde Seleuco, novis motibus in Asiā: dato laxa-

Arsaces Parthicum regnum format.

Vrbē Clarā alij appellant, τοπογραφία.

Arsaces Parthis, q̄ Persis Cyrus.

mento, regnū Parthicū format, militem legit, castris stella munit, ciuitates firmat, urbē quoque nomine Darem in monte Thaborreno condit. Cuius loci ea conditio est, ut neque munitius quiddā esse, neque amœnius possit. Ita. n. & præruptis rupib; undique cingitur, ut tutela loci nullis defensoribus egeat. & soli circumiacentis tāta vbertas est, ut proprijs opibus expleatur. Iam fontium & sylvarū ea copia est, ut & aquarum abundātia irrigetur, & venationū voluptatibus exornetur. Sic Arsaces, quanto simul cōstitutoq; regno, nō minus memorabilis Parthis, quā Persicis Cyr⁹: Macedonibus Alexander: Romanis Romul⁹ matura senectute decedens Parthi Reges suos omnes Arsaces appellant.

Cuius

Cuius memoria hunc honorē Parthi tribuerunt, ut oēs exinde reges suos Arsacis nomine nuncupēt. Huius filius et successor regni, Arsaces et ipse Arsaces II. noīe, aduersus Antiochū Seleuci filiū C. millibus peditū, et XX. millibus equitū instructus, mira virtute pugnavit: ad postremū in societate eius adsumptus est. Tertius Parthis rex Pāpatius fuit, sed & ipse Arsaces dictus: nam (sicut suprā dictū est) oēs reges suos hoc noīe sicut Romani Cæsares, Augustosq; cognominauerūt. Hic actis in regno XII. annis decessit, relictis duobus filijs, Mithridate & Pharnace: quorū maior Pharnaces more gētis, be- Pharnaces Arsaces III. res regni, Mardos validā gentē bello domuit: nec multō post decessit multis filijs relictis: quib. p̄teritis fratri potissimū Mithridati insignis virtutis Mithridates Arsaces V. viro reliqt imperiū: plus regna, q̄ patrio deberi nominatus: potiusq̄ patriæ, q̄ liberis consulendū. Eodē fermē tēpore, sicut in Parthis Mithridates, ita ī Baētris Eucratides magni uterque viri regna ineūt. Sed Parthorū fortuna fœlicior, ad summum Pietas in patriam. Eucratides Baētrianorum Rex. hoc duce imperij fastigiū eos p̄duxit. Baētriani aut per varia bella iactati, non regnū tantum, verum etiā libertatē amiserūt. Siquidem Sogdianorum, et Dranganitanorū, Indorumq; bellis fatigati, ad postremū ab inuvalidioribus Parthis velut exangues oppressi sunt. Multa tñ Eucratides bella magna uirtute gessit, quibus attritus cū obsidionē Demetrii regis Indorum pateretur, cum CCC. millibus, LX. millia hostiū assiduis eruptionib⁹ vicit. Quinto ita- lue mense liberatus, Indiā in tempestatē redegit.

Exem-

314 I V S T I N I
fulibus Tullio Cicerone, & C. Antonio, O-
rosius.

Syria in Ro-
manā pro-
uinciam re-
ducta.

*Igitur Tigrane à Lucullo victo, Rex Syriae Anti-
tiochus Cyricæni filius ab eodem Lucullo appella-
tur, Sed quod Lucullus dederat, postea ademit Pō-
peius, qui poscenti regnum respondit: ne volenti
quidem Syriae, nedum recusanti daturū se regem,
qui XVIII. annos, quibus Tigranes Syriā tenuit,
in angulo Ciliciæ latuerit: Victo aut eodem Tigrane,
à Romanis alieni operis præmia postulet. Igitur
ut habenti regnum non ademerit, ita quod cesserit
Tigrani non daturum quod tueri nesciat, ne rursus
Syriam Iudæorum, & Arabum latrocinij infes-
tam reddat. Atque ita Syriam in prouinciæ for-
mam redegit, paulatimque Oriens Romanorum,
discordia consanguineorum regum factus est.*

IVSTINI HISTORICI LIBER XLI.

Parthorum
origo.
Parthi Scy-
thico ser-
mone exu-
les dicuntur.

PARTHI, penes quos velut diuisione Orbis
cū Romanis facta, nunc Orientis imperium
est, Scytharum exules fuerunt. Hoc etiam
ipsorum vocabulo manifestatur. Nam Scythico
sermone Parthi exules dicuntur.

Parthorum obscura & seruilis conditio.

Parthorum
successus.

Hi & Assyriorū, & Medorum temporibus, in-
ter Oriētales populos obscurissimi fuēre. Postea quo-
que, cū imperiū Oriētis à Medis ad Persas trāsla-
tum est, veluti vulgus sine nomine, præda victo-
rū fuēre. Postremo Macedonibus, triūphato Orien-
te,

*te, seruiērūt, ut cuius mirum videatur, ad tātam
 eos fælicitatem per virtutē prouectos, ut imperēt
 gentibus, sub quarū imperio, veluti seruili vulgus
 fuēre. A Romanis quoq; trinis bellis per maximos
 duces florētissimis tēporibus laceffiti. soli ex omni-
 bus gentibus, nō solūm pares, verūm etiā victores
 fuēre. Quamquā plus gloriæ sit, inter Assyria, &
 Medica, Persicaque memorata olim regna, & opu-
 lentissimū illud mille urbiū Bactrianū imperium
 emergere potuisse, & lōginqua bella vicisse: prete-
 reā cū grauib; Scythicis, et vicinalibus bellis as-
 siduis vexati, varijsque periculorū certaminib; vr-
 gerentur, hi domesticis seditionibus Scythia pulsi,
 solitudines inter Hyrcaniā, & Dacas, & Areos,
 et Spartanos, et Maianos furtim occupauēre fines.
 Deinde non intercedētibus primò finitimis: postea
 etiam prohibentibus, in tantū protulēre, ut nō im-
 mēsa tantūm iā ac profunda cāporū, verūm etiam ^{Parthiæ si-}
 prærupta colliū montiūque ardua occupārint. Ex ^{tus.}
 quo fit, ut Parthiæ pleraq; finiū, aut æstus, aut fri-
 goris magnitudo possideat: quippe, cū mōtes nix,
 et cāp⁹ æstus infestet. Administratio gētis post de-
 fectiōē Macedonici imperij sub regibus fuit: pro-
 ximus maiestati regū, populorū ordo est, ex hoc du-
 ces in bello, ex hoc reētores in pace habētur. Sermo ^{*Et vtriusq;.}
 his inter Scythicū, Medumque medius ^{* ex utroq; Parthorum}
 mixtus, uestis olim sui moris. Postea, quā accessēre ^{sermo vesti-}
 opes, ut Medis plucida, ac fluida: armorū patrius ^{tus, & mo-}
 ac Scythius mos, exercitū, nō ut alię gētes libero- ^{res.}
 rū, sed maiorē partē seruorū habent: Quorum vul- ^{Parthorum}
^{exercitus}
^{ex seruis}
^{constat.}
 gus,*

Alij 450.
Parthorum
pugnandi
ratio.

Parthorum
mores.
Adulteria
seuerè Par-
thi puniūt.

Parthorum
sepultura.

gus, nulli manumittendi potestate permissa, ac per hoc, omnibus seruis nascentibus indies crescit. Hoc pari cura, ac liberos suos habet & equitare, & sagittare, magna industria docet. Locupletissimus ut quisque est, ita plures in bello equites regi suo praebet. Denique Anthonio bellum Parthis inferenti, cum L. millia equitum occurrerent, soli D. CCC. liberi fuere. Cominus in acie praeliari nesciunt, obsesasque expugnare urbes. Pugnant, aut procurrunt, equis aut terga datibus: saepe etiam fugam simulat, ut in cautiores aduersus vulnera insequentes habeant. Signum his in praelio non tuba, sed tympano datur, nec pugnare diu possunt. Ceterum intollerandi foret, si, quatus his impetus est, vis tanta et perseuerantia esset. Plerumque in ipso ardore certaminis praelia deserunt: ac paulo post pugnam ex fuga repetunt: ut, cum maximè vicisse te putes, tunc tibi discrimen subeundum sit. Munimentum ipsis, equisque loricae sunt plumatae: quae utrumque toto corpore tegunt. Auri, argentique nullus, nisi in armis, usus. Vxoribus dulcedine varia libidinis, singuli plures habent: nec ulla delicta adulterij grauius vindicant. Quamobrem feminae non conuiuia tantum virorum, verum et conspectum interdicunt. Carne, non nisi venatibus quaesita, vescuntur. Equis omni tempore uectantur: illis bella, illis conuiuia, illis publica ac priuata officia obeunt: super illos ire, consistere, mercari colloqui. Hoc denique discrimen inter seruos liberosque esse, quod serui pedibus, liberi non nisi equis incedunt. Sepultura vulgo aut auium, aut canum lanatus est. Nuda demum ossa terra obruuntur.

Partho-

Parthorum superstitio in deorum cura.

*In superstitionibus, ad curam deorum, præcipua omnibus veneratio est. Ingenia genti tumida, seditiosa, fraudulenta, procatia. Quippe violentiam viris, mansuetudinem mulieribus assignant. Semper, aut in externos, aut in domesticos motus inquieti, Natura taciti, ad faciendum quàm ad dicendum promptiores. Proinde secunda, aduersaq; silentio tegunt. Principibus metu, non pudore parèt, in libidinem proieciti, in cibum parci, fides dictis promissisq; nulla, nisi quatenus expedit. Post mortem Alexandri Magni, cum inter successores eius, Orientis regna diuideretur, nullo Macedonum dignante, Parthorum imperium Satagenori, externo socio traditur. Hi postea, * deductis Macedonibus in bellum civile, cum cæteris superioris Asiæ populis, Eumenem secuti sunt: quo victo, ad Antigonum transiére. Post hunc à Nicanore Seleuco, ac mox ab Antiocho & successoribus eius possessi, à cuius pronepote Seleuco primum defecére, primò Punico bello L. Manlio Pisone, Attilio Regulo Consulibus. Huius defectionis impunitatem illis duorum fratrum regnum Seleuci, & Antiochi discordia dedit: qui, dum sibi inuicem eripere regnum volunt, persequi defectores omiserunt.*

Theodotus mille urbium Bactrianorum præfectus. Artaces Parthorum imperium inuadit.

Eodem tēpore etiam Theodotus mille urbium Bactrianorum præfectus defecit, regemq; se appellari iussit: quod exemplū secuti totius Orientis populi

Parthorum
Reges.

* seductis.

Parthorum à
regib⁹ Ma-
cedonicis
defectio.

puli à Macedonibus defecere. Erat eo tēpore Arsaces vir, sicut incertæ originis, ita virtutis expertæ. Hic sollicitus latrocinij et rapto vivere, accepta opinione Seleucū, à Gallis in Asia victū, solut⁹ regis metu, cū prædonū manu Parthos ingressus, p̄fectū eorū Andragorā oppressit, sublatoq; eo imperiū gentis inuasit. Nō magno deinde pōst tēpore, Hyrcanorū quoque regnū occupavit, atque ita duarū ciuitatū imperio p̄ditus, grandē exercitū parat metu Seleuci, et Theodoti Bactrianorū Regis, Sed citò morte Theodoti metu liberatur, cum filio eius ipso Theodoto fēdus, ac pacē fecit: nec multò pōst cū Seleuco rege, ad defectores persequēdos veniente, cōgressus victor fuit: quē diē Parthi exinde solennē, velut initū libertatis observant. Reuocato deinde Seleuco, nouis motibus in Asiā: dato laxa-

Arsaces Parthicum regnum format.

Urbē Clarā alij appellant, τοπο-

γραφία.

Arsaces Parthis, q̄ Persis Cyrus.

mento, regnū Parthicū format, militem legit, castris stella munit, ciuitates firmat, urbē quoque nomine Darem in monte Thaborreno condit. Cuius loci ea conditio est, ut neque munitius quiddā esse, neque amœnius possit. Ita. n. & præruptis rupib⁹ undique cingitur, ut tutela loci nullis defensoribus egeat: & soli circumiacentis tāta vbertas est, ut proprijs opibus expleatur. Iam fontium & sylvarū ea copia est, ut & aquarum abundātia irrigetur, & venationū voluptatibus exornetur. Sic Arsaces, quasi to simul cōstitutoq; regno, nō minus memorabilis Parthis, quā Persicis Cyr⁹: Macedonibus Alexāder: Romanis Romul⁹ matura senectute decedit. Parthi Reges suos omnes Arsaces appellant.

Cuius

Cuius memoriae hunc honorem Parthi tribuerunt, ut omnes exinde reges suos Arsacis nomine nuncupent. Huius filius et successor regni, Arsaces et ipse Arsaces II. nomine, adversus Antiochum Seleuci filium C. millibus peditum, et XX. millibus equitum instructus, mira virtute pugnavit: ad postremum in societate eius adsumptus est. Tertius Parthis rex Pampatius fuit, sed et ipse Arsaces dictus: nam (sicut supra dictum est) omnes reges suos hoc nomine sicut Romani Cæsares, Augustosque cognominaverunt. Hic actis in regno XII. annis decessit, relictis duobus filiis, Mithridate et Pharnace: quorum maior Pharnaces more gentis, heres regni, Mardos validam gentem bello domuit: nec multo post decessit multis filiis relictis: quibus praeteritis fratri potissimum Mithridati insignis virtutis viro reliquit imperium: plus regna, quam patrio deberi nomini ratus: potiusque patriae, quam liberis consulendum. Eodem ferme tempore, sicut in Parthis Mithridates, ita in Bactris Eucratides magni uterque viri regna ineunt. Sed Parthorum fortuna felicior, ad summum hoc duce imperii fastigium eos perduxit. Bactriani autem per varia bella iactati, non regnum tantum, verum etiam libertatem amiserunt. Siquidem Sogdianorum, et Dranganitanorum, Indorumque bellis fatigati, ad postremum ab invalidioribus Parthis velut exangues oppressi sunt. Multa tamen Eucratides bella magna virtute gessit, quibus attritus cum obsidione Demetrii regis Indorum pateretur, cum CCC. millibus, LX. millia hostium assiduis eruptionibus vicit. Quinto itaque mense liberatus, Indiam in tempestatem redegit.

Pampatius
Arsaces
III.

Pharnaces
Arsaces
IIII.

Mithridates
Arsaces
V.

Pietas in
patriam.
Eucratides
Bactrianorum
Rex.

Exem-

fulibus Tullio Cicerone, & C. Antonio, Orosius.

Syria in Romanā provinciam redacta.

Igitur Tigrane à Lucullo victo, Rex Syriae Antiochus Cyricæni filius ab eodem Lucullo appellatur, Sed quod Lucullus dederat, postea ademit Pompeius, qui poscenti regnum respondit: ne volenti quidem Syriae, nedum recusanti daturū se regem, qui XVIII. annos, quibus Tigranes Syriā tenuit, in angulo Ciliciæ latuerit: Victo aut eodem Tigra- ne, à Romanis alieni operis præmia postulet. Igitur ut habenti regnum non ademerit, ita quod cesserit Tigrani non daturum quod tueri nesciat, ne rursus Syriam Iudæorum, & Arabum latrocinij infestam reddat. Atque ita Syriam in provinciae formam redegit, paulatimque Oriens Romanorum, discordia consanguineorum regum factus est.

IVSTINI HISTORICI LIBER XLI.

Parthorum origo. Parthi Scythico sermone exules dicuntur.

PARTHI, penes quos velut diuisione Orbis cū Romanis facta, nunc Orientis imperium est, Scytharum exules fuerunt. Hoc etiam ipsorum vocabulo manifestatur. Nam Scythico sermone Parthi exules dicuntur.

Parthorum obscura & seruilis conditio.

Parthorum successus.

Hi & Assyriorū, & Medorum temporibus, inter Orientales populos obscurissimi fuere. Postea quoque, cū imperiū Orientis à Medis ad Persas translatum est, veluti vulgus sine nomine, præda victorū fuere. Postremo Macedonibus, triumphato Oriente,

*te, seruiērūt, ut cuius mirum videatur, ad tātam
 eos fœlicitatem per virtutē prouēctos, ut imperēt
 gentibus, sub quarū imperio, veluti seruili vulgus
 fuēre. A Romanis quoq; trinis bellis per maximos
 duces florētissimis tēporibus laceffiti. soli ex omni-
 bus gentibus, nō solūm pares, verūm etiā victores
 fuēre. Quamquā plus gloriæ sit, inter Assyria, &
 Medica, Persicaque memorata olim regna, & opu-
 lentissimū illud mille urbiū Bactrianū imperium
 emergere potuisse, & lōginqua bella vicisse: prete-
 reā cū grauib; Scythicis, et vicinalibus bellis as-
 siduis vexati, varijsque periculorū certaminib; vr-
 gerentur, hi domesticis seditionibus Scythia pulsi,
 solitudines inter Hyrcaniā, & Dacas, & Areos,
 et Spartanos, et Maianos furtim occupauēre fines.
 Deinde non intercedētibus primò finitimis: postea
 etiam prohibentibus, in tantū protulēre, ut nō im-
 mēsa tantū iā ac profunda cāporū, verūm etiam
 prærupta colliū montiūque ardua occupārint. Ex
 quo fit, ut Parthiæ pleraq; finiū, aut æstus, aut fri-
 goris magnitudo possideat: quippe, cū mōtes nix,
 et cāp⁹ æstus infestet. Administratio gētis post de-
 fectiōnē Macedonici imperij sub regibus fuit: pro-
 ximus maiestati regū, populorū ordo est, ex hoc du-
 ces in bello, ex hoc rectores in pace habētur. Sermo
 his inter Scythicū, Medumque medius * ex utroq;
 mixtus, uestis olim sui moris. Postea, quā accessēre
 opes, ut Medis plucida, ac fluida: armorū patrius
 ac Scythius mos, exercitū, nō ut alię gētes libero-
 rū, sed maiore partē seruorū habent: Quorum vul-
 gus,*

Parthiæ fi-
tus.

*Et vtrisque.
Parthorum
sermo vesti-
tus, & mo-
res.
Parthorum
exercitus
ex seruis
constat.

Alij 450.
Parthorum
pugnandi
ratio.

Parthorum
mores.
Adulteria
seuerè Par-
thi puniūt.

Parthorum
sepultura.

gus, nulli manumittendi potestate permissa, ac per hoc, omnibus seruis nascentibus indies crescit. Hoc pari cura, ac liberos suos habet & equitare, & sagittare, magna industria docet. Locupletissimus ut quisque est, ita plures in bello equites regi suo prae-
bet. Denique Anthonio bellum Parthis inferenti cum L. millia equitum occurrerent, soli D. CCC. liberi fuere. Cominus in acie praeliari nesciunt, obsessasque expugnare urbes. Pugnant, aut procurrunt equis aut terga datibus: saepe etiam fugam simulat, ut in cautiores aduersus vulnera insequentes habeant. Signum his in praelio non tuba, sed tympano datur, nec pugnare diu possunt. Ceterum intollerandi foret, si, quatus his impetus est, vis tanta et perseverantia esset. Plerumque in ipso ardore certaminis praelia deserunt: ac paulo post pugnam ex fuga repetunt: ut, cum maximè vicisse te putes, tunc tibi discrimen subeundum sit. Munimentum ipsis, equisque loricae sunt plumatae: quae utrumque toto corpore tegunt. Auri, argentique nullus, nisi in armis, usus. Vxoribus dulcedine variae libidinis, singuli plures habent: nec ulla delicta adulteris grauius vindicant. Quamobrem feminae non conuiuia tantum virorum, verum et conspectum interdicunt. Carne, non nisi venatibus quaesita, vescuntur. Equis omni tempore uectantur: illis bella, illis conuiuia, illis publica ac priuata officia obeunt: super illos ire, consistere, mercari colloqui. Hoc denique discrimen inter seruos liberosque esse, quod serui pedibus, liberi non nisi equis incedunt. Sepultura vulgo aut auium, aut canum laniatus est. Nuda demum ossa terra obruuntur.

Partho-

Parthorum superstitio in deorum cura.

In superstitionibus, ad curam deorum, præcipua omnibus veneratio est. Ingenia genti tumida, seditiosa, fraudulenta, procatia. Quippe violentiam viris, mansuetudinem mulieribus assignant. Semper, aut in externos, aut in domesticos motus inquieti, Natura taciti, ad faciendum quàm ad dicendum promptiores. Proinde secunda, aduersaq; silentio tegunt. Principibus metu, non pudore parèt, in libidinem proiecti, in cibum parci, fides dictis promissisq; nulla, nisi quatenus expedit. Post mortem Alexandri Magni, cum inter successores eius, Orientis regna diuideretur, nullo Macedonum dignante, Parthorum imperium Satagenori, externo socio traditur. Hi postea, * deductis Macedonibus in bellum civile, cum cæteris superioris Asiae populis, Eumenem secuti sunt: quo victo, ad Antigonum transiére. Post hunc à Nicanore Seleuco, ac mox ab Antiocho & successoribus eius possessi, à cuius pronepote Seleuco primùm defecére, primò Punico bello L. Manlio Pisone, Attilio Regulo Consulibus. Huius defectionis impunitatem illis duorum fratrum regnum Seleuci, & Antiochi discordia dedit: qui, dum sibi inuicem eripere regnum volunt, persequi defectores omiserunt.

Parthorum
Reges.

* deductis.

Parthorum à
regib⁹ Ma-
cedonicis
defectio.

Theodotus mille urbium Bactrianorum præfectus. Artaces Parthorum imperium inuadit.

Eodem tēpore etiam Theodotus mille urbium Bactrianorum præfectus defecit, regemq; se appellari iussit: quod exemplū secuti totius Orientis populi

puli à Macedonibus defecere. Erat eo tēpore Arsaces vir, sicut incertæ originis, ita virtutis expertæ. Hic sollicitus latrocinij et rapto vivere, accepta opinione Seleucū, à Gallis in Asia victū, solut⁹ regis metu, cū prædonū manu Parthos ingressus, p̄fectū eorū Andragorā oppressit, sublatoq; eo imperiū gentis inuasit. Nō magno deinde pōst tēpore, Hyrcanorū quoque regnū occupavit, atque ita duarū ciuitatū imperio p̄ditus, grandē exercitū parat metu Seleuci, et Theodoti Bactrianorū Regis, Sed citò morte Theodoti metu liberatur, cum filio eius ipso Theodoto fēdus, ac pacē fecit: nec multò pōst cū Seleuco rege, ad defectores persequēdos veniente, cōgressus victor fuit: quē diē Parthi exinde solennē, velut initū libertatis observant. Reuocato deinde Seleuco, nouis motibus in Asiā: dato laxa-

Arsaces Parthicum regnum format.

Vrbē Clarā alij appellant, τοπο-

γραφία.

Arsaces Parthis, q Persis Cyrus.

mento, regnū Parthicū format, militem legit, castra munit, ciuitates firmat, urbē quoque nomine Darem in monte Thaborreno condit. Cuius loci ea conditio est, ut neque munitius quiddā esse, neque amœnius possit. Ita. n. & præruptis rupib⁹ undique cingitur, ut tutela loci nullis defensoribus egeat: & soli circumiacentis tāta vbertas est, ut proprijs opibus expleatur. Iam fontium & sylvarū ea copia est, ut & aquarum abundātia irrigetur, & venationū voluptatibus exornetur. Sic Arsaces, quasi simul cōstitutoq; regno, nō minus memorabilis Parthis, quā Persicis Cyr⁹: Macedonibus Alexāder: Romanis Romul⁹ matura senectute decedit. Parthi Reges suos omnes Arsaces appellant.

Cuius

Cuius memoriae hunc honorem Parthi tribuerunt, ut omnes exinde reges suos Arsacis nomine nuncupent. Huius filius et successor regni, Arsaces et ipse Arsaces II. nomine, adversus Antiochum Seleuci filium C. millibus peditum, et XX. millibus equitum instructus, mira virtute pugnavit: ad postremum in societate eius adsumptus est. Tertius Parthis rex Pampatius fuit, sed et ipse Arsaces dictus: nam (sicut supra dictum est) omnes reges suos hoc nomine sicut Romani Cæsares, Augustosque cognominaverunt. Hic actis in regno XII. annis decessit, relictis duobus filiis, Mithridate et Pharnace: quorum maior Pharnaces more gentis, be- Pharnaces Arsaces IIII. res regni, Mardos validam gentem bello domuit: nec multo post decessit multis filiis relictis: quibus preteritis fratri potissimum Mithridati insignis virtutis viro reliquit imperium: plus regna, quam patrio deberi nominis ratus: potiusque patriæ, quam liberis consulendum. Eodem ferme tempore, sicut in Parthis Mithridates, ita in Bactris Eucratides magni uterque viri regna ineunt. Sed Parthorum fortuna felicior, ad summum Pietas in patriam. Eucratides Bactrianorum Rex. hoc duce imperii fastigium eos perduxit. Bactriani autem per varia bella iactati, non regnum tantum, verum etiam libertatem amiserunt. Siquidem Sogdianorum, et Dranganitanorum, Indorumque bellis fatigati, ad postremum ab invalidioribus Parthis velut exangues oppressi sunt. Multa tamen Eucratides bella magna virtute gessit, quibus attritus cum obsidione Demetrii regis Indorum pateretur, cum CCC. millibus, LX. millia hostium assiduis eruptionibus vicit. Quinto itaque mense liberatus, Indiam in tempestatem redegit.

Exem-

Exemplum parricidij & magnæ crudelitatis,
Pater à filio trucidatus. Verè Nulla fides regni
fociis, omnisque potestas Impatiens consortis
erit, Lucanus.

Mithrida-
tis Partho-
rum Regis
foelicia bel-
la.

Vnde, cum se reciperet, à filio, quæ socium regni
fecerat, in itinere interficitur: qui non dissimulato
parricidio, velut hostem, non patrem interfecisset, &
per sanguinem eius currum egit, & corpus abijci inse-
pultum iussit. Dñ hæc apud Bactros geruntur, inte-
rim inter Parthos et Medos bellum oritur. Cū vari-
utriusque populi casus fuisset, ad postremum victo-
ria penes Parthos fuit. His viribus auctus Mi-
thridates, Mediæ Biccasum in regno præponit, ip-
se in Hircaniam proficiscitur. Vnde reuersus, bel-
lum cum Elimeorum rege gessit: quo victo, hanc
quoque gentem regno adiecit, imperiumq; Par-
thorum à monte Cauaso, multis populis inditio-
nem redactis, usque ad flumen Euphratem protu-
lit. Atque ita aduersa valetudine correptus, non
minor Arsace proauo, gloriosa senectute decessit.

IUSTINI HISTORICI

LIBER XLII.

Phrahartes
Parthorum
Rex VI.

POST necem Mithridatis Parthorum regis,
Phrahartes filius eius Rex constituitur, qui
cum inferre bellum in ultionem tentati ab
Antiocho Parthici regni Syriæ statuisset, Scy-
tharum motibus ad sua defendenda renocatur.
Namque Scythæ in auxilium Parthorum aduer-
sus Antiochum Syriæ regem mercede sollicitati,
cum confecto iam bello superuenissent, in calum-
nia

*nia tardiùs , lati auxiliij , mercede fraudarentur , dolentes tantùm eis itineris frustrà mensum , cùm vel stipendium pro vexatione , vel alium hostem dari sibi poscerent , superbo responso offensi , fines Parthorum vastare cœperunt . Igitur Phrahartes cùm aduersus Scythias profiscitur , ad tutelam regni reliquit * Hymurum quendam , pueritiæ sibi flore conciliatum : qui tyrannica crudelitæ , oblitus & vitæ præteritæ , & vicarij officij , Babylonios , multasque alias ciuitates importune vexauit . Ipse autem Phrahartes exercitum Græcorum , quem bello Antiochi captum , crudeliter superbeque tractauerat , in bellum secum ducit , immemor prorsus , quòd hostiles eorum animos , nec captiuitas minuerat , & insuper iniuriarum indignitas exacerbauerat .*

Phrahartis
cū Scythia
bellum.

*Hymērū.

Græcorum exercitus defecit à Phraharte .

Itaque cùm inclinatam Parthorum aciem vidissent , arma ad hostes transtulerunt , & diu cupitam captiuitatis ultionem exercitus Parthici , & ipsius Phrahartis regis , cruenta cæde executi sunt .

Artabanus Parthorum rex VII.

*In huius locū Arthaban⁹ patruus eius rex substituitur . Scythæ aut contenti victoria , * populata Parthia in patriā reuertūtur . Sed Arthaban⁹ bello Colchatarijs illato , in brachio vulnerat⁹ , statim decedit . Huic Mithridates filius succedit : cui res gestæ magnū cognomē dedēre , quippe claritatē parētū , emulatione uirtutis accēsus , animi magnitudine supergreditur . Multa igitur bella , cū finitimis*

*depopula
ta.
Mithrida-
tes Partho-
rum Rex,
VIII.

Alij 450.
Parthorum
pugnandi
ratio.

Parthorum
mores.
Adulteria
seuerè Par-
thi puniūt.

Parthorum
sepultura.

gus, nulli manumittendi potestate permissa, ac per hoc, omnibus seruis nascentibus indies crescit. Hoc pari cura, ac liberos suos habet & equitare, & sagittare, magna industria docet. Locupletissimus ut quisque est, ita plures in bello equites regi suo præbet. Denique Anthonio bellum Parthis inferenti, cum L. millia equitum occurrerent, soli D. CCC. liberi fuere. Cominus in acie præliari nesciunt, obsessasque expugnare urbes. Pugnant, aut procurrētib. equis aut terga dātibus: sæpè etiā fugā simulāt, ut in cautiores aduersus vulnera insequētes habeāt. Signū his in prælio nō tuba, sed tympano datur, nec pugnare diu possunt. Cæterum intollerādi forēt, si, quātus his impetus est, vis tāta et perseuerātia esset. Plerunque in ipso ardore certaminis prælia deserūt: ac paulò post pugnā ex fuga repetūt: ut, cum maximè vicisse te putes, tūc tibi discrimē subeundū sit. Munimētū ipsis, equisque loricae sūt plumatae: q̄ utrunque toto corpore tegūt. Auri, argētiq; nullus, nisi in armis, usus. Vxores dulcedine variæ libidinis, singuli plures habent: nec vlla delicta adulterijs grauius vindicāt. Quamobrē fæminis nō cōuiuia tm̄ virorū, verū et conspectū interdicunt. Carne, nō nisi venatibus quæsitā, vescuntur. Equis omni tēpore uectātur: illis bella, illis conuiuia, illis publica ac priuata officia obeūt: super illos ire, cōstare, mercari colloqui. Hoc denique discrimē inter seruos liberosque esse, q̄ serui pedibus, liberi nō nisi equis incedūt. Sepultura vulgo aut auiū, aut canū laniatus est. Nuda demum ossa terra obruuntur.

Partho-

Parthorum superstitio in deorum cura.

In superstitionibus, ad curam deorum, præcipua omnibus veneratio est. Ingenia genti tumida, seditiosa, fraudulenta, procatia. Quippe violentiam viris, mansuetudinem mulieribus assignant. Semper, aut in externos, aut in domesticos motus inquieti, Natura taciti, ad faciendum quàm ad dicendum promptiores. Proinde secunda, aduersaq; silentio tegunt. Principibus metu, non pudore parèt, in libidinem proiecti, in cibum parci, fides dictis promissisq; nulla, nisi quatenus expedit. Post mortem Alexandri Magni, cum inter successores eius, Orientis regna diuideretur, nullo Macedonum dignante, Parthorum imperium Satagenori, externo socio traditur. Hi postea, * deductis Macedonibus in bellum civile, cum cæteris superioris Asiæ populis, Eumenem secuti sunt: quo victo, ad Antigonom transiére. Post hunc à Nicanore Seleuco, ac mox ab Antiocho & successoribus eius possessi, à cuius pronepote Seleuco primùm defecére, primò Punico bello L. Manlio Pisone, Attilio Regulo Consulibus. Huius defectionis impunitatem illis duorum fratrum regnum Seleuci, & Antiochi discordia dedit: qui, dum sibi inuicem eripere regnum volunt, persequi defectores omiserunt.

Parthorum
Reges.

* seductis.

Parthorum à
regib⁹ Ma-
cedonicis
defectio.

Theodotus mille urbium Bactrianorum præfectus. Arsaces Parthorum imperium inuadit.

Eodem tēpore etiam Theodotus mille urbium Bactrianorum præfectus defecit, regemq; se appellari iussit: quod exemplū secuti totius Orientis populi

puli à Macedonibus defecere. Erat eo tēpore Arsaces vir, sicut incertæ originis, ita virtutis expertæ. Hic sollicitus latrocinij et rapto vivere, accepta opinione Seleucū, à Gallis in Asia victū, solutū regis metu, cū prædonū manu Parthos ingressus, pfectū eorū Andragorā oppressit, sublatoq; eo imperiū gentis inuasit. Nō magno deinde post tēpore, Hyrcanorū quoque regnū occupauit, atque ita duarū ciuitatū imperio pditus, grandē exercitū parat metu Seleuci, et Theodoti Bactrianorū Regis, Sed citò morte Theodoti metu liberatur, cum filio eius ipso Theodoto fœdus, ac pacē fecit: nec multò post cū Seleuco rege, ad defectores persequēdos veniente, cōgressus victor fuit: quē diē Parthi exinde solennē, velut initiū libertatis observant. Reuocato deinde Seleuco, nouis motibus in Asiā: dato laxa-

Arsaces Parthicum regnum format.

Vrbē Clarā alij appellant, τοπο-

γραφία.

Arsaces Parthis, q Persis Cyrus.

mento, regnū Parthicū format, militem legit, castris munit, ciuitates firmat, urbē quoque nomine Darem in monte Thaborreno condit. Cuius loci ea conditio est, ut neque munitius quiddā esse, neque amœnius possit. Ita. n. & præruptis rupib⁹ undique cingitur, ut tutela loci nullis defensoribus egeat: & soli circumiacentis tāta vbertas est, ut proprijs opibus expleatur. Iam fontium & sylvarū ea copia est, ut & aquarum abundātia irrigetur, & ventionū voluptatibus exornetur. Sic Arsaces, quæsto simul cōstitutoq; regno, nō minus memorabilis Parthis, quā Persicis Cyr⁹: Macedonibus Alexāder: Romanis Romul⁹ matura senectute decedit. Parthi Reges suos omnes Arsaces appellant.

Cuius

Cuius memoriae hunc honorem Parthi tribuerunt,
 ut omnes exinde reges suos Arsacis nomine nuncu-
 pet. Huius filius et successor regni, Arsaces et ipse Arsaces II.
 nomine, adversus Antiochum Seleuci filium C. millibus
 peditum, et XX. millibus equitum instructus, mira vir-
 tute pugnavit: ad postremum in societate eius adsum- Pampatius
 ptus est. Tertius Parthis rex Pampatius fuit, sed & Arsaces
 ipse Arsaces dictus: nam (sicut supra dictum est) omnes III.
 reges suos hoc nomine sicut Romani Cæsares, Augu-
 stosque cognominaverunt. Hic actis in regno XII. an-
 nis decessit, relictis duobus filiis, Mithridate & Pharnaces
 Pharnace: quorum maior Pharnaces more gentis, be- Arsaces
 res regni, Mardos validam gentem bello domuit: nec IIII.
 multo post decessit multis filiis relictis: quibus pre- Mithrida-
 ritis fratri potissimum Mithridati insignis virtutis tes Arsaces
 viro reliquit imperium: plus regna, quam patrio deberi no- V.
 mini ratus: potiusque patriæ, quam liberis consulendum.
 Eodem ferme tempore, sicut in Parthis Mithridates,
 ita in Bactris Eucratides magni uterque viri regna
 ineunt. Sed Parthorum fortuna felicior, ad summum Pietas in
 hoc duce imperii fastigium eos perduxit. Bactriani autem patriam.
 per varia bella iactati, non regnum tantum, verum Eucratides
 etiam libertatem amiserunt. Siquidem Sogdianorum, et Bactrianorum
 Dranganitanorum, Indorumque bellis fatigati, ad po-
 stremum ab invalidioribus Parthis velut exangues
 oppressi sunt. Multa tamen Eucratides bella magna vir-
 tute gessit, quibus attritus cum obsidione Demetrii
 regis Indorum pateretur, cum CCC. millibus, LX.
 millia hostium assiduis eruptionibus vicit. Quinto ita-
 que mense liberatus, Indiam in tempestatem redegit.
 Exem-

Exemplum parricidij & magnæ crudelitatis,
Pater à filio trucidatus . Verè Nulla fides regni
sociis , omnisque potestas Impatiens consortis
erit, Lucanus .

Mithrida-
tis Partho-
rum Regis
foelicia bel-
la .

*Vnde, cum se reciperet, à filio, quæ socium regni
fecerat, in itinere interficitur : qui non dissimulato
parricidio, velut hostē, non patrē interfecisset , &
per sanguinē eius currū egit, & corpus abijci inse-
pultum iussit. Dū hæc apud Bactros geruntur, inte-
rim inter Parthos et Medos bellū oritur . Cū vari⁹
utriusque populi casus fuisset, ad postremū victo-
ria penes Parthos fuit . His viribus auctus Mi-
thridates, Mediæ Biccasum in regno præponit, ip-
se in Hircaniam proficiscitur . Vnde reuersus, bel-
lum cum Elimeorum rege gessit : quo victo, hanc
quoque gentem regno adiecit , imperiumq; Par-
thorum à monte Cauaso , multis populis inditio-
nem redactis, usque ad flumen Euphratem protu-
lit . Atque ita aduersa valetudine correptus, non
minor Arsace proauo, gloriosa senectute decessit .*

IUSTINI HISTORICI

LIBER XLII.

Phrahartes
Parthorum
Rex VI.

POST necem Mithridatis Parthorum regis,
Phrahartes filius eius Rex constituitur, qui
cum inferre bellum in ultionem tentati ab
Antiocho Parthici regni Syriæ statuisset , Scy-
tharum motibus ad sua defendenda renocatur .
Namque Scythæ in auxilium Parthorum aduer-
sus Antiochum Syriæ regem mercede sollicitati,
cum confecto iam bello superuenissent , in calum-
nia

*nia tardiùs, lati auxiliij, mercede fraudarentur, dolentes tantùm eis itineris frustrà mensum, cùm vel stipendium pro vexatione, vel alium hostem dari sibi poscerent, superbo responso offensi, fines Parthorum vastare cœperunt. Igitur Phrahartes cùm aduersus Scythias profiscitur, ad tutelam regni reliquit * Hymurum quendam, pueritiæ sibi flore conciliatum: qui tyrannica crudelitæ, oblitus & vitæ præteritæ, & vicarij officij, Babylonios, multasque alias ciuitates importunè vexauit. Ipse autem Phrahartes exercitum Græcorum, quem bello Antiochi captum, crudeliter superbeque tractauerat, in bellum secum ducit, immemor prorsus, quòd hostiles eorum animos, nec captiuitas minuerat, & insuper iniuriarum indignitas exacerbauerat.*

Phrahartis
cū Scythia
bellum.

* Hymērū.

Græcorum exercitus defecit à Phraharte.

Itaque cùm inclinatam Parthorum aciem vidissent, arma ad hostes transtulerunt, & diu cupitam captiuitatis ultionem exercitus Parthici, & ipsius Phrahartis regis, cruentæ cæde executi sunt.

Artabanus Parthorum rex VII.

*In huius locū Arthaban⁹ patruus eius rex substituitur. Scythæ aut contenti victoria, * populata Parthia in patriam reuertuntur. Sed Arthaban⁹ bello Colchatarijs illato, in brachio vulnerat⁹, statim decedit. Huic Mithridates filius succedit: cui res gestæ magnū cognomē dedēre, quippe claritatē parētū, emulatione uirtutis accēsus, animi magnitudine supergreditur. Multa igitur bella, cū finitimis*

* depopula
ta.
Mithrida-
tes Partho-
rum Rex,
VIII.

magna virtute gessit: multosq; populos, Parthico regno addidit. Sed & cū Scythis prosperè aliquoties dimicauit, ultorq; iniurię parētū fuit. Ad po-

* Artuasda
Plutarch⁹
appellat.
Armenij re-
gni & gē-
tis origo.

stremū* Artoadisti Armeniorū Regi, bellū intulit.

Sed quoniā ad Armeniā transitum facimus, origo eius, paulò altiùs repetenda est. Neque.n.silentio

præteriri tm̄ regnū, fas est, cū fines eius post Parthiam omnium regnorum magnitudinē superent.

Siquidem Armenia à Cappadocia vsque undecies cētena millia ad mare Caspium patet, sed in latitudine millia passuum septingenta porrigitur. Cōdita

Armenius
Iasonis co-
mes.

Iasonis hi-
storia.
Vellus au-
reum.

est aut ab Armenio Iasonis Thessali comite, quem cū peditū pp̄ insignē periculosamq; regno suo vir-

tutem, Pelias rex cuperet, denunciata militia, in Colchos eū abire iubet, pellemq; arietis memora-

bilē gētibus reportare, sperās interitū viri, aut ex periculo, tā lōgæ nauigationis, aut ex bello tā pro-

fundæ barbariæ. Igitur Iason diuulgata opinione, tā gloriosæ expeditionis, cū ad eū certatim prin-

cipes iuuetutis toti⁹ fermè orbis cōcurrerēt, exer-

Argonau-
tæ.

citū fortissimorū virorū, qui Argonautæ cognomi- nati sunt cōparauit. Quem cū magnis rebus gestis incolumem reduxisset, rursus à Pelie filijs Thessa-

lia pulsus, magna vi, cū ingenti multitudine, quæ ad famā virtutis eius ex omnibus gētibus quotidie

Medea Ia-
sonis vxor.

cōfluebat, comite Medea vxore, quam repudiatam miseratione exiliij rursus receperat, & Medeo pri-

uigno ab Ægeo rege Atheniensij genito, Colchos repetiuit, socerūq; et regno pulsū restituit. Magna

Iasonis ge-
sta.

deinde bella cum frnitimis gessit, captasq; ciuita-
tes

tes partim regno soceri, ad abolendā superioris militiæ iniuriam, qua et filiā eius Medeā abduxerat, & filiū Oæte Ægialum interfecerat, adiunxit: partim populis, quos secum adduxerat, assignavit. Primus humanorū post Herculem et Liberum, qui reges Oriētes fuisse traduntur, eā celi plagam domuisse dī. Populis quibusdā Phrygiā, et Ansistratum, aurigas Castoris et Pollucis duces assignavit: cum Albanis fedus percussit: qui Hercule ex Italia ab Albano mōte, cum Geryone extincto, arma eius per Italiā duceret, secuti dicuntur: quiq̃ memores Italiciæ originis, exercitum Cn. Pompeij bello Mithridatico fratres salutauēre. Itaque Iasoni totius ferme Oriens, ut conditori, diuinos honores tēplaq̃; cōstituit: quæ Parmenion dux Alexandri Magni post multos annos dirui iussit: ne cuiusquā nomen in Oriēte venerabilius, q̃ Alexandri esset. Post montē Iasonis, Medus æmulus virtutis eius in honorē matris Medeæ, Medeā urbē cōdidit: regnumq̃; ex nomine suo Medorum constituit: sub cuius maiestate * Orientis postea imperiū fuit. Albanis vicinæ Amazones sunt, quarum reginam Thalestrem concubitus Alexandri petisse, multi auctores prodidēre. Armeni⁹ quoque et ipse Thesalus, unus de numero ducum Iasonis, relecta multitudo, quæ amissa Iasone Rege passim vagabatur, Armeniam condidit: à cuius montibus Tigris fluuius modicis primò incrementis nascitur.

Albani in Oriente ex Italia oriū di. Iasonis honores.

Medus Medorum regnum constituit. * omne, Amazones.

Armenius Armeniam condidit. Tigris fluuij descriptio.

(Tigris à celeritate incipit Vocari: ita enim Medi sagittam appellant. Plin. lib. 6.)

Interiecto deinde aliquanto spatio, sub terras mergitur, atque ita post XXV. millia passuum grande iam flumen in regione Sophone emergit: ac sic in paludes Euphratis recipitur. Igitur Mithridates rex Parthorum post bellum Armeniæ propter crudelitatem, à Senatu Parthico regno pellitur.

Horodes Parthorum rex, quem Plutarchus Hyrodem vocat.

*Exemplū
impietatis.*

Frater eius Horodes, cum regnum vacans occupasset, Babyloniam, quo Mithridates confugerat, diu obsidet: & fame coactos in deditiōem oppidanos compellit: Mithridates autem fiducia cognitionis, ultrò se in potestatem Horodis tradit. Sed Horodes plùs hostem quàm fratrem cogitans, in conspectu suo trucidari eum iussit.

Crassus à Parthis trucidatur, Plutarc. in Crasso.

*Parthorum
cum Roma
nis bellū.*

Et post hæc, bella cum Romanis gessit, Crassum-que Imperatorem cum filio, & omni exercitu Romano deleuit. Huius filius Pacorus missus ad persequendas Romani belli reliquias, magnis rebus in Syria gestis, in Parthiam patri suspectus reuocatur: quo absente exercitus Parthorum relictus in Syria à Cassio Quæstore Crassi, cum omnibus ducibus trucidatur.

Bellum ciuile, in quo Parthi Pompeium sunt secuti.

His itaque gestis non magno post tēpore Romanis inter Cæsare, Pompeiumq; ciuile bellū oritur, in quo Parthi Pōpeianarum partiū fuere: & propter amicitia, cum Pōpeio bello Mithridatico iun-
Etam

Etiam & propter Crassi necē, cuius filiū in partibus Cæsaris esse audierant, quē ultorem patris, victore Cæsare futurū, non dubitabant. Itaque victis partibus Pōpeianis, & Cassio & Bruto auxilia aduersus Augustum et Antonium miscre, & post belli finē rursus Pacoro duce, cum Labieno inita societate, Syriā, et Asiā vastauēre: castraq; Ventidi, qui post Cassium, absente Pacoro, exercitum Parthi- cum fuderat, magna mole adgrediuntur: sed ille simulato timore diu se cōtinuit, & insultare Parthos aliquātisper pass⁹ est. Ad postremū in securos, letosq; partē legionū emisit: quarū impetu fusi Parthi in diuersa abiēre. Pacorus aut, cum fugientes suos abduxisse secum legiones Romanas putaret, castra Vētidij, veluti sine defensoribus, aggredit̃.

Parthorū
cum Ventidio pugna.

Parthi vincuntur à Ventidio.

Pacorus Parthorum rex vincitur & interficitur à Ventidio.

Tunc Ventidius reliqua parte legionum emissā, uniuersam Parthorum manum cum Rege ipso Pacoro interficit.

Hæc Plutarch. paulò aliter refert.

Nec ullo bello, Parthi unquā maius vulnus acceperunt. Hæc cū nūciata in Parthia essent, Horodes pater Pacori, qui paulò ante uastatā Syriā occupatā Asiā à Parthis audierat, victorēq; Pacorum Romanorū gloriabatur, repētē morte filij et exercitus clade audita, ex dolore ad furorē vertitur. Multis diebus non alloqui quenquā, nō cibū sumere, nō vocem mittere, ita, ut mutus factus uideretur. Post multos deinde dies, ubi dolor vocē laxa-

Horodis
furor & insania.

Phrahar-
tis imma-
nia parrici-
dia.

uerat, nihil aliud, quàm Pacorum vocabat: Paco-
rus illi videri, Pacorus audiri videbatur, cum illo
loqui, cum illo consistere, interdum quasi amissum
flebiliter dolebat. Post longum deinde luctum, alia
solicitude miserandum senem inuasit: quem ex nu-
mero triginta filiorum in locum Pacori regem con-
stituat. Multæ pellices, ex quibus generata tanta
iuuentus erat, pro suis quæq; sollicitè animū senis
obsidebant. Sed fatum Parthiæ fecit, in qua iam
quasi solenne est, reges parricidas haberi, ut scele-
ratissimus omnium, & ipse Phrahartes nomine, Rex
statueretur. Itaque statim, quasi nollet mori natu-
raliter, patrem interfecit: fratres quoque triginta
trucidat. Sed nec filiis cessant parricidia. Nā cum
infestos sibi optimates, propter assidua scelera vi-
deret, * ne esset, qui nominari rex posset, ad ultimum
filium interfici iubet.

* Alij nec esset, qui nominatim Rex posset
creari, &c.

Antonius
à Parthis
vincitur.

Huic Antonius propter auxilium aduersus se
& Cæsarem latum, bellum cum XVI. validissimis
legionibus intulit: sed grauer multo pælijs ue-
xatus, à Parthia refugit.

Phrahartes propter crudelitatem è regno pel-
litur, atque iterum in regnum restituitur.

Qua victoria insolētior Phrahartes reddit⁹, cū
multa crudeliter cōsuleret, in exilium à populo suo
pellitur. Itaque cū magno tpe finitimas ciuitates,
et ad postremū Scythas precib. fatigasset, Scytba-
rum maximo auxilio in regnū restituitur. Hoc ab-
sente,

Sente, Regem Parthi Tyridatem quendam consti-
tuerant: qui audito Scytharum aduentu, magna
amicorum manu, ad Cæsarem in Hispaniā bellum
tunc temporis gerentem profugit, obsidem Cæsari
minimum filium Phrahartis ferens, quem negli-
gentius custoditum rapuerat. Quo cognito, Phra-
hartes legatos statim ad Cæsarem mittit, servum
suum Tyridatem & filium remitti sibi postulat.
Cæsar & legatione Phrahartis audita, & Tyrida-
tis postulatis cognitis (nam et ipse restitui in regnū
desiderabat, Iuris Romani futurā Parthiam ad-
firmans, si eius regnum muneris eorum fuisset) ne-
que Tyridatem dediturum se Parthis dixit, neque
aduersus Parthos Tyridati auxilia daturum. Ne
tamen à Cæsare nihil per omnia obtentum vide-
retur, Phraharti filium sine precio remisit, &
Tyridati, quoad manere apud Romanos vellet,
opulentum sumptum præberi iussit. Post hæc, finito
Hispano bello, cū in Syriam ad componendum
Orientis statum pervenisset, metum Phraharti
iniunxit, ne bellum Parthiæ vellet inferre.

Tyridates
ad Cæsare
protugit.
Phrahartis
ad Cæsare
legatio.

Signa & captivi Romani à Parthis Augusto
 remissi.

Itaque tota Parthia captivi ex Crassiano, siue
 Antonij exercitu recollecti, signaque cum his mi-
 litaria Augusto remissa. Sed & filij nepotesque
 Phrahartis obsides Augusto dati: plusque Cæsar
 magnitudine sui nominis fecit, quàm armis alius
 Imperator facere potuisset.

Vrbis Ro-
manæ ori-
go & ini-
tia.

Antiquus
Italiae sta-
tus.

Saturni re-
gna.

Saturnalia.
Italia Sa-
turnia di-
cta.

Capitolium.
Faun⁹ Ita-
liae Rex.
Euander.
Palatinus
mons.

PARTHICIS Oriētalibusq; ac totius pro-
pemodum orbis rebus expeditis, ab initia
Romanæ vrbis Trogus, velut post longā pe-
regrinationem domum reuertitur, ingrati ciuis
officiū existimans, si cūm omnium gētium res ge-
stas illustrauerit, de sola tantūm patria taceat.
Breuiter igitur initia Romani imperij perstringit,
ut nec modum propositi operis excedat: nec uti-
que originem vrbis, quæ est caput totius orbis, si-
lentio prætermittat, Italiae cultores primi Abo-
rigenes fuēre, quorum Rex Saturnus, tantæ iusti-
tiæ fuisse traditur, ut neque seruiet sub illo quis-
quam: neque quicquam priuatæ rei habuerit: sed
omnia communia, & indiuisa omnibus fuerint:
veluti vnum cunctis patrimonium esset.

Ideò erariū Romę volebāt esse in tēplo Saturni.
Ob cuius exempli memoriā cautū est, ut Satur-
nalibus exæquato omnium iure passim in conuiuijs
serui, cum dominis recumbant. Itaq; Italiae regis
nomine Saturnia appellata est, & mōs, quem inha-
bitabat Saturnus, in quo nunc veluti à Ioue, pul-
so sedibus suis Saturno, Capitolium est. Post hunc
tertio loco regnasse Faunum ferūt, sub quo, Euan-
der ab Arcadia vrbe Pallanteo, in Italiam cum
mediocri turba popularium venit: cui Faunus, &
agros, & montem, quem ille postea Palatinum
appellauit, benigne assignauit. In huius radici-
bus

bus templum Lycao, quem Græci Pana, Romani Luperum appellant, constituit. Ipsum Dei simulacrum nudum, caprina pelle amictum est, quo habitu, nunc Romæ Lupercalibus decurritur. Fauno fuit uxor nomine Fatua, quæ assidue diuino spiritu impleta, uelut per furorē futura premonebat: unde adhuc, qui inspirari solent, fatuari dicuntur.

Pani Lycaus.
Lupercalia. Fatua Fauni uxor.
Fatuari.

Latinus ex Fauni filia & Hercule.

Ex filia Fauni, & Hercule, qui eodē tempore, extincto Geryone, armenta uictoriæ præmia, per Italiā ducebat, stupro conceptus, Latinus procreatur. Quo tenente regnum, Aeneas ab Illo, Troia à Græcis expugnata, in Italiam venit, statimq; prælio exceptus, cum in aciem exercitum eduxisset, et ad Colloquium vocatus, tantam admirationem sui Latino præbuit, ut in societatem regni reciperetur: & Lauinia in Matrimonium data ei, gener ascisceretur. Post hæc, commune utriusque bellum, aduersus Turnum Rutulorum regem, propter fraudatas Lauiniæ nuptias fuit: in quo & Turnus: & Latinus interierunt. Igitur cum Aeneas iure uictoriæ utroque populo potiretur, urbem ex nomine uxoris Lauiniæ condidit. Bellum deinde aduersus Mezentium Regem Hetruscorū gessit: in quo cum ipse occidisset, in locū eius Ascanius filius successit:

Aeneas in Italiā aduentus.

Bellū Aeneæ cum Turno.

Lauiniū.
Mezentius.
Ascanius.

Alba longa CCC. annis regni caput.

Qui Lauinio relicto: longam Albā cōdidit, quæ trecētis annis caput regni fuit. Post multos deinde urbis hui⁹ Reges, ad postremū Numitor, et Amulius regno potiti sunt. Sed Amulius, cū ætate potiorē

Numitor & Amulius.

rem

Rhea . rem Numitorē oppressisset, filiā eius Rheā in perpetuam virginitatē, ne quis vindex regni, sex⁹ uirilis ex genere Numitoris oriretur* demersit, addita iniurię specie, honoris, ut nō dānata, sed sacerdos electa videretur . Igitur clausa in Luco Marti sacro, duos pueros, incertū, stupro, an ex Marte cōceptos, exixa est : quo cognito, Amuli⁹ multiplicato metu, prouētu duorū, pueros exponi iubet, et puellā vinculis onerat, ex quorum iniuria decessit. Sed fortuna origini Romanę pspiciēs, pueros lupæ alēdos obtulit: quæ amissis catulis distēta vbera, exinaniri cupiēs, nutricē se infantibus præbuit. Cū sēpiūs ad paruulos, veluti ad Catulos reuenteretur, rē Faustulus pastor animaduertit: subtraētosq; ferre inter greges pecorū, agresti vita nutriuit. Martios pueros fuisse, siue, quòd in Luco Martis enixi sunt, siue quòd lupa, quæ in tutela Martis est, nutrirī, veluti manifestis argumentis creditum est.

(Quia De⁹ auctor culpę honestior erat, Liui⁹.)

Romulus & Remus .
* Adulti . Nomina pueris, alteri Remo, alteri Romulo fuere: * Adultis inter pastores de virtute, quotidiana certamina, & vires & pernicitatem auxerre . Igitur cum latrones à rapina pecorum industriè, frequenterq; submouerent, Remus ab iisdem latronibus captus: & veluti ipse esset, quod in alijs prohibebat, Regi offertur, crimini datur, quasi greges Numitoris infestare solitus esset. Tunc à Rege in ultionem Numitori traditur. Sed Numitor adolescētia iuuenis permotus, et in suspitionē expositi nepotis adductus, cū eum nunc li-

nearnen-

Faustulus
pastor .

Romulus
& Remus .
* Adulti .

Remus ca-
pitur .

*neamentorum filiae similitudo, nunc ætas expositio-
nis temporibus congruens anxium teneret, repen-
tè Faustulus cum Romulo superuenit, à quo origi-
ne cognita puerorum facta conspiratione, & ado-
lescentes in ultionem maternæ necis, & Numi-
tor in vindictam erepti regni armantur.*

Roma conditur. Vide Solinum. Cap. 2.

*Occiso Amulio, regnum Numitori restituitur,
& urbs Romana ab adolescentibus conditur. Tunc
& Senatus centum seniorum, qui Patres dicti sunt,
constituitur. Tunc & vicinis connubia pastorum
dedignantibus, virgines Sabine rapiuntur, finiti-
misque populis armis subiectis, primum Italiæ,
mox orbis imperium questum.*

Hastæ Regum pro diademate insignia Σκη-
ποῦχος βασιλεύς apud Homerum. α II.

*Per ea adhuc tempora, Reges hastas pro diade-
mate habebant, quas Græci ἀσκηπτρα dixere. Nam
& ab origine rerum pro dijs immortalibus vete-
res hastas colere: ob cuius religionis memoriam,
adhuc Deorum simulachris hastæ adduntur. Tem-
poribus Tarquinij Regis, ex Asia Phocensium iu-
uentus ostio Tyberis inuecta, amicitiam cum Ro-
manis iunxit.*

Prisci (vt Eusebius in Chronicis) Tarquinij Senat⁹ Ro-
manorum.
temporibus, Phocenses in Italiam traiecerunt.
Atque hic Massiliensium origo docetur, quorum
etiam meminit Thucydides in præmio. φοκαῖς
τε μασάλαν οἰκίζοντες.

*Inde in ultimos Galliæ sinus nauibus profecta,
Massi-*

Furius &
Peranus
Phocensium
duces.

* Processit-
sent, in spe-
ratae nu-
ptiae.

Massilia v-
bi condita.

* captiuis.

Massiliam inter Ligures, et feras gentes Gallorum con-
didit, magnasque res, siue, dum armis se aduersus Gal-
licam feritatem tuentur, siue, dum ultro laceffunt, a
quibus fuerat ante laceffiti, gesserunt. Naque Pho-
censes ex ignauitate ac macie terrae coacti, studiosi
mare, quam terras exercuerunt: piscando, mercando,
plerumque et latrocinio maris, quod illis temporibus
gloria habebatur, vitam tolerabant. Itaque in ul-
timam Oceani oram procedere ausi, in sinum Gallicum
hostio Rhodani amnis deuenire: cuius loci amenita-
te capti, reuersi domum, referentes quae viderant, plu-
res sollicitauere. Duces classi Furius et Peranus fue-
re. Itaque ad regem Segoregiorum, Senanum nomine, in
cuius finibus, urbem condere gestiebant, amicitiam
petentes, conveniunt. Fortè eo die Rex occupatus in
apparatu nuptiarum Gyptis filiae erat, quam more gen-
tis, electo inter epulas genero, nuptum tradere illi pa-
rabat. Itaque cum ad nuptias inuitati omnes * proci es-
sent, rogantur & Graeci hospites ad conuiuium. In-
trodacta deinde virgo, cum iuberetur a patre aquam
porrigeri ei: quem virum eligeret, tunc omissis omni-
bus ad Graecos conuersa, aquam Perano porrigit: qui
factus ex hospite gener, locum condendae urbis a soce-
ro accepit. Condita igitur Massilia est prope hostia
Rhodani amnis, in remotu sinu, veluti in angulo
maris. Sed Ligures incrementis urbis inuidentes,
Graecos assiduis bellis fatigabant. Qui pericula pro-
pulsando, in tantum enituerunt, ut victis hostibus,
in * Capertinis agris multas colonias constituerent.
Galli ciuilem & mansuetiorem viuendi ra-

tionem à Græcis edocti.

Ab his igitur Galli, & usū vitæ cultioris, deposita & mansuefacta barbaria, & agrorum cultus, et urbes mœnibus cingere didicerunt. Tunc et legibus, non armis vivere, tunc et vitæ putare, tunc oliuam serere consueverunt. Adeoq; magnus & hominibus et rebus impositus est nitor, ut non Græcia in Galliam emigrasse, sed Gallia in Græciam translata videretur. Mortuo rege Senano Segoregiorū, à quo locus acceptus condēdæ urbis fuerat, cū regno filius ei⁹ successisset Cōmanus, adfirmāte Cōmanus. regulo quodā, quandoque Massiliā exitio finitimis populis futurā, opprimendāq; in ipso ortu, ne mox validior ipsum obrueret, subnectit & illam fabulam: Canem aliquando partu gravidam, locū à pastore precariò petiisse, in quo pareret: quo obtento, iteratò petiisse, ut sibi educare in eodem loco catulos liceret: ad postremum adultis catulis, fultā domestico præsidio, proprietatem loci sibi vendicasse. Non aliter Massilienses, qui nunc inquilini videātur, quandoque dominos regionum futuros. Elegans fabula.
Quandoq;
pro aliquā
do.

Commani in Massilienses insidiæ.

His incitatus Rex, insidias Māssiliē sib. extruit. Ita solenni Floraliū die multos fortes, ac strenuos viros hospitij iure misit in urbē: plures scirpis latētes, frōdibusq; supertectos induci vehiculis iubet: et ipse cū exercitu in proximis mōtibus delitescit: ut cū nocte prædictis aperta portæ foret, tēpestivè ad insidias adessent: urbēq; somno ac vino sepultam armati invaderēt. Sed has insidias mulier quædam*

* Foraliorum.

Insidie per
mulierem
produitur.

Insidie in
auctoris ca-
put versa.

ἐπιφῶν-
μα.

Massilien-
siū cū Ro-
manis fœ-
dus & ami-
citia.

quædam Regis cognata prodidit, quæ adulterari cū Græco adolescēte solita, in amplexu iuuenis, miserrata formā eius, insidias aperit, periculūq; declinare iubet. Ille rē statim ad magistratus defert: atque ita patefactis insidijs, Ligures cōprehenduntur: latentesq; de scirpis protrahuntur: quib. omnibus interfectis, insidianti regi insidia tenduntur.

(Inde etiam est, quod cum telo nemini licuit intrare urbem. Valerius Maximus. lib. II.)

Cæsa sunt cū ipso rege hostiū VII. millia. Exinde Massilienses festis diebus portas claudere, vigilias agere, stationem in muris observare, peregrinos recognoscere, curas habere, ac ueluti bellum habeāt, sic urbem pacis temporibus custodire.

Massiliensium bella & fortia facta.

Adeò illic bene instituta, non temporum necessitate, sed rectè faciendi consuetudine seruantur. Post hæc illis magna cum Liguribus, magna cum Gallis fuere bella quæ res, & urbis gloriam auxit: & virtutem Græcorum multiplicata victoria celebrem inter finitimos reddidit. Carthaginiensium quoque exercitus, cū bellum captis piscatorum nauibus ortum esset, sæpè fuderunt, pacēq; victis dederunt. Cum Hispanis amicitiam iunxerūt, cum Romanis propè ab initio cōditæ urbis, fædus summa fide custodierunt: auxilijsq; in omnibus bellis industriæ socios inuerunt: quæ res illis & virium fiduciam auxit, & pacem ab hostibus præstitit. Cū igitur Massilia, fama rerū gestarum, et abundantia opum, & virium gloria virente floureret, repente

*repentē finitimi populi ad nomē Massiliensium delē-
 dum, veluti ad cōmune extinguēdum incendium,
 concurrunt. Dux consensu omnium Caramandus re-
 gulis eligitur: qui, cū magno exercitu lectissimorum
 virorum urbē hostium obsideret, per quietē, specie
 toruæ mulieris q̄ se Deā dicebat, exterritus, ultro
 pacē cū Massiliensibus fecit: petitq̄; ut intrare ur-
 bē, & Deos eorum adorare liceret. Cū in arcem
 Minervæ venisset, conspecto in porticibus simula-
 chro Deæ, q̄ per quietē viderat, repentē exclamat:
 Illā esse, quæ se nocte exterruisset: illamq̄; recede-
 re ab obsidione iussisse, gratulatusq̄; Massiliensibus:
 q̄ animaduverteret eos ad curā Deorum immortalium
 pertinere, torque aureo donata Dea, in perpetuam
 amicitia cū Massiliensib⁹ iunxit. Parta pace & se-
 curitate fundata, reuertētes à Delphis Massiliensium
 legati, quod missi munera Apollini tulerāt, audie-
 rūt urbē Romanā à Gallis captā, incensamq̄. Quā
 rē nunciatā domi, publico funere Massilienses prose-
 cuti sunt, aurumq̄; & argentum publicū & priva-
 tū contulerūt ad explendum pondus Gallis, à qui-
 bus redēptā pacē cognouerāt. Ob qđ meritū & im-
 munitas illis decreta, & locus spectaculorū in Se-
 natu datus, & fædus æquo iure percussū. In postre-
 mo libro Trog⁹ maiores suos à Volscis originē du-
 cere: aui suū Trogū Pōpeiū Sertoriano bello ciui-
 tatē Cn. Pōpeio pepercisse dicit. Patruū Mithrida-
 tico bello, turmas equitū sub eodē Pōpeio duxisse.
 Patrē quoque sub Caio Cæsare militasse, epistola-
 rūq̄; & legationū simul, & annuli curā habuisse.*

Caraman-
dus dux.

Massilien-
sium erga
Romanos
studium.

Pōpei Tro-
gi gen⁹ &
maiores.

Annuli cura, quæ hodie penes Cancellarios
(ut vulgò appellamus) est.

IVSTINI HISTORICI LIBER XLIIII.

De Hispania. Hispania vnde dicta, Hispania
fitus.

Hispania
laus & fer-
tilitas.

HISPANIA sicuti Europæ terminos clau-
dit: ita & huius operis finis futura est.

Hanc veteres ab Hybero amne primum
Hyberiam, postea ab Hispalo Hispaniam cognomi-
nauerunt. Hæc inter Africā & Galliā posita, Ocea-
ni freto & Pyrenæis montibus clauditur: sicut mi-
nor utraque terra, ita utraque fertilior. Nā neque
ut Africa violento Sole torretur, neque ut Gallia
assiduis vêtis fatigatur, sed media inter utranque:
hinc temperato calore, inde fœlicibus & tempesti-
uis imbribus, in omnia frugū genera fœcunda est.

Quacunque ambitur mari, Plinius lib. ultimo.

Adeò non ipsis tantum incolis. verum etiam
Italiae, ubique Romanæ cunctarum rerum abun-
dantiam *suppetat. Hinc enim non frumenti tan-
tum copia magna est, verum etiam vini, mel-
lis, oleique. Nec ferri solum materia præcipua
est, sed & equorum pernices greges. Nec sum-
ma tantum terræ laudanda bona, verum & ab-
strusorum metallorum fœlices diuitiæ. Iam lin-
spartique vis ingens.

De Sparto, Plin. lib. 91. cap. 2. Gell. lib. 17.
cap. 3. meminit.

*Minij certe nulla feracior terra. In hac cursus
amniū, nō torrētes rapidiq; , ut noceāt, sed lenes,
& vineis cāpisq; irrigui, æstuarijsq; Oceani affa-
tim piscosi. Plerique ēt diuites auro, quod in lau-
dibus vehunt. Vno tñ Pyrenæi montis dorso ad-
hæret Gallia: reliquis partibus undique in orbem
mari cingitur. Forma terræ propè quadrata, nisi, q̃
arctantibus freti littoribus in Pyrenæum cogit.*

Hispaniæ
flumina.
* Vni.
Hispaniæ
descriptio.

Pyrenæi montis spatium.

*Porro Pyrenæi montis spatium sexcenta millia
passuum efficit. Salubritas cæli per omnem Hispa-
niam æqualisq; æris spiritus, nulla paludum gra-
ui nebula inficitur. Huc accedūt & marinæ auræ,
undique versus assidui flatus, quibus omnem pro-
vinciam penetrantibus, euentilato terrestri spiri-
tu, præcipua omnibus sanitas redditur. Corpora ho-
minum ad inedia laborēq; , animi ad mortem
parati. Dura omnibus & stricta parsimonia: bel-
lum, quàm otium malunt: si extraneus deest, domi
hostem quærunt. Sæpè tormentis pro silentio re-
rum creditarum immortui: adeò illis fortior taci-
turnitatis cura, quàm vitæ. Celebratur eadem
etiam bello Punico serui illius patientia.*

Hispaniæ
saluberri-
mus aer.

Hispanorū
mores.

ἐπιφῶνις
μα.

(Interfecto Asdrubale, Valerius Maximus.)

*Qui ultus Dominum, inter tormenta risu exul-
tauit: serenaq; lætitia crudelitatem torquen-
tiam vicit.*

Rarum pa-
tientiaæ e-
xemplum.

Militaris rei scientia Hispanorum.

*Velocitas gētī pernix, inquietus animus, plurimis
militares equi, & arma sanguine ipsorū chariora.*

γ

Nullus.

Viriati mo-
deratio.

ἐπιφῶν-
μα.

Fabula de
equab⁹ Hi-
spanorum.

(Flante Fa-
uonio.)
Galleci.
Teucer.

Salamina.

Nullus, nisi festis diebus epularū apparatus. Aquā calida lauari post secundū bellum Punicū à Roma-
nis didicēre. In tāta seculorū serie nullus illis dux
magnus, prāter Viriatum fuit: qui annos decē Ro-
manos varia victoria fatigauit (adeō feris propio-
ra quā hominibus ingenia sunt) quē ipsum nō iudi-
cio populi electum, sed ut cauēdi scientē, declinan-
dorum periculorū peritū, secuti sunt. Cuius ea vir-
tus, continentiaque fuit, ut cū cōsulares exercitus
frequēter vicerit, tātis rebus gestis, nō armorum,
non vestis cultū, non denique victū mutauerit, sed
in eo habitu, quō primū bellare cēpit, perseuera-
nerit: ut quiuis gregari⁹ miles ipso Imperatore ēt
opulētior videretur. In Lusitanis iuxta fluiū Ta-
gū equas vento concipere multi auctores prodide-
runt, quæ fabulæ ex equarū fœcūditate & gregum
multitudine natæ sunt: qui tāti in Gallecia, ac Lu-
sitania, tā pernices visuntur, ut non immeritō ipso
Vento* cōcepti videantur. Galleci aut, Græcam sibi
originem asserūt. Siquidem post finem Troiani bel-
li Teucrū morte Aiācis fratris inuisum patri Te-
lameni, cū nō reciperetur in regnū, Cyprium con-
cessisse, atque ibi urbē, nomine antiquæ patriæ, Sa-
lamonam condidisse. Inde accepta opinione pater-
næ mortis, patriam repetisse. Sed cū ab Eurysace
Aiācis filio accessu prohiberetur. Hispaniæ littori-
bus appulsum, loca, ubi nūc est Carthago noua oc-
cupasse: inde Galleciā trāsisse: positisque sedibus gē-
ti nomen dedisse. Galleciæ aut portio, Amphilocho
dicuntur. Regio cū æris & plūbi uberrima, tum

minio, quod etiam vicino flumini nomen dedit.

Galliciae fertilitas circa Beticam.

Auro quoque ditissima, adeò, ut etiam aratro frequenter glebas aureas excindant. In huius gen Sacer mōs. tis finibus sacer mons est, quem ferro violari nefas habetur. Sed si quando fulgure terra proscissa est (quæ in his locis assidue res est) detectū aurum, velut dei munus colligere permittitur. Fæmine res domesticas, agrorumq; culturas administrant: ipsi armis, & rapinis seruiunt. Præcipua his quidem ferri materia, sed aqua ipso ferro violentior. Quippe temperamento eius ferrum acrius redditur: nec ullum apud eos telum probatur, quod non aut Bilibi fluuiio, aut Chalybe tingatur. Vnde etiam Chalybes fluuij huius, finitimi appellati, ferroq; cæteris præstare dicuntur. Saltus verò Tartesiorum, in quibus Titanas bellum aduersus deos gessisse proditur, incoluere Curetes. Quorū rex vetustissimus Gargoris, mellis colligendi usum primus inuenit. Huic cum ex filia stupro nepos prouenisset, pudore flagitij, varijs generibus extinguere paruulū uoluit: sed per omnes casus, fortuna quadā seruatus ad postremum ad regnum tot periculorum miseratione peruenit. Primum omnium, cum eum exponi iussisset, & post dies ad corpus expositi requirendum misisset, inuentus est vario ferarū lacte nutritus.

Chalybes.
Saltus Tartesiorum.
Gigantes.
Curetes.
Dissentit à seipso.
Gargoris.

Exemplū impietatis & crudelitatis in nepotē. Sed puer nutritus à cane, sue, postremum cerua.

Deinde relatū domū tramite angusto, per quem armenta cōmeare consueuerant, projici iubet: cru-

delis prorsus, qui proculcari nepotem, quàm simplici morte interfici maluit. Ibi quoque, cùm inuiolatus esset, nec alimentis egeret, canibus primò ieiunis, & multorum dierum abstinentia cruciat, mox etiam suis obijci iubet. Itaque, cùm non solum non nocerent, verum etiam quarundā vberibus alerentur, ad ultimum in Oceanū abijci iussit. Tum planè manifesto quodam numine inter furentes æstus, ac reciprocantes undas, velut naue nō fluctu veheretur, leni salo in littore exponitur: nec multò post cerva adfuit, quæ vbera paruulo offerret. Inde denique conuersatione nutricis eximia puero pernitas fuit, interquæ ceruorum greges diu montes, saltusquæ, haud inferior velocitate peragrauit. Ad postremum laqueo captus, Regi datus dono est. Tunc ad lineamētorum similitudinem ex notis corporis, quæ iniustæ paruulo fuerāt, nepos est agnitus. Admiratione deinde tot casuum periculorumquæ, ab eodem successor regni destinatur. **Habis Rex.** Nomen illi impositū Habidis, qui ut regnum accepit, tantæ magnitudinis fuit, ut non frustra Deorum maiestate periculis ereptus videretur. Quippe barbarum populum legibus iunxit, & boves primò aratro domari, frumentaquæ sulco sere re docuit: & ex agresti cibo melioribus vesci, odio eorum, quæ ipse passus fuerat, homines coegit. Huius casus fabulosi viderentur, nisi & Romanorum conditores lupa nutriti, & Cyrus Rex Persarū, cane alitus proderetur. Ad hoc & ministeria seruitia populo interdicta, & plebs in septē vrbes diuisa.

diuisa. Mortuo Habide regnum per multa secula à successoribus eius retentum est. In alia parte Hispaniæ, & quæ ex insulis constat, regnū penes Geryonem fuit. In hac pabuli tanta lætitia est, ut nisi abstinentia interpellata, sagina fuerit, pecora rumpantur: Inde denique armenta Geryonis, quæ illis temporibus solæ opes habebantur, tantæ famæ fuerunt, ut Herculem ex Asia prædæ magnitudine illerint. Porro Geryonem ipsum non triplicis naturæ (ut fabulis proditur) fuisse ferunt, sed tres fratres tantæ concordiæ extitisse, ut uno animo omnes * regi viderentur: nec bellum Herculi sua spon * regere te intulisse, sed cū armenta sua rapi vidissent, amissa bello repetisse. Post regna deinde Hispaniæ, primi Carthaginenses imperium provinciæ occupauerunt.

Geryon.

Historia de
Hercule &
Geryone.

Quæ fuerit Carthaginensibus occasio Hispaniæ occupandæ.

Nam cū Gaditani à Tyro, undè & Carthaginensium origo est, sacra Herculis per quietem iussi in Hispaniam transtulissent, urbemque ibi condidissent, inuidentibus incrementis nouæ urbis finitimis Hispaniæ populis, ac propterea Gaditanos bello laceissentibus, auxiliū consanguineis Carthaginenses miserunt. Ibi felici expeditione, & Gaditanos ab iniuria vindicauerunt: & maiorem partem provinciæ imperio suo adiecerunt. Postea quoque, hortantibus primæ expeditionis auspicijs, Amilcarem Imperatorem, cū magna manu ad occupandam provinciam miserunt: qui magnis rebus

Annuli cura, quæ hodie penes Cancellarios
(ut vulgò appellamus) est.

IVSTINI HISTORICI LIBER XLIIII.

De Hispania. Hispania vnde dicta, Hispaniæ
fitus.

Hispaniæ
laus & fer-
tilitas.

HISPANIA sicuti Europæ terminos clau-
dit: ita & huius operis finis futura est.

Hanc veteres ab Hybero amne primum
Hyberiam, postea ab Hispalo Hispaniam cognomi-
nauerunt. Hæc inter Africā & Galliā posita, Ocea-
ni freto & Pyrenæis montibus clauditur: sicut mi-
nor utraque terra, ita utraque fertilior. Nā neque
ut Africa violento Sole torretur, neque ut Gallia
assiduis vêtis fatigatur, sed media inter utranque:
hinc temperato calore, inde fœlicibus & tempesti-
uis imbribus, in omnia frugū genera fœcunda est.

Quacunque ambitur mari, Plinius lib. ultimo.

Adeò non ipsis tantum incolis. verum etiam
Italia, ubique Romanæ cunctarum rerum abun-
dantiam * sufficiat. Hinc enim non frumenti tan-
tum copia magna est, verum etiam vini, mel-
lis, oleique. Nec ferri solum materia præcipua
est, sed & equorum pernices greges. Nec sum-
ma tantum terræ laudanda bona, verum & ab-
strusorum metallorum fœlices diuitiæ. Iam lini
sparti que vis ingens.

De Sparto, Plin. lib. 91. cap. 2. Gell. lib. 17.
cap. 3. meminit.

*Minij certè nulla feracior terra. In hac cursus
amniū, nō torrētes rapidiq; , ut noceāt, sed lenes,
& vineis cāpisq; irrigui, æstuarijsq; Oceani affa-
tim piscosi. Plerique èt diuites auro, quod in lau-
dibus vehunt. Vno tñ Pyrenæi montis dorso ad-
hæret Galliæ: reliquis partibus undique in orbem
mari cingitur. Forma terræ propè quadrata, nisi, q̃
arctantibus freti littoribus in Pyrenæum cogit.*

Pyrenæi montis spatium.

*Porro Pyrenæi montis spatium sexcenta millia
passuum efficit. Salubritas cæli per omnem Hispa-
niam æqualisq; æris spiritus, nulla paludum gra-
ui nebula inficitur. Huc accedūt & marinæ auræ,
undique versus assidui flatus, quibus omnem pro-
uinciam penetrantibus, euentilato terrestri spiri-
tu, præcipua omnibus sanitas redditur. Corpora ho-
minum ad inedia laborēq; , animi ad mortem
parati. Dura omnibus & stricta parsimonia: bel-
lum, quàm otium malunt: si extraneus deest, domi
hostem quærunt. Sæpè tormentis pro silentio re-
rum creditarum immortui: adeò illis fortior taci-
turnitatis cura, quàm vitæ. Celebratur eadem
etiam bello Punico serui illius patientia.*

(Interfecto Asdrubale, Valerius Maximus.)

*Qui vltus Dominum, inter tormenta risu exul-
tauit: serenaq̃ue lætitia crudelitatem torquen-
tiam vicit.*

Militaris rei scientia Hispanorum.

*Velocitas gēti pernix, inquires animus, plurimis
militares equi, & arma sanguine ipsorū chariora.*

Nullus.

Hispaniæ
flumina.
* Vni.
Hispaniæ
descriptio.

Hispaniæ
saluberrim-
us aer.

Hispanorū
mores.

ἐπιφῶντα.
μ.

Rarum pa-
tientia c-
xemplum.

Viriati mo-
deratio.

ἐπιφῶν-
μα.

Fabulā de
equab⁹ Hi-
spanorum.

(Flante Fa-
uonio.)
Galleci.
Teucer.

Salamina.

Nullus, nisi festis diebus epularū apparatus. Aquā calida lauari post secundū bellum Punicū à Roma- nis didicēre. In tāta seculorū serie nullus illis dux magnus, prāter Viriatum fuit: qui annos decē Ro- manos varia victoria fatigauit (adeō feris propio- ra quā hominibus ingenia sunt) quē ipsum nō iudi- cio populi electum, sed ut cauēdi scientē, declinan- dorum periculorū peritū, secuti sunt. Cuius ea vir- tus, continentiaque fuit, ut cū cōsulares exercitus frequēter vicerit, tātis rebus gestis, nō armorum, non vestis cultū, non denique victū mutauerit, sed in eo habitu, quō primū bellare cēpit, perseuera- nerit: ut quiuis gregari⁹ miles ipso Imperatore ēt opulētior videretur. In Lusitanis iuxta fluuiū Ta- gū equas vento concipere multi auctores prodide- runt, quæ fabulæ ex equarū fœcūditate & gregum multitudine natæ sunt: qui tāti in Gallecia, ac Lu- sitania, tā pernices visuntur, ut non immeritō ipso vento* cōcepti videantur. Galleci aut, Græcam sibi originem asserūt. Siquidem post finem Troiani bel- li Teucrū morte Aiācis fratris inuisum patri Te- lameni, cū nō reciperetur in regnū, Cyprium con- cessisse, atque ibi urbē, nomine antiquæ patriæ, Sa- lamonam condidisse. Inde accepta opinione pater- næ mortis, patriam repetisse. Sed cū ab Eurysace Aiācis filio accessu prohiberetur. Hispaniæ littori- bus appulsum, loca, ubi nūc est Carthago noua oc- cupasse: inde Galleciā trāsisse: positisque sedibus gē- ti nomen dedisse. Galleciæ aut portio, Amphilocho dicuntur. Regio cū æris & plūbi uberrima, tum

minio, quod etiam vicino flumini nomen dedit.

Gallicia fertilis circa Beticam.

Auro quoque ditissima, adeo, ut etiam aratro frequenter glebas aureas excindant. In huius gentis finibus sacer mons est, quem ferro violari nefas habetur. Sed si quando fulgure terra proscissa est (quæ in his locis assidue res est) detectum aurum, velut dei munus colligere permittitur. Femine res domesticas, agrorumque culturas administrant: ipsæ armis, & rapinis seruiunt. Præcipua his quidem ferri materia, sed aqua ipso ferro violentior. Quippe temperamento eius ferrum acrius redditur: nec ullum apud eos telum probatur, quod non aut Bilibi fluuiio, aut Chalybe tingatur. Unde etiam Chalybes fluuij huius, finitimi appellati, ferroque ceteris præstare dicuntur. Saltus vero Tartesiorum, in quibus Titanas bellum aduersus deos gessisse proditur, incolere Curetes. Quorum rex vetustissimus Gargoris, mellis colligendi usum primus inuenit. Huic cum ex filia stupro nepos prouenisset, pudore flagitij, varijs generibus extinguere paruulum uoluit: sed per omnes casus, fortuna quadam seruatus ad postremum ad regnum tot periculorum miseratione peruenit. Primum omnium, cum eum exponi iussisset, & post dies ad corpus expositi requirendum misisset, inuentus est vario ferarum lacte nutritus.

Sacer mons.

Chalybes.
Saltus Tartesiorum.
Gigantes.
Curetes.
Dissentit à seipso.
Gargoris.

Exemplum impietatis & crudelitatis in nepotem. Sed puer nutritus à cane, sue, postremum cerua.

Deinde relatam domum tramite angusto, per quem armenta comedare consueuerant, proijci iubet: cru-

delis prorsus, qui proculcari nepotem, quàm simplici morte interfici maluit. Ibi quoque, cùm inuiolatus esset, nec atimentis egeret, canibus primò ieiunis, & multorum dierum abstinentia cruciat, mox etiam suis obijci iubet. Itaque, cùm non solum non nocerent, verum etiam quarundà vberibus alerentur, ad ultimum in Oceanum abiijci iussit. Tum planè manifesto quodam numine interfurentes æstus, ac reciprocantes undas, velut naue non fluctu veheretur, leni salo in littore exponitur: nec multò post cerva adfuit, quæ vbera paruulo offerret. Inde denique conuersatione nutricis eximia puero pernitas fuit, interque ceruorum greges diu montes, saltusque, haud inferior velocitate peragrauit. Ad postremum laqueo captus, Regi datus dono est. Tunc ad lineamëtorum similitudinem ex notis corporis, quæ iniustè paruulo fuerant, nepos est agnitus. Admiratione deinde tot casuum periculorumque, ab eodem successor regni destinatur. Nomen illi impositum Habidis, qui ut regnum accepit, tantæ magnitudinis fuit, ut non frustra Deorum maiestate periculis ereptus videretur. Quippe barbarum populum legibus iunxit, & boves primò aratro domari, frumenta que sulco sere re docuit: & ex agresti cibo melioribus vesci, odio eorum, quæ ipse passus fuerat, homines coegit. Huius casus fabulosi viderentur, nisi & Romanorum conditores lupa nutriti, & Cyrus Rex Persarum, cane alitus proderetur. Ad hoc & ministeria seruitia populo interdicta, & plebs in septem urbes diuisa.

*diuisa. Mortuo Habide regnum per multa secula à successoribus eius retentum est. In alia parte Hispaniæ, & quæ ex insulis constat, regnū penes Geryonem fuit. In hac pabuli tanta lætitia est, ut nisi abstinentia interpellata, sagina fuerit, pecora rumpantur. Inde denique armenta Geryonis, quæ illis temporibus solæ opes habebantur, tantæ famæ fuerunt, ut Herculem ex Asia prædæ magnitudine illerint. Porro Geryonem ipsum non triplicis naturæ (ut fabulis proditur) fuisse ferunt, sed tres fratres tantæ concordiæ extitisse, ut uno animo omnes * regi viderentur: nec bellum Herculi sua spon * te intulisse, sed cum armenta sua rapi vidissent, amissa bello repetisse. Post regna deinde Hispaniæ, primi Carthaginienses imperium provinciæ occupauerunt.*

Geryon.

Historia de
Hercule &
Geryone.

* regere.

Quæ fuerit Carthaginensibus occasio Hispaniæ occupandæ.

Nam cum Gaditani à Tyro, unde & Carthaginiensium origo est, sacra Herculis per quietem iussi in Hispaniam transfulissent, urbemque ibi condidissent, inuidentibus incrementis nouæ urbis finitimis Hispaniæ populis, ac propterea Gaditanos bello laceissentibus, auxiliū consanguineis Carthaginienses miserunt. Ibi felici expeditione, & Gaditanos ab iniuria vindicauerunt: & maiorem partem provinciæ imperio suo adiecerunt. Postea quoque, hortantibus primæ expeditionis auspicijs, Amilcarem Imperatorem, cum magna manu ad occupandam provinciam miserunt: qui magnis rebus

gestis, dum fortunam inconsultius sequitur, in insidias deductus occiditur. In huius locum gener ipse Asdrubal mittitur, qui & ipse à seruo Hispani cuiusdam, ultiscentes Domini iniustam necem, interfectus est. Maior utroque Annibal Imperator Amilcaris filius succedit. Siquidem res gestas utriusque supergressas, universam Hispaniam domuit. Inde Romanis illato bello, Italiam per annos sedecim varijs cladibus fatigavit. Cum interea Romani, missis in Hispaniam Scipionibus, primò Pænos provincia expulerunt. Postea, cum ipsis Hispanis graua bella gesserunt, nec prius perdomita provincia iugum Hispaniæ accipere potuerunt, quàm Cæsar Augustus perdomito orbe, victricia ad eos arma transtulit, populumque barbarum ac ferum, legibus ad cultiorem vitæ usum traductum, in formam provinciae redegit.

FINIS.

MONARCHIAR. ANNOTATIO. LECTORI.

Quamquam in Monarchijs & annorum ratione constituenda vehementer variant authores, tamen ut historiae series atque ordo facilius à pueris posset percipi, adnotauimus partim ab Eusebio, partim ex Beroso & Metasthene ea tantum, quæ ad planiorem paulò, & explicatiorem Iustini lectionem conducere videbantur.

Prima Monarchia Assyriorum in qua
Reges fuerunt.

NINVS Iouis Beli fili ² regnavit primus annis 52	
Semiramis Nini vxor 2.	annis 42
Zames Nineas Semiramidis filius 3.	annis 38
Arius 4.	annis 30
Aralius 5.	annis 40
Baleus Zerxes 6.	annis 30
Armatrices 7.	annis 38
Belochus Baal sacerdos 8.	annis 35
Baleus 9.	annis 52
Altadas 10.	annis 32
Mamitus 11.	annis 30
Manealeus 12.	annis 30
Sterus, seu Pherus 13.	annis 20
Mamelus 14.	annis 30
Sparetus 15.	annis 40
Ascatades 16.	annis 40
Amynthas 17.	annis 45
Belochus 18.	annis 25
Bellopares 19.	annis 30
Lamprides 20.	annis 32
Sofares 21.	

MONARCHIARVM

Sosares 21.	annis 20
Lampares 22.	annis 30
Panyas 23.	annis 45
Sosarmus 24.	annis 19
Mitreus 25.	annis 27
Tautanes 26.	annis 32
Tauteus 27.	annis 40
Tineus 28.	annis 30
Dercillus 29.	annis 40
Eupalus 30.	annis 38
Laosthenes 31.	annis 45
Pyriciedes 32.	annis 30
Ophrateus 33.	annis 20
Ophratanes 34.	annis 50
Ocrasapes 35.	annis 42
Sardanapalus 36. & postremus.	annis 20

ANNOTATIO

Duravit hoc Assyriorum imperium annis
M. CC. XXXIX.

Secundæ Monarchiæ Medo- rum reges.

<i>Arbaces</i> 1.	annis 28
<i>Mandanes</i> 2.	annis 50
<i>Sosarmon</i> 3.	annis 30
<i>Articarmines</i> 4.	annis 50
<i>Arbianes</i> 5.	annis 22
<i>Arceus</i> 6.	annis 40
<i>Arxines</i> 7.	annis 22
<i>Astibares</i> 8.	annis 20
<i>Astyages</i> 9.	annis 30

Stetit Medorum regnum annis CCC.
minus VIII.

Tertia Monarchia Persarum, habuit reges XIII.

<i>Cyrus primus imperavit</i>	annis 30
<i>Cambyfes</i> 2.	annis 7. mensibus 5
<i>Patizites, & Smerdis, fratres Magi.</i> 3.	mensibus 7
<i>Darius</i> 4.	annis 36
<i>Xerxes</i> 5.	annis 20
<i>Artabanus præfectus, q Xerxē occidit,</i>	mensibus 7
<i>Artaxerxes Longimanus</i> 7.	annis 40
<i>Xerxes</i> 8.	mensibus 2
<i>Sogdianus</i> 9.	mensibus 8
<i>Darius Nothus</i> 10.	annis 19
<i>Artaxerxes Mnemon</i> 11.	annis 40

Artaxer-

MONARCHIARVM

Artaxerxes Ochus 12,

annis 15

Anses 13,

annis 4

*Darius Arsani filius, quem Iustinus Codomanum
dicit appellatum, annis sex imperat.*

*Duravit Persarum imperium annis
CCXXX. & mensibus V.*

Quarta Monarchia Alexandri, seu Macedonum.

*Est autem rerū summa potitus Alexander an-
nis XII. post quē inter principes regna sunt diuisa.
Macedonum.*

Arideus

annis 7

Cassander

annis 18

Antipater & Alexander

annis 4

Demetrius

annis 6

Pyrrhus

mensibus 6

Lysimachus

annis 6

Ptolemæus Κέραυρος

anno 1

Meleagrus

mensibus 2

Antipater

anno 1

Sosthenes

annis 2

Antigonus Gonathas

36

Demetrius

annis 10

Antogonus

annis 15

Philippus

annis 42

Perseus ultimus Macedonum rex.

annis 19

*Summa annorum Macedonici regni
CLIIII. anni, menses VIII.*

Asia.

Antigo-

ANNO TATIO.

Antigonus. annis 18

Demetrius Πολιορκήτης. annis 17

Syriæ.

Seleucus Nicanor. annis 32

Syriæ & Asiæ.

Antiochus Soter. annis 43

Antiochus Theos. annis 15

Seleucus Gallinicus. 20

Seleucus Ceraunus. annis 3

Antiochus magnus. 36

Seleucus Philopator. 12

Antiochus Epiphanes. 11

Antiochus Eupator. 2

Demetrius Soter. annis 22

Alexander. annis 10

Demetrius. annis 3

Antiochus Sedetes. annis 9

Demetrius iterum. annis 4

Antiochus Gryphus. 21

Antiochus Cyricænus. 18

Philippus. annis 2

Duravit Syriæ regnum annis

CCLXXXIX.

Aegypti.

Ptolemæus Lagi filius. 40

Ptolemæus Philadelphus. annis 58

Ptolemæus Evergetes. 26

Ptolemæus Philopator. 17

Ptolemæus Epiphanes. annis 24

Ptolemæus Evergetes. 20

Ptole-

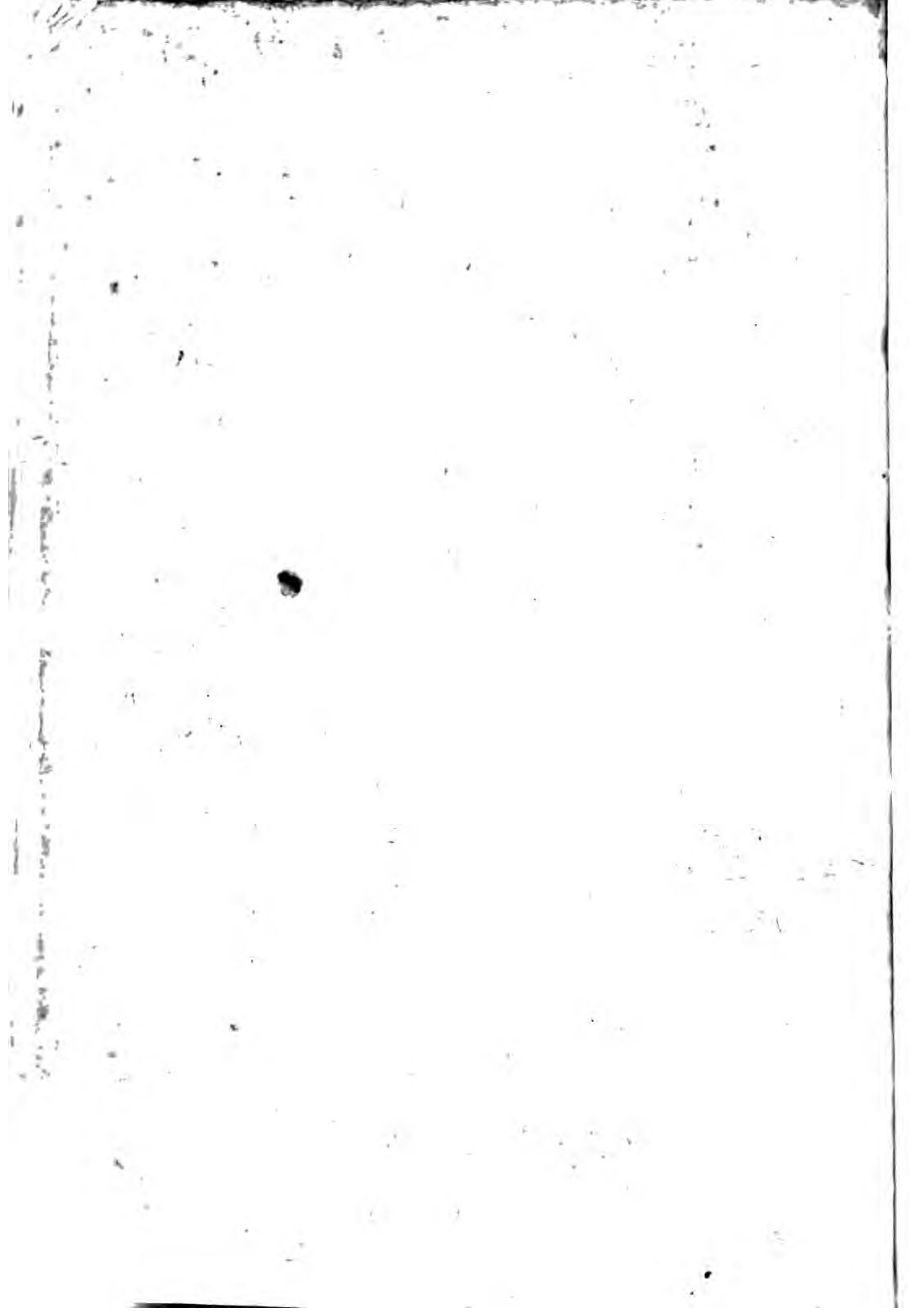
MONARCHIAR. ANNOTATIO.

<i>Ptolemæus Pthiscon, siue Soter.</i>	<i>annis 17</i>
<i>Ptolemæus Alexander.</i>	<i>10</i>
<i>Ptolemæus Lathirus.</i>	<i>8</i>
<i>Ptolemæus Dionysius.</i>	<i>30</i>
<i>Cleopatra.</i>	<i>annis 22</i>

**Stetit Ægypti regnum post Alexandrum
annis CCLXXVIII.**

**Alexandri Monarchia duravit an-
nos CCC.**

F I N I S.

ANNOTATIO:

Duravit hoc Assyriorum imperium annis
M. CC. XXXIX.

Secundæ Monarchiæ Medo- rum reges.

<i>Arbaces</i> 1.	annis 28
<i>Mandanes</i> 2.	annis 50
<i>Sosarmon</i> 3.	annis 30
<i>Articarmines</i> 4.	annis 50
<i>Arbianes</i> 5.	annis 22
<i>Arceus</i> 6.	annis 40
<i>Artines</i> 7.	annis 22
<i>Astibares</i> 8.	annis 20
<i>Astyages</i> 9.	annis 30

Stetit Medorum regnum annis CCC.
minus VIII.

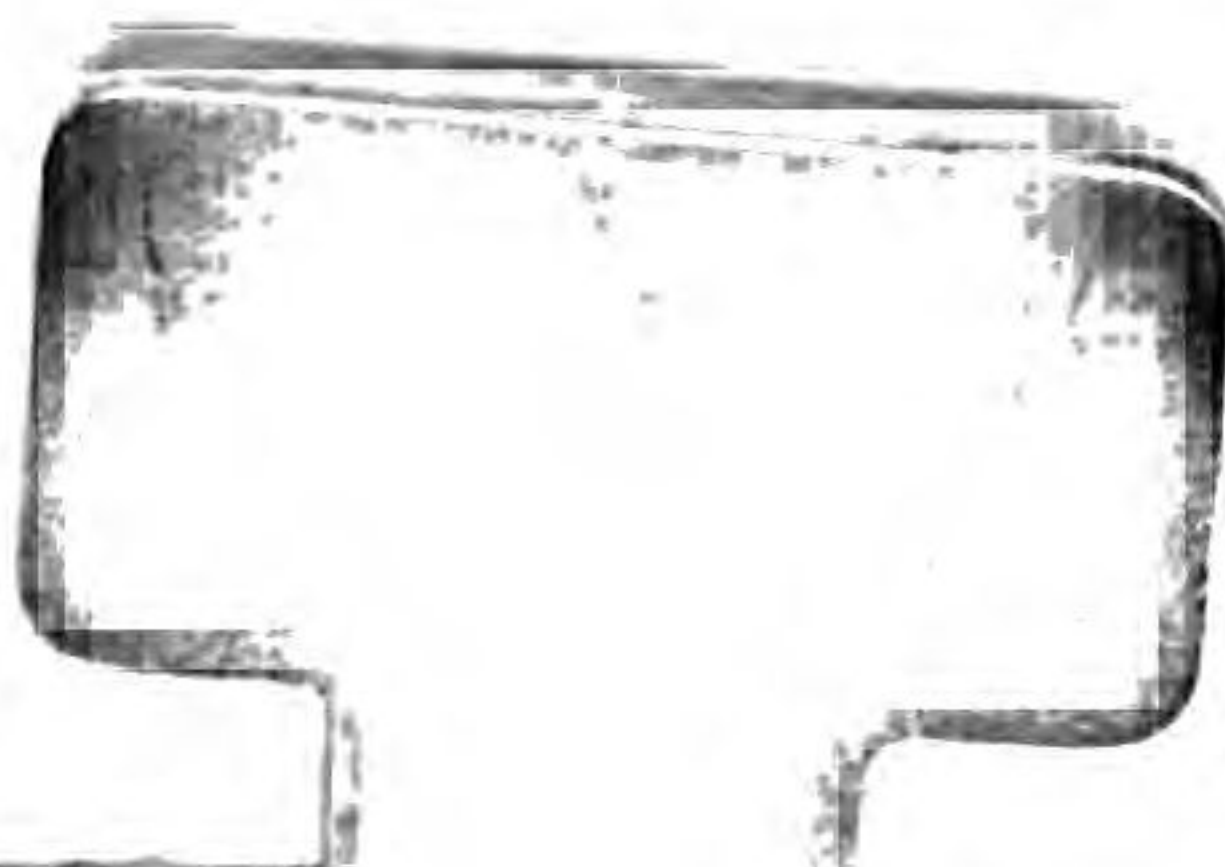
Tertia Monarchia Persarum, habuit reges XIII.

<i>Cyrus primus imperavit</i>	annis 30
<i>Cambyses</i> 2.	annis 7. mensibus 5
<i>Patizites, & Smerdis, fratres Magi.</i> 3.	mensibus 7
<i>Darius</i> 4.	annis 36
<i>Xerxes</i> 5.	annis 20
<i>Artabanus præfectus, q Xerxē occidit,</i>	mensibus 7
<i>Artaxerxes Longimanus</i> 7.	annis 40
<i>Xerxes</i> 8.	mensibus 2
<i>Sogdianus</i> 9.	mensibus 8
<i>Darius Nothus</i> 10.	annis 19
<i>Artaxerxes Mnemon</i> 11.	annis 40

Artaxer-

Wurde früher, als Hinter-
klebung und als Spiegel
verwendet. →

[illegible][illegible]

Buchbir
R. Waw

Wurde früher, als Hinter-
klebung und als Spiegel-
verwendet. →

[The page contains faint bleed-through from the reverse side, which appears to be a Latin text.]

[illegible]

Iustinus, Marcus Iunianus

Epitoma historiarum Philippicarum Trogi Pompeii

Venetia 1617

A.lat.b. 1168

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10245455-7